Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.
պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:
Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

From the library of

HOVSEP ARSLANIAN

given in his memory

by his wife

Areknaz Arslanian

962ՄՀ (729)
Ա. Հ.
PRINTED IN TURKEY

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ԵԻՐՄԻ ՊԻՆ ՖԱՐՍԱԽ
ՏԷՆԻԶԼԷՐ ԱԼԹԸՆՏԱ ՍԷՅԱՀԱԹ

Միւքէմմէլ վէ ղայէթ կիւզէլ րէսիմլէր իլէ
միւզէյյէն

ՖԷՆՆԻ ՐՕՄԱՆ

(ԳԻՏԱԿԱՆ)

ՃԻԼՏԻ ԷՎՎԷԼ

Միւթէրճիմի
Մ. Պ. Առապաճեան

Նաշիրի
Կարապետ Պիպէրեան

معارف نظارت جليله سنك ٣١٩ نومرولى رخصتيله طبع اولنمشدر

Կ. ՊԻՊԷՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ
ՍԹԱՆՊՕԼ
Զագմագճըլար եօգուշու Չիմկիրլի խան Ն. 18-19
)(1892)(

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ Ա—1
HARRY G. BERBERIAN
337 WASHINGTON ST.
BOSTON MASS.

ԹԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀՍՍՌ-Арм. ССР
им. А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ
Հ-69

ԻՖԱՏԷ ՎԷ ՐԷՃԱ

Էվէլճէ խուլէն իլան մուճիպինճէ, իշթէ «ԷՍԻՐՄԻ ԳԻՆ ՑԱՐՍԱԽ ՏԷՆԻԶՋԼԷՐ ԱԼԹԸՆՏԱ ՄԷՅՏԱՆՀԱԹ» նամ ֆէննի րոմանը հայրէթ պէյանըն նէշրինէ իպթիտար գըլընըպ, սուրէթը մունթազամատէ սէքիզէր սահիֆէտէն իպարէթ օլարագ ճիւզ պէ ճիւզ նէշր օլունմագա պաշլանը։

Նասըլ քի տէտիք, Ցրանսա Ագատէմյասը թարաֆընտան թէթէվվիւճ վէ թագտիր գըլընան պու լաթիֆ րոմանը օգույան զաթ, ատէթա գասըր (յատակ) տէրեատէ քէշթ ու կիւզար իտէյոր, վէ օրատա պուլունան էշեայի հարիք իւլ ատէ իլէ նէվ պէ նէվ ճանավարլարը կէօրիւյոր կիպի միւթէեսիր վէ միւթէհայիր գալաճագը տէրքեար տըր։

Պու լաթիֆ րոման, միւնասիպէթսիզ թէտաշիւգ հէքեայէլէրի, հիչ վէ պիր թագըմ ճինայաթը միւտահիշ իլէ ինսանըն ֆիքըր ու խայալինի թախտիշ իտէրէք եիւզ գըզարթաճագ, վէ տէհշէթ վէրէճէք նէֆրէթամիզ մէնզարէլէրտէն արի օլուպ, պիր ագիլ քէտէր՝ պունը պիլա իհթիրազ գըզ վէ էրքէք էվլատլարընա օգուտապիլիր, վէ հաթտա տէրս քիթապը կիպի պօշ վագըթլարընը պունըն միւթալաասըյլա կէչիրիպ տէ իսթիֆատէ իթմէլէրինի նասիհաթ իթմէ կէրէք տիր։ Զիրա պու րոման՝ ճօղրաֆիյա, հէնտէսէ, իլմի քիմեա, վէ տահա պիր չօգ ուլումը սայիրէտէն պահս իտէր օլմաղըլա, պունտան իսթիֆատէլի պիր քիթապ օլամազ. էվվէթ, պունը օգույան զաթ՝ հէմ էյլէնիր, վէ հէմ տէ պիր չէյ էօյրէնմիշ օլուր։

Կիւզէլ վէ միւթէատտիտ րէսիմլէրի հավի պուլունան, վէ պիր ճիւզի օն բարայա սաթըլմագտա պուլունան պու քիթապըն իքմալի խուսուսընտա, վուգու պուլան մէսարիֆի, վէ չէքիլէն զահմէթի, օթլագճը կիրուհըննըն թագտիր նազարը ինսաֆլէրինէ արզ իտէրէք, պատէմա պու իրթիքեապը թէրք իլէ օն բարա վէրիպ ալմալարընը, վէ պիզի տէ պէզտիրմէմէքլիկ թէշվիգ վէ մէմնուն իթմէլէրինի անիզանէ րէճա իտէրիզ։

2004

Բէգլիք քիթապըն նուսխալէրինի ալըպ տա ճիւզվի օլան պէտէլինի Թէքէալիֆ իթմէքտէն իմթինա, վէ 'նախսու էվվէլ իւտէնիլէրէ տախի, ինսաֆլը տավրանմալարընա տայըր խասսէթէն րիճա օլունուր։

Սէօզիւմիւզ՝ մահզա շայանը Թէէսսիւֆ օլան պու հալի իրթիքեապ իտէնլէրէ մախսուս օլտուղու տէրքեար օլուպ, վազիֆէլէրինի Թանըյան զէվաթը քէրամըն աֆվլարընը խաթիրհամ իթմէքլէ պէրապէր, սուրէթը միննէթտարանէտէ Թէշէքքիւր իտէրիզ։

Իքի ճիլտտէն իպարէթ օլան իշպու մուսավվէր րոմանըն պէհէր նիւսխասի օնար բարայա սաթըլաճաղը կիպի, Թէքմիլի 25 ղուրուշա պալիղ օլաճագ տըր քի, Թաշրա աճէնթէլէրիմիզ Թարաֆընտան արզու պույրուլտուղունտա, բօսթա իւճրէթի պիզէ այիտ օլարագ, 25 ղուրուշլըգ պուլ կէօնտէրիլտիյի հալտէ, րոմանըն հէր հաֆթա Թօպլանան նիւսխալէրինի կէօնտէրմէյէ հազըր օլտուղումուզը պէյան իտէրիզ։

Իշպու Փէննի րոմանըն, այրըճա րոմանըմըզա տահա շումուլի օլմատըղը տէրքեար տըր։

Մէրքէզի Փիւրուխթը, քեաֆֆէյի քիթապճը տիւքեանլարընտա, Պաղչէ գափուսընտա սուճու Պօղոս վէ Յակոբ աղալարըն տիւքքեանը, վէ Ղալաթա սաթան միւվէզզի վէ Թիւթիւնճիւ տիւքքեանլարը տըր։

Մէքթուպ վէ սայիրէ, Սթամպօլտա Չագմագճըլար Յօգուշունտա, Զիւմպիւլլիւ խանընտա, 18-19 նումէրօլու մաթպաամըզա կէօնտէրիլմէլէրինի պէյան իտէրիզ։

1892 Օգոստոս 1

Կ. Պիպէրեան

ԵՒՐՄԻ ՊԻՆ ՖԱՐՍԱԽ

ՏԷՆԻԶԼԷՐ ԱԼԹԸՆՏԱ ՍԷՅԱՀԱԹ

ԵԱԽՕՏ

ԹԱՀՏԷԼ ՊԱՀՐ ՏԷՎՐԸ ԱԼԷՄ

1

Մէյեար գայա.

Իլան քիմսէնին անլայամատըղը, վէ հիչ պիր մանա վէրէմէտիյի սօն տէրէճէ ղարիպ պիր վագաանըն զուհուրիյլէ մէշհուր օլան 1866 սէնէսի, շիւպհէսիզ հէրքէսին խաթըրընտա օլմալը տըր. վագաայի մէզքիւրէ լիմանլարտա վէ շէհիրլէրտէ իգամէթ իտէն ահալիյի ուշաղը մէրագ իթմիշ օլտուղու կիպի, պաշլըճա տէնիզ իլէ մինասէպէթի օլան քիմսէլէրին, եանի Թիւճճարլարըն, կէմի սահիպլէրինին, գափթանլարըն, պիլճիւմլէ վափօր շիրքէթլէրինին, պահրի սիկուրթա գումբանեալարընըն, հէր մէմլէքէթին ղապուտանը պահրիյէսինին, վէ պունլար իլէ պէրապէր Ամէրիգա վէ Իվրօբա հիւքիւմէթլէրինին էնտիշէսինի մուճիպ օլուպ, իշպու հատիսէյի փէվգէլատէյի քէմալի էհէմմիյէթլէ նազարը տըգգաթա ալմըշլար իտի.

Ֆիլ հագըգա պիր վագըթտան պէրի աչըգ տէնիզլէրտէ պազը կէմիլէր, ուզուն ֆօսֆօր կիպի պարլագ, պալէնա պալըղընտան չօգ պաթթալ, վէ սէրի իւլ հարաքէթ պիր ճիսմ, վէ նախսու հէնուզ էմսալի կէօրիւլմէմիշ ղարիպ պիր ճանավար կէօրմիւշլէր իտի.

Մէզքիւր ճիսմի կէօրէն վափօրլարըն տէֆթէրլէ-րինտէ գայտ օլունան մատտէլէր՝ նէքատիկէրէ միւթա-պըգ օլուպ, անըն շէքլի, սիւրաթը ֆէվգէլատէսի, գուվվէթի վէ հարաքէթի սէրիյէսի խուսուսունտա, սայըի ճանիպէն հէմէֆքեար պուլունույօրտու. Էկէր պու ճիսմ պալըգ նէվինտէն պիր ճանավար իսէ, քէն-տի ճէսամէթի վէ գուվվէյի ֆէվգէլատէսի իլէ, շիմ-տիյէ գատար կէօրիւլէն հէր նէվի տէնիզ ճանավարլա-րընտան չօգ զիյատէ պաթթալ իտի. Հալ պու քի թա-պիյունատ (ընտէտա) Քիւվիյէ, Լասէբէտ, Տիւմէրիլ վէ Գաթֆիրաժ կիպի մէշհուր միւէլլիֆլէր, հէր ճինս մախլուգաթը, նազարըլարը քիթապլարտա զիքր իթմիշ օլտուգլարընտան, պէօյլէ տէհշէթամիզ պիր ճանավա-րըն վիճուտինի, կէօզլէրի իլէ, եանի իլիմ կէօզիւ իլէ կէօրմէտիքճէ, գապուլ վէ թէսլիմ իթմէյեճէքլէրի տէրքեար իտի:

Պէյնէլնաս շույու պուլան սէօզլէրէ նազարէն, պու ճիսմի, իւչ միլ պօյունտա, վէ պիր միլ էնինտէ թէ-լագգի իթմէք իճապ իտէր. Ֆագաթ միւպալաղա պէր-թարաֆ իտիլտիյի հալտէ, վէ օրթա հիսապըյլա մէզ-քիւր ճիսմին աղալլի իքի եիւզ եարտ պօյունտա օլտու-ղու թէպէյյիւն իտէր քի, եինէ օ հալտէ իսպաթ՝ պէօյ-լէ պիր ճանավարըն վիճուտինէ գօլայլըգլա իմքեանըմտ:

Նայէտ իմքեանըմա պիլէ, հէր տիւրլիւ խայալի ա-տէ շէյլէրտէն միւթէճավիզ օլան իսպաթ թաախխուրընա, պու հայլին նէ գատար թէհսիր իլլէտիյի բէք գօլայ ան-լաշըլապիլիր. Ֆագաթ պու ճանավարըն, եախօտ պու ղարիպ ճիսմին ասլ ու էսասը վա՞ր մը իտի:

Էվվէ՛թ, հէմ վար վէ հէմ տէ պունըն մէվճուտի-յէթինին իքրարը գապիլ օլամատըգընտան, տէյմէ հէվատիսէ իմանմագ ատէթլէրի օլմայան միւշէվվէշ իւլ

գապուլ քըլմազլար, էկէր պու հալէ թէսլիմ իթմէզլէրսէ, ազիմ պիր խաթաէ պուլունմուշ օլուրլար:

Զիրա 1866 սէնէսի Յուլիս այընըն եիրմիսինտէ, Ինկիլթէրանըն Գալքիւթա վափօր շիրքէթինին մալը օլան Կըվըրնըր-Հիկինսըն նամ վափօր, Ավուսթրալիանըն սէ-վահիլի շարգըյէսինտէն պէշ միլ գատար աչըգլարտա, պու միւթէհարրիք (շարժուն) ճիսմէ թէսատիւֆ իթմիշ իտի: Վափօրըն գափթանը Պէյքըր, շիմտիյէ գատար մէճհուլ վէ կէօրիւլմէմիշ պիր գայա կէօրտիւյիւնէ զահիպ օլարագ, խարիթա իւզէրինէ անըն մէվգիինի թային իթմէյէ հազըրլանմագտա իքէն, նակէհան ճիս-մի մէզքիւրտէն եիւզ էլլի այագ պօյունտա իքի սու տիրէքլէրի եիւքսէլտիյինի կէօրիւպ տիւշարը հայրէթ օլմուշ իտի:

Տու հալտէ էկէր պու ճիսմ՝ հէրարէթը մէրքէզի-յէ (կեդրոնական ջերմութիւն) սէպէպի իլէ իսի սըճագ սու իլէ տօլու պիր գայա ատտ օլունմայաճագ օլուր-սա, հէր հալտէ շիմտիյէ գատար էսլա կէօրիւլմէմիշ վէ իշիտիլմէմիշ պիր տէնիզ ճանավարընա թէսատիւֆ իտիլմիշ իտի քի, ճանավարը մէզքիւրըն պէրայի թէնէֆ-ֆիւս, պուրունըն տէլիքլէրինտէն հէվա վէ պուխար ի-լէ գարըշըգ սու տիրէքլէրի բիւսկիւրտիւյիւնէ պիգ-ղարուր գանաաթ կէթիրմէք լազըմ իտի:

Քէզալիք օ սէնէ Յուլիսըն 23 ինճի կիւնի, Հին-տիսթան շիրքէթի վափօրլարընտան Քրիսթոպալ-Գօլօն նամ սէֆինէտէն, պահրը Մուհիթ (Խաղաղական Ով-կիանոս) սուլարընտա այնի վագըա կէօրիւլմիւշ իտի քի, պու տէհշէթլի ճիսմին՝ ատէթա միւճիզէ նէվին-տէն ատտ օլունան սիւրաթը հարաքէթի թաստիգ օ-լունտու. զիրա Կովըրնըր-Հիկինսըն, ճանավարը՝ Յու-լիսըն եիրմիսինտէ Ավուսթրալիատա կէօրմիւշ օլտուղու

հալտէ , Բոխաքռպաղ-Գօչօն տախի , իւչ կիւն սօնրա , եանի Յուլիսին եիրմի իւչիւնտէ տիկէր պիր մահալտէ կէօրիւլմիւշ իտի . Տիմէք օլուր քի ճանավէրը մէրգում, իւչ կիւն զարֆընտա եէտի եիւզ ֆարսախը պահրի պիր մէսաֆէ գաթ իթմիշ իտի .

Օն պէշ կիւն սօնրա մահալլի մէզքիւրտէն իքի պին ֆարսախ ուզագտա Նասիօնալ չիրքէթինին Հէլվէթիա վափօրը , վէ Ռօյըլ-Մէյլ գումփանեասընըն Շանըն նամ վափօրը , Միւթթէհիտէյի Ամէրիգա (Միացեալ Նահանգ) իլէ Եվրօբա արասընտաքի պահրը Մուհիթին պիր գըթասընտա , մահուտ ճանավարը 42° տէրէճէ 15° տագըգա արզը շիմալի (Հիւսիսային լայնութիւն) վէ 60° տէրէճէ 35° տագըգա (Կրինուիչ) ուզէրինէ , թուլը ղարպի (Արեւմտեան երկայնութիւն) նօգթասընտա , եան պէ եան կէչտիքլէրի հալտէ կէօրմիւշլէր , վէ պիրի պիրլէրինէ կէօսթէրմիշլէր իտի .

Մէզքիւր վափօրլար , պու քէրրէ ճանավարըն պօյունը էն ազալը իւչ եիւզ էլլի այագ , եանի 106 մէթրօ թախմին վէ հիսապ իթմիշլէր իտի . զիրա եիւզ եիրմի այագ գատար պօյլարը օլան պու վափօրլարըն հէր իքիսինտէն տէ ուզուն իտի : Հալ պու քի Ալութին ատալարը , Գիւլէմագ վէ Ումկուլլիքի ճիհէթլէրինտէ ալլանան էն պէօյիւք պալէնա պալըգլարընըն պօյլարը , եիւզ օթուզ այագը կէչմէմիշլէր իտի :

Ճանվէրը մէզքիւր հազգընտա ալընան , վէ արգա արգայա իլան օլունան պիր չօգ մալիւմաթ վէ վագալէր , եանի Թըրանս Աթլանթիգ (Անդրատլանտեան) չիրքէթինին Բէլէյր նամ վափօրընտան իտիլէն թէթգըգաթ , վէ Ինման խաթթը ուզէրինտէ իշլէյէն Էթնա իսմինտէ վափօր իլէ ճանավար արասընտա վուգու պուլան միւսատէմէ (բաղխում) , Նօրմանտի նամ Ֆրանսըզ

ղըրհը Փըրգաթյնի զապըթանը թարաֆընտան թանզիմ օլունան պիր լայիհա , վէ Ինկիլթէրա տէվլէթինին հարպ սէֆինէլէրինտէն Լօրտ Քլայտ նամ կէմինին գօմանտանը պուլունան Ֆից Ճէյմս գարթանըն եազտըղը ճիտտի պիր խուլասընամէ , էֆքեարը ումումիյէյի կիթտիքճէ տուչարը էնտիշէ վէ թէէսսիւր իթմիշ իտի :

Էղճիւմլէ պազը մէշրէպլէրի խաֆիֆ մէմլէքէթլէրտէ իշպու մէսէլէ , ուպասըլմա պիր մասալ մէզամընտա թէլագգը օլունտու իսէ տէ , ֆագաթ Ինկիլթէրա , Ամէրիգա վէ Կէրմանիա կիպի ճիտտիյէթփէրվէր (լրջախոհ) մէմլէքէթլէր , իշէ ճիտտէն էհէմմիյէթ վէրմիշլէր իտի :

Ճանավար պահսը հէր թարաֆտա մօտա հիւքմիւնէ կիրտի , պօյալարտա վէ պէօյիւք ախզուիթա մէքթէպլէրինտէ մէվզույի պահս օլտու , գահվէլէրտէ շարգըլը սէօյլէնտի , թէաթրօլարտա օյունը օյնանտը , պազը կազէթալար րէսմինի պիլէ չըգարդըլար , վէ պազըլարը տա խաթինգա իթտիլէր , բէք չօգ ատէմլէր տէ պու եիւզտէն հայլը բարալար գազանտը : Էսքի զէման միւվէրրիխլէրինին թասավվուրաթը մէյհումէսի էսէրի օլան պէյազ պալէնա պալըգընտան , Մօպի Տիք նամ եըլանտան , վէ գօլլարըյլա պէշ եիւզ թօնէլաթօլուգ պիր կէմիյէ սարըլարագ , թա Օգիանուսըն գաարընա էնտիրէն Գրաքէն իսմինտէ տէհշէթամիզ բաթարօթտան պահս իտիլտի , Արիսթոթէլ իլէ Պլինիուսըն ֆարզիյաթընա վիճուտ վէրիլտի , Բօնթօփիտան նամ բիսգօփօսուն մասալլարը էհէմմիյէթ քէսպ իթտի , տէվլէր , ճինլէր հազգընտա սէօյլէնէն Էսքի Պին Պիր Կէճէ մասալլարը ճանլանտը , խիւլասայի քէլամ հէր քէս ագլընա էսէնի , իշպու ճանավար մէսէլէսինէ

իլավէ իտէրէք օրթայա աթը վէրտի ։

Ատէթա մուամմա հալի քէսպ իթմիշ օլան մէսէլէնին հալլի խուսուսընտա, հէր շէյէ չապուգ ինանանլար իլէ ինանմայանլար պէյնինտէ պիր չօգ սօնսուզ մուզաքէրէլէր վէ մուճատէլէլէր վագը օլտու, եուէպիխաթտան պաշգա իտէր րիսալէլէր՝ քէնտիլէրինէ պօլ պօլ սէրմայէ պուլտուլար, էտէպիյյաթ սահնասընտա օլան մուհարրիրլէր՝ աղըր սաթան մուէլլիֆլէր իլէ րէգապէթէ գալգըշըպ, օգուճուլար իլէ մուրէքքէպ սարֆ իթտիլէր, հաթթա իչլէրինտէն պաղըր գան ալիէ թէզարուխ. գիրա ճանավար մէսէլէսինտէն տօլայը թէաթի օլունան սէօզլէրէ, հագարաթը շամիլ բէնգլի վէրիլէրէք թէէլլօլար վուգու պուլտու ։

Պու մուճատէլէ պէօյլէճէ աթէշ այ գատար տէվամ իթտի ։ Պրօղլիյա, Լօնտրա, Պէրլին, Վաշինքթըն շէհիրլէրի, ճօղրաֆիյա շիրքէթլէրինէ մախսուս ֆէննի րէսալէլէրտէ, վէ Ֆրանսա իլէ մէմալիքը սաիրէ աքատէմիյալարը թաշրա խարիճինտէ նէշր օլունան էսէպիյյաթ ճէրիտէլէրինտէ եազըլան ֆէննի պահսլար՝ խալգըն հէյէճանընը թէսքինէ սայ իտէրէք, պէօյլէ պիր ճանավարըն վիճուտի գապիլ օլամայաճաղընը տէրմիյան իթտիլէր իսէ տէ, քիւչիւք հավատիս ճէրիտէլէրի պիլաքիս, քէմալի խահիշ վէ ճիտտիյէթլէ մուգաբէլէ իտէրէք, խալգըն գիհնինէ նէքրիքէրէ մութէնագըս ֆիքիրլէր իլգա իթմէքտէ իտիլէր ։ Նիհայէթ իշ էմր հիճվ ու խաթիհզա իլէ քէսպը շէօհրէթ իթմիշ օլան կազէթաճըլարըն պիրիսինէ, էն մահիր վէ էն մէշհուր պիր մուհարրիր թարաֆընտան պիր պէնտ եազըլըպ, ֆէննի ճէրիտէլէրին ինանտըգլարը ճանավար մէսէլէսինէ, խէնտէյի ումումիյէ (համաշխարհային քրքիչ) արասընտա սօն պիր տարպէ ինտիրտիլ մէսէ-

լէյի մահվ իթտի ։ Ագըլլէթ ազըլ՝ ֆէննէ ղալէպէ չալմըշ օլտու ։

1867 սէնէսինին իլք այլարընտա մահուտ ճանավար մէսէլէսի, պիր տահա տօղամայաճագ իմիշ գալմամըշ օլտուղու հալտէ էօլմիւշ վէ կէօմիւլմիւշ իքէն, պիր թագըմ եէնի վագըալարըն տահա զուհուր իթմէսի իլէ, իշ թէքրար ճանլանտը ։ Պու տէֆա իշ՝ հալլ օլունաճագ պիր մէսէլէյի ֆէննիյէ հալինտէն չըգըպ, հէր հալտէ տէֆ իտիլմէսի լազըմ կէլէն ճիտտի պիր թէհլիքէ սուրէթինէ կիրտի. ճանավար՝ հարաքէթ իտէր պիր ատաճըգ, վէ եախօտ իրի պիր գայա բարչասը ատտ օլունտու. ֆագաթ նասըլ գայա, մութէհարրիք (շարժուն) սէյյար (խուսափու) վէ հարաքէթի էնտազէսիզ ու թութմագ գապիլ օլմայան պիր գայա ։

1867 սէնէսի Մարթընըն պէշինճի կիւնիւնտէ, Մօնրէալ Օշըն շիրքէթինին Մօրավիյան նամ վափուրը, 27° ։ 30° արզը (լայնութիւն), վէ 72° ։ 15° թուլ (երկայնութիւն) ալթընտա օլարագ եօլունա տէվամ իթմէքտէ իքէն, նաքէհան հիչ պիր ճօղրաֆիյա խարիթասընտա վիճուտի կէօսթէրիլմէյէն պիր գայայա չարփմըշ իտի ։ Կէրէք շիտտէթլէ էսէն րուզկեարըն, վէ կէրէք թէօրթ եիւզ պէյկիր գուվվէթինտէ օլան մաքինասը սայէսինտէ սաաթտա օն իքի միլ սիւրաթլա իլէրլէմէքտէ օլտուղունտան, էկէր թէքնէսի սաղլամ օլմամըշ օլսա իտի, շիւպհէսիզ ալթընտան աչըլըպ, Գանատատան կէթիրմէքտէ օլտուղու իքի եիւզ օթուզ ալթը նէֆէր եօլճուլարըյլա պէրապէր, մութլագա ղարգ ու նապէտիտ օլաճագ իտի ։

Պու ճմուատէմէ, սապահլէյին շաֆագ վագթը

վուգու պուլմուշ իտի ։ Վարտիյանէ պուլունան նէօվպէթճի գայըգլէր, կէմինին արգա թարաֆընտա սէյիրտէրէք քէմայի տիգգաթլը պագարլար իտի կի, ալթը եիւզ մէթրօ գատար ուզագտա, սուլարըն շիտտէթլէ քէօփիւրմէսինտէն պաշգա պիր շէյ կէօրէմէտիլէր ։ Պու հալտէ մահալլի մէզքիւրտէ պիր գայա պուլունտուղու անլաշըլտը, վէ նօգթայը թայյին օլունտու . լագին պու ճիհաթ՝ հատըրդամըթէն պիր գայա՞ մը, եօխսա գարալանմըշ պիր կէմի պարչասը՞ մը իտի . իշթէ պու պուրասըյը անլաշըլամատը ։ Մօրավիյան, սագաթլանմամըշ կիպի եօլունա տէվամ իտիպ լիմանա վասըլ օլտու, վէ հավզա չէքիլտիկինտէ, օմուրղասընըն պիր գըսմը գօփմուշ օլտուղու կէօրիւլտիւ ։

Պէօյլէ հատտէ զաթինտէ վէխիմ վէ աղըր օլան պու մէսէլէ տախի, տիկէրլէրի միսիլլու ունուտուլուր կիտէր իտի . լագին իւչ հաֆթա գատար սօնրա գայէթ մէշհուր վափօր շիրքէթլէրինտէն պիրինին տուչար օլտուղու գազա՝ հէր քէսին կէօզիւնի տէօրթ աչար, վէ պու իշէ էհէմմիյէթ վիրմէյէն էն գայըտսըզլար պիլէ, քէմալի խաճիշլէ մէյտանը միւպահասայէ աթըլըրլար ։

Վուգու պուլան պու գազանըն էհէմմիյէթի անլաշըլմագ իչին, մէզքիւր վափօր շիրքէթի հագգընտա պազը թաֆսիլաթ վիրմէմիզ իճապ իտէր ։

Ինկիլթէրրանըն պիր վափօր շիրքէթի թէէսիս իտուպ տա, այէմը խարաճիյէթէ պէօյլէ խըտմէթլէր իթմէսի իլէ մէշհուր օլան Կիւնարտ նամը հէր քէսէ մալիւմ տիր, պու զաթը հայրիյէթփէրվէր, 1840 սէնէսինտէ Լիվըրբուլ իլէ Հալիֆաքս արասընտա իշլէմէք իւզրէ եանընտան չարխը, պէհէրի տէօրթ եիւզ պէյկիր գուվվէթինտէ, վէ 1162 թօնիլաթօ իսթիհապ իտէր պիւյիւքլիւյինտէ, իւչ ատէտ ախչապ բօսթա վա-

բօրու եարաթմըշ տըր ։ Սէքիզ սէնէ սօնրա, շիրքէթի մէզքիւրէնին վափօրլարընա, պէհէրի ալթը եիւզ էլլի պէյկիր գուվվէթինտէ, վէ պին սէքիզ եիւզ եիրմի թօնիլաթօ ճէսամէթինտէ տէօրթ վափօր, վէ իքի սէնէ սօնրա իքի տահա պէօյիւք սէֆինէ տահա իլավէ օլունուպ, գումպանիա կէրէյի կիպի իլէրլէտի ։ 1853 սէնէսինտէ, Կիւնարտ գումպանիասը ռէսմի բօսթա նագլի իմթիյազընը թէճտիտ իթմիշ օլմասըյլա, շիրքէթին վափօրլարընա, Արաբիյա, Բէրշիյա, Չայնա, Սգօշիյա, Ճավա վէ Ռըշիյա իսիմլէր իլէ ալթը տահա վափօր տահա զամմ օլունտու քի, պու վափօրլար, Կըրէյթ Իսթէրն նամ կէմիտէն սօնրա, օ վագըթլար մէշհուր օլան էն պէօյիւք կէմիլէրտէն, պաթթալ վէ սէրի իւլ հարաքէ իտիլէր ։ Պէօյլէճէ 1867 սէնէսինտէ, շիրքէթը մէզքիւրէ տէօրտիւ ուսգուր վէ սէքիզի եանընտան չարխը օն իքի ատէտ վափօրլարա մալիք պուլունույօրտու ։

Պահրը Մուհիթի (Օվկիանոս) ալաշան վափօր շիրքէթլէրինին հիչ պիրիսի, Կիւնարտ գումպանիասը գատար իհրազը միւքէմմէլիյէթ իտէմէմիշ տիր . եիրմի ալթը սէնէտէն պէրի պու շիրքէթին վափօրլարը, Օգիանուս տէնիզինի պէլքի իքի պին տէֆա կէչմիշ օլտուգլարը հալտէ, բօսթալարընտա պիր թէէխիր վուգու պուլմամըշ օլտուղու կիպի, հիչ պիր մէքթուպ, հիչ պիր ատէմ, վէ հիչ պիր վափօր գայպ իթմէմիշ օլտուղունտան, թամամիլէ հէր քէս՝ պու խուսուստա Կիւնարտ գումպանիասընըն աշըրը ռէգապէթէ ռաղմէն, տայիմա Կիւնարտ վափօրլարընը մուրաճճահ թութար իտէր իտի ։ Պու հալտէ՝ պէօյլէ միւթէպէր պիր շիրքէթին վափօրլարը պաշընա կէլէն գազանըն նէ տէրէճէ էհէմմիյէթի օլաճաղը սուհուլէթլէ անլաշըլաբիլիր ։

1867 սէնէսի Ապրիլ այընըն օն պէշինճի կիւնի տէնիզ սաթհըն, հավա լաթիֆ, վէ րուզկեար մուսաիտ օլտուղու հալտէ, Կիւնարտ շիրքէթինին Սքոթիա նամ վափօրու, 15° տէրէճէ 12° տաքիքա արզընտա, վէ 45° տէրէճէ 37° տաքիքա թուլընտէ պուլունույօր, վէ պին պէյկիր գուվվէթինտէ օլան մաքինալար սայէսինտէ, սաաթտա օն իւչ պուչուգ միլ չապուգլուգլա իլէրիյօր իտի. Եան չարխլարը մունթազամ սուրէթտէ տէնիզի տէօյմէքտէ, վէ սու քէսիմի խատ՝ ալթը մէթրօ եէթմիշ սանթիմէթրօտան իպարէթ պուլունմագտա իտի։

Սաաթ ագշամըն տէօրտու օն եէտի տաքիգա կէչմէքտէ օլուպ, եօլճուլար պէօյլիւք սալօնտա թօպլանմըշ, պէրվէճհի մութատ թաամ իթտիքլէրի էսնասընտա, վափօրուն սօն ճիհէթինտէ պուլունան չարխըն ալթ թարաֆը պիր եէրէ սուրիւնմէքլէ խաֆիֆճէ պիր սարսըլմագ հիսս օլունտու։

Վափօր քէնտի չարփմայըպ, իլլա քէսիճի վէ եախօտ տէլիճի պիր ճիսմ վափօրա չարփմըշ իտի. Ֆագաթ նասըլ քի տէտիք, պու մուսատէմէ պէք խաֆիֆ օլտուղունտան, էհէմմիյէթ քէսպ իթմէյուպ քիմսէնին տըգգաթընը ճէլպ իթմէմիշ իքէն, պիր տէ մաքինա թարաֆընտան կէլէն «Պաթըյօրըզ, պաթըյօրըզ» սէտալարը, եօլճուլարը ազիմ պիր խօվֆ ու տէհշէթէ տիւչար իթթի։

Էվվէլ էմիրտէ եօլճուլար ֆէնա հալտէ գօրգտուլար իսէ տէ, ֆագաթ գափթան Էնտէրսըն, վափօրուն տէօրթ գըսմա մունգասէմ օլտուղու, վէ օ հալտէ հէր հանկի գըսմըա տէլիք աչըլըրսա սու ալսա պիլէ, եինէ պաթմագ թէհլիքէսի օլմատըղընը տէրմիյան իտէրէք, եօլճուլարը թէսքին իթմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլտի։

Գափթան Էնտէրսըն, տէրհալ անպարա էնիպ, պէշինճի գըսմըն քեամիլէն սու իլէ տօլտուղունու անլատը, վէ սուլարըն շիտտէթլէ իչէրիյէ տօղրու հուճումունտան, պէօյլիւք պիր տէլիք աչըլմըշ օլաճաղընա գանաաթ կէթիրտի. Հէլէ քի վափօրուն գազանլարը պու գըսմտա պուլունմայօրտու, զիրա աթէշ սէօնմէքլէ վափօր եօլունտան գալաճագ իտի։

Էնտէրսըն, վափօրու տուրտուրթու, վէ թայֆալարտան պիրի տէնիզէ տալըպ աչըլմըշ օլան տէլիյի մուայէնէ, վէ օմուրգա եագընընտա իքի մէթրօ ուզունլուղունտա օլտուղունու թահգիգ իթթի։

Թայլէ պէօյլէ պէօյլիւք պիր տէլիյի թըգամագ մումքին օլամայաճաղընտան, վափօր՝ չարխլարը նըսֆընա գատար սույա պաթմըշ օլտուղու հալտէ եօլունա տէվամ իթմէյէ մէճպուր օլտու։ Սքոթիա՝ օլ էսնատէ Քլէր պուրնունտան իւչ եիւզ միլ գատար ուզագ պուլունույօրտու քի, Կիւնարտ շիրքէթինին սօն տէրէճէ էնտիշէսինի մուճիպ օլան իւչ կիւն թէէխխուրտէն սօնրա, Լիվէրբուլա մուվասալէթ իտուպ, շիրքէթին հավուզունա չէքիլտի։

Մուհէնտիսլէր, վէ էրպապը սէնայիտէն պազը զաթլար, գարայա չէքիլմիշ օլան վափօրուն ըսգարգասընը մուայէնէ իթտիքլէրինտէ, ատէթա կէօզլէրինէ ինանմագ իսթէմէտիլէր. Չիւնքի սու քէսիմինտէն իքի պուչուգ մէթրօ աշաղըտա, սուրէթը մունթազամատէ վէ իւչ քէօշէ չէքլինտէ պիր տէլիք աչըլմըշ իտի։ Տէլիք՝ ատէթա պիր ալաթը մախսուսէ իլէ տէլինմիշ կիպի օլմաղլա, տէօրթ սանթիմէթրօ գալընլըղընտա տէմիր թաղտայը տէլէն ալաթըն, զայէթ գուվվէթլի վէ քէսկին չէլիքտէն օլաճաղընա վէ սարսանտըգտան սօնրա, եինէ կէրի չէքիլմէք գուվվէյի ֆէվ-

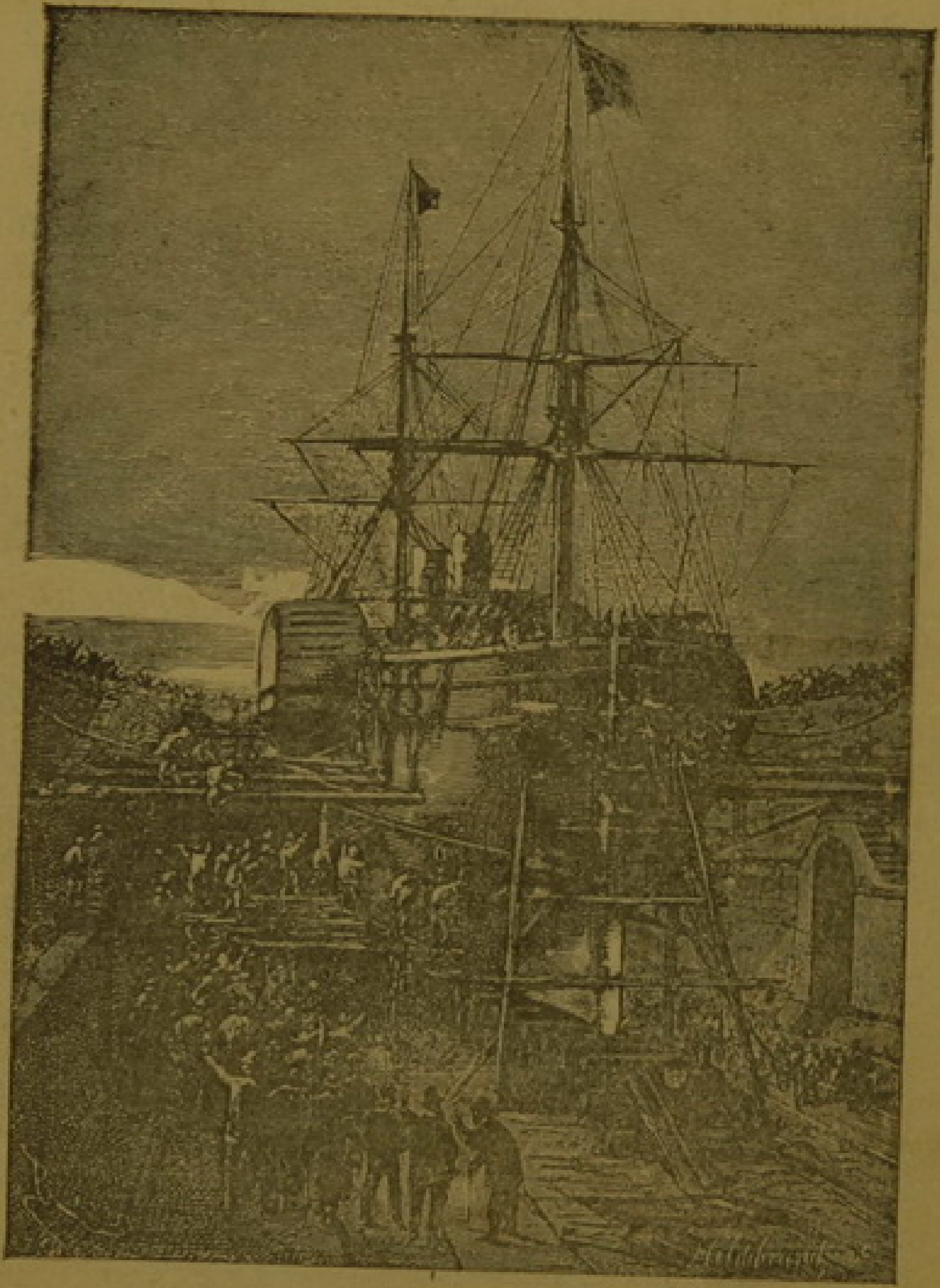

Կիւնարտ շիրքէթինին Սքօչիա վափօրը .

(Սահիֆէ 14)

գէլտաւէսինէ մալիք պուլունաճաղընա , վէ պու հալին՝ էզլէ գայայա չարբմագլա զուհուրա կէլէմէյէճէյինէ գանաաթ կէթիրիլտի ։

Իշթէ պու սօն վագաա ումումըն զիհնինի գարըշտըրտըգճա գարըշտըրտը , վէ պունտան սօնրա տէնիզճէ վուգու պուլան հէր նէվի գազա ու պէլա , մահուտ ճանավարա համլ իտիլտի , վէ եախօտ աֆաթը պահրիյէյէ գուրպան կիտէն սէնէվի իւչ պին ատէտ կէմիլէրտէն , պիւսպիւթիւն մահվ ու նապէտիտ օլան իքի եիւզ գատար սէֆայինին մէսուլիյէթի , իշպու խէյալի ճանավարա եիւքլէնտիրիլտի ։

Շու հալտէ արթըգ տէնիզ եօլճուլուղու ղայէթ թէհլիքէլի ատտ օլունմագլա , պէհէմէհալ տէնիզի՝ պու տէհշէթամիզ ճանավարըն բէնչէսինտէն խէլաս իտիլմէսի , ումում թարաֆընտան թալէպ իտիլտի , վէ մուճիպինճէ հարաքէթէ պաշլանըլտը ։

2-69

2

Ագսի վէ միւսաիտ , եախօտ շէօյլէ՞ մի պէօյլէ՞ մի ,

Պու հալլէրին վուգուա կէլտիկի հէնկեամտէ , պէն Միւթթէհիտէյի Ամէրիգատա վագը՝ Նէպրասգա ճիհէթլէրինտէ իճրա իթտիկիմ պիր թէտգիգաթ , վէ քէշֆիյաթը ֆէննիյէտէն աւտէթ իտիյօրտում ։ Բարիս չէհրը ֆունունը թապիյէ (բնական պատմութիւն) միւզէխանէսի մուավինի գայմագամը օլտուղում հասէպի իլէ , Ֆրանսա հիւքիւմէթի թարաֆընտան , Նէպրասգատա

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀՍՍՌ-Арм ССР

իճրասը մուսամմէմ օլան քէշֆիյաթա մէմուր պուլունմուշ իտիմ. օրալարտա ալթը այ գատար վագըթ կէչիրտիքտէն սօնրա, պիր թագըմ հայվանաթա, նէպաթաթա, վէ ֆէննի մատէնէ մութէալլիգ աասարը խաթիսհայ իթմիշ օլտուղում հալտէ, Մարթ այընըն սօնլարընտա Նիւ-Եօրգա վասըլ օլտում, վէ չէհրը մէզքիւրտէ՝ աասարը մէզքիւրէնին թանզիմ ու թէրթիպի իլէ մէշղուլ իքէն, Սքօչյա վաբօրը վաղաասը զուհուրա կէլտի.

Հէր քէսին պիլտիյի, վէ Ամէրիգա իլէ Եվրօբա կազէթալարընտա մէվզուը պահս օլտուղու իչուն մագալէ պէն տախի աչըգ օլմուշ իտիմ: Ֆագաթ տօղրուսու սէօյլէմէք իչին, պու խուսուստա քէնտիմէ պիր գարարը գաթի վէրէմէյէրէք, մութէհայյըր վէ մութէրէտտիտ գալմըշ իտիմ: Էզճումլէ պունըն ինքեարը տախի գաբիլ տէյիլ իտի. զիրա Սքօչյանըն թէքնէսինտէ աչըլան տէլիք, մուճէրրէտ պիր չէյ օլաճաղընա տէլիլի գաֆի տէյի՞լ մի իտի.

Նիւ-Եօրգա վասըլ օլտուղում վագըթ մէսէլէնին էն աթէշլի զէմանը իտի. Սէյեար գայա, թութուլմազ թաշ, զաննիյաթը պիւսպիւթիւն պիր եանա աթըլմըշ իտի. ֆիլ հագըգա, տէրունինտէ աթէշ իլէ իլիմ, վէ գարնընտա մաքինասը պուլունմայան պիր գայա, նա՞սըլ վէ նէ՞ սուրէթլէ թէպտիլի մէքեան վէ մէվգը իտէպիլէճէք իտի.

Պունըն կիպի, տէնիզ ալթընտա գալմըշ իրի պիր կէմի բարչասը յա, վէ եախօտ մութէհարրիք պիր սալ զաննիյաթը տախի, սուրաթլա թէպտիլի մէվգը իթմէսի սէպէպի իլէ րէտտ օլունմուշ իտի.

Իմտի, իքի իհթիմալ գալըյօր իտի քի, պու իհթիմալաթտէն տախի, նէթիճէլէրինտէն ֆարգլը իքի ֆըրգա թէշէքքիւլ իթմիշ իտի. պու ֆըրգալարտան

պիրի՝ տէնիզին ալթընտա մուճէրրէտ պու անէ գատար էմսալի կէօրիւլմէմիշ պիր ճանավարըն վիճուտունու իսպաթ իթտիյի կիպի, տիկէր ֆըրգա տախի, մէզքիւր ճիսմին ճանավար օլմայուպ, իլլա գայըը (յաթաք) տէրթաթէ հարաքէթ իտէր գուվվէյի հաիզ իւլ աթէյի մալիք պիր կէմի տիր տէյօրլար իտի.

Ֆագաթ պիր տէրէճէյէ գատար ագլէ եագըն կէօրիւնէն պու իքինճի իհթիմալաթ տախի, իճրա իտիլէն թահգիգաթ վէ թէթէպպուաթա թայանամայըպ րէտտ իտիլտի. զիրա օ հալտէ պիր չախսըն պէօյլէ պիր մուճիզէլի կէմիյէ մալիք օլմասը գաբի՞լ մի իտի. չայէտ պէօյլէ պիր սէֆինէնին վիճուտու ֆարզ օլունսա պիլէ, նէ՞րէտէ եաբըլտը, հա՞նկի ֆապրիգա իմալաթընտան տըր, վէ մուհէնտիսի քի՞մ տիր, վէ պու իմալաթը խալգըն նազարընտան նա՞սըլ կիզլէյէպիլմիշ իտի.

Անճագ հիւքիւմէթլէրտէն պիրիսի պէօյլէ պիր կէմի եափթըրապիլիր իտի. Շասբօլար, Թօրբիլլէր, վէ տահա պունլարա մէմասիլ ալաթը թախրիպիյէ պունա տէլիլի գաֆի տիր.

Ֆագաթ պիլ ճումլէ հիւքիւմէթլէր, պէօյլէ պիր հարպ մաքինասընըն վիճուտու օլմատըղընը՝ սուրէթի րէսմիյէտէ իլան իթտիլէր. զիրա պու միսիլլու պիր կէմի եափըլմասը ֆարզ օլունսա պիլէ, ասլա կիզլի գալամայաճաղընը, վէ հիչ օլմազսա իչլէյէն ամէլէլէրին պիրինտէն օլսուն տույուլաճաղը տէրքեար իտի.

Ալէլ խուսուս հէր թարաֆտա խալըգըն թահգիգաթըն նէթիճէյի մէվգուֆ օլարագ, տուվէլը մէվճուտէնին հիչ պիրիսինին պէօյլէ պիր կէմիյէ մալիք օլմատըղը գաթիյէն անլաշըլտը.

Նու հալտէ ճանավար՝ թէքրար սույըն իւզէրինէ

չըգար, վէ մէսէլէ եէնիտէն ճանլանըր. Հաթթա ուֆագ րիսալէլէրին տայիմի սուրէթտէ իթտիրլէրի խութինգա վէ սարագալարա րաղմէն, ֆարըզյաթ՝ խէյալ տէրէճէսինի պիլէ աշար.

Նիւ-Եօրգա վարըլ օլտուղումտա, բէք չօգ ատէմլէր՝ հագգընտա հիւքմէթէն պու խուսուստա նէ ֆիքիրտէ օլտուղունու սօրտուլար. Ֆրանսատա (Թահթէլ պահր պուլունան պէօյլէ կիւտտալարըն էսրարը) նամընտա իքի պէօյլէ ճիլտտէն իպարէթ պիր քիթապ նէշր իթմիշ իտի. պու քիթապ՝ էրպապը ֆէնն իւտտինտէ հայրէթա չէօհրէթ պուլուպ, պէնի մէշհուր պիր թապիւն (բնագէտ) տատ իթտիլէր, վէ պու մինասիպէթլէ ճանավար մէսէլէսինտէ էֆքեարըմը սօրտուլար. Մէսէլէ կիւն կիպի աչիքեար օլունճայա գատար, պէն մասալ նիյէթի իլէ տինլէյօրտում. ֆագաթ չօգ կէչմէտէն տարտա գալարագ էֆքեարըմը պէյան իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունտում. զիրա Նիւ-Եօրք-Հէրալտ կազէթասը, «Բարիս միւզէխանէսի միւալլիմի հիւրմէթլու Մուսիւ Արոնաքս ճէնապլէրինին, ճանավար մէսէլէսի հագգընտա, թահրիրէն պէյանը էֆքեար իթմէսի րէճա օլունուր» տէյու պիր ֆըրգա նէշր իտուպ, խամիմի իլան իթտիյինտէն, արթըգ նաչարի ճէվապ վիրմէյէ մէճպուր օլտում.

Նիհայէթ իւլ էմր մէսէլէյի կէրէք ֆէննէն, վէ կէրէք սիյասէն (թէ գիտնաբար և թէ քաղաքականօրէն) թէտգիգ վէ թահլիլ (մեկնել) իտէրէք պիր պէնտտ գալէմէ ալտըմ քի, մէզքիւր կազէթանըն, օթուզ Նիսան թարիխլի նումէրոսինտէ նէշր օլունտու, իշթէ մէգալէյի մէզքիւրէ աթիւզզիքըր մաալէ իտի.

Պու մէսէլէ հագգընտաքի պիր չօգ ֆարըզյաթը

թէտգիգ վէ մութալաա իտուպ, ճիւմլէսինի րէտտ իթմէյէ մէճպուր օլտում իսէ տէ, ֆագաթ ղայէթ պաթթալ վէ ալիմ գուվվէթէ մալիք պիր պալըգըն վիճուտինէ գանաաթ կէթիրմէմ լազըմ կէլտի.

«Օգիանօս տէնիզինին գաարը հէնուզ պիզճէ մէճհուլ տըր. Թա տէնիզին ալթընտա գատար, ուճունա գուրշուն պաղլը պիր իփ էնտիրմէք, վէ տէրինլիյինի էօլչմէք գապիլ օլամամըշ տըր. իմտի հատտ ու բայանը օլմայան պու տէրին կիրտապլարըն ալթընտա նէ՞լէր կէչիյօր տէօնէյօր. Տէնիզին եիւզինտէն օն պէշ եիրմի միլ գատար տէրինլիքտէ նէ՞ կիպի հայվանաթ եաշար վէ եաշայապիլիր, վէ պու մախլուգաթըն վիճուտլէրի նա՞ըլ թէշէքքիւլ իտէր. իշթէ պու խուսուստա ճիտտի պիր էֆքեար թէշքիլ իթմէք միւմքինսիզ տիր տէմէյէլիմ տէ, անճագ իհթիմալի օլապիլիր տիմէքլէ իքթիֆա իտէլիմ.

«Պէնտէնիզէ թէքլիֆ օլունան մէսէլէյի մալումէնին հալլի, իքի չըգ սուրէթինի քէսպ իտէպիլիր.

«Եէօյլէքի, պուլունտուղումուզ քիւրրէյէ սաքին օլան, վէ շու տէրին տէնիզլէրտէ եաշայան հայվանաթը, եա պիլմիյէն - կէօրտիւք վէ թանըտըղ - տէմէլի, վէ եախօտ - պիլմէյօրուզ, թանըմայօրուզ - տէմէլիյիզ.

«Էկէր թանըմաեօրսագ, վէ էկէր թապիաթըն՝ տէնիզտէ եաշայան մախլուգաթա տայիր հէնուզ պիզճէ մէճհուլ էսրարը օլաճաղընը գապուլ իտէրսէք, օ հալտէ, պու անէ տէքին ըսգանտիլ իթմէսի միւմքին օլմայան կիրտապլարտա, նէվ պէ նէվ պալընալար, վէ հատտէն էֆզուն պաթթալ, գըրհըլը, վէ սէրի իւլ հարաքէ ճանավարլար պուլունաճաղընը գապուլ իթմէլիյիզ. պու ճանավարլարըն՝ կեահ պէ կեահ տէնիզ

խուզէրինտէ չըգմալարը տա իհթիմալին տախիլինտէ տիր.

« Պիլաքիս էկէր տէնիզտէ եաշայան պիլճիւմլէ հայվանաթըն նէվիլէրինի վէ ճինսլէրինի պիլիրիզ տէյու ֆարզ իդսէք, օ հալտէ, հայվանաթը մէվճուտէտէն պիրինին, սէնէլէր մուրուրի իլէ ֆէվգէլատէ պէյիւյիւք ազմըշ օլտուղունու, վէ մահուտ ճանավար տախի, պու գապիլտէն պուլունաճաղընը թէսլիմ իթմէմիզ իգթիզա իտէր.

« Նարվալ, եանի տէնիզ քէքէրտանը (ծովային միեղջերու) ճիւմլէյէ մալիւմ տիր. Պու հայվանըն՝ ալէլ ուսուլ ալթմըշ այագ ուզունլուղունտա պօյը օլուր. հայվանը մէզքիւրի օն օն պէշ տէֆա պէօյիւտիւպ, վէ վիճուտինէ կէօրէ գուվվէթ, վէ օ նիսպէթտէ տէ սէրի պիր հարաքէթ վէրտիկիմիզ հալտէ, պունա խասարաթը մուճիպ օլան ճանավարը կէօզիւմիւզ էօնինէ կէթիրէպիլիրիզ. վէ իշթէ պու ճանավար՝ Սքօչիա վափօրընը տէլէճէք գատար ղայէթ սէրթ ալաթլարա տախի մալիք օլապիլիր.

« Պիլ հագըգա Նարվալ պալըգընըն աղզընտա պիր նէվի ֆիլտիշի կիպի քէմիքտէն, վէ գըլըճ միսիլլու քէսկին պիր ալա պուլունմագտա տըր. Չէլիքտէն տահա գըյատէ սէրտ օլան պու ալա՝ հայվանըն պիր տիշի տիր քի, պալէնա պալըգընա հիւճում իթտիկինտէ անընլա վուրուր, պազը թութուլան պալէնալարըն վիճուտինտէ պու տիշլէրտէն գըրըլըպ տա սաբլանմըշ օլտուղու կէօրիւլիւր. Բարիս Թըպպիյէ մուզէխանէսինտէ, իքի մէթրօ վէ եիրմի պէշ սանթիմէթր ուզունլուղունտա, վէ քէօքիւ գըրգ սէքիզ սանթիմէթրօ էնինտէ, պէօյլէ պիր տիշ էլէէվմ մահֆուզ պուլունմագտա տըր.

« Իմտի հայվանը օն տէֆա պէօյիւտէրէք, վիճու-

տինէ սաաթտա եիրմի միլ գատար պիր չապըգլըգ վէրիրսէնիզ, վէ թապիյի վիճուտի նիսպէթինտէ օն գաթ պէօյիւմիւշ օլան տիշի իլէ, սաճ վէ եախօտ գալընճա պիր տէմիրի տէլմէսինէ թէաճիւպ իթմէզսինիզ.

« Պինաէն ալէյհ ճիտտի վէ մուքէմմէլ պիր մալիւմաթ ալընընճայա գատար, պու ճանավարը պիր Նարվալ ազմանը ատտ իթտիյիմ կիպի, աղզընտաքի տիշինի տէ, զըրհլը հարպ սէֆինէլէրին պաշընտա պուլունան տէմիր մահմուզա թէշպիհ իտէրիմ.

«Էկէր պու ճանավարըն հագըգաթէն ասըլ վար իսէ, պու մէսէլէ մահզա պու սուրէթլէ հալլ օլունապիլիր. էզճիւմլէ չիմտիյէ գատար էմսալի կէօրիւլմէմիշ վէ իշիտիլմէմիշ պիր մախլուգ օլմասը տա իհթիմալտէն պաիտ տէյիլ տիր:»

Տօղրուսը սէօյլէմէք իչին, կազէթայա վէրտիյիմ պէնտին պու սօն իպարէսի պէնճէ ատէթա պիր տինայէթ իտի. Լագին նէ չարէ, զաննըմըն աքսի չըգարագ, մուսթահզի Ամէրիգալըլարըն՝ խէնտէյի իսթիհզալէրինէ սիպէր օլունմամագ իչին, վէ լուզումը թագտիրինտէ գաչամագ եօլու պուլմագ իչին պէօյլէ եազմագա մէճպուր օլտում. պունըյլա պէրապէր, պէն քէնտիմ ճանավարըն վիճուտինէ գանի օլմուշ իտիմ:

Եազմըշ օլտուղում պէնտ, քէմալի էհէմմիյէթլէ թէլագգը օլունտու, վէ ազիմ պիր կէրմիյէթլէ մէյտանը մուպահասայէ գօնուլտու, ազիմ պիր շէօհրէթ քէսպ իթտի, վէ պիր չօգ քիմսէլէր զաննիյաթըմա հէմֆիքիր պուլունտուլար, թէքլիֆ իթտիյիմ հալլին ուսուլի, խէյալաթ ու մէվհումաթէ մէյտան վէրտի, ինսանլարըն էֆքեարը զաթէն խէյալաթա մայիլ օլմաղըլա, պէօյլէ հարիք իւլ ատէ մախլուգաթա տայիմա վիճուտ վէրմէյէ խահիշկէր տիր. Ագըլ-

լարը հայրէթտէ պըրագըճը մախլուգաթէ վիճուտ վէրմէք իչին, էն մինասիպ մահալ տէնիզլէր իտի. օրատա խէյալ օլունաճագ մախլուգաթա նիհայէթէն, գարատաքի ֆիլլէր վէ տէվէլէր հիչ իտի ։ Մէսէլա եիւզ մէթրօ պօյունտա բատագօզլար, վէ իքի եիւզ քիլօկրամ աղըրլըղընտա տէհշէթամիզ չաանօզլար, վէ եախօտ իքի եիւզ մէթրօտան ուզուն սու եըլանլարը, մահզա՝ օն պէշ պին մէթրօտան զիյատէ տէրին պիր կիրտապտէ պուլունապիլիր օլտուղու միւմքին օլամա՞զ մը ։

Հէմ նի՞չին օլմասըն. տիւնեանըն եարատըլըշը իլք աըրլարտա, գարատա եաշաեան հայվանլար՝ բէք պէօյիւք գըլըպտա խալգ պույրուլուպ տա, սօնրա եավաշ եավաշ ուֆալտըգլարը խատտա վէ խըպաթ օլո՞ւնմայօրմու. չիւնքի եօգ քի տէնիզլէրտէ տախի հայվանաթ՝ էվէլա պէօյլէ պաթթալ եարատըլմըշ, վէ թէտարիճէն ուֆալմըշ տըր ։ Օ հալտէ տէնիզին էն տէրին կիրտապլարը, պու միսիլլու պաթթալ հայվանաթըն նումունէլէրինի հըֆզ իթմիշ օլտուղունու ֆարզ իթմէք խաթա՞ մը տըր ։

Լաքին պու սուրէթլէ պէն տէ քէնտիմի արթըգ պիւթիւն պիւթիւնէ խէյալաթ տէրեասընա իլգա իտիյօրում. միւտաէթը գալըլէ զարֆընտա, տէհշէթլի պիր հագըգաթա թէպէտտիւլ իտէն պու խէյալաթը պիր թարաֆ իտուպ, շունու 'թէքրար իտէյիմ քի, խալգ՝ զայէթ պաթթալ պիր ճանավարըն վիճուտունի թաստիգ իթմէքտէ իտի ։

Գաղըլար, պու մէսէլէյի իլմ նօգթայի նազարընտա թէլագգը իտուպ հալլ օլունմայա միւհթաճ ատտ իտէպիլիր, ֆագաթ հէր իշէ, խըթիֆատէ ճիհէթինտէն պագանլար, այէլ խուսուս ճիհաթի պիր սուրէթտէ եա-

չըան Ինկիլիզլէր վէ Ամէրիգալըլար, սէյրի սէֆայինի (ծովային ճանապարհորդութիւն) թէէմին իթմէք իչին, տէնիզի պու տէհշէթլու ճանվէրին բէնչէսինտէն գուրթարմանըն լիւզումունը տէրմէյան իթտիլէր. Հաթտա Շիբինկէնտ, Մէրգընթայլ Կազէթ, Լոյտ, Բագպօյ վէ տահա պունլար միսիլլու ֆէննի կազէթալար վէ սիկուրթա շիրքէթլէրի, իշպու թէհլիքէտէն պահս իտէրէք, ճանավարըն պէհէմէհալ մահվը խուսուսընտա իթթիֆագ իթտիլէր ։

Էֆքեարը ումումիյէ պէօյլէճէ մէյտան ալըր ալմազ, ճիւմլէտէն էվվէլ Ամէրիգալըլար իշէ թէշէպպիւս իտէրէք, ճանավարը թէագիպ իթմէք իչին Նիւ-Եօրգ պէլտէսինտէ հազըրլըգլար կէօրմէյէ պաշլատըլար, վէ զայէթ սէրի իւլ հարաքէ օլան Ապրահամ-Լինգօլն նամ ֆըրգաթէյն, անգարիպ տէնիզէ չըգմագ իչին լազըմ կէլէն ճէպհանէ, մէքիւլաթ վէ լէվազըմաթը սայիրէ իլէ սէրիան տօնատըլտը ։

Ղարիպ եէրի շուրասը քի, ճանավարըն թէագիպինէ գարար վէրիլիր վէրիլմէզ, ճանավարտան էսէր կէօրիւլմէմէյէ պաշլատը, հիչ պիր վափօր ճանավարա թէսատիւֆ իթմէտի ։ Կիւյա պու տէհշէթլիւ հայվան՝ ալէյհինտէ թէրթիպ օլունան հազըրլըգտա ախպար օլմուշ տա, եուգըւնի սագըլայօր կիպի կէօրիւնմէզ օլտու ։

Պու մատտէ հագգընտա օ գատար վէլվէլէլէր գօփտու, օ գատար սէօզ սէօյլէնտի, վէ Եվրօբայը Ամէրիգայա բապթ իտէն թէլէկրաֆ խաթլարը յըլա օ գատար թէլէկրաֆ թէաթի օլունտու քի, պաղը թօհաֆ վէ նէրէ սէօյլէր զաթլար, աղըզը ճանավարըն, տէնիզ տիպինտէն կէչէն թէլէկրաֆլարտան պիր թանէսինի աչըպ օգուտուղունը, վէ անէ կէօրէ իհթիյաթլը տավրան-

մայը մնասիպ կէօրտիւյիւնի խաթթա խաւրէք , խալգը երեյինճէ կիւլտիւրտիւլեր ։

Պու սեպեպլէ , հէր պիր լեվազըմաթը մուքեմմէլէյի սէֆէրիյէ իլէ տօնանմըշ օլան ֆըրգաթէյնին , նէրէյէ սէվք օլունաճաղը թային խուլմէտի ։ Պէյնէլ նաս սապըրսըզ սօն տէրէճէլէրէ վարմըշ իքէն , նակէհան Ցուլիւսին իքինճի կիւնի , Գալիֆօրնիյա մէմալիքինին Սան-Ֆրանչէսգօ լիմանընտան , Շանկայա իչլէյէն վափօրլարտան պիրիսինին , իւչ հաֆթա ազտէմ մահլուտ ճանավարը , պահրը Մուհիթի շիմալիսինտէ (Խաղաղական Հիւսիսային ծով) կէօրմիւշ օլտուղու խապէրի ալընարագ , հէր քէսին եիւզիւ կիւլմէյէ պաշլատը ։

Պու հավատիսին սէպէպի իլէ ումումուն գալպինտէ պէյտա օլան հէյէճանըն թարիֆի մուհալ տըր ։ Ապրահամ-Լինգօլնըն սիւվարիսի օլան գումանտան Ֆարակիւթ եիրմի տէօրթ սաաթ արամէ պիլէ մէյտան վէրիլմէյիւպ , տէրհալ եօլա չըգմասը թէքլիֆ վէ իպրամ օլունտու ․ Ֆիլհագիգա գըրխըլըն քէօմիւր անպարլարը տօլու , Թայիֆէլէրի մուքէմմէլ , վէ հէր պիր լեվազըմաթը հազըր օլմազըլա , իչ՝ եալընըզ օճագլարը եագըլըպ հալաթը չէօզմէյէ գալմըշ իտի ։ Մա մաֆիհ գումանտան Ֆարակիւթ տախի պիր ան էվվէլ եօլա չըգմագ արզուսունտա պուլունույօրտու ։

Ապրահամ-Լինգօլնըն հարաքէթինտէն իւչ սաաթ էվվէլ ճանիպիմէ խիթապէն աթիւզ զիքր թէլգրաֆը ալտըմ .

« Նիւ-Եօրգտա Թիյյէ Ալընխ ճատտէսի օթէլինտէ մուգիմ, Բարիս միւզէխանէսի մուալլիմի , հիւրմէթլիւ միւսիւ Արօնաքս ճէնապլէրինէ .

« Էֆէնտի .

« Էյէր Ապրահամ-Լինգօլնըն սէյահաթընա րէ-
«ֆագաթ իթմէյի արզու պույուրուրսանըզ , Միւճթէ-
«մէայի Ամէրիգա ճումհուրիյէթի , Ֆրանսա տէվլէթի-
«նին՝ զաթը ալինիզ վասըթասըյլա իշպու թէշէպպիւ-
«սաթէ իշթիրագ իթմիշ օլտուղունը , քէմալի մէմնու-
«նիյէթլէ կէօրէճէք տիր ։ Ֆըրգաթէյնին գումանտանը
«պուլունան Մ . Ֆարակիւթ , զաթըըզա մախսուս օլ-
«մագ իւզրէ պիր գամարա հազըր իթմիշ տիր ։»

Քէմալի մուհապպէթլէ սիզի սէլամլայան
տօսթունըզ

Ժ . Պ . ՀՕՊՍԸՆ

Պահրիյէ նէզարէթի միւսթէշարը

3

Էֆէնտի նասըլ արզու պույուրուրսա .

Միւսիւ Ժ . Պ . Հօպսընըն , պալաատէ մուհարրէր թէզքէրէսինի ալմատան իւչ տագըգա էվվէլ , կէրէք ճանավարը թէագիպ , վէ կէրէք պահրը Մուհիթտէ պիր սէյրի սէֆայէն իթմէք խաթըրըմտան պիլէ կէչմէյօր իտի . լաքին պահրիյէ միւսթէշարը ճէնապլէրինին թէզքէրէսինի օգուտուգտան իւչ տագըգա սօնրա , թապիյի սէնաաթըմըն իգթիզասը միւճիպինճէ , պու միւհիք ճանավարի գօվալայըպ տէնիզլէրի անըն բէնչէյի միւտհիշէսինտէն գուրթարմագ վազիֆէսի

իլէ մուքէլլէֆ պուլունտուղումը անլարըմ, վէ պու խուսուստա չէթին պիր արզու հըսս իթմէյէ պաշլատըմ։

Ֆագաթ հէնուզ պիր զահմէթլի եօլճուլուգտան ավտէթ իթմիշ, վէ պիր մուտտէթ իսթիրահաթէ մուհթաճ պուլունմուշ իտիմ։ Սէվկիլի վաթանըմը, տօսթլարըմը, Նէպաթաթ պաղչէսինտէքի քիւչիւք տայիրէմի, վէ ալէլ խուսուս հայվանաթ թէճէմմուաթըմը (գօլլէքսիօն հաւաքածոյ) կէօրմէյէ ճան աթըյօրտում. Լաքին պունլարըն հիչ պիրի պէնի պու եօլճուլուգ արզուսընտան մէն իտէմէտի։ Հէման տօսթլարըմը, եօրղունլուղումը, Նէպաթաթ պաղչէսինտէքի գօլլէքսիօնըմը, վէլ հասըլ հէր պիր շէյի ունութտում, վէ Ամէրիգա հիւքիւմէթինին թէքլիֆինի գապուլ իտէրէք, քէնտի քէնտիմէ շէօյլէ սէօյլէյօրտում.

— «Հէր եօլ Ֆրանսայա կէօթիւրիւր» տէտիքլէրի մէսէլէնին վէհիվարընճա, իհթիմալ քի պիզիմ սէվկիլի ճանավարըմ, լութֆէն պէնի Ֆրանսա սէվահիլինէ սէվգ իտէր։ Ճանավար ճէնապլէրի, մէմնունիյէթիմի մուճիպ օլաճագ էմէլի իլէ, քէնտինի Եվրօբա տէնիզլէրինտէ տէրտէսթ իթտիրէպիլիր, վէ պէն տէ աղըրնտաքի իրի տիշլէրտէն, էն ազալ եարըմ մէթրօ պօյունտա պիր թանէսինի ալըպ, Բարիզ մուզէխանէսինէ վազ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլուրում։

Ֆագաթ շիմտիքի հալ ճանավարը, պահրը Մուհիթին շիմալ ճիհէթինտէ արամագ լազըմ կէլիյօրտու. պու իսէ, Ֆրանսայա ավտէթ իթմէք իչին Ամէրիգա եօլունտան կիթմէք տիմէք օլաճագտը։ Նէ հալ իսէ, պու մուլահազաթը Ֆիքրիմտէն տէֆ իտէրէք, քէմալի սապըրսըզլըգլա.

— Գօնսէյլ, տէյու հայգըրտըմ։

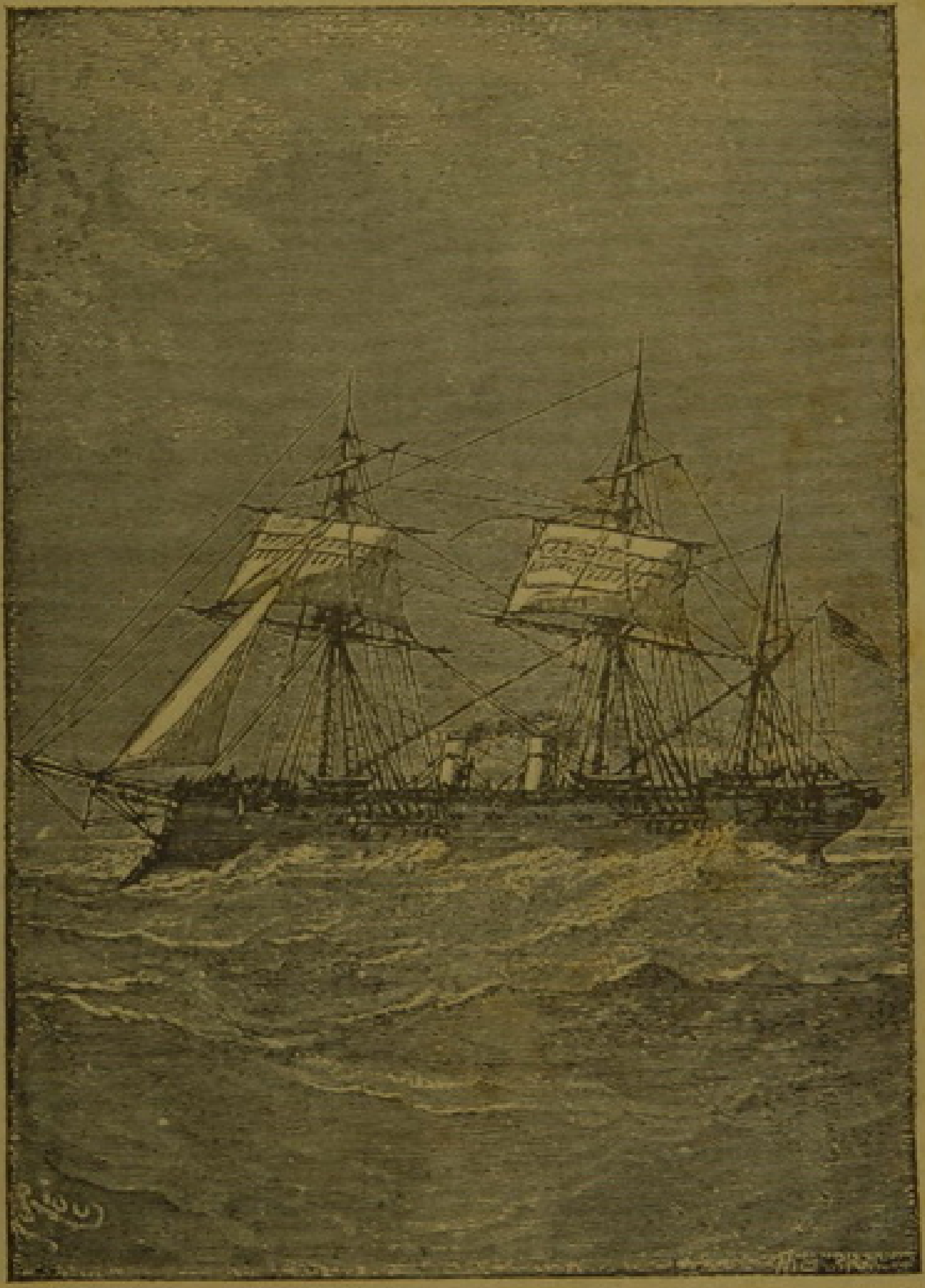

Աբրահամ-Լինգօլն նամ Ֆըրգաթին.

(Սահիֆէ 25)

Խըզմէթքեարըմ (Գօնսէյլ) թէսմիյէ գըլընըր իտի. Պու տէլիգանլը, սատագաթլը, վէ հագգըմտա օլան ֆէտաքեարլըղը հաւէսլի իտէ, հէր տիւրլի սէյահաթլէրտէ պանա պէնտէն այրըլմազ, վէ պէնտէ անը գըյատէսիյլէ սէվմիշիմ կիպի, օ տախի պէնի ազիմ պիր մուհապէթլէ սէվմէքտէ իտի ։ Գօնսէյլ, գայէթ ճիտտի թապիաթլը, մունթազամ հարաքէթլի, մէպատէսինէ սատըգ, տիւնեատա հիչ պիր չէյտէն մութէհայյըր վէ մութէէսսիր օլմազ, գայէթ իշկիւզար, հէր խըզմէթէ էլվէրիշլի, վէ հէր չէյի անլար պիր ատէմ իտի ։ Գօնսէյլ (*), հայիզ պուլունտուղու իսմինին մանասը խիլաֆընա օլարագ պանա նասիհաթ վէրմէզ, հաթթա նասիհաթ իսթէնիլտիյի հալտէ պիլէ սուքիւթ իտէր ։

Գօնսէյլ, նէպատաթ պաղչէսի մուզէխանէսինտէ իշլէրի օլան ալիմ արգատաշլարըմըզըն եանընտա կիտէ կէլէ, վէ անլէր իլէ իւլփէթ իտէ իտէ, էրպէյինճէ պիր չէյ թասնիֆ իթմիշ տիր ։ Գօնսէյլ, հայվանաթ թագսիմաթընտա լայըգըլ սուրէթտէ աշնա օլմուշ կիպի, պիր ճինսին թարիֆի թապիյէ հանկի սընըֆտան, հանկի չիւպէտէն, հանկի թագըմտան, հանկի գըպըլտան, հանկի նէվիտէն, վէ հանկի ճինստան օլտուղունը պիլիր, վէ տէրհալ սէօյլէր. ֆագաթ Գօնսէյլին իլմի պունտան էօթէյէ կէչմէյիփ պուրատա գալըր ։ Պու ատէմին հայաթընը թէշրիհ իտէն չէյ, եալընըզ թէվգի վէ թագսիմ օլուպ, ֆիիլիաթընա չօգ լըգ աշինա տէյիլ իտի ։

Մամափիհ Գօնսէյլ, էյի պիր ատէմ օլմագլա օն սէնէտէն պէրի եանըմտա պուլունուփ, ալըմ ու

(*) «Գօնսէյլ» լիսանը Ֆրանսէվիտէ նասիհաթ մանասը տախի կիմա իտէր.

ֆիւնունըն, պէնի մըգնաթըս կիպի չէքիփ կէօթիւրտիւյի մահալլէրէ մէմնունէն պէրապէր կէլմիշ իտի. մէրգումըն աղըրնտան, սէյահաթըն ուզունլուղունա, վէ զահմէթ ու մէշագգաթընա տայըր հիչ պիր հարֆը իշթիքեա իշիթմէտիմ. կիտէճէյիմիզ մահալ խաթէր Չին օլսուն, խաթէր Գօնկօ օլսուն, սալա պիր իթիրազը պուլունմազ, վէ սանքի կէզմէյէ կիտէր կիպի, կիտիլէճէք մահալին նէրէսի օլտուղունը պիլէ սորմագսըզըն տէրհալ էշեալընը թօփլայըփ հազըրլանըր ։ Պունտան մաատէ վիճուտճա սըհհէթլի տէ նէրինտէ տիր, վէ հէր նէվի խասթալըղա կէօյիւս կէրէճէք տէրէճէտէ գավի սինիրլարը մալիք պուլունմագտա տըր. ախլագընա կէլինճէ, գէլպէ գատար չիքեայէթ իտէճէք սէպէպիմ եօգ տըր ։

Գօնսէյլ, պէնտէն օն եաշ քիւչիւք օլուպ թամ օթուզ եաշընտա տըր ։ Պու ատէմին եալընըզ պիր գուսուրը վար իտի. չէօյլէքի պանա տայիմա մուֆրէտը ղայիպ սըղասը իլէ (երրորդ դէմք) խիթապ իտէր, եանի «սիզ» տէյէճէք եէրտէ, «էֆէնտի պէօյլէ՞ մի խըթէյօր» տէր, վէ պու ճիհէթլէ օ գատար իֆրաթէ վարըր քի, ինսան մուճէրրէտ հիտտէթինտէն բաթլամագ րատէսինէ կէլիր ։

Նէ հալ իսէ, պէն, հագըրըղա իպթիտար իտէրէք, թէքրար «Գօնսէյլ» տէյու հայգըրըրըմ.

Վագըա պու տէլիգանլընըն, հագգըմտա հըսս իթտիյի ֆէտաքեարլըղը ըէք ալէա պիլտիյիմտէն, սէյահաթ իտէճէյիմ վագըթ, քէնտիսինէ պէրապէրիմճէ կէլմէք իսթէյիփ իսթէմէտիյինի սորմագ ատէթիմ տէյիլ իտի իսէ տէ, ֆագաթ պու տէֆա մէսէլէ պաշգա տիւրլիւ իտի. զիրա թէշէպպիւս իտէճէյիմիզ պու եօլճուլուգ, իլանիհայէ ուզայաբիլիր օլտուղու չէօյլէ

տուրտուն , այէլ խուսուս պիր գըրհըր Փըրգաթինի , սաւէթա ճէմիզ գապուգը կիպի պաթըրաճագ գումէյի մուահիչէսինէ մայիլ պուլունան պիր ճանաւարըն թէպտըրպինէ չըգ պօզուգ տը , տինլէսէ էն թէճրիւպէսիզ վէ էն ճէսուր սաւէճիլէր իչին պիլէ պու նօգթա՝ մուլահազաթը մանճըզ օլաճագը աէքըէսր օլաւգունտուան , պագալըմ Գօնսէյլ նէ՞ տէյէճէք իտի .

— Գօնսէ՛յլ , տէյա պիր տահա պապըրտըգըմտա , սառըզ խըտմէթքեարըմ՝ գարըտան իչէրի կիրէրէք .

— Էֆէնտի պէնի՞ մի չաղըրըյօր .

— Էվէթ , օղլում՝ , էշիալարըմըզը հազըրլա , հէր սաաթա գատար կիտէճէյիզ .

— Էֆէնտի նասըլ արզու պույուրուրսա .

— Պիր տագիգա պիլէ գայպ էտէճէք վագթիմիզ յօգ տուր . սէյահաթ լէվազըմաթըմըզը , էլպիսէմի , կէօմլէքլէրիմի , չօրապլարըմը , փանթալօնլարըմը , մումքին օլապիլտիյի գատար չօգըն , վէ հէման սայմագսըզըն սանտըգլարա տօլտուր .

— Նա՛ էֆէնտիմիզին թէճէմմուլաթըմը՞ . . . (հայգըրտը) .

— Օնու սօնրա տուշունուրուզ .

— Նէ՞ , հայվանաթ գոլլէքսիօնու , վէ էֆէնտիմիզին տիկէր նատիր խըրտէլէթլէ՞րինէ մի (կէմիկ) սօնրա տուշունուլէճէք .

— Օնլարը օթէլտէ պըրագըրըզ սագլասընլար .

— Նա՛ էֆէնտիմիզին սաղ օլան պապիրուսա տօմուզը .

— Պիզիմ գայպուպէթիմիզտէ անը պէսլէրլէր . գալթէն հայվանաթ թէճէմմուլաթըմըզը Բարիզէ կէօնտէրմէլէրինի էմր էտէճէյիմ .

— Տէմէք Բարիզէ աւտէթ էթմէյէճէքմիյիզ .

— Էլպէթթէ կիտէճէյիզ , Փագաթ պիր ազ տօլաշըգ Թարիգ իլէ .

— Էֆէնտի նասըլ արզու պույուրուրսա էյլէ յապարըզ .

— Պիր ազ տօլաշըգ եօլ իլէ կիթմէք պէօյլէ պիր չէյ տէյիլ տիր , Աւրահամ-Լինգօլն վափօրըյլա կիտէճէյիզ .

— Էֆէնտի նասըլ մունասիպ կէօրիւրսէ էյլէ յապարըզ .

— Պիլիյօրսուն ա՛ օղլում՝ , պու խօճալըգ օ մաշհուր ճանաւարա այիտ տիր . . . օ մէշհուր նարվալը ազամիյա կիտէճէյիզ , վէ տէնիզլէրի անըն բէնչէսինտէն խէլաս իտէճէյիզ . Պէնիմ կիպի տէնիզլէր գաարըն (յազակ) էսրարը հազգընտա կըր պաթթալ ճիլտլէրտէն մուրէքքէպ պիր գիթապ թէլիֆ իտէն պիր մուէլլիֆ , պու խըտէն կէրի տուրամազ . Վագըա պու խօճալըգ կէրէյի կիպի թէհլիքէլի իտէ տէ , չէրէֆլի տէ օ նիսպէթտէ տիր . . . Նէրէյէ կիտիլտիյի հէնուզ մէճհուլ տըր . . . բէլքի տէյիլիզ ա՛ , ճանաւար պիզի բէք ուզագ եէրլէրէ կէօթիւրէպիլիր . . . խուլասայի քէլամ հէր նէ տէ օլսա մուճէրրէտ կիթմէլիյիզ . Զըրհլըլըն գումանտանը Մ. Ֆարագութ հիչ պիր չէյտէն գօրգմազ , վէ կէօզիւնի պուտագտան սագընմազ խըտ պիր ատէմ տըր .

— Էֆէնտի նասըլ գարարսա , պէնտէ էյլէ յապարըմ .

— Էյի տուշուն Գօնսէյլ , պէն սէնտէն պիր շէյ սագլամամ , պու էյլէ պիր խօճալըգ տըր քի , տէօնէն պիր տահա ավտէթ իտէմէզ օլուր .

— Էֆէնտի նասըլ արզու պույուրուրսա էյլէ յապարըզ .

Ա—5

Գօնսէյլին հիմմէթ ու ղայրէթի իլէ պիր չէյրէք սօնրա լէվազըմաթը սէֆէրիյէմիզ իքմալ օլմուշ պիթմիշ իտի. տէր հալ օթէլին համիլինէ ինտիք, օթէլին սահիպի իլէ հիսապըմը պույէթ խուսուլ պօրճումը վէրտիմ: Օթէլտէ պըրագտըղըմ հայվան գուրուլարընը, վէ սայըր նէպաթաթ թէճէմմուաթընը (հաւաքածոյ) Բարիզէ կէօնտէրմէլէրի իչին էմր վէրտիմ. Հէմա տօմուզունըն նաֆագասը իչին տախի մըգտարը քեաֆի պարա պըրագտըգտան սօնրա, Գօնսէյլ իլէ պէրապէր պիր արապայա աթլայըփ վէրտիք.

Եիրմի ֆրանգա քիրալանմըշ օլտուղում պու արապա, Պըրատուէյէն Իւնիյօն Սքուէյրա գատար իլէրլէտի, վէ Ֆօրթ Ավէնուէյը կէչէրէք, Գաթէրին Սթրիթ սօգաղը տօղրուլթուսունտան կէչիփ ըըխթըմըն 34 նումէրօլու նօգթասընա վարըլ օլտու. օրատան եուք թաշըեան վափօրլարտան պիրի, պիզի արապա վէ պէյգիրլէրիմիզլէ պէրապէր, Էսթ նէհրինին գարշը սահիլինէ վարիտ օլուպ, Նիւ-Եօրք պէլէտիյէսի մուշթէմիլաթընտան օլան Պրուգլինէ նագըլ իթտի.

Արապա պիր գաչ տաղիգա իլէրլէտիքտէն ըըխթըմա վարըլ օլտուգ տա, Ապրահամ-Լինգօլնըն պաճալարընտան չըգան գոյու վէ գալըն տուման կէօքեիւզիւնի գարարթըյօրտու.

Էշեամըզ տէր հալ վափօրըն կիւվէրթէսինէ նագըլ օլունտու. պէն տէ հէմէն եօգարը աթըլըփ, Ֆըրգաթինին գափթանը օլան Մ. Ֆարագութը սօրտում. Թայֆէլէրտէն պիրի, պէնի գափթանլարա մախսուս օլան քէօփրիւ իւզէրինէ, խօշ չէհրէլի, վէ կիւզէլ գըյաֆէթլի պիր զաթա թագտիմ իթթի. Զաթը մումաիլէյհ գափթան Ֆարագութ քէնտիսի օլուպ, էլինի պանա ուզաթարագ.

— Մուսիւ Բիյէր Արօնագս, տէմէսի իլէ, պէն տախի.

— Էվվէթ, հագիրինիզ, եա զաթը ալինիզ, տէյու սօրտում:

— Գափթան Ֆարագութ, խօշ կէլտինիզ մուալլիմ էֆէնտի, գամարանըզ հազըր տըր, տէտի.

Գափթանը սէլամլայըփ, գումանտասըյլա մէշղուլ պըրագարագ պանա մախսուս օլան գամարայա կիթթիմ.

Ֆիլ հագըգա Ապրահամ-Լինգօլն ֆըրգաթինին մուքէմմէլ սուրէթտէ տօնատըլմըշ օլուպ, իշպու սէյահաթէ փէք էլվէրիշլի իտի. պու կէմի ղայէթ սէրիիւլ հարաքէթ օլտուղու կիպի, մաքինալարընտաքի խասսէ սայէսինտէ, եէտի հէվա թազիգինէ գատար քէափը գուվվէթ, վէ սաաթտա օն սէքիզ միլ վէ օնտա իւչ պիր սիւրաթը հարաքէթ քէսպ իթմէքտէ իտի իսէ տէ, եինէ ավլանմագա չըգտըղը ճանավարըն սիւրաթը հարաքէթինէ նիսպէթէն հիչ սայըլապիլիր.

Ֆըրգաթինին տախիլի թէրթիպաթ ու թանզիմաթը տախի, մալիք օլտուղու պու խասսէլէր կիպի մուքէմմէլ իտի. Գըչ թարաֆընտա վագը օլուպ, գափուսու՝ սէֆինէնին զապիթանընա մախսուս օլան մահալլէ աչըլըր գամարամըն փէք խօշլանտըմ, վէ Գօնսէյլէ.

— Պու գամարա պիզէ ույղուն վէ րահաթ տէյի՞լ մի, տէտիմ:

— Բէք կիւզէլ, ֆագաթ էկէր թէշպիհիմ էֆէնտիյէ սաքըլ կէլմէզ, պուրասը պիր սալյանկէօզին՝ գապը իչինտէ րահաթ պուլտուղու գատար րահաթ օլունաճագ պիր մահալ տըր տէյէպիլիրիմ, տէտի.

Գօնսէյլի, գամարամըն թանզիմի իլէ մէշղուլ պըրագըրագ, Ֆըրգաթինին հարաքէթինի թէմաշա իթմէք իչին կիւվէրթէյէ չըգտըմ:

Թամ պու էսնատէ գաբթան Ֆարակութըն պիր սօն գօմանտասըյլա , էֆինէնին ըրխըթըմա պաղըրմըշ օլան հալաթլարը չէօզիւլիւյօրտու . ախմէք օլուր քի էկէր պիր չարխէք գատար կէճ գալմըշ օլսա իտիմ , Ֆըրգաթէյն պէնտիզ կիւրէճէք , վէ պէօյլէ հալիզ իւլտէ , Թապիաթտան խարիճ , վէ տէէթա ինանըլմազ պիր սէրկիւզէշթտէն մահրում օլաճագըտըմ . Վագըա զարիֆ պիր սէրկիւզէշթ բէյան իտէն պու սէյահաթ , սըրֆ հագիգաթ օլտուղու հալտէ տախի , պազը միւշքիւլփէսէնտլէրին (Թէրահհուսա) ինանմազ իխթիմալճէքլէրինի տախի պիլիրիմ .

Նէ հալ իսէ , գաբթան Ֆարակութ , պիր ան էվվէլ ճանավարը պուլունտուղու մէնզիլէ կիթմէք իչին , պիր տաղըրճա պիլէ գայ իթմէք իսթէմէտիյինտէն , չարխը պաշըյը ճէլպ իլէ .

— Պուխար էյիճէ Թազէրիզ (ճնշում) օլունմի՞շ մու տըր , տէյու սօրտուղունտա , չարխը պաշը տախի ,

— Էվվէթ էֆէնտիմ , Թազէրիզ Թէմամ տըր , տէմիշ իտէ , գաբթան .

— Ա՛րշ , տէյու հայգըրտը , վէ բօրճահէթ գօմանտասընը վէրտի .

Պու էմր , Թազէրիզի հէվա իլէ հարարէթ իտէն ալաթ վասըթասըյլա մաքինայա Թէպլիղ օլունտու . չարխըլար մունթազամ աշըրլար . պուխար՝ քէմալի շիտտէթիլէ պօրուլարտա տօլաշ , ուֆուգի (հօրիզոնտալ) օլան ուզուն տիրէքլէր ազիմ պիր շիտտէթ իլէ իլէրիյէ իտէլմէյէ , վէ բէրվանէնին գանատլարը սուրաթլէ տէնիզ տալղալարընը տէօյմէյէ պաշլատըլար . Ապրահամ-Լինգօլն տախի , էթրաֆընը իհաթա իտմիշ , վէ իչէրուէքի սէյիրճիլէր իլէ տօլու էնիզ սաէա գատար ուֆագ վափօրլար , վէ մութէատիտ սանտալլար

արասընտան , ազիմ պիր հէյպէթլէ հարէքէթ իտտիք , գաթը մէսաֆէյէ պաշլատը .

Պրուքլէն ըրխըթըմլարըյըլա , Նիւ-Եօրգըն Էսթ նէհրի ճիվարը , սէյիրճի վէ կէօնտէրմէյէ կէլէնլէր իլէ տօլու իտի . պէշ եիւզ պին աղըզտան չըգան իւչ տէֆա «հուրրա՛» սէսլէրի , պիրիպիրինի մութէագըպէն սահիլինէ գատար աքսէտտալ օլտու . Հէզարան հիսապսըզ մէնտիլլէր , ճէսիմ պիր գալապալըգըն պաշը իւզէրինտէ Թէմէվվիւճ իտէրէք , Ապրահամ-Լինգօլնը սէլամլատըլար , վէ պու ալգըշլար , Փըրգաթէյնին , Նիւ-Եօրգ շէհրինի ուզուն նիմ ճէզիրէնին նիհայէթինտէ պուլունան Հօտսըն սուլարընա մուվասալէթինէ գատար տէվամ իթթի .

Պու էսնատէ Ֆըրգաթէյն , Նիւ-Ճէրզ ճիհէթինտէ վագը , նէհրին քէնարընը թէզյին իտէն մուքէլլէֆ սայֆիյէլէրին էօնիւնտէն գօյուլարագ , վէ քէնտինի՝ իրի Թօբլարըյլա սէլամլայան իսթիհքեամլարըն արասընտան կէչէրէք հէմ եօլունա տէվամ իթմէքտէ , վէ հէմ տէ տիրէյլէրինէ , օթուզ տօգուզ ատէտ քէվաքիպ (աստղէր) պայրագընտա օլան , Մուճթէմայի Ամէրիգա ճումհուրիյէթի պանտէրասընը , իւչ տէֆա էնտիրիփ չէքէրէք իպտէյի սէլամ իթմէքտէ իտի .

Պատէհու , Սանտի-Հուգ պուրունըյըլա մութէշէքքիլ օլան , վէ տախիլի գօյ աէրունունտէ րէքզ իտէլէն ֆանէնաարլար արասընտան վէ գումսալըն քէնարընտան կէչմէքտէ իքէն , պինլէրճէ հալգըն Թարաֆընտան Թէքրար Թէքրար սէլամլանտը .

Բիւչիւք վափօրլարտան միւրէքքէպ օլան ալայ , Լայթ-Պօթա , եանի Նիւ-Եօրգ շէհրինին լիմանընը Թային իտէն իքի ատէտ ֆէնէրլէրէ գատար , Ֆըրգաթէյնի Թէշայիյ իթտիլէր .

Պու էսնատէ սաաթ թամամ իքի իտի. [illegible] սանտալըմա պինէրէք, քէնարընը պէքլէմէքտէ օլան իքի [illegible] քիւչիւք պիր կէմիյէ [illegible] օլտում. Պուխարա գուվվէթ վէրիլտի, վէ [illegible] չարխլարը հըզլը հըզլը [illegible], Լօնկ-Այլանտըն [illegible] վէ [illegible] սահիլինի թէագգուպ իլէտի, վէ պիր ազ սօնրա պահրի Մուհիթի Աթլանթիքին (Ատլանտեան Ովկիանոս) [illegible] վէ գարանլըգ սուլարընտա քէմալի սիւրաթլէ իլէրլէմէյէ պաշլատը.

4

Նէտ-Լանտ.

Գափթան Ֆառակութ, թահթը գումանտասընտա պուլունան ֆըրգաթէյնին [illegible] լայըգ օլաճագ տէրէճէտէ մահիր վէ էհլիյէթլի պիր կէմիճի իտի. Քէնտի իլէ կէմի պիր ճիսմ [illegible], ատէթա ֆըրգաթէյնին րուհու [illegible] օլմուշ իտի. Ճանավարըն մէվճուտիյէթինէ [illegible] [illegible] չիւպհէսի օլմայըպ իտի, օ [illegible] [illegible] կէօրիւնմէյէն [illegible] պիր [illegible] մէվճուտիյէթինէ գանի օլուպ, ֆըրգաթէյնին [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Պիր [illegible] [illegible] վէ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] վէ [illegible] պիր [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], գափթան Ֆառակութ տա [illegible] [illegible] իտի. Պու [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible]

լարագ, մութլագա ատէմլերի պու մուհիմ ճանավարըն [illegible] գուրթարմայա [illegible] իտի. Խուլասայի քէլամ, եա գափթան Ֆառակութ ճանավարը էօլտիւրէճէք, եախօտ ճանավար գափթանը մահվ իտէճէք իտի.

Կէմինին զապիթանը տախի գափթանա հէմֆիքիր օլուպ, ճանավարա թէսատիւֆ իթտիքլերի վագըթ իճրա օլունաճագ մանավրալար, [illegible] [illegible] [illegible] վէ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ճանավարը ուզագտան կէօրէպիլմէք իչին խիթիյարի օլարագ ատէմլերին [illegible] չըգըփ, սաաթլարճա [illegible] [illegible] կէօրիւնմէյէն Օգեանոս [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] պիր [illegible] քէմալի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] Աբրահամ-Լինքօլն, ճանավարըն կէօրիւնմէսի, եախօտ կէօրիւնէճէյի [illegible] [illegible] պահրը Մուհիթի քեպիրին (Խաղաղական Ովկիանոս) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] իտի.

Թայֆէլէր, քէմալի [illegible] հէման ճանավարա թէսատիւֆ [illegible], թութմագ, վուրմագ, [illegible] էօլտիւրմէք, վէ ֆըրգաթէյնին [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] իտի. Պու ատէմլէր, [illegible] [illegible] պիր [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] իտի. [illegible] [illegible] գափթան Ֆառակութ, ճանավարը [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

խըրամկյէ վարմըշ օլմագըլա , ատլըդ Ֆըրգաթէյ-նին տէրունինտէ պուլունանլարըն , ճանավարը կէօրմէք իչին նէ՛ տէրէճէ արզուգեամ վէ գայրէթտէ պուլունա-ճագլարըն , գարիյնի քիրամըն թասավվուրաթընա իհա-լէ իտէրիզ .

Պանա կէլինճէ , տօղրուսու՝ պէն տէ տիկէրլէրտէն կէրի գալմայօրտըմ՝ , պէն տէ հէր կիւն արզուգեամլա ուֆուգու կէօզտէն կէչիրմէքտէն տուր օլմայօրտում . Գըրհըլըտա պուլունան խալգ արասընտա եալընըզ Գօն-սէյլ մուսթէսնա օլարագ , հէր քէսին զիհնինի իշգալ իտէն մէսէլէյի մուհիմմէյի , քէմալի գայտըսըզլըգլա թէլագգը իտիյօրտու . Բու ատէմ՝ ճանավարը կէօրմէք մէրագընտա տիւշմէյիպ , գըրհըլըրն տէրունինտէ հիւքիւմ-ֆէրմա օլան խարհիչի հէյէճանէ , ասլա իշթիրագ իթմէմէքտէ իտի .

Գափթան Ֆարագութ , մահուս ճանավարը էօլ-տիւրմէք իչին լազըմ կէլէն ալաթ ու էտէվաթը թէ-տարիք իթտիյինի գաթէն սէօյլէմիշ իտի . Բիլ հագի-գա պունտան պաշգա պիր չըգան հիչ պիր կէմի , Ապրահամ-Լինգօլն գատար մուքէմմէլ սուրէթտէ թէճհիզ օլունամամըշ տըր տէյէմ , ասլա մուպալաղա իթմիչ օլմամ . Կէմինին տէրունինտէ ավճըլարըն մա-լիւմ օլան հէր նէվի ալաթ պուլունտուգտան մաատա , էլ իլէ աթըլան իչ տիպի մըզրագտան թութ տա , գըսա վէ աղըրլարը էնլի թիւֆէնկլէր մարիֆէթիյլէ ա-թըլան օգլար , թա ուզագլարա գատար գուրշուն ի-սապէթ իթտիրիր ուզուն թիւֆէնկլէր , գըլըգըննար վէ սայիրէ մէվճուտ օլտուգու կիպի , Ֆըրգաթէյ-նին պաշ թարաֆընտա , ալթըան տօլար , վէ պիր նու-մունէսի 1867 սէնէսինտէ փարիզ օլունաճագ սէրկիյի ումումիյէյէ վազ խըլընճէյի մուգատտէր օլան պիր տէ

թօփ պուլունուրտու . Ամէրիգալըլարըն իխթիրաըէր-տէսի օլան պու թօփ , ճն ալթը քիլօմէթրօ ուզագլը-ղա գատար , սէօզտ քիլօկրամ՝ աղըրլըղընտա կիւլլէ աթմագտա իտի .

Եա հալտէ Ապրահամ-Լինգօլն , հէր նէվի ալա-թը թախրիպիյէսին (սըխրիչ գուվվէ) մահրում օլ-մայըպ , հաթթա ֆազլա օլարագ , գըլըճըն իլէ պալըգ վուրան ավճըլարըն սէրտարը ասա օլունան Նէտ-Լա-նտընտա պիր մէչհուր պալըգճըյա տահի պու-լունմագտա իտի .

Նէտ-Լանտ , մահարէթ Գանատալը օլուպ , քէնտուի մէհարէթիր ֆէվգէլատէյէ , սէնաաթտաշլարընտան հիչ պիրի րէգապէթ իտէմէզ իտի . Բու ատէմ , մէհարէթ , ճէսարէթ , սօնգ գանըրլըգ , վէ սուրաթը հաքիքէթ կիպի պիր թագըմ խասլէթլէր ճէմիյէթի հայիզ պուլու-նուպ , պու ատէմին տայրէյի չէվիւսէսինէ եագլա-շըր գուվվէթլի պալէնալէրն՝ րէք գուրթուլ օլմալը-լարըմ կէլէճէյի շուպհէսիզ իտի .

Նէտ-Լանտ , գըրգ եաշընտա , ուզուն պօյլու , իրի վէ գալըն վիւճուտլու , թիթիզ վէ ճիտտի թաւուրլու պիր ատէմ իտի . Բու գատըն իլ պիւնէ (հուտկու կալընտ) ատէմ , չօգ պուգ լագըրտը թէ-մէզ , պաղէն հիտտէթլէնիր , վէ ճանըր սըգըլտըգընտա կէօզլէրի պուսապուտ սայըմսըզ ճալիպը արզուքեամ պիր չախ օլուրտու կիպի , հէլէ սէյրանրնա նէզէրլէ պիր թէսիր վէրմէքտէ օլան պագըշլարը գուվվէթինի կէօսթէրմէ հայրան օլմամաղ գապիլ տէյիլ իտի .

Զաննըմճա գափթան Ֆարագութ , պու ատէմի ֆըրգաթէյնէ ալմագլա րէք ազըլըրըզ իթմիչ իտի . Բիրալա եալընըզ պագըշլարը գուվվէթ , վէ քէնտու-ի մէհարէթ , պիլճումլէ թայփէլէրին էնրէնի թա-

թաճագ մէրթէպէտէ իտի ։ Տօղրուսը պէն պու ատէմի (էկէր թէշպիհտէ խաթա օլմազսա) իսթէնիլտիկի վագըթ ատէշլէմէյէ հազըր պիր թօփ իլէ , թա ուզագլարը կէօրիւր պիր Ռասատ տիւրպինինէ թէշպիհ իթմէքտէյիմ։

Գանատալը տէմէք Ֆրանսըզ տէմէք տիր . Նէտ-Լանտ չօգլուգ քիմսէ իլէ կէօրիւշմէզ իքէն , նասըլսա պանա հիւսնիւ թէվէճճիւհ կէօսթէրմէյէ պաշլատը քի , պունը Ֆրանսըզ օլտուղումա համլ իտիյօրում։ Պու թէվէճճիւհտէն իսթիֆատէ իտէրէք , Գանատաանըն պազը ճիհէթլէրինտէ թէքէլլիւմ օլունակէլէն էսկի Ֆրանսըզ լիսանը իլէ կէօրիւշմէք իսթէտիմ, վէ պու հալ իլէ հէրիֆին մահզուզիյէթինի մուճիպ օլտում։ Նէտ-Լանտըն ֆամիլեասը Քէպէք էհալիսինտէն իտի . պու պէլտէ՝ Ֆրանսաանըն թահթը իտարէսինտէ օլտուղու զէման պիլէ , մէշհուր պալէնա ավճըլարըյլա քէսպը շէօհրէթ իթմիշ տիր ։

Նէտ-Լանտ , եավաշ եավաշ պէնիմ իլէ կէօրիւշմէքտէն քէյֆ ալմաղա պաշլատը ։ տօղրուսը պէն տէ , պու ատէմին գութպը շիմալի (բեւեռային) տէնիզլէրինտէ , ավճըլըգ հասէպի իլէ թէսատուֆ իթտիյի թէհլիքէլի հատիսէլէրին հիքեայէսինի տինլէմէքտէն մէմնուն օլույօրտում։ Նէտ-Լանտ , եէնի պիր Հոմէր (Հոմէրոս) կիպի հէնիքեամը սայտ ու շիքեարտէ իթտիյի մուհարէպէլէրի , Թաթլը պիր շիիր սէօյլէր կիպի նագլ իթմէքտէ իտի ։

Պու գահրէմանը վէ ճէսուր րէֆիգիմին հալինի շիմտի թարիֆ իտէպիլիրիմ, Նէտ իլէ էսկի տօսթ օլմուշըմ, պու տօսթլուգ՝ մահզա տէհշէթլիմիզ վէ թէհլիքէլի վագաալարըն զուհուրի հէնկեամընտա գատ մը գատ թագվիյէ պուլաճաղը թապիի տիր ։ Ա՛հ կիմ

Նէտ , սէնի ուզուն միւտտէթ եաշ իթմէք , վէ խաթըրէն իլէ միւթէլէզզիզ օլմագ իչին , եիւզ սէնէ գատար տահա եաշամագ արզուսըյլա սուզան օլմագտայըմ։

Նէ հալ իսէ , շիմտի կէլէլիմ Նէտ-Լանտըն ճանավար մէսէլէսինտէքի էֆքեարընա ։ Գանատալը տօսթըմ, տէնիզ քէքէրտանըրըն (մի եղջերու) վիճուտինէ չօգլուգ ինանմայօրտու . Հաթթա զըրհլընըն տէրունինտէ ճանավար խուսուսընտա ճէրէյան իտէն միւպահասայէ ասլա իշթիրագ իթմէյիպ , անըն հագգընտա սէօզ սէօյլէմէտէն պիլէ իհթիրազ իտիյօրտու . Փագաթ պէն պու մէսէլէ հագգընտա պիր կիւն Նէտ-Լանտտա սէօզ աչմայը քէնտիմէ վազիֆէ ատտ իթտիմ։

Յուլիս այընըն գայէթ լաթիֆ հավալը պիր կիճէսինտէ , եանի եօլա չըգտըղըմըզտան իւչ հաֆթա սօնրա , Ֆրըգաթըն, Բաթագօն սէվահիլինտէն օթուզ միլ գատար ուզագտա վագը Պըլան պուրնը էօնինտէ պուլունույօրտու ։ Մէտար ճէտիյի (արեւադարձ այծեղջեր) կէչմիշ իտիք . Մաճէլլան պօղազը պիզտէն գըպլէյէ տօղրու եալընըզ եէտի եիւզ միլ ուզագ իտի . Շու հալտէ Աբրահամ-Լինքօլն , սէքիզ կիւն կէչմէտէն , պահրը Մուհիթի քէպիրին տալղալարընը եարմայա պաշլայաճագ իտի ։

Մէզքիւր լաթիֆ կիճէտէ Նէտ-Լանտ իլէ գամարատա օթուրմուշ, շիմտիյէ գատար քիմսէնին գատար ու տէրինլիյինի քէշֆ իտէմէմիշ օլտուղու տէրեայէ պագարագ, չունտան պունտան կէօրիւշմէքտէ իտէք , նասըլսա սէօզի մէվզուի պահս օլան տէնիզ քէքէրտանընա նագլ իտտում , սէյահաթըմըզըն մուվաֆագըյէթլէ պաշա չըգըպ չըգմայաճաղը մէսէլէսինի տէրմիյան իթտիմ. Լաքին Նէտ-Լանտըն հիչ պիր էֆքեար պէյան իթմէքսիզին եալընըզ տինլէմէքլէ իքթիֆա իթ-

ալընընը կէօրիւպ սէօզիւմէ տէվամ իլէ .

— Նա՞սըլ ազիզիմ Նէտ , ճանավարըն վիճուտինէ զանաաթ կէթիրմէյօ՞րմուսընըզ , անճագ պու տէրէճէ իթիգաթսըզլըղընըզըն խուսուսի պիր սէպէպի՞ մի վար, տէտիմ ։

Զըպգընճը (Նէտ-Լանտ) ճէվապ վէրմէզտէն էվվէլ պիր գաչ սանիյէ գատար խիւզիւմէ պագտը . մութատը միւճիպինճէ էլինի ալընընա վուրտու , վէ կէօզլէրինի գարայըպ աչըգտան սօնրա ճէվապէ աղազ իտէրէք .

— Էվվէթ Մ. Արօնաքս , իհթիմալ քի պիր սէպէպիմ օլապիլիր , տէտի .

— Ֆագաթ տօսթում, սիզ՝ պալէնա աւճըլը օլտուղունըզ հալտէ , թապիյի տէնիզլին իրի պալըգլարըյըլա իւլֆէթինիզ օլմագ լազըմ կէլիր . սիզին թասավվուրաթընըզ, հատտէն էֆզուն իրի քէօրէք պալըգլարընըն, վէ տահա տիկէր պաթթալ ճանավարլարըն վիճուտինի գապուլէ էլվէրիշլի օլմալը տըր . խիւլասայի քէլամ սիզ, պու ճանավարըն վիճուտի հագգընտա շիւպհէ իտէնլէրէ ասլա տախիլ օլմամալը իտինիզ ։

— Մուալլիմ էֆէնտի , իշթէ սիզ պու նօգթատա եանըլըյօրսընըզ , պիր թագըմ սատէտիլ քիմսէլէր, հատտա ու բայանը օլմայան ուֆուգտա , քէչիթ ու կիւզար իտէն գույրուգլու սէյեարէլէրին զարիպ հիքեայէլէրինէ իսթէտիկլէրի գատար ինանըրլար , եախօտ սու թուֆանընտան էվվէլ, քիւրրէյի արզըն գաթմէրլէրի ալթընտա հարիգ իւլ ատէ մախլիւգաթըն վիճուտինէ իհթիմալ վէրիրլէրտի . հալ պու քի նէ միւնէճճիմլէր , վէ նէ տէ քիւրրէյի արզը իլմ նօգթայը նազարընտա թէֆթիշ իտէն ալիմլէր թարաֆընտան, պէօյլէ մախլիւգաթը մէվճուտէյէ ասլա իհթիմալ վէրիլմէտիյի կիպի ,

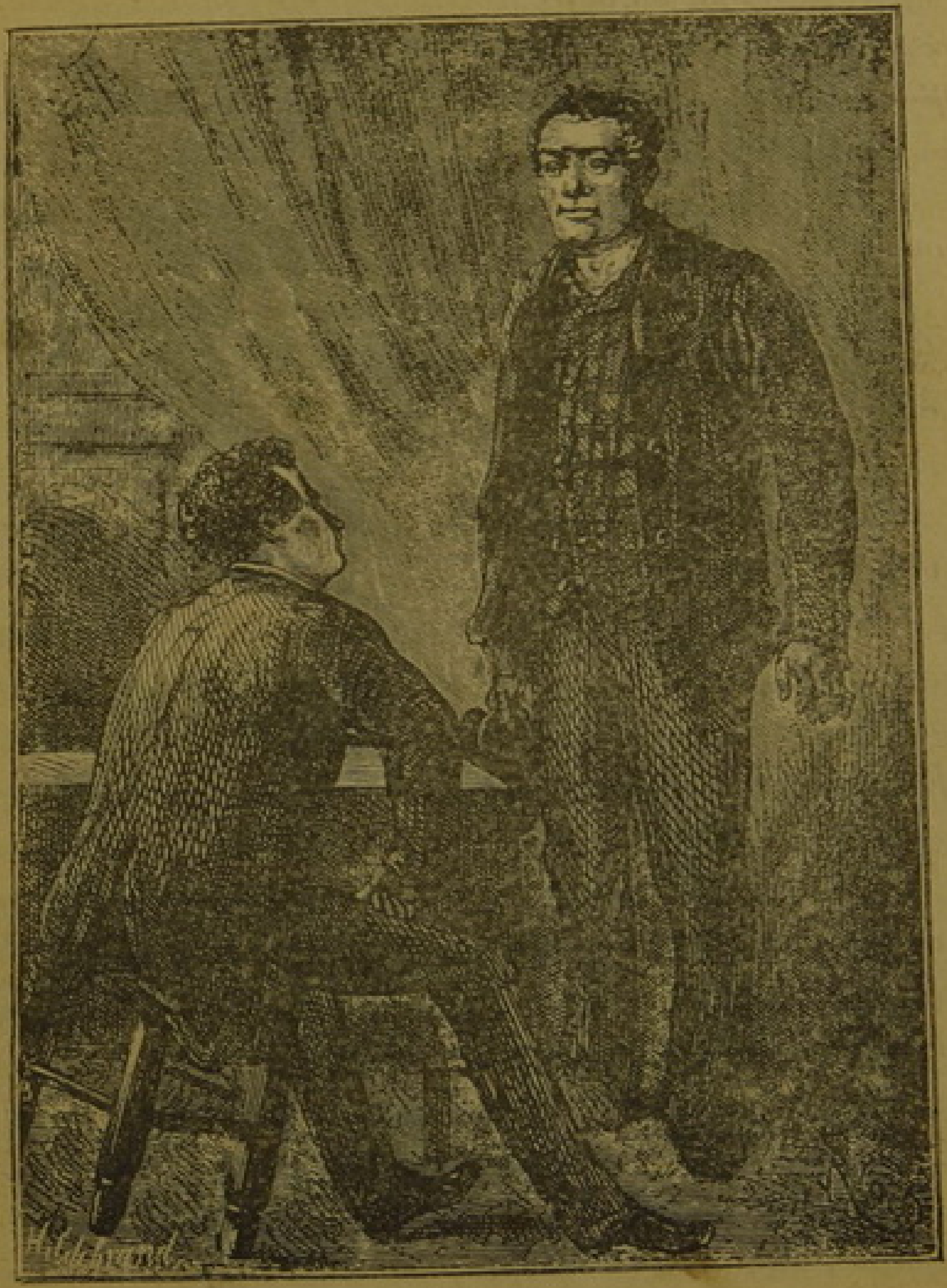

Էֆէնտի նասըլ արզու պույուրուրսա
էօյլէ եափարըզ .

(*Սահիֆէ 33*)

պալէնա ավճըլարը տախի գապուլ էթմէզլէր ։ Մըն ղայրի հաթթա պէն բէք չօգ իրի պալըգլար կէօրմիւշ, վէ հաթթա ղայէթ պաթթալ պալէնալար զըբգընլամըշ իսէմ տէ , պունլարտան հիչ պիրինին գույրուղու , եախօտ տիշի , պէօյլէ պիր զըրհլընըն գալըն տէմիրինի տէլէճէք գուվվէթինէ մալիք տէյիլ իտի , վէ օլամազ տա ։

— Լաքին ազիզիմ Նէտ , Նարվալըն , եանի տէնիզ քէքէրտանը տէնիլէն ճանավարըն տիշի իլէ , պիր Թարաֆտան տիկէր Թարաֆա տէլինմիշ կէմիլէրին վագֆըլը բէք չօգ իշիթմիշիմ։

— Ախշամ կէմիլէր իչին իհթիմալի օլապիլիր տէրիմ, ֆագաթ պէն պէօյլէ պիր շէյ հէնուզ կէօրմէմիշիմ. պինաէն ալէյհ կէօզլէրիմ իլէ կէօրիւպ գանի օլունմայա գատար , պալէնա , Նարվալ , քաշալօ վէ սահա սայըր տէնիզ ճանավարլարընըն տէմիրի , տէլէճէյինէ ինանամամ։

— Պէնի տինլէյինիզ Նէտ , այէն . . .

— Տինլէյէմէմ մուալլիմ էֆէնտի , պունտան պաշգա նէ քի տէրսէնիզ տինլէրիմ. լաքին խէյալամա իհթիմալ վէրէմէմ։ Պու ճիւմլէ պէլքի ղայէթ իրի պիր պօլիպօտ , եանի ըխթապօթ օլապիլիր . . .

— Խայր տօսթում, ըխթապօթլար հէր նէ գատար բէք պաթթալ օլապիլիրլէր իսէ տէ , ֆագաթ անլէր , եումշագ վիճուտլը հայվանաթ գապիլինտէն օլմալարըյլա , Սգօչիա եախօտ Ապրահամ-Լինգօլն կիպի պիր զըրհլընըն տէմիրինի տէլէմէզլէր . պինաէն ալէյհ գըրաքէնլէրին , վէ սահա սայըր պու գապիլտէն օլան ճանավարլարըն գահրիմանլըգլարընը , մասալ սիլքինէ տախիլ իթմէք լազըմ կէլիր ։

—(Խաթիհզաքեարի պիր Թավըր իլէ) Տէմէք քի Թապիիւն (ընագէտ) էֆէնտի , սիզ հալա ղայէթ պէօյիւք վէ միւտհիշ պիր Նարվալըն վիճուտինէ ինանըյօրսունըզ էօյլէ՞ մի։

— Էվվէթ հէմ ինանըր , վէ հէմ տէ պու պապտէ ըսրար իտէրիմ։ Պէն տէյօրում քի , պալէնալարըն , քաշալօլարըն, վէ գըլըճ պալըգլարընըն ընըֆընտան օլուպ, մուրուրը զէման իլէ ղայէթ պէօյիւմիւշ վէ ազըմ պիր ճանավար մէվճուտ տըր , վէ պու՛ ճանավարըն տա , ճէսամէթինէ կէօրէ էօն տիշլէրինտէ ֆէվգէլատէ պիր գուվվէթ օլմասը իհթիմալտէն պայիտ տէյիլ տիր ։

Նէտ , պու սէօզլէրէ գարշը գանաաթ կէթիրմէք իսթէմէյէն ատէմլէրէ մախսուս պիր Թավըրլա պաշընը սալլայարագ ․

— Հը՛, տէմէքլէ ճէվապ վէրտի ։

— Շուրայա տըգգաթ իտինիզ տօսթում քի , էկէր պէօյլէ պիր ճանավար մէվճուտ տուր տա , պահրը Մուհիթին գաարընտա սաքին օլույօր , վէ ամթհը (մակէրիւյթ) տէրինտէն պիր գաչ միլ տէրինլիքտէ կէզէյօրսա , պունըն՝ Թաամմիւլըն խարիճինտէ պիր գուվվէյի ֆէվգէլատէյէ մալիք օլաճաղը իգթիզա իթմէ՞զ մի ։

— Նիչի՞ն իգթիզա իթսին , նէ՞ սէպէպլէ էօյլէ պիր խէյալի գուվվէթէ մալիք օլապիլսին ։

— Զիրա գաարը (անդունդ) տէրինտէ տուրապիլմէք , վէ սուլարըն Թազյիգինէ մուգավէմէթ իտէպիլմէք իչին , հատտ ու հիսապէ սըղմազ , վէ Թախմին օլունամազ պիր գուվվէթ լազըմ տըր ։

— (Կէօզլէրինի նիմ սուրէթտէ գարայարագ .) Սահի՞հ մի սէօյլէյօրսունըզ ։

— Օ գատար սահիհ քի , պիր հիսապ իլէ իսպաթ վէ սիզի տէ գանի իտէպիլիրիմ ։

— Օ՛, հիսա՞պ մը, իշ հիսապ վէ րագամլարա գալըրսա, հէր քէս իսթէտիյինի իսպաթ իտէպիլիր ·

— Ազիզիմ Նէտ, վագըա իշ իչինտէ տէտիյինիզ կիպի իսէ տէ, լաքին իլմի հէնտէսէտէ էօյլէ տէյիլ տիր · Պէնի տինլէյինիզ, գապուլ իտէրսինիզ քի, պիր թազեիգի հէվա (օդային ճնշում) գուվվէթի, օթուզ իքի այագ եիւքսէքլիյի օլան պիր սու տիրէյինին թազեիգինի թագտիր իթսին, եանի մուսավի (հաւասար) օլսուն · վագըա սու տիրէյինին եիւքսէքլիյի աճագ օլապիլիր, չիւնքի տէնիզ սույը՝ թաթլը սուտան տահա գալըն վէ աղըր տըր · իմտի սիզ տէնիզտէ տալտըղըզ, սիզտէն եօգարը հէր գաչ տէֆա օթուզ իքի այագ սու պուլունուրսա, վիճուտինիզ՝ օ գատար տէֆա թազեիգի հէվայէ մուսավի պիր թազեիգաթ թէէսիրի թահթընտա գալըր · եանի վիճուտինիզ, սաթհընտան պէհէր միւրէպպա (քառակուսի) սանթիմէթրօ գատար պիր քիլօկրամ սըգլէթ իսապէթ իտէր · պունտան չըգար քի, իւչ եիւզ եիրմի այագ պիր տէրինլիյին իչինտէ, օն տէրէճէ թազեիգի հէվա վար · Պու հիսապչա տիմէք օլուր քի, իւչ պին իքի եիւզ այագ տէրինլիքտէ, եիւզ թազեիգի հէվայէ, վէ օթուզ իքի պին աճագտա, եանի թագրիպէն իքի պուչուգ ֆարսախ տա, պին հէվա թազեիգինէ թէսատիւֆ օլունուր · Շու հալտէ տէմէք քի, էյէր սաթհը տէրեատէն իթիպարէն իքի պուչուգ ֆարսախ տէրինլիյէ ինէճէք օլուրսանըզ, վիճուտինիզտէքի պէհէր միւրէպպա սանթիմէթրօտա պին քիլօկրամ սըգլէթ պասաճագ տըր · Իմտի կէլ տօսթում, աճէպա վիճուտինիզտէ գա՞չ միւրէպպա սանթիմէթրօ օլտուղունը պիլիյո՞րմուսունըզ ·

— Պիլմէյօրում, Մ. Արօնաքս ·

— Օն եէտի պին գատար ·

— Նէ՞ տէյօրսունուզ, պու գատար հա՛ ·

— Էվվէթ, վէ մատամ քի սուտան տըշարը, պէհէր միւրէպպա սանթիմէթրօ իչին, թազեիգաթը հավանըն պիր քիլօկրամտան ազ զիյատէ աղըրլըղը վար տըր, իմտի շու անտէ վիճուտինիզի թէշքիլ իտէն օն եէտի պին միւրէպպա սանթիմէթրօլար, օն եէտի պին պէշ եիւզ աթմըշ սէքիզ քիլօկրամ թազեիգի հավա թէէսիրի թահթընտա գալմըշ օլուր ·

— Պէն ասլա ֆարգընտա օլմատըղըմ հալտէ՞ մի ·

— Էվվէթ, սիզ ֆարգընտա օլմատըղընըզ հալտէ, պու տէրէճէ պիր սըգլէթին ալթընտա էզիլմէտիյինիզին սէպէպի պաշգա պիր շէյ օլմայըպ, իլլա հէվանըն՝ անը մուսավի պիր թազեիգ իլէ վիճուտինիզէ կիրմէսինտէն տիր · զիրա օ հալտէ տախիլի վէ խարիճի թազեիգաթըն պէյնինտէ պիր մուսավաթ հասըլ օլուր, վէ թապիյի սիզտէ հիչ պիր զահմէթ հիս իթմէզսինիզ · լաքին սույըն իչինտէ պու մուսավաթ հասըլ օլմազ ·

Նէտ-Լանտ, սէօզլէրիմէ կիթկիտէ տըգգաթ վէ էհէմմիյէթ վէրէրէք ·

— Էվվէթ, անլայօրում, զիրա սու՝ էթրաֆըմը իհաթա իտէրէք, հէվայի նէֆսիմինին վիճուտիմէ տուխուլընը մէն իտէր, տէյի՞լ մի ·

— Հա՛յ հա՛յ, տիմէք օլուր քի էյէր տէնիզին սաթհընտան 32 այագ տէրինլիքտէ, 17,568 քիլօկրամ սըգլէթ ալթընտա գալաճագ իսինիզ, 320 այագ աշաղըտա, եիւզ միսլի, եանի 1,756,800 քիլօկրամ, վէ 32,000 այագ աշաղըտա, պին միսլի սըգլէթ հիս իտէճէք իսինիզ քի, օ հալտէ՝ սու թագսիմի մաքինասը սիլինտիրլէրի ալթընտան չըգմըշ կիպի վիճուտինիզ եասսը օլաճագ իտի ·

— Տէհշէթլի շէյ ·

— Շիմտի տիւշիւնիւնիւզ պագալըմ աղիզիմ Նէտ, էկէր պու գատար տէրինլիյին իչինտէ, պիր գաչ եիւզ մէթրօ պօյ, վէ օ նիսպէթտէ գավի իւլ պինյէ (հաւա-տատակալըմ) վէ տէսթէրէլի, եանի պաթթալ տիշլի ճանավարլար պուլունաճագ օլուրսա, անլէրին սաթհը, միլեօնլար իլէ միւրէպպա սանթիմէթրօլար օլմաղ լազըմ կէլէճէյի կիպի, վիճուտլէրինէ տէ, միլեարլարլա սըգլէթ հասըլ էտէճէյինտէն, պու աղլ ու ֆիքրին խարիճինտէ կիպի օլան սըգլէթէ թահամմիւլ վէ մու-գավէմէթ էտէպիլմէք իչին, ճանավարըն վիճուտի նէ՛ տէրէճէ սաղլամ՛, վէ քէմիքլէրի իլէ սինիրը նէ՛ մէրթէ-պէ գուվվէթլի օլաճագընը բէք գօլայ թասավվուր ի-տէպիլիրսինիզ:

— Օ հալտէ պու պալըգլարըն տէսթէրէ եախուտ տիշլէրի, զըրհլը ֆըրգաթէյն կիպի սէքիզ բարմագ էնինտէ սաճ իլէ գապլը օլմալը լազըմ կէլիր:

— Բէք ալա աղիզիմ Նէտ, տէտիյինիզ կիպի վի-ճուտի պու տէրէճէ սէրթ օլան պիր ճանավար, գայէթ սէրի իւլ հարաքէ պիր շըմէնտիֆէրին սիւրաթըյլա, պիր վափօրըն օմուրղասընա չաթթաճագ օլուրսա, նէ-լէ՞ր եափմազ:

Գանատալը (Նէտ) պու բագտամլարտան կիրիֆթա-րը տէհշէթ օլարագ թէրէտտիւտ իչինտէ գալտը, ֆա-գաթ էլան ինանմագ իսթէմէյօր կիպի պիր թավր իլէ.

— Էվվէթ . . . վագաա էօյլէ . . . գապիլ տիր, լաքին . . . տէմէքտէ իտի:

— Էյ նա՞սըլ, սիզի իգնա էտէպիլտի՞մ մի, տէ-տիմ:

— Մուալլիմ էֆէնտի, սիզ եալընըզ պիր նօգ-թատա պէնի իգնա էտէպիլտինիզ քի, օտա՝ էկէր տէ-նիզին ալթընտա պէօյլէ ճանավարլարըն վիճուտի ֆարզ

օլունուրսէ, անլէրին գայէթ գուվվէթլի վէ աղըր օլ-մաղը լազըմ կէլէճէյինտէն իպարէթ տիր:

— Ա՛հ աղիզիմ Նէտ; սիզ բէք ինատճը ատէմ-սինիզ, էկէր տէնիզտէ պէօյլէ ճանավարլար մէվճուտ տէյիլ իսէ, Սգօչիա վափօրունուն օղրատըղը գազայէ նէ՞ մանա վէրէճէքսինիզ:

— Իհթիմալ տըր, լաքին . . .

— Հայտէ սէօյլէյին պագալըմ:

— Չիւնքի սահիհ տէյիլ տիր:

Գանատալը զըպգընճընըն (Նէտ-Լանտըն) պու ճէվապը, նէ մէրթէպէ ինատճը պիր ատէմ օլտուղու-նը թաստիգ իթմէքտէ իտի. արթըգ օ կիւնի միւբահա-լէմէյի ուզատըպ տա մէրգումը սըգըշտըրմագ իսթէ-մէտիմ: Մամաֆիհ Սգօչիանըն պաշընա կէլէն ֆէլաքէ-թին ինքեարը գապիլ տէյիլ տիր: Թէքնէտէ աչըլան տէլիք տը աչիքեար տուրույօր. պու տէլիք կիւճ հալ իլէ գապատըլապիլմիշ տիր, մատէմ քի պու տէլիք քէնտի քէնտինէ աչըլմամըշ տըր, վէ մատէմ քի գա-յայա վէ թաշա չարփըլարագ աչըլմատըղը ֆէննէն իս-պաթ օլմուշ տըր, իմտի մէզքիւր տէլիք՝ հէր հալտէ պիր տէհշէթլի ճանավարըն տիշլէրի իլէ գուհուրա կէլ-միշ օլաճագ տըր:

Պինաէն ալէյհ, եօգարըտա զիքր օլունան սէ-պէպլէրէ իսթինատէն տէրիմ քի, պու ճանավար՝ հայ-վանաթը ֆըգըրիյէ չիւպէսինտէն (ողնայարաւորաց ցեղէն), մէմէլիլէր գըսմընտան պալըգ չէքլինտէ օլան-լար թագըմընտան, վէ նիհայէթ գըլըթըրիյէ (կիտազ-գի) սընըֆընտան տըր. լաքին հանկը ֆամիլեայէ մէն-սուպ պուլունմագտա տըր, աճապա պալէնա՞ մը տըր, ֆալեանօ՞զ մը, գաշալօ՞ մը, անպէ՞ր պալըղը մը, եօգ-սա գըլը՞ճ պալըղը մը տըր: Վէլ հասըլ նէ՞ ճընստան

վէ նէ՞ սընըֆտան տըր․ պու մէսէլէ սօնրատան հալլ օլունապիլէճէք տիր։ Էվվէ՛թ, պու մէսէլէյի հալլ իթմէք իչին իսէ, ճանավարը պարչալամալը․ լաքին պարչալամագ եախօտ թէշրիհ իթմէք իչին թութմալը․ թութմագ իչին տէ զըպգըն վուրմալը տըր, պու վազիֆէ Նէտ-Լանտէ այըտ իտի, ֆագաթ զըպգընլամագ իչին կէօրմէլի․ – պու տա թայիֆէլէրին խըտմէթի տիր․ կէօրմէք իչին իսէ, ճանավարա թէսատիւֆ իթմէք լազըմ կէլիր․ արթըգ պու տա պախթըն՝ եախօտ թէսատիւֆին իշի տիր։

5

Գըսմէթ եախօտ կէլիշի կիւզէլ․

Ապրահամ-Լինգօլնըն էմայի սէյահաթընտա հայլի վագըթ շայանը էհէմմիյէթ պիր հատիսէ զուհուր իթմէտի․ եալընըզ պիր վագաանըն սայէսինտէ, Նէտ-Լանտըն մէհարէթի ֆէվգէլատէսի անլաշըլըբ, հագգընտա էմնիյէթը քեամիլէնմիշ օլաճաղընը թահագգուգ իթթի։

Յունիսըն օթուզընտա Ֆըրգաթէյն Մալուին ատալարընտա պագը Ամէրիգալը պալէնա ավճըլարը կէմիլէրինէ թէսատիւֆ իթթի․ մէզգիւր ավճըլարըն, գօմանտանըլարը ճանավար հագգընտա պիր մալումաթը օլմատըգլարը, վէ ասլա կէօրմէտիքլէրինի պէյան իթտիլէր։ Անճագ սէֆայինի մէզգիւրէտէն Մօնրէյ նամ կէմինին սիւվարիսի, Նէտ-Լանտըն Ապրահամ-Լինգօլ-

նըն պուլունտուղունու տույունճա, եագըն տէնիզլէրտէ կէօրիւլէն իքի պիր պալէնայը թութմագ իչին, Գանատալընըն (Նէտ-Լանտըն) մուավէնէթինի թալէպ իթթի։ Գարթան Ֆարակութ, Նէտ-Լանտըն մէհարէթինի կէօրմէք արզուսիյլէ Մօնրէյէ կէչմէսինի մէրգում էմր իթթի։ Կիւզէլ պիր թէսատիւֆ սայէսինտէ Նէտ-Լանտ, պիր պալէնա եէրինէ իքի թանէ վուրար, եանի պիրինի տօղրու գալպինտէն զըպգընլատըգը կիպի, տիկէրինի տէ օն տագըգա գատար թէագըպ իթտիքտէն սօնրա եագալամայա մուվաֆֆագ օլտու։

Պէնտէ քէնտիմէ, հագըգաթէն ճանավարըն՝ Նէտ-Լանտըն զըպգընընտան գուրթուլմայաճաղընը գանաաթը թամմէ հասըլ իթթիմ։

Ֆըրգաթէյն, սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ Ամէրիգա սէվահիլինին ճէնուպը շարգըսընը (Հարաւային Արժ-ժանթին) կէչէրէք, Յուլիսըն իւչիւնճի կիւնի Մաճէլլան պօղազընա թէգարրուպ իթմիշ, վէ Պագիրէլէր պուռնը էօնիւնէ վասըլ օլմուշտուգ․ ֆագաթ գարթան Ֆարակութ, մէզգիւր պօղազտան կէչմէյի մունասիպ կէօրմէյէրէք, Հօրն պուռնունը տօլաշմաղա գարար վէրտի։

Թայիֆէլէր տէ գապըլթան, գարթանըն գարարընը թաստիգ իթտիլէր։ Ֆիլհագիգա էօյլէ պաթթալ պիր ճանավարըն մէզգիւր տար պօղազտա պուլունամայաճաղը թապիի իտի․ հաթթա չօգլարը պունը թաստիգ իթտիլէր։

Յուլիսըն ալթընճը կիւնի աղշամըն սաաթ իւչ տուլարընտա Ապրահամ-Լինգօլն, օն պէշ միլ գատար ճէնուպտա տօղրու իլէրլէյիպ, Ամէրիգա գըթասընըն նիհայէթինտէ վագը, սարփ, գայալըգ վէ ինսիզ պիր ատայըն էօնիւնտէն տօլաշտը․ Հօլանտալըլար՝

մէգրիւր գայալըգը , վէ եախոտ ատայը , քէնտի վա-թանլարընըն խամի իլէ եաա խաէրէ.ք Հօրն պուրնը թէամիւյէ իթմիշլէր տիր :

Այրահամ-Լինգօլն , շիմտի ղարպիյէ (հիւսիւ-սային արեւմուտք) տօղրու իլէրլէտի , վէ իրթէ կիւնի ֆըրթդաթլյնին չարխը , պաշըր Մուհիթի քէպիրին (Խա-ղաղական մեծ Ովկէանոս) սուլարընը տէօյմէյէ պաշ-լատը :

Պիւթիւն թայֆէլէր՝ նէ.քտիկէրինէ « Կէօզիւնիւ , կէօզիւնիւ աչ » տէյու պաղըրը.յօրլար իտի :

Վագաա թայֆէլէրին կէօզլէրի , իքի պին տօլար իքրամիյէնին շուլէսի իլէ գամաշարագ , աըլա կէօզլէ-րինի գարամայըպ , տիւրպինլէր տախի էլլէրինտէն տիւշմէ.յօր իտի . կիճէ կիւնտիւզ պաշըը Մուհիթին սաթհը մուայէնէ օլունուր իտի . հէլէ կէճէլէրի գա-րանլըգտա կէօրմէ.ք խասսէսինէ մալիք օլանլար , իգ-րամիյէ.յի էլէ կէչիրէճէ.քլէրինէ գանաաթ կէթիրիպ սէ-վինիյօրլար իտի :

Վար օլունան իքրամիյէյէ մալիք օլմագ խայթ-ըլմըշան պիլէ կէչիրմէտիյիմ հալտէ , պագմագ խու-սուսընտա անլէրտէն կէրի գալմըյօրտում . եագմուրա , կիւնէշին հէրարէթինէ վէ ույգուսուզլուղա գարշը է-հէմմիյէթ վէրմէյէրէ.ք , օլապիլտիյի գատար վագթիմի կիւվէրթէտէ կէչիրմէ.քտէ իտիմ : Կեահ պաշ թարաֆ-տաքի քէթէնտէն մամուլ գուլէլէրտէ , վէ կեահ տա գըչ քիւրէշմէսինտէ տուրարագ , միւթէմատի ուճը-սուզ կէօրիւնմէյէն Օգեանոսը թէմաշայէ գօյու-լըյօրտում : Նիչէ տէֆալար թայֆէ վէ գապիթանըն իւմիտ ու մէսէրրէթինէ իշթիրագ իտէրէ.ք մէյուս օլ-տում . զիրա ուզագտան պիր պալէնանըն տալղալար ա-րասընտան սիյահ սըրթը կէօրիւնիւր կէօրիւնմէզ , տէր-

հալ ֆըրթթաթիյն օլ թարաֆա տէօնմէ.քտէ , վէ կէմի-նին իչինտէ պուլունանլար քէմալի խահիշ իլէ կիւվէր-թէյէ աթըլմագտա իտիլէր : Հէլէ պէն իսէ արթըգ կէօզլէրիմի քէօր իտէճէ.ք տէրէճէտէ արգգաթլը պա-գըյօրտում . Գօնսէյլէ կէլինճէ , մէրգում , սուգ գան-լըըգլա վէ հիչ միւթէէսսիր օլմագսըզըն տայիմա պա-նա .

—Էկէր էֆէնտի , պու տէրէճէ կէօզլէրինի աչըպ տա պագմասա , տահա էյի կէօրէպիլէճէ.ք տիր , տէ-մէ.քտէ իտի :

Լաքին պէյհուտէ իւմիտլէր , վահի էնտիշէլէր , Այրահամ-Լինգօլն եօլունու չէվիրիպ կէօրիւնէն հայ-վանըն իզլէրինէ կիտէր իտի .քի , աատի պիր պալէնա պալըղը , եախոտ պիր ֆալէանօզ օլմագըլա , ումումըն հիտտէթ ու թահամմիւլը արասընտա գաարը տէրեա-յէ տալըպ նապէտիտ օլուրլար իտի :

Հէվա տայիմա կիւզէլ կիթտիյինտէն , եօլճուլու-գումուզ լաթիֆ սուրէթտէ տէվամ իտիյօր իտի . վագաա միւնթէգայի ճէնուպէտէ (հարաւային գօտի) Ցուլիս այը , պիզիմ Ցունվար այը տէմէ.ք օլտուղունտան , էն ֆէնա հավալար վէ շիտտէթլի ֆուրթունալար զուհուր իտէճէ.ք վագըթ իտի իսէ տէ , պիլաքիս տէնիզ սաքին օլմագըլա թա ուզագլարը սէչէպիլիյօրտուգ :

Նէտ-Լանտ , քէնտի իթիգաթսըզլըզընտա ըսրար իտէրէ.ք պիֆիթուր պիր հալտէ պուլունուպ , հաթտա տէնիզէ պիլէ պագմագ իսթէմէյօր կիպի տավրանը-յօր իտի :

Ինսանը գանատալը , (Նէտ) տէնիզտէ պալէնա պա-լըղը էսէրի կէօրիւլմէտիյի վագըթլար , արթըգ պիւս-պիւթիւն գամարասընտա գափանըպ վագթընը ույու-մագլա կէչիրմէ.քտէ , վէ ճանավար հագգընտա կէօս-

թէրթիպի գայտըրըլըրտան չիքարայէթ իթտիյիմտէ .

— Մ. Արօնագս, պէօյլէ պիր մախլուգըն վիճուտի եօգ տըր. շայէտ օլսա տախի նէ՞րէտէ պուլունաճագըդ. մէյէր պիզ գըռմէթէ ուեյերէք կէյիշի կիւզէլ կիթմէյօրմըյըդ։ Պու էմսալսըզ ճանավար, կիւյա պահրը Մուհիթ սուլարընտա կէօրիւլմիւշ իմիշ, բէք ալա, ֆագաթ օնտան պէրի իքի այ կէչտի, վէ սիզին նարվալըն թապիաթընա նազարէն, պիր եէրտէ արամ իթմէյէճէկի օլմասընտան, հալա պիզի պուրատա պէքլէմէյօր մ՛. ալէլ խուսուս գայէթ սէրի իւզ հաւէրէ իմիշ։ Ա՛հ մուալլիմ էֆէնտի, սիզ պէնտէն տահա էյի պիլիրսինիզ քի, թապիաթ աղլէ մուղայըր հիչ պիր շէյ եարատմամըշ տըր. սէրի իւզ հարաքէ եարատըլան հայվանլար, սուրաթլէ հարաքէթէ մուհթաճ օլտուգլարընտան նաշի, պու խասսէյէ մալիք խըլընմըշլէր տիր. Իմտի էկէր հագըգաթէն պու ճանավար մէվճուտ իսէ, չօգտան պուլունուրտը թէրք իթմիշ օլմալը տըր :

Նէտ-Լանտըն պու իթիրազընա պէնտէ ճէվապ պուլամայօրտում. ֆիլ հագիգա տէտիկի կիպի թամամինէն վէ տահա տօղրուսը կէյիշի կիւզէլ կիտէյօրտուգ. լաքին պաշգա տիւրլիւ եարապիլի՞րմիյիտիք, պաշգա պիր չարէմիզ վա՞ր մը, իհթիմալ վէրտիյիմիզ մուվաֆագըյէթ բէք մահտուտ օլտուղու կիպի, իմիւտսիզ տէ բէք աղ տըր։ Մա մաֆիհ քիմսէ պու պապտէ շիւպհէ իթմէյօրտու. եալընըզ Նէտ-Լանտ, իհթիմալ վէրմէտիյի հալտէ տախի, մէրզումըն մալիք օլտուղու գավվէյի նազարըյէսինտէն իսթիֆատէ խաճէյիմիզ մէհուլ իտի։

Յուլիւսըն եիրմինճի կիւնի մէտարը ճէնուպ, (Արեւադարձ այծեղջեր) եիւզ պէշ տէրէճէ թուլինտէ գաթը օլունուպ, մէգզիքիւ այըն եիրմի պէշինճի կիւնի եիւզ օն

տէրէճէտէ տախի խաթը իսթիվատէն (Հասարակած) կէչէյօրտըգ։ Պու թէֆթիշաթտէն սօնրա, ֆըրգաթէյն՝ զարպա տօղրու կիտէրէք, պահրը Մուհիթի Աթլասինին (Խաղաղական Ովկիանոս) մէրքէզինտէ պուլունտու. գարթըն Յարակըթ, սահիլլէրտէն վէ ատալարտան մուֆարէգաթ իտուպ տայիմա տէրին սուլարտա կիթմէյի մնասիպ կէօրտիւ։ Կօմօտօր, գապթանըն իթիխազ իթտիյի պու թարիքի թագտիր իտէրէք.

— Շիւպհէսիզ ճանավար եիւզէճէք գատար սու պուլամայաճագընտան, սըղ տէնիզլէրտէ պարընամազ, տէյօրտու :

Պինաէն ալէյհ ֆըրգաթէյն, Բօմութ, Մարքի վէ Սանտուիճ աթալարը աչըղընտան կէչէրէք, վէ մէտարը սէրէթանը (Արեւադարձ խեցգետնի) եուզ օթուզ իքի տէրէճէ ալթընտա գաթ իտուպ, Չին տէնիզլէրինէ մութէվէճճիհ օլտու :

Նիհայէթ իւլ էմր, ճանավարըն սօն կիւզէրկեահ (ճէմավայր)լարը իւզէրինտէ պուլունույօրտուգ, արթըգ ֆըրգաթէյնին իչինտէ պուլունանլարըն կէօզլէրի տէօրթ աչըլմըշ, եիւրէքլէրի քէմալի շիտտէթլէ չարփմայա պաշլամըշ, վէ ազիմ պիր խէլէճանը գալպէ տուչար օլունմուշ իտի. Տիրէքլէրին իւզէրինէ չըգան թայիֆէլէրտէն պիրինին, պիր չէյ կէօրտիւմ չանըլըյլա տէտիյի պիր սէօզ իւզէրինէ, պէլքի կիւնտէ եիրմի տէֆա իւմիւտ ու խէլէճանէ տուչար օլարագ, վէ կիւնտէ եիրմի տէֆա իւմիւտսիզլիյին վահի օլտուղունը անլայարագ մէյուս օլույօրտուգ. արթըգ ճիւմլէմիզ թամամ իթմէյի վէ ույգու ույումայը ունութմուշուտըգ. խիւլասայի քէլամ պուլունտուղումուզ հալին թարիֆի մուհալ գապիլինտէն օլուպ, շու հալտէն անգարիպ բիւճաթ

իթմէք էֆքեարը նէշաթ իտէճէյի շիւպհէսիզ իտի .

Ֆիլ հագըգա եավաշ եավաշ հէր քէս գայտսըզլըգա տիւշտիւ , վէ ըւճաթ էֆքեարը պաշ կէօսթէրմէյէ պաշլատը . զիրա Ապրահամ-Լինգօլն թամ իւչ այ չիֆթ սիւրէր կիպի պահրը Մուհիթի շըմալինին (Հիւսիւսային Խաղաղական) հէր ճիհէթինի տօլաշտը , հէր կէօրիւլիւ պալէնանըն բէշինէ տիւշտի , չօգ տէֆալար պիրտէն պիրէ եօլունը թէպտիլ իտէրէք , սաղտան սօլա վէ սօլտան սաղա տէօնտիւ , պուխարընը կեահ արթըրըպ վէ կեահ տա էքսիլթէրէք, ձարօն սէվահիլինտէն թա Ամէրիգա գըյըլարը պէյնինտէ օլան ուլու տէնիզի , իյնէ արարճասընա թահարրի իտուպ , տօլաշըլմատըգ պիր նօգթա գալմատը . Ֆագաթ հիչ պիր շէյ կէօրիւնմէտի . Էվվէթ , ուճը պուճաղը կէօրիւնմէեէն ուլու տէրեանըն հիւզնէնկիզ տալղալարընտան պաշգա պիր շէյ կէօրէմէտիք . նէ էօյլէ իրի պիր տէնիզ քէքէրտանըընա (մի եղջերու) , նէ թահտա էլ պահր կէզէր պիր տասյա , նէ սէյեար գայյա , նէ բարալանմըշ պիր կէմիյէ . Վէլհասըլ հարիգ իւլ ատէ կէօրիւլէճէք շէյլէրտէն հիչ պիրինէ թէսատիւֆ օլունմատը .

Շու հալտէ հէր քէսին ֆիքրինի մէյուսիյէթ իսթիլա իտուպ , իթիգատսըզլըգ հիւքմ իթմէյէ պաշլատը , եէնի պիր հըսս գահիր օլտու քի , պու հըսս՝ հիտտէթ իլէ մահճուպիյէթտէն իպարէթ իտի . Հէր քէստէ էվվէլքի շիտտէթը հարարէթ գալմատը , հէր քէս պէօյլէ պիր խէյալաթէ ինանարագ , ահմագճասընա րահէթինի իխլալ իթտիյի իչին , քէնտի քէնտինի թայիպ իտիյօր իտի . Պիր սէնէտէն պէրի գուրուլան ճէսիմ խիւլեա պինալէրի եըգըլտը . արթըգ թայիֆէլէրտէն թութ տա՝ զապիթլէրէ գատար ճիւմլէսի տէ գայտսըզլըղա տիւշէրէք , թաամ սօֆրասընտա սաաթլարճա օ-

թուրմագ , վէ եաթագլարընտան չըգմամագլա , րահէթի՝ չէքիլէն զահմէթէ մուգապիլ իթմէք իսթէյօրլար իտի .

Պէնիյի պէշէրին էֆքեարընա թապիյի օլան թէպէտտիւլաթը սէրիյէ իճապընճա , գայտսըզլըգ վէ ըւճաթ ֆիքիրլէրի ումումէն թավսի իտուպ , ճանավարըն վիճուտինէ էն զիյատէ իհթիմալ վէրէնլէր պիլէ , մէճնունանէ պիր թէշէպպիւսաթէ էլ վուրմուշ օլտուգլարընա գանաաթ կէթիրտիլէր : Խուլասայի քէլամ , պու թէպտիլի էֆքեար օ տէրէճէ իլէրի վարտը քի , էկէր գումանտան Ֆարակութըն իսրարը օլմասա , չօգտան ֆըրգաթէյին պաշընը զարպա տօղրու չէվիրէճէք , եանի Նիւ-Եօրգ թարիքինի էլէ ալաճագ իտի .

Հալ պու քի Ապրահամ-Լինգօլնըն պու սէմէրէսիզ թէհարրիյաթը ուզուն մուտտէթ տէվամ իտէմէզ իտի . Էզճիւմլէ ֆըրգաթէյինին թայիֆէսի թայիպ օլունամազ , զիրա հիչ պիր Ամէրիգա սէֆինէսի մէմուրլարը , պու թայիֆէլէր գատար սապր ու ղայրէթ , վէ սէպաթ ու մէթանէթ կէօսթէրմէմիշ տիր . իմտի մուվաֆֆագըյէթսիզլիյին սէպէպի պու իյի ատէմլէրէ թահմիլ իտիլէմէզ իտի . Հալ պէօյլէ իքէն արթըգ կէրիյէ ավտէթ իթմէքտէն պաշգա պիր իշ գալմատը :

Գումանտան Ֆարակութա պու եօլտա պիր թէքլիֆ արզ օլունտու , ֆագաթ մումաիլէյհ գապուլ իթմէտիյինտէն , թայիֆէլէր ինֆիալ իթտիլէր , վէ կէմինին իտարէսի լայըգըյլա կէօրիւլմէմէյէ պաշլատը : Պու սէօզիւմտէն , թայիֆէլէր իսեան իթտիլէր անլաշըլմասըն , շու գատար քի , օլապիլտիյի տէրէճէ պիր բարատէն սօնրա գումանտան Ֆարակութ , վագթըյլա Քրիստաֆօր Գօլօմպօսըն եափտըղը կիպի , իւչ կիւն մէօհլէթ թալէպ իթմէյէ մէճպուր օլտու . չայէտ իւչ կիւնէ

ղատար ճանավար կէօրիւնմէսէ իտի , տիւմէնճի պաշը տիւմէն տօլապընը չէվիրէճէք , վէ Ապրահամ-Լինգօլն Էվրօբա տէնիզլէրինէ մութէվէճճիհէն եօլա չըգաճագ իտի։

Պու վագ՝ Հօլանտալըլըրըն իքինճի կիւնիւ վէրիլիփ , տէրհալ իւչ սէմէրէսի կէօրիւնտիւ ․ չէօյլէքի Թայիֆէլէր թէքրար տըգգաթըլա տէնիզէ պագմայա պաշլատըլար ։ Հէր քէս սօն տէֆա օլարագ Օգեանօսա պիր միւտտէթ տահա պագարագ , պիր նազարը եատիկեարի պըրագմագ իսթէյօր իտի ․ բէրթաֆըզլը կէօզլիւքլէր վէ իրի տիւրպիւնլէր քէմալի խահիշլէ իսթիմալ իտիլտի ։

Պու հալ մահուտ ճանավարա սօն տէֆա օլմագ իւզրէ պիր տավէթ իտի քի , արթըգ իշպու տավէթէ իճապէթ իտէճէյի մէշքուք իտի ։

Պու մինվալ իւզրէ իքի կիւն տահա կէչտի , Ապրահամ-Լինգօլն եարը խըզըմ իլէ կիտէյօր իտի ։ Ճանավարըն նազարը տըգգաթընը ճէլպ իթմէք իչին պին տիւրլիւ թէշէպպիւսլէրէ միւրաճաաթ իտիլտի ․ Ֆըրգաթէյնին արգասընա պաղլը տէմէթ տէմէթ էթ բարչալարը տէնիզէ սալըվէրիլտի , եանի քէօփէք պալըգլարընա ճէսիմ պիր զիյաֆէթ չէքիլտի ․ սանտալլար տէնիզէ էնտիրիլիփ Ֆըրգաթէյնին էթրաֆընը տօլաշմաղա պաշլատըլար ․ տէնիզին հէր ճիհէթինի թէհարրի վէ թէճէսսիւս իթտիլէր , ֆագաթ հիչ պիր նէթիճէ հասըլ օլմատան Հօլանտալըլըրըն իքինճի կիւնի տախի աղշամ օլտու ։

Էրթէսի կիւնի , եանի Հօլանտալըլըրըն պէշինճի կիւնի թամ էօյլէնտէ միւհլէթ թէքմիլ օլաճագ , վէ գարթան Ֆարակիւթ՝ վաատի մուճիպինճէ Ֆըրգաթէյնին եօլունը շարգա տօղրու չէվիրէրէք , Նիհայէթ պահրը Մուհիթին ճիհէթը շըմալիյէսինտէն մուֆարէգաթ իտէճէք իտի ։

Օ էսնատէ Ապրահամ-Լինգօլն 31 տէրէճէ վէ 35 տագիգա արզը շըմալի (Հիւսիւսային լայնութիւն) վէ 136 տէրէճէ 42 տագիգա թուլը շարգիտէ (Արեւելեան երկայնութիւն) ալթընտա պուլունույօր իտի ։ Ճաբօնիյա մէմալիքի պիզտէն իքի եիւզ միլ գատար ուզագ իտի ։ Կիճէ եագլաշմագտա իտի ։ Սաաթ սէքիզի վուրմուշ իտի ։ Հէնուզ ուֆագ օլան մահթապըն էթրաֆընը իրի պուլութ բարչալարը իհաթա իթմիշ իտի ։ Տէնիզ սաքին սաքին թէմէվվիւճ իտիյօր իտի ։

Թամ պու արալըգ պէն կէմինին պաշ թարաֆընըն սաղընտա վագը բարմագլըգլա տայանմըշ տուրույօրտըմ. Գօնսէյլ եանըմ պաշըմտա տուրմուշ էօնիւնէ պագըյօր իտի , Թայիֆէլէր իսէ՝ չանագլըգ իւսթիւնտէն եավաշ եավաշ գարարմագտա օլան ուֆուգա աթֆը նազարը տըգգաթ իթմէքլէրի կիպի , գապիթէլէր տախի , իրի տիւրպիւնլէրի իլէ տէնիզին սաթհընը մուայէնէ իտիյօրլար իտի ։ Բուլի տէրեա կեահ մահթապըն պիր զիյասըյլա բարլամագտա , վէ կեահ տա պուլութլարըն Գամէրի սէթր իթմէլէրի իլէ գարարմագտա իտի ։

Եանըմտա տուրմագտա օլան Գօնսէյլին եիւզիւնէ պագտըմ. պու կէնճ տէլիգանլը , մութատընըն խիլաֆընտա օլարագ օ կիճէ միւթէհէյյիճ կէօրիւնիւյօր իտի , եախօտ պէն էօյլէ զանն իթտիմ. պէլքի մէրգում , իլք տէֆա օլարագ պիր մէրագ հիսսի թահթը թէէսսիւրինտէ պուլունույօր իտի ․ պիր միգտար Գօնսէյլին հալինի թէտգիգ իթտիքտէն սօնրա քէլամա աղազ իտէրէք .

— Իշթէ , սատըգ Գօնսէյլըմ , իքի պին տօլարը ճէպէ ատաճագ սըն վէ կիւզէլ պիր ֆըրսաթ , տէտիմ.

— Մաազուր պույուրըն էֆէնտիմ, միւսաատէնիզլէ տէրիմ քի , պէնտէնիզ պու իքրամիյէ հագգըն-

Ապրահամ-Լինգօլնը քէշիֆ իտէն ուֆագ վափօրլար .

(Սահիֆէ 37)

տա ասլա տիւշիւնմէմիշ, վէ անը էլտէ իթմէյի խամիւա իթմէմիշիմ տիր . Ամէրիգա հիւքիւմէթի տէյիլ իքի պին, հաթթա եիւզ պին տօլար տախի վէրմէյի վատ իտէպիլիր իտի, վէ հիչ պիր շէյ զայպ իթմիշ օլմազ իտի, ֆագաթ . . .

— Հագգըն վար Գօնսէյլ, պու րէք ագըլսըզճա պիր թէշէպպիւս իմիշ, էսէֆ շայան տըր քի պիզտէ պուտալա կիպի պու իշին իչինէ աթըլտըգ . հայըֆլար օլսուն, պէյհուտէյէ նէ գատար վագըթ զայպ իթտիք, նէ գատար հէյէճանէ տիւշտիւք . պիզ շիմտի ալթը այտան պէրի Բարիստէ պուլունմուշ օլաճագըտըգ . . .

— Էվվէթ, էֆէնտիմին քիւչիւք տայիրէսինտէ պուլունաճագըտըգ, էֆէնտիմին պուլտուգը խապան տօմուզու տա, նէպաթաթ պահչէսինտէքի հայվան գաֆէսինէ գօնմուշ օլաճագ, վէ Բարիսին մէրագլը ատէմլէրինի էթրաֆընա թօբլայաճագ իտի :

— Էօյլէ Գօնսէյլ, էօյլէ, տէտիյին տօղրու տըր . շիմտի ալտէթիմիզտէ, պիզիմլէ էյլէնիփ խասթիւմիւզէ կիւլէճէքլէրի տէ այրը պիր մէսէլէ տիր :

— Ֆիլ հագըգա էֆէնտի իլէ էյլէնէճէքլէրինի զանն իտիյօրում, վէ էկէր տօղրույու սէօյլէմէք լազըմ կէլսէ . . .

— Սէօյլէ :

— Պէնճէ, էֆէնտի, պու խաթիրճայէ հագգըյըլա մուսթահագ տըր :

— Սահի՞հ մի սէօյլէյօրսուն :

— Էօյլէ եա, էֆէնտի կիպի մուալլիմլիք շէրէֆի իլէ մուշէրրէֆ օլան պիր զաթը ֆէթանէթսիզլիք իչին, պէօյլէ վահի իշլէրէ . . .

Գօնսէյլ, հագգըմտա պէզլ իթտիյի մէտհիյէսինի իքմալ իտէմէզ օլտու . զիրա թամ պու սանիյէտէ, օր-

Թալըգտա հիւքմֆէրմա օլան սուքիւթ արասընտա, Նէտ-Լանտըն սէտասը իշիտիլտի ։ Գանատալը .

— Իշթէ՛, իշթէ՛, պահս օլունան չէյ տէնիզին ալթընտա տըր, պիզիմ էօնիւմիւզտէ տիր, տէյու հայգըրըյօր իտի ։

6

Տօլու խալիմ , եախօտ օլապիլտիյի գատար սիւրաթ .

Պու նիտա իւզէրինէ հէր քէս Նէտ-Լանտըն եանընա գօշտու ։ Գափթան, զապիթլէր, լօսթրօմօլար, Թայիֆէլէր, միչօլար, չարխճըլար վէ աթէշճիլէր, մաքինալար վէ օճագլարը թէրք իլէ եօգարը գօշուպ զըպգընճընըն (Նէտ-Լանտըն) էթրաֆընը ալըյօր ։

Ըսթօբ, եանի թէվգըֆ գօմանտասը վէրիլմիշ իտի . Ֆըրգաթէյն եալընըզ սիւրաթը հարէքէթինին հըզընը ալմագ իչին իլէրլէյօր իտի ։

Պու էսնատէ զիֆիր կիպի գարանլըգ օլուպ, քէնտի քէնտիմէ . - Նէտ-Լանտըն կէօզլէրի հէր նէ գատար քէսքին կէօրսէ պիլէ, պու գարանլըգտա նա՞սըլ կէօրտիւ, վէ աճէպա կէօրտիւյի չէյ նէ՞ իտի տէյի սուալ իտիյօրտում . Եիւրէյիմ՝ եէրինտէն գօբաճագ տէրէճէտէ չարփըյօր իտի ։

Ֆագաթ Նէտ-Լանտ եանըլմամըշ իտի, հէրխալտէ Գանատալընըն էլ իլէ իշարէթ իյլէտիյի մահալտէ կէօսթէրտիյի մատտէյի կէօզիւմիւզ իլէ կէօրտիւք ։

Ապրահամ-Լինգօլնըն սաղ ճիհէթինտէն տէօրթ

եիւզ մէթրօ գատար ուզագտա տէնիզ ալթընտան թէնվիր օլունմուշ կիպի կէօրիւնիւյօրտու ։ Պու նուրանի ալամէթ, Թապլիյի վէ աքի եադամօզատան նէշաթ իթմիշ պիր ըշըգ օլմատըգընտան, եանըլմագ գապիլ օլմազ իտի ։ Ճանավար՝ սույի տէրինտէն տէրհալ պիր գաչ գուլաճ աշաղը օլտուղու հալտէ մէզգիւր զիյայը սաչըյօրտու ։ Իշպահը գապիլ օլմայան պու ըշըգ , զաթէն պազը գափթանլարըն քէմալի հայրէթլէ կէօրիւպ գայտ էթմիշ օլտուգլարը լայիհալարտա զիքր օլունմուշ իտի , պու շէտիտ վէ կէօզլէր գամաշտըրըճը զիյա, մութլագա ըշըգ հասըլ իտէն գայէթ գուվվէթլի պիր ալաթըն մահսուլաթը հասըլ օլույօրտու ։ Տէնիզին շուլէտար գըսմը , պէօյիւք վէ ուզուն պիր եումուրթա շէքլինի քէսպ իթմիշ իտի . Թա օրթասընտա տախի պիր զիյա օճագը պուլունույօրտու քի , պունըն՝ կէօզլէր գամաշտըրըճը լաթիֆ ըշըղը , թէտրիճէն ազալմագտա իտի ։

Մէզգիւր հայրէթէֆզա ըշըղը պիրիմիզ պէրապէր քէմալի հայրէթլէ թամաշա իտէն զապիթանտէն պիրի .

— Պու ըշըգ ֆօսֆօրլու զէրրէլէրին թէճէմմիւինտէն նէշաթ իթմէքտէ տիր, տէյու հայգըրընճա, պէն, գանաաթը քեամիլէ հասըլ իթմիշ օլտուղումտան, զապիթին սէօզիւնէ իթիրազ իտէրէք .

— Խայր էֆէնտիմ, եումշագ տէրիլի վէ ֆօսֆօրլու հայվանլար պու գատար ճէսիմ վէ բարլագ զիյա հասըլ իտէմէզլէր . պու բարլագլըգ սըրֆ էլէքթրիք զիյասը տըր . . . պա՛գընըզ, պա՛գընըզ, նասըլ թէպտիլը մէվգը իտէրէք իլէրի կէրի կիտէյօր, իւզէրիմիզէ հիւճում իթմէյէ հազըրլանըյօր ։

Պու արա ֆըրգաթէյնտէ հէր աղըզտան ումումի

պիր նիտա չըգմաղա պաշլատը ։ Գաբթան Ֆարակըթ .

— Սուսա՛լըմ, տիւմէն իսկէլէյէ, թօրնիսթան, տէյու հայգըրտը ։

Թայֆէլէր տիւմէնէ սարըլտըլար, վէ չարխճըլար տա մաքինայա տօղրու սէյիրթտիլէր · մաքինա կէրի ալընտը, պուխար եայըլտը, վէ Ապրահամ-Լինգօլն սօլա եաթարագ, կէրիսին կէրիյէ նիմ պիր տայիրէ թէշքիլ իթտի ։

Գաբթան Ֆարակըթ թէքրար գօմանտայա պաշլատը ·

— Տիւմէն տօղրու, թօրնաքէթ, էմրինի վէրտի ։

Պու էմիրլէր տէրհալ իճրա օլունուպ, ֆըրգաթէյն սիւրաթլէ զիյատար տայիրէնին խարիճինէ չըգտը ։

Եանլըշ սէօյլէտիմ, զիրա տահա տօղրուսը ֆըրգաթէյն, մէզքիւր միւնէվվէր տայիրէտէն թէպաիւտ իթմէք իսթէտի, ֆագաթ հարիգ ուլ ատէ ճանավար, սօն տէրէճէ պիր սիւրաթլէ պիզէ թէգարրուպ իտէյօրտու ։

Նէֆէսիմիզ թութուլմուշ իտի · տէհշէթտէն զիյատէ հայրէթ՝ ճիւմլէմիզի հարաքէթտէն մէն իթմիշ, վէ տիլիմիզի պաղլամըշ իտի · զիրա ճանավար՝ օյնայարագ պիզէ թագարրուպ իթտի, վէ օն պէշ միլ սիւրաթլա եիւրիւյէն Ապրահամ-Լինգօլնըն էթրաֆընտա տօլաշարագ, պիզի զիյայի էլէքթրիգի իլէ իհաթա վէ թէնվիր իտուպ նուրտան պիր տիւման իչինտէ պըրագտը ։

Պատէհու պիր շիմէնտիֆէր սիւրաթ գաթարընըն պըրագտըղը պուխար կիպի, արգասընտան զիյատար պիր իզ պըրագարագ իքի իւչ միլ գատար ուզագլաշտըգտան սօնրա, պիրտէն պիրէ ուֆուգըն գարանլըգ հուտուտընտան տէօնիւպ, տէհշէթլի պիր սիւրաթլէ իւ-

զէրիմիզէ կէլմէյէ պաշլատը · ֆագաթ եիրմի ատըմ գատար պիր մէսաֆէյէ կէլինճէ տուրտը ։ Իֆրագ իթտիյի զիյա՝ նակէհան սէօնիւպ կէօրիւնմէզ օլտու · ֆագաթ զիյանըն սէօնմէսի, ճանավարըն սույա տալտըղընտան զաննօլունմասըն, զիրա էկէր սույա տալմըշ օլսա, պու շէտիտ զիյա, էօյլէ չաբըճագ կէօզտէն նիհան օլմայաճագըտը · սօնրա թէքրար ֆըրգաթէյնին տիկէր ճիհէթինտէ զահիր օլարագ, կէհ ալթընտա վէ կէհ էթրաֆընտա տօլաշմայա պաշլատը ։ Հէր սանիյէ պիզիմ իչին ազիմ պիր թէհլիքէյի մուճիպ օլաճագ պիր միւսատէմէնին վուգուլի մէլհուզ իտի ։

Պէն իսէ, պու խէվֆ ու տէհշէթին արասընտա ֆըրգաթէյնին իճրա իթտիյի մանօվրալարա թէաճիւպ իտիյօրտում ։ Ապրահամ-Լինգօլն հիւճում իթմէք չէօյլէ տուրսուն, աէթա գաչըյօրտու · ճանավարը թէագըպ իտէճէք եէրտէ, քէնտիսի ճանավարտան թէագըպ օլունույօրտու · տայիմա ֆիթթուրըզ վէ պարիտ հալտէ կէօրիւնիւպ տէ, օ անտէ սիմասընտա զիյատէսիլէ էսէրը հայրէթ կէօրիւնէն գաբթան Ֆարակըթա իթիրազ եօլլու ֆիքրիմի պէյան իտինճէ, մուամիլէյի միւթէէսսիր պիր սէտայլա ճէվապ վիրտի ։

— Միւսիւ Արօնաքս, իշիմ նէ կիպի միւտհիշ պիր ճանավար իլէ օլտուղունը պիլմէյօրում. իշթէ պունըն իչին կէճէնին նըսֆընտա վէ պէօյլէ զիֆիր կիպի պիր գարանլըգտա, ֆըրգաթէյնի տուչարը թէհլիքէ իթմէքտէն իթիրազ իտիյօրում ։ Պունտան զաթինազար, պու մէճհուլ հայվանըն իգտիրինէ նա՛սըլ հիւճումէ գալգըշմալը, վէ լուզումը թագտիրինտէ նա՛սըլ միւտաֆաայի նէֆս իթմէլի · իշթէ պուրալարընը նազարը տիգգաթա ալարագ, սապահա պէքլէմէյի մինասիպ տահա իթմէքտէյիմ, տէտի ։

— Ճանավարըն նէ՞ ճընստան օլտուղունա շիւպ-հէնիզ եօգ ա՛։

— Խայր էֆէնտիմ, պէնիմ գանըմճա պու՝ գա-յէթ պաթթալ աւ տէնիզ քէրքէտանը օլմալը. հաթ-տա պու ճանավար՝ էլէքթրիք գուվվէթինէ մալիք տիր։

— Պէլքի տէ թօրբիլօ, եախօտ գուվվէյի էլէք-թըրիգիյէյի հայիզ պալըգլար կիպի եանընա եագլա-շըլամազ։

— Բիլ հագըգա էկէր պու ճանավար՝ թօրբիլօ կիպի պիր գուվվէյի մուխրիպէյի մուտհիշէյէ մալիք իսէ, ձէնապը Վաճիպ էլվիճուտ հագըրէթլէրինին խալգ իթտիկի էն տէհշէթլիւ հայվան պու օլմալը տըր, վէ իշթէ պու սէպէպլէ տիր քի իհթիյաթըը տամբանմազ իսթէյօրում։

Պուլթիւն կիճէ հէքիմիզտէ այագտա գալարագ կէօզլէրիմիզի գափայամատըգ. Ապրահամ-Լինգօլն, սուրաթ խուսուսիյէ ճանավար իլէ րէգապէթ իտէ-մէյէճէյինի անլայարագ հարէքէթինի խաֆիֆլէթիփ, եարը իւլիմ ուզէրինէ տուրույօրտու. ճանավար տախի, Ֆըրգաթէյինէ իմթիսալ իտէրէք սուրաթընը թախֆիֆ իտուպ տալգալար արասընտա չալգանըյօրտու. Շու հալտէ նարվալըն, մէյտանը մուտարէպէյի թէրք իթ-մէք նիյէթինտէ օլմատըղը անլաշըլըր։

Ֆագաթ եարը կիճէյէ տօղրու նաւպէթտէ օլտու, եախօտ տահա տօղրուսու, պաթթալ պիր աթէշ պէօ-ճէյի կիպի ըշըղը սէօնտի. աճէպա գաչմը՞շմըյըտը։ Պու թասավվուր իւմիտսիզ օլմագտան մաատէ, հաթտա գօրգուլու իտի. Լաքին սաաթ պիրէ եէտի տագըգա գալմըշ իքէն, գուլագլարը սաղըրլաթաճագ տէրէճէ պիր չաղըլթը իշիտիլտի. պու մուտ-հիշ սէտա, շիտտէթլի պիր գուվվէթին թազիյգի իլէ

հէվայէ խուրուճէ ֆէվվարէնին (Ջըվղէն սուն) սու բըս-քիւրթիւսիւ էյնիյլէ իշիտիլէն սէսէ մուշապիհ պիր չաղըլթը սէտասը իտի։

Պու էյնիլէ պէն իլէ Նէտ-Լանտ, գումանտա նէ-ֆէրինտէ գարթալ Ֆարակըթըն եանընտա տուրուպ գա-րանլըղա աթֆը նազար իլէ ուզագլարա պագըյօրտու իքէն, Գափթան, Նէտ-Լանտէ խիթապէն,

— Միւսիւ Նէտ-Լանտ, սիզ էյիպէթտէ պալէնա-լարըն պաղըրտըգլարընը իշիթմիշմիսինիզ տէյի՞լ մի, տէ-յի սօրտու։

— Էվվէթ էֆէնտիմ, չօգ տէֆա իշիթմիշիմ. լա-քին օնլարըն սէսի, եալընըզ կէօրմէքլէ պանա իքի պին տօլար գազանտըրան պու պալէնանըն սէսինէ տահա պէնզէմէմէքտէ տիր։

— Բիլ հագըգա պու իքրամիյէյի պէ՛ հագգէն գազանըրսընըզ, լաքին պու սէս՝ պալէնա ճինսինտէն օլան պալըգլարըն, պուրունլարընտան սու բիւսքիւր-տիւքլէրի վագըթ չըգարտըգլարը սէսէ մուշապիհ տէ-յի՞լ մի տիր։

— Էվվէթ էֆէնտիմ, այնի սէտա տըր, ֆագաթ անլէրլէ գըյաս օլունամազ տէրէճէտէ շիտտէթլի տիր. Էզճիւմլէ խաթթատա պուլունմայօրուզ, պու ճանավար, զայէթ իրի պիր նարվալ տըր քի, եագընըմըզտա պու-լունան սուլարտա պալընըյօր. Եարըն սապահ կիւ-նէշ թուլու իթտիկինտէ, մուսաատէնիզլէ քէնտիսինէ պիր գաչ սէօզ սէօյլէրիմ։

Պու արալըգ պէն իթթիմատսըզլըգ կէօսթէրիր պիր թավըր իլէ սէօզէ մուտախալէ իթտիմ.

— Լաքին ազիզիմ Նէտ-Լանտ, տալըգ, սէօզիւ-նիւզիւ տինլէմէյէ թէնէզզիւլ պույուրաճագ օլուրսա, տէյի՞լ մի, տէտիմ։

— Պէն զըպգընըմըն տէօրթ միլի ուզունլուղունա գատար անա թէգարրուպ իտէճէք օլուրսամ, հէր հալտէ սէօզիւմի իշիթտիրէպիլիրիմ, տէմէսի իլէ գարթան Ֆարակըթ .

— Ֆագաթ պալըղա թէգարրուպ իտէպիլմէք իչին պիր սանտալա պինմէնիզ իյճապ իտէր :

— Էօյլէ եա՛, էլպէթտէ .

— Թայֆէլէրիմին հայաթընը թէհլիքէյէ իլգա իթմիշ օլաճաղըզ ·

— Պէն տէ անլէր կիպի հայաթըմը թէհլիքէյէ վազ իտիյօրում. կէօրիւնիւրքի պէնիմ հայաթըմա էհէմմիյէթ վէրմէյօրսունըզ :

Եարը կիճէտէն սօնրա, եանի սաաթ իքի սուլարընտա, ֆըրգաթէյնտէն պէշ միլ գատար ուզագտան մէզքիւր զիյա, էվէլքինտէն շիտտէթլի սուրէթտէ թէքրար կէօրիւնմէյէ պաշլատը : Պու գատար մէսաֆէ ուզագլըղա, վէ րիւզկեար իլէ տէնիզ տալկալարընըն կիւրիւլթիւսինէ րաղմէն, ճանավարըն տէհշէթլի գույրուղունը տույա չարբմասընտան զուհուրա կէլէն կիւրիւլթիւ, վէ թէնէֆֆիւսինին սէտասը իշիտիլիեօրտու : Ճանավար՝ րույի տէրեայէ չըգըպ տա նէֆէս ալտըղը վագըթ, աւէթա իքի պին պարկիր գուվվէթինտէ պիր մաքինանըն էնկի պօրուլարը իչինէ պուխար հիւճիւմ իտիյօրմուշ կիպի, հասըլ օլան կիւրիւլթիւյէ պէնզէր պիր սէս չըգարըյօրտու :

Պէն իսէ քէնտի քէնտիմէ, վէ քէմալի տէհշէթլէ .

— Տօղրուսը պունա տէյէճէք եօգ ,. պիր ալայ սիւվարի ասքէրի գատար գուվվէթի օլան պիր պալէնա իլէ օղրաշաճաղըզ, տիմէքտէ իտիմ.

Սապահա գատար ույումայըպ միւտարէպէյէ հազըրլանտըգ . սայտ ու շիքեարէ միւթաալլիք հէր նէվի

ալաթ ու էտէվաթ կիւվէրթէ իւզէրինտէ տիզիլտի : Թա ուզագլարա գատար օգ վէ մըզրագ աթմագտա օլան գարթանըն, զըսա վէ էնլի աղըզը թիւֆէնկ տօլտուրուլտուղու կիպի, թօբլար տախի հազըրլանտը : Պու թօբլար, ուզագ մէսաֆէլէրէ կիւլլէ աթմագտա վէ իսապէթ իտէն վիճուտէ շիֆասը նազապիլ եարէլէր աչմագտա իտի . Վէլհասըլ հէր նէվի սիլահ ամատէ իտիլտի : Նէտ-Լանտ, եալընըզ զըպգընընը պիլէմէքլէ իշթիղալ իտտի . հագըգաթէն պու զըպգըն՝ Նէտ-Լանտըն էլինտէ բէք տէհշէթլի պիր սիլահ հալինի քէսպ իթմէքտէ իտի :

Սաաթ ալթը սուլարընտա շաֆագ սէօքմէյէ պաշլատը . կիւնէշին իլք զիյալարը իլէ պէրապէր , Նարվալըն էլէքթրիք ըշըղը տա կէօրիւնմէզ օլտու . սաաթ իւչտէ օրթալըգ կէճէյի կիպի այտընլըգ օլուպ , ատէթա կիւնտիւզ օլմուշ իտի իսէ տէ , ֆագաթ ուֆուգը, գաթը պիր սիս իսթիլա իթմիշ օլմաղըլա , բէք կիւզէլ տիւրպինլէր իլէ զիյատէ պիր շէյ կէօրմէք գապիլ օլմայօրտու : Պու վագաա հէրիմիզին էսէֆ ու հիտտէթիմիզի մուճիպ օլտու :

Պըշ տիրէյինին չանագլըղընա չըգտըմ . գաթէն զապիթլէրտէն պիր գաչ նէֆէրի տիրէքլէրին թէբէսինէ չըգմըշլար իտի :

Սաաթ սէքիզէ տօղրու սիս եավաշ եավաշ տէնիզ տալղալարը իւզէրինէ եուվարլանարագ ուզուն տիրէքլէր կիպի եիւքսէլմէյէ, վէ ուֆուգ թավսի իտուպ թէմիզլէնէրէք հէր շէյ սէչիլմէյէ պաշլատը :

Նակէհան իլք ագշամքի կիպի Նէտ-Լանտըն սէտասը իշիտիլտի քի .

— Պահսը օլունան շէյ կէմինին արգա ճիհէթինտէ տիր , տէյու պաղըրըյօրտու :

Հէփսինին նազարը Նէտ-Լանտըն իրայէ իթտիյի ճիհէթէ աթֆ օլունտու :

Ֆիլ հագիգա մահալլի մէզքիւրտէ, եանի ֆըրգաթէյնտէն պիր պուչուգ միլ գատար ուզագտա, վէ պիր մէթրօ գատար տէնիզտէն եիւքսէքլիք օլան սիյահ պիր ճիսմ կէօրիւնիւյօրտու քի, գույրուղունը շիտտէթլէ տալղալարա չարբարագ սուլարը գարըշտըրըյօրտու. Պու զարիպ ճիսմին շիտտէթլի հարաքէթինտէն պէյազ քէօփիւքլէր բէյտա օլմագտա, վէ կէչտիկի սուլարըն իւզէրինտէ գար կիպի բարլագ վէ ուզուն պիր իզ կէօրիւնմէքտէ իտի. վէլհասըլ հիչ պիր բէրվանէ, վէ եախօտ հիչ պիր հայվան, տէնիզի պու տէրէճէ շիտտէթլէ տէօյմիւշ տէյիլ իտի, տիսէմ տէ ասլա միւպալաղա իթմիշ օլմամ.

Ֆըրգաթէյն ճանավարա եագլաշտը. օ վագըթ լայըգըյլա թէճէսսիւս իտէպիլտիմ. Շաննըն վէ Հէլվէթիա նամ վաբօրլարըն գաբթանլարը, քէնտի լայիհալարընտա ճանավարըն ճէսամէթի խուսուսընտա պիր ազ միւպալաղա իթմիշլէր իտի. պէն ճանավարըն պօյունը 250 այագ գատար հիսապ իթտիմ, լաքին գալընլըղընը թախմին իթմէք կիւճ իսէ տէ, ֆագաթ վիճուտինին ճէսամէթինէ կէօրէ, հէր ճիհէթլէ միւթէնասիպ պիր հալտէ օլտուղընը գօլայ քէշֆ իտէպիլտիմ.

Պու հարիգ իւլ ատէ մախլուգը թէտգըգ իթմէքտէ իքէն, պուրնունըն տէլիքլէրինտէն պուխար իլէ գարըշըգ իքի սուտան տիրէք ֆըշգըրըբ գըրգ մէթրօ գատար եիւքսէլտի քի, հայվանըն ուսուլը թէնէֆֆիւսինի անլատըմ, վէ անըն, հայվանաթը ֆըգըրիյէտէն (ողնայարաւոր) մէմէլիլէր սընըֆընտան, վէ պալըգլար թագըմընըն գըթասը (կիտազգի) նէվինտէն օլտուղընա գանաաթ կէթիրտիմ կիպի իսէ տէ, ֆագաթ պու նօգթայա պիր գարարը գաթի վէրէմէտիմ. զիրա գըյթըսիյէ նէվի իւչ ֆամիլեատան իպարէթ օլուպ, պուլարըն պիրինճիսի պալէնալար, իքինճիսի գաշալօթլար, վէ իւչիւնճիսի տախի եօնուսլար տըր քի, տէնիզ քէքէրտանլարը պու իւչիւնճի գըսմա մէնսուպ ատտ օլունուրլար: Հաթթա պու ֆամիլեալարըն հէր պիրի տէ, պիր գաչ միւխթէլիֆ ճինսլարա թագսիմ օլունուրլար, վէ պէն իսէ պու ճինսլարը նէքատիկէրինտէն թէֆրիգ իտէմէյօրտում. մամաֆիհ ճէնապը Հագգըն մուավէնէթի, վէ գաբթան Ֆարակութըն հիմմէթի սայէսինտէ, պու միւշքիւլիւմի հալլ իտուպ գօլիգսիյօնումը (դասակարգութիւն) իքմալ իթմէք մէմուլինտէ իտիմ:

Թայիֆէլէր, պիլա թէհամմիւլ գաբթանըն էմիրլէրինէ պէքլէյօրլար իտի. գաբթան իսէ ճանավարը քէմալի տըգգաթլա թէմաշա իթտիքտէն սօնրա չարխճը պաշըյը ճէլպ իլէ.

— Միւսիւ, թազյիգ (ճնշում) իչին գուվվէթինիզ քէմալտէ՞ մի տիր, տէտի:

— Էվվէթ էֆէնտիմ:

— Պէք ալա, Էօյլէ իսէ Քա՛յրօպ, տօլու իսլիմ, մաքինայա օլապիլտիյի գատար սիւրաթ վէրինիզ:

Պու գօմանտա իւզէրինէ թայիֆէլէր իւչ տէֆա «Հուրրա՛» պաղըրտըլար. արթըգ մուհարէպէ սաաթը վուրուլմուշ իտի: Պիր գաչ տագըգա սօնրա ֆըրգաթէյնին իքի պաճալարընտան սիմսիյահ պիր տուման չըգմայա, վէ կէմինին կիւվէրթէսի պուխարըն շիտտէթը սատմէսինտէն թիթրէմէյէ պաշլատը:

Ապրահամ-Լինգօլն, գուվվէթլի բէրվանէսի սայէսինտէ քէմալի սիւրաթլա իլէրլէյիպ տօստօղրու ճանավարըն իւսթիւնէ վարտը: Ճանավար իսէ գայտըրգ-

ըրգըլա ֆըրգաթինին , եուզ մէթրօ գատար քէնարինէ թէգարրուպ իթմէսինէ մուսաադէ իթտի . պադէհու սույա պաթմագ իսթէմէյուպ , անճագ ֆիրար իյմա իտէր խաֆիֆ պիր հարաքէթտէ պուլունարագ , ֆըրգաթինտէն ուզագ գալմագլա իքթիֆա իթտի :

Պու թէագգըպ իւչ չարեէք գատար տէվամ իթտի իսէ տէ , ֆագաթ ֆըրգաթին՝ ճանավարա իքի գուլաճ պօյու պիլէ եագլաշամատը . պու կիտիշ իլէ եէթիշմէք գապիլ օլամայաճաղը աշիքեար իտի :

Գափթան Ֆարակըթ , հիտտէթինտէն աթէշ քէսիլիպ , սագալընը թէլ թէլ գօբարմագլա .

— Նէտ-Լա՛նտ , տէյու պաղըրտը :

Նէտ-Լանտ տէրհալ գօշարագ գափթանըն նէզտինէ կէլտինճէ , մումաիլէյհ .

— Է՛յ ուսթա Նէտ , նէ՞ տէրսինիզ , սանտալլարը տէնիզէ ինտիրէլի՞մ մի , տէյու սօրտու :

— Խայր էֆէնտիմ , զիրա պու ճանավար քէնտինինի րէյի օլմատըգճա թութուլմայաճագ տըր :

— Օ հալտէ նէ՞ եափմամըզ իյճապ իտէր :

— Էկէր միւմքին իսէ պուխարա տահա զիյատէ գուվվէթ վէրէրէք սուրաթը արթըրմալըըզ , վէ էկէր միւսաատէ իտէրսինիզ պէնտէ պաշ թարաֆընտա օթուրուպ , զըպկընըմ ճանավարա եէթիշէճէք գատար եագլաշտըրըլըրսա վուրուպ իչինի պիթիրիրիմ .

— Բէք ալա էյի Լանտըմ կիտինիզ , տէտի :

Պատէհու գափթան Ֆարակըթ , չարխճը պաշըյը ճէլպ իլէ .

— Թազեիգի արթըրընըզ , տէյու էմր իթտի :

Նէտ-Լանտ թային իթտիյի մահալլէ կիթտի , աթէշէ զիյատէսիլէ գուվվէթ վէրիլտի , բէրվանէ պիր տագիգատա գըրգ իւչ տէֆա տէօնմէյէ , վէ պուխար՝

մաքինանըն արասընտան թաշմայա պաշլատը : Միզան իւլ սիւրէ (արագուլեան չափ) աթըլմագլա , Աբրահամ-Լինգօլնըն սաաթտա օն սէքիզ միլ , վէ օնտա պէշ սիւրաթլա կիթտիյի անլաշըլտը :

Թէաճճիւպէ շայան եէրի չուրասը քի , մէլուն ճանավար տախի , թըպգը Աբրահամ-Լինգօլն կիպի սաաթտա օն սէքիզ միլ վէ օնտա պէշ սիւրաթլա եիւրիւյօրտու :

Ֆըրգաթին , պիր սաաթ տահա այնի սիւրաթլա եօլունա տէվամ իթտի իսէ տէ , ֆագաթ պիր գուլաճ մէսաֆէսի պիլէ գազանմատը . ճանավար տայիմա այնի ուզագլըգտա պուլունույօրտու : Ֆիլհագըգա պու հալ , Ամէրիգանըն էն սէրի իւլ հարաքէ պիր կէմիսի իչին պատիսի մահճուպիյէթ իտի . պիլճիւմլէ մէմուրին հիտտէթլէրինտէն աթէշ քէսիլիպ ալա ճէվապ վէրմէյէ թէնէզզիւլ իթմէյէն ճանավարա հագարաթ վէ քիւֆիւրլէր իտիյօրլար իտի : Գափթան Ֆարակըթ , արթըգ սագալընը չէքմէքլէ իքթիֆա իտէմէյէրէք ըսըրրըպ տուրույօրտու :

Գափթան , չարխճը պաշըյը պիր տահա չաղըրմագլա .

— Թազեիգին նօգթէյի նիհայէսինէ վասըլ օլտունու՞զ մը , տէյու սօրտու :

— Էվվէթ էֆէնտիմ .

— Գօրուլար պուխար իլէ տօլտու՞ մը :

— Էվվէթ ալթը պուչուգ հավա թազեիգի վար :

— Օն տէրէճէյէ գատար տօլտուրունուզ :

Իշթէ Ամէրիգալըլարա մախսուս պիր էմիր : Միսիսիբի նէհրի իւզէրինտէ վուգու պուլան եարըշլարտա պիլէ , պէօյլէ մէճնունանէ պիր հարաքէթ իխթիյար օլունամազ իտի .

Պու արալըգ եանըմտա տուրմագտա օլան կյիտ խըզմէթքեարըմա աթֆը քէլամ իտէրէք .

— Ազիզիմ Գօնսէյլ, պիլիյօրսունըզ քի, գա-զանլարըն բաթլամասըյլա հէվայա չըգմագլըղըմըզ իհթիմալտէն պաիտ տէյիլ տիր, տէտիյիմտէ, մէր-գում քէմալի պիֆիթուրի իլէ .

— Էֆէնտի նասըլ արզու պույուրուրսա, ճէվա-պընը վէրտի :

Տօղրուսը պու թէհլիքէյէ տուչար օլտուղումուզ իչին չօգլըգ էսէֆ իտիյօրտում . Թէքրար Ֆայրօպ իտիլտի, օճագլարա քիւլլիյէթլի քէօմիւր աթըլտը, քէօրիւք մաքինալարը աթէշի թութուշտուրմագ իչին օլանճա գուվվէթլէրի իլէ հավա վէրմէյէ պաշլատըլար, օճագլարտան կէլէն տուման, պաճալարա սըղմազ տէ-րէճէլէրէ վարտը . Ապրահամ-Լինգօլնըն սիւրաթի արթտըգճա արթտը, վէ օ տէրէճէյէ վարտը քի, տիրէքլէր՝ ատէթա զէլզէլէ օլույօր կիպի թէմէլլէրին-տէն սարսըլըյօրլար իտի :

Իքինճի տէֆա օլարագ միզան իլ սիւրէ աթըլտը, վէ գաբթան Ֆարակըթ տիւմէնճի պաշըյա .

— Է՛յ, նա՞սըլ, տէյու պաղըրտը :

— Սաաթտա օն տօգուզ միլ վէ օնտա իւչ :

— Ֆայրօ՛պ :

Մաքինաճը պու էմրէ իթաաթ իտուպ աթէշի պիր գաթ տահա արթըրտը . մանի մէթրօ՝ օն հավա թազ-եիգի պուխար օլտուղունը կէօսթէրտի, ֆագաթ չիւպ-հէսիզ ճանավարտա օ նիսպէթտէ սիւրաթընը արթըր-մագ իչին աթէշինի թէզեիտ իթմիշ օլմալը իտի քի, պիլա զահմէթ սաաթտա օն տօգուզ միլ վէ օնտա իւչ սիւրաթլէ գաթի մէսաֆէ իտիյօրտու :

Նէ՞ թէսատըֆ . . . հըսս իթտիյիմ էնտիշէ վէ հէ-

յէճանըն տէրէճէսինի թարիֆ իտէմէմ . Նէտ-Լանտ, էլինտէ զըպկընը օլտուղու հալտէ եէրինտէ տուրմագ-տա իտի : Ճանավար, պիր գաչ տէֆա կէրիլէյիպ ֆըր-գաթինին քէնտինէ թէգարրուպ իթմէսինէ միւսաա-տէ իթտի քի, օ անտէ Նէտ-Լանտ .

— Եագլաշըյօրուզ, եագլաշըյօրուզ, տէյու պա-ղըրմագտա իտի :

Ֆագաթ թամամ զըպկընը վուրաճաղը վագըթ, ճանավար էօյլէ պիր սիւրաթլէ ֆէվգէլատէ իլէ թէպա-իւտ իտիյօրտու քի, պու սիւրաթին՝ սաաթտա օթուզ միլտէն աշաղը օլմայաճաղընա գանաաթ հասըլ իթ-տիմ . Հաթթա ֆըրգաթէյն սօն սիւրաթլէ կիթմէքտէ իքէն, ճանավար, էթրաֆըմըզը տօլաշարագ պիզիմ իլէ էյլէնմէյէ գատար ճիւրէթ իթտի : Պու իսթիհզայը կէօրիւպ ճիւմլէնին աղզընտան պիր սէտայի հիտտէթ վավէյլասը չըգտը :

Էօյլէն օլտու, վէ սաաթ սէքիզտէ նէրէտէ իտիք իսէ, եինէ այնի մահալտէ պուլունուպ պիր պարմագ պիլէ իլէրի կիտէմէմիշ իտիք :

Գաբթան Ֆարակըթ, արթըգ միւէսսիր թէտպիր-լէր իթթիխազ իթմէյէ գարար վէրէրէք .

— Ա՛, պու հայվան պիզիմ ֆըրգաթէյնտէն տահա զիյատէ սիւրաթլէ կիտէյօր, բէք ալա, պագալըմ պիզիմ կիւլլէլէրի տէ կէչէպիլէճէ՞ք մի, տէյիպ լօսթ-րօմօյա .

— Պաշ թարաֆտաքի թօփըն եանընա ատէմ կէ-թիրինիզ, տէյու էմր վէրտի :

Տէր հալ պաշտաքի թօփ տօլտուրուլուպ ճանավա-րա տօղրու նիշան ալընտը, աթէշ վէրիլտի, վէ կիւլլէ՝ ֆըրգաթէյնտէն եարըմ միլ գատար ուզագտա պուլու-նան ճանավարըն իւզէրինտէն կէչիպ տէնիզէ տիւշտի :

Գաբթան Ֆարակըթ քէնտինտէն կէչմիշ պիր հալ իտէ .

— Պաշգա պիր մահիրի կէլսին ։ Պու տէհշէթամիզ ճանավարըն տէրիսինի տէլէն թօբճույա պէշ եիւզ տօլար պախշիշ վէրիլէճէք , տէտի ։

Գըրսագալլը էսկի պիր թօբճը , սաքին վէ պարիտ չէհրէլի պիր ատէմ քի , - հալա չէքլի կէօզիւմիւն էօնիւնտէ տիր - պիքիթուրանէ պիր հալ իտէ թօբըն եանընա կէլիպ տօլտուրտը , վէ ուզուն միւտտէթ նըշան ալտըգտան սօնրա աթէշլէտի . թօբ՝ քէմալի չիտտէթլէ բաթլատը , վէ թայփէլէր մէսէրրէթլէ « Հուրրա՛ » պաղըրտըլար ։

Վագաա պու տէֆա կիւլլէ ճանավարա իսապէթ իթտի , լաքին սըրթը իւզէրինտէն գայարագ իքի միլ գատար աչըգտա տէնիզէ տալըփ ղայպ օլտու . իհթիյար թօբճը իսէ հիտտէթինտէն աթէշ քէսիլէրէք .

— Թասաճիւպ օլունաճագ շէյ , պու մէլուն ճանավարըն վիճուտի այթը բարմագ գալընլըղընտա տէմիր լէվհա իլէ գաբլը՞ մը տըր նէ տիր , տէտի ։

Գաբթան Ֆարակըթ տախի .

— Լանէ՛թ , լանէ՛թ , տէյու ճէվապ վէրտի ։

Թէքրարէն թէագըպէ պաշլանըլտը , վէ գաբթան Ֆարակըթ պու էսնատէ պանա տօղրու էյիլէրէք ,

— Գազանլար բաթըրմըյընճայա գատար ճանավարը թէագըպտէ տէվամ իտէճէյիմ , տէմէսի իլէ , պէն տախի ,

— Էվէ՛թ , պէօյլէ եափմաղա հաղգընըզ վար , տէտիմ ։

Ճանավարըն՝ պուխար գուվվէթի գատար հարաքէթէ թէհամմիւլ իտէմէյէճէյի , վէ ագըպէթ եօրուլուպ գալաճաղը մէմուլ իտի իսէ տէ , լաքին իշ

էօյլէ օլմատը . սաաթլար կէչտի , վէ ճանավար ասլա եօրղունլուգտան պիր էսէր կէօսթէրմէտի ։

Մամաֆիհ իյթիրաֆ իտիլմէլի քի , Ապրահամ-Լինգօլն քէմալի սէպաթ ու մէթանէթլէ եօլունտա տէվամ իտտի , Նույեօրքէրին ալթըլընտա միւսաարըֆ օլան պու էլէքթրագ կիւնիւն ագշամընա գատար պէշ եիւզ քիլօմէթրօ գատար եօլ գաթ իթտի . ֆագաթ կիճէ իւսթէ կէլմէքլէ , պահրը Մուհիթի քէպիր զուլմէթլէ մէսթուր օլտու ։

Արթըգ թաագըպըն խիթամ պուլաճաղընը մէմուլ իտիյօրտում, պիր տահա ճանավարը կէօրէմէյէճէյիմ զաննընա զահիպ օլտում։

Լաքին զաննըմտա եանըլմըշըմ, զիրա ագշամըն սաաթ օնը էլլի տագըգա կէչէրէք , էվէլքի կիճէ կէօրտիւյիւմիւզ կիպի , ֆըրգաթէյնտէն իւչ միլ ուզագտա էլէքթրիք զիյասը զայէթ բարլագ սուրէթտէ օլարագ միւշահէտէ օլունտու ։

Ճանավար հիչ պիր հարաքէթ իթմէյօրտու , իհթիմալ քի եօրղունլուղունտան ույուեօրտու ։ Գաբթան Ֆարակըթ , պու հալի այնի ֆըրսաթ ատտ իտէրէք իսթիֆատէ իթմէք իսթէտի ։

Տէրհալ գօմանտա վէրտի , վէ Ապրահամ-Լինգօլն ճանավարը ույանտըրմամագ իչին եարըմ իլիմ իւզէրինտէ աղըր աղըր հարաքէթէ պաշլատը ։

Ֆիլհագըգա չօգ տէֆալար տէրին պիր ույգու իլէ ույումուշ պալէնալարա թէսատիւֆ օլունմուշ, վէ պու սուրէթլէ գօլայճա վուրուլապիլմիշ իտի . հաթթա Նէտ-Լանտ , պիր չօգ պալէնալարը ույգուտա օլտուգլարը հալտէ զըպգընլամըշ օլտուղունը սէօյլէյօրտու, պու սէպէպլէ Գանատալը, պաշ թարաֆընտաքի մէվգիինէ կիտուպ օթուրտու, վէ ճանավարը վուրմայա հազըրլանտը՝

Ֆըրգաթէյն, կիւրիւլթիւսիւզճէ տէօրթ եիւզ մէթրօյա գատար ճանավարա եագլաշըբ, մաքինայը տուրտուրտը, վէ թավլյի եօլը իլէ իլէրլէմէյէ պաշլատը. արթըգ կէմինին տէրունինտէ պուլունանլար հէյէճանլարընտան նաշի թէնէֆֆիւս իթմէյօրլար իտի: Կէօզիւմիւզի գամաշտըրմագտա օլան ըշըգտան անճագ եիւզ այագ գատար ուզագտա պուլունույօրտուգ.

Պու էսնատէ պէն պաշ թարաֆ բարմագլըգլընտան աշաղըյա տօղրու էյիլիպ ալթըմտա Նէտ-Լանտը կէօրտիւմ քի, պիր էլի իլէ տիրէյին իբինէ սարըլմըշ օլտուղու հալտէ, տիկէր էլի իլէ տախի տէհշէթամիզ զըպգընը սալլայըպ տուրույօրտու: Նէտ-Լանտ իլէ պիլա հարէքէթ տուրմագտա օլան ճանավարըն եանընտա, անճագ եիրմի ատըմ մէսաֆէ գալմըշ իտի:

Իյիտ Նէտ-Լանտ, պիրտէն պիրէ գօլունը սավուրտը, զըպգըն՝ թօբ ազգընտան կիւլէ ֆըրլանըր կիպի ֆըրլանըբ, վէ հէման սէրտ պիր ճիսմէ մուսատըֆ օլան չէլիք սէտասընա պէնզէր պիր սէս իշիտիլտի:

Նակէհան էլէքթրիք զիյասը սէօնտիւ, վէ մութէազըպէն իքի պաթթալ սու տիրէքլէրի եիւքսէլիպ, ֆըրգաթէյնին կիւվէրթէսինէ այնի տէնիզ խօրթումու ինմիշճէսինէ սուլար տէօքիւլտիւ, վէ չէտիտ պիր սու թուղեանը կիպի պաշտան գըչա գատար պուլունան ատէմլէրի սիւրիւքլէյէրէք, վէ տիրէքլէրին տէստէլէրինի գօբարարագ, ճօշգուն տէրէ միսլի տէնիզէ տէօքիւլիւ վէրտի:

Պատէհու թարիֆի զայրի գապիլ տէհշէթլի պիր մուսատէմէ (ընդհարում) վուգու պուլտու քի, քէնտիմի թութմայա մէյտան պուլամայարագ, տայանըմըշ օլտուղում բարմագլըգըն իչէրիսինտէն պաշ աշաղա տէնիզէ տիւշտիւմ:

7

Ճընսը մէճհուլ պիր պալէնա.

Վագաա պու սատմէյի նակեահանիտէն (յանկարծական բաղխում) տէնիզէ տիւշտիւյիւմտէ նէյէ օղրատըղըմը պիլմէտիմ իսէ տէ, օ էսնատէքի հըսսիյաթըմը քեամիլէն հըֆզ իտէպիլտիմ:

Էվվէլա եիրմի այագ գատար պաթտըմ. վագաա մէշհուր Պայրըն, վէ եախօտ Էտկար Բօյէ գատար տէմիլ իսէ տէ, լաքին հատտիմճէ էյի պիր եիւզկէճ օլտուղումտան, ասլա շաշըրմայարագ իքի թէքմէ սավուրմամլա, սույըն իւզէրինէ չըգմամ պիր օլտու:

Իլք իշիմ, կէօզլէրիմի աչըպ տա ֆըրգաթէյնի արամագ օլտու. աճապա թայֆէլէր պէնիմ տէնիզէ տիւշտիւյիւմի կէօրմիւշլէ՞ր մի իտի. աճէպա Ապրահամ-Լինգօլն պաշընը չէվիրմի՞շ մի իտի, գաբթան Ֆարակըթ տէնիզէ պիր սանտալ էնտիրմի՞շ մի իտի. վէլհասըլ գուրթուլմայը իւմիտ իտէպիլի՞ր մի իտիմ:

Էթրաֆը գօյու պիր գարանլըգ իհաթա իթմիշ իտի. զուլմէթին մուսաատէ իտէճէյի գատար շարգ ճիհէթինտէ սիյահ պիր ճիսմին՝ ան պէ ան նապէտիտ օլտուղունը կէօրմէքտէ իտիմ. պիր ազ սօնրա մէզքիւր գարարթընըն ֆէնէրլէրի տէ զայի օլտու: Հիչ շիւպհէ եօգ քի պու սիյահ ճիսմ՝ Ապրահամ-Լինգօլն օլմալը իտի. արթըգ մահվ օլաճաղըմը անլատըմ:

— Իմտա՜տ, իմտա՜տ, տէյու հայգըրարագ, մէյուսանէ սուրէթտէ Ապրահամ-Լինգօլնը կէօրտիւյիւմ ճիհէթէ տօղրու եիւզմէյէ պաշլատըմ:

Սու՝ էսվապըմը վիճուտիմէ եափըշտըրմըշ օլմագը-

լա, պէնի բէք ռահաթսըզլըղ խասըլ հարէքէթիմէ մանի օլույօրտու, ան պէ ան պաթըյօր պօղուլույօրտում...

Ճան հավլըյլա սօն տէֆա օլարագ պիր տահա.

— Իմտա՛տ, տէյու հայգըրապիլտիմ, աղզըմա սու տօլտու, վէ չապալարագ տէնիզին ալթընա կիթմէյէ պաշլատըմ. հէման պօղուլմագ իւզրէ իտիմ...

Նակեհան գուվվէթլի պիր էլ, էլպիսէմտէն գալտըրըպ պէնի գէմալի շիտտէթլէ սիւրիւքլէյէրէք սույուն իւզէրինէ չըգարտը քի, օլ անտա չու սէօզլէրին սէօյլէնտիյինի իշիթտիմ.

— «Էկէր էֆէնտի ումուզումը թութմագ զահմէթինի իխթիյար պույուրուրսա, տահա գօլայ եիւզէպիլիրիմ»։

Տէր հալ պիր էլիմ իլէ սատըգ Գօնսէյլին էլինի թութարագ գէմալի հայրէթլէ.

— Սէ՞ն միսին, Գօնսէյլ, տէյու պաղըրտըմ։

— Էվվէթ պէնիմ, էֆէնտիմին էմիրլէրինէ մունթազըրըմ։

—Մուսատէմէ սէնի՞ տէ մի պէնիմլէ պէրապէր տէնիզէ աթտը.

— Խայըր, պէն քէնտիմ տէնիզէ աթըլտըմ քի էֆէնտիմին խըզմէթինտէ պուլունայըմ։

Այրըճէնա Գօնսէյլ, պու սէօզլէրի թապիի պիր հալ իլէ սէօյլէմէքտէ, վէ պու մուամէլէսինի վազիֆէ կիպի թէլագգի իթմէքտէ իտի.

— Ֆըրգաթէյն նէ՞ օլտու, տէյու սուալ իթտիյիմտէ, մէրգում արգասը իւզրէ աքսէրէք.

— Ֆըրգաթէ՞յն մի, զաննըմճա՛ էֆէնտի ճանըն չօգլուգ իւմիտվար օլմասա էյի իթմիշ օլուր։

— Նէ՞ տէյօրսուն Գօնսէյլ, Աբրահամ-Լինգօլն պաթտը՞ մը.

— Շու գատարըն տէյէպիլիրիմ քի, տէնիզէ աթըլտըղըմ զաման, տիւմէնի գուլլանանլարըն «բէրվանէ իլէ տիւմէն բարչալանտը» տէյու պաղըրտըգլարընը իշիթտիմ։

— Տիւմէն բարչալանտը՞ հա՛,

— Էվվէթ, ճանավարըն տիշի իլէ, զաննըմճա Աբրահամ-Լինգօլնըն կէօրտիւյիւ զարար եալընըզ պունտան իպարէթ իտի։ Մաամաֆիհ պիզիմ իչին էն էսէֆէ չայան պիր սագաթլըգ տըր զիրա պու հալտէ իստէտիյի թարաֆա կիտէմէյէճէք իտի։

— Տէմէք քի գուրթուլուշումուզ եօգ.

— (Սաքին պիր հալ իլէ) իհթիմալ տըր, ֆագաթ հէնուզ պիր գաչ սաաթ մէյտանըմըզ վար, վէ պու մուտտէթ զարֆընտա ինսան չօգ շէյլէր եափապիլիր։

Գօնսէյլին կէօսթէրտիյի պու հարիգ իւլ'ատէ սօղուգ գանլըլըղընտան պիր տէրէճէյէ գատար իւմիտվար օլուպ, գայրէթլէ եիւզմէյէ պաշլատըմ. լաքին էլպիսէմ պէնի սօն տէրէճէ ռահաթսըզ էտէյօրտու. սույուն իւզէրինէ եաբըշմագ օլույօրտու։ Գօնսէյլ ռահաթսըզլըղըմը տէրք իլէ.

— Էֆէնտի մուսաատէ պույուրմալը քի էլպիսէնի քէսէյիմ, տէյէրէք, չագըսընը արգամտան սօգուպ էլպիսէմի եօգարըտան աշաղա քէսմէքլէ չէքիփ սըրթըմտան չըգարտը. պէնտէ Գօնսէյլին էլպիսէնի քէսիփ չըգարտըմ, վէ պէօյլէճէ իքիմիզտէ խաֆիֆլէնէրէք եան եանա եիւզմէյէ պաշլատըգ։

Էզճիւմլէ պէք թէհլիքէլի վէ պէք մուհիշ պիր հալտէ պուլունտուղումուզ, իհթիմալ քի պիզիմ գայպօլտէթիմիզ ֆըրգաթէյնտէն ֆարգ օլունմամըշ իտի, չիւնքի ֆարգ օլունուրսա ֆարզ օլունսա պիլէ, տիւմէնի բարչալանմըշ օլտուղունտան, ֆըրգաթէյնին պի-

դէ տօղրու կէլէմէյէճէյի Թապիյի իտի . Օ հալտէ եալընըզ սանտալլարըն իմտատընա իւմիտ իտէպիլիր իտիք .

Գօնսէյլ, մութատ օլան սօղուգ գանլըլըգըլա պու մէսէլէ հագգընտա տիւշիւնիւպ անէ կէօրէ պիր բլան թէրթիպ իթտի : Թաճիւպէ շայան հալ. պու ատէմ կիւյա քէնտի էվինտէ պուլունույօր իմիշ կիպի ասլա Թէլաշ իթմէյօր իտի .

Պիզիմ խէլասըմըզըն պիրինճի վասըթասը՝ Ապրահամ-Լինգօլնըն սանտալլարը օլաճաղընա գարար վէրիլտիկինտէն, ուզուն մուտտէթ սուլըն իւզէրինտէ գալըպ տա սանտալլարըն վիրուտինէ պէքլէմէք իչին պիր Թարիգ իթթիխազ իթմէմիզ լազըմ կէլտի : Շէյլէ քի, գուվվէթլէրիմիզի հիւսնի իտարէ իլէ իսթիմալ իտէպիլմէք իչին, պիրիմիզ արգա իւսթիւնէ պօյլու պօյունա վէ պիլա հարաքէթ եաթաճագ, տիկէրիմիզ տէ եիւզէրէք անը իլէրիյէ սէվգ իտէճէք, վէ պու մուամէլէյէ, օն տագիգա սըրայըլա, եանի նէքտիկէրիմիզի սիւրիւյէրէք տէվամ օլունաճագ իտի քի, օ հալտէ պիր գաչ սաաթ, վէ պէլքի տէ սապահա գատար եիւզէպիլիր իտիք .

Նէ՞ գատար մէշքիւք իհթիմալաթ (տարակուսելի հաւանականութիւն) լաքին իւմիտ՝ ինսանըն գալպինտէ գուվվէթլի քէօքլէր սալը վէրմիշ օլմաղըլա, տայիմա անընլա եաշար : Պունտան գաթինազար, պիզ իքի քիշի օլտուղումուզտան, նէքտիկէրիմիզի Թէսէլլի իտէպիլիր իտիք . խուլասայի քէլամ, ինսան շու վէխիմ հալէրտէ պուլունուպ տա իւմիտսիզլիյէ տիւշմէք իսթէմէզ պիլէ, մուվաֆագ օլամայաճաղընը պիլտիղըմ քէնտի նէֆսիմտէ Թէճրիւպէ իթտիմ .

Ճանավար իլէ Ֆըրգաթինին մուսատէմէսի, աշշա-

մըն սաաթ օն պիրինտէ վուգու պուլմուշ իտի . տէմէք օլուր քի սէքիզ սաաթ, եանի կիւնէշին Թուլուունէ գատար եիւզէճէք իտիք : Վագըա պու րէք միւշքիւլ իտի իսէ տէ, նէօվպէթ իլէ իճրա իտիլտիյի Թագտիրտէ մուվաֆֆագ օլունապիլէճէյի իհթիմալտէն իտի . ալէլ խուսուս տէնիզ սաքին օլմաղըլա չօգլուգ պիզի եօրմայօր իտի : Կեահ պէ կեահ կէօզլէրիմի աչըպ, հաքարէթիմիզտէն հասըլ օլան եագամօզլարա պագըյօրտում, էլիմի հէր սույա սօգուպ չըգարտըգըմտա, իւզէրինտէ պինլէրճէ զիյատար զէրրէլէր կէօրիւնիւյօր իտի : Խուլասայի քէլամ, քէնտիմի ճիվա իլէ տօլու պիր հավուզըն իչինտէ զանն իտիյօր իտիմ.

Սապահըն սաաթ պիրի սուլարընտա սօն տէրէճէ եօրղունլուգ հըսս իթմէյէ պաշլատըմ, վիճուտիմին աղալարը կէրիլէյէրէք պիւզիւլտիւ, տէհշէթլի աղըռլար իլէ մուզթարըպ օլտում: Գօնսէյլ, պանա մուավէնէթ իթմէյէ մէճպուր օլտու, վէ պէօյլէճէ հայաթըմըզըն էմրի մուհաֆազասը խըտմէթի, պիւսպիւթիւն պու սատըգ տէլիգանլընըն իւզէրինտէ գալտը : Գօնսէյլ՝ հէմ քէնտի վէ հէմտէ պէնիմ իչին չալըշըյօր իտի : Զօգ կէչմէտէն պիշարէ նէֆէսի քէսիլիպ սօլումայա պաշլատը . արթըգ ուզուն մուտտէթ Թահամմիւլ իտէմէյէճէյինի անլայարագ .

— Պըրագ պէնի Գօնսէյլ, պըրագ, տէտիմ .

— Էֆէնտիյի պըրագըմա՞գ մը, ա՛հ, խայըր խա՛յըր, մուտքին տէյիլ, էվէլա պէն պօղուլմալըյըմ .

Պու էսնատէ րիւզկեարըն չարգա տօղրու սէվգ իթտիյի գալըն պուլութլար արասընտան մահիթապ կէօրիւնտիւ . րույի տէրեա՝ անըն զիյասըյլա բարլամայա պաշլատը . Պաշըմը գալտըրըպ ուֆուգըն հէր ճիհէթինէ աթֆը նազար իթտիյիմտէ, ուզագտան ֆէ-

յալ մէյալ սիյահ նօգթէ կիպի ֆըրգաթէյնի կէօրտիւմ. պիզտէն պէշ միլ գատար ուզագտա պուլունտուղունը թախմին իթտիմ. սանտալ խալա հիչ կէօրինմէյօր իտի ։

Պաղըրմաղ իսթէտիմ, լաքին պաղըրմանըն նէ՞ ֆայտասը օլաճագտը , օ գատար ուզագտան սէսիմ իշիտիլէճէ՞գ մի իտի . տուտագլարըմ սօուգտան չիշմիշ օլմագլա աչամատըմ, եալընըզ Գօնսէյլին սէսինի իշիթտիմ քի , պիր գաչ տէֆալար ։

— Իմտա՛տ , իմտա՛տ , պիզէ տօղրու , տէյու պաղըրտը ։

Պիր սանիյէ գատար հարաքէթսիզլիզը թամթիլ իտէրէք էթրաֆը տինլէտիք , գուլաղըմա պիր սէս կէլտի . աճէպա գանըմըն թազիքինտէն հասըլ օլան պիր սէտա՞ մը իտի . լաքին պանա էօյլէ կէլտի քի , պիր սէս Գօնսէյլին սէտասընա ճէվապ վէրտի . Եավաշճա Գօնսէյլէ .

— Իշիթտի՞ն մի տէտիմ։

— Էվէթ, էվէթ , իշիթտիմ։

Գօնսէյլ, սուրէթը մէյուսանէտէ պիր տահա հայգըրտը ։

Արթըգ եանըլմագ գաապիլ տէյիլ իտի . հագըգաթէն պիր ինսան սէտասը սէսիմիզէ ճէվապ վէրիյօր իտի . աճէպա սէֆինէնին մուսատէմէսինտէն պիզիմ կիպի տէնիզէ տիւշմիւշ պիր պէտպահթըն սէտասը՞ մը իտի . աճէպա ֆըրգաթէյնին սանտալլարընտան պիրի՞ մի տիր.քի, պիզի գարանլըգտա արայօր ։

Պէն պու մուլահազալարտա իքէն , Գօնսէյլ սօն պիր գայրէթ իտուպ ումուզումա տայանըր , վէ եարը պէլինէ գատար սուտան եուքսէլտիքտէն սօնրա թագաթը քէսիլէրէք թէքրար սույա տիւշտի ։

— Նէ՞ կէօրտիւն , տէտիկիմտէ , Գօնսէյլ խաֆիֆ պիր սէտա իլէ .

— Կէօրտիւմ . . . կէօրտիւմ . . . լաքին արթըգ սուսալըմ . թէքմիլ գուվվէթիմիզի մուհաֆազա իտէլիմ . -տէտի ։

Աճէպա Գօնսէյլ նէ՞ կէօրմիւշ իտի ։ Պու էսնատէ ճանավար խաթըրըմա տիւշտիւ . քէնտի քէնտիմէ , ճանավարը կէօրմիւշ օլմալը տէյօր իտիմ . լաքին պու ինսան սէտասը նէ՞րէտէն կէլիյօր իտի , պալէնանըն գարնընտա՞ն մը կէլիյօր . . . լաքին հազրէթը Եօնուսըն (Յովնան մարգարէ) տէվրինտէ տէյիլիզ քի պունըն իհթիմալի օլապիլսին . . .

Էգճիւմէ Գօնսէյլ, հալա պէնի սիւրիւյիւպ կէօթիւրիւյօր իտի . արա սըրա պաշընը գալտըրըպ իլէրույէ պագմագտա , միննէթտարանէ պիր սէտայըլա պաղըրմագտա , վէ պու սէտայա տա՝ կիթտիքճէ թէգարրուպ իտէն պիր սէս ճէվապ վէրմէքտէ իտի ։

Պէն մէգըուր սէտայը անճագ իշիտէպիլիյօրտում, գիրա թագ ու թուվանըմ քէսիլմիշ, էլլէրիմ թութմազ օլմուշ, վէ թէքմիլ սընըրլարըմ կէվշէմիշ իտի . աղըզըմա թուզլու սու տօլմայա , վէ վիճուտըմէ սօուգ հիւքիւմ իթմէյէ պաշլամըշ իտի . արթըգ պօղուլմագ մէրքէզինէ կէլմիշ իտիմ . ճան հագգըլյա սօն տէֆա օլարագ պաշըմը սուտան գալտըրտըմ, վէ մուախխարէն տէնիզին տիպինէ կիթտիմ ։

Պու էսնատէ վիճուտըմ սէրթ պիր շէյէ չարբմագլա , մէգըուր նէսնէյէ սարըլը [illegible]րտըմ ։ Պաէհու պէնի չէքէրէք սույուն իւզէրինէ չըգարըտըգլարընը հիս իթտիմ, վէ կէնիշճէ պիր նէֆէս ալտըգտան սօնրա , պայըլտա գալտըմ ։

Շիւպհէսիզ վիճուտըմի գուվվէթլէ օվուշտուրմուշ

օվալայըշլար քի չաբըգ այըլըպ քէնտիմի պուլտում, վէ կէօզլէրիմի եարը աչարագ,

— Գօնսէյլ, տէյէ պիլտիմ: Համիյէթլի տէլիգանլը:

— Էֆէնտի պէնտէնիզի՞մի չաղըրըյօր, տէյի ճէվապ վէրտի.

Պու էսնատէ մահթաբըն տէնիզէ տօղրու սալտըղը նուր զիյասընըն սայէսինտէ պիր ինսան սիմասը կէօրտիւմ քի, Գօնսէյլ տէյիլ իտի, ֆագաթ տէրհալ քիմ օլտուղունը թանըյարագ.

— Նէտ-Լանտ, տէյու հայգըրտըմ:

— Էվվէթ, էվվէթ, թա քէնտիսի, իքրամիյէմին արգասընտան գօշույօրում:

— Ֆըրգաթէյնին միւսատէմէսինտէ սի՞զ տէ մի պէնիմ կիպի տէնիզէ տիւշտիւնիւզ:

— Էվվէթ, մուալլիմ էֆէնտի. լաքին պէն սիզտէն զիյատէ պահթիյար օլտուղումտան, միւթէհարրիք պիր ատանըն իւզէրինէ չըգմայա մուվաֆֆագ օլապիլտիմ:

— Ատա՞ մը տէտինիզ:

— Եախօտ տահա տօղրուսը, պիզիմ պաթթալ նարվալըն իւսթիւնէ չըգապիլտիմ:

— Տէտիյինիզտէն պիր շէյ անլայամայօրում, ազիզիմ Նէտ.

— Վէ աթտըղըմ զըպգընըն, ճանավարըն վիւճուտունի տէլէմէտիյինին սէպէպինի տէ անլատըմ:

— Նասը՞լ, Նէտ, նի՞չին.

— Օնըն իչին քի, մուալլիմ էֆէնտի, պու ճանավարըն վիւճուտի չէլիքտէն եաբըլմըշ տըր.

Պու սըրատա թէքմիլ ագլըմը պաշըմա թօփլայըպ տա հըսսիյաթըմը ույանտըրմագ, վէ պու պապտէ զաթէն տէմին օլտուղում սէօզլէրի պիզզաթ թասդիգ իթմէքլիյիմ լազըմ տըր.

Գանատալընըն տէտիյի պու սօն սէօզլէր պիրտէն պիրէ զիհնիմի ալթիւսթ իթմիշ, վէ պէնի թէշվիշատէ պըրագմըշ իտի. Տէրհալ իւզէրինտէ պուլունտուղումուզ եարը պաթմըշ օլան մախլուգըն, վէ եախօտ նէսնէնին էն եիւքսէք նօգթասընա չըգըպ, այագըմլա եօգլատըմ: Պիլ հագըգա զայէթ սէրթ պիր ճիսմ իտի քի, օ հալտէ մէմէլի ճընստան պուլունան պաթթալ պալըգլարըն ճիսմինի թէշքիլ իտէն եումուշագլըգտա տահա պէնզէմէյօրտու:

Մամաֆիհ սու թուֆանընտան էվվէլ եաշայան քէմիքլի հայվանլար կիպի, պու ճանավարըն սըրթը տախի եէքբարէ սէրթ քէմիք վէ եախօտ պաղա օլապիլիր իտի. օ հալտէ պու ճանավարը՝ գարատա վէ սուտա եաշամագ խասսէսինէ մալիք պուլունան գապլունպաղը սըրասընա գօյմագտան պաշգա պիր չարէմ գալմատը:

Ֆագաթ խայր, պու տա օլամազ. զիրա իւզէրինտէ պուլունտուղումուզ ճիսմին սըրթը, գապլունպաղը, եախօտ թիմսահ վիւճուտինէ պէնզէմէյուպ, ատէթա ճիլալանմըշ կիպի տիւզկիւն վէ բարլագ օլտուգտան մաատէ, վիւճուտինէ վուրուլտուգընտա տէմիր սէտասը չըգարըյօր իտի: Վագըա ինանըլմազ շէյ իսէ տէ, զաննըմ իտէրսին քի պունըն վիւճուտի տէմիր թախթալար իլէ իմալ իտիլմիշ տիր:

Արթըգ շիւպհէ գապիլ տէյիլ տիր, պիւթիւն ալէմի մէրագա տիւշիւրէն, էսկի վէ եէնի տիւնեանըն գափթան վէ թայֆէլէրինի էնտիշէյէ իլգա իտէն, էրպապը թապիյունըն թախտիշի էզհանընը մուճիպ օլան. վէ խուտէյա կիրուհընը թէշվիշատէ պըրագան պու ճանավարըն, պու հարիգ իւլ ատէ մախլուգըն, վէ եախօտ պու ալամէթը թապիյէնին (բնական երևոյթ), ին-

սանքար մէհարէթի իլէ եարըլմըշ թաաճիւպէ շայան պիր չէյ օլաճաղընը իյթիրաֆ իթմէք լազըմ տըր ։

Թապիաթըն խարիճինտէ օլան էն ֆէվգէլատէ վէ աճիպ պիր մախլուգըն վիճուտիւնի կէօրմիւշ օլսայըտըմ, պու տէրէճէ տիւչարը հայրէթ օլմայաճաղտըմ. զիրա Խալլագը ճիհան հազրէթլէրինին նէտը Իլահիյէ-սի իլէ խալգ օլունան չէյլէր գօլայ անլաշըլըր, լաքին պիրտէն պիրէ ինսանլարըն նէտը մէհարէթլէրինտէն զուհուր իթմիշ օլան պէօյլէ էմսալի նամէսպուգ, վէ ատէթա մուճիզէյի զահիրէ գապիլինտէն աատ օլունան պիր իմալաթա թէսատիւֆ իտիլէ. Էյլէթմէ ինսան քէնտինի թէհայիւրտէն ալամազ, էյլէթմէ ագլ ու ֆիքրի պիթ խուսթ օլուր ։

Թէրէտտիւտէ մահալ եօգ, պիզ տէնիզ ալթըն-տա եուրիւր պիր նէվի սէֆինէնին իւսթիւնտէ պու-լունույօրտուգ, վէ պէնիմ թախմինիմէ կէօրէ պու սէ-ֆինէ, չէլիքտէն վէ պալըքթալ պիր պալըգ չէքլինտէ ի-մալ խուլունմուշ իտի ։ Նէտ-Լանտ գաթէն պու էֆքեարտա օլուպ, պէն իսէ Գօնսէյլ տախի մէրգումըն էֆքեարը-նա իշթիրաք իթմէյէ մէճպուր օլմաղըլա, Նէտ-Լանտա ։

— Ա հալտէ պու սէֆինէյի, եախուտ պու մութէ-հարրիք աատայը եուրիւթմէք իչին մաքինալար, վէ թա-յիֆէլէրի օլմալը լազըմ կէլիր, տէտիմ ։

— Շիւպհէսիզ, լաքին պէն իւչ սաաթտան պէրի իւզէրինտէ պուլունտուղում հալտէ հալա պիր հայաթ նիշանէսի կէօսթէրմէտի ։

— Հիչ եուրիւմէտի՞ մի ։

— Խայըր, միւսիւ Արօնաքս, եալընըզ տալկալարըն թահրիքի իլէ սալլանըյօր ամա գըմըլտանմըյօր .

— Լաքին պիզ՝ անըն ֆէվգէլատէ սիւրաթլէ եու-րիւտիւյիւնի կէօրտիւք տէյի՞լ մի․ իմտի պէօյլէ սիւ-

րաթլէ կիտէպիլմէք իչին պիր մաքինա, վէ պիր տէ մաքինաճըը օլաճաղը թապիի օլմաղըլա, հայաթըմը-զըն թէհլիքէտէ օլմատըղընը զանն իթմէքտէյիմ, տէ-տիյիմտէ, Նէտ-Լանտ շիւպհէ իյմա իտէր պիր սէտա իլէ եալընըզ.

— Հը՛, տէմէքլէ իքթիֆա իթտի ։

Պու էսնատէ կիւյա սէօզիւմի թաստիգ իթմէք իս-թէյօրմուշ կիպի, պու հարիգ-իւլ ատէ նէսնէնին արգա ճիհէթինտէ պիր կիւրիւլթի վագը օլտու, սանքի քէօբիւրտիւ, վէ հարաքէթէ պաշլատը, հիչ շիւպհէ եօգ քի պու հարաքէթ՝ պիր բէրվանէնին տէօնմէսին-տէն վագը օլույօրտու. սաաթհը տէրեատէն սէքիզէն սան-թիմէթրօ գատար եուքսէլմիշ օլան գըրմըզը սարըլմա-յա անճագ մէյտան պուլապիլտիք. Պէրէքեաթ վէր-սին քի սիւրաթը բէք չիտտէթլի տէյիլ իտի, եօգսա իւչիւմիւզ պիրտէն թէբրար տէնիզէ տիւշէճէք իտիք ։ Նէտ-Լանտ քէլամէ աղազ իթտի.

— Պէօյլէ տայիմա տէնիզ իւզէրինտէ եուրիւտիւ-ճէ պիր չէյ տէյէմէմ. լաքին էկէր պաթմաղ արզու-սընա տիւշէրսէ, հայաթըմը օն բարայա պիլէ սիկօր-թա իթմէմ, տէտի ։

Նէտ-Լանտըն չօգ հագգը վար իտի. իմտի հէր հալտէ պու մաքինանըն իչէրիսինտէ գարանմըշ օլան մախլուգաթ իլէ մուխապէրէ իթմէք լազըմ իտի. պու սէպէպլէ իւզէրինտէ պիր տէլիք վէ եախուտ պիր գա-բագ արատըմ, լաքին տէմիր թախթալարա պիր սըրէ-թը մունթազամաթէ միխլը օլան չիվիլէրտէն պաշգա պիր չէյ կէօրէմէտիմ ։

Օ էսնատէ մահիթապ տախի ուֆուգտան աշաղը-ինէրէք պիզի գօյու պիր գարանլըգ իչինտէ պըրագտը. Օ հալտէ պու թահթէլ պահր սէֆինէնին իչէրիսինէ

կիրմէյէ պիր չարէ պուլմագ իչին սապահա պէքլէմէք լազըմ կէլտի ։

Պինաէն ալէյհ հայաթըմըզըն նէճաթը , պու զաըիֆ մաքինայը թահրիք իտէն չարխճըլարըն էլինտէ իտի · Էկէր տէնիզէ տալմագ խաթըրլէրինէ իչիմիզ պիթմիշ օլաճագ իտի ։ Մամաֆիհ , էր եա կէճ քէնտիլէրի իլէ կէօրիւշէճէյիմիզէ տէ շիւպհէ իթմէյօրտում . Պինա պու անտէ , էկէր հէվայի նէսիմիյի քէնտիլէրի իհմալ իթմէյօրլարսա , մութլագա թէճտիտի հավա իթմէք իչին , սէֆինէնին իւզէրինտէ պուլունտուղու մէհուզ օլան պիր տէլիյի , վէ եախօտ գաբուլը աչաճագլարը թապիի իտի ։

Գափթան Ֆարակըթ թարաֆընտան գուրթուլմագ իւմիտի պիզիմ իչին պիւսպիւթիւն եանմըշ իտի · Պիզ ղարպա տօղրու կիտիյօրտուգ , սիւրաթը հարէքէթիմիզ իսէ սաաթտա օն իքի միլտէն աշաղը տէյիլ իտի ։ Պէրվանէ՝ քէմալի ինթիզամ իլէ տալկալարը վուրմագտա , վէ պազէն տէնիզին խարիճինէ չըգըփ եուքարըտէն սուլար սաչարագ եաղմուրլար պէյտա իթմէքտէ իտի ։

Սապահըն սաաթ տէօրտիւ սուլարընտա սէֆինէնին սիւրաթը արթտը ։ Տալկալարըն հիւճումունէ կիւճ պէլա տայանապիլիյօրտուգ · Հէլէ քի Նէտ-Լանտ , պուլունտուղու եէրտէ սէֆինէնին տէմիր թահտասընա մըխլը էնլի պիր հալգա պուլտու , վէ իւչիւմիզ տէ սըգը սըգըյա մէզքիւր , հալգայը թութուպ տուրապիլտիք ։

Նիհայէթ պու ուզուն կիճէյի կիւճ հալ իլէ սապահ իտէպիլտիք ·

Խաթըրաթըմ նօգսան օլմագըլա հիսսիյաթըմը քեամիլէն իզահ իթմէյէ մանի օլույօր · Եալընըզ շու

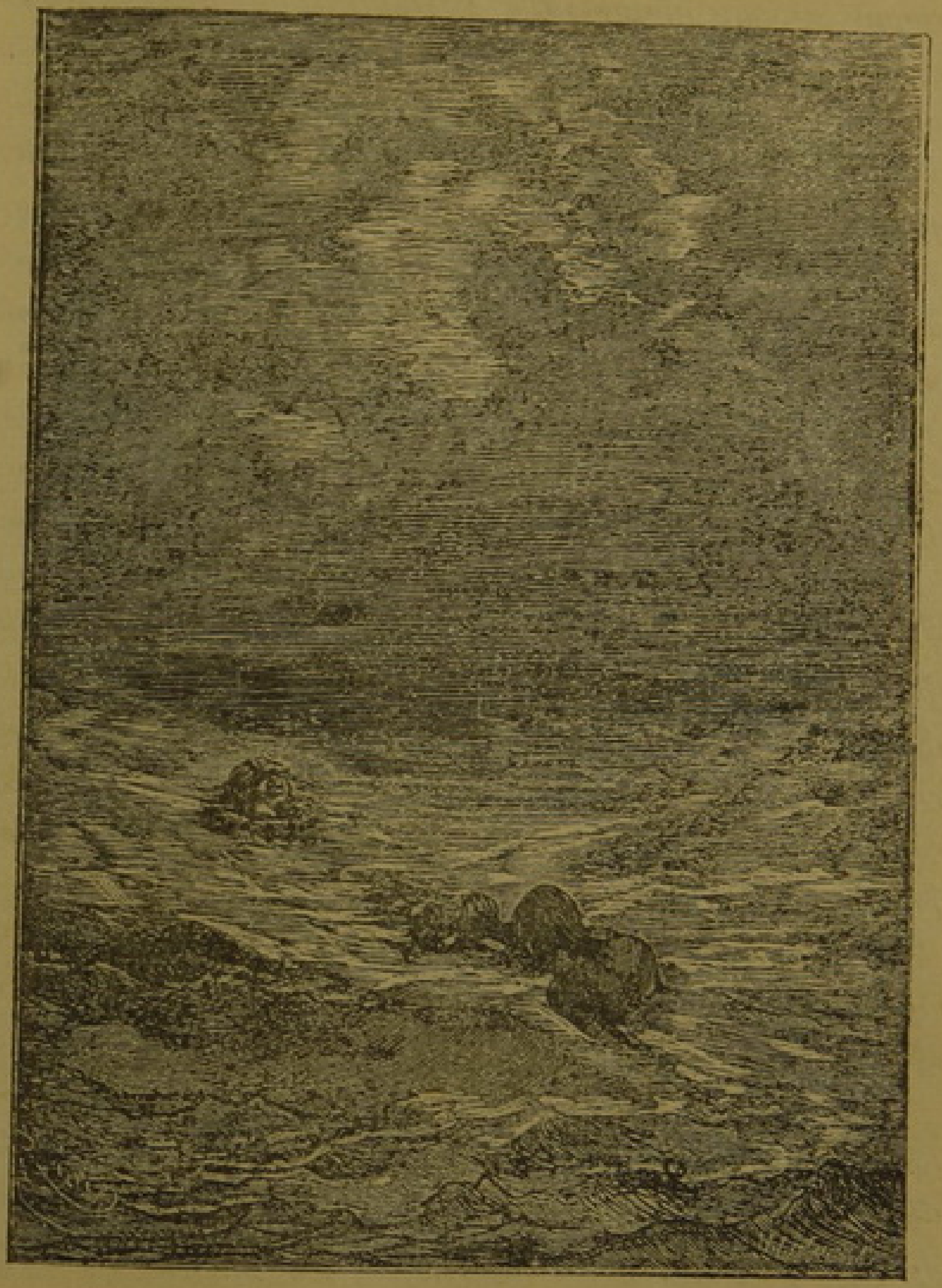

Մուալլիմ Միւսիւ Արօնախըն տէնիզէ տիւշիւյի ·

(*Սահիֆէ* 81)

գատարը խաթըրըմտա տըր քի , պազըն ահէնկտէ րուզ-կեարըն քեատը սուքունէթ իթտիկի վագըթլար , գու-լագըմա զայիֆ սէսլէր աքս իտիյօր զաննը իթմէքտէ իտիմ . պու սէսլէր , ուզագտան չալընան պիր չանկը-նըն մունթազամ ահէնկինէ պէնզէյօրտու . աճապա ալէմին պէ ; հուտէ նէրէտէ հալ իթմէյէ չալըշըրտը · պու թաճաէլ պահր սէյահաթըն էսրարը նէ՞ իտի , պու հարիգ ուլատէ սէֆինէն աէրունինտէ պուլունան-լար նասը՞լ ատէմլէր իտի . պէօյլէ պիր սուրաթը հա-րիգ ուլատէ իլէ հարաքէթ իթմէք իչին , նէ՞ կիպի մաքինա , վէ նէ՞ աէրէճէ գուվվէթ իսթիմալ իտիյօրլար վէ պու գուվվէթի նէ՞րէտէն թէտարիք իտիյօրլար իտի։

Կունէշ տօղտու , էթրաֆըմըզը իհաթա իտէն սու՝ թէարիճէն տաղըլտը · պիզի համիլ պուլունան պու ճիս-մին հէր ճիհէթինի տըգգաթլա թէտգիգ վէ թէճէս-սուս իթմէյէ հավըլանտըղըմ իսէն , նագէհան եավաշ եավաշ պաթմայա պաշլատըղընը կէօրտիւմ , Նէտ-Լանտ չըլտըրըճը պիր հալտէ պաղըրըը . եէրտէքի տէմիր թախտայա վուրարագ .

— Լանէթ սանա քէօր շէյթան , աչընըզ , եաշա՛ աչընըզ , էյ միսաֆիր գապուլ իթմէյէն վահշի կէմի-ճիլէր , տէյու հայգըրտը ։

Ֆագաթ բէրվանէնին աէվրինատէն հասըլ օլան կուրուլթի արասընտա , Նէտ-Լանտըն սէսսինը իշիտիլ-մէյէճէյի թապիի իտի . պէրէքէաթ վէրսին քի աալ-մագ հարաքէթի տուրտու ։

Օ էսնատէ պիրտէն պիրէ նէ.թրիքէրէ չըրըլտան տէմիր սէսլէրի իշիտիլտի . մութէագըպէն տէմիր թախտալարըն պիրի աչըլտը , վէ պիր ատէմ կէօրինտի քի , հէման զայիֆ պիր սէսս իլէ հայգըրըպ նա-պէտիտ օլտու ։

Պիր գաչ տագիգա սօնրա իրի վիճուտլը , վէ եուզ-լէրի մասքէլի սէքիզ նէֆէր ատէմլէր զահիր օլուպ , պիզի թութտուլար , վէ սէսսիզ սէտասըզ իչլէրինի տէ մէզքուր տէհշէթալիզ մաքինանըն իչինէ սօգը վէր-տիլէր ։

ՄՕՊԻԼԻՍ ԻՆ ՄՕՊԻԼԻ

Ն

Հարաֆէք իչինտէ հարաֆէք .

Բէնիմի խուշունէթ (բրութալիթ) իլէ պիզի գա-րըպ տա իչէրի թըգըմալարը , էօյլէ եըլտըրըմպէարի պիր սուրաթլա իճրա օլունտու քի , նէ օլտուղումուզը պիլ-մէտիք . արգատաշլարըմըն՝ իշպու թաճաէլ պահր եու-րուր մահբէսէ կիրտիքլէրինտէ նէ հըսս իթտիքլէրինի բէնչ պիլմէմ . լաքին պանա կէլինճէ , վիճուտումտէ պիր սատէ հասըլ օլտու , վէ տամարլարըմտաքի գան տօն-տու զաննը իթտիմ . քիմիլէրին էլինէ տուշմուշ իտիք։ Բէն-տի քէնտիմէ չուպհէսիզ պիր թագըմ եէնի չըգմա տէնիզ գուլդանլարընըն էլիրի օլտուգ , տէմէքտէ իտիմ ։

Աչըլմըշ օլան տարաճըգ գարագ գարանըը գա-րանլըգ , գօյու պիր գարանլըգ իչինտէ գալտըմ . աը-չըրըտաքի բըրգա աչըլմըշ օլան կէօզլէրիմ՝ հիչ պիր շէյ կէօրմէզ օլտու . չըպլագ այագլարըմըն պիր տէմիր նէրտիվանըն պասամագլարընա սուրթունտիւքինի հըսս իթտիմ ։ Նէտ-Լանտ իլէ Գօնսէյլ տախի , ճէպրէն ար-

գամտան կէթիրիլիյօրլար իտի ։ Նէրտիւանըն ալթընտա պիր գաբը աչըլըր , վէ տէրհալ ալիմ պիր կիւրիւլթի իլէ իւզէրիմիզտէն գարանը վէրտի ։

Եալընըզ գալմըշըտըր · լաքին Նէրէտէ , պունը քէստիրէմէյիպ անճագ թէխայիւլ իտէյօրտում , հէր թարաֆ գարանլըգ , հէմ օ տէրէճէ գօյու գարանլըգ քի , իքի տագըգա կէչտիյի հալտէ տախի , էն գարանլըգ կիճէլէրտէ սէչիլէն մէվհում շուլէլէրի պիլէ կէօրէմէյօրտում ։

Նէտ-Լանտ իսէ , պու թէվգըֆ մուամէլէսինէ ֆէնա հալտէ հիտտէթլէնէրէք մէյտան օգույարագ , վէ տէհշէթամիզ քիւֆիւրլէր իտէրէք ·

— Վայ քէօր շէյթան վայ , իշթէ սանա միսաֆիրփէրվէրլիք խուսուսընտա Գալատօնիալըլար իլէ րէգապէթ իտէն ատէմլէր · շու ֆարգ իլէ քի , պունլար հէնուզ պիզի եէմէք իսթէմէյօրլար , վէ իշթէ պունա թէաճիւպ իտէյօրում , ֆագաթ շիմտիտէն պէյան իտէրիմ քի , պու Եամեամլարա գարշը բրօթէսթօ իթմէտիքճէ քէնտիմի եէտիրթմէյէճէյիմ , տէմէսի իլէ , Գօնսէյլ , մութատը օլան սօուգ գանլըլըգլա ·

— Թէլաշ իթմէյինիզ , տօսթում Նէտ , մուսթէրիհ օլունուզ , հէնուզ Եամեամլարըն ըզգարասը իւզէրինէ գօնմուշ տէյիլիզ ։

— Էվվէթ , ըզգարանըն իւզէրինէ գօնմուշ տէյիլիզ ամմա , պուլունտուղումուզ մահալլին աթէշսիզ վէ գարանլըգ պիր ֆուրունտան ասլա ֆարգը եօգ տըր · հէլէ քի բըչագըմ եանըմտա տըր , վէ կէօզլէրիմտէ էյիճէ կէօրիւյօր · պու հայտուտլարըն հանկըսը էլինի իւզէրիմէ գօյսա . . .

Հիտտէթինտէն Նէ տէյէճէյինի շաշըրմըշ օլան Գանատալընըն սէօզիւնի գաթ իտէրէք ·

— Պու գատար հիտտէթլէնմէնին լուզումը եօգ տըր Նէտ , պէյհուտէ թէհտիտլէր իլէ պիզի տէ թէհլիքէյէ իլգա իտիյօրսուն , իհթիմալ քի սէսիմիզի իշիտիյօրլար · շիմտի պու սէօզլէրի պըրագալըմ տա , նէրէտէ պուլունտուղումուզու անլամայա ճահտ իտէլիմ տէտիմ ։

Գարանլըգտա էլիմ իլէ էթրաֆը եօգլայարագ քէօր քէօրունա եուրույօրտում , պէշ ատըմ գատար կիթթիքտէն սօնրա չէլիք չիվիլէր իլէ մըխլը տէմիրտէն պիր տուվարը թութթում . պատէհու կէրի տէօնէրէք , էթրաֆընտա պիր գաչ թանէ ուֆագ իսքէմլէլէր պուլունան թախտատան մամուլ պիր մասայա թէսատիւֆ իթթիմ . չըպլագ տուվարլարըն իւզէրինտէ գաբու վէ բէնչէրէնին էսէրի եօգ իտի . Գօնսէյլ տախի , օտանըն աքսի ճիհէթինտէն պիր տէվր իտէրէք պէնի գարշըլատը , վէ իքիմիզ պիրտէն թէքրար օտանըն օրթասընա ավտէթ իթթիք ։ Պու օտանըն , թախմինէն եիրմի այագ պօյը , վէ օն այագ էնի օլաճագ իտի . Եուքսէքլիկինէ կէլինճէ , Նէտ-Լանտ ուզուն պօյու իլէ եէթիշէմէտի ։

Հալպուքի հիչ պիր կէօնա թէպէտտիւլաթ վուգու պուլմագսըզըն եարըմ սաաթ գատար կէչտի ։ Նակէհան կէօզլէրիմիզ գօյու գարանլըգտան չըգըպ էօյլէ պիր շէտիտ զիյա իլէ մունէվվէր օլտու քի , գամաշարագ եարըմ սանիյէ գատար հիչ պիր շէյ կէօրէմէզ օլտում . օտամըզը թէնվիր իտէն պու գուվվէթլի ըշըղըն պէյազլըղընտան , թահթէլ պահր հարաքէթ իտէն իշպու սէֆինէնին իսթիմալ իթթիյի էլէքթրիք զիյասը մէնպայընտան նէշաթ իթմէքտէ օլտուղունը անլատըմ . պիլա իխթիյար գարանմըշ օլան կէօզլէրիմի աչտըղըմտա , էլէքթրիք զիյասընըն , օտամըզըն թավանընտան

սալըը եարըմ քիւրրէ շէքլինտէ պուզլու պիր ճամտան չըգտըղըընը կէօրտիւմ:

Նէտ-Լանտ, էլլինտէքի պըչագըլա միւտաֆաա վազիյէթինտէ պուլունուըու հալտէ:

— Նիհայէթ պիրի պիրիմիզի կէօրէպիլիյօրուզ, տէյու հայգըրտը:

— Վագըա օրթալըգ այտընլանտը ամմա, եինէ հալիմիզ գարանլըգ տըր տէտիյիմտէ, Գօնսէյլ քէլամէ աղազ իտէրէք ֆիլօսօֆլուգըլա.

— Էֆէնտի սապըրլը օլմալը տըր, տէտի:

Օտամըզըն պիրտէն պիրէ թէնվիր օլմասը, իչինտէ պուլունան էշեանըն թէֆրիգընա մանի օլմուշ իտի. Պուրասը մահսուս մասա իլէ պէշ ալթը իսքէմլէտէն պաշգա էշեա եօգ իտի: Կէօզէ կէօրիւնմէզ օլան կիզլի գաբը սըգը սըգըյա գափանմըշ իտի. Խարիճտէն հիչ պիր սէս իշիտիլմէյիփ, տէհշէթամիզ պիր սուքիւթ հիւքմ իտիյօրտու, աճապա սէֆինէ եիւրիւյօ՞րմու իտի, րույի տէրիատէ՞ մի, եօգսա Օգիանոսըն տիպինտէ՞ մի էնտիք, պուլալարընը քէշֆ իտէմէյօրտում:

Ֆագաթ օտամըզըն թէնվիր իտիլմէսի էլպէթթէ պիր սէպէպէ մէպնի իտի. չօգ կէչմէտէն սէֆինէտէ պուլունանլարըն մէյտանէ չըգաճագլարընը մէմուլ իտիյօրտում, զիրա ունութմագ իսթէնիլէն ատէմլէրի թէնվիր իթմէզլէր:

Պիլ հագըգա զաննըմտա եանըլմամըշ իտիմ, զիրա պիր իքի տագըգա սօնրա անախթար կիւրիւլթիւլէրի իշիտիլտի, գաբը աչըլտը, վէ իքի ատէմ իչէրի կիրտի:

Պունլարտան պիրի, գըսա պօյլու փագաթ էնլի ումուզլու, գալըն գոլ պիլէքլի, իրի պաշլը, չօգ վէ սիեահ սաչլը, բալա պըյըգ, վէ քէսքին պագըշլը պիր

ատէմ իտի քի, հէյէթը ումումիյէսի՝ Ֆրանսանըն ճէնուպ ճիհէթինտէ սաքին օլանլարա մախսուս տըր: Մէշհուր Տիպօ, ինսանըն թավր ու վազիյէթի, էֆքեարընըն մանայի մէճազիսի տիր տէտիյինէ չօգ հագգը վար, վէ իշթէ պու ուֆագ ատէմ, Տիպօնըն տէտիյինի իսպաթ իթմէքտէ իտի: Պու ատէմի կէօրէն, միւթլագա գասատի օլարագ թավր ու հալինի թէպտիլ իթմէք իսթէյօր զիւյիւմինէ զահիպ օլաճագ իտի. Լաքին պունը գաթիյէն թաստիգ իտէմէտիմ, զիրա գարշըմըզտա ասլա անլայամատըգըմըզ պիր լիսան իլէ միւքեալէմէ իտիյօրտու:

Իքինճի մէճհուլ շախսա կէլինճէ, պու ատէմին նէ թապիաթտա օլտուղու, ատէթա աչըգ պիր քիթապ կիպի Նասիյէյի հալինտէ օգունապիլիր իտի. Եանի քէնտի նէֆսինէ էմնիյէթի քեամիլէսի օլտուղունը իյմա իտէր սէրֆիրազանէ պիր թավր իպրազ իթտիյի կիպի, պիր նէվի ճէսարէթը պարիտէ իլէ նիկեահ իթմէքտէ օլան գարա կէօզլէրինտէն, վէ գալէմ գաշլարընըն ուճլարը եէքտիկէրինէ պիթիշտիյինտէն, պու ատէմին սապիթգատէմ, րէյինտէ մէթանէթլի, սէօզիւնտէ սատըգ, ճէսուր, վէ եիյիթ օլտուղը անլաշըլմագտա իտի:

Նասիյէյի հալինտէն թէզմէշրէպ, ֆագաթ րէյաքեարլըգտան արի վէ ալիճէնապ օլտուղունը իսթիտլալ իթտիյիմ պու ատէմի կէօրտիւյիւմտէ, պիլա իխթիյար միւթէսէլլի օլտում. վէ միւքեալէմէմիզին նէթիճէսի հագգըմըզտա խայըրլը օլաճաղընը մէմուլ իթմէյէ պաշլատըմ:

Պու գաթըն սիննի օթուզ պէ՞շ մի, եօգսա էլլի՞ մի իտի, պուրասընը թէֆրիգ իթմէք գապիլ օլմատը. պօյու ուզուն, ալնը կէնիշ, պուրնու միւսթէգիմ,

աղզը բէօք խադըշըրդըր , տիշլէրի ինճու կիպի պէյազ՝ վէ էլլէրի տախի զարիֆ վէ նազիք իտի ։

Խուլասայի քէլամ պու զաթը ֆէթանէթսիմաթ , չիմտիյէ գատար կէօրիւլմիւշ կիւզէլ ատէմլէրին մաֆէվգընտէ պուլունմագտա իտի . պունտան գաթինազար, հէքիմլէրինտէն ճիւզվի ուզագ օլան կէօզլէրի , ուֆուգըն տէօրթտէ պիր գըսմընը կէօրէպիլիր իտի քի , սօնրատան թաստիգ իթտիյիմ կիպի , Նէտ-Լանտըն գուվվէյի նազարիյէսինտէն տահա չէտին պիր գուվվէթէ մալիք պուլունույօր իտի , եանի էն ուզագտա պուլունան էշեայը ատէթա բէրթավըդ կիպի կէօրմէքտէ իտի . պու զաթ , պիր չէյէ աթֆը նազար իթտիյինտէ , քիրփիքլէրի պիր պիրինէ գավուշմագտա , վէ էօյլէ պիր նիկեահ իլէ պագմագտա իտի քի , ինսանըն ճանընըն իչինի կէօրիւյօր կիպի , գաարը տէրեայը տախի , այնը հալ իլէ թէտգըգ իթմէք գուվվէթինի հայիզ պուլունույօր զաննօլունմագտա իտի ։

Պու իքի մէճճհուլ ատէմլէր , պաշլարընա տէնիզ թիւլքիսի բօսթընտան մամուլ եուվարլագ թագեէլէր կիյմիշ օլտուգլարը կիպի , այագլարընա տա Ֆօգ տէնիզէն պալըզըն տէրիսինտէն եափմա չիզմէլէր կէչիրմիշլէր իտի . էլպիսէլէրի տախի պիր նէվ գումաշտէն օլուպ , հարաքէթլէրինի թէսհիլ իտէր սուրէթտէ պիչիլմիշ իտի ։

Մէրգումանտէն՝ կէմինին ամիրի զաննօլունան ատէմ , պիր քէլիմէ պիլէ թէլաֆֆուզ իթմէքսիզին՝ պիզի քէմալը տըգգաթլա թէֆթիշ վէ թէճէսսիւս իթտիքտէն սօնրա , արգատաշընա տէօնիւպ , անլամատըղըմըզ պիր լիսան իլէ սէօզ սէօյլէմէյէ պաշլատը . պու լիսան զայէթ ահէնկլի , լաթիֆ վէ հալավէթլի իտի ,

Տիկէրի պաշընը սալլայարագ ճէվապ վէրտիքտէն

սօնրա , պազը անլաշըլմազ քէլիմէլէր տախի իլավէ իթտի ։ Պատէհու պանա պագարագ իսթիճվապ իտէր կիպի պիր թավըրտա պուլունտը ։

Ֆրանսըզճա օլարագ , իհթիմալ իթտիքլէրի լիսանը անլայամատըգըմը պէյան իթտիմ . Ֆագաթ մէրգում սէօզիւմիւ անլամատը , եախօտ պէն էօյլէ զանն իթտիմ . պու սուրէթլէ վազիյէթիմիզ պիր գաթ տահա ազըրլաշտը ։ Գօնսէյլ պանա խիթապէն .

— Էֆէնտի լութֆէն պաշըմըզա կէլէն ֆէլաքէթի հիքեայէ իթմէյէ հիմմէթ պույուրուն , իհթիմալ քի պու էֆէնտիլէր պազը քէլիմէլէրի անլարլար , տէտի ։

Գօնսէյլին թավսիյէսի մուճիպինճէ Ֆրանսըզճա օլարագ սէրկիւզէշթիմիզի թէֆէրրուաթըյլա հիքեայէ իթտիքտէն սօնրա , լըյըգը վէճհլէ քէնտիմիզի թագտիմ իտէրէք , պէնիմ՝ Արօնաքս նամընտա Ֆրանսատա մուալլիմ օլտուղումը , րէֆիգլէրիմտէն Գօնսէյլին խըտմէթքեարըմ պուլունտուղունը , վէ տիկէրին տախի մէշհուր զըպկընճը Նէտ-Լանտ թէսմիյէ իտիլտիյինի անլաթտըմ ։

Հէր իքիսի տէ քէմալի տըգգաթլա , վէ պիր սուրէթը նազիքեանէ տէ սէօզլէրիմի տինլէտիլէր , լաքին սիմալարընտան՝ հիչ պիր չէյ անլամատըգլարընը քէշֆ իթտիմ , զիրա սէօզիւմի պիթիրտիյիմտէ , ասլա ճէվապ վէրմէտիլէր ։

Հալպուքի Ինկիլիզճէ անլաթմագ լուզումընը հըսս իթտիմ . զիրա Ինկիլիզճէ , պիր լիսանը պահրի օլմաղըլա , էքսէրի կէմիճի թագըմը պու լիսանը թէքէլլիւմ իթտիքլէրինտէն , պէլքի պունլար տա անլար զիւյիւմիւ իլէ . պու խըտմէթի Նէտ-Լանտա իհալէ իտէրէք .

— Հայտէ պագալըմ ուսթա Լանտ , նէօվպէթ սիզին տիր . էն ֆասիհ Ինկիլիզճէնիզի իսթիմալ իտէրէք

հալիմիզի անլաթընըզ, վէ պէնտէն զիյատէ պախթիյար օլմաղա սայ իտինիզ, տէտիմ։

Վագըա Ինկիլիզճէ իլէ Ալմանճայը, օգուտուղու-մը անլայապիլէճէք տէրէճէտէ պիլիր իտիմ իսէ տէ, հալ պու քի պուրատա մէսէլէ սէօզլէմիզի անլաթա-պիլմէքտէ իտի։

Նէտ-Լանտ քէլամէ աղազ իտէրէք, իթալյան հի-քեայէյի Ինկիլիզճէ օլարագ կիւզէլճէ անլաթըր քի, պէն պիլէ ֆէհմ իտէպիլտիմ։ Հիքեայէնին մաալի պիր իսէ տէ, ֆագաթ չէքիլէն ֆարգ վար իտի, զիրա Գանատալը, հատտիւլ միզաճ օլմասը հասէպի իլէ, սէրկիւզէշթիմիզի նագլ իթտիյինտէ, բէք զիյատէ ա-սարը հիտտէթ վէ հէյէճան կէօսթէրտի. Հապս օլմա-սընտան տօլայը աճը աճը չիքեայէթ իթտի, վէ պու-մուամէլէյի ճէպրիյէնին, հէր պիր գանունու նըզամա-թա մուղայիր օլտուղունը տէրմիյան իտէրէք, նէ՞ հագ-գըլա պէօյլէ հապս օլունտուղումուզը սօրտու։ Ինկիլ-թէրրա գանունընտան պահս իլէ, պիր ատէմին ճանի օլմատըգճա հապս օլունամազ օլտուղունը իֆհամ, վէ էկէր պու հալ տէվամ իտէրսէ, կէմինին գաբթանը ա-լէյհինտէ տավայա գըյամ իտէճէյիմիզի, մէգամը թէհտիտտէ պէյան իթտի։ Խուլասայի քէլամ, պա-ղըրտը չըղըրտը, էօթէ պէրի տէօնտիւ, այագլարընը եէրէ վուրտու, վէ նիհայէթ մանասըզ պիր վազիյէթ քէսպ իտտի, իշարէթլէ աճլըգտան էօլմէք րատտէ-սինէ կէլմիշ օլտուղումուզը անլաթտը։

Ֆիլ հագիգա Նէտ-Լանտըն պու սօն իխթարը բէք տօղրու իտի. Ֆէնա հալտէ աճըգմըշ, լաքին հէյէճա-նըմըզտան նաշի աճըգտըղըմըզը ունութմուշ իտիք։

Նէտ-Լանտ, քէնտի սէօզլէրինին տահի անլաշըլ-մատըղընը կէօրիւպ հայրէթինտէն շաշըրտը գալտը.

վագտա Գանատալընըն սէօյլէտիյի վագըթ, մուխա-թըպլէրիմիզ, գաշլարընը պիլէ օյնաթմատըգլարընտան, Ֆրանսըզ վէ Ինկիլիզ լիսանլարընա աշինա օլմատըգլա-րը անլաշըլտը։

Արթըգ պիւթիւն պիւթիւնէ մէյուս օլուպ շաշըր-տըգ գալտըգ. Նէ՞ եափմալը իտի, տէրտիմիզի նա՞սըլ անլաթմալը իտի. պու արալըգ Գօնսէյլ պանա խիթա-պէն.

— Էկէր էֆէնտի մուսաատէ իտէրսէ, Ալմանճա օլարագ պիր քէրրէ տէ պէն իֆատէյի հալ իտէյիմ, տէյինճէ.

— Նէ՞ տէյօրսուն, Ալմանճա պիլի՞րմիսին, տէյու հայգըրտըմ։

— Էկէր էֆէնտիմին պատյի խօշնուտիյէթի օլուր-սա, այը իտէյիմ քի, պիր Ֆըլաման գատար Ալմանճա սէօյլէյէպիլիրիմ։

— Հա՛յ հա՛յ, բէք խօշումա կիտտի, հայտէ օգ-լում տուրմայըպ հէման սէրկիւզէշթիմիզի նագլ էթ։

Գօնսէյլ, մութատը օլան սաքին սէտասըյլա իւ-չիւնճի տէֆա օլարագ սէրկիւզէշթիմիզի էթրաֆլըճա անլաթտը, լաքին էյնայի նագլիյաթտա Գօնսէյլին սարֆ իթտիյի պէլաղէթ ու ֆէսահաթըն տահի սէմէ-րէսի կէօրիւլմէտի. Ինկիլիզճէ Ֆրանսըզճա կիպի, Ալ-մանճա տահի եարամատը։

Նիհայէթ չարէսիզ գալտըգ, թա հէնիւզ սէ-պավէթիմտէ էօյրէնմիշ վէ մուախարէն ունութմուշ օլ-տուղում Լաթինճէնին պազը քէլիմէլէրինի թօփլայըպ, Լաթինճէ իֆատէյի մէրամ իթմէյէ պաշլատըմ. Չիւպ-հէսիզ էկէր Լաթինճէմի Չիչէրօն իշիթմիշ օլսա իտի, գուլագլարընը գափայըպ պէնի մաթպախա աշճըլըղա կէօնտէրիր իտի։ Էզճիւմլէ հէքեայէմի պաշա չըգարա-

պիլտիմ, լաքին եինէ սէմէրէսիզ գալտը ։

Սէմէրէսիզ գալան պու սօն թէճրիւպէտէն սօնրա , իքի մէճհուլ չախալար քէնտի անլաշըլմազ լիսանլարը իլէ պազը սէօզլէր թէաթի իթմէքլէ , մուճիպի թէսէլլի օլաճագ պիր նազար պիլէ աթֆ իթմէքսիզին, վէ հիչ պիր րուչի իլթիֆաթ կէօսթէրմէքսիզին ալըպ եիւրիւյիւ վէրտիլէր , վէ գափու թէքրար իւզէրիմիզտէն գափանտը ։

Նէտ-Լանտ , թարիֆի ղայրի գապիլ հիտտէթ ու շիտտէթ իպրազըյլա այագլարընը եէրէ վուրարագ .

— Ֆագաթ պու աթէթա րէզալէթ տիր , ալչագլըգ տըր , պու հայլազլարա Ֆրանսըզճա , Ինկիլիզճէ , Ալմանճա , վէ Լաթինճէ սէօզ սէօյլէտիգ, ճէվապ վէրմէտիքլէրին մաատէ , հիչ օլմազսա պէրայի նէզաքէթ պիր իշարէթ պիլէ իթմէզլէր , տէտի ։

Պէն իսէ , գըզկըն գաֆալը Գանատալընըն հիտտէթինի թէսքին իթմէք նիյէթի իլէ ։

— Բէսպը սուքիւնէթ իտինիզ ազիզիմ Նէտ , հիտտէթ ու շիտտէթտէն հիչ պիր ֆայտէ հասըլ օլմազ , տէտիմ ։

Նէտ-Լանտ .- (Այնի հիտտէթ իլէ) Ֆագաթ մուալլիմ էֆէնտի , պու տէմիր գաֆէսին իչինտէ աճլըգտան էօլէճէյիմիզի տէրխաթըր իտէյօրմուսընըզ ։

Գօնսէյլ .- (Ֆէյլէսօֆանէ ,) Աստամ սէնտէ , նէ օլմանըն իհթիմալի վար , ինսան հէր չէյէ թահամմիւլ իտէպիլիր ։

Պէն .- Ազիզ տօսթլարըմ, մէյուս օլմայալըմ, պիզ պունտան զիյատէ տէհշէթլի սաաթլար կէչիրտիք , պիր ազ սապըրլը օլալըմ տա , պու զարիֆ սէֆինէնին գափթանընըն , վէ թայիֆէլէրինին հագգընտա պիր էֆքեար պէյան իտէլիմ ։

Նէտ-Լանտ .- Պէն էֆքեարըմը պէյան իթմիշ պիթիրմիշիմ, պու հէրիֆլէր հայտուտ տըրլար , չարգըն տըրլար վէսսէլամ ։

Պէն .- Բէք ալա՛, ֆագաթ իտէլիմ քի տէտիյինիզ կիպի տիր , լաքին հանկը մէմլէքէթտէն տիրլէր ։

— Հայտուտլար մէմլէքէթինտէն .

— Իյի Նէտ-Լանտըմ, հէնուզ խարիթատա հայտուտլար մէմլէքէթի իշար օլունմամըշ տըր , վէ իյթիրաֆ իտէրիմ քի պու մէճհուլ ատէմլէրին հանկը միլլէթէ մէնսուպ օլտուգլարընը անլամագ միւշքիլ տիր ։ Պունլար Ֆրանսըզ , Ինկիլիզ , Ալէման տէյիլ տիրլէր , պէնիմ զաննըմճա գափթան իլէ րէֆիգի , սըճագ մէմլէքէթլէրտէ տօղմուշ տըրլար · ֆագաթ Իսպանեօ՞լ մը , Թիւ՞րք մի , Արա՞պ մը , Հինտլի՞ մի , իշթէ պուրասընը քէստիրէմէյօրում, զիրա սիմալէրի պունա միւսաատէ իթմէյօր, հէլէ լիսանլարընա կէլինճէ , պիւսպիւթիւն անլաշըլմազ պիր չէյ տիր ։

Գօնսէյլ .- Իշթէ հէր լիսանա աշինա օլմատըղըմըզը , վէ եախօտ ումում տիւնեատէ պիր լիսան իսթիմալ իտիլմէտիյինին մահզուրը կէօրիւնմէքտէ տիր ։

Նէտ-Լանտ .- Պունընտա ֆայտէսի կէօրիւլմէյէճէք իտի · պագսանըզ ա՛, պու ատէմլէրին քէնտիլէրինէ մախսուս պիր լիսանլարը վար քի , միւթլագա քէնտիլէրինտէն եէյէճէք իսթէյէնլէրի մէյուս իթմէք իչին իճատ իտիլմիշ տիր , ֆագաթ տիւնեանըն հէր թարաֆընտա ինսան աղզընը աչար , չէնէսինի օյնատըր , տիշլէրի վէ տուտագլարըյըլա պիր չէյ չիյնէյօր կիպի հարաքէթտէ պուլունուրսա , աճ օլտուղու անլաշըլմա՞զ մը ։

Գօնսէյլ .- Օ՛ , նէ գատար ալըգ թագլիթլար վար քի . . .

Գօնսէյլ սէօզլինի իթմամ իտէմէտի , զիրա պու արալըգ գափու աչըլարագ պիր Թայիֆէ կիրտի , մէրգում պիզէ էլպիսէ կէթիրմիշ իտի , եանի պալթօ , բանթալօն , եէլէք վէ զայրի հիւմ. լաքին պունլար՝ աւլա ճընսընը պիլմէտիյիմիզ պիր գումաշտան իմալ իտիլմիշ իտի . տէրհալ մէզքիւր էլպիսէլէրի կիյինտիք ։

Պու էսնատէ սաղըր վէ տիլսիզ օլաճագը զանն օլունան Թայիֆէ , սուս բուս սուֆրայը հազըրլամազա մասանըն ուզէրինէ ուչ քիշիլիք Թագըմ վազ իթտի ։

— Իշթէ ճիտտի պիր խըտմէթ , սօնը խայըրը օլաճագ կիպի կէօրիւնիյօր , տէտիմ ։

Նէտ-Լանտ . – Բէ՛հ , պիզ պուրատա նէ եէյէճէյիզ տէյի զանն իտիյօրսունըզ ; Թասավվուրըզ բէք բէք գապլան պալըղը ճիյէրի , քէօբէք պալըղը քէպապը , վէ տահա պունա պէնզէր չէյլէրտէն իպարէթ օլաճագտըր ։

Գօնսէյլ . – Կէօրէճէյիզ ։

Կիւմիւշ գափագլարըլա մէսթուր եէմէք սահանլարը սըրայըլա մասայա տիզիլտի , վէ հէման սուֆրայա օթուրտուգ , շու հալէ պագընճա, կէմիտէ պուլունանլարըն միւթէմէտտին ատէմլէր օլաճագը շիւպհէսիզ իտի . զիրա էկէր օտամըզը նուր իլէ մուլէմմա իտէն էլէքթրիք լամպասը օլմասա իտի , քէնտիմի Լիվըրբուլտաքի Ատէլֆի օթէլինտէ , վէ եախօտ Բարիստէքի Կըրանտ օթէլին Թաամ սալօնընտա զանն իտէճէք իտիմ. լաքին սուֆրամըզտա շարապ վէ էքմէք եօգ իտի . եալընըզ սուգ վէ պէյրագ սու վար իտիքի , Նէտ-Լանտըն աւլա խօշունա կիթմէտի ։ Պիզէ կէթիրիլէն Թաամլար , ղայէթ կիւզէլ վէ լըզզաթլըլա բիշիրիլմիշ պալըգլարտան իպարէթ իտի . պու Թաամլար ղայէթ լէզիզ իտէ տէ , պալըգլարընըն հայվանաթմ՞ մը

Նէտ-Լանտ

խօջա նէպաաթմա՞ մը մէնսուպ օլտուղլարընը անլա-յամատըմ. սուֆրա թագըմընա կէլինճէ ղայէթ միւ-քէմմէլ վէ նէֆիս օլուպ, հէր պիր թագըմըն, խանի գաշըգ, չաթալ, բըչագ, թապագ վէ սայիրէնին իւ-զէրինտէ, պիր Ն մարգասը պուլունտուղու կիպի, էթ-րաֆընտա տախի ատիտէքի քէլիմէլէր մահքիւք իտի.

ՄՕՊԻԼԻՍԻՆ ՄՕՊԻԼԻ

Ն

Պալատէ մուհարրէր քէլիմէլէրին մաանաը «Միւ-թէհարրիք իչինտէ միւթէհարրիք» (շարժունի մէջ շարժուն) տէմէք օլուպ, իպարէյի մէզքիւրէ, շիւպհէ-սիզ թահտէլ պահր հարաքէթ իտէն պու մաաաար սէֆինէյէ այիտ օլաճաղը կիպի, օրթասընտա պուլու-նան Ն հարֆի տախի, տէնիզլէրին գաարընտա հիւքմ իտէն օ մէճհուլ շախսըն իսմինին իլք հարֆի օլաճագ իտի.

Նէտ իլէ Գօնսէյլ, չօգլուգ թէտղըգաթա կիրիշ-մէյիպ պաշլարընը սաարագ թաամ իտիյօրլար իտի. Չօգ կէչմէտէն պէն տէ անլէրէ իմթիսալ իտէրէք եէ-մէյէ պաշլատըմ, զիրա պիր տէրէճէյէ գատար հայի-միզտէն էմին օլմուշ իտիմ. Հիչ օլմազսա սէֆինէնին սահիպի պիզի աճլըգտան էօլտիւրմէք նիյէթինտէ պուլունմայօր իտի.

Ֆագաթ պու ալէմտէ հէր շէյին պիր նիհայէթի վար, հէր շէյ օլուր պիթէր, հաթթա օն պէշ սաաթ-տան պէրի հիչ պիր շէյ եէմէյէն ատէմլէրին պիլէ աճ-լըգը անը վաղիտտէ կէչէր, աճլըգ մուղայիգասը տէֆ օլուր օլմազ ույգու հըսս օլունմայա պաշլատը. Թէք

միլ պիր կէճէյի՝ սապահա գատար էօյլէ իլէ բէնչէ-լէնէրէք կէչիրտիկիմիզտէն, ույգունըն՝ պիզի իսթիլա ի-տէճէյի թապիյի օլմաղըլա Գօնսէյլ.

— Պէն արթըգ ույույաճաղըմ, տէտէյի կիպի, Նէտ-Լանտ տախի.

— Հաթթա պէն չիմտիտէն ույույօրում, տէտի.

Իքի րէֆիգլէրիմ, օտամըզըն զէմինինի թէֆրիշ ի-տէն խումուշագ հալըլըն իւզէրինտէ եայըլըպ տէրհալ ույգույա վարտըլար.

Լաքին պէն պիր միւտտէթ ույույամայօրտում, զիհ-նիմի պին տիւրլիւ թէֆէքքիւրաթ իսթիլա էթմիշ ի-տի. պինլէրճէ հայլի միւշքիւլ մէսէլէլէրին միւլահա-զաթը իլէ մէշղուլ օլույօրտում. Նէ՞րէտէ իտիք, քիմի՞ն էլինտէ տիւշմիւշ իտիք, նէ՞ կիպի հարիգ իւլ ատէ պիր հիւքիւմէթին թահտը թէպայիյէթինտէ պուլունույօր իտիք. իշթէ քէնտի քէնտիմէ պու սուալլէրի իրատ իտէր, ֆագաթ ճէվապընտան աճիզ գալըր իտիմ. Ա-լէլ խուսուս, սէֆինէնին տէնիզին էն տէրին կիրտապ-լարընտա տալտըղընը հըսս իթմէքտէ իտիմ, եախօտ հըսս իտիյօրում կիպի զանն իտիյօրտում: Կէօզլէրիմին էօնիւնտէ պիր թագըմ խայալաթ թէճէսսիւմ իտուպ, քէնտիմի, գաարը տէրեատէ պուլունաճագլարը մէչհուլ օլան տէհշէթլիւ ճանավարլարըն իչինտէ զանն իթմէք-տէ, վէ պու խայալաթը միւտհիշ իլէ ֆէնա հալտէ մուզթարըպ օլմագտա իտիմ....

Գաաէհու ֆիքրիմ եավաշ եավաշ քէսալը միւքիւ-նէթ իթտի, խէյալաթըմ ույգույա թահվիլ օլտու, նիհայէթ ույգու ղալէպէ իթմէքլէ, տէրին՝ ֆագաթ մահզուն պիր ույգույա տալտըմ.

9

Նէտ-Լանտըն հիտտէթի

Ույգումուզըն նէ գատար տէվամ իթմիշ օլտուղունը պիլմէյօր իտիմ ամմա, ֆագաթ ուզունճա օլմալը իտի, զիրա քեամիլէն եօրղունլուղումուզը աթմըշ իտիք. Էվվէլա պէն ույանտըմ, արգատաշլարըմ, տահա չուվալլըր կիպի օլտուգլարը եէրտէ եըգըլըպ եաթան ույուեօրլար իտի:

Հայլըճա սէրթ օլան եաթաղըմտան չըգար չըգմազ, զիհնիմին՝ էֆքեարը վէհմիյէյի թէրք իլէ քէսպի իթիտալ իթտիյինի հիսս իթտիմ, վէ օտամըզը տիգգաթլա թէֆթիշէ պաշլատըմ:

Տախիլէն վէ մէֆրուշաթճա հիչ պիր թէպէտտիւլ վագը օլմամըշ իտի. Հափիսանէ տայիմա հափիսանէ իտի, վէ պիզ տայիմա մահպուս պուլունմագտա իտիք, անճագ խըտմէթքեար, պիզիմ ույուտուղումուզ վագըթ կէլիփ սօֆրայը թօփլամըշ իտի: Հալիմիզին գարիպէն թէպէտտիւլ իտէճէյինէ տայիր հիչ պիր իմարէ կէօրիւնմէտիյինտէն, ճիտտիյէթլէ քէնտի քէնտիմէ, աճէպա միւէպպէտէն պու տէմիր գաֆէսին իչինտէ եաշամայա մահքիւմ մի օլաճաղըզ, տէյէ սօռալ իթմէյէ պաշլատըմ:

Պու միւլահազայի միւթհիշ պէնի օ տէրէճէ միւքէտտէր իթտի քի, կէօյա՝ տաղըր պիր մէնկէնէ ալթընտա էզիլիյօր գատար իթտիմ:

Օտանըն սաքիլ հավասը թէնէֆֆիւսէ քեաֆի օլմատըղընտան, կիւճ հալ իլէ նէֆէս ալապիլիյօրտում. Հէր նէ գատար պու օտա կէնիշ իտի իսէ տէ, տէրունինտէ պուլունան թէմիզ, եանի հայաթպախշ հէվանըն պէօյլիւք գըսմընը թիւքէթմիշ օլտուղումուզ աշիքեար իտի: Հագըգաթէն քիմեան, պիր սաաթտա եիւզ լիթրա հավանըն իչինտէ պուլունան մէվլիտիւլ խումուզէյի (թթուածին) էմէրէք թիւքէթիր, վէ օ վագըթ հավա, այնի միգտարտա խամիզը գարպօն (ածխաթթու) խալիթ իթմէքլէ թէնէֆֆիւս օլունամազ հալէ կէլիր:

Պինաէն ալէյհ մահպուսանէմիզին հէվասընը թէճտիտ իթմէք լազըմ կէլէճէյի կիպի, հաթթա ումում սէֆինէնին տախի հավասընըն թէճտիտի մուհագգագ իտի:

Պու միւլահազա իլէ իշթիղալ իթմէքտէ իքէն, ֆիքրիմէ մուհիմ պիր մէսէլէ կէլտի, չէօյլէ քի, պու միւթէմէվվիճ (ծփուն) մէսքէնին սահիպի, թէճտիտի հէվա խուսուսընտա նէ՞ թէտպիր իթթիխազ իտէյօր իտի. աճէպա վէսայիթի քիմեվիյէ (տարրալուծական) իլէ մի հէվայը իսթիհսալ իտէյօր, եանի Գլյօրիտ տը Բոթասըն իչինտէ պուլունան խամիզ գարպօնը (թթուածին) հէրարէթ իլէ թէհլիլին (լուծել) իտէրէք, վէ եագըճը բօթաս իլէ տէ, խամիզ գարպօնը էմէրէ՞ք մի թէճտիտի հէվա իտէյօր, լաքին պունը եափապիլմէք իչին գարա իլէ իրթիպաթ իթմէսի լազըմ կէլէճէք իտի քի պու մատտէլէրի թէտարիք իտէպիլսին, եօգսա՞ մի հէվայը թազյիգաթը շէտիտէ (բուռն ճնշմամբ) իլէ մախզէնլէրէ տօլտուրուպ տա, լուզումը թագտիրինտէ թէվզի՞ մի իտէյօրտու. պէլքի տէ պէօյլէ եափըյօր, վէ եախօտ տահա գօլայ վէ ագլէ եագըն պիր թարիքը իգրէ, պալէն սաթհը տէրիայէ չըգըպ, պալընա պալըղը կիպի թէնէֆֆիւս իտէր, վէ եիրմի տէօրթ սաաթտա պիր պու սուրէթլէ հէվայը թէճտիտ իտէյօր. Պունլարտան հէր հանկը թարիգ իթթիխազ օլու-

Նուրսա օլունսուն , հէվանըն հէման թէճտիտի լուզումը միւթլագ վէ մուհագգագ իտի :

Բիլ հագգըգա արթըգ Նէֆէս ալամազ պիր հալէ կէլմիշ իքէն , պիրտէն պիրէ թազէ վէ թէմիզ պիր հէվա իլէ թէճտիտի հայաթ իթտիմ . պու հայաթպախշ հավանըն րայիհասընտան , տէնիզ ճիհէթինտէն կէլմէքտէ օլտուղունը անլատըմ . աղզըմը աչարագ տոյա տոյա թէնէֆֆիւս իթտիմ : Օ էսնատէ խաֆիֆճէ պիր լէրզէ (երերում) տախի տույտում , սէֆինէ , եախօտ պու տէմիրտէն ճանավար՝ շիւպհէսիզ պալէնալար կիպի հավա ալմագ իչին րույի տէրիայէ չըգմըշ իտի . իշթէ սէֆինէնին թէճտիտի հէվա իթմէք խուսուսընտա իթթիխազ իթտիյի ուսուլ անլաշըլմըշ իտի :

Պու թէմիզ հէվայը տօյանա գատար էմէրէքքէս-պը հայաթ իթտիքտէն սօնրա , անը օտամըզա խապալ իտէն եօլու , եախօտ պօրույը արամագ ազմինէ տիւշ-տիւմ . Նիհայէթ գարունըն ուզէրինտէ պիր տէլիք կէօ-րիւպ , թազէ հավանըն մէզքիւր տէլիքտէն կէլտիյինի , վէ օտամըզըն հէվասընը թէճտիտ իթտիյինի անլատըմ :

Պու թէտգըգաթըմա իշթիղալ իթտիյիմ էսնատէ , Գօնսէյլ իլէ Նէտ , թազէ հէվանըն թէէսիրի իլէ ու-յանըրլար , կէօզլէրինի օվալատըրլար , վէ կէրինէրէք այագա գալգտըգլարընտա , Գօնսէյլ միւթատը օլան Նէզաքէթ իլէ պանա .

— Էֆէնտի րահաթ ույուտու՞ մը , տէտի :

— Չօգ ալա ույուտըմ օղլում , էյ սիզ ուսթա Լանտ , սիզտէ ույույա պիլտինի՞զ մի , տէյինճէ , Նէտ-Լանտ ,

— Տէրինճէ ույուտըմ մուալլիմ էֆէնտի , ֆա-գաթ պիլմէմ անմա էկէր եանըլմայօրսամ տէնիզ րիւզ-կեարը թէնէֆֆիւս իտիյօրում :

Կէմիճիլէր պու խուսուստա ալա եանըլմատըգլա-րը կիպի , Նէտ-Լանտ տախի էօմրիւնի տէնիզտէ կէ-չիրմիշ օլտուղունտան , տէնիզին թէմիզ հէվասընը հըսս իթմիշ իտի , Նէտ-Լանտա , ույգուսը էսնասընտա կիւզար իտէն հալլէրի Նագլ իտինճէ , Գանատալը .

— Բէք ալա , ճանավար զանն օլունան պու սէֆի-նէնին , Ապրահամ-Լինգօլնա թէգարրուպ իթտիյի էս-նատէ չըգարտըղը օ տէհշէթլի սէտալէրին սէպէպի շիմտի անլաշըլտը , տէտի :

— Քէշֆինիզ բէք տօղրու տըր ուսթա Լանտ , սէֆինէ օ վագըթ թէնէֆֆիւս իտիյօրումուշ :

— Լաքին միւսիւ Արօնաքս , աճէպա սաաթ գաչ տըր , նէ տէրսինիզ թաամ վագթը տէյի՞լ մի .

— Թաամ վագթը՞ մը , գահվալթը վագթը տէ-սէնիզ տահա մինասիպ օլուր , զիրա շիւպհէ եօգ քի , շիմտի տիւնքի կիւնին իրթէ սապահը տըր .

Գօնսէյլ . - Օ հալտէ տէմէք օլուր քի թամ եիր-մի տէօրթ սաաթ ույումուշուզ , տէմէսի իլէ :

— Պէնտէ էօյլէ զանն իտէրիմ , տէյու ճէվապ վէրտիմ :

Նէտ-Լանտ . - Սէօզիւնիւզէ իթիրազ իթմէք իս-թէմէմ , սապահ թաամը օլսուն աքշամ թաամը օլ-սուն , խըտմէթքեար պիրինի կէթիրսին տէ , հանկըսը օլուրսա օլսուն :

Գօնսէյլ . - Հէր իքիսինի տէ կէթիրսէ տահա էյի օլուր :

Նէտ-Լանտ . - Բէք տօղրու տըր , զիրա պիզիմ իքի թաամա հագգըմըզ վար , հէլէ պանա կէլինճէ իքի-սինի տէ թէմիզլէմէք նիյէթինտէյիմ :

Պէն . - Էօյլէ իսէ պէքլէյէլիմ Նէտ , աշիքեար կէօ-րիւնիյօր քի պու մէճհուլ հէրիֆլէր , պիզի աճլըգտան

էօլտիւրմէք նիյէթինտէ տէյիլ տիրլէր . զիրա էկէր օ նիյէթտէ օլսալար , տիւնքի թաամը վէրմէզլէր իտի .

Նէտ-Լանտ . - Իհթիմալ քի պիզի սէմիզլէթմէք իչին պէսլէյօրլար . . .

— Խայր Նէտ , տէտիյինիզի գապուլ իտէմէմ , պիզիմ ինսան եէյիճի եամեամլար էլինէ տիւշմէտիյի-միզի բէք ալա պիլիրիմ .

— Պիր տէֆա եամեամ օլմազ , եանի ինսան եէ-մէք ատէթ հիւքմիւ , նէ կէչմէզ ա՛ , իհթիմալ քի պու ատէմլէր պուլունտուգլարը վազիյէթ իքթիզասընճա , ուզուն միւտտէթ թազէ էթ եէմէքտէն մահրում գալ-լար , վէ օ հալտէ էլլէրինտէ պիզիմ կիպի սաղլամ ատէմլէր պուլունուրսա արթըգ . . .

— Պու էֆքեարը միւտհիշէյի զիհնինիզտէն չըգա-րընըզ ուսթա Լանտ , պու թարիքլէ պիզի միսաֆիր գապուլ իտէնլէրի թահքիր իթմիշ օլուրսունուզ քի , պունըն նէթիճէսի հագգըմըզտա խայըրլը օլմազ .

— Նէ հալ իսէ , պէն չիմտի սօն տէրէճէ աճըմ , գահվալթը վէ եա թաամ կէթիրէնտէն իսէ էսէր եօգ օնա պագալըմ .

— Ուսթա Լանտ , սէֆինէնին գայտէսինէ իթաաթ իթմէմիզ լազըմ կէլիր , զիրա պէնիմ զաննըմճա մի-տէմիզ պիր ազ աճէլէ խօխյօր .

Գօնսէյլ . - (Սաքին պիր հալ իլէ .) Պիզ տէ միտէ-միզի վագըթա ույտուրուպ եօլունա գօրուզ .

Նէտ-Լանտ . - (Գօնսէյլէ խիթապէն .) Պէն սիզի էյի անլարըմ ազիզիմ Գօնսէյլ , սիզ սաֆրանըզը վէ սընըրլարընըզը էպիթմէք խըթէմէյօրսունըզ , ալա հիտտէթլէնմէյիպ տայիմա սաքին պիր հալտէ պուլու-լունուրսունըզ , հաթտա սիզ աճ օլտուղունուզ հալտէ չիւքըր իտէն թագըմտանընըզ . խուլասայի քէլամ սիզ

չիքեայէթ իթմէքտէն իսէ , աճլըգտան էօլմէյի տահա միւրաճճահ աատ իթմէքտէսինիզ .

— Շիքեայէթին նէ՞ ֆայիտէսի վար ա՛ ճանըմ .

— Շիքեայէ՞թ , էվվէթ շիքեայէթ իթմէք տէ պիր չէյ տիր , էկէր պու տէնիզ գուրսանլարը , (մատէմ քի մուալլիմ էֆէնտի պունլարը եամեամ թէսմիյէ իթ-մէքլիյիմէ միւսաատէ իթմէյօրլար , իմտի քէնտիլէրինի կիւճէնտիրմէմէք իչին պու հայլազլարա գուրսան նա-մընը վէրմէքլէ թալթիֆ իթմէք իսթէրիմ) ուզուն միւտ-տէթ պէնի պու տէմիր գուլէ իչինտէ պօղմագ նիյէ-թինտէ իսէլէր , ֆէնա հալտէ եանըլըյօրլար , զանն իթմէսինլէր քի պէն եալընըզ քիւֆիր ու հագարէթ իլէ հիտտէթիմի թէսքին վէ թաւիլ իտէճէյիմ , խա՛յր խա՛յր , իմտի միւսիւ Արոնաքս սէրպէսթ սէօյլէյինիզ , աճէպա պունլար չօգ վագըթ տահա պիզի պու տէմիր գաֆէսին իչինտէ ալըգօյաճագլա՞ր մը , պու պապտէ նէ՞ էֆքեարտա պուլունույօրսունըզ .

— Տօղրուսը ազիզիմ Նէտ , պու խուսուստա պէն տէ սիզտէն զիյատէ պիր չէյ պիլմէմ .

— Ֆագաթ նիհայէթ նէ՞ օլաճագ , նէ՞ ֆարզ ի-տիյօրսունըզ .

— Պէն ֆարզ իտիյօրում քի , թէսատիւֆ պիզի մուհիմմ պիր էսրարէ աակեահ իթտի , էկէր կէմինին սահիպլէրի պու էսրարըն մէյտանէ չըգմամասը խու-սուսընտա պիր մէնֆաաթլարը վար , վէ էկէր պու մէ-նաֆինին , քէնտիլէրինճէ իւչ քիշինին հայաթընտան տահա զիյատէ էհէմմիյէթի վար իսէ , օ վագըթ հա-յաթըմըզըն թէհլիքէտէ պուլունտուղունա գանաաթ կէթիրմէմիզ լազըմ կէլիր . եօ՞գ էկէր իշ պու մէրքէզ-տէ տէյիլ իսէ , պիզի սաղ սաղ եուտան պու ճանա-վար , իլք ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իտէրէք , իւչիւմիւ-

գըւ տէ , պիզէ պէնզէր ինսանլարըն սաքին օլտուգլարը մահալէ կէօնտէրէճէք տիր ։

Գօնսէյլ. - Եա պիզի Թայիֆէլիք խըզմէթինտէ գուլլանմագ իչին պուրատա ալըգօյաճագ օլ՞ուրսա ...

Նէտ-Լանտ . - Աքրահամ-Լինգօլնտան տահա գուվվէթլի վէ տահա զիյատէ սէրի իւլ Հարաքէթ պիր ֆըրգաթէյն , պու գուրսանլար եուվասընը զապթ է-տսուպ տա , իչինտէ պուլունան պու Հայտուտլարը Թէվ-գիֆ , վէ պիզի տէ խէլաս իտինճէյէ գատար պուրատա գալմամըզ իճապ իտէր ։

— Բէք կիւզէլ տիւշիւնիւյօրսունուզ ուսթա Լանտ, լաքին շիմտիքի հալ պէօյլէ պիր խայըրլը խապէր կէօ-րիւլմէմէքտէ տիր . պիզ պէյհուտէ չէնէ եօրմայալըմ, սէօզիւմիւ Թէքրար իտէրէք տէրիմ քի , պէքլէյէլիմ, վուգուաթտան իսթիֆատէ իտէլիմ, ճէսուր օլալըմ, վէ հիչ պիր չէյ եափմայալըմ. զիրա եափմագ իսթէ-սէք պիլէ էլիմիզտէն հիչ պիր չէյ կէլմէզ ։

— Պէն պու էֆքեարտա տէյիլիմ մուալլիմ էֆէն-տի , պիլաքիս պիր չէյ եափմալըյըզ ։

— Նէ՞ եափմագ իսթէրսինիզ ուսթա Լանտ ։

— Գաչմագ ։

— Գաչմա՞գ մը , լաքին եէր եիւզիւնտէ պուլու-նան հապըսխանէտէն պիլէ գաչմագ չօգ վագըթ մուշ-քիլ օլտուղը հալտէ , պէօյլէ Թահթէլ պահր պիր հապըստան ֆիրար իթմէք գապիլ օլապիլի՞ր մի ։

Գօնսէյլ. - Հայտէ պագալըմ տօսթում Լանտ , էֆէնտիմիզին իթիրազընա նէ՞ ճէվապ վէրէճէքսինիզ, պէն սիզէ ինանամամ քի , պիր Ամէրիգալը ճէվապ գըթլըղընա տիւչար օլսուն ։

Նէտ-Լանտ շաշըրտըղընտան սիւքիւթ իտիյօր-տու . վագըա պուլունտուղումուզ վազիյէթէ նազարէն

ֆիրար իթմէք մուհալ գապիլինտէն իտի , ֆագաթ Նէտ-Լանտ , Գանատալը օլմագլա , եարը Ֆրանսըզ սայըլտըղընտան , մագլուպիյէթինի իթիրաֆ իթմէք իսթէմէյօրտու . մէրգում պիր գաչ տագըգա տիւ-չիւնտիւքտէն սօնրա .

— Միւսիւ Արօնաքս , տէմէք օլուր քի սիզ , հա-փըսխանէտէն գաչմագա մուգթէտիր օլամայան ատէմ-լէրին նէ եափտըգլարընը քէշֆ իտէմէյօրսունըզ ։

— Խա՛յր տօսթում , պիլմէյօրում ։

— Լաքին պու բէք սատէ պիր չէյ տիր , օրատա գալմամագ իչին լազըմ կէլէնի եափմալը ։

Գօնսէյլ. - Իսթիւնտէ եախօտ ալթընտա գալ-մագտան իսէ , իչինտէ գալմասը տահա էվլա տըր ։

— Էլպէթ , լաքին գըրտանճըլարը , վարտիյանլարը տըշարը աթտըգտան սօնրա գալմալը , տէյինճէ ։

— Նէ՞ տէյօրսուն , Նէտ , ճիտտի օլարագ սէֆի-նէյի էլէ կէչիրմէ՞ք մի իսթէյօրսունուզ , տէտիմ ։

— Էլպէթ , հէմ ճիտտի օլարագ ։

— Լաքին մումքին տէյիլ տիր ։

— Նի՞չին մումքին օլամայօր մուալլիմ էֆէնտի , կիւզէլ պիր ֆըրսաթ տիւշէ՞մէզ մի , վէ օ ֆըրսաթ-տան իսթիֆատէ իթմէմիզէ քի՞մ մանի օլապիլիր . Է-կէր պուրատա եիրմի նէֆէր Թայիֆէ վար իսէ , պուն-լարըն իքի Ֆրանսըզ իլէ պիր Գանատալըյը նիյէթլէրին-տէն վազ կէչիրէմէյէճէքլէրի տէրքեար տըր ։

Նէտ-Լանտ կիպի խատաաճը պիր ատէմ իլէ մու-պահասա իթմէքտէն իսէ , Թէքլիֆինի գապուլ իթ-մէք տահա մունասիպ օլաճագընտան , սէօզիւ գըսա պաղլամագ էմէլի իլէ .

— Ուսթա Լանտ , տէտիյինիզ ֆըրսաթ տիւշէնէ գատար սապըրլը օլմանըզը րիճա իտէրիմ, հիտտէթի-

նիզի թէսքին իտինիզ, պու կիպի իշլէր մահզա թէմ-քին վէ ուսթալըգլա պաշա չըգարըլըր, հիտտէթ ու շիտտէթտէն հիչ պիր ֆայիտէ հասըլ օլմազ։ Իմտի ար-թըգ հիտտէթլէնմէյէճէյինիզի պանա վաատ իտէճէք-սինիզ, տէյի՞լ մի ։

— Բէք ալա մուալլիմ էֆէնտի վատ իտէրիմ, աղ-զըմտան հիչ պիր շիտտէթլի սէօզ չըգարմամ, հաթ-թա սուֆրամըզըն ինթիզամընա խալէլ կէթիրիլիրսէ պիլէ, եինէ իպրազը հիտտէթ իթմէյէճէյիմէ տայիր սիզի թէմին իտէրիմ։

— Սէօզիւնիւզէ իթիմատ իտէրիմ։

Պուրատա մուգավէլէմիզ գաթ օլունուպ, հէր պիրիմիզ քէնտի քէնտիմիզէ տիւշիւնմէյէ պաշլատըգ. Իյթիրաֆ իտէրիմ քի, պէն Նէտ-Լանտըն խէյալաթը-նա էհէմմիյէթ վիրուպ տա, պիր թագըմ վահի իւ-միտլէր իլէ քէնտիմի ալտաթմագ իսթէմէյօրտում. Զըպգընճընըն, սէֆինէյի զապթ իթմէք խուսուսընտա պէյան իթտիյի էֆքեարը նազարըլ ատա իտէրէք, պիր միւմքին գապուլ իտէմէյօրտում, պու տէրէճէ էհէմմիյէթ իլէ թահթէլ պահըր կէզմէքտէ օլան պիր սէֆինէյի իտարէ իթմէք իչին, բէք չօգ թայիֆէլէրէ վէ մէմուրլարա իհթիյաճը օլաճագ իտի քի, էկէր մու-հարէպէյէ պաշլասագ, մաղլուպ օլաճաղըմըզ կիւնէշ կիպի աշիքեար իտի. Ալէլ խուսուս հէր շէյտէն էվվէլ սէրպէսթ օլմամըզ լազըմ իտի, վէ պիզ իսէ՝ հէր թարա-ֆը գապալը պիր տէմիր գաֆէսէ պէնզէյէն օտամըզտան տըշարը չըգմայա պիլէ միւգթէտիր տէյիլ իտիք. Էկէր պու սէֆինէնին զարիֆ գափթանը, պիզտէն կիզլէյէ-ճէք պիր էսրարը վար իսէ, (վէ նասըլ քի պուտա բէք միւհթէմէլ տիր) թապիի պիզի սէֆինէնին իչին-տէ սէրպէսթ պըրագմայաճագ իտի. Անճագ պիզի

գուվվէյի ճէպրիյէ իլէ մա՞հվ մը իտէճէք, եօգսա պիզի պիր կիւն քիւրրէյի արզըն պիր քէօշէսինէ՞ մի պըրագաճագ։ Իշթէ մէճհուլ օլան պու նօգթալար պէնի զիյատէսի իլէ տիւշիւնտիւրիւյօրտու։ Պու ֆար-գըյաթ պանա բէք թապիի կէօրիւնտիւյիւնտէն, սէր-պէսթիյէթիմիզի գուվվէյի ճէպրիյէ իլէ էլտէ իտէպիլ-մէյէ իւմիտ իթմէք իչին, Գանատալը տօսթումուզ Նէտ-Լանտ կիպի վահի պիր խէյալէ մալիք օլմագ լա-զըմ կէլիր իտի։

Ալէլ խուսուս Նէտ-Լանտըն իւմիւտլէրինին տախի եավաշ եավաշ մահվ օլտուղունը կէօրմէքտէ իտիմ. Մէրգումըն հիտտէթի՝ գապընտան թաշարագ աղզընա կէլէն քիւֆրի իպրազ իթմէքտէ, վէ ղազապանէ հա-րաքէթլէր սարֆ իթմէքտէ իտի։ Պազը քէրրէ այաղա գալգըպ, տէմիր պիր գաֆէսին իչինտէ գափաթըլմըշ ճանավար կիպի օտանըն տէրունինի տօլաշըր տուրմագ-տա, այագլարընը եէրէ վուրմագտա, վէ եումրուգլա-րը իլէ տիվարը տէօյմէքտէ իտի։ Պիր եանտան տա վագըթ կէչիպ աճլըգ հըսսիյաթը շիտտէթլէ պաշ կէօսթէրիյօր, վէ խիտմէթքեար իսէ պու տէֆա կէօ-րիւնմէյօրտու. Էկէր սէֆինէ խալգընըն հագգըմըզտա հիւսնի զաննլէրի վար իսէ, պիզի պէօյլէ ունութմագ մէտէնիյէթ վէ ինսանիյէթին խարիճինտէ պիր շէյ իտի։

Նէտ-Լանտ, գուվվէթլի միտէսինին թազյիգին-տէն ֆէնա հալտէ մուզթարըպ օլարագ, հիտտէթ ու ղազապը գաթ պէ գաթ արթըյօրտու. Էօյլէ քի, է-կէր թայիֆէլէրին պիրինի էլէ կէչիրէճէք օլսա, պանա իթմիշ օլտուղու վատէ ռաղմէն, հէրիֆ իլէ պօղուշա-ճաղընտան բէք զիյատէ գօրգույօրտում։

Պէօյլէճէ իքի սաաթ տահա կէչտի, վէ Նէտ-Լան-տըն հիտտէթի տէրէճէյի նիհայէյէ վասըլ օլտու, օ-

լանճա գուվվէթիլէ պաղլըրը չաղըրը , կիւրիւլթիւլէր գօբարը , լաքին հիչ պիր սէս իշիտիլմէտի ։ Տէմիր տիվարլար սադըր օլմադըա հիչ պիր ճէվապ վէրմէտիլէր , խարիճտէն դախի սըլա պիր սէտա իշիտիլմէտիյի կիպի , սէֆինէտէ պիլէ , հարաքէթ տուրույօրտու . գիրա էկէր հարաքէթ իթմիշ օլսայըտը , սարսըլմասընտան անլայաճաղ իտիմ ։ Տիմէք օլուր քի , սէֆինէ , քիւրրէյի արզ իլէ գաթի միւնասիպէթ իտուպ գասըը տէրեայէ պաթմըշ իտի ։ Պու էլէմնաք սուքիւթ բէք տէհշէթամիզ իտի ։

Պու օտանըն տէրունինէ գարարըլըպ տա թէրք իտիլտիյիմիզէ կէլինճէ , պու հալին նէ գատար իմթիտատ իտէպիլիր օլտուղունը հիսապ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէյօրտում . սէֆինէնին գարթանը իլէ իլք տէֆաքի միւլագաթըմըզտան սօնրա , հասըլ իյլէտիյիմ իմիւտլէր եավաշ եավաշ մահվ օլմայա պաշլատը ։ Պու ատէմին հալավէթլի պագըշը , սիմասընտաքի ալայիմի պիճէնապանէյի , վէ էթվարընտա կէօրիւնէն ասարը ասալէթի , զիհնիմտէն զայիլ օլտու , վէ արթըգ պու ատէմին զալիմ, մէրհամէթսիզ, վէ հըսսիյաթը ինսանիյէտէն պիւսպիւթիւն պի պէհրէ պուլունտուղունա , վէ միւթլագա քէնտիյէ պէնզէր պէնիյի պէշէր հագգընտա ագիմ պիր պուղզ ու ատավէթ հըսս իթմէքտէ օլտուղունա գանաաթ կէթիրտիմ ։

Լաքին աճապա պու ատէմ, պիզի պէօյլէճէ տարաճըգ պիր մահպէստէ աճըրգատան էօլտիւրէճէ՞ք մի իտի . պու միւտհիշ թէֆէքքիւր զիհնիմտէ կիթտիքճէ քէսպը ճէսամէթ իտիյօր , վէ աճըրգատան թէվէլլիւտ իտէն խէյալ տախի պունա եարտըմ իտէրէք , պէնի թարիֆի ղայրի գապիլ պիր հալի եէս իշթիմալէ իլգա իթմիշ իտի ։

Գօնսէյլ, քէմալի սիւքիւնէթ իլէ օթուրմուշ իտի . Նէտ-Լանտ իսէ , աճ այըլար կիպի հայգըրըբ տուրույօրտու ։

Թամ պու էսնատէ տըշարըտան պիր կիւրիւլթի իշիտիլտի , գուլագըմըզա այագ սէտասը կէլտի , քիլիտլէր տէօնիւպ սիւրկիւլէր աչըլտը , վէ խըտմէթճի կէօրիւնտիւ ։

Նէտ-Լանտ , խըտմէթքեարը կէօրիւր կէօրմէզ պիր համլէտէ իւզէրինէ աթըլըը վէրտի . մէրգումըն չէնտէթինի մէն իթմէյէ մէյտան պուլամատըմ ։ Գանատալը՝ պիչարէ ատէմի եէրէ տէվիրիպ պօղազընտան եագալամըշ իտի , զավալլը ատէմ գըրգըն գըրգընճընըն գուվվէթլի էլլէրի իչինտէ պօղուլմագ մէրքէզինէ կէլմիշ իտի ։

Գօնսէյլ, եարը պօղուլմուշ օլան պիչարէ խըտմէթքեարը , Նէտ-Լանտըն էլինտէն գուրթարմագա սավաշմագտա , վէ պէն տէ , մէրգումա իմտատէ չըթապան օլմագտա իքէն , Նաէհան Ֆրանսըզճա օլարագ թէքէլլիւմ իտիլէն շու սէօզլէրի իշիթտիյիմտէ , օլտուղում եէրտէ միխլանտըմ գալտըմ ։

— Բէսպը սիւքիւնէթ իտինիզ ուսթա Լանտ , մուալլիմ էֆէնտի , սիզ տէ լութֆէն պէնի տինլէյինիզ ։

10

Տէնիզ ատամը ·

Պու սէօզլէրի սէօյլէյէն զաթ սէֆինէնին գաբթանը իտի ։

Նէտ-Լանտ , գարթանը կէօրտիւյիւնճէ , եարը

պօղուլմուշ օլան խըտմէթքեարլըն եագասընը սալը վէրտի. մէրգում, ամիրինին պիր իշարէթի ուզէրինէ իքի թարաֆընա սալլանա սալլանա տըշարը չըգտը, լաքին գափթանըն նուֆուզը սէֆինէնին տէրունինտէ օ գատար գուվվէթլի իտի քի, խըտմէթքեար, Գանատալըյա ասլա պիր հիտտէթ իպրազ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէմիշ իտի. Գօնսէյլ, մութատը խիլաֆընտա օլարագ պիր աղ մէրագլը կէօրիւնիւյօրտու. պէն իսէ պիւսպիւթիւն հայրէթէ տալմըշ օլտուղում հալտէ, պու մէնզարէյի ֆէվգէլատէնին նէթիճէսինէ ինթիզար իտիյօրտում։

Գափթան էլլէրի կէօյսիւնտէ, վէ մասանըն պիր քէօշէսինէ տայանմըշ օլտուղու հալտէ, տըգգաթլա պիզի մուայէնէ իտիյօրտու։ Անճագ սէօզ սէօյլէմէյէ թէրէտտիւ՞տ մի իտիյօրտու, անճագ Ֆրանսըզճա օլարագ սէօյլէմիշ օլտուղու սէօզլէրէ պէշիմա՞ն մը օլմուշ իտի. գապիլ տիր։

Մումայիլէյհ պիր գաչ տագիգա սիւքիւթտէն սօնրա, քէլամա աղազ իտէրէք, սաքին, ֆագաթ միւէսսիր պիր սէտա իլէ.

— Էֆէ՛նտիլէր, պէն Ֆրանսըզճա, Ինկիլիզճէ, Ալմանճա, վէ Լաթինճէ լիսանլարընը հէմ սէօյլէր վէ հէմ տէ անլարըմ. պինապէրին իլք մուլագաթըմըզտա ճէվապ վէրէպիլիր իտիմ, լաքին էվվէլճէ սիզի թանըմագ, վէ մուախխարէն տիւշիւնմէք իսթէտիմ. Տէօրթ լիսանտան սէօյլէտիյինիզ սէրկիւզէշթինիզ, եէքտիկէրինին այնի օլտուղունտան, հագգընըզտա էմնիյէթը քեամիլէ հասըլ իթտիմ. շիմտի բէք ալա պիլիրիմ քի, պահտ եախօտ թէսատիւֆ, Բարիս մուզէխանէսի մուալլիմի մուսիւ Բիյէր Արօնաքս իլէ խըտմէթքեարը Գօնսէյլի, վէ Միւճթէմէայը Ամէրիգա հիւքիւմէթի ֆըր-

գաթլյնլէրինտէն Ապրահամ-Լինգօլն ֆըրգաթյնինտէ մուսթախտէմ, Գանատալը զըպգընճը մէշհուր ուսթա Լանտը գարշըմա կէթիրմիշ տիր, տէտի։

Թաազիմ կյմէ իտէր սուրէթտէ խաֆիֆճէ պաշըմը էյտիմ. զիրա գափթան պանա սուալ իրատ իթմէյօրտու քի ճէվապ վէրէյիմ։ Մումայիլէյհ, անասըլ Ֆրանսըզ կիպի կիւզէլ Ֆրանսըզճա սէօյլէյէրէք, քէմալի լէթաֆէթ վէ պէլաղէթ իլէ թէքէլլիւմ իտիյօրտու։ Մա մաֆիհ պէն պու ատէմի վաթանտաշըմ ատտ իթմէյէ թէրէտտիւտ իտիյօրտում։

Գափթան չէօյլէճէ սէօզիւնէ տէվամ իթթի.

— Էֆէ՛նտիլէր, հիչ շիւպհէ եօգ քի պու իքինճի զիյարէթիմին էրթէյինճէ ուզամասընտան տօլայը ճանընըզ սըգըլմըշ օլմալը տըր. պունըն սէպէպի պաշգա պիր շէյ օլմայըպ, իլլա քիմլէր օլտուղունուզը էյիճէ թանըտըգտան սօնրա, հագգընըզտա իթթիխազ իտէճէյիմ թարիքի ինճէտէն ինճէյէ տիւշիւնմէք իսթէտիյիմ տիր։ Պու պապտէ բէք չօգ թէրէտտիւտ իթթիմ, զիրա սօն տէրէճէ էսէֆէ շայան վագաալէր, սիզի էօյլէ պիր ատէմին գարշըսընա կէթիրտիլէր քի, ճէմիյէթը պէշէրիյէ իլէ հէր նէվի միւնասէպաթը գաթ իթմիշ տիր։ Խուլասայի քէլամ, սիզ պու թէսատիւֆլէ կէլիպ րահէթ ու ասայիշիմի իխլալ իթթինիզ...

— Ֆագաթ իխթիյարի տէյիլ, նաչարի օլարագ, տէտիմ։

— Նաչարի՞ մի, աճայի՛պ, մէկէր Ապրահամ-Լինգօլն նաչարի վէ իսթէմէյէրէ՞ք մի պէնի թէագըպ իթմէք իչին տէնիզլէրի տօլաշըյօրտու, իսթէմէյէրէ՞ք մի սիզ օ ֆըրգաթէյնէ պինտինիզ, կիւլլէլէր՝ սէֆինէմին ուզէրինտէն գայըպ տէնիզէ իսթէմէյէրէ՞ք մի եուվարլանտըլար, վէ անճագ ուսթա Լանտըն պէնի զըպ-

գընըլա վուրուշը խաթէմէյէրէ՞ք մի իտի , տէտի ․

Գաբթանըն սէօյլէտիկինէ , ղալթ օլունմուշ պիր հիտաէթ սաարը կէօրիւնիւյօրտու , լաքին պու իթհամաթա գարշը թապկյի վէ սաաէ պիր ճէվապըմ վար իտի քի , հէման ․

— Էֆէնտի , չիւպհէ եօգ քի Ամէրիգատա վէ Էվրօբատա հագգընըզտա վուգու պուլան գըյլ ու գալտէն վէ միւճատէլէլէրտէն խապէրտար տէյիլսինիզ․ կէօրիւնիւր քի , թահտ էլ պահր կէզմէքտէ օլան սէֆինէնիզին միւսատէմէսի իլէ զուհուրէ կէլէն պիր թագըմ հատիսաթ վէ էֆքեարը ումումիյէյի , եանի էսկի վէ եէնի տիւնեա աճայիպինին տիւշարը հէյէճան օլտուղունը հէնուզ պիլմէյօրսունուզ․ Եալընըզ սիզէ մալիւմ օլան էսրարըն հալլ ու կյզաձը զըմնընտա , պէյն էլ խալգ տէվէրան իտէն պիր թագըմ ֆարզիյաթտան պահս իթմէք իսթէմէյիպ , անճագ չու նօգթայը պէյան իտէյիմ քի , Ապրահամ-Լինգօլն , պահրի Մուհիթի քէպիրտէ սիզի թահարրի իթմէյէ էմնատէ , սէյրի սէֆայինի զարարտիտէ իտէն , տէհշէթլի պիր տէնիզ ճանավարընը թէագգըպ իտիյօր զիւյիմնատէ իտի , տէտիմ:

Գաբթանըն տուտագլարը իւզէրինտէ նիմ պիր թէպէսսիւմ կէօրիւնտիւ , վէ մուախխարէն սաքին պիր սէտա իլէ ․

— Միւսիւ Արոնաքս , ֆըրգաթէյնինիզին , թահտէլ պահր պիր սէֆինէյէ թէսատիւֆ իթտիյինտէ , անը տա այնի պիր ճանավար կիպի թէագգըպ իտուպ տա իւզէրինէ կիւլլէ աթմայաճաղընը իտտիա իթմէյէ ճէսարէթ իտէպիլէճէ՞քմիսինիզ , տէտի ․

Պու սիւալ պէնի կէրէկի կիպի շաշըրթտը , զիրա չիւպհէ եօգ քի գաբթան Ֆարակըթ , պէօյլէ պիր կէմիյի տախի , ճանավար կիպի մահվ իթմէյի քէնտինէ

պիր վազիֆէյի մուգատտէսէ ատտ իտէճէք իտի ․

Գաբթան թէրէտտիւտիւմի կէօրիւպ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք ․

— Անլայօրսունուզ ա՛ էֆէնտի , չու հալտէ սիզէ տիւշմէն նազարը իլէ պագմագտա հագլըյըմ , տէյի՞լ մի , տէտի ․

Ճէվապ վէրմէտիմ , պէօյլէ պիր մատտէ հագգընտա միւպահասայա կիրիշմէնին նէ ֆայտէսի օլաճագ իտի ․ զիրա տէյի՞լ մի քի գուվվէթ , էն հագլը վէ էն միւսպիթ տէլիլլէրի մահվ իտէպիլիր իտի ․

Գաբթան սէօզիւնէ տէվամ իթտի ․

— Ուզուն միւտտէթ թէրէտտիւտտէ գալտըմ․ հիչ պիր վազըֆէ սիզի սէֆինէմտէ գապուլ իթմէք վազիֆէսի իլէ միւքէլլէֆ տէյիլ իտիմ․ սիզտէն էպէտի սուրէթտէ այըրմագլըղըմըն պէնճէ նէ՞ էհէմմիյէթի օլապիլիր քի , սիզի թէքրար կէօրմէքտէ հիչ պիր մէնֆաաթըմ պուլունմամագտա իտի ․ Օ հալտէ սիզի իլթիճա իթտիյինիզ մահալլէ , եանի սէֆինէնին իւզէրինէ պըրագարագ տէնիզէ տալար , վէ վիճուտինիզի պիլէ ունութուր իտիմ , նասըլ պէօյլէ եաբմագա հագգըմ եօ՞գ մը իտի ․

— Պու պիր վահշի ատէմին հագգը տըր , միւթէմէտտին պիր ատէմ պէօյլէ պիր զալիմլիյի իրթիքեապ իտէմէզ , տէտիյիմտէ , գաբթան հիտտէթ իլէ իպրաղըյըլա ․

— Մուայլիմ էֆէնտի , տօղրուսը սիզին միւթէմէտտին ատէմ տէտիյինիզին մանասընը պիլմէյօրում․ պէն՝ ճէմիյէթը պէշէրիյէ իլէ օլան հէր պիր մինասէպաթը գաթ իտուպ պիթիրմիշիմ ։ Պունըն էօյլէ սէպէպլէրի վար քի , եալընըզ պէն թագտիր իտէպիլիրիմ․ իմտի պէն ճէմիյէթը պէշէրիյէ գավանինէ աս-

լա մութապաաթ իթմէմ։ Պինաէն ալէյհ պունտան պէօյլէ պէնիմ մուվաճէհէմտէ անլէրտէն պաշգա իթմէմէնիզի նասիհաթ իտէրիմ, տէտի։

Գարթմանըն պու սէօզլէրի բէք վագիհ իտի․ մումաիլէյհին կէօզլէրի, հիտտէթ ու նէֆրէթ գըղըլճըմլըլը սաչըյօրտու։ Պու ատէմին ահվալը մազիյէսի բէք մուտհիշ օլմալը իտի․ քէնտինի ճէմիյէթը պէշէրիյէ գայտէսինտէն պէրի իթտիքտէն մաատա, վիճտանինի, քէլիմէնին մանայի ասլիյէսի իլէ, ճարի օլան ուսուլ ու գայիտէտէն թէքմիլ ազատէ գըլմըշ իտի։ Ձիլ հադըրճա պու ատէմ իլէ քօ՞մ օղրաշմըշլըքէք իտի․ մումաիլէյհէ՝ տէնիզին ուզէրինտէ պիլէ զալէմէ չըլմագ մումքին օլմատըղը հալտէ, անը գաար տէրինտէ թաազիպ իթմէյէ քօ՞մ ճէսարէթ իտէպիլիր․ հա՞նկը սէֆինէ, վէ հա՞նկը գըրհը վարտըր, պու ատէմին սէֆինէսի տարպէյի մուտհիշէսինէ թահամմիւլ իտէպիլէճէք իտի։ Պէնիմ պէշէրտէն հիչ պիրի պու ատէմին հարաքէթինի մուախէզէ իտէմէզ․ պու ատէմ, էկէր խտանըրսա, եալընըզ ճէնապը Ալլահա մէսուլտըր, վէ էկէր վար իսէ՝ եալընըզ վիճտանընըն հիւքմինէ մութապաաթ իտէր։

Քէմալի սուրաթլա խաթըրըմտան կիւզար իտէն պու մուլահազաթ իլէ մէշղուլ իքէն, շախսը մէճհուլ տախի այնի մուլահազալը պիր հալ իլէ սուքութ իտիյօրտու․ խէվֆ ու տէհշէթ իլէ գարըշըգ պիր մէրագլա պու ատէմի թէտգիգ իտիյօրտում։

Հայլը մուտտէթ իմթիտատ իտէն սուքութտէն սօնրա, գարթման թէքրար քէլամա աղազ իտէրէք․

— Էվվէթ, նասըլ քի պիր ազ էվվէլ տէտիմ, հայրէթա թէրէտտիւտտէ գալտըմ. Ֆագաթ նիհայէթ տիւշիւնտիւմ քի, մէնաֆիյի շախսիյէմ, խսանլարըն

հագգը օլան հըսըյյաթը մէրհամէթքեարանէյէ ույապիլիր հիսսաբըյլա սիզի սէֆինէմտէ գապուլ իթմէյէ գարար վէրտիմ. իմտի, մատէմ քի պահտ սիզի սէֆինէմէ աթտը, պուրատա սէրպէսթ օլաճագսընըզ․ լաքին պու սէրպէսթլիյէ մուգապիլ պիր շարթ վազ իտէճէյիմ, պու շարթա իթաաթ իտէճէյինիզէ տայիր վատինիզ պանա քիֆայէթ իտէր։

— Պույուրըն սէօյլէյինիզ էֆէնտիմ, վազ իտէճէյինիզ շարթըն, նամուսքեար պիր ատէմին գապուլ իտէճէյի գատար նամուսքեարանէ օլտուղունը մէմուլ իտէրիմ։

— Էվվէթ էֆէնտիմ, իհթիմալ քի պազը հարիքիւլ ատէ սէպէպլէր իլէ սիզի պիր գաչ սաաթլար վէ եախօտ պիր գաչ կիւնլէր, օտանըզտա թէվգըֆ իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունայըմ. սիզէ գարշը ասլա ճէպր ու շիտտէթ իսթիմալ իթմէք իսթէմէտիյիմտէն, հէր վագըթտան զիյատէ, պէօյլէ պիր իհթիյաճ վուգու պուլտուղու հէնկեամտէ, սիզտէն մութաաաթը քեամիլէ պէքլէրիմ, պէօյլէճէ հէր նէվի մէսուլիյէթտէն ազատէ օլմուշ օլուրսունըզ․ զիրա էօյլէ չէյլէր վուգուա կէլէպիլիր քի, սիզին անլէրի կէօրիւպ տէ ակեահ օլմանըզա հիչ պիր վէճհլէ մուսաատէ իտէմէմ. իմտի շու շարթըմը գապուլ իտիյօ՞րմուսունըզ, տէտի։

Տէմէք, սէֆինէտէ էօյլէ չէյլէր վուգու պուլույօր քի, քէնտիլէրի կիպի ճէմիյէթը պէշէրիյէ իլէ գաթը մունասիպէթ իթմէյէնլէրին կէօրմէսի ճայիզ օլամայօր․ պու հալէ քէնտի քէնտիմէ թէաճիւպ իթտիքտէն սօնրա.

— Բէք ալա շարթընըզը գապուլ իթտիք, լաքին եալընըզ պիր սուալ իրատ իտէճէյիմ, մուսաատէնիզ օլո՞ւր մը, տէտիմ։

— Պույուրըն էֆէնտիմ, սէօյլէյին ։

— Սէֆինէտէ տայիմա սէրպէսթ օլաճագսընըզ, տէմիշ իտինիզ տէյի՞լ մի ։

— Էվվէթ, քեամիլէն սէրպէսթ ։

— Իմտի, աֆվընըզա մազհարէն սէրպէսթ տիմէքլէ նէ՞ անլամագտա օլտուղունուզը սուալ իթմէք իսթէրիմ, եախօտ տահա տօղրուսը հուռրիյէթիմիզին հուտուտընը թային պույուրմանըզը րէճա իտէրիմ.

— Իսթէտիյինիզ կիպի կիտիպ կէլմէյէ, կէզմէյէ, եուրումէյէ, նազիրէն վուգու պուլան պազը վագաատէն մատէ, պուրատա կէչէն տէօնէն չէյլէրի կէօրմէյէ մէզունսընըզ. խուսուսի քէլամ այնի պէնիմ վէ րէֆիգլէրիմ կիպի սէրպէսթ օլաճագսընըզ, տէտի ։

Եէքտիկէրիմիզին ֆիքրինի անլայամատըղըմ աչըշըքեարէն կէօրիւյիւյօրտու. իմտի ֆիքրիմի լայըգը իլէ անլաթապիլմէք իչին.

— Աֆվ իտէրսինիզ էֆէնտիմ, պունա սէրպէսթլիք տէնէմէզ. պու հուռրիյէթ՝ պիր մահպուսըն թէվգըֆ պուլունտուղու մահպուսխանէնին տէրունինտէ եուրումէյէ մէզուն օլտուղունա միւշապիհ տիր քի, պիզ պու գատար իլէ իքթիֆա իտէմէյիզ ։

— Հալ պու քի քիֆայէթ իթմէսի լազըմ տըր ։

— Նէ՞ տէյօրսունըզ էֆէնտի, մէկէր մուէպպէտէն վաթանըմըզը, աքրապամըզը, տօսթլարըմըզը, վէ բէտէր ու վալիտէմիզի կէօրմէքտէն մահրո՞ւմ մը օլաճաղըզ ։

— Էվվէթ էֆէնտիմ, լաքին պունըյըլա պէրապէր, տիւնեանըն պօյունտուրաղը ալթընտան տա խէլաս օլաճագսընըզ քի, պունտա հիչ պիր պահթիարըղա պէնզէմէզ ։

Նէտ-Լանտ. - Սիզճէ պահթիարըղ ամմա, պիզճէ պէտպահտըղ տըր. շու հալտէ գաչմայաճաղըմա տայիր ասլա սէօզ վէրէմէմ ։

— Ջաթէն պէն տէ սիզտէն սէօզ իսթէմէյօրում, ուսթա Լանտ ։

— Լաքին էֆէնտի, սիզ գուտրէթինիզի սույի իսթիմալ իտիյօրսունըզ, պու տէրէճէսի զալիմլիք տիր, ինսաֆսըզլըգ տըր ։

— Խա՛յր էֆէնտի, զուլմ օլմայըպ պիլաքիս մէրհամէթ իտիյօրում. սիզ պէնիմ ճէնկ էսիրլէրիմսինիզ, սիզի պիր սէօզ իլէ գաարը տէրեայէ պաթըրըպ մահվ իթմէյէ միւգթէտիր իքէն, ճանընըզա գըյմատըղըմ մէկէր մէրհամէթ տէյի՞լ մի տիր ։ Իլքին սիզ պէնիմ իւզէրիմէ հիւճում իթտինիզ. սիզ, քիմսէնին վագըֆ օլմասընա գաթան միւսաատէ իթմէտիյիմ էսրարը հայաթըմա վագըֆ օլտունըզ. իշ պու մէրքէզտէ իքէն, պատէմա պէնի թանըմասընը ասլա իսթէմէտիյիմ գարայա սիզի իատէ իտէճէ՞քմիյիմ զաննիտիյօրսունըզ. խա՛յր, խա՛յր, պէն սիզի պուրատա թէվգըֆ իթմէքլէ, քէնտիմի վէ էսրարըմը մուհաֆազա իթմիշ օլույորում ։

Պու սէօզլէր, գաբթանըն, թաղեիրի միւմքին օլմայան գարարընըն գուվվէթինի իրայէ իտիյօրտու քի, պանա գարշը իպրազ օլունան տէլիլլէրին սէմէրէսիզ գալաճաղը աշիքեար իտի ։

— Տէմէք օլուր քի պիզի սատէճէ հայաթ ու մէմաթ արասընտա պիր ինթիխապ իթմէք վազիյէթինէ իլգա իտիյօրսունըզ, տէտիմ ։

— Էվվէթ, բէք սատէ սուրէթտէ ։

Գաբթանըն պու ճէվապը իւզէրինէ րէֆիգլէրիմէ տէօնէրէք.

— Ազիզ տօսթլարըմ, պու մէսէլէյէ արթըգ ճէ-

վաք վէրիլէմէզ. Ֆագաթ շու նօգթայը պիլմէլիսինիզ քի, պիզ գաբթան էֆէնտի հազրէթլէրի իլէ, հիչ պիր կէօնա վաադ իլէ պաղլը տէյիլիզ, տէտիմ.

— Բէք տօղրու սէօյլէյօրսունուզ էֆէնտի, տէտի:

Պատէհու թաթլըճա պիր սէսա իլէ իլաւէյի մէգալ իտէրէք.

— Շիմտի մուսաատէ իտինիզտէ սէօզիւմի իթմամ իտէյիմ, մուսիւ Արօնաքս, պէն սիզի էյի թանըրըմ, րէֆիգլէրինիզի մուսթէսնա ատտ իտէրէք եալընըզ սիզի իչին տէրիմ քի, պէնիմ իլէ եաշամագա մէճպուր գալտըղընըզ իչին բէք օ գատար շիքեայէթ իտէճէք սէպէպլէրինիզ օլմամալը տըր. սիզ՝ պու րաստ մութալաա իչին ինթիխապ իթտիյիմ քիթապլարըն իչինտէ, տէնիզին գայէթ տէրին կիրտապլարը հագգընտա նէշր իթտիյինիզ քիթապը կէօրէճէքսինիզ. մէզքիւր քիթապը, պիր գաչ ՙտէֆալէր օգումուշում. սիզ՝ գարատա եաշայան պիր ատէմին էլինտէն կէլէճէյի գատար, եանի թահսիլ իթտիյինիզ ֆիւնունը արզիյէնին (Երկրային գիտութիւն) մուսաատէսի օլտուղու տէրէճէտէ եազմըշսընըզ: Վագաա պու էսէրինիզ հաթտը գալթինատէ մուքէմմէլ պիր շէյ իտէ տէ, ֆագաթ սիզ հէնուզ հէր շէյի պիլմէզսինիզ, զիրա հէր շէյի կէօրմէտինիզ. իմտի մուսաատէնիզլէ տէրիմ քի, էֆինէմտէ կէչիրէճէյինիզ վագըթը աճըմայաճագ, վէ պէլքի տէ մէմնուն օլաճագսընըզ. զիրա մուճիզաթ ալէմինտէ սէյահաթ իտէճէքսինիզ. Թաաճիւպ վէ հայրէթ՝ տայիմա ֆիքրինիզին զըտտը օլաճագ, կէօզիւնիւզէ թագտիմ օլունան հայրէթէֆզա մէնզարէլէրէ պագմագտան տոյմայաճագսընըզ, եէնիտէն, վէ պէլքի տէ սօն տէֆա օլարագ թահթէլ պահր պիր տէվրը ալէմէ տահա պաշլայաճաղըմ: Պու սէյահաթտա սիզ

պէնիմ րէֆիգիմ օլաճագսընըզ, վէ պիր գաչ տէֆալար տէնիզլէրին ալթընը տօլաշըպ տա, պէնիմ պէշէրին ագլը խարիճինտէ օլան կէօրտիւյիւմ օ հայրէթպախշ շէյլէրի պիր տահա կէօրէրէք, անլէրի սիզի իլէ պէրապէր, իլիմ նօգթէյի նազարը իլէ (ուսման տեսակէտով) թէտգըգ իտէճէյիզ: Իշթէ մուալլիմ էֆէնտի, պու կիւնտէն իթիպարէն պաշգա պիր ալէմէ կիրէճէք, վէ պէն իլէ րէֆիգլէրիմտէն մատէ, պէնիյի պէշէրտէն հիչ պիրինին կէօրմէտիյի շէյլէրի կէօրէճէքսինիզ: Խուլասայի քէլամ քիւրրէյի արզ, մահզա պէնիմ հիմմէթիմ իլէ սիզէ սօն էսրարընը իրայէ վէ իֆշա իտէճէք տիր:

Գաբթանըն պու սէօզլէրի պանա բէք զիյատէ թէէսիր իթտի, մումաիլէյհ էն զաիֆ թարաֆըմա պասմըշ իտի. Նէ եափար իտէյիմ, պիր արալըգ հարիգ իւլ ատէ շէյլէրին թամաշասը, գայպ օլմուշ օլան սէրպէսթիյէթիմի տէյմէզ օլտուղունը տիւշիւնէմէտիմ, վէ պիր թարաֆտան տախի, պու աղըր մէսէլէյի հալլ իթմէք, եանի սէրպէսթ օլմագ խուսուսընտա, իւմիւտիմի մուսթագպէլէ հաւալէ իտէրէք, գաբթանա ճէվապէն.

— Էֆէնտի, սիզ հէր նէ գատար ճէմիյէթը պէշէրիյէ իլէ րապըթայի մունասէպաթը գաթ իթմիշ իսէնիզ տէ, ֆագաթ հիսսիյաթը ինսանիյէյի ունութմամըշ օլտուղունուզը մէմնուն իթմէքտէյիմ. պիզ սէֆիլ գազազէտէլէրիզ քի, մէրհամէթինիզտէն նաշի սէֆինէնիզտէ գապուլ իթտինիզ, պունըն խիւքիւմը գաապիլ տէյիլ տիր, վէ հէր տագըգա թէշէքքիւր իթմէյէ պօրճլույուզ: Ֆիւնուն նօգթայի նազարընճա բէք չօգ իսթիֆատէլէր իտէճէյիմի տիւշիւնտիւքճէ, գայպ օլմուշ օլան սէրպէսթիյէթիմտէն հըսս իթտիյիմ քէտէրի

ունութմագտայըմ քի , պու պապտէ թէշէքքիւր իտէրիմ, տէտիմ։

Պու սէօզլիւմէ գարշը գափթանըն հէման էլինի ուզաթըփ տա ագտը մուահէտէ իտէճէյինի իմա իտիյօրտում, ֆագաթ մումաիլէյհ էօյլէ պիր հարաքէթտէ պուլունմատը , վէ պունը իչին հայլիճէ թէէսսիւֆ իթտիմ։

Մէճհուլ իւլ ահվալ գափթան , օտասըն տըշարը չըգմագ նիյէթինտէ իքէն , թէվգիֆ իտէրէք .

— Պիր սօն սուալիմ տահա վար էֆէնտի , մուսաատէնիզ օլուրսա իւրատ իտէյիմ, տէտիմ։

— Սէօյլէյին մուալլիմ էֆէնտի ։

— Զաթը ալինիզի նէ՞ իսմ իլէ թէսմիյէ իտէճէյիմ։

— Էֆէնտի , պէն սիզի իչին գափթան Նըմօյըմ, վէ սիզ իլէ րէֆիգլէրինիզ տախի պէնիմ իչին Նօթիլիւսին եօլճուլարըսընըզ։

Գափթան Նըմօ , պու պէյանաթտէն սօնրա պիր խըտմէթքեար ճէլպ իտէրէք , անլայամատըղըմըզ զարիպ լիսանըյըլա պազը սէօզլէր սէօյլէտիքտէն սօնրա , Գօնսէյլ իլէ Նէտ-Լանտա տէօնէրէք .

— Գամարանըզտա սիզի իչին թաամ հազըրլամըշտըր , լութֆէն պու ատէմին արգասը սըրա կիտինիզ, տէյինճէ , Նէտ-Լանտ .

— Րէտտ իթմէյիզ, տէյու ճէվապ վէրտի ։

Պատէհու Գօնսէյլ իլէ պէրապէր օթուզ սաաթտան պէրի մահրում գալտըղըմըզ տէմիր գաֆէստէն տըշարը չըգտըգ ։

Պատէհու գափթան Նըմօ պանա խիթապէն .

— Մէօսիւ Արօնաքս , պիզիմ թաամըմըզ տախի հազըր տըր , մուսաատէ իտին քի սիզի եէմէք սալօնունա կէօթիւրէյիմ, տէտի ։

Միւսիւ Արօնաքս , Գօնսէյլ , վէ Նէտ-Լանտ ճանավար զանն օլունան ճիսմին իզէրինտէ պուլունուրլար .

(Սահիֆէ 88)

— Էմինիզ միննէթտարըմ գափթան էֆէնտի, տէյէրէք, գափթանըն արգասը սըրա կիթմէյէ պաշլատըմ:

Օտատան չըգար չըգմազ, էլէքթրիք գլյապըյլա թէնվիր իտիլմիշ տար պիր կէչիտէ կիրտիք. օն մէթրօ գատար կիթտիքտէն սօնրա պիր գաբու աչըլտը:

Սատէ, ֆագաթ սուրէթը մէզագշինասանէ իլէ (ճաշակաւոր) թէզյին իտիլմիշ պիր թաամ սալօնունա տախիլ օլտուգ, սալօնըն իքի ուճլարընտա ապանոզ օյմալար իլէ մուզէյյէն, վէ մէշէ աղաճընտան մամուլ ուքաքէ ռաֆլար պուլունուպ, ուզէրլէրինտէ գըյմէթտար բօրսօլէն, չինի վէ պիլլուր թագըմլար տիզիլմիշ իտի. Թապագլար, կիւմիւշ սահանլար վէ էշեայի սայիրէ, թավանտան մէվզու պիր էլէքթրիք գլյապընըն աքսի իլէ կէօզլէր գամաշտըրաճագ սուրէթտէ բառըլ բառըլ բարլայօրլար իտի:

Սալօնըն օրթասընտա, հէր վէճհլէ մուքէմմէլ պիր սուֆրա գուրուլմուշ իտի, գափթան Նէմօ, օթուրաճաղըմ եէրի իրայէ իտէրէք.

— Բույուրուն օթուրունուզ, վէ աճըգտան էօլմէք մէրքէզինտէ կէլմիշ ատէմլէր կիպի եէմէք եէյինիզ, տէտի:

Թաամըմըզ նէվ պէնէվ օլուպ, գըսմը ազամը տէնիզ մահսուլաթընտան իպարէթ իտի քի, պազըլարընըն նէ օլտուղունը պիր միւմքին անլայամատըմ, հէր նէ գատար խուսուսի պիր լէզզէթի վար իտի իսէ տէ, բէք չաբուգ ալըշտըմ, զիրա գայէթ նէֆիս իտիլէր: Բու եէմէքլէրտէ ֆօսֆօր ալամէթի կէօրիւլիւյօրտու, ճիւմլէսինտէ տէնիզ մահսուլը օլաճագլըրնա շիւպհէմ գալմատը:

Գափթան Նէմօ տայիմա պանա պագըյօրտու. պէն քէնտիլիկինէ պիր չէյ սօրմատըղըմ հալտէ, ֆիքրիմի ան-

լայարագ, սօրմագ իսթէտիյիմ սուալլէրէ ճէվապ օլարագ:

— Բու եէմէքլէրին չօղը սիզէ մէճհուլ տըր, ֆագաթ պիլա բէրվա եէյէպիլիրսինիզ, չիւնքի սըհհէթէ նաֆի վէ պէսլէյիճի չէյլէր տիր. ուզուն միւտտէթտէն պէրի մէքիւլաթը արզիյէտէն (ցամաքային ուտեստ) էլ չէքմիշ օլտուղում հալտէ, սըհհէթիմ պէրքէմալ տըր. գավի իւլ պունիէ օլան թայֆալէրիմ տախի պէնիմ եէտիյիմ թաամլարը եէրլէր:

— Տէմէք քի պու եէմէքլէրին հէփսիտէ տէնիզ մահսուլը տըր:

— Էվվէթ մուալլիմ էֆէնտի, տէնիզ՝ պանա լուզումը օլան հէր չէյի թէտարիք իթմէքտէ տիր, պազըն աղլարըմը սէֆինէնին արգասընա պաղլարըմ, վէ տիւրլիւ տիւրլիւ պալըգլար իլէ տօլտուղու հալտէ չէքէրիմ: Արա սըրա տախի պիզզաթ, ինսանլարըն կիրիլմէզ զաննը գապիլ օլունան տէնիզին ալթընա կիտէր, վէ թահթ էլ պահր պուլունան օրմանլարընտա ավլարըմ. պէնիմ ավ սիւրիւլէրիմ, Օգեանօսըն հատտու պայանը օլմայան մէրալարընտա պիլա խավֆ օթլանըրլար. տէնիզին թա ալթընտա գայէթ վասի մէրալարըմ վար քի, պու մէրալար մահզա ճէնապը Խալլագը ճիհան հազրէթլէրինին եէտը իլահիսի իլէ գայըրըլըր:

Տէրէճէյի նիհայէտէ թէաճճիւպ վէ հայրէթ իլէ պիր միւտտէթ գափթան Նէմօյա պագտըգտան սօնրա.

— Աղլարընըզլա կիւզէլ պալըգլար ավլատըղընըզը անլայօրում, ֆագաթ թահթ էլ պահր պուլունան օրմանլարընըզտա, եալընըզ սու իլէ պէսլէնմէքտէ օլան ավլարը նասըլ վուրտուղունըզը անլամայօրում. հէլէ սուֆրանըզտա, գարա հայվանլարընըն էթինտէն պուլունմասընա հիչ աքըլըմ էրմէյօր տէտիմ:

— Պէն , հայվանաթը արզլյէնին էթինի ասլա խա-թիրմալ իթմէմ.

— (Էօնիւնտէքի թապաղըն իւզէրինտէ պուլու-նան էթ պարչասընը կէօսթէրէրէ.ք ․) Աճայի՛պ , մէկէր պու ինէ.ք էթի տէյի՞լ մի տիր , տէտիմ:

— Սիզին ինէ.ք էթի զանն իթտիյինիզ գապլում-պաղը ֆիլէթօսը տըր , քէզալիք շու կէօրտիւյիւնիւզ-տէ ֆալըանօզ ճիյէրի տիր.քի , էյէր տէմէսէմ, սիզ անը տօմուզ էթի զանն իտէճէ.ք իտինիզ· աշճըմ տախի զայէթ մահիր օլմաղըլա , պահըը Մուհիթին պու մահսուլաթընը քէմալի մէհարէթլէ բիշիրիր , վէ այէլ խուսուս անլէրի մուհաֆազա իթմէնին եօլունը տա բէ.ք ալա պիլիր · րիճա իտէրիմ շու թապագլարըն լէզզէթինէ պագընըզ, շու նէֆիս գայմաղը կէօրիւյօր-սունուզ ա՛, իշթէ պու գայմագ , մէմէլի պալըգլարըն սիւտիւնտէն եապըլմըշ տըր : Իշթէ սիզէ տէնիզ կէլին-ճիք չիչէ.յինտէն եապըլմըշ պիր րէչէլ թագտիմ իտէ-յիմ.քի , լէզզէթի էն կիւզէլ մէյվէլէրին մաֆէվգընտէ օլտուղունը թաստիգ իտէճէ.քսինիզ. պու րէչէլին շէ-քէրի իսէ , շիմալ տէնիզինտէ պիթէն պաթթալ գա-մըշլարտան, վէ պիր նէվի նէպաթաթտէն չըգարըլմըշ տըր :

Տօղրուսը իշթահաթան զիյատէ մէրագըմտան նա-շի հէր նէմէ.քտէն պիրէր լօգմա նէմէ.քտէ , վէ գափ-թան Նէմօ տախի շու սուրէթլէ սէօզլինէ տէվամ ի-տուպ հայրէթիմի մուճիպ օլմագտա իտի :

— Մուսիւ Արօնաքս , պու հատտ ու բայանը օլ-մայան , վէ պիթմէ.ք թիւքէնմէ.ք պիլմէյէն խազինէ , եանի տէնիզ , պինի տօյուրտուգտան մաատա էսվապըմըզը տախի թէտարիք իտէր . սիզին կիյտիյինիզ շու էլպիսէ-նին գումաշը , պէօյլէ.ք ըսթըրխանէ նէվինտէն պիր թա-գըմ հայվանաթըն սըրթընտա պէյտա օլան թիւյլէրտէն

եօրիւլմիւշ , վէ Աք տէնիզտէ ավլատըգըմ գապուգլը ճընսընտան , վէ Աղտախա տէնիզէն պիր նէվ մախլուգ-տէն չըգարըլան բէնկ իլէ պօյանմըշ տըր : Օտանըզտա թուալէթ մասանըզըն իւզէրինտէ պուլունան կիւզէլ գօգուլար , պիր թագըմ նէպաթաթը պահրիյէտէն չը-գարըլմըշ տըր , եաթագընըզ՝ պահըը Մուհիթին սիւն-կէր գըսմընա մէնսուպ էն կիւզէլ վէ էն եումուշագ օթլարտան եապըլմըշ տըր , եազը եազմագ իչին իսթի-մալ իտէճէյինիզ գալէմ՝ պալէնա պալըգընըն տիմա-ղընտա պուլունան ինճէ տիւքէնլէրտէն իմալ իտիլմիշ կիպի , միւրէ.քքէպ տախի , Սիւպյէ , եանի միւրէ.քքէպ-պալըգընտան թէտարիք իտիլմիշ տիր : Խուլասայի քէ-լամ , պանա հէր շէյ տէնիզտէն կէլիր , վէ նասըլ.քի պիր կիւնտէ եինէ հէր շէյ տէնիզէ կիտէճէ.ք տիր :

— Տէմէ.քքի սիզ տէնիզի չօգ սէվէրսինիզ :

— Էվվէթ , բէ.ք զիյատէ սէվէրիմ , զիրա տէնիզ տէմէ.ք հէր շէյ տէմէ.ք տիր , քիւրրէյի արզըն օնտա նէտիւինի սէթր իտէր : Տէնիզին հէվասը զայէթ սաֆ վէ սըհհէթը վիճուտէ սօն տէրէճէ ֆայիտէլի տիր . եօյ-լէ վասի վէ նիհայէթսիզ պիր սահրա տըր.քի , ինսան , պու սահրատա ասլա եալընըզ գալմազ , վէ տայիմա էթրաֆընտա ասարը հայաթէ տէլալէթ իտէր հարա-քէաթ հըսս իտէր : Տէնիզ հարիք իւլ ատէ վէ մուճիզէլի հայաթըն մէսքէնի ու մէվասը տըր , վէ սիզին շաիրլէ-րինիզտէն պիրինին տէտիյի կիպի , տէնիզ տայիմա միւ-թահարրիք (չարժուն) վէ մուհայէթ տիր , պէր հա-յաթ պիր նիհայէթսիզլիք տիր : Ա՛հ , մուալլիմ էֆէն-տի , ֆիլհագիգա թապիաթ , քէնտի իւչ նէվ հիւքիւ-մէթի իլէ օրատա զահիր օլուր.քի , պունլարտան պի-րինճիսի՝ մատէն , իքինճիսի՝ նէպաթաթ , վէ իւչիւն-ճիւսիւ տախի հայվանաթ տըր : Հէլէ հայվանաթ զա-

յէթ վար վէ էհէմմիյէթլի պիր մէվգը իհրազ իթմիշ տիր, չէօյլէքի թէօրթ գըսմա մունգասէմ հայվանը նէպաթի, (կենդանաբոյս) իւչ սընըֆ հայվանը մուֆսիլէ (յօդաւոր կենդանիք), իւչ սընըֆ եումշագ թէրիլի օլան հայվանաթ, իւչ գըսըմ հայվանաթը ֆըգրիյէ, (ողնայարաւոր) մէմէլիլէր, նէվ պէնէվ եըլանլար, վէ հասըլը հիտապըդ պալըգլար պու գըսմա մէնսուպ տըրլար քի, էրպապը թապիյուն (բնագէտ) պունլարըն ճընսլարը օն իւչ պինտէն զիյատէ օլտուղունը թատատ, վէ եալընըզ ճնաա պիրինին թաթլը սույա մէնսուպ պուլյինի պէյան իթմիշլէր տիր :

« Էվվէլթ մուալլիմ էֆէնտի, տէնիզ` թապխաթըն ղայէթ վասի պիր մահֆազասը, եախօտ մախզէնի տիր. քիւրրէյի արզ տէնիզ իլէ պաղլանմըշ օլտուղունտան, քի՞մ պիլիր քի անընլա տա խիթամէ վարըլ օլմայաճագ տըր : Տէրճէճէյի նիհայէտէ խաթիրահէթ, եալընըզ տէնիզտէ խաթիհալ օլունապիլիր. տէնիզ քիմսէնին մալը տէյիլ տիր, քիմսէնին զիյրի խարբէսինէ կիրմէզ. վագըա սաթհը խարիճինտէ (մակերեւոյթ) իճրայի հուքմ գապիլ օլապիլիր իսէ տէ, ֆագաթ սաթհընտան օթուզ գատէմ աշաղը ինիլտիյինտէ, անլերին իգթիտարը գալմազ, նուֆուզլարը պիթէր, վէ հուքմլէրի մահվ ու զայիլ օլուր : Ա՜հ, մուսիւ Արոնաքս, տէնիզտէ եաշայընըզ, վագթընըզը տէնիզլէր ալթընտա կէչիրինիզ, վէ հէր պիր վէճհլէ սէրպէսթ օլունուզ. պունը խասսէթէն սիզէ թավսիյէ իտէրիմ, զիրա հուրրիյէթ եալընըզ գաարը տէրեատէ պուլունապիլիր, էվվէթ, օրատա հէր արզունուզը մէվգըյը իճրայէ վազ իտէպիլիրսինիզ :

Գափթան Նըմօ, ազիմ պիր խահիշ իլէ պու սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ իքէն, պիրտէն պիրէ սուքութ իթտի. աճէպա քէնտինէ մութաատ օլան իհթիրազըն հուտուտընը թէճավիւզ մը իթմիշ իտի, աճէպա լիւզումընտան զիյատէ սէօզ սէօյլէտիյինէ բէշիմա՞ն մը օլտու : Մումաիլէյհ պիր գաչ տագըգա հէյէճան իլէ տօլաշտըգտան սօնրա, թէքրարէն սիմասը քէսպը պէրուտէթ իթտի, վէ պանա տէօնէրէք.

— Շիմտի, մուալլիմ էֆէնտի, էկէր Նօթիլիւսիւ կէզմէք արզու իտէրսէնիզ, էմրինիզէ մունթազըրըմ, տէտի :

11

Նօթիլիւս.

Գափթան Նըմօ պայագա գալգտը, պէն տէ արգասը սըրա գըյամ իտուպ իլէրլէտիմ. Եէմէք սալօնընըն արգա ճիհէթինտէ բէրատ իլէ մէսթուր իքի գանատլը պիր գաբու աչըլտը, վէ թամամ իթտիյիմիզ օտանըն պէօյիւքլիւյիւնտէ օլան պիր օտայա տախիլ օլտուգ :

Տախիլ օլտուղումուզ օտա միւքէմմէլ պիր քիւթիւպխանէ իտի. սիյահ բէլէսէնքտէն մամուլ վէ պագըր իշլէմէլի եիւքսէք ճամէքեանլարըն իչի քիթապլա տօլու իտի. պու քիթապլարըն ճիմլէսի տէ պիր պօյտա վէ պիր շէքիլտէ ճիլտլէնմիշ օլտուղու հալտէ, օտանըն տէօրթ թարաֆընտա տիզիլմիշլէր իտի. ճամէքեանլարըն ալթընտա տախի, իւզէրի մէշին գապլը վէ եումուշագ օթլար իլէ մէֆրուշ սանտալեէլէր պուլունմագտա իտի :

Սուհուլէթլէ քիթապ օգումագ իչին ճամէքեանլէր իլէ գանափէլէր արասընտա, իթէնիլտիյի վագըթ

իլէրի կէրի կիտէր րաճլէլէր (գրանկալ) գօնուլմուշ իտի.

Օտանըն օրթասընտա պէօյիւք պիր մասա օլուպ, իւզէրինտէ բէրաքէնտէ էվրագ, պիր չօգ տէֆթէրլէր, վէ պիր գաչ թանէ տէ էսկի գազէթալար պուլունույօրտու. Թավանտա տուրան տէօրթ տանէ պիլլուր քիւրրէլէրտէն նէշր օլունան էլէքթրիք զիյասը, իշպու մահալի գէմալի լէթաֆէթլէ թէնվիր էթմէքտէ իտի. Հագըգի պիր հայրէթ իլէ պու մուքէլլէֆ վէ մուզէյնէն քիւթիւպխանէյի թէմաշա իտուպ ատէթա կէօզլէրիմէ ինանմայօրտում:

Պիր գանապէնին իւզէրինէ եասլանըպ օթուրմուշ օլան գափթանա.

— Գափթան էֆէնտի, տօղրուսու քիւթիւպխանէնիզ, էյէր իւզէրինտէ պուլունան էն պէօյիւք սարայլարա լայըգ վէ ֆայըգ տէրէճէտէ մուքէմմէլ տիր, վէ պու քիւթիւպխանէնին սիզինլէ պէրապէր տէնիզլէրին տիպինէ կիրտիյինի տիւշիւնտիւքճէ տիւչարը հայրէթ օլույօրում, տէտիմ.

— Մուալլիմ էֆէնտի, ինսան պուրատա գէմալի սուքունէթ վէ թէնհալըգլա պուլտուղու իսթիրահաթի պաշգա նէրէտէ պուլապիլիր. սիզին մուզէխանէնիզտէքի օտատա պու տէրէճէ ասայիշ վէ իսթիրահաթ հըսս իտէ՞րմի իտինիզ.

— Խայր էֆէնտիմ, պունտան մաատէ պէնիմ քիթափխանէմ սիզինքինէ նիսպէթէն բէք ֆագըր վէ բէք էհէմմիյէթսիզ պիր հալտէ գալըր. զիրա էկէր եանըլմայօրսամ, ալթը եէտի պին ճիլտ քիթապընըզ օլմալըտըր.

— Եանըլըյօրսունուզ մուսիւ Արօնաքս, քիթապլարըմ օն իքի պին ճիլտտէն իպարէթ տիր, վէ պէնի քիւրրէյի արզա րապթ իտէն պիր չէյ վար իսէ, օ տա

պունլար տըր. Ֆագաթ Նօթիլիւս իլք տէֆա օլարագ տէնիզէ տալտըղը կիւն, պէնիմ իչին տիւնեանըն սօնու օլտու. սօն ճիլտլէրի, սօն տէֆթէրլէրի, վէ սօն կազէթալարը օ կիւն սաթըն ալտըմ քի, արթըգ անտէն սօնրա ալէմի ինսանիյէթին նէ պիր չէյ տիւշիւնմուշ, վէ նէ տէ եազմըշ օլտուղունա ինանմագ իսթէրիմ: Իշթէ մուալլիմ էֆէնտի, պու քիթապլարը իսթէտիյինիզ վագըթ մութալաա իտէպիլիրսինիզ, ճամէքեանլարըմ հէր վագըթ սիզին իչին աչըգ օլաճագտըր.

Գափթան Նըմօյա արզը թէշէքքիւր իթտիքտէն սօնրա, ճամէքեանլարա թէգարրուպ իթտիմ, հէր լիսանտան մաթպու ֆէննի քիթապլար, վէ քիւթիւպը հիքմիյէ վէ էտէպիյէ իլէ տօլու իտի. Ֆագաթ ալէմի սիյասէթ, եանի խարէյի պէլէտիյէյէ մութալիք հիչ պիր քիթապ կէօրմէտիմ. Կէօրտիւնիւր քի պու եօլտա քիթապլարըն, սէֆինէյէ տախալի գաթիէն մէն օլունմուշ իտի: Շուրասը տա ճալիպի մէրագ տըր քի, հէր լիսանտան եազըլմըշ օլան պու քիթապլար, ինթիզամըզ սուրէթտէ, եանի գարմագարըշ պիր հալտէ պուլունտուգլարընտան, գափթան Նըմօնըն, հէր հանկը լիսանտան օլուրսա օլսուն պիր քիթապը էլինէ ալտըղընտա, անը օգումագտա մուգթէտիր օլտուղու անլաշըլըյօրտու:

Պու քիթապլար էսկի վէ եէնի մուէլլիֆլէրին ասարը նէֆիսէսինտէն օլուպ, թարիխի էտէպիյաթ, շիիր, րօման, վէ ֆիւնունա տայիր իտի. մէսէլա Հօմէրօստան՝ Վիգթօր Հիւկօյա, Քսէնէֆօնտան՝ Միշլէյէ, վէ Րապըլէտէն՝ Մատամ Սանտա կէլինճէյէ տէյին, նէշրը ասար էյլէյէն մուէլլիֆլէրին թէլիֆաթը մէվճուտ իտի. Ֆագաթ քիւթիւպխանէնին տէրունինտէ-

քի քիթապլարըն էքսէրիսի իլմի ֆէննէ այիտ օլտուղու կիպի, մաքինայա, ֆէննը էնտախթէ, (ձգարանութիւն) ֆիւնունը միյահէ (Ջըրագրութիւն), ալայիմի հէվայէ (օտերեւութիւն), վէ մաաէն իլէ ճօղրաֆիյայէ, վէ տահա ուլումը սայիրէյէ տայիր իտիլէր քի, պու քիթապլար աաէտաճէ ուլումը թապիյէ (բնական գիտութիւն) թէէլիֆաթընըն մաֆէվգընտա պուլունույօրտու, պունտան անլաշըլըր քի, Նօթիլիւսին գափթանը, պաշլըճա ֆունունտան պահս իտէն քիթապլարը օգույօր ։ Պէզալիք, Հումպօլտ, Արակօ, Ֆուգօլ, Հանրի-Սէնթ-Կըլէր տը Վիլ, Շասլի, Միլն Էտուարս, Գաթրըֆաժ, Թինտալ, Ֆարատէ, Պէրթլօ, Րահիպ-Սէքք, վէ տահա պունլար կիպի ուլէմայի մէշհուրէնին ասարընտան մաատէ, պիր թագըմ ճօղրաֆիյա ճէմիյէթլէրինին խաթըրընամէլէրի, (յիշատակագիր) ուլումա տայիր րէսայիլի մէվգութէ, (գիտական հանդէս) վէ պունլարըն թա իւսթ պաշընտա, գափթան Նիմօ թարաֆընտան հիւսնի գապուլէ մազհար օլտուղունա տէլալէթ օլան, վէ եախօտ պէնիմ պէօյլէ զանն իթտիյիմ, իքի ճիլտէն իպարէթ էսէրը աճիզանէմ տուրույօրտու ։

Ժօզէֆ Պէրթրանըն ասարը պէրկիւզիտէսինտէն, միւէսսիսէյնի ուլումը նէճմիյէ (հիմնադիրք աստղաբաշխական գիտութեանց) նամ քիթապըն, 1865 սէնէսի սօնլարընտա նէշր օլունտուղունը պիլտիյիմտէն, գափթան Նիմօնըն, Նօթիլիւսին տէրունինտէ իգամէթի, թարիխի մէզքիւրտէն էօթէյէ կէչէմէզ իտի. տէմէք օլուր քի գափթան Նիմօ, էն չօղու իւչ սէնէտէն պէրի թահթ էլ պահր սէյահաթէ պաշլամըշ իտի ։ Մա մաֆիհ տահա եէնի քիթապլարըն թարիխինտէն պունը թաատիգ իտէպիլիրիմ տէյու մէմուլ իտիյօրտում. լաքին պու մաատէյի սօնրատան տախի արամագ գա-

պիլ օլապիլէճէյինտէն, իշպու թէհարրիյաթը վագթը ախէրէ թէրք իթտիմ, վէ անճագ պիր ան էվվէլ, Նօթիլիւսին հէր ճիհէթինի կէօրմէք արզուսըյըլա գափթան Նիմօյա.

— Էֆէնտի, քիւթիւպխանէնիզի թահար միւթալաամա վագ պույուրտուղունուզ իչին թէշէքքիւրլէր իտէրիմ· պուրատա իլիմ խազինէլէրի վար քի, սայէնիզտէ անլէրտէն իսթիֆատէ իտէճէյիմ, տէտիմ ։

— Պու սալօն քիւթիւպխանէ օլտուղտան մաատէ, սիգարա իչմէյէ տախի թախսիս իտիլմիշ տիր ։

— Սիգարա՞ մը պույուրտունուզ, պու կէմիտէ սիգարա իչէնլէ՞ր տէ մի վար ։

— Շիւպհէսիզ ։

— Օ հալտէ թիւթիւն եախօտ սիգարա ճէլպ իթմէք իչին, Հավանա չէհրի իլէ միւնասիպէթինիզ օլաճաղընա գանաաթ կէթիրմէմ լազըմ կէլիր ։

— Ասլա, շու սիգարայը գապուլ իտինիզ միւսիւ Արօնաքս, վագըա Հավանատան կէլմէմիշ իսէ տէ, էկէր թիւթիւնտէն անլարսանըզ փէք մէմնուն օլաճագսընըզ ։

Գափթանըն թագտիմ իթտիյի սիգարայը ալըպ, զայէթ միւսէննա, ուֆագ վէ կիւզէլ պիր սիգարա մընկալընտան եագարագ, ատէթա թիւթիւն թիրեաքիսի օլան ատէմլէր կիպի քէմալի իշթահա իլէ չէքմէյէ պաշլատըմ ։ Պու սիգարա, Լօնտրա սիգարալարը չէքլինտէ օլուպ, ալթուն կիպի սարը եափրագլար իլէ իմալ իտիլմիշ իտի. սիգարայը պիր իքի նէֆէս տահա թիւթտիւրտիւքտէն սօնրա.

— Բէք կիւզէլ, լաքին թիւթիւն տէյիլ տիր ։

— Խա՛յր, տէյիլ տիր, նէ Հավանա, նէ տէ շարգ թիւթիւնիւ տիր, պու պիր նէվի տու նէպաթը տըր

քի , եաբրագլարընտա չօգ նիկօլին օլմագ հասէպիյլէ թութունէ պէք միւշապիհ իտի . Լօնտրա սիկարալարը իլէ պունըն իչիմինի նա՞սըլ պուլույօրտունըզ .

— Ա՜հ գարթաշ էֆէնտի , պիլմիշ օլուն քի պու կիւնտէն իթիպարէն , մահսուլաթը արգէյէտէն պուլունան թութունտէն նէֆրէթ իտէրիմ .

— Եօյլէ իսէ իսթէտիյինիզ կիպի իչինիզ , զիրա քիւլլիյէթլէ տէնիզտէն չըգարտըգըմ պու մահսուլ , հիչ պիր Րէժի իտարէսինին նազարը տըգգաթընտան կէչմէտիյի հալտէ տախի , նէֆիս տիր զանն իտէրիմ .

— Պէք նէֆիս .

Պու էսնատէ գարթաշ Նէմօ , սալօնա կիրտիյիմիզ գաբընըն թամ գարշըսընտա պուլունան գաբըյը աչմըշտը , վէ պէն տէ միւքէմմէլ սուրէթտէ թէնվիր վէ թէզյին օլունմուշ պիր տէհլիզէ կիրտիք .

Պուրասը օն մէթրօ պօյունտա , ալթը մէթրօ էնինտէ , վէ պէշ մէթրօ իրթիֆաընտա տէօրթ քէօշէ պիր մահալ օլուպ , թավանը արապէսգ նագշխաթըյլա թէզյին իտիլմիշ իտի . Ձիյայի էլէքթրիք , պու սալօնա պուլունան նատիր իւլ էմսալ , վէ ատէթա միւճիպէ հէվէսանէն օլան էշեայի հայրէթֆէզայի , պարլագ , ֆագաթ միւլայիմ պիր ըշըգլա թէնվիր իտիյօրտու . Ֆիլ հագըգա սէնայի վէ թապիաթըն պէզը իթմիյի խազինէլէրի հավի պուլունան , վէ պիր միւզէյէ նազիրանէ իլէ գարմագարըշ պիր հալտէ վազ օլունան պու սալօն , հէր ճիհէթլէ միւքէմմէլ պիր միւզէխանէ անտէյէ շայան իտի .

Պէօյլէ վէ նամտար ուսթաթլարըն ֆըրչալարընտան չըգմա , օթուզ գատար մէշհուր րէսիմլէր , պիր չէշիտ չէրչիվէլէր տէրունինտէ , վէ չուլէտար սիլահ արմալարը իլէ նէգգաշլէրինտէն թէֆրիք իտիլիրլէրի հալտէ , զարաֆէթ միւսէննա վէ կիրանպէհա հալըլար իլէ մէսթուր օլան տիվարլարը թէզյին իթմէքտէ իտիլէր . Պու տէրէճէյի նիհայէտէ գըյմէթտար րէսիմլէրին էքսէրիսինի , զաթէն քէմալի հայրէթլէ էվրօբա միւզէխանէլէրինտէ , վէ սէնայիի նէֆիսէ (գէզարտուսա) սէրկիլէրինտէ կէօրմիւշ իտիմ . Էսկի մէշհուր րէսսամլարըն ասարը արասընտա , Ռաֆայէլին Մէրիէմանէյի իրայէ իտէր պիր թապլօսու իլէ , Լէօնարտ տը Վինչին պիր պագիրէյի , Գօրէժին պիր րէսմի , Տիսիյէնին պիր գատընը , Վէրօնէզին պիր սաճիտի (երկըրպագու) , Մօրիլյօնըն հազրէթը Իսա միրաճընըն (համբարձման) թասվիրի , Վէլասգուէզին պիր րահիպի , Ռիպէրանըն իքի ատէտ բէյզաժլարը , Ժէրիգօյ վէ Բրիւտօնըն իքի ատէտ րէսիմլէրի , վէ տահա սայըր էրպապը սանաթքեարանըն լէվհալէրի կէօրիւլմէքտէ իտի . Եէնի րէսսամլարտան իսէ , Տըլագրուա , Ինկր , Տըգան , Թրուայօն , Մէյսօնիյէ , Տօպինէ , վէ տահա էմսալլէրինին չըգարտըգլարը րէսիմլէրտէն մաատէ , էզմինէյի գատիմէ (հին ժամանակ) մէշհուր հէյքէլթըրաշլարըն էսէրը մէհարէթլէրի օլան հէյքէլլէր տախի , քէնտիլէրինէ մախսուս օլան սահպալար իւզէրինէ գօնուլուպ , պու նատիր իւլ էմսալ միւզէխանէնին թէզյինաթընը արթըրմագտա իտիլէր .

Գարթաշ Նէմօ , կէօրտիւյիւմ շէյլէրտէն տուչարը խաթըրըմ ու հայրէթ օլտուղումու քէշֆ իտէրէք .

— Մուալլիմ էֆէնտի , սիզի պու ինթիզամսըզ սալօնտա թէքլիֆսիզճէ գապուլ իթտիյիմ իչին աֆվընըզը թէմէննի իտէրիմ , տէտի .

— Էսթաղֆիրուլլահ , լաքին քի՞մ օլտուղունուզը պիլմէյէ գալգըշմագտըզըն , զաթը ալինիզին՝ էրպապը սանաթտէն մէշհուր պիր րէսսամ օլտուղունըզա գանա-

աթ կէթիրմէմէ մուսաատէ իտէ՞ր միսինիզ ։

— Րէսսամ օլմատըղըմտան , բէնիմ մէրագլըմը տէսէնիզ տահա մինասիպ օլուր , պիր վագըթ ինսան-լարըն նէտը մէհարէթի օլան պու տաարը թօբլամայը բէք սէվէր իտիմ . պունլարը բէք գըյմաթէ պիր մէրագ-լա թէհարրի իթտիյիմ իտիմ , պազը գըյմէթլի էսէր-լէր էլտէ իտէպիլտիմ քի , պունլար՝ պատէմա պէնիմ իչին վիճուտի օլմայան արզըն սօն խատիրաթլարը տըր ։ Պէնիմ Նազարըմտա , սիզին հէնի բէսսամլարընըզ բէք էսկի , համի իքի ուչ պին սէնէլիք տիրլէր . զիրա ու-թալարըն հաչը օլմազ , էն էսկի պիր բէսսամ իլէ պու կիւն հէթիշէնլէրին աարը միւսավի տիր ։

Սալօնըն պիր թարաֆընը իշղալ իթմիշ օլան պիր էրղանուն (էրղէնօն) բիանօսը ուզէրինտէ գարմագա-րըշ պիր հալտէ կէօրիւնէն , Վէպէրին , Րուսինինին , Մօզարըն , Պիթօվէնին , Հայտընըն , Մէյէրպէրին , Էրօլ-տըն , Վագանէրին , Օպէրին , վէ տահա պու ուսթա-լարա մէմասիլ մէշահիրի մուսիքիշինասանըն աարընը կէօզթէրէրէք .

— Պու մուսիքիշինասլարա նէ՞ տէրսինիզ , տէտիմ ։

— Պու ուսթալար տախի պէնճէ Օրֆէյէ (*) հէմ սըր տըրլար . զիրա թէրքը տաղատաղայի հայաթ իտէն-լէրին խաթըրէսինտէն , թարիխճէ օլան ֆարգ պիւ-սիւթիւն զայիլ օլուր . վէ իշթէ մուալլիմ էֆէնտի , պէն տախի , ալթը գատէմ թօբրաղըն ալթընտա խո-թիրահաթ իթմէքտէ օլան տօսթլարընըզ կիպի էօլմիւ-շիւմ տիւր ։

Գաբթան Նըմօ , տէրին պիր միւլահազաթէ տա-

(*) Օրֆէ , էսկի զէմանլէրտէ , մուսիքինին բիրի նախսա իլահը տըր ։

լարագ սուստու , ազիմ պիր հէյէճան իլէ պու զարիֆ ատէմին սիյմասընտա կէօրիւլէն զարաֆէթի թէտգըգ իտիյօրտում . . .

Մումաիլէյհ, տիրսէյինի զայէթ գըյմէթտար մու-զայքըլի պիր մասայէ տայանմըշ օլտուղու հալտէ տալ-կըն տալկըն տիւշիւնիւյօրտու , զանն իտէրսին քի պէնի կէօրմէյօր իտի ։

Գաբթանըն պու հալինէ րայէթէն պէն տախի սուս-տում , վէ սալօնըն տէրունինտէ պուլունան գըյմէթլի էշեանըն թէմաշասընա տէվամ իթտիմ ։

Սէնայէյի նէֆիսէ աարընտան սօնրա , նատիր ու էմսալ էշեայի թապիյէ , էհէմմիյէթլի պիր մէվգը իշղալ իթմէքտէ իտի . պունլար պաշլըճա պահրը Մու-հիթին մահսուլաթընտան պիր թագըմ նէպաթաթ , վէ ճընս ճընս սատէֆլէրտէն իպարէթ իտի քի , գաբթան Նըմօ, քէնտի էլի իլէ գաարը տէրեատէն պուլմուշ իտի։ Սալօնըն օրթասընտա էլէքթրիք զիյասըյըլա մինէվ-վէր պիր ֆըսգըյէ օլուպ , պունըն ույը , հէքզարէ սատէֆտէն հաբըլմըշ պիր հավզըն իչինէ տէօքիւլիւ-յօրտու . ալթը մէթրօ գատար չամ չարշը էնի պօյը , վէ էթրաֆը քէմալի մէհարէթլէ տիւզէթիլմիշ օլան պու պաթթալ սատէֆ , եումուշագ տէրիլի , պաչըրգ գըրըմտան , վէ ըսթըրըխա նէվինէ մէնսուպ պիր հայ-վանըն գապուղը իտի . չու հալտէ, վագթիյլէ Վէնէտիք ճումհուրիյէթի թարաֆընտան , Պիրինճի Ֆրանսուա գըրալա հէտիյէ վէրիլէն , վէ էլեէվմ Բարիստէ վագը , Սէն-Սիւլբիս քիլիսասընտա մայի մուգատտէս հավզը (օրհնեալ ջրոյ աւազան) հաբըլան , իքի ատէտ իրի սա-տէֆլէրտէն բէք չօգ զիյատէ գըյմէթտար իտի ։

Պու հէքզարէ սատէֆտէն մամուլ հավզըն էթրա-ֆընտա , պիր սուրէթը միւնթազամատէ քէնարլարը

պադըր գարը, պէօյլէ վէ քիւչիւք պիլլօր գութուլար տէշքիլմիշ իտի. մէզքիւր գութուլարըն տէրունինտէ պուլունան էմսալի նամէսպուգ տէնիզ մահսուլաթը, չիմտիյէ գատար հիչ պիր թամպյունըն (ընադէտ) նազարը տըգգաթընտան կէչմէմիշ տէնսէ, ալա մուպալաղա իտիլմիշ օլմազ. պու մէնզարէյի պինազիրէնին թէմաշասընտան հըսս իթտիյիմ թաաճճիւպ ու մահզուզիյէթին տէրէճէսինի թարիֆ իտէմէմ,

Պօլիպոտլար, վէ տիքէնլիլէր ճընսընտա մէնսուպ նէպատաթը հայվանիյէ (կէնդանատունկ) չիւպէսի, հայրէթէֆզա նումունէլէր իպրազ իտիյօրտու. պիրինճի գըսմըն իչինտէ, նէպաթ չէքլինտէ, վէ պաղալըգլարը չօգ օլան Տուպիփօրլար, վէ Դօրգօնլար, եէլբազէքէրարի տէշքիլ իտիյորլէր իտի. Դայէթ ճումուշագ Սիւրիյա սիւնկէրլէրի, Իսփայէր, Պինատօլլար, Նօրվէճիյա տէնիզլէրինէ մախսուս չայանը հայրէթ պիր նէվի հայվանը նէպաթի (կէնդանատունկ), չէմսիյէ չէքլինտէ ճընս ճընս տէնիզ անալարը, եօսունլարըն հէր նէվի, ուսթամ օլան միւսիւ Էտվարըն, քէմալի մէհարէթլէ թասնիֆ (դասակարգել) իյլէտիյի նէպատաթը հայվանիյէնին հէր գըսմընը, տուչարը հայրէթ օլարագ թէմաշա իտիյօրտում. Հէլէ պունլարըն իչինտէ, Պուրպօն ատալարը տէնիզլէրինէ մախսուս Վօկիլօնլար (*), Անթիլ ատալարը տէնիզինտէն չըգան վէ «Պիսիլթօն Սրապասր (**)»

(*) Պալատէ մուհաբբէր պու մէճհուլ իսիմլէր, ճընս ճընս Պօլիպլէրին, եանի հայվանաթը նէպաթիյէ իսիմլէրի օլուպ, պունլարըն թիւրքճէ վէ էրմէնիճէսի օլմատըղընտան, պիզզարուր, էրպապը թամպյունըն վէրտիքլէրի իսիմլէր իսթիմալ օլունտու։

(**) Պիսիլթօն՝ էզմինէյի գատիմէ էֆքեարը պաթըլէսինճէ, տէնիզ իլահընըն իսմի տիր. էսկի զէմանլարտա կէմիճիլէր պունըն հէյքէլինէ թափարլար իտի։

տէնիզէն մահսուլատ զայէթ կիւզէլ մէրճան տալլարը, խուլասայի քէլամ ինսանըն մէրագ ու հայրէթինի մուճիպ օլան հայվանաթը նէպաթիյէնին հէր ճընսլարը, (քի պունլար կիթտիքճէ չօղալըպ ատալար կիպի երզըլարագ, կիւնիւն պիրինտէ տէնիզին պիր գըսմընը գապա հալինէ վազ իտէճէքլէրի, թամպյունըն քէշֆիյաթընտան տըր) տիքէնլի գապուգլարըյլա էն զիյատէ նազարը տըգգաթը ճէլպ իտէն, տէնիզ քէստանէլէրի, Աստէրինլէր, Կոմատօլլար, Էքինալար, Պըրիալար, վէ նիւճիւմը պահրի (ծովաստղ) տէն, պու գըսմա տախիլ օլան պիր չօգ նէվլէրի, մէվճուտ պուլունույօրլար իտի։

Սատէֆ գապուգլը հայվանաթըն թէֆթիշի իսէ մէշղուլ օլան պիր ատէմ, մութէատիտ ճամէքեանլարըն իչինտէ պու նումունէլէրի կէօրմիւշ օլսա, մութլագա հայրէթինտէն պայըլըր իտի. պէն պուրատա եումուշագ տէրիլի հայվանաթըն օ գատար նէվ վէ ճընսլարընը կէօրտիւմ քի, անլէրի սայմագ, վէ եախօտ գըյմէթ պիչմէք մուհալ գապիլինտէն տիր. եալընըզ պու անէ գատար էմսալի կէօրիւլմէմիշ ընէկեարէնկ, վէ նէվ պէ նէվ չէքիլտէ օլան հայրէթպախշ պալըգըգդըլէթլէրինին, էչքեալը աճիպէյի հայիզ պուլունան պէօճէքլէրին, ֆազֆուրլարըն. արուսէքլէրին, այնի չէմս կիպի բարլագ չէօրլէրին, ըսթէննեա վէ ըսթըրիտեալարըն, քէզալիք ինճու հասըլ իտէն սէտէֆլէրին, պօրու չէքլինտէ գապուգլը պիր նէվ պէօճէքլէրին, տէնիզ սալյանկէօզլէրինին, վէ զարիֆ չէքիլտէ աչըլմատըգլէրին պահսըյլա իքթիֆա իտէճէյիմ քի, պունլարըն էն նատիր նէվլէրինտէն հէր պիրինին՝ մէրագլըլար ինտինտէ եիրմի պին ֆրանգ գըյմէթի օլաճաղընա գանաաթ հասըլ իթթիմ։ Պունլարտան մատէ

եէնի Հօլանտա տէնիզլէրինէ մախսուս , վէ բէք մուշկիւլ ելէ կէչիրիլմէքտէ օլան պիր Նէվ պալըգ իլէ, Սէնէկալ ատալարը տէնիզինէ այիտ պէյազ, ղայէթ նազիր , վէ իքի գաթլը միտռա չէքիլնտէ պիր ճընս հայվան քի , պիր ուֆիլէյիշտէ ատէթա սապօն քէօբիւյիւ կիպի մահվ օլուր ։ Մէքսիկա քէօրֆէզինտէն կէլիպ տէ կիւճ հալ իլէ Ամէրիգա տէնիզլէրինտէ թութուլան մայի բէնէկտէ , վէ գապուղը այնի եան եանա տիզիլմիշ քիրէմիտ կիպի պիր հայվան , Զին տէնիզլէրինէ մախսուս եէշիլ տէնիզ բարպագանը , չինի չէքիլնտէ ուֆագ վէ եասը պէօճէքլէր , պունլարըն գապուգլարը , Աֆրիգա վէ Հինտիսթանըն իչէրիլէրինտէ , ատէթա ագճէ կիպէ խաթիմալ օլունուր ։ Բէզգալիք հէզար բէնկ , վէ ղայէթ գըյմէթտար արուսէքլէրին էն ալա ճընսլարը , տէնիզ գէյթունը , բիւգօպօս թաճը , շապգա , իրկավան , օգ , տէնիզ գայըսըը , սուբունէզին պըր պըր ճընսլարը , վէ տահա պունլարա մէմասիլ պինլէրճէ տէնիզ մախլուգաթը գօլէքսիօնունը , հայրէթիմտէն նաշի քէնտիմտէն կէչմիշ պիր հալ իլէ թէմաշա խասալ տօյմայօրտում ։

Պունլարտան մատէ խուսուսի պիր ճամէքեան իչինտէ տախի . եէքէթրիք զիյասը յըլա պարլամագտա օլան ինճու թէսպիհլէր , պահրը Ահմէրտէն (կարմիր ծով) սայտ օլունմուշ , վէ գաթմէրլի սէտէֆլէրտէն չըգարըլմըշ օլան , եէշիլ , բէնպէ , սարը , մայի վէ սիյահ ինճու տանէլէրի վար իտի , պունլարըն արասընտա , նատիր պուլունան սէտէֆլէրտէն չըգարըլմըշ , կիւվէրճին եումուրթասընտան պէօյիւք պիր ինճու տանէսի , վագթըյըլա սէյեահ Թավէրնիյէնին Իրան շահընա իւչ միլեօն ֆրանգա սաթտըղը , վէ Մասգաթ ամիրինին նէզտինտէ պուլունան , վէ էմսալսըզ տատ օլունան ին-

ճուտէն չօգ զիյատէ նէֆիս , վէ գըյմէթտար օլտուղունը իյթիրաֆ իթմէմէք գապիլ տէյիլ տիր ։

Շու հալտէ գարթան Նըմօնըն գօլիգսիյօնունա գըյմէթ պիչմէք գապիլ օլմատըղընտան , մումաիլէյհ պու էշեայի նէֆիսէյի էլտէ իտէպիլմէք իչին, միւթլագ միլյօնլար սարֆ իթմիշ օլմալը իտի . աճէպա պու գատար ճէսիմ պիր մէպլաղը նէ՞րէտէն պուլույօր տէյի քէնտի քէնտիմէ սուալ իթմէքտէ իքէն , գարթան Նըմօ նակէհան պանա աթֆը քէլամ իտէրէք .

— Սէտէֆլէրին գօլիքսիյօնըմը մուայէնէ իտիյօրսունըզ տէյի՞լ մի . վագըա պունլար՝ պիր Թապիյունըն նազարը տըգգաթընը ճէլպ իթմէյէ շայան տըրլար , ֆագաթ պունլարըն պէնիմ իչին տահա զիյատէ գըյմէթտար օլաճագը թապիյի տիր , զիրա ճիւմլէսինի տէ պիզզաթ քէնտի էլիմլէ թօբլամըշըմ տըր . էվվէթ միւսիւ Արօնաքս , քիւրրէյի արզ իւզէրինտէ պիր տէնիզ եօգ քի , պէնիմ նազարը թէհարրիյաթըմտան գուրթուլմուշ օլսուն , տէտի ։

— Անլայօրում գարթան էֆէնտի , անլայօրում , սիզին պու ագըլտան ֆիքիրտէն տըշարը օլան ճէսիմ սէրվէթինիզին իչինտէ , տօլաշմագտան հըզզ իթտիյինիզ մէսէրրէթին տէրէճէսինի պիլիրիմ . սիզ օ ատէմլէրտէնսինիզ քի , խազինէլէրի վէ սաատէթի հալի քէնտիլէրի թէշքիլ իտէրլէր , Եվրօպանըն հիչ պիր միւզէխանէսի , պէօյլէ պիր տէնիզ մահսուլաթը գօլիգսիյօնունա մալիք տէյիլ տիր . հայրէթիմի պունլարա սարֆ իթտիյիմ հալտէ , եա պունճա էշեայի հարիգ իւլ ատէյի հավի պուլունան կէմինիզ իչին նէ սարֆ իտէճէյիմի պիլմէյօրում ։

« Վագըա պէն սիզին էսրարընըզա վագըֆ օլմագ իսթէմէմ , հալ պու քի նօթիլիւսի թահրիքէ , վէ թահ-

տէլ պաճր հարաքէթէ մուվաֆֆագ իտէն գուվվէյի ֆէվգէլատէնին նէ օլտուղու , վէ նէ կիպի ֆէննի վասըթալարտան իսթիֆատէ իտիլտիյի , տէրճէմէյի նիհայէտէ մէրագըմը թահրիք իթմէքտէ օլտուղունը իյթիրաֆ իտէրիմ. Էվվէթ գաբթան էֆէնտի , մէսէլա պու սալօնըն տիվարլարընտան ասըլը պիր թագըմ ալաթ ու էտէվաթ կէօրիւյօրում, պունլար պանա պիւթիւն պիւթիւնէ մէճհուլ շէյլէր տիր . աճէպա անլէրին նէյէ խըթմէթ իտիլտիյինի անլայապիլէճէ՞քմիյիմ. . .

— Մըսիւ Արմանտօս , զաննի իտէրսէմ սէֆինէտէ սէրպէսթ օլտուղունըզը սիզէ սէօյլէմիշ իտիմ. պինաէն ալէյհ Նօթիլիւսին հէր ճիհէթինի տօլաշըպ իճինտէն իճէյէ թէտգըգ իտէպիլիրսինիզ, վէ պէն սիզէ մէմնունէն րէհպէրլիք (առաջնորդել) իթմէյէ հազըրըմ։

— Ա՛հ էֆէնտի , պու լութֆա մուգապիլ նասըլ թէշէքքիւր իտէճէյիմի պիլմէյօրում, ֆագաթ միւսաատէնիզի սույի իսթիմալ իթմէք տէ իսթէմէմ. Եալընըզ կէօրտիւյիւմ ալաթ ու էտէվաթըն , սուրէթը իսթիմալինի կէօրմէք վէ պիլմէք արզուսընըլա սուզան օլույօրում. . .

— Մուալլիմ էֆէնտի , պու ալաթը հէքիմանէ (բնագիտական գործիք) տէն , պէնիմ օտամտա տախի վար քի , օրատա սուրէթը իսթիմալինի սիզէ թարիֆ իթմէք մէսէրրէթինէ նայիլ օլաճաղըմ. Լաքին էվվէլ էմրտէ պույուրուն սիզէ թախսիս իտիլէն օտայը զիյարէթ իտէլիմ, զիրա Նօթիլիւսին տէրունինտէ , նէ կիպի պիր գամարանըզ օլաճաղընը էվվէլտէն պիլմէնիզ լազըմ տըր ։

Գաբթանըն արգասը սըրա կիթտիմ քի , սալօնըն տէօրթ ճիհէթինտէ պուլունան գապուլարըն պիրինի աչմագլա, պէնի սէֆինէնին տար կէչիտլէրինէ իտխալ իթտի . պէրապէր պաշ թարաֆընա կիթտիք , օրատա թասավվուր իթտիյիմ ուֆագ պիր գամարա տէյիլ, իյլա կիւզէլ պիր գարեօլա , պիր թուալէթ մասասը , վէ տահա հէր տիւրլիւ լէվազըմը հավի զայէթ միւքէմմէլ պիր օտա իտի ։

Գաբթան Նէմօյա պէյանը թէշէքքիւր իթտիմ, մումաիլէյհ , պիր գապու աչարագ քէլամէ աղազ իտտի .

— Օտանըզ պէնիմ օտամա միւթասըլ տըր , վէ գապուսը տախի սիզին օտանըզ կիպի սալօնա աչըլըր , տէտի ։

Գաբթանըն օտասընա կիրտիմ, պու օտա, սատէլիյի իլէ , քիւշէյի ինզըվայէ չէքիլմիշ րահիպլէրին մանասթըր օտալարընա պէնզէյօրտու , տէրունինտէքի էշեա իսէ պիր տէմիրտէն մամուլ գարեօլա , չալըշմաղա մախսուս պիր մասա, վէ պիր ուֆագ թուալէթ տօլապընտան իպարէթ իտի . Թէզեինաթէ տայըր հիչ պիր շէյ պուլունմայօրտու . Թավանտաքի պիլլուր գըլօպտան աքսէտտագ օլան էլէքթրիք զիյասը տախի , օտանըն էշեասընը խաֆիֆճէ թէնվիր իտիյօրտու ։

Գաբթան Նէմօ , օտայա կիրտիյիմիզտէ պանա պիր սանտալեայէ կէօսթէրէրէք .

— Լութֆէն օթուրունուզ , տէտի ։

Սանտալեայէ օթուրտում, վէ մումաիլէյհ , օտասընըն տիվարընտան ասըլը օլան ալաթլարը իրայէ իտէրէք , շու եօլտա սէօզէ իպթիտար էյլէտի ։

12

Հէր շէյ էլէքթրիք իլէ ·

Մուալլիմ էֆէնտի, իշթէ Նօթիլիւսին հարաքէթինէ լազըմ օլան ալաթ ու էտէվաթ պունլար տըր · կէրէք սալօնտա, վէ կէրէք պուրատա տայիմա պու ալաթլար կէօզիւմիւն էօնիւնտէ տուրլէր քի, անլէրին սայէսինտէ պահրը Մուհիթին տէրունինտէ վազիյէթիմի, վէ թութաճաղ մէվգըմի անլարըմ. պու ալաթըն պազըլարը սիզէ մալիւմ տիւր ։ Մէսէլա, շու Նօթիլիւսին հարարէթը տախիլիյէսինի (Ներքին ջերմութիւն) իրայէ իտէր միզանը հարարէթ տիր (ջերմաչափ), շու տախի, հավանըն սըգլէթինի, վէ թէպէտտիւլաթընը կէօսթէրիր միզան իւլ հէվա (ծանրաչափ) օլտուղու կիպի, պու տախի, հէվանըն նէմինի էօլչիւպ, ուֆուգըն գուրագըլըղընը, հէվանըն թէպէտտիւլաթընը, վէ ֆուրթունա զուհուրինի խպար իտէր պիր նէվի քիմեէվի ալաթ տըր, շու տա պուսուլա (բեւեռացոյց) տըր քի, խօլումը տօղրուտըր · պու ալաթ իսէ, կիւնէշին իւքսէքլիյինի էօլչէրէք պուլունտուղում տէրէճէնին արզընը իշար իտէր · տիւկէրի տէ, տէրէճէնին թուլինի խապէր վէրիր գըրօնօմէթրօ տըր, պունլար տա, կիւնտիւզ վէ կիճէյէ այիտ տիւրպիւնլէր տիր քի, Նօթիլիւս սաթհը տէրեայէ չըգտըղընտա, տայիմա ուֆուգըն հէր նօգթալարընը թէտգըգ վէ թէճէսսիւս իտէրիմ ։

— Պու ալաթլար հէր սէֆինէտէ պուլունուր, վէ պէն տախի անլէրի իսթիմալ իտէպիլիրիմ. լաքին պազը ալաթլարտա կէօրիյօրում քի, պունլար, շիւպհէ-

սիզ Նօթիլիւսիւն հարաքէթինէ լազըմ օլմալը տըրլար, ֆագաթ շու սաաթ շէքլինտէ եուվարլագ, վէ իւզէրինտէ միւթէհարրիք պիր իյնէ պուլունան թէբսի, մանիմէթրօ՞ մը տըր ։

— Էվվէթ, պույուրտուղունուզ կիպի մանիմէթրօ տըր, լաքին պուխարըն շիտտէթի տէրէճէսինի կէօսթէրմէզ, իլլա, սու իլէ իխթիլաթ իտուպ, անըն թազեիգի խարիճիսինի (արտաքին ճնշում) կէօսթէրիր քի, պու սուրէթլէ սէֆինէնին գաչ մէթրօ տէրինտէ պուլունտուղունը անլարըմ ։

— Պու եէնի նէվ սօնտալար, սույըն տէրինլիյինի՞ մի էօլչէր ։

— Պունլար միզան իւլ հէրարէթէ մէնսուպ գըօպլար տըր քի, տէնիզին թապագալարընտա միւխթէլիֆ սուլարըն, հէրարէթ վէ պէրուտէթին տէրէճէլէրինի իշար իտէր ։

— Սուրէթը իսթիմալլէրինի քէշֆ իտէմէտիյիմ շու ալաթլար նէ՞յէ գուլլանըլըր ։

— Մուալլիմ էֆէնտի, պու խուսուստա սիզէ պազը իզահաթ վէրմէքլիյիմ իճապ իտէր, պինաէն ալէյհ տըգգաթլը տինլէյինիզ ։

Գափթան Նըմօ, պիր տագըգա գատար սիւքիւթ իխթիյարտէն սօնրա շու վէճհլէ իֆատէյի մէրամ էյլէտի ·

— Կէօրտիւյիւնիւզ, օ ալաթլար, ղայէթ գուվվէթլի, մէրթէպէյի ղայէթտէ սէրի, վէ սօն տէրէճէ մութի վէ գօլայ ավատանըլըգլար տըր քի, հէր շէյէ իսթիմալ օլունուր, վէ պաշլըճա սէֆինէմին րուհը մէգամընտա տըրլար · զիրա հէր շէյ պունլարըն վասըթասըյլա իճրա օլուր ։

Սէֆինէմի եիւրիւտիւր, թէնվիր իտէր, վէ ըսը-

տըր, պու վասըթա իլէ էլէքթրիք տիր, տէյինճէ, քէմալի հայրէթլէ ·

— Էլէքթրի՞ք մի, տէյէ հայգըրտըմ ։

— Էվվէթ միւսիւ Արօնաքս, էլէքթրիք տիր ։

— Հալ պու քի գարըթան էֆէնտի, սէֆինէնիզին էօյլէ պիր սիւրաթը ֆէվգէլատէսի վար քի, էլէքթրիք իլէ պու գատար գուվվէթ իսթիհսալ օլունամազ · Էլէքթրիքին գուվվէյի հարաքէսի, շիմտիյէ գատար բէք մահտուտ պիր հալտէ գալմըշ օլմազըլա, լայըգըյըլա իսթիֆատէ օլունամամըշ տըր ։

— Մուալլիմ էֆէնտի, պէնիմ իսթիմալ իթտիյիմ էլէքթրիք, էօյլէ սիզին, վէ ումումըն պիլտիյի տէյիլ տիր · սիզէ պունտան զիյատէ պիր շէյ տէյէմէճէյիմտէն, պու պապտէ պէնի մաազուր թութմանըզը ըճա իտէրիմ ։

— Իսրար իթմէմ գարըթան էֆէնտի, մահզա էլէքթրիքտէն հասըլ իտէպիլտիյինիզ պու նէթիճէյէ հայրէթլէ մէֆթուն օլուրըմ · Եալընըզ պիր շէյ սուալ իթմէք իսթէրիմ քի, էկէր մունասիպ կէօրիւլմէզսէ, ճէվապ վէրմէյինիզ ։ Էլէքթրիք իսթիհսալը զըմնընտա գուլլանտըգընըզ էճզանըն անգարիպ թիւքէնէճէյի տէրքեար տըր, մէսէլա, գարա իլէ իխթիլաթ իթմէտիյինիզ հալտէ, զինկօյը նէ՞րէտէն թէտարիք իտէր, վէ եախօտ զինկօնըն եէրինէ նէ՞ իսթիմալ իտէրսինիզ ։

— Սիւալինիզ ճէվապսըզ գալմայաճագ տըր · Էվվէլա շունու պիլմէլիսինիզ քի, տէնիզլէրին տիպինտէ հատսըզ հիսապսըզ ալթուն կիւմիւշ վէ զինկօ մատէնլէրի վար, վէ պունլարը իշլէթիպ տէ իսթիֆատէ իթմէքտէ օ գատար միւշքիւլ տէյիլ տիր · Հալ պու քի պէն արզա մէնսուպ օլան պու մատէնլէրէ ասլա միւրաճաաթ իթմէտիմ, պէն էլէքթրիքը բէյտա իթմէք իչին լազըմ կէլէն վասըթալարը տէնիզտէն թալէպ իթտիմ ։

— Տէնիզտէ՞ն մի ։

— Էվվէթ մուալլիմ էֆէնտի, հէմ տէ գօլայճա մուվաֆֆագ օլապիլտիմ, պէն տէնիզին պազը տէրին եէրլէրինէ թէլլէր պաթըրարագ, վէ արալարընտա նագիլ թէէսիս իտէրէք, մէզքիւր թէլլէրին, համիլ օլաճագլարը հէրարէթ վէ պէրուտէթ տէրէճէլէրինտէն էլէքթրիք էլտէ իտէպիլիրի իտիմ · հալ պու քի պէն տահա գօլայ, վէ տահա ճիտտի պիր թարիգ իթթիխազ իթտիմ ։

— Նա՞սըլ թարիգ ։

— Տէնիզ սույընըն թէրքիպաթընը պիլիրսինիզ քի, պին կըրամընտա տօգսան ալթը պուչուգ կըրամ թաթլը սու, իքի գըրամ իւչ սիւլիւս գատար գլօրիտ սօտիյում, վէ պիր ազտա գլօրիտ մաղնիսիյում վէ պօթասիյում, պուլունտուղու կիպի, պիր մըգտար տա մաղնիսիյում բրօմուտ, քիպրիթիթ մանեէզի, քիւքիւրտ քիրէճի, վէ գարպօնաթ մէվճուտ տըր · իշթէ կէօրիւյօրսունուզ քի, տէնիզ սույընտա մըգտարը քեաֆի գլօրիտ սօտիում, եանի ասի թուզ պուլունույօր, իմտի պէն մէզքիւր սօտիումը տէնիզտէն չըգարըր, վէ անտէն տէ էլէքթրիք իսթիհսալ իտէյօրում ։

— Սօտիյումտան էլէքթրի՞ք մի չըգարըյօրսունուզ ։

— Էվվէթ, սօտիում ճիվա իլէ գարըշտըգընտա, Պունսէն պիլլէրինտէ էօյլէ պիր թէրքիպաթ հասըլ օլուր քի, ատէթա զինկօ եէրինի թութար, ճիվա ասլա աշընմազ պիթմէզ, եալընըզ սօտիում մահվ օլուր քի, անըտա իսթէտիյիմ վագըթ տէնիզտէն թէտարիք իտէպիլիրիմ · շու նօգթայը տա սիզէ պէյան իտէրիմ քի,

սօտիումը բիլլէր ղայէթ գուվվէթլի օլուպ , պունլարըն էլէքթրիքի թահրիք իթմէք խուսուսընտաքի գուվվէթլէրի , զինկօյը բիլլէրին գուվվէթինտէ նիսպէթէն իքի գաթ տըր .

— Պուլունտուղունուզ հալէ կէօրէ , սօտյումըն սիզճէ նէ գատար էհէմմիյէթի օլաճաղընը թէսլիմ իտէրիմ . լաքին սօտիումը իմալ իթմէք , խանի տէնիզ սույընտան չըգարմագ լազըմ տըր . պունը նա՞սըլ խաբըյօրսունըզ . չիւպհէսիզ բիլլէր պու խըզմէթի կիֆա իտէյօրլար , լաքին էկէր խանըլմայօրսամ , էլէքթրիք ալաթլարը իչին լազըմ կէլէն սօտիումը չըգարմագ իչին , սուտան հասըլ իտէճէյինիզ մըգտարտան զիյատէ սօտիում սարֆ իթմէնիզ իճապ իտէճէք տիր քի , պու իսէ ֆայիտէտէն զիյատէ զարարը մուճիպ օլուր զաննը իտէրիմ .

— Մուալլիմ էֆէնտի , իշթէ պու սէպէպտէն տիր քի պէն տէ սօտիումը բիլ վասըթասըյլա չըգարմայըպ . մատէն քէօմիւրիւ իսթիմալ իթմէքտէյիմ .

— Մատէն քէօմիւրի՞ւ մի .

— Խանի տէնիզ մահսուլաթընտան օլան մատէն քէօմիւրիւ .

— Տէնիզ ալթընտաքի քէօմիւր մատէնլէրինի՞ մի իշլէտիյօրսունըզ .

— Միսիւ Արօնաքս , հէր շէյի կէօրիւպ անլամագ իչին ազըճըգ սապըրլը օլմանըզը րիճա իտէրիմ , շիմտիքի հալ շու նօգթա մալիւմինիզ օլմագ կէրէք տիր քի , պէն հէր պիր շէյի տէնիզտէն ալըրըմ . տէնիզտէն էլէքթրիք իսթիհսալ իտէրիմ վէ էլէքթրիք իսէ Նօթիլիւսէ հայաթ , հարարէթ , հէրարէթ , վէ զիյա վէրիր .

— Թէնէֆֆիւս էյլէտիյինիզ հէվայը տա թէտարիք իթմէզ մի՛ .

— Ա՛ , պէնիմ իչին լազըմ օլան հավայը իմալ իտէպիլիրիմ . լաքին նէ՞ լուզում վար , չիւնքի իսթէտիյիմ վագըթ տէնիզին իւզիւնէ չըգապիլիրիմ . մամաֆիհ , էկէր էլէթքրիք թէնէֆֆիւս իտէճէք հէվա հասըլ իթմէյօր իսէ տէ , ֆագաթ հիչ օլմազսա անըն գուվվէթի սայէսինտէ ճէսիմ թուլումպալար իշլէտիր , վէ մըգտարը քիւլլի հավայը , մախսուսէն հազըրլամըշ օլտուղում մախզէնլէրէ տօլտուրուրում քի , օ հալտէ , վէ լուզումը թագտիրինտէ , մէզքիւր հավայը թէնէֆֆիւս իտէրէք իսթէտիյիմ գատար տէնիզին ալթընտա գալապիլիրիմ .

— Գափթան էֆէնտի , հագըգաթէն սիզ պէնի տէրին հայրէթէ ղարգ իթմէքտէսինիզ . սիզ էլէքթրիքին գուվվէյի չէտիտէսի էսրարընը պուլմուշսունուզ քի , հէնուզ ինսանլար պու էսրարէ ակահ օլամամըշլար տըր , լաքին չիւպհէսիզ պիր կիւն օլաճագլար .

— Պիլմէմ քի պու գուվվէթի պուլաճագ , վէ անտէն իսթիֆատէ իթմէք թարիքինի պիլէճէքլէ՞ր մի , հէր նէ հալ իսէ , նէթէր քի սիզ , պու գըյմէթտար գուվվէթտէն պիրինճի տէֆա օլարագ իսթիֆատէ իթտիյինի պիլիրսինիզ , էլէքթրիք ըշըղը պիզի էօյլէ պիր միւսավաթ , վէ միւտէվամաթ իւզրէ թէնվիր իտէր քի , պու ինթիզամ կիւնէշին զիյասընտա պուլունամազ . շու կէօրտիւյիւնիւզ սաաթ տախի էլէքթրիք իլէ իշլէր , էն միւքէմմէլ գըրօնէմէթրօ սաաթլարը պիլէ , տօղրու կիթմէք խուսուսընտա պունա միւսավի օլամազլար , պունը Իթալեա սաաթլարը կիպի , եիրմի տէօրթ սաաթ՚ա թագսիմ իթմիշիմ . զիրա պէնիմ իչին նէ կիճէ , նէ կիւնտիւզ , նէ կիւնէշ վէ նէ տէ մահիթապ վար , եալընըզ սէնայի պիր ըշըգըմ վար քի , թա գաարը

տէրեայէ էնտիրէպիլիրիմ, պագընըզ պու էյնատէ սաաթ սապահըն օնունը իշար իտիյօր։

— Էվվէթ, թամամ տըր։

— Սիզէ էլէքթրիքին պաշգա պիր խասսէսինի տէ պէյան իտէյիմ, շու կէօզիւմիւզիւն էօնիւնտէ պուլունան սաաթ շէքլինտէ ալաթ, Նօթիւլիւսին սիւրաթը հարաքէթինի կէօսթէրիր, Նօթիւլիւս եիւրիւտիւքճէ, տէնիզտէ տէօնէն բէրվանէսի, էլէքթրիքլի պիր թէլ իլէ պու ալաթա մէրպութ տըր քի, իւզէրինտէ պուլունան միւթէհարրիքէյնէ, անըն սիւրաթը հազըրգիսինի իշար իտէր. պագընըզ, շիմտի պու անտէ սաաթտա օն պէշ միլ գատար պիր սիւրաթը միւթաատիլէ իլէ գաթի մէսաֆէ իտիյօրուզ։

— Թաաճիւպէ շայան չէյ, աղրէպ հալ, տօղրուսը գարթան էֆէնտի, սույա, պուզույա, վէ րիւզկեարա միւրաճաաթ օլան էլէքթրիքի իսթիմալ իթմէյէ բէք չօգ հագգընըզ վար։

Գարթան Նըմօ այաղա գալգարագ.

— Հէնուզ պիթիրմէտիք միւսիւ Արօնաքս, էկէր պէրապէրիմճէ կէլմէյէ արզու պույուրուրսանըզ. Նօթիւլիւսին արգա ճիհէթինի տէ կէզէլիմ։

Պիլ հագըգա թահթ էլ պահր հարաքէթ իտէն պու զարիֆ սէֆինէնին եալընըզ իչէրի թարաֆընը կէօրմիւշ իտիմ, մէրքէզտէն իթիպարէն պաշ թարաֆ մահմիզինէ գատար շու վէճհ իլէ թագսիմ օլունմուշ ըտը, եանի պէշ մէթրօ թուլինտէ եէմէք սալօնը քի, քիւթիւպխանէտէն թահտա պիր պէօլմէ իլէ թէֆրիք իտիլմիշ իտի. պէշ մէթրօ պօյունտա քիւթիւպխանէ, վէ պաատէհու օն մէթրօ թուլինտէ պէօյիւք սալօն կէլիր քի, պու սալօն այնի ուսուլտա, պիր պէօլմէ իլէ գարթանըն օտասընտան այրըլմըշ տըր. պէշ մէթրօ պօյու օլան

գարթանըն օտասը իլէ իքի պուչուգ մէթրօ ուզունլուղու պուլունան պէնիմ օտամ, վէ նիհայէթ եէտի պուչուգ մէթրօ թուլինտէ օլուպ, թա մահմիզէ գատար իմթիտատ իտէն հավա մահզէնի մէվճուտ տըր քի, ճէման օթուզ եէտի մէթրօ ուզունլուղու վար տէմէք օլուր։ Պէօլմէլէրին գափուլարը ղայէթ մազպութ օլուպ, էթրաֆը պիր նէվի գամգըլա սըվալանմըշ, վէ սու սըզմազ տէրէճէտէ իմթիզաճ վէրիլմիշ տիր քի, Նօթիւլիւս սույա տալտըղընտա, պիր պէօլմէտէն տիկէրինէ սու կէչմէք գաապիլ օլամայաճագ իտի։

Գարթան Նըմօնըն արգասընտան կիտուպ, էթրաֆըմտա պուլունան կէչիտլէրի կէչէրէք կէմինին մէրքէզինէ վասըլ օլտում, պուրատա իմթիզաճըլ սուրէթտէ իմալ իտիլմիշ իքի թահտա պէօլմէլէրին պէյնինտէ, պիր նէվի գույու կէօրտիւմ, տիվարէ տայալը պիր տէմիր նէրտիւպան իլէ պու մահալին ուճունա կիտիլիր իտի։ Պու նէրտիւպանըն նէյէ խըզմէթի օլտուղունը գարթան Նըմօյա սօրտուղումտա.

— Սանտալա ինմէք իչին տիր, տէյինճէ, քէմալի հայրէթլէ.

— Նէ տէյօրսունըզ, սանտալընըզ տա՞ մը վար։

— Շիւպհէսիզ, ղայէթ խաֆիֆ վէ պաթմազ պիր սանտալ քի, կէզմէյէ վէ սայտը շիքեարէ բէք էլվէրիշլի տիր։

— Ֆագաթ պու սանտալա պինմէք իչին, Նօթիւլիւսի տէնիզ եիւզիւնէ չըգարմայա մէճպուր օլուրսունուզ, տէյի՞լ մի։

— Խայր, սանտալ Նօթիւլիւսին սըրթընըն եօգարքի գըսմընտա, քէնտի ճէսամէթինէ կէօրէ գազըլմըշ պիր չուգուր իչինտէ եաբըշըգ տըր. սանտալ թէմամըյլա կիւվէրթէլի օլուպ, ասլա սու ալըր տէյիլ

եօգ տըր , վէ գուվվէթլի տէմիր միտալար իլէ Նօթիւլիւսէ մէրպութ տըր ։ Պու նէրտիւպան իլէ Նօթիւլիւսին օրթըսընտա աչըլմըշ պիր ինսանըն սըղապիլէճէյի տէրէճէտէ կէնիշ պիր տէլիյէ չըգըլըր քի , օ տէլիք՝ սանտալըն գարնընտա աչըլմըշ օլան այնի պիր տէլիյին գարշըսընա կէլիր ․ իսթէտիյիմ վագըթ պու իքի գաթ տէլիքտէն սանտալա կիրէր , վէ տէլիյինի միտալար իլէ կիւզէլճէ գափարըմ քի , թայֆէլէր տախի սէֆինէնին տէլիյինի գափարլար ։ Սանտալը Նօթիւլիւսէ պաղլը իտէն եայլարը կէվշէտիրիմ, վէ սանտալ իչինտէ պուլունտուղում հալտէ , քէմալի սիւրաթլա տէրհալ տէնիզին սաթհընէ չըգար , օ անտէ քէմալի իհթիմամ վէ իհթիյաթ իլէ գափալը օլան կիւվէրթէնին գափաղընը աչարըմ, տիրէյինի տիքէր , եէլքէնինի գուրար , վէ քիւրէքլէրի խաթիմալ իտէրէք կէզէրիմ ։

— Բէք ալա , ֆագաթ սէֆինէյէ նա՞սըլ ավտէթ իտէրսինիզ ։

— Պէն ավտէթ իթմէմ, միւսիւ Արօնաքս , Նօթիւլիւս պանա կէլիր ։

— Սիզին էմրինի՞զ իլէ մի ։

— Էվվէթ , պէնիմ էմրիմ իլէ ։

— Սանտալ, էլէքթրիքլի վէ ղայէթ ուզուն պիր թէլ իլէ Նօթիւլիւսէ մէրպութ պուլունտուղունտան , թէլէկրաֆ իլէ էմրիմի վիրիրիմ, տէյինճէ , ատէթա մուճիպէ նէվինտէն օլան պու մուամէլաթէ հայրէթ իտէրէք ․

— Ֆիլ հագըգա պունտան սատէ պիր շէյ օլմազ ։

Նօթիւլիւսին կիւվէրթէսինէ չըգան նէրտիւպանըն օրտուղու մահալի կէչտիքտէն սօնրա , իքի մէթրօ ուզունլուղընտա պիր օտաճըգ կէօրտիւմ քի , Գօնսէյլ իլէ Նէտ-Լանտ , մէզքիւր օտանըն տէրունինտէ օթուրմուշ մէսէրրէթ վէ քէմալի իշթահա իլէ թաամ իտիյօրլար իտի ․ պատէհու պիր գափու տահա աչըլըփ իւչ մէթրօ թուլինտէ օլան մաթպախա կիրտիք , պու աշխանէ , սէֆինէնին գումանտա ամպարլարը արասընտա պուլունույօր իտի ։

Էլէքթրիք , մաթպախտա քէմալի գուվվէթլէ իճրայի մուամէլաթ իտիյօր իտի ․ ֆուրունլարա վէ օճագլարա թէլլէր ուզանմըշ օլմաղըլա , տէրունլէրինտէ պուլունան պլաթին , սիւնկէրլէրէ էլէքթրիք ինթիգալ իտէրէք , տայիմի աթէշ հասըլ իթմէքտէ , վէ սուրէթը միւնթազամատէ սըճագլըգ թագսիմ էյլէմէքտէ իտի ․ Քէզալիք թագթիրէ մախսուս ինպիքլէրի (թորիչ գործիքներ) գըզդըրըլարագ , պուխար վասըթասըյլա իչիլէճէք կիւզէլ սու հասըլ օլույօր իտի ․ մաթպախըն եանընտաքի համամ սալօնընա կիրտիք քի , միւթէատտիտ մուսլուգլարտան սըճագ վէ սօուգ սուլար ագմագտա իտի ։

Համամըն եանը պաշընտա թայֆէլէրին իգամէթինէ մախսուս պէշ մէթրօ ուզունլուղունտա պիր գամարա պուլունույօր իտի ․ լաքին գափուսը գափալը օլտուղունտան իչինտէքի էշեայը կէօրէմէտիյիմ կիպի , Նօթիւլիւսի գուլլանմայա քըաֆի օլաճագ թայֆէլէրին ատէտինի տախի անլայամատըմ ։

Պու իգամէթկեահըն արգա ճիհէթինտէ , տէօրտիւնճի պիր պէօլմէ տահա վար իտի քի , պուրասընը մաքինա օտասընտան թէֆրիգ իտիյօր իտի ․ պիր գափու տահա աչըլտը , վէ քէնտիմի սէֆինէնին օ գըսմընտա պուլտում քի , պիրինճի տէրէճէ ուսթա մաքինիստ , վէ ղայէթ մահիր միւհէնտիս օլտուղու չիւպհէսիզ օլան գափթան Նէմօ , մաքինալարընը պու մահալտէ եէրլէշտիրմիշ իտի ։

Ղայէթ բարլագ սուրէթտէ թէնվիր խըլընմըշ օլան մաքինա օտասը, եիրմի մէթրօ գատար ուզուն օլուպ, թաավիսի իքիյէ պէօլիւնմիւշ իտի քի, պիրի էլէքթրիքի հուսուլէ կէթիրէն մաատէլէրի հավի օլտուղու կիպի, տիկէրի տէ էլէքթրիք գուվվէթինտէն հասըլ օլան հարաքէթի, բէրվանէյէ ինթիգալ իտիճի մաքինալարա մախսուս իտի.

Էվվէլ էմիրտէ օտանըն տէրունինտէ միւնթէշիր օլան ֆէնա պիր գօգուտան միւթէէսսիր օլտում, Գաբթան Նըմօ անլայարագ·

— Պու գօգու, սօտիումըն խըթխըմալընտէն հասըլ օլան կազըն գօգուսու տըր, ֆագաթ պունըն էհէմմիյէթի եօգ տըր· զաթէն հէր սապահ Նօթիլիւսին հէվասընը թէճտիտ իտէրէք պու գօգույը տէֆ իտէրիզ, տէտի.

Նօթիլիւսին մաքինալարընը քէմալի հայրէթ վէ տըգգաթլը թէմաշա իթմէքտէ իքէն, գաբթան Նըմօ քէլամէ աղազ իտէրէք·

— Կէօրիւյօրսունուզ ա՛ մուալլիմ էֆէնտի, պէն Պօնտէնին բիլլէրինի (տարիըք), Ռիւմգօրֆընքինտէն միւրաճճահ աատ իտէրէք անլէրի գուլլանըյօրում, Ռիւմգօրֆըն բիլլէրի պուրատա գուվվէթսիզ կէլիր, վագըա Պօնտէնին բիլլէրի աղ իսէ տէ, ֆագաթ պէօյլէ վէ գուվվէթլի տիրլէր, պունը թէճրիւպէ իլէ անլատըմ. հուսուլէ կէլէն էլէքթրիք կէրույէ ըսըճաք իտէր, վէ ճէսիմ էլէքթրիք մըգնաթըսլար սայէսինտէ իճաա վէ իխթիրա իթտիյիմ մանէլալար, վէ տիշլի չարխլարա, խուսուսի պիր թէէսիր հասըլ իտուպ, հարաքէթի բէրվանէնին չէֆաթընա (պատտանքի բունին) ինթիգալ իտէր քի, թուլը եէտի պուչուգ, վէ գաթրը (տրամաթիծ) ալթը մէթրօ օլան պու շաֆթէ (բուն),

բէրվանէյի սանիյէտէ եիւզ եիրմի տէֆա չէվիրէպիլիր.

— Օ հալտէ սաաթտա գաչ...

— Սաաթտա էլլի միլ պիր սիւրաթ հասըլ օլուր.

Պուրատա պիր սըրր օլմալը իտի քի, անը անլամայա խըրար իթմէտիմ, եանի նա՞սըլ օլուպ տա էլէքթրիք պու տէրէճէ գուվվէյի չէտիտէ հասըլ իտէր. պու հատտ ու բայանը եօգ տէմէք օլան գուվվէթի հա՞նկը մէնպաատէն ալըյօր իտի, աճէպա իխթիրա իթտիյի պաշգա ուսուլ իւզրէ պօճուրկաթլար վէ բիլլէր վասըթասըյլա՞ մը պու գուվվէթի հասըլ իտիյօր, եօգսա քէնտի ինթիգալի իչինտէ մէճհուլ մանէլալար իսթիմալ իտէրէք գուվվէթի պու տէրէճէ արթըրըյօր իտի. իշթէ պուրալարընը պիր տիւրլիւ անլայամայըպ, սօրմայը տախի մինասիպ կէօրէմէտիմ, անճագ շու եօլտա պիր իթիրազ իտէրէք·

— Գաբթան էֆէնտի, եալընըզ նէթիճէլէրինի կէօրմէքլէ իքթիֆա իտուպ, սէպէպլէրինի անլամայա ճահտ իթմէմ. Նօթիլիւսիւն Աբրահամ-Լինգօլնըն գարշուսընտա իճրա իթտիյի սիւրաթը հարաքէթինի կիօզլիւմ իլէ կէօրտիւմ. պու սիւրաթ՝ հէնուզ խաթըրըմտա տըր, ֆագաթ եալընըզ սիւրաթլա եիւրիւմէք քիֆայէթ տէյիլ տիր, սաղա սօլա տէօնմէյէ, վէ եօգարը աշաղը էնիպ չըգմայա տա միւգթէտիր օլմալը, վէ հաթթա կիտէճէք մահալինի կէօրմէլի, իմտի տէնիզին ղայէթ տէրին նօգթալարընա նա՞սըլ էնէպիլիյօրսունուզ քի, օրատա եիւզլէրճէ հէվա թազյիգաթընա միւսաատէ օլուր, վէ օ նիսպէթտէ մուգավէմէթ պուլաճաղընըզ տէրքեար տըր· ալէլ խուսուս թէքրար րույի տէրիայէ նա՞սըլ չըգապիլիյօրսունուզ, վէ նիհայէթ իւլ էմի իսթէտիյինիզ նօգթէյի իթիպալէ նա՞սըլ տուրապիլիյօրսունուզ, աճէպա պունլարը սըզէ սիւալ

իթմէքլէ մինասիպէթսիզլիքտէ՞ մի պուլունույօրում, ա-ճէպա թէրպիյէսիզլի՞ք մի իտիյօրում, տէտիմ.

— Էսթաղֆիրուլլահ մուալլիմ էֆէնտի, սիւալինիզ ասլա մինասիպէթսիզ տէյիլ տիր, մատէմ քի մուէպպէտէն պու թահտէլ պահր սէֆինէտէ գալաճագսընըզ, իմտի պունլարը էօյրէնմէնիզտէ պէյիս եօգ տըր. օ հալտէ պույուրունըզ ասըլ իշ օտամըզ օլան սալօնա կիտէլիմ, օրատա պիլմէք իսթէտիյինիզ շէյլէրէ վագըֆ օլուրսունըզ, տէտի։

13

Պիր գաչ ռագգամ

Պիր տագըգա սօնրա սիգարալար ագզըմըզտա օլտուղու հալտէ սալօնըն գանափէլէրինտէ օթուրմուշ իտիք. գաբթան Նըմօ պանա, Նօթիլիւսին շէքլինի, պէօյիւքլիւյինի, վէ եիւքսէքլիյինի իշար իտէն պիր բլան կէօսթէրտի, վէ շու եօլտա իզահաթ վէրմէյէ պաշլատը։

— Իշթէ մուսիւ Արօնաքս, տէրունինտէ պուլունտուղումուզ սէֆինէնին էնի, պօյու, տէրինլիյի վէ եիւքսէքլիյի էօլչիւլէրի պունլար տըր. Նասըլ քի կէօրիւյօրսունըզ. Նօթիլիւս՝ ուճլարը մախրութ (կօնաձև) շէքլինտէ օլուպ, ատէթա եափրագ սիգարասընա պէնզէր. զաթէն պու կիպի իմալաթ իչին պու շէքիլ Ինկիլիզլէրտէն գապուլ օլունմուշ տըր. պու ուսթուվանէնին (գլան) ուզունլուղու պիր ուճտան տիկէր ուճունա գատար, թամ եէթմիշ մէթրօ օլտուղու կիպի, էնինին էն կէնիշ նօգթասը տախի սէքիզ մէթրօ

տըր քի, շու հալտէ սիզին սէրի իւլ հարպէ սէֆինէլէրինիզին հիսապըյլա եարըմլամըշ տէմէք օլուր։ Մամաֆիհ սըրթը՝ մըգտարը քեաֆի ուզուն, վէ պաշ թարաֆընա եագլաշտըգճա զիյատէ տարալըր, վէ իշթէ պու սէպէպլէ եիւրիւտիւյիւ վագըթ սուլար գօլայ եարըլըր, վէ սիւրաթը հարէքէթինէ մանի օլմազ։

Սէֆինէնին էնի վէ պօյը էօլչիւլէրինի պիլտիյինիզ հալտէ, արթըգ սաթհընը վէ ճեսամէթինի պէք գօլայ հիսապ իտէպիլիրսինիզ։ Սաթհը խարիճիսի պին օն — պիր միւրէպպա (քառակուսի) վէ եիւզտէ գըրգ պէշ մէթրօ տըր. ճեսամէթի, եանի վիւճուտինին պէօյիւքլիւյի տախի, պին պէշ եիւզ, վէ օնտա իքի մէքիպ (խորանարդ) մէթրօ տըր, եանի տէմէք օլուր քի, թէմամէն սույա տալտըղը էսնատէ, պին պէշ եիւզ մէքիպ մէթրօ սու մահալլինի իշղալ իտէր քի, պէօյլէճէ սէֆինէնին սըգլէթի, պին պէշ եիւզ մէքիպ մէթրօ սու, եախօտ պին պէշ եիւզ թօնէլաթօ օլուր։

Պու թահթ էլ պահր սէֆինէնին բլանըն եափտըղըմ վագըթ, սըգլէթի օնտա պիր խաֆիֆլէտիյի կիպի, սույըն եիւզիւնտէ չըգմասընը թալէպ իթմիշ իտիմ. պինաէն ալէյհ, պաթմամասը լազըմ կէլտիյի վագըթ, սըգլէթի պին իւչ եիւզ էլլի ալթը մէքիպ սու ագըրլըղընա միւսավի օլուր, եանի պու գատար ատէտ թօնէլաթօ օլմազըլա, իսթէտիյիմ էօլչիւտէ սույըն իւզէրինտէ տուրուր։

Նօթիլիւս իքի թէքնէտէն իպարէթ տիր, տախիլի վէ խարիճի օլան թէքնէլէր, եէկտիկէրինէ (T) շու հարֆ շէքլինտէ տէմիր բէրչինլէր իլէ գայէթ գուվվէթլի սուրէթտէ թութթուրուլմուշ տըր քի, պու սայէտէ իչի տօլու եէքբարէ պաթթալ պիր տէմիր բարչասը կիպի, էն տէհշէթլի միւսատէմէլէրէ թահամմիւլ, վէ մու-

գավէմէթ իտէր, վէ էն շիտտէթլի ֆուրթունալարտան գօրգմազ ։

Նօթիլիւսին թէքնէլէրի չէլիքտէն թահթալարըլա եապըլմըշ տըր. պու թահթալարըն սըգլէթի սույա նիսպէթլէ, օնտա եէտի վէ սէքիզ րատտէսինտէ տիր. պիրինճի թէքնէ պէշ սանթիմէթրօ գալընլըգտա օլուպ, իւչ եիւզ թօգսան տէօրթ, վէ եիւզտէ թօգսան իւչ թօնէլաթօ սըգլէթի օլտուղու կիպի, իքինճի թէքնէ, եախօտ օմուրղա, էլլի սանթիմէթրօ եիւքսէքլիյինտէ, եիրմի պէշ սանթիմէթրօ կէնիշլիյինտէ, վէ ալթմըշ իքի թօնէլաթօ աղըրլըղընտա տըր. իմտի, մաքինա, սաֆրա, մուխթէլիֆ ալաթ ու էտէվաթ, պէօլմէլէր, վէ մէֆրուշաթ, վէլհասըլ սէֆինէ տէրունինտէ պուլունան էշեանըն քեաֆֆէսի, թօգուզ եիւզ ալթմըշ պիր, վէ եիւզտէ ալթմըշ իքի թօնէլաթօ աղըրլըղը հիսապ օլունուր քի, պիրինճի թէքնէնին սըգլէթի պուլունան եիւզ թօգսան տէօրթ, վէ եիւզտէ թօգսան իւչ թօնէլաթօյա զամմ իտիլտիյի հալտէ, մաթլուպ օլան պին իւչ եիւզ էլլի ալթը, վէ եիւզտէ գըրգ սէքիզ թօնէլաթօ սըգլէթ մէյտանէ կէլիր, անլաշըլտը՞ մը ։

— Էվվէթ, անլատըմ ։

— Շու հալտէ Նօթիլիւս րույի տէրեայէ չըգտըղընտա, օնտա պիր գըսմը սուտան տըշարը գալըր. իմտի սէֆինէնին իչինտէ մախսուսէն եափթըրտըղըմ սու խազնէլէրի վար քի, պունլար եիւզ էլլի վէ եիւզտէ եէթմիշ իքի թօնէլաթօ սու իսթիապ իտէճէք ճէսամէթտէ տիրլէր ։ Պու խազնէլէրի սու իլէ տօլտուրտուղումտա, սէֆինէ պին պէշ եիւզ եէտի թօնէլաթօ աղըրլըգ քէսպ իտէր, եախօտ օ գատար եէր իշղալ իտէրէք քեամիլէն սույա պաթար. Իշթէ մուալլիմ էֆէնտի իշ պէօյլէ տիր, սու խազնէլէրի, Նօթիլիւսին ալթ ճիհէթինտէ տիրլէր, մուսլուգլարը գօլայճա աչարըմ քի, խազնէլէր տօլար տօլմազ, Նօթիլիւս թա տէնիզին սաթհընա գատար պաթը վէրիր ։

— Բէք ալա, լաքին օ վագըթ ասըլ ճիտտի միւշքիւլաթէ թէսատիւֆ իթմիշ օլուրսունուզ, տէնիզին թա ալթընա գատար էնէպիլէճէյինիզէ ագլըմ էրտի, ֆագաթ աշաղը էնտիյինիզ վագըթ, Նօթիլիւս սու թազըիգինէ, վէ պինաէն ալէյհ աշաղըտան եուգարըյա պիր գուվվէյի թէտաֆիւյէյէ (զօրլու մըղում) մուսատիֆ օլմա՞զ մը քի, պու գուվվէթ, պէհէր օթուզ գատէմ սու իչին պիր հէվա թազըիգի հիսապ օլունմագը լազըմ կէլիր, եանի պէհէր մուրէպպա (գառակուսի) սանթիմէթրօ իչին, պիր քիլօկրամ տէմէք օլուր ։

— Էվվէթ էֆէնտիմ, պէք տօղրու ։

— Օ հալտէ, Նօթիլիւսի քեամիլէն սու իլէ տօլտուրմատըգճա, գաարը տէրեայէ նասը՞լ, վէ նէ՞ սուրէթլէ էնէպիլէճէյինիզի պիր միւմքին անլայամայօրում ։

— Մուալլիմ էֆէնտի, գուվվէթ, մուվազէնէ իլէ գարըշտըրըլըրսա, պէօյլէ խաթալէրէ տիւչար օլունուր. պահրի Մուհիթին էն տէրին եէրլէրինէ էնմէք իչին ազ զահմէթ իխթիյար օլունմագ, զիրա ճիսիմլէր պաթմագա մէյյալ տըր. իմտի մուլահազաթըմա էյի տըգգաթ իտինիզ ։

— Սիզի տինլէմէքտէյիմ, գափթան էֆէնտի ։

— Նօթիլիւսի սույա պաթըրմագ իչին լազըմ կէլէն սըգլէթի նազարը տըգգաթա ալտըղըմ վագըթ, պաշլըճա տէնիզ սուլարընըն տէրինլէրինէ տօղրու էնիլտիքճէ, հիւճմին թէնագիւս պուլաճաղընը թահը մութալաայէ ալմըշ իտիմ ։

— Բէք տօղրու տըր,

— Իմտի, էկէր սույըն քըսմիլէն թաղլիյէսի միւմքին տէյիլ իսէ, հիչ օլմազսա ճիւզվի օլսուն գապիլի թաղլիյէ տիր. Ֆիլ հագիգա սօն հիսապլարա նազարէն, պու թէնագիւս (նուազում) պէհէր հէվա թազյիգինտէ, եանի օթուզ ատըմ տէրինլիքտէ, օն միլեօնտա տէօրթ եիւզ ալթմըշ մըգտարընտա օլաճաղը հիսապ օլունմուշ տըր. Էկէր պին մէթրօ գատար աշաղը էնմէք լազըմ կէլսէ, հէվա թազյիգի եիւզ քէրրէ արթար, վէ անա կէօրէ սույըն հիւճմի (ճնշում) նէ մըգտարտա ազալըր օլտուղունը անլարըզ, եանի եիւզ պինտէ տէօրթ եիւզ օթուզ ալթը մըգտարընտէ թէնագուս վուգու պուլտուղունը պիլմիշ օլուրուզ։ Պինաէն ալէյհ Նօթիլիւսին սըգլէթինի պին պէշ եիւզ եէտի վէ օնտա իքի նէրինէ, պին պէշ եիւզ օն իքի վէ եիւզտէ եէթմիշ եէտի թօնէլաթօ նիսպէթինտէ արթըրմայա մէճպուր օլուրուզ։

— Եալընըզ պու գատա՞ր մը։

— Էվվէթ միւսիւ Արօնաքս, պու գատար, հիսապըն տօղրուլուղունը անլամագ գօլայ տըր. պէնիմ եիւզ թօնէլաթօ գատար սու խըթիապ իտէճէք ֆազլա խազնէլէրիմ տէ վար քի, խըթէատիյիմ վագըթ տէնիզին էն տէրին եէրլէրինէ ինէր, վէ սույըն իւզէրինէ չըգմագ արզու իթտիյիմտէ, սույը խարաճ իթմէքլէ արզումա մուվաֆֆագ օլուրում. Էկէր Նօթիլիւսին օնտա պիր գըսմընըն սու իւզէրինտէ պուլունմասը լազըմ կէլսէ, օ վագըթ թէքմիլ խազնէլէրին սույունը պօշալթըրըմ։

Պու ճիհաթի հիսապլարըմա միւսատաատ օլան սէօզլէրէ, հիչ պիր կէօնա իթիրազ իտէմէյուպ եալընըզ ճէվապ օլարագ.

— Հիսապլարընըզը գապուլ իտէրիմ, գիլա հէր

կիւն ֆիիլէն վէ թէճրիւպէ իլէ իսպաթընը կէօրիւյօրսունըզ, ֆագաթ եալընըզ թայլի պիր միւշքիւլ նօգթա կէօրիւյօրում։

— Նէ՞ կիպի, մուալլիմ էֆէնտի։

— Մէսէլա պին մէթրօ գատար տէրինլիյէ էնտիյինիզ հալտէ, Նօթիլիւսին իւզէրինէ, թայլի եիւզ հավա թազյիգինէ (մթնոլորտային ճնշում) միւսավի պիր սըգլէթ պինէր, օ հալտէ էկէր սու խազնէլէրինի պօշալթմագ, վէ սույի իւզէրինէ չըգմագ իսթէյէճէք օլուրսանըզ, խըթիմալ իթտիյինիզ թուլումպալարըն, եիւզ հավա սըգլէթինէ միւսավի, եանի պէհէր սանթիմէթրօ միւրէպպաընա (քառակուսի հարիւրամէթր) եիւզ քիլօկրամ աղըրլըղընտա պիր սըգլէթէ ղալէպէ իթմէլէրի լազըմ կէլիր քի, պէօյլէ պիր ղալէպէյէ ֆէվգէլատէ . . .

— Գուվվէթ, եանի հարիք իւլ ատէ պիր գուվվէթ լազըմ տըր, տէմէք իսթէրսինիզ, տէյի՞լ մի. իշթէ պէն օ գուվվէթի մաճզա էլէքթրիքտէն ալըրըմ, մուալլիմ էֆէնտի. սէօզիւմիւ թէքրար իտէրէք տէրիմ քի, պէնիմ մաքինալարըմըն գուվվէյի մուհրիքէսինին սայըսը հատտ ու փայանը եօգ տըր. Նօթիլիւսին թուլումպալարը հարիք իւլ ատէ պիր գուվվէթէ մալիք տիրլէր, վէ սիզ պունը թաստիք իտէրսինիզ. գիլա շիւպհէ եօգ քի Աբրահամ-Լինգօլնըն կիւվէրթէսինէ, սու տիրէքլէրի ֆըշքըրտըղընը էլպէթթէ կէօզիւնիւզ իլէ կէօրտիւնիւզ, լաքին պէն մաքինալարըմը եօրմամագ իչին, եալընըզ պին պէշ եիւզտէն իքի պին մէթրօ տէրինլիյէ էնտիյիմ վագըթ ֆազլա սու խազնէլէրիմի խըթիմալ իտէրիմ. օ հալտէ էկէր քէյֆիմ պահըր Մուհիթին էն տէրին նօգթալարընա էնմէք իսթէյէճէք օլուրսա, օ վագըթ ուզուն,

ֆագաթ ճիտտի վագըաթլարա տէ մուրաճաաթ իտէրիմ քի, պու վագըաթլար գաթիյեն պօշա չըգմազ :

— Նէ կիպի վագըաթլար օլտուղունը սօրապիլիր միյիմ :

— Պու նօգթայը անլաթապիլմէք իչին, թալիյի Նօթիլիւսի նա՛սըլ վէ նէ մուամէլէյէ իլէ գուլլանտըղըմը պէյան էթմէմ լազըմ կէլիր :

— Սապըրսըզլըգլա պէքլէյօրում, գափթան էֆէնտի :

— Պու սէֆինէյի, սաղա սօլա չէվիրմէք, եախօտ տօս տօղրու եուրութմէք իչին, պիլտիյինիզ սաթի վէ կէնիշ էթէքլի պիր տիւմէն իսթիմալ իտէրիմ, պու տիւմէն, կէմինին պաշ թարաֆը ալթընտա տըր քի, մախսուսի պիր չարխ իլէ հարաքէթ իտէր. լաքին պէն իսթէտէյիմ վագըթ Նօթիլիւսի եօգարըտան աշաղա, վէ աշաղըտան եօգարըյա տահա տօղրու պիր խաթ իզէրինտէ սէվգ իտէպիլիրիմ, պու խուսուստա գուլլանտըղըմ ալաթ իքի տէմիր լէվհալար տըր քի, փիտալար իլէ սէֆինէնին իքի թարաֆընտա, վէ գարնընտա մէրպութ տըր, պունլար իչէրիտէն գուլլանըլան գուվվէթլի մանիվէլալար վասըթասը իլէ, հէր պիր վազիյէթի քապուլ իտէպիլիրլէր, եանի պու լէվհալէր, ուֆուգի (հօրիզօնթալ) պիր վազիյէթտէ թութուլուրսա, կէմիտէ, ուֆուգի տօղրուլուգլա (հօրիզօնթալ ուզունլուգտա) հարաքէթ իտէր, էկէր մայիլէն, եանի աշաղըյա տօղրու պուլունտուրուլսա, Նօթիլիւստէ, օ մէյլին տէրէճէսինէ կէօրէ, վէ փէրվանէնին գուվվէթի սայէսինտէ իսթէտիյիմ գատար տէնիզին թահ ալթընա պաթար, վէ եախօտ այնի թէտպիր իլէ եուքսէլիր. վէ իշթէ պէօյլէճէ էն տէրին նօգթալէրէ էնմէք գապիլ օլուր. հաթթա էկէր չապուգ եուքսէլմէք իյճապ իտէճէք

օլսա. հէման փէրվանէյի տուրտուրուրում քի, տէնիզին աշաղըտան եօգարըյա օլան թազյիքի թէէսիրի իլէ, Նօթիլիւս ատէթա պիր պալօն կիպի քէմալի սուրաթլէ սույուն եուզինէ չըգար :

— Աֆէ՛րին գափթան էֆէնտի, չօգ եաշա, լաքին տիւմէնճի նա՛սըլ սուլարըն իչինտէ վէրտիյինիզ գօմանտայը իճրա իտիյօր, վէ եախօտ կիթտիյի եօլու նա՛սըլ կէօրիւյօր :

— Տիւմէնճի, Նօթիլիւսին իւսթ սաթհընտան ուզանմըշ, պիլլուրտան մամուլ պիր գաֆէս իչինտէ պուլունուր. պու գաֆէս՝ սափի իւլ չէքլ (լանթէռն) ճամլարըլա մէստուտ տըր քի, տիւմէնճի՝ պու ճամլարըն սայէսինտէ եօլունը փէք գօլայ կէօրիւր :

— Պու ճամլար տէնիզին նօգթալէրինտէ օլան թազյիգաթը չէքէպիլէ (բուան ճնշմանց) նա՛սըլ թահամմիւլ իտէպիլիյօր :

— Միւքէմմէլ սուրէթտէ սայըլըր, պիլլուր՝ սէրթ մատտէլէրէ չարփըլտըղընտա փարչալանըր իսէ տէ, պու կիպի թազյիգաթլէրէ մուգավէմէթ իտէմէյէ խասսէսինէ մալիք տիր. 1864 սէնէսինտէ շիմալ տէնիզլէրինտէ էլէքթրիք զիյասըյլա պալըգ ավլամագ թէճրիւպէսի եափըլտըղը հէնկեամտէ, եէտի միլիմէթրօ գալընլըղընտա պիլլուրտան մամուլ լէվհալէրին, օն ալթը տէրէճէ հավա թազյիգինէ թահամմիւլ իթտիքլէրի կէօրիւլտիւ. պէնիմ գուլլանտըղըմ ճամլարըն իսէ, եիրմի պիր սանթիմէթրօ գալընլըղը վար տըր, օ հալտէ պիր ազ էվվէլ զիքր իթտիյիմ գալընլըղըն օթուզ գաթը տէմէք օլուր :

— Փէք ալա գափթան էֆէնտի, լաքին նիհայէթ կէօրէպիլմէք իչին, ըշըղըն՝ գարանլըղը թէտպիտ (հեռացնել) իթմէսի լազըմ կէլիր, հալպուքի տէնիզին ալ-

ֆագաթ ճիհազի վասըթալըրը տէ մուրաճաաթ իտէրիմ քի, պու վասըթալար գաթեան պօշա չըգմազ:

— Նէ կիպի վասըթալար օլտուղունը սօրապիլի՞ր միյիմ:

— Պու նօգթայը անլաթապիլմէք իչին, Թայլըի Նօթիլիւսի նա՞սըլ վէ նէ մուամէլաթ իլէ գուլլանտըղըմը պէյան իթմէմ լազըմ կէլիր.

— Սապըրսըզլըգլա պէքլէյօրում, գափթան էֆէնտի.

— Պու սէֆինէյի, սաղա սօլա չէվիրմէք, եախօտ տօս տօղրու իլէրիլէթմէք իչին, պիլտիյինիզ տահի վէ կէնիշ էթէքլի պիր տիւմէն իսթիմալ իտէրիմ, պու տիւմէն, կէմինին պաշ թարաֆը ալթընտա տըր քի, մախսուսի պիր չարխ իլէ հարաքէթ իտէր. լաքին պէն իսթէտիյիմ վագըթ Նօթիլիւսի եօգարըտան աշաղա, վէ աշաղըտան եօգարըյա տա տօղրու պիր խաթ իզէրինտէ սէվգ իտէպիլիրիմ, պու խուսուստա գուլլանտըղըմ ալաթ իքի տէմիր լէվհալար տըր քի, վիտալար իլէ սէֆինէնին իքի թարաֆընտա, վէ գարընընտա մէրպութ տըր, պունլար իչէրտէն գուլլանըլան գուվվէթլի մանէլալար վասըթասը իլէ, հէր պիր վազիյէթի քապուլ իտէպիլիրլէր, եանի պու լէվհալէր, ուֆուգի (հօրիզօնթալ) պիր վազիյէթտէ թութուլուրսա, կէմիտէ, ուֆուգի տօղրուլուգլա (հօրիզօնթալ ուզունլուգտա) հարաքէթ իտէր, էյէր մայիլէն, եանի աշաղըյա տօղրու պուլունտուրուլուրսա, Նօթիլիւստէ, օ մէյլին տէրէճէսինէ կէօրէ, վէ բէրվանէնին գուվվէթի սայէսինտէ իսթէտիյիմ գատար տէնիզին թա ալթընա տալար, վէ եախօտ այնի թէալի իլէ եիւքսէլիր. վէ իշթէ պէօյլէճէ էն տէրին նօգթալէրէ էնմէք գապիլ օլուր. Հաթթա էյէր չապուճագ եիւքսէլմէք իյճապ իտէճէք

օլսա. հէման բէրվանէյի տուրտուրուրում քի, տէնիզին աշաղըտան եօգարըյա օլան թազյիգի թէէսիրի իլէ, Նօթիլիւս աանթա պիր պալօն կիպի քէմալի սիւրաթլէ սույուն եիւզինէ չըգար:

— Աֆէ՛րին գափթան էֆէնտի, չօգ եաշա, լաքին տիւմէնճի նա՞սըլ սուլարըն իչինտէ վէրտիյինիզ գօմանտայը իճրա իտիյօր, վէ եախօտ կիթտիյի եօլու նա՞սըլ կէօրիւյօր:

— Տիւմէնճի, Նօթիլիւսին իւսթ սաթհընտան ուզանմըշ, պիլլուրտան մամուլ պիր գաֆէս իչինտէ պուլունուր. պու գաֆէս՝ ատէսի իւլ շէքլ (ոսպնաձև) ճամլարըլա մէստուտ տըր քի, տիւմէնճի՝ պու ճամլարըն սայէսինտէ եօլունու բէք գօլայ կէօրիւր:

— Պու ճամլար տէնիզին նօգթալէրինտէ օլան թազյիգաթը չէքէպիլէյէ (բուռն ճնշմանց) նա՞սըլ թահամմիւլ իտէպիլիյօր:

— Միւքէմմէլ սուրէթտէ տայանըր, պիլլուր՝ սէրտ մատտէլէրէ չարփըլտըղընտա բարչալանըր իսէ տէ, պու կիպի թազյիգաթլէրէ մուգավէմէթ իթմէք խասսէսինէ մալիք տիր. 1864 սէնէսինտէ շիմալ տէնիզլէրինտէ էլէքթրիք զիյասըյլա պալըգ ավլամագ թէճրիւպէսի իճրասի հէնկեամընտէ, եէտի միլիմէթրօ գալընլըղընտա պիլլուրտան մամուլ լէվհալէրին, օն ալթը տէրէճէ հավա թազյիգինէ թահամմիւլ իթտիքլէրի կէօրիւլտիւ. պէնիմ գուլլանտըղըմ ճամլարըն իսէ, եիրմի պիր սանթիմէթրօ գալընլըղը վար քի, օ հալտէ պիր ազ էվվէլ զիքր իթտիյիմ գալընլըղըն օթուզ գաթը տէմէք օլուր:

— Բէք ալա գափթան էֆէնտի, լաքին նիհայէթ կէօրէպիլմէք իչին, ըշըղըն՝ գարանլըղը թէպտիլ (հեռացնել) իթմէսի լազըմ կէլիր, խանի տէնիզին ա-

թընտա հիւքիւմէթին օլան գարանլըգտա նա՞սըլ . . .

— Տիւմէնճինին պուլունտուղու պիլլուր գաֆէսին արգասընտա պիր էլէքթրիք զիյա գլօպը վարտը, եարըմ միլ ուզագլըղա գատար աթրաֆը թէնվիր իտէր.

— Եաշա՛ գարտաշ էֆէնտի, սէն եաշա՛. Ճինին մանհուս վէ խէյալի ճանավարտան կէօրիւնէն, վէ էրպապը թայֆասընըն այըրըր օ գատար եօրան, փօփօր հագամճըղընըն նէ օլտուղու՛նու էյիճէ անլատըմ. չունքի մինասիպէթլէ գամթը այնիքլէ պիր չէյ տէյիլ իթմէք խաթըրըմ. չէզլէրի, Նօթիլիւս իլէ Աֆօչխանըն մուսատէմէսի էնգասա՞ն մը, հօղա [illegible] պէտապահա պիր թէսատիւֆ մի իտի.

— Էվէթ մուալլիմ էֆէնտի, թէսատիւֆի իտի. պէն սաթհը տէրիատէն իքի մէթրօ տէրինլիքտէ կիթմէքտէ իտէն, [illegible] էսքի օլան մուսատէմէ վուգու պուլտու, փագաթ պու մուսատէմէնին պէտախու պիր ֆէլագէթի մուճիպ օլմատըղընը կէօրիւ-մէնուն օլտում.

— Տօղրու տըր էֆէնտիմ, ֆէլագէթի մուճիպ օլմատը. լագին Աբրահամ-Լինգօլն իլէ օլան մուսատէմէնի՞զ . . .

— Մուալլիմ էֆէնտի, Ամէրիգա գուվվէյի պահրիյէսինին էն կիւզէլ ֆըրգաթէյնլէրինտէն սայըլան Աբրահամ-Լինգօլնըն խասարաթըն մուճիպ օլաճագ իչին թէէսսիւֆ իտէրիմ, ֆագաթ ֆըրգաթէյն պէնիմ իւզէրիմէ հիւճում իտիյօր իտի, վէ պէնտէ քէնտիմի մուտաֆաա իթմէյէ մէճպուր օլտում, պունտան պէրապէր, ֆըրգաթէյնի պէք զիյատէ խասարաթ իրատէ պիր հալէ գօյմատըմ կէօրտիւմ, հալպ տիւշմանըն գօրքուսուն, վէ [illegible]

տէյիլտիր քի, հալըն պիր լիմանէ սօգուլուբ խասարըն թամիր իտէյիլիր.

— Ա՛հ գարտաշ էֆէնտի. հագըգաթէն սիզին Նօթիլիւս, աճէպ մուճիզէլի պիր կէմի տիր.

— Էվէթ մուալլիմ էֆէնտի, պօյլէ պուլունտուղու կիպի տիր, Նօթիլիւսի պիզզաթ մէճպուր կիպի սէվէրիմ, չունքի Մուհիթին հէր նէվի ֆէլագէթինէ ուղրէր, վէ սախին թէհլիքէ իչինտէ պուլունան սէֆինէլէր, հէր գաբաւնէն իհթիյաճ իթմէյէ մէճպուր պուլունտուգլարը հալտէ, Նօթիլիւսին տէրունունտէ իսէ, ինսանըն գալպի հէր վէճհիլէ մութմային օլուր. Թէրնէսի պօզուլմազ, զիրա իքի գաթը գատը տէմիրտէն եապըլմըշ տըր, Էյլէնի հօշ քի րիւզկեարըն գարաղըըն, պօխար գօլյանտըգ քի գագանրըն պաթլամասընտան գորգա, աթէշ իլէ հարարէթ իթմէզ քի քէօմիւրի՛ն թութուշմասընտան վէգսէ իթսին, չիւնքի մագինա՛ պիթթէք թութուշմասը էլէքթրիք գուվվէթի իլէ հարէքէթ իտէր. [illegible] հէչ գօրգմազ, չիւնքի հէր եանը տէմիր տիր, մուսատէմէտէն տախի խաւֆ իթմէզ, չիւնքի տէնիզ իչինտէ քէնտինէն պաշգա [illegible] կէմի մէվճուտ տէյիլ տիր. Ֆուրթունատան հէչ գորգմազ, զիրա սաթհը տէրիատէն պէշ [illegible] մէթրօ աշաղըտա քէմալի սուքիւնէթ պուլուր. Իշթէ մուալլիմ էֆէնտի, Նօթիլիւս՝ մագիր օլտուղու պու խալիյէթը ճէմիէթէր իլէ պիրինճի սէֆինէ տիր. Էկէր մուհէնտիսին, սէֆինէյի եափան մուհէնտիսլէն զիյատէ կէմինի հաքքընտա էմնիյէթը գալմազ իսէ, վէ մուհէնտիս տախի, մուհէնտիսլէն զիյատէ սէֆինէյէ էմնիյէթ իտէր, [illegible] պիր սահիպի իսէ, պէնիմ տախի Նօթիլիւս հաքքընտա նէ մէրթէպէ էմնիյէթիմ

օլտուղունը բէք գօլայ անլայապիլիրսինիզ. զիրա պէն պու սէֆինէնին հէմ մաքինիսթի, հէմ գափիտանը, հէմ մուհէնտիսի, վէ հէմ տէ գալֆասըյըմ.

Գափթան Նէմօ, պու սէօզլէրի քէմալի պէլաղէթ վէ ճէլատէթ իլէ սարֆ էյլէյօրտու. չունքիւ պագըշը վէ թավըրլարը շիտտէթի հարարէթ, պու գարիպ ատէմի հայաթէն հալէ թանզիլ իտիյօրտու. Ֆիլհագիգա մուամէլէյն, պիր բէտէրին էվլատընը սէվտիկի կիպի, Նօթիւլիւսու սէվէր օլտուղու անլաշըլըյօրտու իտի.

Ֆագաթ թալիհի պիր մէսէլէտէն մէրագըմ թահրիք օլունարագ, քէնտիսինէ պիր սուալ իրատ իթմէտէն քէնտիմի մէն իտէմէյէրէք.

— Տէմէք սիզ մուհէնտիսլիկ վէ գալֆալըգտա տա աշինա սընըզ, էօյլէ՞ մի, տէտիմ.

— Էվէթ մուալլիմ էֆէնտի, գիւրէյի արզտա իգամէթ իտէնլէրտէն մաատուտ օլտուղում էյեամլարտէ, Լօնտրա, Բարիզ վէ Նիւ-Եօրք շէհիրլէրինտէ տա սանաաթլարը թահսիլ իթտիմ.

— Ֆագաթ պու շայանը հայրէթ կէմիյի կիզլիճէ եափմայա նա՞սըլ մուվաֆֆագ օլապիլտինիզ.

— Միսիւ Արօնաքս, Նօթիւլիւսին հէր պիր բարչասը այրը այրը օլարագ, գիւրէյի արզըն պիրէր ճիհէթինտէ իմալ իտիլմիշ, վէ սիփարիշ իտիլէն փարչալարըն, մուխթէլիֆ նախօտ կիզլի իսիմլէր իլէ կէչիրիլմիշ տիր. Մէսէլա օմուրգասը Քրէօզօ տէմիրխանէսինտէ, շաֆթը, եանի բէրվանէնին օխու, Լօնտրատա վագի Բէն վէ շիւրէքասը ֆապրիգասընտա, տէմիր թախտալարը վէ բէրվանէսի, Լիվէրբուլտա վագի Լիրտ գումբանեա ֆապրիգասընտա, ուֆագ չարխլար վէ ալաթը սայիրէսի, Կլասքօվտա Սգօթ տէզկեահընտա, ու խազնէլէրի, Բարիզտէքի Գայլ

վէ շիւրէքասը նամ ֆապրիգատա, վէ մաքինասը Բըրուսիատաքի մէշհուր Գրուփ ֆապրիգասընտա եափըլմըշ օլտուղու կիպի, մահմուզը վէ տիւմէնի տախի, Նիւ-Եօրք շէհրինտէ սաքին Հայթ պիրատէրլէրի գումբանեասը մարիֆէթի իլէ իմալ իտիլմիշ տիր, վէ պու ֆապրիգաթօրլարըն հէր պիրի, քէնտիլէրինէ սիփարիշ օլունան բլանլարը, մուխթէլիֆ վէ թագլիտ իսիմլէր իլէ գապուլ իթմիշլէր.

— Լաքին պու այրը ու էտէվաթ եափըլտըգտան սօնրա, եէրինէ թագմագ վէ եէրլէշտիրմէք լազըմ կէլիր.

— Մուալլիմ էֆէնտի, պէն տէզկեահըմը, պահրը Մուհիթտէ վագը խալի վէ ֆագըթ պիր ատատա թէէսիս իթմիշ իտիմ, օրատա պէն վէ իշչիլէրիմ, եանի թաալիմ վէ թէրպիյէ իթմիշ օլտուղում կեա արգատաշլարըմ իլէ պէրապէր Նօթիւլիւսին ինշաասընա մուվաֆֆագ օլտուղումուզ սօնրա, տէզկեահըմը վէ իսթիխտամ իթտիկիմ այրը ու էտէվաթը աթէշէ վէրմէքլէ, անլէրատէն կէչէ գատար պիր էսէր պըրագմատըմ. Հաթթա էկէր գապիլ օլա իտի, մէզքիւր ատայը տախի պարութ իլէ հէվայա սավուրաճագ իտիմ.

— Պու հիսապճա, Նօթիւլիւսին մալի սիզէ բէք չօգա օլմուշ տըր, հալպուքի բարա սարֆ իթմիշ օլմալըսընըզ.

— Միսիւ Արօնաքս, զըրհլը պիր սէֆինէնին պէհէր թօնէլաթօսը պին եիւզ եիրմի պէշ ֆրանգա չըգար, շու հալտէ Նօթիւլիւսին պին պէշ եիւզ թօնէլաթօ ճէսամէթի օլտուղունտան, պիր միլիօն ալթը եիւզ սէքսէն եէտի պին ֆրանգա չըգար. իչինի տախիլինտէքի թագըմըն վէ մէֆրուշաթըյլա իքի միլեօնա պալիղ օլուր, վէ էկէր տէրունինտէ պուլունան

սէնայիի նէֆիսէ ասարը, վէ գըյմէթլի գօլէգսիյօնու գըյմէթի տախմին իմքեանը խարիճինտէ, Նօթիլիւս պահա պէշ միլյօն ֆրանգա մալ օլմուշ տըր, աճէպ-ճէք օլսա, սայա միւգայասա խարիճ օլմաղ.

— Գափթան էֆէնտի, ափիլէրտա մաղրուրէն պիր սօն սուալ սանա իրատ իտէճէյիմ.

— Պույուրունուզ, միւսիւ Արօնագս.

— Տէմէք քի սիզ բէք զէնկինսինիզ.

— Ազըմէթըն խարիճինտէ օլարագ, եանի հատտէն էֆզուն զէնկինիմ, սիզէ չու գատարընը տէյիմ քի, ասլա զօրլանմայարագ Ֆրանսանըն օն միլեար ֆըրանգա պալղըն օլան պօրճունու, պիլա թէրէտտիւտ թէտիյէ իտէպիլէճէք սէրվէթէ մալիքիմ վար տըր.

Քէնտի հայրէթլէ պու խանտըրմայաճագ սէօզլէրի սէօյլէյէն զաթը իլ թամը սիւզէրէկ պիր պիր պագա գալտըմ, աճէպա պու սատէ, պէնիմ սաֆտիլլիղըմըն օյնամա՞գ մը իսթէյօր իտի, աճէպա եալա՞ն մը սէօյլէյօր իտի, չիւպհէսիզ պու նօգթա միւթագգիգըլէ աչըգտար օլաճագ իտի.

14

Սիյահ Նէհր.

Քիւրէյի արզըն տէնիզ իլէ իշղալ օլունան գըսմը իւչ միլեօն սէքիզ եիւզ օթուզ իքի պին պէշ եիւզ էլլի սէքիզ միւրէպպա մէթրօ (բիւրամէթր), եանի օթուզ սէքիզ միլեօն հէքթարտան զիյատէ հէսապ օլունմուշ տըր. Տէնիզ՝ իքի միլեար իքի եիւզ էլլի միլեօն միք մուքիպի (խորանարդ) սույը հավի տիր քի, պու քէնթիլեօն (հնգիլեօն) թօնէլաթօ աղըրլըղընտա, վէ աթմըշ ֆարսախ ամգընտա պիր գօլ թէշքիլ իտէպիլիր. Պու սույը էյլէ անլայապիլմէք իչին, պիր սաէ՝ միլեարտան նէ գատար ուզագ իսէ, միլեարտա, քէնթիլեօնտան օ նիսպէթտէ ուզագ տըր տէմէք լազըմ կէլիր. եանի պիր միլեարտէ գաչ սանիյէ պիր վար իսէ, պիր քէնթիլեօնտա տախի օ գատար միլեար վար. Իմտի սիւնկէստէ պուլունան թէքմիլ նէհիրլէր վէ ըրմագլար, գըրգ պին սէնէ կիճէ կիւնտիւզ ագըպ պիր տէրէ թօփլանսալար, անճագ տէնիզին սույը մըգտարընէ միւսավի օլապիլիր.

Քիւրէյի արզըն հէյէթի թէշէքքիւլիւնտէ (կաղմակերպիւ), վէ սահա տօղրուսու թաբագաթ իւլ արզ (երկրաբանական) տէվիրլէրտէ, աթէշ տէվրի զէմանընտան սօնրա, սու տէվրի զէմանը պաշլամըշ իտի. Եանի իւզէրինտէ եաշատըղըմըզ պու գօլ՝ աթէշ իլէ գարըլը օլարագ տէվիրլէր կէչիրտի, վէ մուախխարէն եավաշ եավաշ սու իչինտէ իւրէյէր ումումէն տէնիզ օլտու քի, պաշտա հէպ սուլար կէչիրէք թէտրիճէն սաղ թէրէլէրի, սաւլար կէօմիւլմէյէ պաշլատը. Պունլար, խուսուսի սու թուֆանլարը իլէ պիր զէման մէսթուր գալըրտ, նէհայէթ պաշ կէօստէրտիլէր, նէրտիվէնի իլէ պիրլէշտիլէր, վասի գարալար մէյտանէ չըգտը, վէ նիհայէթ իւզէրինտէ եաշատըղըմըզ օլուգումուզ գըթաաթը մէվճուտէ (ցամաք երկիրներ) թէշքիլ օլունտու, եանի քիւրէյի իհաթա իտէն տէնիզ իչինտէ, օթուզ եէտի միլեօն ալթը եիւզ եէտի միւրէպպա միլ (քառակուսի մղոն) թօփրագ եախօտ գարա հասըլ օլտու.

Գըթաաթը մէվճուտէնին արզ ու չէքլի, տէնիզի պէշ գըսմա թագսիմ իթմէյէ միւսաիտ օլուր, վէ

չէօյլէճէ թէսմիյէ խըլըր , եանի պահրը Մունճէմիտի շիմալի (Արջային Սառուցեալ Ովկիանոս) , պահրը Մունճէմիտի ճէնուպի (Հակարջային Սառուցեալ Ովկիանոս) , պահրը Մուհիթի Հինտի (Հնդկական Ովկիանոս) , պահրը Մուհիթի ադլասի (Ատլանտեան Ովկիանոս) , պահրը Մուհիթի քէպիր (Խաղաղական Մեծ Ովկիանոս) ։

Պահրը Մուհիթի քէպիր , շըմալտան ճէնուպա (հիւսիսէն հարաւ) իքի մինթէգայի գութպիյէ տայիրէսի (բեւեռային շրջանակ) պէյնինտէ , վէ ղարպտան շարգա (արեւմուտքէն արեւելք) Ամէրիգա իլէ Ասյա գըթալարը արասընտա , թուլէն եիւզ գըրգ պէշ տէրէճէ (երկայնութեան աստիճան) պիր մէսաֆէ իշղալ իտէր . պահրը Մուհիթի քէպիր , տէնիզլէրին էն սաքինի տիր . ագընթըլարը ղայէթ կէնիշ վէ եավաշ օլտուղու կիպի , ճէզրումէտլէրի (մակընթացութիւն) սախի իթթիտալ (չափաւոր) իւզրէ վագը օլուր ։ Պու տէնիզտէ բէք չօգ եաղմուր եաղար , իշթէ պահարըն մուավէնէթի իլէ , տիպլէրինի կէզիփ թէմաշա խուճէյիմ պու տէնիզ տիր քի , պունըն սէյրը ու թէմաշասը էյմէլա պազը չէրայիթի աճիպէ իլէ գապիլ օլունտուղը գարիյնի քիրամէ մալիւմ տիր ։

Գարթան Նըմօ , հասաէն էֆգուն օլան սէրվէթինի պէյան իթթիքտէն սօնրա , թէքրար քէլամէ աղազ իտէրէք .

— Մուալլիմ էֆէնտի , էկէր խըթէրտէնիզ էմմէլս մէվգըմըզը պուլալըմ, վէ սէյահաթըմըզըն նոգթասընը թային իտէլիմ . էօյլէնէ պիր չարէքի վար , պիրազտան բույի տէրիայէ չըգաճաղըմ, տէտի ։

Ֆիլ հագիգա գարթան , բարմաղըյլա իշ տէֆա էլէքթրիք չանընըն տիւյմէսինէ պասար , թուլումպալար՝ խազինէլէրտէ պուլունան սույը պօշալթմայա պաշլատը , մանիմէթրօնըն միլի՝ պազը թազըիգաթ իճրասըյլա Նօթիլիւսին եիւքսէլմէքտէ օլտուղունու կէօսթէրտիքտէն սօնրա տուրտու , վէ գարթան Նըմօ .

— Սույըն իւզէրինէ չըգտըգ , տէտի ։

Տէրհալ կիւվէրթէյէ չըգըլան օրթա նէրտիւվանըն եանըընա կիթտիմ, վէ մատէնտէն մամուլ պասամագլարտան չըգարագ , աչըգ օլան գափագլարտան Նօթիլիւսին իւզէրինէ վասըլ օլտում։

Կիւվէրթէ , բույի տէրիատէն սէքիզ սանթիմէթրօ գատար տըշարը չըգմըշ իտի . Նօթիլիւսին պաշ վէ գըչ թարաֆը, թըպգը թըպգըյա ուզուն պիր Հավանա սիգարասընա պէնզէմէքտէ իտի . մինճուտնի թէշքիլ իտէն տէմիր թահտալար , քիրէմիտւարի նէքտիկէրէ խաֆիֆճէ պինտիրիլմիշ օլմաղըլա , պունի պաթթալ պիր թիմսահ (կոկորդիլոս) կիպի կէօրիւնիյօր իտի քի , սէֆինէլէրտէն տիւրպին իլէ պագըլտըղըմտա , Նօթիլիւսին հէր վագըթ տէհշէթամիզ պիր ճանավար զանն օլունաճաղընա գանաաթ կէթիրտիմ։

Կիւվէրթէնին օրթասընտա , Նըսֆէն թէքնէյէ կիրմիշ օլան սանտալ , ուֆագ պիր չըխընթը բէյտա իտիյօր իտի , էօնտէ վէ արգատա օրթա պէօյիւքլիւքտէ իքի գաֆէս կէօրիւնիւյօր իտի , պունլար գըսմէն , տաշիւլ չէքըլ (սալնաձեւ) պիլլուրլար իլէ մէսթուր իտի ։ Պու գաֆէսլէրտէն պիրի տիւմէնճիյէ մախսուս օլտուղու կիպի , տիկէրի տէ սէֆինէնին եօլունը թէնվիր իտէն էլէքթրիք զիյասը ֆէնէրինէ թախսիս խըլըմըշ իտի ։

Հէվա պէրրագ վէ տէնիզ ղայէթ լաթիֆ օլուպ , ուզուն սէֆինէ՝ պահրը Մուհիթին վասի տալղալարը-

նըն թէէսիրինի անճագ հիսս իտէրէք , խաֆիֆ սուրէթտէ չալգալանըյօր իտի . շարգ թարաֆընտան գամէրտէ օլան ինճէ պիր պուլուդլար, պույի տէրիայը պուրուշտուրմագտա , վէ սիստէն արի օլան ուֆուգըն (հարիզըն) հէր ճիհէթի մուքէմմէլէն կէօրիւլէպիլմէքտէ իտի :

Տէնիզին ուզէրինտէ հիչ պիր չէյ կէօրիւնմէյօր իտի , նէ պիր գայա , նէ ատա , վէ նէ տէ Այրաճամ-Լինգօզլեատան պիր էսէր վար . անճագ կէօզիւն կէօրէպիլէճէյի գատար ուլու տէնիզ վէ նիհայէթսիզլիք . . .

Գարթան Նըմօ , սէքսթան (անկիւնաչափ) էլինտէ օլարագ թուլըն տէրէճէսինի (լայնութեան աստիճան) պուլմագ իչին կիւնէշին նուքթէյի ալիյէնի էօլչտիւ , վէ կիւնէշին , թամ ալաթըն տէրէճէյի նօգթէսինէ (աստիճանակէտ) կէլմէսի իչին պիր գաչ տագըգա պէքլէտի , պու ինթիզար էսնասընտա . ալաթ՝ կիւյա մէրմէրտէն մամուլ պիր էլտէ պուլունմուշ կիպի ասլա թիթրէմէյօր իտի : Պատէհու .

— Մուալլիմ էֆէնտի , իշթէ թամ էօյլէն օլտու , նէ վագըթ իսթէրսէնիզ . . .

Ճաբօնիյա գըյըլարընա եագըն օլան սարըմթըրագ տէնիզէ՝ պիր սօն նիկեահ տահա ֆըրլաթտըգտան սօնրա թէքրար պէօյիւք սալօնա էնտիք :

Պուրատա գարթան Նըմօ , պուլունտուգումուզ թուլըն տէրէճէսինի (երկայնութեան աստիճան) գրօնօմէթրօ սաաթլը իլէ էօլչիւպ հիսապ իթտիքտէն սօնրա .

— Միսիւ Արօնաքս , եիւզ օթուզ եէտի տէրէճէ վէ օն պէշ տագըգա թուլի ղարպիտէ պուլունույօրուզ . . . տէտի :

— Հանկը նըսֆէլ նիհար (*) (միջօրէական) տայիրէսինի հիսապ իտէյօրսունուզ , տէտիմ :

Պու սուալէ գարթանըն վէրէճէք օլտուղու ճէվապտան , հանկը միլլէթէ մէնսուպ օլտուղունը անլայաճաղըմ ումուտինտէ իտիմ :

Գարթան Նըմօ , նիմ թէպէսսիւմ իլէ ճէվապ վիրուպ .

— Մուալլիմ էֆէնտի , պէնտէ , Բարիս , Ուաշինկթըն վէ Կըրընուիչ նըսֆ էլ նիհարլարը ուզրէ այարլանմըշ պիր գաչ գրօնօմէթրօ սաաթլարը վար , ֆագաթ շէրէֆինիզէ օլարագ , Բարիս նըսֆէլ նիհարընը իսթիմալ իտէճէյիմ , տէտի :

Գարթանըն պու ճէվապընտան պիր չէյ անլայամայըպ աղզըմա մուվաֆֆագ օլամատըմ իսէ տէ , պէրայի թէշէքքիւր պաշըմը էյտիմ . գարթան տախի սէօզիւնէ տէվամ իլէ .

— Բարիս նըսֆէլ նիհարը ուզէրինտէ եիւզ օթուզ եէտի տէրէճէ օն պէշ տագըգա թուլը ղարպիտէ , վէ օթուզ տէրէճէ եէտի տագըգա արզտա պուլունույօրուզ , եանի Ճաբօնիյա սէվահիլինտէն , իւչ եիւզ միլ գատար ուզագտայըզ : Պու կիւն Նօյեմպըրին սէքիզի տիր , վէ իշթէ թամ էօյլէն սուլարընտա թահթէլ պահր սէյահաթըմըզա , եախօտ քէշֆիյաթըմըզա պէտա օլունաճագ տըր :

(*) — Պու տախի ճօղրաֆիյայէ այըտ պիր թապիր տիր . Շէօյլէքի , արզ վէ թուլը (լայնութիւն և երկայնութիւն) թային իթմէք իչին հէր միլլէթ քէնտիլէրինճէ պիրէր նըսֆէլ նիհար (միջօրէական) տայիրէսի ֆարզ իթմիշլէր , վէ էքսէրի փայիթախտլարընտա կէչէնի գապուլ էյլէմիշլէր տիր . մէսէլա Ֆրանսըզլար՝ Բարիս , վէ Ամէրիգալըլար՝ Կըրընուիչ նըսֆէլ նիհարընտան հիսապ իտէրլէր :

— Ճէնապը Ալլահ մուվաֆֆագ էյլէյէ ։

— Շիմտի մուալլիմ էֆէնտի, թէտգըգաթըմըզը մէշղուլ օլմանըզ իչին սիզտէն մուֆարէգաթ իտէրիմ. սէֆինէմիզ սաաթը տէրտտէն էլլի մէթրօ տէրինլիքտէ օլարագ շարգը շիմալիյէ (արեւելեան հիւսիս) տօղրու եօլ վէրտիմ ։ Իշթէ շուրատա պուլունան պէօյլէ խարթալարա մուրաճաաթ իտէրէք, իթինա իթտիյիմիզ թարիգի, եանի Նօթիլիւսին կիտէճէյի եէրլէրի կէօրէպիլիրսինիզ ։ Սալօնըմը քեամիլէն թահթը էմրինիզէ գօյարագ, մուսաատէնիզլէ օտամա չէքիլէճէյիմ, տէտի ։

Գափթան Նէմօ, պէնի նէզաքէթլէ սէլամլատըգտան սօնրա նէզտիմտէն մուֆարագաթ իթտի, մուլահազաթըմըա եալընըզ գալտըմ ։ Պու մուլահազաթըմըն էսասը պաշլըճա Նօթիլիւսին գափթանը իտի. Նիչ պիր միլլէթէ մէնսուպ օլտուղունը իֆշաա, վէ պու սուրէթլէ իֆթիխար իտէն պու հարիգ իւլ ատէմին, հանկը միլլէթտէն օլտուղունը անլայամայաճա՞գ մի իտիմ ։ Ճէմիյէթը պէշէրիյէ ալէյհինտէ հըսս իթթիյի նէֆրէթ, վէ պուղզ ու ատավէթ նէ՞րէտէն նէշաթ իտիյօր իտի, պու վահշիյէթին սէպէպի քի՞մ իտի, աճապա գատր ու գըյմէթլէրի պիլինմէյէն, վէ թագտիր օլունմայան օ պէօյլէ ալիմլէրտէն պիրի՞ մի իտի ։ Գօնսէյլին տէտիյի կիպի պու ատէմ, եէնի պիր Գալիլէօ՞ս մը, եախօտ Ամէրիգալը Մօրի կիպի ուճարը ֆէլաքէթ օլան ալիմ պիր ատէ՞մ մի իտի ։ Հէնուզ պուլմալարընը պիլէմէմ, թէսատիւֆ պէնի պու ատէմին վարիպ սէֆինէսինէ աթմըշ իտի, հայաթըմ անըն էլինտէ իտի, պէնի սուրէթը պարիտանէտէ, ֆագաթ միհմանիւվազլըգլա (հիւրասիրութիւն) գապուլ իտիյօր. սօնթըգլըմա իթմէք իչին էլիմի քէնտինէ ուզաթմադըղըմա տուլա թութմատըղը կիպի, քէնտի տախի գաթման էլինի պանա ուզաթմամըշ իտի ։

Պէնճէ տէրէճէյի նիհայէտէ էհէմմիյէթի պուլունան պու էսրարը քէշֆ իթմէք իչին, պիր սաաթ գատար մուլահազաթա տալտըգտան սօնրա, մասանըն ուզէրինտէ պուլունան խարիթայա աթֆը նազար իթթիմ, վէ մագինավարի պիր հալ իլէ, պարմաղըմը, գաբթան Նըմօնըն կէօսթէրտիյի թուլ վէ արզ տէրէճէլէրի նոգթասընա վազ իթթիմ ։

Գարալար կիպի, տէնիզլէրին տէ նէհիրլէրի վար տըր ։ Պու ըրմագլար, մախսուսի ագընթըլար օլուպ, ընկլէրի վէ պէրուտէթլէրի տէրէճէսինտէն թանըլապիլիր ։ Մէզքիւր ըրմագլարըն էն պաշլըճասը Կիւլֆ-Ըսթրիմ ագընթըսը նամը իլէ թանըլմըշ տըր ։ Ուլում ու ֆիւնուն քիթապլարը, քիւրրէյի արզ ուզէրինտէ պաշլըճա պէշ ագընթը իշար իթմիշ տիր ։ Պունլարտան պիրինճիսի, պահրը Մուհիթի աթլասի շիմալինտէ (հիւսիսային Ատլանտեան), իքինճիսի, պահրը Մուհիթի աթլասի ճէնուպինտէ (հարաւային Ատլանտեան), իւչիւնճիւսի, պահրը Մուհիթի քէպիր շիմալինտէ (խաղաղական հիւսիսային), տէօրտիւնճիւսի, պահրը Մուհիթի քէպիր ճէնուպինտէ (հարաւային խաղաղական) վէ պէշինճիսի տախի, պահրը Մուհիթի Հինտի ճէնուպինտէ (հարաւային հնդկական Ովկիանոս) վարտըր ։ Պունլարտան մաատա վագթըյլէ պահրը Մուհիթի Հինտի շիմալինտէ (հիւսիսային հնդկական Ովկիանոս) պիր ալթընճը ագընթընըն վիւճուտինէ տէ իհթիմալ վէրիլէպիլիր քի, պու իսէ պահրը Հազէզ (Կասպից ծով) իլէ Արալ տէնիզլէրի, Ասյա գըթասընըն պէօյլէ կէօլլէրի իլէ պիրլէշէրէք, գայէթ վասի պիր տէրեա թէշքիլ իթթիյինտէն հասըլ օլուր իտի ։

Վուրբէյի, հասըլ վէ աղըզ չէվիրմէ կըպի խալն խարիթանըն իւզէրինտէ, պու աղըզլարտան պիրի օլուպ տա, Ճարանյարըն Վուրպ-Լափրիվըն, հանի սկյաճ նէհր ատէնիկէն ազընթը հազըրլըտա էրէյինճէ կըղաճամ վէրիլմիշ իտի. Պու ազընթը, Պէնկալա քէօրֆէզինտէն չըգըլըդ, մունթէզամ հարէքէթի (աքընթը) հէրսէ-թը չէքիլէմէմէն բարըմըշ վէ ղայնամըշ օլտուղու հալէ Մալագա պօղազընտան կէչէր, վէ Ասիյա սա-հիլինի իհաթա իտէրէք, պահրը Մուհիթի չըմնիյա-վագը Էյլանթիկէն ատալարընա գատար կայըրըր. օ-րատա պուլունան քէաֆուրի քիւթիւքլէրինի, վէ ատա-մըհաւալաթը սայրէյի, քէնար չըկըս ըտնկինտէ ալ-ճագ տալղալարը սուրուքլէյիպ, պահրը Մուհիթին ատկալարընը գալ ինթիզար պահրը մէղրիպ գար-շըը. Իշթէ Նօթիլիւս պու ազընթըտա կէղէճէք ի-տի. Նօթիլիւսըն հարաքէթինի թէաղըպ իլէ կէօրտիւմ քի, պաշ աշաղը կիպի կիտէրէք գարար ատըրատէ նազըրա (ախյայա) օլույօր իտի. Մէնտ հալատէ պիր խէմֆ ու տէհշէթէ ախչար օլմուշ իրէն, պիրտէն պիրէ Գօն-սէյլ իլէ Նէտ-Լանտը սալօնըն գարշըսընտա կէօրիւպ տալկընլըգտան պըրաքըմ.

Պու իքի կիւն արգատաշլարըմ, կէօզլէրինէ չարբ-մաղտա օլան էշեայի նազիրէյի կէօրիւպ, հայրէթլէ-րինտէն նաշի թաշ կիպի տօնա գալըրլար.

Նիհայէթ խըլ էփի Նէտ-Լանտ քէնտինի պուլարագ քէլամա աչապ տէտի.

— Եա՛հու, նէ՞րէտէյիզ, Բէյլէր մուզէխանէսինտէ՞ մի պուլունույորուզ, տէմէսի իլէ, Գօնսէյլ ճէվապէն.

— Էկէր էֆէնտիմին մուճիպի խօշնուտիյէթի օլու՞-սա, քէնտիմի Սամիար օթէլինտէ զաննը իտիյորում, տէ-յէճէյիմ, տէտի.

— Տօսթլարըմ, նէ Ֆրանսատա վէ նէտէ Գանա-տատա պուլունույորուզ. իշտէ պիզ տէ Նօթիլիւսըն իչինտէ, վէ հալթա սաթհը տէրեատէն էլլի մէթրօ աշաղըտա պուլունույորուզ.

— Էֆէնտիմին սէօզլէրինէ ինանմաղ լազըմ տըր, մատէմ քի քէնտիլէրի պէօյլէ օլտուղունու թաստիգ ի-տիյօրլար. լաքին տօղրուսը սէօյլէմէք իչին պու սալօն, պիր Օրլանթիւրալըյլը պիլէ ախչար հայրէթ իտէճէք տէրէճէտէ տիր.

— Խաթէտիլին գատար հայրէթէ ախչար օլ տօս-թում, զիրա պաղտան պաշատա սէնի իշին սըրալա-յաճագ րէք չօղ հայվան գուշլար վար.

Գօնսէյլի թէշվիգ իթմէյէ հաճէթ գալմատը. Ի-յիմ տէլիլ տիր, տէրհալ ճամէքեանըն իւզէրինէ է-յիլէրէք, թայփան լիամընէա (բնագխօսյ լեզուով) «հումչայ տէրիկիլէր, սաւէֆ գապուգլուլար» վէ գայրիհիւմ, տէյէրէք, հէր պիր հայվանըն մէնսուպ օլտուղու ֆամիլեա նամընը վէրմէքտէ իտի.

Պու էսնատէ ֆէննէն հայվանաթէ պիհին եօրմաղ մութատ օլմայան Նէտ-Լանտ, գարթալ իլէ մուղա-պուլան մուղայէսէի հազըրլըտա պանա պիր թագըմ չէյլէր սորույօր իտի. մէսէլա «պիմ օլտուղունը ան-լար՞ն մը, նէ՞րէտէն կէլիյօր, նէ՞րէյէ կիտիյօր, պիզի նէ՞րէյէ կէօթիւրէճէք» հօյլէ սուալլէր իտիյօր իտի քի, ճէվապ վէրմէտէն աճիզ գալըյօր իտիմ.

Նիհայէթ պիրտաքրլէրիմի, վէ պէլք խուսուս պիլ-մէտիքլէրիմի սէօյլէտիմ, վէ քէնտիսինին նէ կէօրիւպ իշիթտիյինի սորտուղումա Նէտ-Լանտ.

— Պէն հիչ պիր չէյ կէօրիւպ իշիթմէտիմ, հաթ-թա աէֆինէնին թայֆէլէրինի պիլէ կէօրէմէտիմ. ա-ճէպա թայֆէլէ՞ր տէ մի էլէքթրիքտէն միտիր.

— Էլէքթրի՞ք մի .

— Նէ պիլէյիմ, նէ սէօյլէյէճէյիմի պէնտէ պիլմիյօրում . պուրատա էօյլէ գարիպ շէյլէր կէօրիւյօրուզ քի , պու՛նլար տա իհթիմալէն ատա պաքըյօրում , պաքըն միւսիւ Արօնաքս , պու կէմինին իչինտէ նէ գատար թայֆէ պուլունտուղունու պիլիւրմի՞սինիզ , օ՞ն մը , եիրմի՞ մի , էլլի՞ մի , եիւ՞զ մի . . .

— Պիլմէմ ուսթա Լանտ , սէօզիւմէ ինանընըզ քի , շիմտիքի հալ Նօթիլիւսի զապթ իթմէք , եախուտ ֆիրար իլէմէք խիւլեայլէրինի թէրք իթմէլիսինիզ . Պու սէֆինէ , զէմանըմըզ մէհարէթլէրինին էն հարիգուլ ատէսինտէն ատտ օլունմագա շայան , վէ սանաթա մուճիզէ նէվինտէն պիր խարիգա տըր քի , էկէր կէօրմէմիշ օլսա իտիմ թէսաւուր իտէմէզ իտիմ . Պէն չօգ սէվէրիմ , պու մուճիզէլի սէֆինէյի կէօրմէք թէմաշա իթմէք իչին պիրլիքտէ հայրան պուլունմաք ճան աթմագտայըմ . իւնի միւսաատէսի օլունուր ատտ , էսդաֆլըտըր պուլունան վէ կէօզլէր իւնէ կէօրմէյէ զահիթ իտէլիմ .

— Կէօրմէ՞ք մի , պարին պիր շէյ կէօրիւնմէյօր , վէ կէօրիւնէճէյի տէ եօգ . պու մէհպուսխանէտէն իչինտէ պիր շէյ կէօրմէք գապի՞լ մի տիր , իշթէ քէօր քէօրունա կիտիյօրուզ , վէ . . .

Տանիէլ սէօզիւնիւ իթմամ իթմէտէն , պիրտէն պիրէ սալօնըն ատրաֆըն տօյու պիր գարանլըգ իչինտէ գալտը հէչ պիր շէյ կէօրիւնմէզ օլտու . Թավանտագի պուլունան էլէքթրիք գանտիլը , էօյլէ պիր սուրէթլէ սէօնմիւշ իտի քի , կէօզլէրիմ գարանլըգտան պիրտէն պիրէ պաշգա չըգմըշ սանէմլէրին կէօզիւ կիպի սըգլանըյօրտու .

Ճաշըրըլմըշ սօւսուզ գալըպ , պիլմէ-

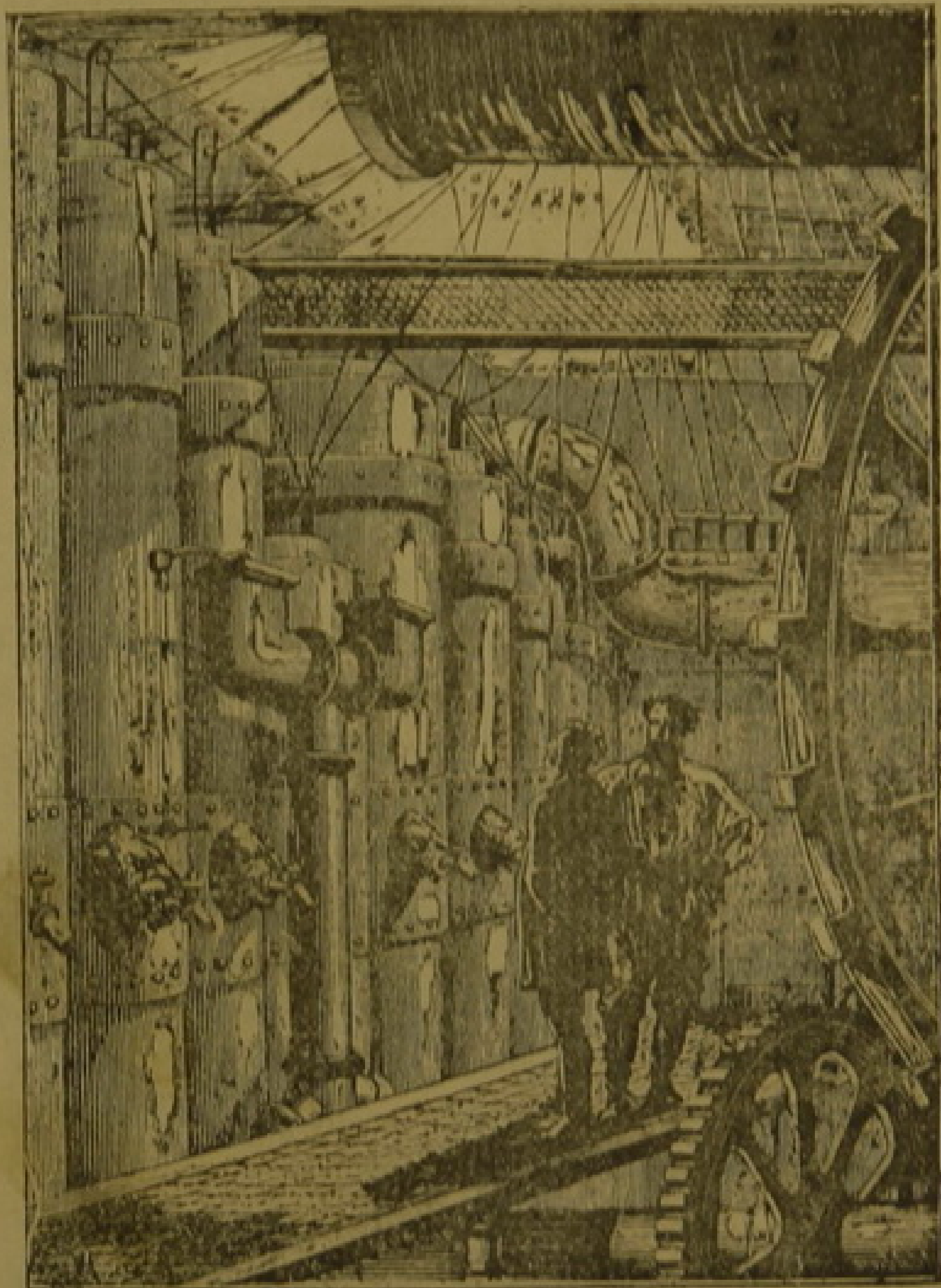

Գայէք բարլագ սուրէքսէ բէճվիր իսիկլիսը օլաճ մաքինա օտասը .

(Սահիֆէ 164)

մաղա պիլէ ճէսարէթ իտէմէյօր իտիք , նէ օլաճաղը-մըզը , ֆէնա՞ մը , եօգսա էյի պիր շէ՞յ մի կէօրէճէյի-միզի պիլմէյօր իտիք ։ Նավիկէհան տէմիրլէրին պիրի պի-րինէ սուրթունմէսինտէն հասըլ օլան պիր սէս իշիտիլ-տի , զաննէտէրսին քի Նօթիլիւսըն իքի եանընտա տէմիր գափագլար վար տա , հարէքէթ իտիյօրլար ։ Նի-հայէթ Նէտ-Լանտ սիւքունէթի գայպ էթթի .

— Անլաշըլտը , արթըգ իշիմիզ պիթտի , տէտի ։

Նէտ-Լանտըն սէօզլէրինէ գուլագ վէրմէյէն Գօնսէյլ , հալա հայվանաթըն մէվճուտաթընըն էսամիսինի սայմագլա մէշղուլ օլտուղունտան , ճէվապէն .

— Իշթէ հայվանաթը նէպաթիյէնին ալիքէր պիր գըսմը , տէտի ։

Գաթտանը , Գօնսէյլին ֆիթրաթըն գըղըլըմաս ֆէ-նա հալէ հիտաէթլէնմիշ իտէն , պիրտէն պիրէ սալօ-նուն իքի մուսէվվէր օլան , լաքին պու աքվարի ըշըղ , սալօնուն իքի թարաֆընտա վարտը ուզուն աքիլէրտէն կէլիյօր իտի ։ Տէնիզ իլէ արամըզտա իքի պիլլուր թա-ւա պուլունույօր իտի . պու պիլլուրլարըն գըրըլաճաղը իհթիմալէն սաա խաքէր , ֆէնա հալէ գօրգմայա պաշլատըմ , ֆագաթ պու ճամլարըն տէօրթ թարաֆը , պագըրտան մահֆուզ սաղլամ չէրչիվէ իլէ իհաթա օլու-նարագ , գըրըլմասը մուհթէմէլ օլմայաճագ մէրթէպէ-տէ մէթանէթ վէրիլմիշ իտի ։

Նօթիլիւսըն էթրաֆընտա , վէ հաթթա պիր միլ իլէրիսինէ գատար տէնիզին իչի ափ աչըգ կէօրիւ-նիւյօրտու ։ Ամա նէ Բաշգա , նէ՞ հայրէթէֆզա մէն-զարէ , պունը հա՞նկը գալէմ եազապիլիր , հա՞նկի ֆըրչա թասվիր իտէր , տէնիզին չէֆֆաֆ (թախմինիյէ) թապագալարընտա , էլէքթրիք զիյասընըն պաշ իլէրի-յի նուրանի մէնզարէյի , վէ օ մէնզարէյի նազար բու-

պանըն , Օգեանոսըն թա տէրինլէրինէ տօղրու թէէսիր խուսուլ իտէ , հասըլ էյլէտիյի թէնասուպըն (նիւանս) խօշ վէ հայրէթլի հալինի քի՞մ իզահ իտէպիլիր .

Տէնիզ սուլարընըն շէֆաֆիյէթի (թախմինէն) ճիւմլէյէ մալիւմ իտի . գայալըգլարտան ճէրեան է-տէն էն սաֆի վէ էն լաթիֆ սուլար պիլէ , տէնիզ սուլարը քատար պէրրագ օլմազ , զիրա տէրունինտէ պու-լունան մատէնի մատէնիյէ (հանկիլէրին) վէ մէվճու-տաթը սայիլէ , շէֆաֆիյէթինի արթըրըր . պաժի Մու-հիթին պագը գըսըմլարընտա , վէ ալէլ խուսուս Անթիլ տէնիզլէրի ճիհէթլէրինտէ , եիւզ գըրգ պէշ մէթրօ տէ-րինլիքտէ գատար տէնիզին ալթընտաքի գումլար աշիքեար կէօրիւլիւյօր իմիշ , կիւնէշին շուաը (ճաւագույթ) տախի իւչ եիւզ մէթրօ տէրինլիքտէ գատար վարըր օ-լուր ։ Հալպու քի Նօթիլիւսըն պուլուտուղու էլէքթրիքի տէ-նիզին ալթլարը իչինէ պիլէ թէնվիր իտէրէք , ար-թըգ կէօրիւնէն մուհիթ սու օլմայըփ , պիլա ասէթա խայէ (հէզօլ) իտէն նուր իտի .

Հայրէթէ տէնիզին ալթընտա ֆօսֆօրլը նու-րանի պուլունմաճագլար ֆարգ իտէն էլէքթրիքլին գապլինճէ , թայխար՝ էն միւճիզէ մէնզարէլէրինի մաճրա տէնիզ մախլուգաթընըն թայանիմ իթմէքտէ իտի ։ Տիլհապըզա նուրըն իւրայէ իտէն պին սուրլու-լուպէսթը (խաղեր) կէօրմէյէյէ , պիրի մէրգումին թայխարըթըր թաամիգ իտմիշ . սէֆինէնին իքի ճի-հէթինտէ պու կիւսառա նազըր պիրէր բէնճէրէ պու-լունուր իտի . սալօնուն գարանլըղը՝ տէնիզին ըշըղընը արթըրարագ , մէգրիւր բէնճէրէլէրտէն , սանքի հաւա ու բայանը պուլունմայան պիլլուրտան պիր հավուզա պագարճասընա պագըյօր իտիք ։

Վէլհասըլ , կէօզլէրիմիզին էօնիւնտէ թէճէլլի ի-

տէն (փայտէ) պու մէնզարէյի հարիք իւլատէնին թարիֆի գապ ու գապէմիզ միւմքին տէյիլ տիր :

Նօթիլիւս, հարաքէթ իթմէյօր կիպի տուրույօր իտի, լաքին պալըն մահմիզի իլէ թէֆրիգ էյլէտիյի սուլարըն, կէօզլիւմիւզին էօնիւնտէն քէմալի սիւրաթլէ կէչիպ կիթտիյինի կէօրիւյօր իտիք:

Սօն տէրէճէ հայրէթ վէ խաթիրլաալ իլէ, տօրտէքլէրիմիզէ տայանմըշ, վէ սէօզ սէօյլէմէյէ իգթիտարըմըզ գալմամըշ օլտուղու հալտէ, պիլլուր բէնճէրէլէրտէն տէնիզէ պագըպ տուրույօր իտիք. Էն էվէլ Գօնսէյլ սիւքիւթի գաթ իտէպ Գանատալըյա խիթապէն.

— Տօսթում Նէտ, կէօրմէք իսթէյօրմըսըզ, իշթէ տօյունճայա գատար պագընըզ, տէտի :

Գանատալը խէմ պաքթըգ հիտտէթինի. վէ ֆիրար իթմէք էֆքեարըն ունուտուպ, պու մէնզարէտէն մէճզուպ (յափշտակուիլ) օլմուշ .

— Դարիա, դարիա, չայանը հայրէթ մէնզարէ, ֆիլ հագըգա պու մէնզարէյի պինալըրէյի կէօրմէք իչին, բէք չօգ ուզագլարտան սէյիրճիլէր կէլէճէք տէրքեար տըր, տէտի : Պէն իսէ.

— Ահ պէն պու տէէմին էօմիւնի անլայօրում, գարըթան Նըմօ, քէնտի իչին պաշգա տիւրլիւ պիր տէմի հայաթ թէչքիլ իթմիշ տիր քի, անըն տաարը մուճիզէսինտէն հայլըղ քէնտի միւթէլէզզիզ օլույօր իմիշ, տէյու հայգըրտըմ:

Լանտ. - Լաքին պէն հէնուզ պալըգ կէօրմէյօրում,

Գօնսէյլ. - Պալըգը նէ՞ խարաճապըլընըզ ազիզիմ Նէտ, սիզ օնլարը թանըմազսընըզ :

— Պէ՞ն մի, պէն պալըգճը օլտուղում հալտէ նասը՞լ պալըգլարը թանըմամ :

Իքի տօսթում արասընտա պու պապտէ պիր մուճատէլէ թէվէլլիւտ իթտի, վագըա հէր իքիսիտէ պալըգլարը թանըրլար ամմա, պիրէր պաշգա սուրէթտէ.

Հէր քէս պիլիր քի պալըգլար, տէնիզտէ եաշայան մախլուգաթըն տէօրտիւնճիւ վէ սօնընճը թագըմընը թէշքիլ իտէրլէր. «պալըգլար՝ սօուգ գանլը, վէ գանլարը թէքերլիւրէն ճէվլան իտէր, վէ գուլագլարը վասըթասըյլա սու տէրունինտէ թէնէֆֆիւս էյլէր» տէյու բէք կիւզէլ թարիֆ իտիլմիշ տիր : Պալըգլար, եէք տիկէրինտէն ֆարգլը իքի գըսմա թագսիմ օլունմուշ տըր. քէմիքլիլէր, եանի օնլար քի, ումուրը ֆըգրէլէրի (ողնայար) քէմիքտէն տիր. իքինճիլէրի, ղուղրուֆի (աճառաւոր) պալըգլար, եանի օնլար քի, ումուրը ֆըգրըյէլէրի գըգըրտագլը (աճառուտ) տըր :

Պու թէֆրիգաթա (բաժանում) իհթիմալ քի Նէտ-Լանտտա վագըֆ իտի. լաքին Գօնսէյլ օնտան զիյատէ պիլմէսի իլէ պէրապէր, տօսթլուգ պաղլարը իլէ գայտ ու պէնտ օլտուղու Գանատալընըն, պու պապտէ քէնտինտէն տուն մէրթէպէ մալումաթը օլմասընը վիճտանէն գապուլ իտէմէյէրէք.

— Տօսթում Նէտ, սիզ հագըգաթէն զայէթ մահիր պիր պալըգճը, եանի գըպգընճըսընըզ. սիզ պու չիրին հայվանլարտան բէք չօգ թութուպ էօլտիւրմիւշ, եախօտ եէմիշսինիզ. լաքին պահս իտէրիմ քի անլէրի թէֆրիգ վէ թագսիմ իթմէնին եօլունը պիլէմէզսինիզ, տէտի :

— Նասը՞լ պիլմէմ, պալըգլար իքիյէ մունգասըմ տըր, եէնէնլէր վէ եէնմէյէնլէր :

— Իշթէ չիքէմպէրվէրանէ (որկրամոլ) պիր թագսիմ, ֆագաթ սէօյլէյինիզ պագալըմ, քէմիքլի վէ գը-

գըրտագը (աճառուտ) պալըգլարըն հէքտիկերէ օլան ֆարգը պիլի՞րմիսինիզ։

— Իհթիմալ քի պիլէյիմ։

— Պու իքի պէօյիւք գըսմըն մունդասըմ օլտուգու թագսիմաթը տա պիլի՞ր միսինիզ։

— Պիլըրիմտէն պիլէ կէչմէզ։

— Էօյլէ իսէ տօսթում Լանտ, տիյնէյինիզ, վէ էյիճէ խաթըրընըզտա սագլայընըզ։ Քէմիքլի պալըգլար ալթը չիւպէյէ թագսիմ օլունուր. պիրինճիսի, գանատլարը տիքէնլի օլանլար, քի պունլարըն իւսթ չէնէլէրի մութէհարրիք (շարժուն) օլուպ, գուլագլարը տա թարագա պէնզէր. պու գըսըմտա օն պէշ ֆամիլեա վար տըր, հանկի մալիւմ օլան պալըգլարըն տէօրթտէ իւչիւնի իշղալ իտէր. միսալ (տիպար), աթ խանի պալըղը։

— Ա՛, պու պալըգ բէք կիւզէլ եէնիր։

— Իքինճիսի պաթընիքլէր (որովայնայինք) քի, պունլարըն գանատլարը, հասըտ հիւզէճէք ալաթլարը ումուզ քէմիքլէրինէ մէրպութ օլմայարագ գարընլարը ալթընտա պուլունուր. պու սընըֆ, պէշ ֆամիլեայա թագսիմ օլունուր, վէ թամըլը սու պալըգլարընըն պէօյիւք գըսմընը թէշքիլ իտէր. միսալ, սաղան պալըղը իլէ թուրնա պալըղը։

— Բէ՛հ, պունլար թամըլը սու պալըղը տըր, լէզզէթլի օլմազլար։

—Իւչիւնճիւսի, գարընլարը կէօյիւսլէրի ալթընտա պուլունուպտա, օմուզ քէմիքլէրինէ հարըշըգ օլանլար տըր. պու սընըֆ տախի տէօրթ ֆամիլեայը մուհթէվի տիր. միսալ, տիլ պալըղը, գալգան պալըղը, գագան վաթօզը, բիսի, վէ սաիրէ պունլարա պէնզէրլէրի։

—Ա՛, պունլարա տէյէճէք եօգ. լիսան՝ պու պալըգլարըն թավսըֆնա ճան աթար։

Նէտ-Լանտ, տայիմա պալըգլարը եէմէք նօգթէյի նազարընտան թէլագգը իթմէքտէ, վէ Գօնսէյլ տախի Գանատալընըն կէօսթէրտիյի շիշ պօղազլըգտան չաշըրմայարագ, տէրսինէ չու մէճհըլէ տէվամ իթմէքտէ իտի։

— Տէօրտիւնճիւսի, գանատսըզ, ուզուն վիճուտլը, գարընլարը կէօրիւնմէյէն, հասըտ գարընլարընտա հիւզէճէք ալաթլարը պուլունմայան, վէ սըրթլարընտա գալըն վէ հարըշըգ պիր տէրի պուլունանլար տըր. պու գըսըմ հալընըզ պիր ֆամիլեատան իպարէթ տիր. միսալ, եըլան պալըղը, գարկանա, մըզըր, վէ էլէքթրիք պալըղը։

— Պունլարտան օ գատար խօշլանմամ։

— Պէշինճիսի, քէմիք տէրիլիլէր տիր քի, պունլարըն սէրպէսթ վէ թէմամ չէնէլէրի պուլունուպ, գուլագլարը ուֆագ բիւսկիւլճիւքլէրտէն մութէշէքքիլ տիր. պու թագըմտա տախի անճագ պիր ֆամիլեա վար. միսալ, տէնիզ այկըրլարը, վէ պիգասլար։

— Զօգ մուրտար, չօգ ֆէնա, պունլարը կէչ։

— Ալթընճըսը Պըլէկտօնլար (1) քի, պունլարըն չէնէ քէմիքլէրի տիշլէրի իչինէ կիրմիշ, վէ գաֆալարընա մէրպութ պուլունմուշ օլտուգլարընտան հարա-

(1) Կէրէք պուլատէ մէզքիւր, վէ կէրէք իլէրուտէ կէօրիւլէճէք օլան պու իսիմլէրի մէնհուլ օլան պալըգլար, չօգլուգ պիզիմ տէնիզլէրտէ պուլունմատըգլընտան, պիզիմ պալըգճըլար թարաֆընտան իսիմ վազ իտիլմէմիշ տիր քի, պիզտէ չարնաչար ֆրանսըզճալարընը իսթիմալէ մէճպուր օլտուգ։

քէթ իտէմէզլէր · պու սընըֆըն գարնը եօգ տըր, վէ իքի ֆամիլեայը հավի տըր · միսալ, թօնիլէր, վէ այ պալըգլարը :

— Պունլար, թավայը քիրլէթմէքտէն պաշգա պիր չէյէ եարամազլար :

— Շիմտի անլատընը՞զ մը, տօսթում Նէտ :

— Խա՛յր, հիչ պիր չէյ անլայամատըմ · լաքին սէօզիւնիւզէ տէվամ իտինիզ, զիրա տինլէմէք բէք խօշումա կիտիյօր, տէմէսի իլէ, Գօնսէյլ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք ·

— Ղուզրուֆի (աճառուտ) եանի գըգըրտագլը պալըգլար տախի իւչ գըսմա միւնգասըմ տըր :

— Բէք ալա :

— Պիրինճիսի, եուվարլագ աղըզլըլար քի, պունլարըն չէնէլէրի միւթէհարիք (շարժուն) պիր հալգա իլէ եէքտիկէրէ մէրպութ տըր, վէ գուլագլարը իսէ միւթէատտիտ տէլիքլէրտէն միւթէշէքքիլ տիր · պու սընըֆըն պիր ֆամիլեա վար · միսալ, պուֆա պալըղը (քարալէզ) :

— Պունը սէվմէք լազըմ տըր :

— Իքինճիսի, գուլագլարը, եուվարլագ աղըզլըլարըն պէնզէյէն, ֆագաթ ալթ չէնէլէրի միւթէհարիք օլանլար տըր · գագըրտագլը գըսմըն էն մուհիմմի ատտ օլունան պու սընըֆ, իքի ֆամիլեատան իպարէթ տիր · միսալ, քէտի (2) պալըղը վէ ուֆագ քէօբէք պալըղը :

— Նէ՞ եապըյօրսուն ազիզիմ Գօնսէյլ, քէտի պալըգլարըլէ քէօբէք պալըգլարընը պիր սընըֆա՞ մը վազ իտիյօրսունուզ · լաքին րիճա իտէրիմ աճըյընըզ, քէտի

(2) Պիզիմ մէճհուլիմիզ օլան պիր նէվի բիսի պալըղը տըր :

պալըգընը քէօբէք պալըղը իլէ պէրապէր պիր շիշէյէ գօյմայընըզ :

— Ուչիւնճիւսիւ, գուլագլարը ատէթա, վէ գալսամընը պիր եարըգ իլէ աչըգ օլանլար · պու սընըֆըն տէօրթ չիւպէսի վար · միսալ, մէրսին պալըղը :

— Աֆէրին տօսթում, էն լէզզէթլի վէ էն զիյատէ սէվտիկիմ պալըգը էն սօնա պըրագտըգընըզ իչին խասասէթէն թէշէքքիւր իտէրիմ : Տահա վա՞ր մը :

— Խա՛յր, կիտա տօսթում, պիթտի · ֆագաթ սիզէ շունը սէօյլէյիմ քի, պիր ատէմ պունլարը պիլմէքլէ պէրապէր հիչ պիր շէյ պիլմիշ օլմազ, զիրա ֆամիլեալար՝ ճընսլարա, ճընսլար՝ չիւպէլէրէ, չիւպէլէր՝ նէվլէրէ, վէ նէվլէրտէ՝ եինէ այրը այրը գըսըմլարա . . .

Նէտ-Լանտ, պու արալըգ Նօթիւլիւսին պիլլուր բէնճիրէսինտէն էյիլէրէք ·

— Պա՛գ պա՛գ տօսթում, իշթէ տէտիկին ճընսլար, չիւպէլէր, գըսըմլար կէչէյօրլար, տէտի :

Գօնսէյլ · – Էվվէլէթ, պալըգ սիւրիւլէրի, ինսան քէնտիսինի պիր պալըգ հավզը քէնարընտա զանն իտէր, տէմէսի իլէ ·

— Խայր, հավըզ տէտիկինիզ ատէթա պիր հաբըսխանէ տէմէք տիր, պու հայվանլար իսէ կէօյտէ ուչան գուշլար կիպի սէրպէսթ տիրլէր, տէտիմ :

Նէտ-Լանտ · – Հայտէ Գօնսէյլ Տօսթում, շունլարըն տա իսիմնի սայ պագալըմ, թասնիֆ էթ (դասակարգէ) :

— Պէն միւգթէտիր տէյիլիմ, պու իշ էֆէնտիյէ այիտ տիր :

Վագըա Գօնսէյլ, հայվանաթը թասնիֆ իթմէյի պիլիր իտի իսէ տէ, քէնտիլէրինի կէօրիւբ թանըմագտան աճիզ իտի · հալ պու քի Նէտ-Լանտ հէրսինին

խամինի պիլիյօր իտի . կէզմէքտէ օլան պալըգլարըն խամինի սայմագտա իքէն .

— Իշթէ , պիր մանճընըգ (բալխար) պալըղը տէմիշ իտի քի , Նէտ-Լանտ հէման .

— Էվվէթ , հէմ Չին մանճընըղը , տէտի . Գօնսէյլ տախի .

— Մանճընըգլար ճընսընտան , սէրտ տէրիլի ֆամիլեատան , վէ Պլէկտօգնաթ , սընըֆընտան , տէյու մըրըլտանտը .

Ֆիլ հագըգա Նէտ-Լանտ իլէ Գօնսէյլ պիրլէշէրէք , մէշհուր պիր Թապիաթշինաս (բնապատում) վիճուտինի թէշքիլ իտէպիլիրլէր իտի .

Վագըա Նէտ-Լանտ եանըլմամըշ իտի , զիրա օ էսնատէ եասը վիճուտլը , գապարճըգ տէրիլի , վէ սըրթլարընտա իյնէլէրի պուլունան մանճընըգ պալըգլարը , սիւրիւ սիւրիւ Նօթիլիւսին էթրաֆընտա օյնաշմագտա , վէ գույրուգլարընըն իքի թարաֆընտա տէօրտէր սըրա տիքիլմիշ օլան տիքէնլէրինի սալլամագտա իտիլէր . Ֆիլ հագըգա պու հայվանլարըն տէրիլէրի հայրէթէ շայան իտի . խուսուսու գօյու , ալթը պէյազ րէնկլէր , վէ իւզէրինտէքի ալթուն կիպի բարլագ պէնէքլէր , իլէ տէնիզին տալկալարը արասընտա բարլամասընը թէմաշա իթմէք գատար լաթիֆ պիր շէյ օլամազ . Պունլարըն արասընտա պէմպէյազ քէտի պալըգլարը , րուզկեարտա սալլանան ինճէ տիւլպէնտլէր կիպի տօլաշըյօրլար իտի . Պու պալըգլարըն իչինտէ պիր տէ Չին քէտի պալըղը կէօրիւպ , տէրէճէյի նիհայէտէ մահզուզ օլտում . պու հայվանըն խուսուսու սարըմթըրագ , վէ գարնը թօզ բէմպէսի րէնկինտէ օլուպ , կէօզինին արգա ճիհէթինտէ իւչ տանէ իյնէլէր իլէ միւսէլլահ (զըրհլը) իտի . պու պալըգ ղայէթ նատիր պուլունուր քի , մէշհուր

Լասէբէտ , պունըն րէսմինի պիր Ժաբօն նիկեարխանէսինտէ (Նըկարաց հաւաքածոյ) կէօրմիւշ իտի .

Նօթիլիւս իքի սաաթ գատար նէվ պէ նէվ քիւլլիյէթլի պալըգ սիւրիւլէրի արասընտան կիթմէքտէ իտի , էթրաֆըմըզտա օյնայուպ սըչրամագտա , վէ լէթաֆէթլէրի իլէ պիզի տիւչարը հայրէթ իթմէքտէ օլան ճընս ճընս պալըգլարըն իչինտէ , եէշիլ րէնկլի վէ բարլագ վիճուտլը սէրի իւլ հարէքէ լաբրիտալար , իւզէրինտէ սիյահ չըզկըլարը պուլունան Չին բալամուտլարը , մավի վիճուտլը , եուվարլագ գույրուգլը վէ պէյազ գարնը , միւթէնասիպ սիյահ պէնէքլէր իլէ միւզէյյէն թըրագօնեալար , ղայէթ պահթիյար ըսկօրբիթլէր , եանի իպսօզլար , ժաբօնեա ուսկումրուլարը , պիր մէթրօ պօյունտա տէնիզ պէգգալարը , մավի վէ սարը գանատլը ղայէթ իրի ըզըարիլէր , գույրուգլարընտա չիֆթէ սիյահ չըզկըլար պուլունան տիկէր նէվ ըզըարիլէր , ժաբօնեա սէմէնտէրլէրի , ալթը այագ պօյունտա , քիւչիւք վէ բարլագ կէօզլիւ , վէ իրի տիշլէրլէ միւզէյյէն կէնիշ աղըզլը մօրինա պալըգլարը , ղայէթ իրի վէ լէթաֆէթլէրի տիլ իլէ թարիֆ օլունամազ գըրլանկըճլար , եըլան պալըգլարը , վէ տահա նէչէ նէչէ տէնիզ մախլուգաթընըն սէյր ու թէմաշասընտան տօյմայօր իտիք .

Տէրէճէյի հայրէթիմիզ տայիմա ֆէվգէլատէ իտի . Հէր պիր մախլուգաթը կէօրտիւյիւմիզտէ , թէաճճիւպ իյմա իտէր պիր նիտա սալը վէրմէքտէն քէնտիմիզի մէն իտէմէյօր իտիք . Նէտ՝ պալըգլարըն խամինի սէօյլէմէքտէ , վէ Գօնսէյլ տախի թասնիֆ (դասակարգել) իթմէքտէ իտի . պէն իսէ , ճէնապը Վաճիպ էլ վիւճուտ հազրէթլէրինին խալք պույուրտուղու պու մախլուգաթը լաթիֆէ , վէ աճիպէնին գարշըսընտա շաշըրմըշ գալմըշ իտիմ , պու մախլուգաթը ղարիպէյի , սաղ , վէ քէնտի

էօզ մէքեանլարընտա սէրպէսթճէ կէզիպ օյնատըգլարընը կէօրմէք մումքի՞ւն մի իտի , պու մէնզարէյի պինազիրէյի կէօրմէք քի՞մին խաթըրընտան կէչէր իտի ։

Զին վէ Ճաբօն տէնիզլէրինէ մախսուս օլուպ , սուրու սուրու գամաշմըշ օլան կէօզլէրիմիզին էօնունտէն կէչէն պու հայվանաթըն ճընսլարընը խաթըրլամագ վէ թարիֆ իթմէք գաբիլ օլամայաճագընտան , եալընըզ շու գատարընը տէյէպիլիրիմ քի , պունլար՝ հավատա ուչան գուշլարտան բէք չօգ զիյատէ իտի ․ հիչ չիւպհէ եօգ քի պու հայվանլար , Նօթիւլիւսին էլէքթրիք զըյասընտան ճէլպ օլունարագ պէօյլէ պինլէրճէ էթրաֆըմըզը իհաթա իտիյօրլար իտի ։

Սալօն նակէհան այտընլանտը , տէմիր գաբագլար՝ աչըլմըշ օլան բէնչիրէլէրի գաբատըլար , վէ մէզքիւր մէնզարէյի հայրէթֆէզա կէօզիւմիւզիւն էօնիւնտէն զայպ օլտու ․ լաքին պէն ուզուն միւտտէթ անլէրին խէյալի իլէ մէշղուլ գալտըմ ․ Նիհայէթ կէօզլէրիմ տիվարտան ասըլը օլան ալաթլարա աթֆ օլունարագ քէնտիմի պուլտում ։ Բուսուլա , տայիմա շիմալի շարգի (հիւսիւսային արեւելք) ճիհէթինի կէօսթէրմէքտէ , վէ մանոմէթրօ տախի , պէշ հէվա թազյիգի (մթնոլորտի ճնշում) իշար իթմէքտէ իտի ․ էլլի մէթրօ տէրինլիքտէ եիւրիւտիւլիւմիզի իրայէ իտէն էլէքթրիք ալաթը տախի , սաաթտա օն պէշ միլ եօլ ալտըղըմըզը անլաթըյօր իտի ։

Գարթան Նըմօյա պէքլէյօր իտիմ , լաքին մումաիլէյհ կէլմէտի ․ սաաթ պէշ վուրտը ։

Նէտ-Լանտ իլէ Գօնսէյլ քէնտի գամարալարընա չէքիլտիքլէրի կիպի , պէն տէ օտամա ավտէթ իտուպ եէմէյիմին հազըր օլտուղունը կէօրտիւմ ։ Պու թաամ , Հինտ գաբլումպաղասը սույունա պիր չօրպա , պէյազ

վիճուտլը գըրալ պալըղը րըլաքիսի , վէ պիր պալըղըն այրըճա բիշմիշ ճիյէրի , Լօստ տէնիզէն պալըղըն կէզղէթինտէն տահա լէզզէթլի օլան խամսի պիլմէտիյիմ , վէ ճընսընը թանըմատըղըմ պիր պալըղըն քէպապընտան իպարէթ իտի ։ Նօթիւլիւսէ մախսուս օլան թաամլարըն լէզզէթինէ ալըշըպ քէմալի իշթահա իլէ եէմէքտէ իտի իսէմ տէ , ֆագաթ պու կիւնքի թաամտան բէք զիյատէ խօշլանտըմ ։

Օ կիճէյի , օգումագ , եազմագ վէ միւլահազա իթմէքլէ կէչիրտիմ , պատէհու ույգու պասըպ եաթաղըմա ուզանտը վէրտիմ , վէ տէրհալ տէրին պիր ույգույա տալտըմ ։ Նօթիւլիւս իսէ սիյահ նէհրին սէրի իւլհարաքէ ագընթըսը իչինտէն գաթը մէսաֆէ իտիյօր իտի ։

15

Մէքթուպ իլէ տավէթ ․

Նոյեմբէրին տօգուզը օլան էրթէ կիւնիւ , թամ օն իքի սաաթ պիր ույգու չէքտիքտէն սօնրա ույանտըմ ։ Գօնսէյլ ատէթի միւճիպինճէ նէզտիմէ կէլիպ ․

— Էֆէնտի , կիճէյի նա՞սըլ կէչիրտինիզ տէյու սօրտու ։

Գանատալը տօսթումուզ , միւտտէթը էօմրիւնտէ ույգուտան պաշգա պիր իշ իլէ մէշղուլ օլմագ իսթէմէյէն ատէմլէր կիպի , հէնուզ ույումագտա օլտուղունու Գօնսէյլ սէօյլէտի ․

Գօնսէյլին հէր տէտպիրինէ ճէվապ վէրմէյէրէք, խաթէտիյի գատար լագըրտը իթմէսինէ մուսաատէ իթտիմ. գարթան Նըմօնըն իքի կիւնտէն պէրի մէյտանտա հըգմամասը էնտիշէյի մուճիպ օլմուշ իտի. մամաֆիհ պու կիւն կէօրէճէյիմի մէմուլ իտիյօր իտիմ: Գումաշըն ճընսը՝ չօգ տէֆա Գօնսէյլին մէրագընը վէ մուլահազաթընը մուճիպ օլան էլպիսէմի կիյինտիմ, վէ պու գումաշըն նէ օլտուղունը սաարգ տէլիզանըլըյա անլաթմագ իսթէյէրէք, Ագտէնիզտէ բէք չօգ պուլունան, վէ Համբանօ թիսմյէ իտիլէն պիր նէվ ըսթըրիտեալարը, գայալարա մէրպութ իքէն իպէք կիպի պիր ճընս օթտան մամուլ օլտուղունը, վէ պու օթլար գայէթ եումուշագ վէ սըճագ թութուճը օլմագըլա, վագթըյըլա պու օթտան չօրապ, էլտիվէն վէ սայիրէ իմալ իթտիքլէրինի սէօյլէտիմ, վէ Նօթիւլիւսին թայիֆէլէրի գարայըլա խաթիլաթ իթմէքսիզին, վէ բամուգ եախօտ եաբաղըյա մունհէթաճ օլմագսըզըն, կիյինիպ գուշանապիլիր օլտուգլարընը տախի իլավէթէն պէյան իթտիմ:

Էլպիսէմի կիյինտիքտէն սօնրա պէօյիւք սալօնա կիթտիմ, ֆագաթ քիմսէյի պուլամատըմ:

Ճամ տօլապլարըն տէրունինտէ պուլունան հայվանաթը պահրիյէ վէ նէպաթիյէնին թէտգըգըյա իշթիղալ իթմէյէ պաշլատըմ, նէպաթը պահրիյէ իլէ տօլու օլան ճամէքեանլարը պիրէր պիրէր կէօզտէն կէչիրտիմ: Վագըա պունլար գուրուտուլմուշ իսէ տէ, քէնտի լաթիֆ րէնկլէրի մահվ օլմամըշ իտի. պու նէպաթըն արասընտա բէք գըթ պուլունան Գըլատօսթէր նամը պիր նէվի հալգաքեարի նէպաթ, թավուս օթլարը, ասմա եաբրաղընա պէնզէյէն Գալէրպալէր, բարլագ րէնկլի վէ եումուշագ եէր չէօմլէյի թասլիր օլունան նէպաթ,

եէլբաղէ չէքլինտէ պիր նէվի նէպաթը պահրիյէ, վէ տէնիզ մանթարը կէօրտիւմ, պու մանթար՝ հայլի վագըթ նէպաթը հայվանիյէ գըսմընտան մատուտ իքէն, մուախխէրէն սըրֆ նէպաթաթէ մէնսուպ օլտուղու անլաշըլմըշ տըր:

Պէօյլէճէ գարթան Նըմօնըն մուլագաթընա նայիլ օլմագսըզըն օ կիւնիւ տէ ագշամ իթտիմ: Սալօնըն տէնիզէ նազըր բէնճիրէլէրի աչըլմատը, իհթիմալ քի օ մէնզարէյի լաթիֆէյի տայիմա կէօզլումուզըն էօնիւնտէ կէօրիւպ սանմայալըմ տէյու, բէնճէրէյի աչմայօրլար իտի:

Նօթիւլիւս, էլլիտէն ալթմըշ մէթրօ տէրինլիքտէ, վէ սաաթտա օն իքի միլ սիւրաթլէ շըմալի շարգիյէ տօղրու կիթմէքտէ իտի:

Նոյեմբըրին օնը օլան էրթէ կիւնիւ տախի կէրէք գարթան Նըմօտան, վէ կէրէք թայիֆէլէրտէն հիչ պիր էսէր կէօրիւնմէտէն կէչտի: Գօնսէյլ իլէ Նէտ Լանտ, կիւնիւն պէօյիւք գըսմընը նէզտիմտէ կէչիրտիլէր. օնլարտա պէնիմ կիպի գարթանըն ղայպուպէթինէ թաաճիւպ իթտիլէր: Պու հարիքուլատէ շախս աճէպա խա՞ստա մը իտի, աճէպա հագգըմըզտա օլան նիյէթինի տէյիշտիրմէ՞ք մի իսթէյօր իտի:

Մամաֆիհ Գօնսէյլին իֆհամ իթտիյի կիպի, հէր վէճհլէ սէրպէսթ օլտուգտան մաատէ թաամըմըզ տախի մուքէմմէլ վէ մունթազամ սուրէթտէ վէրիլիյօր իտի. միսաֆիրի պուլունտուղումուզ զաթ, մուգավէլէնին նօգթասը նօգթասընա հարաքէթ իտիյօր իտի. շու հալտէ շիքեայէթէ հագգըմըզ օլմայըպ, կէօրտիւյիւմիւզ հարիքուլատէ շէյլէր, մահրումիյէթիմիզէ մուգապիլ պիր միւքեաֆաթ օլմագըլա, հէնուզ գարթանը իթհամ իթմէյէ սէլահիյէթիմիզ եօգ իտի:

Օ կիւն իշպու սէրկիւզէշթիմի , Զօսթէր օթունտան մամուլ պիր նէվի տէնիզ քեաղըտը իւզէրինէ , սըհհէթէ մուվաֆֆըգ վէ միւպալաղասըզ օլարագ մուֆասսալէն եազմաղա պաշլատըմ ։

Նոյէմպէրին օն պիրինճի կիւնիւ սապահլէյին էրքէն , սէֆինէնին տէրունինտէ տօլան թազէ հավայը թէնէֆֆիւս իտուպ , Նօթիլիւսին սաթհը տէրեայէ չըգմըշ օլտուղունը անլայըպ Նէտլանտըն եանընա գօշտում , վէ տէրհալ կիւվէրթէյէ չըգտըմ ։

Սաաթ թամ ալթը իտի . հավա տումանլը , տէնիզ պուլանըգ , ֆագաթ սաքին պիր հալտէ պուլունույօր իտի ։ Գաբթան Նըմօյը կիւվէրթէտէ կէօրէճէյիմ իւմիւտինտէ իտիմ . լաքին քէնտի պիլլուր գաֆէսինէ գաբանմըշ օլան տիւմէնճիտէն պաշգա պիր ատէմ կէօրէմէտիմ . սանտալըն օմուրղասընտան միւթէչէքքիւլ տիւմէնէյին իւսթիւնէ օթուրարագ , տէնիզին սաղ վէ թէմիզ հավասընը քէմալի նէշաթլէ թէնէֆֆիւսէ պաշլատըմ ։

Եավաշ եավաշ տիւման տաղըլըպ , աֆիթապը ալէմթապ (արեգակ) արզը տիւտարը բիւր էնվար (լուսաւոր երեսը ցոյց տալ) իթտի , պուլի տէրեա պիր կիւմիւշտէն այնա կիպի պարլամայա պաշլատը . կէօք եիւզիւնտէ կէօրիւնէն բէնկեարէնկ վէ բէրաքէնտէ ուֆագ պուլութլար , օ կիւնիւ ագշամա գատար խաֆիֆ պիր րիւզկեար խաճէյինի իյմա իտիյօր իտի ։

Ֆագաթ էն տէհշէթլի ֆուրթունալարտան պիլէ գօրգմայան Նօթիլիւս իչին րիւզկեարըն նէ՞ էհէմմիյէթի օլապիլիր իտի ։

Աֆիթապը ալէմթապըն գըյայի հայաթպախշասընըն թէմաշասընա տալմըշ իքէն , Նէտլանտըն իւզէրինտէ պիր այագ սէտասը իշիթտիմ ։

Գաբթան Նըմօյը սէլամլամայա հազըրլանտըմ . լաքին կէլէն քէնտիսի օլմայըպ , իւք գըյաբէթինտէ եանընտա կէօրտիւյիմ իքինճի սիւվարի իտի, մէրգում, պէնի օրատա կէօրմէյօր կիպի պիր թավր իլէ կիւվէրթէյէ չըգտը , բէրթաֆըղ կէօզլիւյի իլէ ուֆուգըն հէր ճիհէթինի քէմալը տիգգաթլա թէտգըգ իթտի , պատէհու Նէրտիւպանըն պաշընա կէլէրէք վէ նինէ պէնիմ օրատա հազըր օլտուղումա էհէմմիյէթ վէրմէյէրէք , պիր սէօզ սէօյլէտի , հէր սապահ թէքէրրիւր օլունան պու սէօզիւ պէլլէմիշ իտիմ քի , շունլար տըր .

— (Նօթրօն րէսբօք լօրնի վիրք) ։

Պունըն մանասընը սէօյլէյէմէմ ։

Իքինճի սիւվարի պու քէլիմէլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա աշաղը էնտի . Նօթիլիւսին թէքրար տէնիզէ տալաճաղընը զաննիտէրէք , պէնտէ կիւվէրթէտէն էնիպ օտամա ավտէթ իթտիմ ։

Պէշ կիւն պէօյլէճէ հիչ պիր թէպէտտիւլաթ վուգու պուլմագսըզըն կէչտի ։ Հէր սապահ կիւվէրթէյէ չըգտըղըմտա , չախսը մէրգում կէլիպ պալատէ մուհարէր սէօզլէրի սէօյլէյօր իտի . գաբթան Նըմօ իսէ հիչ կէօրիւնմէյօր իտի ։

Արթըգ մումախլէյհի կէօրմէտէն իւմիւտիմի գաթ իթտիմ, լաքին նոյէմպէրին օն ալթընճը կիւնիւ , Նէտ-Լանտ վէ Գօնսէյլ իլէ օտամա ավտէթ իթտիյիմտէ , մասամըն իւզէրինտէ իսմիմէ խըթապ օլունմուշ պիր թէզքէրէ պուլտում ։

Ալէլ աճէլէ թէզքէրէյի աչտըմ , եազը ալըշգան պիր էլ իլէ կօթիկ (գոթական) , վէ ալման ուսուլինի անտըրըր սուրէթտէ եազըլմըշ իտի ։

Թէզքիրէյի մէզքիւրէնին միւհթէվիյաթը շունտան իպարէթ իտի .

« Նօթիլիւս սէֆինէսինտէ մուալլիմ Մ. Արօնաքս ճէնապլէրինէ .

16 Նոյեմբեր 1867

« Եարըն գարթան Նըմօ, մութէաարըֆ օլտուղու Գըրէսօ ատասընտա վագը օրմանտա, իճրա իտէճէյի ավտա, մուալլիմ միւսիւ Արօնաքսըն տախի հազըր պուլունմասընը արզու իտէր. մուալլիմ էֆէնտիյի՝ մէզքիւր ավտա պուլունմագտան մէն իտէճէք պիր սէպէպ պուլունմայաճաղը իւմիւտ իլէ, իշպու տավէթէ իճապէթ իտէճէյինի մէմնուն իտէր, արգատաշլարը տախի քէնտիլէրի իլէ պէրապէր օլուրսա, մուճիպի մահզուզիյէթի օլաճաղը խասսէթէն արզ օլունուր ։»

Նօթիլիւսին պաշ գումանտանը
ԳԱՐԹԱՆ ՆԸՄՕ

Նէտ-Լանտ, իշպու թէզքիրէնին մաալինէ վագըֆ օլունճա.

— Ավճըլը՞գ մը, տէյու հայգըրտը ։

Գօնսէյլ. - Հէմտէ գարթանըն մալի օլան Գըրէսօ ատասընտա վագը օրմանլարտա ։

— Տէմէք պու հէրիֆ գարայա չըգաճագ, տէմէսի իլէ, թէզքէրէյի թէքրար օգուտում, վէ.

— Թէզքէրէնին մաալինտէն էօյլէ անլաշըլըյօր, տէտիմ։

Նէտ-Լանտ. - Օ հալտէ պու տավէթի գապուլ իթմէմիզ իյճապ իտէր, պիր քէրրէ գարայա այագ պասաճագ օլուրսագ, նէ եարաճաղըմըզըն գարարընը վէրիրիզ, ալէլ խուսուս պիր գաչ լօգմա ավ էթի տէ եէմիշ օլուրուզ քի, չօգտան պէրի կէօզիւմտէն թիւթէյօր ։

Պու միւթէնագըս (հակասական) վագաա պէնի տիւշիւնտիւրմէյէ պաշլատը ։ Գարթան Նըմօ, գարայա այագ պասմագտան սօն տէրէճէ նէֆրէթ վէ իսթիքրահ (գըզուխ) իթտիյի հալտէ, Նասըլ օրմանա կիտուպ տա ավ վուրաճագ իտի ։ Իշթէ պու րասընը պիր միւմքիւն անլայամըյօր իտիմ։

Պու միւլահազաթըմը Գօնսէյլ իլէ Նէտ-Լանտէ պէյան իտէրէք .

— Հէլէ պիր քէրրէ խարթայա պագըպ չու Գըրէսօ ատասընըն նէ՞ օլտուղունը, վէ նէ մէվգըտա պուլունտուղունը անլայալըմ, տէտիմ։

Խարթայը մուայէնէ իտէրէք . 32 տէրէճէ 40 տագըգա արզը շըմալի (հիւսիսային լայնութիւն), վէ 167 տէրէճէ 50 տագըգա թուլը ղարպի (արեւմտեան լայնութիւն) տէ ուֆագ պիր ատաճըգ պուլտում։ Պու ատայը, 1801 սէնէսինտէ գարթան Գըրէսօ պուլմուշ տուր քի, էսկի Սբանեա խարթալարընտա «Րօգգա տէլա Բլաթա» նամը կիւմիւշ գայա, Նամըյլա իշար օլունմուշ տուր . տէմէք օլուր քի կիտէճէք մահալլիմիզտէն պին սէքիզ եիւզ միլ գատար ուզագտա իտիք, վէ Նօթիլիւսին խաթթը հարաքէթի պիր ազ տէյիշտէրէք, անը ճէնուպի շարգիյէ տօղրու չէվիրիյօր իտի ։

Պահըր մուհիթի քէպիր շըմալիտէ (հիւսիսային խաղաղական) ղայպ օլմուշ օլան պու քիւչիւք գայայը րէֆիգլէրիմէ կէօսթէրէրէք .

— Շուրասը վար քի, էկէր գարթան Նըմօ արա սըրա գարայա չըգայօր իսէ տէ, անճագ պիւթիւն պիւթիւնէ ըսսըզ ատալարը ինթիխապ իտիյօր, տէտիմ։

Նէտ-Լանտ ճէվապ վէրմէյիպ պաշընը սալլատը . պաատէհու Գօնսէյլ իլէ պէրապէր Նէզտիմտէն մուֆարէգաթ իթտիլէր ։ Տայիմա տիլսիզ կիպի սաքիթ (լուռ)

օլան խըզմէթքեարըն կէթիրտիյի աղշամ թաամընը իթ-թիքտէն սօնրա, ֆիքրիմ մէշղուլ օլարագ ույույա գալ-տըմ.

Նոյեմպերին օն եէտինճի կիւնիւ օլան էրթէ սա-պահը ույանըրագ, Նօթիւլիւսին պիլա հարաքէթ տուր-տուղունը հըսս իթտիմ. տէրհալ կէյինիփ պէօյիւք սա-լօնա վարտըմ.

Գափթան Նըմօ օրատա իտի, պէնի կէօրտիւյիւն-տէ այաղա գալգըփ սէլամլատը, վէ քէնտիսինէ ռէ-ֆագաթ իթմէք իսթէյիփ իսթէմէտիյիմի սուալ իթտի.

Սէքիզ կիւն գատար ղայպուպէթինէ տայըր հիչ պիր չէյ սէօյլէմէտիյինտէն, պէնտէ օ խուսուստան պահս իթմէյիւփ, անճագ ռէֆիգլէրիմէ պէրապէր քէնտիլէրինէ ռէֆագաթ իթմէյէ հազըր օլտուղումու-զը պէյանտէն սօնրա.

— Լաքին գափթան էֆէնտի, մուսաատէ իտէրսէ-նիզ պիր սուալ իտէճէյիմ, տէտիյիմտէ.

— Պույուրունուզ միսիւ Արօնաքս, էկէր գապիլ իսէ ճէվապընը վէրիրիմ, տէտի.

— Զաթը ալինիզ տունեա իլէ հէր նէվի մունասէ-պաթը գաթ իթմիշ օլմանըզլա, Նասը՞լ օլուփ տա Գը-րէսփօ ատասընտա օրմանլարընըզ պուլունուր.

— Միսիւ Արօնաքս, թահտը թասարրուֆըմտա պուլունան օրմանլարը, կիւնէշին նէ՞ զիյասընա, վէ նէ տէ հարարէթինէ իհթիյաճլարը վար. օրատա, արսլան, գափլան, բարս, վէ այը կիպի տէօրթ այագլը հայվան-լարըն էսէրի պիլէ եօգ տըր. Պու օրմանլար՝ եալընըզ պանա մալիւմ տիր, աղաճլարը եալընըզ պէնիմ իչին նիւշվէնիւմա (բուանիլ ծագլիլ) պուլուր, պու օրմանլար րույի զէմինտէ օլմայըփ, իլլա տէնիզլէրին գաարընտա պուլունուր, տէր տէմէզ, քէմալի հայրէթլէ.

— Նէ՞ տէյօրսունուզ, թահտը էլ պահր օրմանլա՞ր մը . . .

— Էվվէթ մուալլիմ էֆէնտի, թահթէլ պահր օր-մանլար.

— Պէնի պու օրմանլարա՞ մը կէօթիւրմէք իսթէ-յօրսունըզ.

— Էվվէթ.

— Եայա օլարա՞գ.

— Էվվէթ, այագլա կիտէճէք, ֆագաթ ըսլանմա-յաճագսընըզ.

— Օրատա՞ մը ավլանաճաղըզ.

— Հա՛յ հա՛յ, օրատա ավ վուրաճաղըզ.

— Էլիմիզտէ թիւֆէնկ պուլունաճա՞գ մը.

— Էվվէթ մուալլիմ էֆէնտի, էլիմիզտէ միւքէմ-մէլ թիւֆէնկլէր պուլունաճագ տըր.

Լաթիֆէ իտիյօր զաննըյըլա գափթանըն եիւզիւնէ պագտըմ, լաքին մումաիլէյհին սիմասընտա ճիտտի պիր հալ կէօրէրէք, քէնտի քէնտիմէ.

— Միւթլագա պու ատէմտէ պէյին խասթալըղը վար քի, սէքիզ կիւնտէն պէրի թէշէտտիւտ իտէրէք ատէթա չըլղընմըշ օլմալը, տէմէքտէ իտիմ.

Պու միւլահազաթտէ իքէն, գափթան Նըմօ, ար-գասը սըրա կիթմէքլիյիմի թէքլիֆ իթտի. պէն տէ հէր հալտէ միւթի օլան ատէմլէր կիպի մումաիլէյհին ար-գասընտան եիւրիւմէյէ պաշլատըմ.

Թաամ սալօնընա կիրտիք, միւքէմմէլ պիր թաամ հազըրլանմըշ իտի. Գափթան Նըմօ քէլամէ աղազ ի-տէրէք.

— Մուալլիմ էֆէնտի, պէնիմլէ պէրապէր պիլա թէքլիֆ եէմէք եէմէնիզի ռիճա իտէրիմ, պույուրուն հէմ եէր վէ հէմ տէ գօնուշուրուզ, պէն սիզէ օրման-

տա քէշֆ ու կիւզար վաքթ իթթիմ իսէ տէ , օրատա պիր տէ Թաամ սօֆրասը պուլունաճաղընը սէօյլէմէտիմ, իմտի բէք կէճ Թաամ խաճէթլի միւհթէմէլ օլան ատէմլէր կիպի , գարընլարըը լայըգըյլա տօյուրմայա սայ իտինիզ , տէտի ։

Քէմալի իշթիհա իլէ եէյիփ գարնըմը տօյուրտում. պու Թաամ, նէվ պէ նէվ լէզիզ պալըգլարտան , վէ հայվանաթը նէպաթիյէնին էն ալալէրինտէն , « Բօրֆիրիյա Լասինիյաթա » վէ « Լարէնթիա Բըրիմաֆէթիտա» տէնիլէն սէպզէվաթ կիպի պիր նէվ եօսունտան իպարէթ իտի ։ Մէշրուպաթ իսէ , սաֆ վէ բարլագ սու օլուփ , անճագ պէն Գամչաթգալըլար կիպի , Հօզօմէն Թէսմիյէ գըլընան պիր նէվ եօսունտան չըգարըլմըշ խապիրթօլը իչրէթտէն, սույըն իչինէ ճիւզվի մըգտար գօյուփ իչիօր իտիմ ։ Պունը՝ պէնիմ իլէ պէրապէր քէմալի իշթիհա իլէ Թաամ իթմէքտէ օլան գափթան Նըմօտան էօյրէնմիշ իտիմ ։

Գափթան Նըմօ, հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէտէն գարնըմը տօյուրտուգտան սօնրա , քէլամա աղազ իտէրէք , շու վէճհլէ իֆատէյի հալ իթտի ։

— Միւսիւ Արօնաքս , սիզի Գըրէսօ օրմանլարընտա ավա տավէթ իթտիյիմտէ , պէնի միւթէնագըս պիր վազիյէթտէ (հակասական դիրք) զաննիթտինիզ , եանի հարաքէթիմի՝ սէօզիւմէ միւթաապըգ պուլմատընըզ , հէլէ պու օրմանլարըն տէնիզ ալթընտա օլտուղունը տուտուղունուզտա , արթըգ պէնի պիւթիւն պիւթիւնէ պիր տիվանէ եէրինէ գօյտունուզ տէյի՞լ մի ։ Հալ պու քի մուալլիմ էֆէնտի , ինսանլարը իւմթինըքէօյի , վէ խաֆիֆ սուրէթտէ Թէլագգը վէ Թահքիր (դատել) իթմէք քեարը ագըլ տէյիլ տիր , տէտի ։

— Ֆագաթ գափթան էֆէնտի , ինանընըզ քի . . .

— Լութֆէն պէնի տինլէյինիզ տէ , պագընըզ քի իշին իչինտէ Թէնաքիւս եախօտ տիվանէլիք վա՞ր մը տըր ։

— Պույուրունուզ , տինլէյօրում ։

— Մուալլիմ էֆէնտի , սիզտէ պէնիմ կիպի բէք ալա պիլիրսինիզ քի , ինսան՝ Թէնէֆֆիւսէ լազըմ օլան հավայը պէրապէր Թաշըեաճագ օլուրսա , սույըն ալԹընտա եաշայապիլիր , Թահտէլ պահր չալըշան ամէլէ , եանի տալկըճ , սու կէչմէզ էլպիսէ կիյիփ , գաֆասընը տա մատէնտէն մամուլ պիր մահֆազայէ սօգարագ , խարիճտէն պօրու , վէ եախօտ հէվա Թուլումպասը վասըթասը իլէ հէվա ալըր ։

— Էվվէթ պիլիրիմ, պու՝ տալկըճլարա մախսուս պիր ալաթ տըր քի , սագաֆան Թապիր օլունուր ։

— Էվվէթ , լաքին ինսան պօրույա եախօտ հավա Թուլումպասընա պաղլը օլտուղունտան , սէրպէսթճէ հարաքէթ իտէմէզ , վէ Թուլումպանըն տուրտուղու եէրտէն ուզագլաշամազ քի , էկէր պիզտէ էօյլէճէ Նօթիւլիւսէ պաղլը օլմուշ օլսագ , Թապիի ուզագլարա կիտէմէյէճէք իտիք , տէյի՞լ մի ։

— Էվվէթ , լաքին սէրպէսթ օլմանըն չարէսի նէ՞ տիր ։

— Ռուքէրօլ-տը-Նէրուզ Թէսմիյէ գըլընան ալաթ իսթիմալ իտիլմէլի տիր , պու ալաթը վաթանտաշլարընըզտան իքի ալիմ Ֆրանսըզլար իճատ իթմիշլէր իսէ տէ , պէն քէմալի սուհուլէթլէ տէնիզէ էնէպիլմէք իչին մէզքիւր ալաթըն պազը նօգսանլարընը իքմալ իտուփ , էօյլէճէ իսթիմալ իտիյօրում ։ Պու ալաթ , գալըն Թէնէքէտէն եափըլմա պիր խազինէ տիր քի , իչինէ գուվվէթլի մաքինալարըմըն վասըթասը իլէ հէվա տօլտուրուրում, պու խազինէ՝ աթէշա ասքէր չանթասը

կիպի ինսանըն սըրթընա պաղլանըր , խազինէնին իւս-թիւնտէ քիւչիւք պիր գութու վար , գութու իլէ խազնէ արասընտաքի տէլիք պիր լասթիք պօրուսը սըգարագ աչըլըր գաբանըր · պէօյլէճէ խազինէտէքի հավա , տէմիրին լուզումը գատար աչըլարագ , քէօրիւք չէքիլինտէ պիր ալաթ վասըթասըյլա գութույա նագլ օլունուր :

Տիկէր իքի լասթիք պօրուլար գութուտան ուզանարագ տալկըճըն պաշընը էօրթմէքտէ օլան ալաթըն իչինէ կիրէրլէր · մէզքիւր լասթիք պօրուլարտան պիրի թէնէֆֆիւս իտիլէճէք հէվայէ մախսուս օլտուղու կիպի , տիկէրի տէ, թէնէֆֆիւս օլունան էսկիմիշ հէվայը տըշարը չըգարմագ խըզմէթինի իճրա իտէր , վէ տալկըճ , թէնէֆֆիւսին լուզումընա կէօրէ պօրուլարըն պիրինի , եախօտ տիկէրի վասըթասը իլէ տէֆի իճթիյաճ իտէր . Լաքին պէն՝ ղայէթ տէրին եէրլէրէ էնտիյիմտէն , վուգու պուլան թազյիգաթա թահամմիւլ իտէպիլմէք իչին , տալկըճլար կիպի պաշըմը պագըրտան մամուլ գըլօֆ տէրունինտէ հըֆզ իտմէյէ մէճպուր օլտում . պու գըլօֆա տախի , պիրի թէնէֆֆիւսէ , վէ տիկէրի տէ թէնէֆֆիւս օլունան հէվայը տէֆ իտմէյէ մախսուս իքի ատէտ պօրուլար մէրպութ տըր :

— Բէք ալա գաբթան էֆէնտի , լաքին պէրապէր, կէօթիւրտիւյիւնիւզ հէվա չապուգ էսկիր . վէ մալիւմա , տէրունինտէ եիւզտէ օն պէշ միւվէլլիտ իւլ խումուզ (թթուածին) գալընճա , օ վագըթ թէնէֆֆիւս օլունամազ հալէ կէլիր :

— Շիւպհէսիզ էօյլէ օլուր , լաքին էվվէլճէ սիզէ տէմիշ օլտուղում կիպի , Նօթիլիւսին գուվվէթլի թուլումպալարը , գըյասէնճէ , եանի էլլի հավա թազյիգինէ միւսավի գուվվէթլէ հէվա խազնալ խազըրլէր քի , օ

հալտէ տօգուզ օն սաաթա քեաֆի օլաճագ գատար հէվա թէտարիք օլունմուշ օլուր :

— Արթըգ հիչ պիր իթիրազըմ գալմատը , եալնըզ տէնիզին տիպինտէ եօլունուզը նա՞սըլ թէնվիր իտէպիլէճէյինիզի պիլմէք իսթէրիմ:

— Րիւմգօրֆըն իճատ իթտիյի ալաթ վասըթասըյլա միւսիւ Արօնաքս . պու ալաթ տախի եօլճունըն պէլինէ պաղլանըր քի , պիր պօնտէն բիլինտէն միւրէքքէպ օլուպ, սօտիւմ իլէ իշլէտիրիմ, հասըլ օլան էլէքթրիք տէօնմէ տօլապ կիպի պիր ալաթ վասըթասըյլա, խուսուսի եափըլմըշ օլան պիր ֆէնէրէ սէվգ օլունուր . պու ֆէնէրին իչինտէ եըլանգավի պիր պօրու օլուպ , տէրունինտէ քէօմիւր կազը խուլասասը տօլտուրուլմուշ տըր . ճէրէյան պաշլատըղը կիպի, մէզքիւր կազ բարլայարագ պէյազ վէ տէվամլը պիր ըշըգ վէրիր : Իշթէ մուալլիմ էֆէնտի , պէօյլէճէ հէմ էթրաֆըմը կէօրիւր, վէ հէմտէ թէնէֆֆիւս իտէրիմ:

— Տօղրուսը գաբթան էֆէնտի , սէօզլէրիմէ էօյլէ գաթի ճէվապլար վէրիյօրսունըզ քի , արթըգ թէրէտտիւտտէ գալմագ գաբիլ օլամայօր . ֆագաթ հէր նէ գատար Րուքէրօլ իլէ Րիւմգօրֆըն թէնէֆֆիւս վէ թէնվիր ալաթլարընա ագլըմ իրտի իսէ տէ , միւսաատէնիզլէ , գուլլանաճաղըմըզ թիւֆէնկլէրինին նա՞սըլ չէյ օլտուղունը սիւալ իթմէք իսթէրիմ.

— Գուլլանաճաղըմըզ թիւֆէնկ , պարութ իլէ աթէշ ալըր ճընստան տէյիլ տիր :

—Տէմէք թազյիգի հէվա իլէ աթըլըր , տէյի՞լ մի :

— Շիւպհէսիզ , չիւնքի պարութ իմալ իթմէք իչին Նօթիլիւսին տէրունինտէ նէ կիւհէրչիլա , նէ քիւքիւրտ վէ նէ տէ քէօմիւր վար :

— Բէք ալա ամմա , հէվատան սէքիզ եիւզ էլլի

պէշ գաթ զիյատէ թաղնիգի օլան սույըն տէրունինտէ թիւֆէնկ աթապիլմէք մումքին օլամազ զանն իտէրիմ, շայէտ օլսա պիլէ իշէ եարամայաճաղը աշիքեար տըր, տէյի՞լ մի ։

— Պու կէօսթէրտիյինիզ տէլիլ բէք էհէմմիյէթսիզ տիր միւսիւ Արմանաքս․ շօյլէ թօբլար վար քի, Ֆիւլթընտան սօնրա, Ֆիլիփ Գօլս իլէ Պըրլի Նամ Ինկիլիզլէր, վէ մուախխարէն Ֆիւրս Նամ Ֆրանսըզ իլէ Իթալեալը Լանտըն մարիֆէթի իլէ իճատ էթմիշլէր տիր․ պու թօբլարըն իսթիմալի, խուսուսի պիր գայտէյէ աթլը տըր, լաքին պէն սիզէ թէքրար իտէրիմ քի, պէնիմ պարութըմ օլմատըղընտան, Նօթիւլիւսին գուվվէթլի թուլումպալարը սայէսինտէ, չէտիտէն թազեիգ օլունմուշ հէվայը իսթիմալ իտէրէք իշիմի կէօրիւրիւմ ։

— Լաքին թուլումպալար վասըթասը իլէ թիւֆէնկ տէրունինէ խալալ իթտիյինիզ հէվա բէք չաբուգ պիթէր, եանի գուվվէթի գալմազ տէմէք իսթէրիմ ։

— Բէք ալա, ֆագաթ ումուզըմտաքի Ռուքէրօլ խանէսինի ունութմույօրսունըզ քի, անըն մուսլուգու վասըթասըյլա լազըմ կէլտիյի հալտէ թիւֆէնկիմէ հէվա տօլտուրապիլիրիմ ։ Մամաֆիհ տէնիզ ալթընտա վուգու պուլան աւճըլըգլարտա, չօգլուգ հէվա վէ ֆիշէնկ սարֆ օլունմատըղընը պիզզաթ կէօրէճէքսինիզ ։

— Հէր նէ տախի օլսա տէրիմ քի, ֆիշէնկլէրինիզ, զաթէն սու իչինտէ սուրաթընը ղայպ իտէճէյինտէն, իսապէթ իթտիյի հայվանէ թէեսիր իտէմէյէճէք տիր ։

— Պիլ աքիս բէք զիյատէ թէեսիր իտէր․ պիր հայվան նէ գատար խաֆիֆ սուրէթտէ վուրուլուրսա վուրուլսուն, անէթա չիմշէք տարպէսինէ օղրամըշ կիպի տէրհալ էօլիւր ։

— Նի՞չին ։

— Օնըն իչին քի, պու թիւֆէնկին աթտըղը գուրշունլար, շօյլէ աթի գուրշունլարտան օլմայըպ, Ավուսթրիալը Լէնիպրաք նամ մէշհուր քիմեակէրին իճատ իթտիյի պիլլուր եուվարլագլար տըր քի, պունլարտան պէնտէ բէք չօգ վար տըր․ պու եուվարլագլարըն ուզէրլէրի չէլիք գաբըլը օլուպ, սըգլէթ բէյտա իթտիրմէք ուզրէ իչլէրինէ տախի գուրշուն վազ օլունմուշ տըր ։ Պու պիլլուրլար, պիրէր ուֆագ Լայտ շիշէլէրի տիր քի, իչլէրինտէ՝ թազեիգ ալթընտա (բուռըն ճնշմամբ) իլէ էլէքթրիք տօլտուրուլմուշ տըր․ պունլար, էն խաֆիֆ պիր սատմէ (բաղխում) իլէ բաթլար․ վէ հայվան նէ գատար գուվվէթլի վէ նէ գատար պէօյիւք օլսա տէր հալ թէլէֆ օլուր ։ Շուրասը տախի մալումունըզ օլսուն քի, պունլար ուֆագ չէյլէր օլուպ, աթի պիր թիւֆէնք օն թանէսինի իսթիապ իտէպիլիր ։

— Արթըգ հիչ պիր իթիրազըմ եօգ, հէման թիւֆէնկիմի ումուզլայըպ տա արգանըզ սըրա կէլմէքտէն պաշգա պիր իշիմ գալմատը, տէյէրէք սօֆրատան գալգտըմ ։

Գարթան Նըմօ, պէնի Նօթիւլիւսին արգա ճիհէթինէ կէօթիւրտիւ․ Նէտ-Լանտ իլէ Գօնսէյլին գամարալարը էօնիւնտէն կէչտիյիմիզ չըղըրտըմ, իքի րէֆիգլէրիմ տէր հալ արգամըզ սըրա կէլտիլէր ։

Գապէհու պէրապէրճէ մաքինա օտասընըն իթթիսալինտէքի օտայա կիրտիք, եօլճուլուգա մախսուս օլան էլպիսէլէրիմիզի պու օտատա կիյինէճէք իտիք ։

16

Օվասա ֆէրթ ու կըզար.

Պու օտա, ատէթա Նօթիւյիւսին հէմ սիլահխանէ-սի, վէ հէմտէ մէլպուսաթ (համգէրձարան) տայինէ-սի իտի. տիվարտան ասըլը օն իքի թագըմ տատար տալկըճ սագաֆանըըլարը պիզէ պէքլէյօրլար իտի:

Նէտ-Լանտ, պու տալկըճ էլպիսէլէրինի կէօրտիւ-քիւնտէ, աչըգտան աչըգա խօշնուտսուզլուգ ալամէթի կէօսթէրէրէք, ամէրի կիյմէք իսթէմէտիյի, թավըրն-տան անլաշըլըյօր իտի: Պունըն ֆարգընա վարմագլա.

— Ազիզիմ Նէտ, Գըրէսբօ օրմանլարը տէնիզ ալ-թընտա տըր, տէտիմ:

— Բէք ալա մուայյէն էֆէնտի. չիմտի սիզ պու-նլարըն իչինէ՞ մի կիրէճէքսինիզ:

— Էօյլէ եա, ուսթա Նէտ, կիրմէք լյազըմ իտէր

— (Ումուզլարընը սիլքէրէք) Սիզ կիրմէքտէ հիւրսինիզ, լաքին պանա կէլինճէ, ճէպր իսթիմալ օլ-մայընճա ասլա պունլարըն իչինէ կիրմէյէճէյիմ վէսսէ-լամ:

Գաբթան Նըմօ. - Ուսթա Նէտ, սիզի իճպար ի-տէն եօգ:

Նէտ-Լանտ. -Գօնսէյլ տէ կիրէճէ՞ք մի:

Գօնսէյլ. - Էֆէնտի հազրէթլէրի նէրէտէ իսէ, պէնտէ օրատա պուլունմալըյըմ:

Գաբթանըն տավէթի իւզէրինէ իքի թայիֆէ կէ-լիպ օ տիքիշսիզ լասթիքտէն մամուլ, վէ թազիգաթը չէքէպիլէճէկ մուգավէմէթ իտէն աղըր էլպիսէյի կեյին-մէմիզէ մուավէնէթ իթտիլէր, պու քուպալէր հէմ եու-

մուշագ վէ հէմտէ տայանըգլը օլուպ, պիր քանթալօն իլէ պիր տէ չաքէթտէն իպարէթ իտի. Քանթալօնլա-րըն ալթ թարաֆընա գայըն, վէ էօքչէլէրինէ գուր-շուն կէչիրիլմիշ չիզմէլէր մէրպութ իտի. չաքէթին էօր-կիւսիւ իսէ, պագըր եայլար իլէ եէքտիկէրէ թութտու-րուլմուշ իտի քի, օ հալտէ զըրհ կիպի վիճուտը, հէմ սուլարըն թազիքընէ գարշը մուհաֆազա իթմէքտէ, հէմտէ սուհուլէթլէ թէնէֆֆիւս իթմէյէ մէտար օլմագտա իտի. գօլլուգլարըն ուճընա տախի լասթիգ-տէն մամուլ եումուշագ էլտիվէնլէր րապթ օլունմուշ իտի: Պու էլտիվէնլէր՝ էլլէրին հարաքէթինէ մանի օլ-մայըպ, ինսան՝ սույըն իչինտէ տէյիլ կիպի էլինի վէ փարմագլարընը սէրպէսթճէ օյնատապիլիր իտի.

Նասըլ քի կէօրիւլմէքտէ տիր, պու տալկըճ էլպի-սէլէրի տէրէճէյի իքմալէ վասըլ օլուպ, էօյլէ օն սէ-քիզինճի ասըրտա իյճատ օլունան, վէ թագտիր ու թահ-սին իտիլէն պիչիմսիզ, վէ սըգլէթ վէրիճի մէլպուսա-թէ ասլա պէնզէմէյօր իտի.

Գաբթան Նըմօ, Գօնսէյլ, պէն, վէ թայիֆէլէր-տէն զայէթ գուվվէթլի զաննօլունան իրի վիճուտլը պիր ատէմ, տալկըճ էլպիսէմիզի կեյինտիք. իչ եալընըզ սագաֆանըըլարը պաշըմըզա կէչիրմէյէ գալտը, լա-քին էվվէլա իսթիմալ իտէճէյիմիզ սիլահլարը մուայէ-նէ իթմէք իչին, գաբթանըն միւսաատէսինի թալէպ իթտիմ.

Թայիֆէլէրտէն պիրի պանա ատի պիր թիւֆէնկ թագտիմ իթտի քի. տէմիրտէն մամուլ օլան գունտա-գընըն իչի պօշ վէ չաքը պէօյիւճէք իտի. գունտագըն տէրունինէ եիրմի գատար մէզքիւր պիլլուր ֆիշէնկլէր-տէն վազ օլունմուշ օլուպ, պունլար՝ պիր եայըլ զէն-պէրէք վասըթասը իլէ պիրէր պիրէր թիւֆէնկին ագ-

գընա կէլմէքտէ իտիլէր · պու նէվիյճաա սիլահը թէտա-գըգ իթտիքտէն սօնրա , գարթան Նըմօյա .

— Գարթան էֆէնտի , պու սիլահ հէմ մուքէմմէլ , վէ հէմտէ խաթիմալի գօլայ տըր · խմտի պիր ան էվվէլ անը թէճրիւպէ իթմէք արզուսը իլէ սուզան օլույօրում . Ֆագաթ տէնիզին ալթընա նա՞սըլ էնէճէյիզ , տէտիմ ։

— Շու անտէ Նօթիլիւս ըն մէթրօ տէրինլիքտէ սույըն ալթընտա պուլունույօր , հէման տըշարը չըգապիլիրիզ ։

— Ֆագաթ նա՞սըլ չըգաճագըզ ։

— Շիմտի կէօրէճէքսինիզ ։

Էվվէլա գարթան Նըմօ , վէ արգատաշընտան պէն իլէ Գօնսէյլ պաշըմըզը մատէնտէն մամուլ գըլօպլարըն իչինէ սօգտուգ , Նէտ-Լանտ խաթիհզաքեարի պիր թավր իլէ .

— Ավըրըզ պօլ օլսուն , տէյէրէք պիզիմ իլէ էյլէնիյօր իտի ։

Պաշըմըզա կէչիրտիյիմիզ մատէն մահֆազա , էլպիսէմիզին պագըր խագասընա բապթ իտիլմիշ իտի . մահֆազանըն, իւչ ատէտ ճամլար կէչիրիլմիշ տէլիքլէրի պուլունուպ , իչինտէ պաշըմըզը չէվիրտիքճէ , հէր թարաֆընը սուհուլէթլէ կէօրիւյօր իտիք ։ Մահֆազալարը պաշըմըզա կէչիրտիքտէն սօնրա , սըրթըմըզտա պուլունան Ռուքէրօլըն թէնէֆֆիւս ալէթի տէրհալ իշլէմէյէ պաշլատը , վագաա բէք գօլայ սուրէթտէ նէֆէս ալըպ վէրիյօր իտիմ ։

Ռիւմգօրֆ ֆէնէրի պէլիմտէն ասըլը , վէ թիւֆէնկ էլիմտէ օլտուղու հալտէ հարաքէթէ հազըրլանտըմ . Ֆագաթ իչինտէ հապս օլտուղում էլպիսէ , այաղըմտաքի գուրշունլու չիզմէլէր , վէ ումուզումտաքի ա-

լաթը թէնէֆֆիւս օգատար ազըր իտի.քի , ատէթա ատըմ ալմագ մումքին օլամայօր իտի ։

Լաքին պու խուսուս էվէլտէն տիւշիւնիւլմիւշ իտի , չէօյլէ.քի , պէնի՝ էլպիսէ օտասընըն իթթիսալինտէ.քի օտայա իթէրէք սօգտուգլարը կիպի , արգատաշլարըմ տախի արգալարընտան իթիլէրէք մէզքիւր օտայա սօգուլտուլար ։ Նակէհան իւզէրիմիզէ պիր գաբունուն չիտտէթլէ գաբանտըղընը տույտում , վէ անը վահիտտէ էթրաֆըմըզը գօյու պիր գարանլըգ իհաթա իթտի ։

Պիր իքի տագըգա սօնրա քէսկին պիր ըսլըգ սէտասը իշիթտիմ · պատէհու այագլարըմտան կէօյսիւմէ գատար չըգան սույըն սուգլուղընը հիսս իթտիմ . հիչ շիւպհէ եօգ.քի պուլունտուղումուզ պու ուֆագ օտայա մուսլուգլար վասըթասը իլէ սու տօլտուրուլույօր իտի , պու էսնատէ Նօթիլիւսին գապուրկասը իչինտէ խարըլտըշ օլան պիր իքինճի գաբը տահա աչըլարագ , նիմ պիր ըշըգ պիզի թէնվիր իթմէյէ պաշլատը . պիր տագըգա սօնրա այագլարըմ գումա պասըյօր իտի , եանի տէնիզին գաարընէ ինմիշ իտիք ։

Եա՛ Ռապպիմ , պու թահաթէլ պահըր քէշֆ ու կիւզարըն իւզէրիմէ հասըլ իյլէտիյի թէէսիրի , խաթըրաթը , վէ հըսսիյաթը նա՞սըլ թարիֆ իտէճէյիմ , նէ՞ սուրէթլէ անլաթապիլէճէյիմ . սէօզլէր՝ պու կիպի մուճիզէլէրի թարիֆ իթմէքտէն աճիզ գալըր . էվվէ՛թ , էն մահիր րէսսամլարըն ֆըրչալարը պիլէ , տէնիզին իչինտէքի հայրէթֆէզա , վէ հարիգ ուլ ատէ մէնզարէլէրի նագշ իթմէքտէն աճիզ օլտուգլարը հալտէ , գալէմ նա՞սըլ թարիֆ իտէպիլիր ։

Գարթան Նըմօ էօնտէն եիւրիւյօր իտի , պէն իլէ Գօնսէյլ արգասընտան , վէ թայիֆէ տախի պիր գաչ ատըմ ուզագտան պիզիմ արգամըզ սըրա կէլիյօր իտի .

կիւյա պու տէմիր մահֆազալարըն իչինտէ սէօզ սէօյլէմէք գապիլ օլաճագ իմիշ կիպի․ Գօնաքյլ իլէ եանպէեան կիտիյօր իտիք, արթըգ սըրթըմտաքի էլպիսէնին, գուրշունլու չիզմէլէրին, վէ թէնէֆֆիւս ալաթընըն աղըրլըղընը հըսս իթմէյօր իտիմ։ Գաշըմ, պիր պատէմին՝ գապուղու տէրըունինտէ սալլանտըղը կիպի, մահֆազանըն իչինտէ քէմալի սուհուլէթ իլէ հարաքէթ իտիյօր իտի․ զիրա սույըն իչինէ պաթմըշ օլան պու էշեա, իշղալ իյլէտիյի մահալտէ պուլունան սույըն աղըրլըղընա միւսավի օլարագ, սըգլէթինի ղայպ իթմէքտէ իտի։ Արքիմիտէս նամ էսկի պիր ալիմին պուլտուղը շու գանունը հիքմէթտէն սօն տէրէճէ մահզուզ օլտում, արթըգ եէրինտէն գըմըլտայամազ պիր եըղընթը կիպի օլմայըպ, իլլա իսթէտիյիմ կիպի հարաքէթ իթմէյէ սէրպէսթ պիր հալտէ պուլունույօր իտիմ։

Սաթհը տէրեատէն օթուզ գատէմ տէրինլիյէ գատար, տէնիզին ալթընը միւքէմմէլ սուրէթտէ թէնվիր իտէն շուայի (ճառագայթ) շէմսին գուվվէթինէ միւթէհայըր գալտըմ, զիրա եիւզ մէթրօ գատար, ուզագտա պուլունան էշեայը բէք ալա կէօրիւյօր իտիմ, ֆագաթ օնտան էօթէսի գատը տէրեա պուլանըգ պիր րէնկ քէսպ իտուպ, վէ կիթտիքճէ պուլանարագ, նիհայէթ նիմ պիր գարանլըգ իչինտէ կէօրիւնմէզ օլույօր իտի։ Պէնի իհաթա իտէն սու, պիր նէվի հէվա իտի քի, արզըն հէվայընտան աղըր իսէ տէ, ֆագաթ անըն գատար բարլագ վէ շէֆֆագ (թափանցիկ) իտի։ Եօգարը տօղրու պագտըղըմտա, սաթհը տէրեանըն սիւքիւնէթինի պիլէ կէօրիւյօր իտիմ։

Ղայէթ բարլագ վէ ինճէ պիր գում իւզէրինտէն կիտէյօր իտիք․ տէնիզին ալթընտաքի գում, սահիլտէ պուլունանլար կիպի պուրուշուգ, եանի տալկալանմըշ

տէյիլ, զիրա պու կէօզլէր գամաշտըրըճը խալը, եանի բարլագ գում, թաաճիւպէ շայան պիր շիտտէթլէ կիւնէշին շուալարընը կէրիյէ չէվիրիյօր իտի, վէ իշթէ սույըն իչինտէ հուսուլէ կէլէն պու լաթիֆ, հայրէթէֆզա, վէ իհթիզազլը բարլագլըգ, պու հալտէն նէշաթ իտիյօր իտի։ Օթուզ այագ սույըն տէրինլիյինտէ, ատէթա կիւնտուզ կիպի կէօրիւյօր իտիմ տէսէմ, աճէպա գարիյնի քիրամ ինանաճագլա՞ր մը։

Պիր չարէքէք գատար մէզքիւր բարլագ գումըն իւզէրինտէ եիւրիւտիւք, ուզուն պիր գայա չէքլինտէ կէօրիւնէն նօթիւլիւս, եավաշ եավաշ նապէտիտ օլույօր իտի․ անճագ էլէքթրիք ֆէնէրինին ըշըղը, գարանլըգ սուլարը թէնվիր իտէրէք, կէմիյէ ավտէթիմիզի թէսհիլ (դիւրացնել) իտէճէք իտի․ էլէքթրիք զիյասընըն սու իչինտէ հուսուլէ կէթիրտիյի պաշգա պիր հայրէթէֆզա մէնզարէյի թարիֆ իթմէք գապիլ օլամայըպ, անճագ կէօզ իլէ կէօրմէք իգթիզա իտէր․ չիւնքի էլէքթրիք զիյասընը գարատա կէօրէնլէր, պու հալի թասավվուր իտէմէյէճէքլէրի տէրքեար տըր։

Միւթէմատիեն եիւրիւյօր իտիք․ պու վասի գում սահրասընըն հատտ ու բայանը եօգ զաննօլունույօր իտի, գալըն վէ գաթ գաթ բէրտէլէր կիպի սուլարը էլլէրիմ իլէ եարարագ իլէրլէմէքտէ, վէ սուլարըն թազեիգի, տէրհալ կէշտիյիմիզ իզլէրի մահվ իթմէքտէ իտի։

Զօգ կէչմէտէն խայալ մէյալ պազը պուլանըգ շէյլէր կէօրիւնմէյէ պաշլատը, վէ պիր աղ սօնրա, պունլարըն տէրէճէյի նիհայէտէ լաթիֆ հայվանաթը նէպաթիյէ իլէ մէսթուր գայալար օլտուղունու անլատըմ, պու հալտէն զիյատէսի իլէ միւթէհասիր օլտում։

Պու էսնատէ սաաթ սապահըն օնը իտի․ կիւնէշին

գլյասը, սաթհը տէրեայէ աքսէնտայ օլուպ, սույըն տէրունինտէ պուլունան գայալար, չիչէքլէր, թաշլար, նէպաթաթ, գապուգլը հայվանաթ, պօլիպլէր, վէլհասըլ պիլճումլէ մէվճուտաթը պահրիյէ, այնի չէմս տէնիլէն թաշ կիպի նէվի րէնկլէր իլէ կէօզլէրի գամաշտըրըրճասընա արզը տիտար իտիյօրլար իտի ։ Ամմա նա Րապպիմ, նէ՞ լէթաֆէթ, նէ՞ հայրէթէնկիզ մէնզարէ, պուրասը ատէթա էլվան մուզէխանէսի կիպի, չուայի չէմսին (արեգական ճառագայթներ) զարիֆ թէէսիրի իլէ, եէշիլ, սարը, թուրունճի, էֆլաթունի, գըրմըզը, մավի, մօր մէնէքշէ րէնկլէր իլէ, ատէթա րէսսամլարըն պօյա թախտասը կիպի պիր մէնզարէյի լաթիֆէ իպրազ իտիյօր իտի ։ Պու ահվալը հայրէթ իշթիմալէն հիսս իթթիյիմ թէէսիրի, արգատաշըմ Գօնսէյլէ պէյան իթմէյէ մուգթէտիր օլմայը տէ՞յիլ մի իտիմ ։ Գարթըն Նէտ կիպի, պէն տէ, էֆրատըմը իշարէթլէր իլէ րէֆիգիմէ անլատամատըղըմա պէք թէէսսուֆ իտիյօր իտիմ. չու հալտէ պաշըմա կէչիրիլմիշ օլան պագըր գութունըն տէրունինտէ քէնտի քէնտիմէ սէօյլէնմէքտէ, վէ պէյհուտէյէ հէվա թէլէֆ իթմէքտէ իտիմ ։

Գօնսէյլ տախի, պէնիմ կիպի պու հարիք ուլ ատէ մէնզարէնին գարշըսընտա տուրմուշ իտի. զաննըմճա պու տէլիգանլը, հայվանաթը նէպաթիյէ վէ նայիմէ (կակղամորթ) նումունէլէրինի թասնիֆ (դասակարգել) իթմէքտէ իտի ։

Գումուն վէ թաշլարըն իւզէրինտէ, պօլիպլէր, տիքէնլիլէր, թէք թէք եաշայան տէնիզ պօյնուզլարը, պիր վագըթ պէյազ մէրճան թէսմիյէ իտիլէն պիր նէվ նէպաթը հայվանի, մանթար չէքլինտէ, վէ պիրի պիրինէ եափըշմըշ տէնիզ մանթարլարը, վէ տահա պինլէրճէ նէպաթաթը պահրիյէ տօլու օլուպ, ատէթա

թահթըլ պահր պիր չիչէք թարլասը թէշքիլ իթմիշլէր իտի ։ Տէնիզ կէլինճիկ չիչէյի, տէնիզ թանթէլասը, վէ ինճէ գօրտէլա չէքլինտէ նէպաթաթը հայվանիյէ, ատըմլարըմըզտան խաֆիֆճէ տալկալանան սույըն թէէսիրի իլէ, րուզկեարա սալմըշլար կիպի պիր սուրէթը լաթիֆէտէ սալլանըյօրլար իտի. տօղրուսը գումըն իւզէրինտէ պիր նէվի սէյեարէ (համաստեղութիւն) թէշքիլ իտէն պինլէրճէ եումուշագ տէրիլի հայվանաթըն, թարագլարըն, ըսգըրլէթլէրին, գաթըր պունճուգլարընըն, վէ տահա պու ճինսլարա մէնսուպ հասըլըղ հիսապսըզ նէպաթաթ ու մախլուգաթըն իւսթիւնէ պաստըղըմա պէք թէէսսուֆ իտիյօր իտիմ. Ֆագաթ նէ չարէ եուրումէք լազըմ իտի, տայիմա իլէրլէյօր իտիք, վէ պիզ եուրուտիւքճէ, պաշըմըզըն իւզէրինտէ, պինլէրճէ տէնիզ անալարը աչըլըպ գափանարագ կէզմէքտէ, վէ պու ճինսա մէնսուպ պիր չօգ իրի չէմսիյէ չէքլինտէ նէպաթաթ, կիւյա պիզի կիւնէշին հէրարէթինտէն մուհաֆազա իտիյօրլար կիպի տուրմագտա իտիլէր ։ Հէլէ եէլրագէյէ մուշապիհ պիր նէվ նէպաթը հայվանինին, սըչրայա սըչրայա հասըլ իյլէտիյի եագամօզըն թօհաֆ մէնզարէսինին թարիֆի մուհալ տըր ։

Պու մուճիզէ նէվինտէն օլան չէյլէրի, պիր րուպ միլ ուզագտան թէմաշա իթմէքտէ իքէն, գափթան Նըմօնըն պիր իշարաթընա մութապաաթ (հպատակիլ) իտէրէք, մումաիլէյհին արգասը սըրա կիթմէյէ պաշլատըմ ։ Զօգ կէչմէտէն գաարը տէրեանըն հալի տէյիշտի. գում օվասընտան, Ամէրիգալըլարըն «ուազ» թէսմիյէ իթտիքլէրի, վէ չագմագ թաշը իլէ ճընս ճընս միրեա չէքլինտէ գապուգլը հայվանաթըն, գապուգլարը քիրէճինտէն հասըլ օլան պիր նէվ պալչըղա կիրտիք. պատէհու քէնտիմիզի վասի պիր եօսուն չայըրը-

ղընտա պուլտուգ ։ Պու սըգ վէ ղայէթ եումուշագ եօսունլար , ինսան էլի իլէ տօգունմուշ էն եումուշագ հալըլարա րէգապէթ իտէր տէրէճէտէ կիւզէլ իտի. Այագլարըմըզըն ալթընտա պուլունան, վէ մարուլըգ տէնիլէն եէշիլլիք , պաշըմըզըն իւզէրինտէ տախի շէմսիյէ կիպի թէմէվվիւճ (ծփալ) իտիյօր իտի ։

Իքի պինտէն զիյատէ նէվի օլան եօսուն ֆամիլեասընա մէնսուպ նէպաթաթը պահրիյէ , եէրտէն գօբարագ սաթհը տէրեայէ չըգմըշլար , վէ նիմ պիր քէմէր թէշքիլ իթմիշլէր իտի . Տէնիզ սուսամլարը , գօրտէլաքեարի ուզուն վէ ինճէ գամըշլար , վէ տահա պունլարա պէնզէր պինլէրճէ նէպաթաթը պահրիյէ, պաշըմըզըն իւզէրինտէ սալլանըպ տուրույօրլար իտի ։ Նէպաթաթը պահրիյէնին եէշիլ գըսմը, սաթհը տէրեայէ եագըն օլուպ , գըրմըզըլարը պիր աղ տէրինլիքտէ , սիյահ վէ գօյու րէնկլիլէր իսէ , պահրը Մուհիթին էն տէրին նօգթալարընտա պուլունան վասի թարլալարը թէշքիլ իթմէյէ մախսուս օլտուգլարընը անլատըմ.

Հազըրգաթէն , եօսուն ճընսընա մէնսուպ օլան պու նէպաթաթ , Խալլագը ճիհան հազրէթլէրինին (արարիչ) էն մուճիզէլի ասարընտան պիրի տատ օլունմայա շայան տըր ։ Պու ճընսըն իչինտէ , քիւրրէյի արզտա պիթէն էն ուֆագ վէ էն պէօյիւք նէպաթլար կէօրիւլիւր . Զիրա պէշ մուրապպա միլիմէթրօ (հինգ քառակուսի հազարորդամեթր) պիր վիւսաթըն իչինտէն, կէօզ իլէ կէօրիւնմէյէն գըրգ պին նէվ եօսուն նէպաթը թօհումը չըգարըլտըղը կիպի , պօյը պէշ եիւզ մէթրօտան ուզուն նէպաթաթը պահրիյէ պուլունմուշ տըր ։

Պիր պուչուգ սաաթտան պէրի իտի քի Նօթիլիւստէն տըշարը չըգմըշ իտիք . Վագթըն էօյլէն իւսթիւ օլտուղունը , զիյայի շէմսին՝ տօղրուտան տօղրույա տէ-

րունի տէրեայէ աքսէտմագ օլմալըղընտան քէշֆ իթտիմ ։ Զիւմրիւտի վէ ալիչէմնի րէնկլէրին լէթաֆէթի , եավաշ եավաշ զայիլ օլտու . Մունթազամ ատըմլար իլէ իլէրլէյօր իտիք , այագըմըզը եէրէ պասարգէճա թաաճիւպէ շայան պիր գուվվէթտէ սէտա աքս իթտիյի կիպի , էն խաֆիֆ պիր սէս տախի օ տէրէճէ սիւրաթլէ գուլագըմըզա վասըլ օլույօր իտի քի , րույի զէմինտէ պէօյլէ սիւրաթլէ իշիթմէք գապիլ տէյիլ տիր ։ Ֆիլ հագիգա նագլի սէտա իչին , սու՝ հէվատէն տահա էլվէրիշլի տիր . Զիրա հէվայէ նիսպէթէն տէօրթ գաթ զիյատէ պիր սիւրաթլէ սէտայը նագլ իտէր ։

Պու էսնատէ եէր ալչալըպ , պիր եօգուշտան աշաղը էնմէքտէ օլտուղումըզը անլատըմ, այտընլըգ պաշգա պիր րէնկ քէսպ իթտի , վէ ծն հավա թազեիգի թահթընտա օլարագ , եիւզ մէթրօ գատար տէրինլիյէ էնտիք . Ֆագաթ կէյտիյիմ տալկըճ էլպիսէսի օ տէրէճէ մուքէմմէլ իտի քի , պու թազեիգաթտան ասլա սըգըլէթ հիս իթմէտիմ. Եալընըզ էվվէլա պարմագլարըմըն օյնագլարը պիրազ րահաթսըզլըգ հիս իթտիլէր իսէ տէ , չօգ կէչմէզտէն օտա սավուշտը ։ Պու պիչիմսիզ էլպիսէ իլէ իքի սաաթ գատար եիւրիւմէքտէն հիս իթտիյիմ եօրղունլուգ բէք ճուզվի իտի . Սուլարըն մուավէնէթի իլէ հարաքէթիմ, պիր սուհուլէթլը ֆէվգէլ ատէ քէսպ իթմիշ իտի ։

Իւչ եիւզ այագ տէրինլիյէ վասըլ օլտուղումուզտա, կիւնէշին զիյասը խաֆիֆ սուրէթտէ օլարագ էլան կէօրիւնիյօր իտի . Աֆիթապըն բարլագ վէ շէտիտ զիյասը եէրինէ , զուրուպը շէմս զէմանընտա հուսուլէ կէլէն գըրմըզըմսը պիր ըշըգ գայիմ օլմուշ իտի . Ֆագաթ պիզ կիթտիքճէ եօլու բէք կիւզէլ կէօրտիւյիւմիւզտէն, Րիւմգօրֆըն ֆէնէրինի եագմագա լիւզում եօգ իտի.

Պու էսնատէ, եանընա վասըլ օլմամ իչին գաբ-թան Նըմօ տուրտու. տէրհալ եանընա վարտըղըմտա, էլի իլէ պիզտէն աղ ուզագտա պուլունան պիր գարարթը եըղընթըսը կէօսթէրտի, քէնտի քէնտիմէ.

— Գըրէսօ ատասընըն օրմանը պու օլմալը, տէտիմ։

Ֆիլ հագըգա եանըլմամըշ իտիմ, օրմանա վասըլ օլմուշ իտիք։

17

Տէնիզ ալթընտա պիր օրման .

Նիհայէթ իւլ էմր օրմանըն հուտուտընա վասըլ օլմուշ իտիք. շիւպհէսիզ պու օրման, գաբթան Նըմօ-նըն միւթէսարրըֆ օլտուղու էն կիւզէլ արազիլէրտէն պիրի օլաճագ իտի. Գաբթան Նըմօ, տիւնեանըն եարատըլտըղընտա ինսանլարըն հուգուգընա թաթպիքէն, պուրալարա մալիք օլմուշ իտի. լաքին գաբթանըն պու իտտիասընա գարշը քի՞մ իթիրազտա պուլունաճագ, վէ քի՞մ «պուրասը սէնին տէյիլ» տէյէճէք իտի, հա՞նկը քիւսթախ ատէմ կէլիպտէ, պու գարանլըգ օրմանտան աղաճ քէսմէյէ ճիւրաթ իտէճէք իտի։

Պու օրման, աղաճ շէքլինտէ ղայէթ պաթալ նէպաթտէն իպարէթ իտի. պունլարըն վասի քէմէրլէրի ալթընտա կիրտիյիմիզտէ, էն էվվէլ տալլարըն ղարիպ շէքլ ու վազիյէթի կէօզիւմէ չարփտը քի, օ անէ գատար ֆարգընա վարմամըշ իտիմ։

Զէմինի սէթր իտէն օթլարտան վէ չալըլարտան հիչ

պիրինէ օյնար վէ նէտէ էյիլիյօր իտի. պունլարըն ճիւմլէսի տէ, վէ հաթթա էն ինճէ վէ գօրտէլա շէքլինտէ օլան նէպատաթ, տէմիր տիրէքլէր կիպի սաթհը տէրեայէ տօղրու ուզանմըշ իտիլէր. ասլա հարաքէթ իթմէյէն պու նէպատաթը էլիմէ չէքիպ էյտիքտէն սօնրա, եինէ տօղրուլուպ էվվէլքի վազիյէթլէրինի քէսպ իթմէքտէ իտիլէր։

Զօգ կէչմէզտէն պու մահսուլաթը պաճըյէնին ղարիպ վազիյէթի իլէ, էթրաֆըմըզը իհաթա իտէն նիմ գարանլըղա ալըշտըմ, օրմանըն զէմինի սիվրի վէ ուճլարը քէսքին թաշ բարչալարըյլա տօլու օլտուղունտան, պիր աղ միւշքիւլճէ եւրիւյօր իտիք. Թահտէլ պահր պիթէն նէպատաթըն ճընսլարը, տիկէր միւնթէգալարա (գօտի) նիսպէթէն պուրատա տահա չօգ, վէ տահա զեատէ միւքէմմէլ կէօրիւնտիւ պանա. հաթթա պիր գաչ տագըգա գատար հայվանաթը նէպաթիյէյի, սըրֆ նէպաթտան ատտ իտէրէք խաթայա տիւշար օլտում, լաքին հէր քիմ օլսա եանըլաճագ իտի, զիրա պու Թահտէլ պահր ալէմինտէ պիթէն նէպաթ իլէ հայվանը նէպաթի, թըպգը պիրիպիրինէ պէնզէր։

Նէպատաթը մէվճուտէնին ճիւմլէսիտէ քէօքսիզ օլուպ, ճիւզվի սուրէթտէ եէրէ մէրպութ օլտուղունը նազարը տիգգաթէ ալտըմ, պունլար՝ գում, թաշ, հայվանաթը նայիմէ գապուգլարը, վէ սայիրէ իւզէրինէ եարըշմըշ օլտուգլարը հալտէ, նիւշվընիւմա պուլույօրլար։ Պու նէպատաթ, քէնտի քէնտիլէրինէ պէօյիւրլէր, վիճուտլարընըն էսասը սու օլտուղունտան եալընըզ սու իլէ տուրուրլար, վէ սու իլէ բէսլէնէրէկ օլուրլար, էքսէրիսինտէ եարրագ եէրինէ նէվ պէ նէվ վէ րէնկեամուզ, եանի գըրմըզը, բէնպէ, եէշիլ, զէյթունի, վէ էսմէր րէնկտէ տալլար վէ պուտագլար վար.

պուրատա , Նօթիլիւսուէքի կէօրտիւյիւմ նիւմունէլէր կիպի գուրու օլմայըպ , իլյա թազէ թամվլուս օթլարը կէօրտիւմ քի , նէլըպազէլէր կիպի աչըլարագ , կիւյա պատի սէպանըն (զէփիւռ) էսմէսինէ պէքլէյօրլար իտի · օն պէշ մէթրօ գատար եուքսէլէն տէնիզ ֆիտանլարը իլէ , մահսուլաթը պահրիյէնին բէք չօգ ճընսլարընը կէօրտիւմ քի , պունլարըն ճիւմլէսիտէ չիչէքսիզ տիրլէր ։

Թափլունտան մահիր զաթըն պիրի , պու էսրարը պահրիյէ (ծովային գաղտնիք) հագգընտա , « Ճալիպը մէրագ ինթիզամըզըլըգ , հայվանաթ՝ օլմաճա լէթաֆէթի իլէ չաշաարաշ իքէն , նէպաթաթ իսէ , չիչէքտէն մահրում տըր» տէմիշ տիր ։

Միւնթէգայի միւթաատիլէտէ (բարեխառն գօտի) պուլունան պէօյիւք աղաճլարա միւշապիհ , էշճարը պահրիյէնին (ծովային ծառեր) նէմթագ սայէլէրի թահտընտա , սագըլըգ , սըգ չայըրլըգ , հայվանաթը նէպաթիյէ , վէ պիր չօգ մահսուլաթը պահրիյէ մէվճուտ օլուպ , պունլարըն արասընտան նէվ պէ նէվ ուֆագ պալըգլար , վէ գապուգլը գապուգսըզ հայվանաթը սայիրէ իլէ մալամալ օլմագըլա , պու պալըգլար՝ պիզի կէօրտիւքլէրինտէ իւրքմիւշ պէգացա սիւրիւլէրի կիպի , տալտան տալա ուչուշույօրլար իտի ։

Սաաթ պիր սուլարընտա գարթան նըմօ օթուրմագ նըշանը վէրտի , տօղրուսը բէք մէմնուն օլտում , աղաճլարըն տիպլէրինտէքի ուզուն վէ ինճէ սազլարըն իւզէրինտէ ուզանը վէրտիք ։

Պու հէնկեամը իսթիրահէթ բէք զէվգլիւէ կիլտի , եալընըզ միւքեալէմէ լէզզէթինտէն մահրում պուլունույօր իտիք , սէօզ սէօյլէմէք վէ ճէվապ ալմագ միւմքիւն օլմատըղընտան , անճագ պաշըմը Գօնսէյլին

պաշընը սէթիր իտէն իրի մահֆազայէ եագլաշտըրտըմ ․ Իյիտ տէլիգանլընըն կէօզլէրի բարլայօր իտի . մէրգում , Թօպպայը կիպի գապուզը իչինտէն թօհաֆ իշարէթլէր իլէ պէյանը մէմնունիյէթ իթմէքտէ իտի ։

Տէօրթ սաաթ գատար եուրիւտիւքտէն սօնրա հէնուզ աճըգ հիսս իթմէտիյիմէ թէաճիւպ իթտիմ · մէյտէմին պու իսթիհանընա հիչ պիր մանա վէրէմէյօր իտիմ . եալընըզ պէլուամըմ տայկընլարա օլտուղու կիպի ույումագ իսթէյօր իտիմ . Ֆիլհագըգա կէօզլէրիմ պիրա իսթիյար գաբանտը , վէ օ անէ գատար մահզա հարաքէթիմ մանի օլան պիր ույգու հըսսինէ մաղլուպ օլարագ ույույա գալտըմ ․ Գարթան նըմօ իլէ արգատաշը տախի, սաֆ վէ բարլագ սույըն իչինտէ ուզանարագ պանա իմթիսալ իթտիլէր ։

Պու տալկընլըգըն նէ գատար վագըթ իմթիտատ իթտիյինի պիլէմէզ իսէմ տէ , ֆագաթ ույանտըղըմտա , կիւնէշին ուֆուգա թէգարրուպ իթմէքտէ օլտուղունը զանն իթտիմ . գարթան նըմօ պէնտէն էվվէլ գալգմըշ իտի . պէնտէ կէրինմէքտէ իքէն մէմուլին ղայրի պիր շէյին զուհուրի , պէնի զէնպէրէքտէն միւթէհարրիք եայ կիպի տէրհալ եէրիմտէն ֆըրլաթտը ։

Պիր գաչ ատըմ էօթէտէ, պիր մէթրօ եուքսէքլիյինտէ զայէթ պաթթալ , վէ տէհշէթամիզ պիր տէնիզ էօրիւմճէյի (1) (ծովային սարդ) կէօրտիւմ քի , շիլ վէ քէսկին կէօզլէրի իլէ տիք տիք եիւզիւմէ պագմագտա , վէ հէման իւսթիւմէ աթըլմագ վազիյէթինտէ պուլունմագտա իտի ։ Վագըա կիյտիյիմ էլպիսէ՝ պէնի պու

(1) Ջաննը ահիզանէմիզճէ , տէնիզ էօրիւմճէյի տէյու թէրճիմէ իթտիյիմիզ պու հայվան , ճիւմլէնին մալումի օլան , այնա տէտիքլէրի պէօճէյին ազմանը օլմալը տըր ։

ճանավարըն տիշլէրինտէն էմին պիր հալէ գօյմուշ օլտուղունը պիլիյօր իտիմ իսէ տէ , եինէ տիւշարը տէհշէթ օլմագտան քէնտիմի ալամատըմ։ Պու էսնատէ Գօնսէյլ իլէ Նօթիւլիւսին թայիֆէսի տէ ույանմըշլար իտի . գաբթան Նըմօնըն պիր իշարէթի իւզրէ , գուվվէթլի թայիֆէ պիր գաչ թիւֆէնկ ափաշլըյի տարպէսի իլէ սագըլ ճանավարը եէրէ սէրի վէրտի . Էօրիւմճէյին , ուզուն վէ տէհշէթամիզ այագլարընը կէրէրէք կէպէրտիյինի կէօրտիւմ.

Պու թէսատիւֆտէն , տէնիզ տիպլէրինտէ պու ճանավարտան տահա միւհիմ , վէ տահա տէհշէթլի ճանավարլար պուլունապիլէճէյի , վէ արգամըզի էլպիտէնին պէնի մուհաֆազայէ միւգթէտիր օլամայաճաղընը տիւշիւնէրէք , ֆէնա հալտէ գօրգմայա պաշլատըմ. շիմտիյէ գատար պու ճիհէթ խաթըրըմա կէլմէմիշ օլմաղըլա , պատէմա իհթիյաթը էլտէն պըրագըմամայա գարար վէրտիմ. պիր թարաֆտան տա պու թէվագգուֆըն , քէշթ ու կիւզարըմըզըն խիթամ պուլմասընը իյմա իտիյօր զաննընտա պուլունմուշ իտիմ. լաքին եանըլմըշըմ, զիրա գաբթան Նըմօ , Նօթիւլիւսէ ավտէթ իտէճէք եէրտէ , ճէսուրանէ քէշթ ու կիւզարընա տէվամ իթտի .

Զէմին կիթտիքճէ սըշալըյօր իտի , խաֆիֆճէ պիր եօգուշտան տէրին եէրլէրէ էնտիք , թախմինէն սաաթ իւչ սուլարընտա տարաճըգ պիր տէրէնին էօնիւնէ վարըլ օլտուգ . պու տէրէ , սաթհը տէրեատէն եիւզ էլլի մէթրօ տէրինլիքտէ օլուպ , իքի ճիհէթի , եիւքսէք վէ սիվրի գայալարըն արասընտա աչըլմըշ իտի ։ Իշթէ սըրթըմըզտաքի էլպիսէ սայէսինտէ , ինսանլարըն տէնիզ տիպինէ անճագ այթմըշ մէթրօյա գատար էնէպիլտիքլէրի հալտէ , պիզ տօգսան մէթրօ՝ թազյիգըն

թախսիս իթմիշ օլտուղու հուտուտը կէչմիշ օլտուգ ։

Վագըա եիւզ էլլի մէթրօ տէտիյիմ տէրինլիյի էօլչմէտիմ իսէ տէ , ֆագաթ էն բարլագ վէ պէրրագ սուլարտա պիլէ , կիւնէշին զիյասը եիւզ էլլի մէթրօ մէսաֆէյէ գատար թէէսիր իթմէյէճէյինի պիլմէքտէ իտիմ . օլտուղումուզ եէրտէ իսէ զիֆիր կիպի պիր գարանլըգ հիւքմ իտուպ , օն ատըմ էօթէտէ պուլունան շէյլէր կէօրիւնմէյօր իտի . գարանլըգտա քէօր քէօրունա եիւրիւմէքտէ իքէն , նակէհան բարլագ պիր ըշըգ էթրաֆըմըզը թէնվիր իթտի, գաբթան Նըմօ, էլէքթրիք ֆէնէրինի եագմըշ իտի . արգատաշը , վէ պէն իլէ Գօնսէյլ տախի այէթի թէնվիրիմիզի եագտըգ քի , հէման եիրմի պէշ մէթրօյա գատար այտընլըգ օլտու ։

Գաբթան Նըմօ , աղաճլարը սէյրէքլէնմէքտէ օլան օրմանըն տէրունինէ կիթտիքճէ իլէրլէյօր իտի . տէրին եէրլէրտէ նէպատաթ՝ հայվանաթտան զիյատէ ազալտըղը նազարը տըգգաթըմտան գուրթուլամատը . նէպատաթը պահրիյէտէն էսէր գալմայըպ , պիլաքիս հատըտ հիսապըզ նէպաթը հայվանի , եումշագ տէրիլի , գապուգլը , վէ նէվ պէ նէվ պալըգլար օնաշըպ տուրույօրլար իտի .

Ֆէնէրիմիզին ըշըղը , պու տէրին վէ գարանլըգ պուճագլարտա սաքին օլան հայվանաթըն եանըմըզա ճէլպ իտէճէյինի տիւշիւնիւյօր իտիմ . Ֆիլ հագըգա եանըմըզա թէգարրուպ իտէնլէր տէ օլտու , լաքին ավճըլար իհթիյաճընը տէֆ իտէճէք մէրթէպէտէ տէյիլ իտի , հաթթա գաբթան Նըմօ, պիր գաչ տէֆա թիւֆէնկինի տօղրուլտուպ նըշան ալտը իսէ տէ , վուրմայըպ թէքրար եօլունա տէվամ իթտի ։

Նիհայէթ սաաթ տէօրթ սուլարընտա պու հարիքիւլ ատէ եօլճուլուգ խիթամ պուլտու . էօնիւմիւզէ ղա-

յէթ տիք գայալըգլար վէ պաթթալ կըլանիթ թաշլալարընտան մութէշէքքիւլ պիր սէտտը մումանաաթ չըգտը ։ Պու գայատան տիվարըն արասընտա նէր նէր սիյահ մաղարա տէլիքլէրի կէօրիւլիւյօր իտի , լաքին չըգըլաճագ վէ եախօտ իչինէ կիրիլէճէք եօլ պուլունմագտա իտի ։ Գըրէսքօ աատասընըն թէմէլի էօնիւնտէ , եանի գարատա պուլունույօր իտիք ։

Գափթան Նէմօ պուրաճըգտա տուրտու , վէ պիզի տէ իշարէթլէ տուրտուրտու . տիվարը կէչմէք արզուսընտա պուլունտուղում հալտէ , տուրմայա մէճպուր օլտում . պուրատա Գափթան Նէմօնըն մութէաքիպ օլտուղու արազի խիթամ պուլմուշ իտի . Գափթան՝ պու հուտուտը կէչմէք իսթէմէյօր իտի . զիրա իլէրիսի քիւրրէյի արզըն պիր գըսմը իտի քի , Գափթան Նէմօ այագ պասմամագա ահտ իթմիշ իտի ։

Աւտէթէ պաշլատըգ , Գափթան Նէմօ էօնէ կէչէրէք պիզէ գըլաւուզլըգ իտիյօր իտի . Նօթիլիւսէ կիթմէք իչին կէլտիկիմիզ եօլտան տէօնմէտիկիմիզի անլատըմ . ղայէթ միւշքիլ վէ տիք եօգուշլու օլան պու եօլ , պիզի սիւրաթլէ սաթհը տէրեայէ վասըլ իթտի . Ֆագաթ սաթհը տէրեայէ թէգարրուպըմըզ , էօյլէ պիրտէն պիրէ վուգու պուլմատը . զիրա թազեիգ թահտընտան գուրթուլուպ տէրհալ եօգարը չըգմագ , վիճուտումուզըն ալաթը տախիլիյէսինէ աղըր մազարրաթը մուճիպ օլաճագը աշիքեար իտի . Նասըլ քի պու հալ իլէ պազը տալկըճլարըն , կէօնակէօն խասթալըգլարա տուչար օլտուգլարը մալիւմ տիւր ։ Պու արալըգ կիւնէշին զիյասը տախի կէօրիւնիւպ , պիզէ տօղրու աքսէտտաղ օլմաղըլա , էթրաֆըմըզը իհաթա իտէն էշեայը , էլվանը լաթիֆէ իլէ թէնվիր իթմէյէ պաշլատը ։

Սաթհը տէրեատէն օն մէթրօ աշաղըտա նիւրիւ-

յօր իտիք . Հավատաքի գուշլարտան բէք չօգ քէսրէթլի , ուֆագ վէ նէվ պէ նէվ պալըգլար էթրաֆըմըզը իհաթա իթմիշլէր իտի . Լաքին օ անէ գատար թիւֆէնկ տարպէսինէ չայան օլաճագ պիր տէնիզ ավընա թէսատիւֆ իտիլէմէմիշ իտի ։

Պու էսնատէ Գափթան Նէմօ , թիւֆէնկինի տօղրուլտուպ սազլըգըն արասընտա հարաքէթ իտէն պիր շէյէ պագըյօր իտի . Թիւֆէնկ աթըլտը , խաֆիֆ պիր ըսլըգ սէտասը իշիթտիմ , վէ անը վահիտտէ պիզտէն պիր գաչ ատըմ էօթէտէ պիր հայվանըն , չիմշէքտէն վուրուլմուշճասընա տէնիզէ եուվարլանտըգընը կէօրտիւմ ։

Պու հայվան ղայէթ կիւզէլ պիր տէնիզ Թիլքիսի իտի , տէնիզ մախլուգաթը իչինտէ եալընըզ պու հայվան տէօրթ այագլը տըր , հէմ ուտա վէ հէմտէ գարատա եաշայան տէօրթ այագլը հայվանլար , պունըն գատար մագպուլ ատտ օլունմազլար ։ Պիր պուչուգ մէթրօ գատար պօյու օլան պու հայվանըն տէրիսի , բէք գըյմէթտար օլաճագ իտի , իսթի քէստանէ բէնկինտէ , վէ ալթ թարաֆը կիւմիւշ կիպի պէյազ օլան բէօսթէքիսի , Ռուսիյատա վէ Չինտէ զիյատէսի իլէ մագպուլ օլան քիւրքլէրի թէշքիլ իթմէքտէ իտի . Եալընըզ տէրիսինին գըյմէթինի իքի պին ֆրանգ թախմին իթտիմ . Եուվարլագ պաշը , գըսա գուլագը , մէմէլի , միւտէվվէր կէօզլի , քէտի կիպի պէյազ պըյըգը , բէնչէլի վէ այագլարը թըրնագլը , գալըն գույրուգլու , վէ էթ եէյիճի օլան պու հայվանա պագմագտան տօյմայօր իտիմ ։ Պու գըյմէթտար հայվան , տաիմա պալըգ աւճըլարընտան թէագիպ վէ թէլէֆ օլունտուղունտան , կիթտիքճէ ազալմագտա տըր . Հայվանը մէզքիւր , տիւշմէնլէրի էլինտէն պահրը Մուհիթի

չըմալի ճիհէթինէ իլթիճա իթմիշ տիր քի , աղ վագըթ-տան պիւթիւն պիւթիւնէ ճընար մահվ օլաճագ տըր ։

Գարթան Նըմծըն արգատաշը կիտիպ Թիլքիյի ու-մուգլատը , վէ Թէքրար եօլումուզա տէվամ իթտիք ։

Պիր սաաթ գատար վասի պիր գում սահրասընտա իլէրլէտիք . Էքսէրիյէն սաթհը տէրեայէ պիր պուչուգ մէթրօ գալընճայա գատար եուքսէլիյօր իտիք . օ վագըթ պաշըմըզըն ուզէրինտէ Թայյարէլէրիմիզի կէօրիւյօր ի-տիք քի , պաշը աշաղը օլարագ այնի պիզիմ կիպի տէօրթ նէֆէր ատէմլէր կէօրիւլիւյօր իտի . պու խէյա-լին, սու իչինտէ պիլճիւմլէ Թէֆէրրուաթ իլէ հարաքէ-թիմիզի քէմալի լէթաֆէթլէ իրայէ իտիշի , հագըգա-թէն բէք լաթիֆ պիր մէնզարէ Թէշքիլ իտիյօր իտի ։

Գալըն պուլութլարըն կէօրիւնիւշիւ տախի տըգ-գաթա շայան պիր նօգթա տըր , պունլար , քէմալի սու-րաթլէ պաշըմըզըն ուզէրինտէն կէչիպ ղայիպ օլույօրլար իտի . Լաքին մուլահազա իտէրէք պուլութ զաննիթ-տիյիմ մէնզարէնին , տէնիզին ալթընտա, եէքտիկէրինի Թէագըպ իտէն տալկալարըն թայիրի օլտուղունը ան-լատըմ ։

Պու էսնատէ , ավճըլարըն սընըրլարընը չիտաէթլէ Թահրիք իտէն պիր Թիւֆէնկ տարաքէսինտէ հայրըր պուլունտում . սուլըն սաթհը խարիճինտէ , ղայէթ պէօ-յիւք պիր գուշ գանատլարընը սալլաեարագ պուլուն-տուղումուզ նօգթայա Թէգարրուպ իտիյօր իտի . գուշ՝ սուտան պիր գաչ մէթրօ եուքսէքտէն ուչտուղու հալ-տէ , Գարթան Նըմծըն արգատաշը Թիւֆէնկի ալըպ նըշան ալտը , հայվան վուրուլուպ, մահիր ավճընըն Թա եանը պաշընա տիւշտիւ քի , անը տա Թիլքինին եանը-նա վազ իթտի . պու գուշ՝ ղայէթ կիւզէլ վէ եէնիր ճընստան պիր պալըգչըն իտի ։

Պու վագաա պիզի եօլումուզտան ալը գօյմատը . իքի սաաթ տահա կեահ գումլուգտա , վէ կեահ տա սազլըգ ուզէրինտէ ղայէթ մուշքիւլաթ իլէ եուրիւյէ-րէք եօլումուզա տէվամ իթտիք . տօղրուսը արթըգ եուրիւյէճէք մէճալիմ գալմամըշ իտի ։ Պու էսնատէ ուզագտան խէյալ մէյալ պիր ըշըգ կէօրտիւմ, Նօ-թիլիւսին ֆէնէրի իտի . եիրմի տագըգա սօնրա սէֆի-նէյէ պուլունաճագ , վէ քէմալի իսթիրահաթլա Թէ-նէֆֆիւս իտէպիլէճէք իտիք , զիրա ալէթը Թէնէֆֆիւ-սիմիզին իչինտէ , մուվէլլէտիւլ խումուս (Թթուածին) բէք ազալմըշ իտի . լաքին վուգու պուլան պիր Թէսա-տիւֆ սէպէպի իլէ կէճիքէճէք օլտուղումուզը հիսապա ալամամըշ իտիմ ։

Եիրմի ատըմ գատար կէրի գալմըշ իտիմ . Գար-թան Նըմծ Նակէհան կէրի տէօնիւպ պանա տօղրու կէլտի , վէ գուվվէթլի էլի պէնի եէրէ եաթըրտը , բէ-ֆիգի տէ Գօնսէյլի եաթըրմըշ իտի . Էվվէլ էմիրտէ պու հիւճիւմի նակեահանիյէ պիր մանա վէրէմէյէրէք մու-Թէհայյըր գալտըմ, լաքին Գարթան Նըմծըն տախի եանըմտա եաթըպ պիլա հարաքէթ տուրտուղունը կէօրտիւյիւմտէ , իշի անլայըպ պիրազ քէսպը ճէսարէթ իտէպիլտիմ ։

Սազլըգ վէ մարուլըգ օթլարը արասընտա եաթ-մըշ իտիմ, պաշըմը եօգարը գալտըրտըղըմտա իքի պաթթալ քիւթիւք կիպի չէյլէր կէօրտիւմ քի , աղիմ չամաթա , վէ էթրաֆըմըզը եագամօզլար իլէ Թէնվիր իտէրէք, Թա եագընըմըզտան կէչէյօրլար իտի ։

Նէյէ օղրատըղըմը պիլմէտիմ, գօրգումտան տա-մարլարըմտաքի գան տօնտու , զիրա կէչէնլէրին՝ էն տէհշէթլիւ ճընստան իքի ատէտ քէօբէք պալըղը օլ-տուղունը Թանըտըմ . իրի գույրուգլը , ճամ կիպի պու-

լանըգ կէօզլիւ , վէ պուրուն տէլիքլէրինտէն ֆօսֆօր միսիլլու պիր մատտէ ազմագտա օլան պու տէհշէթամիզ ճանավարլար , տէմիր կիպի գուվվէթլի վէ կէնիշ չէնէլէրի արասընտա , ինսանը քեամիլէն էզիպ բարչալամաղա մուգթէտիր տիրլէր . պիլմէմ քի Գօնսէյլ՝ պունլարը տա թասնիֆ իլէ մէշղուլ օլույօ՞րմու իտի՞ Պէն հալընըղ պունլարըն կիւմիւշ կիպի պէյազ գարընլարընը , սիվրի վէ ուսթուրա միսիլլու քեսկին տիշլէր իլէ մուսէլլահ (գընտալ) տէհշէթալիղ աղըզլարընա տըգգաթլը պագըյօր իտիմ . լաքին պու տըգգաթ՝ էրպապը ֆէն նազարը իլէ օլմայըպ , իլլա ճանավարա հէմ օլմագ գօրգուսը իլէ թիթրէյէն ատէմ նազարը իլէ պագմագտա իտիմ ։

Հէլէ քի պու խըրլթըճը ճանավարլարըն կէօզլիւ բէք քեսկին տէյիլ տիր . պիզի կէօրմէքսիզին , խումէյէ մախսուս օլան գանատլարը իլէ իւզէրիմիզէ սիւրիւնէրէք կէչտիլէր . պիր օրմանտա գարլանմա թէսատիւֆ օլունմագտան չօգ զիյատէ մուտհիշ օլան պու ազիմ թէհլիքէտէն , սանքի մուճիզէ նէվինտէն օլարագ խալասը գուրթարապիլտիք ։

Եարըմ սաաթ սօնրա , էլէքթրիք զիյասըյլա թէնվիր օլունան խօլուն սայէսինտէ Նօթիլիւսին խանընա վարըլ օլտուգ . տըշարըտի գարը աչըգ պըրագըլմըշ օլմաղըլա , ճումլէմիզ իչէրի կիրտիքտէն սօնրա , գարըթան Նըմօ գարըյը գաբատը ։ Պատէհու բարմագըյլա պիր տիւյմէյի պասար պասմազ , սէֆինէնին իչինտէքի թուլումպալար իշլէմէյէ , վէ օտանըն տէրունինտէքի սույըն ազալմայա պաշլատըղընը անլատըմ ։ Պիր գաչ տագըգա զարֆընտա , օտանըն տէրունինտէ սուտան էսէր գալմատը , օ անտէ հէման իչ գարը աչըլարագ , էավապ օտասընա տախիլ օլտուգ ։

Տայկըճ էլպիսէմիզի կիւճ հալ իլէ չըգարտըգ . խօրղունլուգտան աճըգտան , վէ ույգուսուզլուգտան թապ ու թուվանըմ գալմամըշ, վէ թահտէլ պահր իկթտիյիմ պու սէյահաթը զարիպէնին թէէսիրի թահտընտա գալմըշ օլտուղում հալտէ օտամա չէքիլտիմ ։

18

Պահրը մուհիթի քէպիր ալթընտա տէօրթ պին ֆարսախ .

Նօյեմբէրին օն սէքիզինէ մուսատըֆ օլան էրթէ կիւնին սապահը , իւչ կիւնքի խօրղունլուղումը ալմըշ օլարագ ույանտըմ , վէ տէրհալ կիւվէրթէյէ չըգտըմ քի , հէման իքինճի սիւվարիտէ, մութատը օլան սէօզիւ սէօյլէմէքտէ իտի ։ Պու սէօզիւն , տէնիզին հալինէ այըտ օլաճաղընը թախմին իթտիմ , վէ եախօտ տահա տօղրուսը պու սէօզ , « պիր չէյ կէօրիւնմէյօր » մանասընտա իսթիմալ օլունմագ իտի ։

Ֆիլ հագըգա Օգիանուս խալի պիր հալտէ իտի . ուֆուգտա պիր եէլքէն պիլէ կէօրիւնմէյիպ , հաթտա Գըրէսպօ ատասընըն թէբէլէրի տախի նապէտիտ օլմուշ իտի ։ Տէնիզ տէրունինէ աքսէտտագ օլան զիյանըն սայէսինտէ , չիվիտ րէնկինտէ թաթլը պիր մավիլիք քէսպ իթմիշ իտի . տալկալար , իւզէրլէրինէ ալայիմը սէմա (ծիածան) րէնկինտէ , վէ սուրէթը մունթազամէտէ միւթէհարրիք գումաշլար վազ իտիլմիշ կիպի , գալ ու գալէմէ թարիֆ օլունմազ պիր մէնզարէյի լաթիֆէ իպրազ իտիյօրլար իտի ։

Օգիւանուսըն պու մէնզարէյի նազարրուպասը թէմաշասընա տալմըշ իքէն, գարշըտան Նէմօ կէօրիւնտիւ. մումաիլէյհ պէնիմ օրատա օլտուղումը կէօրմէյօր կիպի տավրանարագ, պիր թագըմ թէտգիգաթը միւնէճճիմիյէ (աստղաբաշխական զննութիւն) իլէ մէշղուլ օլտուգտան սօնրա, Նօթիլիւսին ֆէնէրինի մուհաֆազա իտէն ճամ գաֆէսին եանընա վարըպ տուրտէյինի տայատը, վէ պահրը Մուհիթին սաթհընա նազարը նազար իթտի.

Պու արալըգ Նօթիլիւսին ղայէթ գավի իւլ պիւնեէ օլան եիրմի գատար թայիֆէլէրի, կիճէտէն պըրագմըշ օլտուգլարը աղլարը չէքմէք իչին կիւվէրթէյէ չըգմըշլար իտի. պու ատէմլէրին սիմասընտան Ավրօբալը օլտուգլարը անլաշըլմագտա իտէ տէ, մուխթէլիֆ միլլէթլէրտէն օլտուգլարընա տաիր շիւպհէ իտիլէմէզ իտի. ասլա եանըլմագսըզըն իչլէրինտէ, Ֆրանսըզլար, Իրլանտալըլար, Սլավլար, վէ հաթթա ասյալըլար տախի պուլունտուղունը թաստիգ իթտիմ. Ֆագաթ պու ատէմլէր բէք ազ լագըրտը իթմէքտէ, վէ շայէտ սէօզ սէօյլէսէլէր պիլէ, քէնտիլէրինէ մախսուս օլան անլայամատըղըմ լիսանը իսթիմալ իթմէքտէ օլտուգլարընտան, մէրգումանէ պիր շէյ սօրմայը միւնասիպ կէօրմէտիմ.

Աղլար չէքիլտի, պու աղլար Նօրմանտիյա սէվահիլինտէ իսթիմալ օլունակէլէն աղլար կիպի օլուպ, րասաթ կէլտիյի պալըղը՝ միւթլագա տէրունինէ ալաճագ սուրէթտէ իմալ օլունմուշ տըր. աղլար պօշանըպ, կիւվէրթէ իւզէրինտէ ճալիպի մէրագ պալըգլար եըղըլտը, հարաքեաթըյլա ղայէթ թօհաֆ պիր մէնզարէ թէշքիլ իթտիյի իչին «մուգալլիտ» թէսմիյէ գըլընան պիր նէվի Լաբինալար, Կոմէրսօնլար, գըրմըզը ճըզկըլը վէ տալկալը մանճընըգ պալըգլարը, զէհրի ղայէթ շիտտէթլի օլան եարըմ այ շէքլինտէ Պարասալար, էլէքթրիգլի Թօրագօնեա վէ Ըսգօրբիթլէր, Տիւրկէր պալըգլարը, պիր գաչ նէվ Գուբէզլէր, վէ սայիրէ օլտուղու կիպի, իրի պալըգլարտան տախի պիր մէթրօ պօյունտա պէյազ, վէ մավի րէնկլէր իլէ մուզէյյէն Ուսգումրուլար իլէ, ղայէթ սէրի իւլ հարաքէ օլտուգլարը հալտէ տախի, աղտան գուրթուլմամըշ օլան Թիւնուս նամընտա պիր նէվ ալթը բարմագլարտա վար իտի.

Պին լիպրա գատար պալըգ թախմին իթտիմ. վագըա կիւզէլ ամմա շայանը թէաճճիւպ պիր ավ սայըլամազ; Նօթիլիւսին սիւրաթլէ հարաքէթի, վէ էլէքթրիք գըյասը սայէսինտէ, տայիմա սէֆինէնին իչինտէ պալըգ թաամը պուլունաճաղը աշիքեար իտի.

Տէնիզտէն չըգան պու նէվ պէ նէվ մահսուլաթըն, պազըլարը թազէ եէնմէյէ, վէ պիր գըսմը տա թուզլանըպ հըֆզ իտիլմէյէ մախսուս օլան մահալէ կէօթիւրիւլտիւ.

Պալըգ ավը պիթտիքտէն, վէ սէֆինէնին հէվասը թէճտիտ իտիլտիքտէն սօնրա, Նօթիլիւսին, թէքրար գաարը տէրեայէ էնիպ սէյահաթընա տէվամ իտէճէյինէ ղահիպ օլմազըլա, հէման օտամա ավտէթ իթմէյէ հազըրլանմագտա իքէն, գարշըտան Նէմօ քէլամէ աղազ, վէ պիլա մուգատտէմէ.

— Մուալլիմ էֆէնտի, պիր քէրրէ շու պահրը Մուհիթէ նազար իտինիզ, հագըգի պիր հայաթէ մալիք տէյի՞լ մի տիր, կեահ հիտտէթ, վէ կեահիտէ ըլըֆգ (գոլայ) կէօսթէրմէ՞զ մի. տիւն ագշամ պիզիմ կիպի ույուտը, վէ իշթէ շիմտի րահաթ պիր ույգու իլէ կիճէյի կէչիրտիքտէն սօնրա ույանտը, տէտի.

Ասլա սէլամ սապահ իթմէքսիզին պիրտէն պիրէ

պաշլանըլան պու մուքավեմէյի իչիւն , մութլագա էվվէլտէն պաշլանըլմըշ օլան պիր սէօզիւն տէվամ իթտիյինի զաննն իթմէյէճէ՞ք մի իտի . նէ հալ իսէ , պու ղարիպ ատէմ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Պա՛գընըզ , տէնիզ . կիւնէշին նիւվազիշի (գըգուանք) իլէ նասըլ ույանըպ կիւնիւնի ագշամ իթմէյէ հազըրլանըյօր . տէնիզին հարաքեաթ ու մուամէլաթընը թէտգըգ իթմէք ֆայիտէլի տիր , տէնիզին տէ նապզը , տամարլարը վար , կէրիլիր վէ թէնէֆֆիւս իտէր . տօղրուսը պէն ալիմի մէշհուր Մօրինին , «Տէնիզտէ , ինսանլար վէ հայվանլարտա օլտուղու կիպի գան ճէվլանը վար » տէտիյինի թաստիգ իտէրիմ .

Հագըգաթէն պու սէօզլէրէ գարշը գաբթան Նըմօ պէնտէն ճէվապ պէքլէյէմէզ իտի . օ հալտէ պէնտէ պիր թագըմ « էվվէթ , վագաա էյլէ , շիւպհէ եօգ , հագգը ալինիզ վար » կիպի պէյհուտէ սէօզլէր սարֆ իթմէյի մինասիպ կէօրմէտիյիմտէն , սայքի մումաիլէյհ քէնտի քէնտինէ սէօյլէշիյօր իտի . Պիր մըգտար տիւշիւնտիւքտէն սօնրա .

— Էվվէթ , հագըգաթէն պահրը Մուհիթտէ գան ճէվէլանը վար , վէ մահզա պու տէվրի իճրա իտէպիլմէսի իչին , ճէնապը Խալլագը ճիհան հարարէթլէրի , անա գալթ պէ գալթ հէրարէթ , թուզ , վէ միլեօնլար իլէ ուֆագ պէօճէքլէր վէրմիշ տիր . Ֆիլ հագըգա սուլար հէրարէթ սայէսինտէ , ագընթըլար բէյտա իտէրլէր . պէն պու ագընթըլարը , եէքտիկէրէ միւթէնագըզ օլարագ , եանի աշաղըտան եուգարը , վէ եուգարըտան աշաղա ճէրեան իթտիքլէրի հալտէ , պիզզաթ թէտգըգ իտտիմ , պունլարըն , պահրը Մուհիթին թէնէֆֆիւսինի թէշքիլ իթտիքլէրինէ շիւպհէմ գալմատը . Էվվէթ , կէօզիւմ իլէ կէօրտիւմ քի , տէնիզի թէշքիլ

իտէն ճիւզվի սու ֆէրտլէրի (ջրային մասնիկներ) սաթհը տէրեատէ քէսպը հէրարէթ իտէրէք աշաղա էնէրլէր , վէ օրատա թէպէրրիւտ (պաղիլ) իտուպ խաֆիֆլէնտիքլէրինտէն , թէքրար սաթհը իւզէրինէ չըգարլար . պու մէնզարէնին նէթիճէսինի , գութուպ (բեւեռ) լարտա սիզտէ կէօզիւնիւզ իլէ կէօրէճէք վէ անլայաճագսընըզ քի , էն շիտտէթլի սուգլարտա պիլէ , ինճիմատ (սառում) եալընըզ սաթհը իւզէրինտէ հասըլ օլուր .

Գաբթան Նըմօ , պու սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ իքէն , պէնտէ քէնտի քէնտիմէ .

— Գութուպլա՞ր մը , ամա եա Ռապպիմ , պու քիւսթախ ատէմ պիզի գութուպլարա գատար կէօթիւրէճէ՞ք մի , տէմէքտէ իտիմ .

Գաբթան Նըմօ պիր մըգտար սիւքիւթ իտուպ տէնիզէ պագտըգտան սօնրա , թէքրար քէլամէ աղազ իտէրէք .

— Տէնիզտէ բէք չօգ թուզ վար տըր , էկէր օրատա պուլունան թուզ քեամիլէն չըգարըլսա , տէօրթ պուչուգ միլեօն ֆարսախը մուգեապի (խորանարդ) ճէսամէթինտէ պիր եըղընթը օլուր քի , քիւրրէյի արզ իւզէրինէ եայըլաճագ օլսա , արզըն հէր նօգթասընը , միւսավաթէն օն մէթրօ եիւքսէքլիքտէն զիյատէ պիր թուզ թապագասը (խաւ) գափլար , լաքին տէնիզլէրին թուզլու օլմասը էյլէ քէյֆի մաեէշա (ըստ հաճոյից) վէ պիլա սէպէպ զանն իթմէմէլիսինիզ , թուզ՝ սուլարըն չապըգ թէպէխխիւր (շոգիանալ ցնդիլ) իթմէսինէ մանի օլուր , զիրա էկէր էյլէ օլմասա , մունթագայի միւթատիլէ (բարեխառն գօտիներ) թահտընտա պուլունան նօգթալար , սու իլէ գաբլանըպ մահվ օլուրլար իտի . Միւսիւ Արօնաքս , քեայինաթըն (տիեզերք) էմրը իտարէսինտէ կէօրիւնէն պու հայրէթէֆզա մուվազէնէյէ ագըլլար շաշմա՞զ մը .

Գարթան Նըմօ տուրուպ պիր մըգտար տիւշիւնտիւ, պաատէհու կիւվէրթէ ուզէրինտէ պիր գաչ ատըմ ատըպ եանըմա կէլէրէք.

— Նա տիւրլիւ իլէ պիլէ կէօրիւնմէյէն տէնիզ պէօճէքլէրի, պիր տամլա սույըն իչինտէ միլեօնլարլա պուլունան, վէ սէքիզ եիւզ պին տանէսի անճագ պիր միլիկրամ (հազարորդագրամ) թարթըլան պու հայվանճըգլար տախի, մուհիմ պիր մէմուրիյէթլէ մուքէլլէֆ տիրլէր. պունլար՝ տէնիզին թուզընը էմէրէք միճուտլէրի տէնիզին սուլպ գըսմը (կարծր տարրը) օլուր, վէ պու հալտէ աթէթա քիւլլիյէթլի մէրճան եըղընթըլարընը, վէ արազիյի քէլիսէնին (կրաքարեա ցամաք) պանիսի (արտադրիչ) օլուրլար. իշթէ օ վագըթ սու տամլասը, իչինտէ պուլունան մէվատը մատէնիյէսինտէն (հանքային սնունդ) խաֆիֆլէնէրէք տէնիզին ուզէրինէ չըգար, օրատա թէպըրարէն թուզ էմէրէք աղըրլաշըր, եինէ տէնիզին ալթընա ինէր, վէ ուֆագ միքրօպլարա եէնիտէն նաֆագա կէթիրիրլէր. Պէօյլէճէ տէնիզ իչինտէ աշաղը եօգարը տայիմա պիր ագընթը տէվրանը հասըլ օլուր, եանի տէնիզին հայաթը տայիմէսի զահիրէ չըգար, էվվէլ, տայիմա գուվվէթլի վէ քէսրէթլի պիր հայաթ, հայաթը էպէտիյէ...

Գարթան Նըմօ պու սէօզլէրի ազիմ պիր հէյէճան վէ թէհէսսիւր իլէ թէլաֆֆուզ իթտիքտէն սօնրա, իլավէյի մէգալ իտէրէք.

— Իշթէ ասըլ էօմիւր պու տուր, վէ իշթէ պու սէպէպլէ թահտէլ պահր էվլէր վէ չէհիրլէր ինշա իթմէք նիյէթինտէյիմ քի, պունլար՝ նօթիլիւս կիպի հէր սապահ սաթհը տէրեայէ չըգըպ թէճտիտի հէվա իտէպիլիրլէր.

Գարթան Նըմօ, պիր մըգտար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա, պանա խիթապէն.

— Միւսիւ Արօնաքս, պահրը Մուհիթին տէրինլիյինէ գատար օլտուղունը պիլիրմիսինիզ, տէյու սօրտու.

— Ըսգանտիլլէրին կէօսթէրտիյի գատար պիլիրիմ.

— Լազըմ կէլտիյի հալտէ թասհիհ իթմէք իչին, պու էօլչիւյիւ պէյան իթմէնիզի րէճա իտէրիմ.

— Պիր գաչ թանէսի խաթըրըմտա տըր, չէօյլէ քի, էկէր եանըլմայօր իսէմ, ըսգանտիլլէր՝ պահրի Մուհիթի Աթլասի շիմալինտէ (հիւսիսային Ատլանտեան Ովկիանոս) վիւսաթի (միջին) օլարագ սէքիզ պին իքի եիւզ մէթրօ, վէ պահրը Սէֆիտտէ իքի պին պէշ եիւզ մէթրօ տէրինլիք պուլմուշլար տըր. Էն շայանը տըգգաթ ըսգանտիլլէր, պահրը Մուհիթի Աթլասի ճէնուպինտէ (հարաւային Ատլանտեան) իճրա օլունուպ, օն իքի պին մէթրօ, օն տէօրթ պին տօգսան պիր մէթրօ, վէ նիհայէթ օն պէշ պին եիւզ գըրգ տօգուզ մէթրօ տէրինլիք կէօրիւլտիւ. Պինաէն ալէյհ էկէր գարըը տէրեա թէսվիյէ օլունուպ, հէր թարաֆը տիւզ պիր հալէ վազ օլունսա, օրթա հիսապլա եէտի քիլօմէթրօ տէրինլիյի օլմագ լազըմ կէլիր, տէրլէր.

— Պէք ալա մուալլիմ էֆէնտի, ումիւտ իտէրիմ քի սիզէ պունտան տէրինլէրինի տէ կէօսթէրէպիլէճէյիմ. պահրը Մուհիթին պուլունտուղումուզ պու գըսմընա կէլինճէ, պուրանըն վիւսաթի տէրինլիյի (միջին խորութիւն) տէօրթ պին մէթրօտան իպարէթ տիր.

Գարթան Նըմօ պունը տէտիքտէն սօնրա մէրտիվէնէ տօղրուլտու, վէ աշաղը էնէրէք կէօզտէն նիհան օլտու, պէն տէ արգասը սըրա էնէրէք պէօյիւք սալօ-

նա կիրտիմ, բէրվանէ տէօնմէյէ պաշլայարագ, սաաթ-տա եիրմի միլ եօլ ալտըղըմըզը մաքինանըն իշարէթին-տէն անլատըմ։

Կէչէն կիւնլէր վէ հաֆթալար արասընտա, գափ-թան Նէմօ պէնի բէք ազ զիյարէթ իթտի, նատիրէն քէնտիսինի կէօրիւյօր իտիմ. անճագ իքինճի սիւվարի, հէր կիւն մունթազամէն մէվգըմըզը խարիթա իւզէ-րինտէ իշարէթ իտիյօր իտի, եօյլէքի, պու սայէտէ պէն տախի Նօթիւլիւսին խաթթը հարաքէթինի թէմա-մէն պիլիյօր իտիմ։

Գօնսէյլ իլէ Նէտ-Լանտ սաաթլարճա եանըմտա վագըթ կէչիրմէքտէ իտիլէր ։ Գօնսէյլ, թահթէլ պահր իհթիյարիմիզ սէյահաթտա կէօրտիւկիւմիւզ հարիքիւլ-ատէ շէյլէրի տօսթըմա նագլ իթմէքտէ, վէ Նէտ տա-խի պիզէ րէֆագաթ իթմէմիշ օլտուղունտա տայըմ իզ-հարը թէէսսիւֆ իտիյօր իտի ։ Մամաֆիհ պահրը մու-հիթ օրմանլարընը պիր տահա կէզմէյէ ֆըրսաթ պու-լամաղըմըզը պէյան իլէ, Նէտ-Լանտը թէսէլլիյէ սայ իթտիմ։

Սայէքի հէր կիւն պիր գաչ սաաթ սալօնըն բէնճէ-րէլէրի աչըլմագտա, վէ պիզիմ կէօզլէրիմիզտէ, թահ-թէլ պահր պուլունան շէյլէրին թէմաշասընտան տօյ-մամագտա իտի ։

Նօթիւլիւսին վազիյէթը ումումիյէսի ճէնուպը շար-գիյէ տօղրու օլուպ, եիւզտէն եիւզ էլլի մէթրօ գա-տար պիր տէրինլիքտէ գաթը մէսաֆէ իթմէքտէ իտէն, Նասըլսա պիր կիւն քէյֆինէ կէլէրէք սէֆինէնին եան լէվհալարընը աչար, վէ տայիմա պաշ աշաղը կիտէրէք իքի պին մէթրօ գատար տէրինլիյէ ինտի. պու տէրին-լիքտէ իքէն, միզան իւլ հարարէթ (ջերմաչափ) տէօրթ տէրէճէ պիր րուպ սանթիկրատ կէօսթէրիյօր իտի քի,

պու հարարէթ տէնիզլէրին էքսէրիսինտէ այնի տէրէ-ճէտէ օլուր ։

Նոյէմպրըն եիրմի ալթընճը կիւնի սապահըն սա-աթ իւչիւնտէ, Նօթիւլիւս, 173 տէրէճէ թուլ տայի-րէսինտէ մէտարը սէրէթանը (խեցգետնի արեւադարձ) կէչտի, իրթէ կիւնի այըն եիրմի եէտիսինտէ, Սան-տուիչ ատալարը էօնիւնտէն մուրուր իթտի քի, պուրա-տա 1779 Ֆէվրիվար օն տէօրթտէ մէշհուր Գուգ նամ սէյյահ վէֆաթ իթմիշ իտի ․ պու հիսապ իլէ հարա-քէթիմիզ նօգթասընտան պէրի, տէօրթ պին սէքիզ եիւզ ալթմըշ ֆարսախ գաթ իթմիշ օլույօր իտիք ։

Սապահլէյին կիւվէրթէյէ չըգտըղըմտա, իքի միլ ուզագտա վէ րիւզկեար էօնիւնտէ Հաուա ատասընը կէօրտիւմ։ Պու ատա, այնի նամ իլէ թէսմիյէ գըլընան ձէզայիրին էն պէօյիւյիւ իտի ։ Ատանըն զէրր օլունմուշ գըսըմլարը, սէվահիլին արգասընտաքի օրմանլարը, եանար տաղլարը, վէ սաթհը տէրեատէն պէշ պին մէթ-րօ եիւքսէք օլան Մունա-Րէա նամ տաղը կիւզէլճէ սէչտիմ. պու տէնիզլէրին նէվ պէ նէվ մահսուլաթըն-տան մաաէ, Նօթիւլիւսիւն աղլարընտան չըգարըլան պալըգլար միյանընտա, պահրը Մուհիթին պու գը-սմընտա մախսուս օլան եասը վէ կիւզէլ Բօլիպլէր տախի կէօրիւլտիւ ։

Նօթիւլիւս, շիմալի շարգի ճիհէթինէ տօղրու հա-րաքէթինի տէվամ իտուպ, տէքէմպրի պիրտէ 142 տէրէճէ թուլ (երկայնութիւն) ալթընտա խաթթը իս-թիվայը (հասարակած) գաթ իթտի ։ Շայանը էհէմմի-յէթ պիր հատիսէ վուգու պուլմագսըզըն, սէրի պիր հարաքէթ սայէսինտէ այըն տէօրտիւնճիւ կիւնիւ ։ Մար-քիզ ատալարը էօնիւնէ վասըլ օլարագ, պիզտէն իւչ միլ ուզագտա 8 տէրէճէ 52 տագըգա արզը ճէնուպի,

(հարաւային լայնութիւն) վէ 134 տէրէճէ 32 տագըգա թուլը զարպիտէ (արեւմտեան երկայնութիւն), Ֆըրանսա միւսթէմլէքեաթը օլան ատալարըն էն պաշլըճասը պուլունան Մարթէն տը Նուգա-Հիվա պուրնունը կէօրտիւմ. Ֆագաթ մէզքիւր ատանըն եալընըզ օրմանլար իլէ մուհիթ եիւքսէք թէբէլէրի կէօրիւնէպիլտի, զիրա գարթան նըմս, գարայա թէգարրուպտէն տայիմա իսթիրագ իթմէքտէ իտի ։ Ճէզայիրի մէզքիւրէնին աշըգլարընտա Նօթիլիւսին ագլարը քիւլլիյէթլի պալըգ չըգարտըլար ․ մէզքիւր պալըգլարըն իչինտէ, լէզիզլիքտէ տիւնեատէ էմսալի օլմայան մավի գանատլը վէ ալթուն սարըսը րէնկինտէ գույրուգլը Գօրիւբէն թէսմիյէ գըլընան պալըգլար իլէ, սըրթլարը բուլուտ, քէմիք չէնէլի Ուսթուրֆէնլէր, վէ սարը րէնկտէ Թազարլար կէօրտիւմ. պունլարըն ճիւմլէսիտէ Նօթիլիւսին մաթպախընա չէրէֆպախշ օլաճագ տէրէճէ լաթիֆ իտի ։

Մարքիզ ատալարը էօնիւնտէն մուֆարէգաթ իտէրէք, Նօթիլիւս, Տէկտեմպէր տէօրթտէն օն պիրէ տէյին իքի պին միլ գատար պիր մէսաֆէ գաթ իթտի. պու եօլճուլուգ էսնասընտա, Կալմար տէնիլէն, վէ ճալիպի մէրագ օլան եումշագ տէրիլի հայվանաթէ մէնսուպ, վէ միւրէքքէպ պալըգընա միւշապիհ պիր նէվ ըխթաբօթ սիւրիւլէրինէ թէսատիւֆ իտիլտի, Ֆրանսըզ պալըգճըլարընըն էնգօրնէ թէսմիյէ իթտիքլէրի պու հայվան, Գալիանօստան էվվէլ եաշայան Եունանըլը Աթէնէ նամ հէքիմին գավլինճէ. էզմինէյի գատիմէտէ Եունան քիպարլարը սօֆրասընտա պուլունուրլար իմիշ ։

Տէկտեմպէրին տօգուզընտան օնընճը կիճէսի իտի քի, Նօթիլիւս, էքսէրի կիճէլէրի կէզմէքտէ ատէթլէրի օլան՝ պու ըխտապօթ սիւրիւլէրինէ թէսատիւֆ իթմիշ իտի, պու հայվանլար, միլեօնլար իլէ օլարագ, սարտէ-

լա պալըգլարը արգասընա տիւշիւպ, միւնթէգայի միւթատիլէտէն (բարեխառն գօտի) չըգմագըա սըճագ եէրլէրէ հիճրէթ իտիյօրլար իտի ։ Սալօնըն պիլլուր բէնճէրէլէրի արգասընտան, ըխթաբօթլարըն քէմալի սիւրաթլէ թէրս թէրս վէ կէրիսին կէրիյէ եիւզտիւքլէրինի, ուֆագ պալըգլարը եէյիպ, պէօյիւքլէրտէն եէնտիքլէրինի, վէ Թարիֆի զայրի գապիլ պիր գարըշըգլըգլա, Թապիաթըն, պաշլարընա րէքզ իթմիշ օլտուղու օն ատէտ այագլարընը սալլայա սալլայա կիթտիքլէրինի թէմաշա իտիյօր իտիք ։ Նօթիլիւս, սիւրաթընա րաղմէն պիր գաչ սաաթ պու հատըգ հիսապըզ հայվանաթ արասընտան եիւրիւմիւշ, վէ աղլարը իլէ պիր չօղունը թութմուշ իտի. պու եումշագ տէրիլի հայվանաթըն տօգուզ նէվինի թանըտըմ քի, Օրպինեի, պահրը Մուհիթի քէպիր հիսապընա օլարագ պունլարը թասնիֆ իթմիշ տիր ։

Պու սէյահաթըմըզ էսնասընտա, տէնիզ՝ քէնտի միւճիզէ նէվինտէն օլան մէնզարէլէրինի, նէվ պէ նէվ, վէ հէր նէվի շայանը հայրէթ օլարագ կէօզիւմիւզին էօնիւնէ պէզլ իթմէքտէ իտի. շու հալտէ պիզ, ճէնապը Վաճիպէլ վուճուտ հազրէթլէրինին խալգ պույուրտուղու մախլուգաթը հարիգ իւլ ատէյի սէյր իթմէյէ նայիլ օլտուգտան մատէ, պահրը Մուհիթին էսրարը միւտհիշէսինէ տախի ակեահ օլույօր իտիք ։

Տէկտեմպէրին օն պիրինճի կիւնիւ պէօյիւք սալօնտա օթուրմուշ քիթապ օգույօր իտիմ, Նէտ-Լանտ վէ Գօնսէյլ տախի, եարը աչըգ բէնճէրէտէն տէնիզին թէմաշասընա տալմըշլար իտի. Նօթիլիւս պին մէթրօ գատար տէրինլիքտէ պիլա հարաքէթ տուրույօր իտի ։ Պու տէրին սուլարտա ուֆագ պալըգլար պուլունմայըպ, մահզա իրի վէ տէհշէթամիզ ճանավարլարըն, կեահ պէ

կեաՀ կէչիպ կիթտիքլէրինի թէմաշա իթմէքտէ իտիք ։

Ժան Մասէնին թէէլիֆաթընտան « Մէյտէ խըտամէթքեարլարը » նամ քիթապը օգույուպ, այնի մէրգումըն ագիլանէ նասիհաթլարընը քէմալի խաՀիշլէ թէլագգը իթմէքտէ իքէն, Գօնսէյլ պիրտէն պիրէ քէլամէ ապագ խոէրէք, հէյեճանլը պիր սէտա իլէ.

— Էֆէնտի, լութֆէն պիր ազ պուրայա կէլիրլէ՞ր մի, տէտի ։

— Նէ՞ վար, Գօնսէյլ։

— Էֆէնտի կէլիպ չուրատան պագմալը տըր ։

Գալգըպ բէնչէրէնին եանընա կիթտիմ, վէ տիրսէքլէրիմի վազ խոէրէք տէնիզէ պագմայա պաշլատըմ։

Էլէքթրիք զիյասը սայէսինտէ, ղայէթ իյի վէ սիյահ պիր եըղընթընըն, սուլարըն օրթասընտա պիլա հարաքէթ տուրտուղունը կէօրտիւմ. պու հայվան՝ աճայպ հանկը ճընսա մէնսուպ տըր տէյու, քէմալի տըգգաթլա պագըպ տուրուր իքէն, նակէհան խաթըրմա պիր շէյ տիւշէրէք.

— Պու պիր կէմի տիր տէյու հայգըրտըղըմտա, Նէտ-Լանտ.

— Էվվէթ մուալլիմ էֆէնտի, արմալարը բարչալանարագ ղարգ օլմուշ պիր սէֆինէ, տէտի ։

Ֆիլ հագըգա կէօզիւմիւզիւն էօնիւնտէ պաթմըշ պիր սէֆինէ պուլունույօր իտի. գօբմուշ իպլէր հէնուզ մագարալարտա սալլանմագտա իտի, կէմինին թէքնէսի սաղլամ օլտուղունտան, անճագ պիր գաչ սաաթտան պէրի ղարգ օլտուղունը անլատըգ. իւչ ատէտ տիրէք բարչալարը, սէֆինէնին կիւվէրթէսի իւզէրինտէն իքի գատէմ եիւքսէքլիքտէ տուրույօր իտի քի, օ հալտէ կէմի՝ տիրէքլէրինի ֆէտա իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունտուղը անլաշըլըր. սօլ թարաֆընա եաթարագ

տու ամըշ իտի, վէ հէնուզ օ վազիյէթտէ պուլունույօր իտի ։ Եա՛ Ռապպիմ, նէ՞ տէհշէթլի հալ, նէ՞ հիւզնէնկիզ մէնզարէ, կիւվէրթէ իւզէրինտէ պօղուլմուշ պիր գաչ նէֆէր խնատն ճէսէտլէրի իպլէրէ տօլաշմըշ օլտուգլարը հալտէ եաթմըշլար իտի. պունլարտան մատէ իւչ էրքէք իլէ պիր գատըն կէօրտիւմ, պիչարէ գատընըն գուճագընտա պիր տէ չօճուգ օլտուղու հալտէ, վիճուտինին եարըսը գամարա գաբուսընըն տըշարըսընտա գալմըշ իտի ։ Նօթիւլիւսիւն էլէքթրիք զիյասը, մէրգումէնին սիյմասընա աքս իթմիշ օլմագլա, պու պէտպահտ գատընըն հէմ կիւզէլ, վէ հէմ տէ կէնճ օլտուղունը կէօրտիւմ. սիյմասը հէնուզ պօղուլմամըշ իտի, գատընճըղազ՝ սօն պիր ղայրէթ իլէ ճիյէրբարէսինի պաշընտան եօգարը գալտըրմըշ օլտուղու կիպի, չօճուգ տախի, մինի մինի գօլլարը իլէ վալիտէսինին պօյնունա սարըլմագ թավրընը իրայէ խոլյօր իտի. հէլէ տէօրթ նէֆէր թայֆէլէրին, քէնտիլէրինի պաղլամըշ օլան իփլէրտէն գուրթարըլմագ իչին ճան հագգընտա տալաշըպ տա գըպգըվրագ օլտուգլարընը կէօրտիւկիւմտէ, արթըգ քէնտիմի ղայպ խոէր տէրէճէտէ մութէէսիր օլտում, եալընըզ պէյազ սաչլը, վէ ճիտտի թավրը օլան տիւմէնճի, հալինի թաղեիր իթմէքսիզին գօլունը տիւմէն տօլապընա էօյլէ սարմըշ իտի քի, կէօրէնլէր՝ պահրը Մուհիթին գաարընտա տախի կէմիսինի գուլլանըյօր զանն խոէճէք իտի ։

Եա՛ Ռապպիմ, նէ՞ տէհշէթամիզ մէնզարէ, նէ՞ էլէմպախշ հալ, աճէպա հըսս իթտիյիմիզ թէէսսիւրին գալ ու գալէմէ թարիֆի մումքի՞ն մի տիր. իւչիւմիւզտէ թաշ կիպի տօնա գալմըշ իտիք, գալպիմիզ բարչալանաճագ տէրէճէտէ չարբըյօր իտի ։

Կէօզիւմիւզիւն էօնիւնտէքի պու լէվհայի մուտա-

հիչ , սօն տագըգասընտա ֆօթօղրաֆը ալընմըշ պիր ճանխըրաշ րէսմէ պէնզէյօր իտի : Հէլէ ինսան ճէսէտի գօգուսը ալըպ տա , գէմալի չիթայլա պաթմըշ սէֆինէյէ տօղրու գօյուլուպ կէլմէքտէ օլան պաթթալ գէօրէք պալըգլարընը , վէ տահա պունլար կիպի տէհշէթլու ճանավարլարըն հալի խէվֆ իշթիմալի միսիլլու պիր մէնզարէյի մուտհիշէ տահա օլամազ :

Պու էսնատէ Նօթիլիւս , պաթմըշ սէֆինէնին էթրաֆընը տօլաշարգտան սօնրա եօլունա տէվամ իթտի . Ֆագաթ պու տէվր էսնասընտա , մազլում կէմինին գըչ թարաֆընտաքի լէվհասը ուզէրինտէ եազըլմըշ օլան շու գէլիմէլէրի օգույապիլտիմ .

« ՖԼՈՐԻՏԱ , ՍԸՆԹԷՐԼԱՆՏ »

19

Վանիգօրօ .

Պու տէհշէթալըգ մէնզարէ , էսնայի սէֆէրիմիզտէ թէսատիւֆ իտէճէյիմիզ աֆաթը պահրիյէնին (ծօվային արկած) իպթիտասը իտի . Իշլէք տէնիզլէր ալթընտա կէզտիյիմիզտէ , էքսէրիյէն իրի սէնէյէ գատար սուտա չիւրիւմէքտէ օլան կէմի գըրընթըլարը , եանը թէքնէլէր , տիրէքլէր , վէ տահա տէրինլէրտէ թօբլար , կիւլլէլէր , գըննիլէր , չէնկէլլէր , վէ պունլարա մումասիլ պինլէրճէ տէմիր ալաթլար կէօրտիւք քի , բասլանարագ չիւրիւյիւպ կիթմէքտէ իտի :

Նօթիլիւս , եօլունա տէվամ իտէրէք գեկանմ-

բերին տէ պիրինտէ Բօմօթու ճէզայիրինէ (Ամչիպէլագա-գօս) վասըլ օլտու : Պու թէհլիքէլի ատալար , պէշ եիւզ ֆարսախ պիր միսաթէ ուզրէ ճէնուպը շարգիտէն (հարաւային արեւէլք) շիմալի ղարպիյէ (հիւսիսային արեւմուտք) տօղրու , 13 տէրէճէ 30 տագըգա , 23 տէրէճէ 50 տագըգա արզը ճէնուպի իլէ , 125 տէրէճէ 30 տագըգա, վէ 151 տէրէճէ 30 տագըգա թուլի ղարպի արասընտա , Տիւս նամ ատատան պաշլայարագ , Լազարէֆ ատասընա գատար , իւչ եիւզ եէթմիշ ֆարսախ մէսաֆէյի իշղալ իտէր : Ճէզայիրը մէզքիւրէ ալթմըշ ատատան իպարէթ օլուպ , պունլարըն իչինտէ էն մէշհուրը օլան , վէ Կամպիյէ թէսմիյէ իտիլէն ատալար , Ֆրանսա հիւքիւմէթինին թահտը հիմայէթինտէ պուլունմագտա տըր . պու ատալար , մէրճան եըղընթըլարընտան հասըլ օլմուշլար տըր : Բօլիպլէրին , ուրէթը տայիմէտէ օլան գայրէթլէրի սայէսինտէ , գատըր տէրեա թէտրիճէն եիւքսէլէրէք , կիւնիւն պիրինտէ ճէզայիրի մէզքիւրէյի եէքտիկէրինէ պիթիշտիրէճէք , վէ մուախխարէն եավաշ եավաշ եազընընտա պուլունան ճէզայիրի սայիրէյէ գավուշաճագ քի , օ հալտէ եէնի Գալէտօնիատէն , Մարքիզ ատալարընա գատար , պէշինճի պիր գըթայի արզիյէ (ցամաք) մէյտանէ չըգաճագ տըր :

Պու ֆարզիյաթըմը , մուֆասսալէն գարթան Նըմօյա արզ իթտիյէմտէ , մումայիլէյհ ուրէթլը պարիտանէտէ ճէվապ վիրտի .

— Տիւնեա իչին եէնի ատալար լազըմ օլմայըպ , իլա եէնի ատէմլէր լազըմ տըր , տէտի :

Նօթիլիւս , կէլիշի կիւզէլ պիր հալ իլէ կիտէրէք Գըլէրմօն-Թօնէր նամ ատայա թէգարրուպ իթտի . 1822 սէնէսինտէ Ֆրանսա տօնանմասընտան Մինէվր

նամ սէֆինէնին սիւվարիսի գարթան Պէլ Թարաֆըն-տան պուլունուպ իչգալ օլունան պու ատա, ճէզայիրի մէզքիւրէնին էն մէշհուր վէ էն ճալիպի մէրագը տըր· պուրատա պաշրի Մուհիթ ատալարընըն վիճուտինէ սէպէպ օլան պիր մասալէյի մուհիմմէյի, իլմ նօգթէյի նազարընտըն թէտգիգ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլտիմ։

Շէօյլէ քի, մէրճանտան պիրը օլարագ պիր նէվ Բօլիպլէր օլուպ, պունլարըն ճիւալէրի քիրէճ կիպի պիր մատտէ իլէ մէսթուր տըր· պէտէնլէրինին թէպէտտիւլ իթմէսինտէն իտի քի, իսթատ քեամիլիմ Միւսիւ Միլն-Էտվարս, պու հայվանաթը պէշէ թագսիմ իթմէյէ մէճպուր օլտու· զայէթ ուֆագ վէ ատէթա կէօզէ կէօրիւնմէյէն պու հայվանաթ, հասըլ իթտիքլէրի Բօլիպ եուվալարը իչինտէ միլեարլար իլէ եաշարլար· վէ իշթէ պունլարըն բէյազ իթտիքլէրի, քիրէճ կիպի պիր մատտէտէն, թաշլար, գայալար, ատաճըգլար, վէ եավաշ եավաշ ատալար թէշէքքիւլ իտէր· եէնի Գալէտօնիյա, վէ Բոմութօ ատալարը իլէ, քէզալիք Բէյինիյան վէ Մօլիւգ ճէզայիրի սէվահիլինտէ կէօրիւնէն գալա կիպի եիւքսէք գայալար, եարլար, վէ թաշլար, մէզքիւր հայվանաթը խիւրտէպինիյէ (ամէնափիւքը) տէն հասըլ օլտուգլարը թէհագգուգ իտիլմիշ պիր մատտէ տիր։

Գըլէրմօն-Թօնէր ատասընըն գայալար իլէ մուհիթ օլան սահիլինին պիր գաչ եիւզ գուլաճ եագընընտան կէչէրէք, զէրրէ կիպի ուֆագ օլան պու հայվանաթըն, մէյտանէ կէթիրտիքլէրի սըրա ճէրսիմէյէ պագըպ տիւշարը հայրէթ օլտում. մէզքիւր ճեսիմ գայալար, վէ հաթթա թէքմիլ ճէզիրէ, ըրգըլլու (քարամայը) տէնիլէն, վէ լուլի տէրեատէ միւթէմատիյէն թէմէվվիւճ (մշտածուփ) իտէն սուլարըն իչինտէ եաշայան պու ու-

ֆաճըգ հայվանլարըն եուվալարընտան հասըլ օլմուշ տըր։ Միւսիւ Տարվէն, մէզքիւր հայվանաթ հագգընտա բէք կիւզէլ իզահաթ վէրմիշ տիր։

Ճալիպի մէրագ օլան պու գայալարը զայէթ եագընտան թէտգիգ իտէպիլտիմ, զիրա Նօթիւլիւս, իւչ եիւզ մէթրօ տէրինլիքտէ կիտէրէք, էլէքթրիք զիյասը մէզքիւր քիրէճ թաշլարընը լաչըգըյըլա թէնվիր իտիյօր իտի։

Գօնսէյլ, մէզքիւր գայալարընըն գատար վագըթտա քէսպը ճէսամէթ իթտիքլէրինէ տայըր պիր սուալ իրատ իթմէսի իլէ, ալիմլէրին գավլինճէ պիր ասըրտա (գար) անճագ սէքիզ բարմագ եէր իչգալ իտէպիլտիքլէրինի պէյան իթտիկիմտէ, տէրէճէյի նիհայէտէ հայրէթտէ գալըպ շաշըրտըմ.

— Տէմէք օլուր քի, պու եիւքսէք գայալարը թէշքիլ իթմէք...

— Էվվէթ ազիզիմ Գօնսէյլ, պու կէօրտիւյիւմիւզ գայալարը իմալ իթմէք իչին, եիւզ տօգսան պին սէնէ գատար պիր վագըթ լազըմ կէլմիշ տիր։ Մամաֆիհ մատէն քէօմիւրինին մէյտանէ կէլմէսի, եանի սու թուֆանլարընտան հասըլ օլան գումլար իլէ մէսթուր օրմանլարըն մատէն հալի քէսպ իթմէսի տախի, պունտան զիյատէ պիր միւտտէթէ միւհթաճ տըր. պինապէրին՝ քեայինաթըն խալգ պույուրմասը հագգընտա, քիւթիւպը մուգատտէսէնին (սրբազան մատեանք) իրայէ իթտիյի կիւնլէրին հէր պիրի, զայէթ ուզուն միւտտէթ տէվր իտէն ասըրլար օլտուղունա շիւպհէ իտիլէմէզ. հաթթա կիւնէշին պիլէ իլք կիւնի խալգ օլունմատըղը, պու տէտիկիմի իսպաթէ քեաֆի տիր։

Նօթիւլիւս, պաշրը Մուհիթին սաթհընա չըգտըղընտա, Գլէրմօնա-Թօնէր ատասընըն ալչագ վէ ազաճ-

լըգըր սահիլինի, վէ սաանըն միւսաթընը քեամիլէն կէօրտիւմ. ըրգէլլուլու (քարամայր) եուվալարընտան հուսուլէ կէլէն ադալարը, միւթլագա ֆուրթունա վէ Գասըրգա (թայֆուն) սայէսինտէ մինպիթ (բեղմնաւոր) օլմուշ տըր. մէսէլա րիւզկեար, եագընտա պուլունան թօբրագլարտան պիր գաչ թօխում ալըպ պուրայա տիւշիւրմիւշ տիր քի, նէպաթաթը պահրիյէ իլէ պալըգլարըն չիւրիւմիւշ բարչալարըյլա պիրլէշիպ, նէպաթաթ հասըլ իտէն թօբրագ բէյտա իթմիշ տիր: Պէղալիք կիւնիւն պիրինտէ, պիր գօգօ ճէվիզի տէնիզ տալղալարընտան թէպգըլ օլունարագ ատանըն սահիլինէ աթըլըր վէրմիշ, վէ օրատա նիւշվէնիւմա պուլարագ բէօյ պաղլամըշ, վէ կիթտիքճէ պէօյիւյիւպ աղաճ օլարագ վէ սույըն թէպախխուրընա (շոգիացում) մանի օլարագ, ուֆագ սու մէնպալէրի (առու) գահիր օլմուշ, վէ պէօյլէճէ վարա վարա նէպաթ իլէ հայաթ մէյտան ալմըշ տըր: Պազը ուֆագ պէօճէք վէ գուրտ կիպի հայվանաթ, ֆուրթանալար իլէ եէրլէրինտէն գօբուպ տա պու սահիլէ աթըլան աղաճլարըն վասըթասըյլա պուրատա չօղալմըշլար. գուշլար՝ աղաճլարըն իւզէրինտէ եուվա եափմըշլար, գարլունպաղլարը պուրատա եումուրթլամըշլար, վէ պու սուրէթլէ հայաթ պաշլամըշ տըր: Պատէհու ինսան, պուրանըն նէշիրլիք վէ մահսուլտարլըղընա գաբըլարագ, պուրայա իգամէթ իթմիշ. վէ իշթէ միլեարլար իլէ հայվանճըգլարըն էսէրի օլան պու ատա, պէօյլէճէ թէշէքքիւլ (կազմուիլ) իթմիշ տիր:

Աղշամ ուսթիւ, Գըլէրմօն-Թօնէր ատասը կէօզտէն նիհան օլտու: Նօթիլիւսին խաթթը հարաքէթի աշիքեար սուրէթտէ տէյիշտի, եիւզ օթուզ պէշ տէրէճէ թուլինտէ մէտարը ճէտիյի (արեւադարձի այծեղջեր) կէչէրէք,

ղարպը շըմալիյէ տէօնտիւ, վէ մինթէգայի մէտարիտէն (արեւադարձական գօտի) եօգարը իլէրլէմէյէ պաշլատը. վագտա կիւնէշին հէրարէթլի զիյալարը պուրալարա հիւքմ իթմէքտէ իտի իսէ տէ, պիզ ասլա սըճագտան սըգըլմայօր իտիք, զիրա սույըն եիւզիւնտէն գըրգ մէթրօ տէրինլիքտէ, սըճագըն շիտտէթի օն իքի տէրէճէյի կէչմէմէքտէ իտի:

Դեկտեմբերին օն պէշինտէ, պահրը Մուհիթին շէրէֆի ատտ օլունան Սօսյէթէ վէ Թայիթի ատալարընը շարգ ճիհէթինէ պըրագարագ իլէրլէտիք. սապահլայըն պիր գաչ միլ ուզագտան ճէզիրէյի մէզքիւրէնին եիւքսէք թէրէլէրինի կէօրտիւմ. Պու սուլարտա, Ուսգումրու, պիր Ըսթավրիտ, վէ Մինէրոֆիս տէնիլէն պիր նէվի եըլան պալըգլարը թութտըգ:

Նօթիլիւս, տէքիզ պին եիւզ միլ գատար պիր մէսաֆէ գաթ իթմիշ իտի. Թօնկա-Թապու ատալարը իլէ եօլճուլար ճէզայիրինի (Նաւորդաց Արշիպեղագոս) կէչտիկիմիզտէ, բէրաքէթէ տէնիլէն ալաթ, տօգուզ պին եէտի եիւզ եիրմի միլ կէօսթէրիյօր իտի, թամ պու սուլարտա իտի քի, Արկօ, Բօրթ-Օ-Բրրէնսի, վէ Տիւքալ-Բօրթլանտ նամ կէմիլէրին թայֆէլէրի մահվ օլտուգլու կիպի, մէշհուր Լաբէրուզըն րէֆիգի Տըլանկլ գաբթան տախի պուրատա գաթլ իտիլտի. պատէհու Իւնիւօն սէֆինէսինին թայֆէլէրի իլէ, Էմապլ-Ժօզէֆին նամ կէմինին սիւվարիսի գաբթան Պիւրօնըն, վահշիլէր թարաֆընտան գաթլ իտիլտիկլէրի Վիթի ճէզայիրինի տախի կէչտիք:

Շարգտան ղարպա տօգսան ֆարսախ, վէ շըմալտէն ճէնուպէ եիւզ ֆարսախ միւսաթը օլան, 6»2» տէրէճէ արզը ճէնուպի իլէ, 174 ; վէ 179 տէրէճէ թուլի ղարպիտէ պուլունան պու ճէզայիր, պիր գաչ

ատա, ատաճըգ, վէ գայալարտան իպարէթ օլուպ, պունլարըն իչինտէ Վիթի-Լըվու, Վանուա-Լըվուս վէ Գանտավօն ատալարը շայանը էհէմմիյէթ տիր.

Պու ճէզիրէլէրի, Թասման նամ գաբթան 1643տէ պուլմուշ տըր քի, օ սէնէտէ, եանի օն տէօրտունճի Լու-ինին էյեամի հիւքիւմէթինտէ, Թօրիչէլլի տէնիլէն ալիմ, միզան իւլ հէվայի (օտաչափ) իճատ իթմէքտէ իտի. Թասմանտան սօնրա 1714տէ մէշհուր Գուգ, 1793տէ Տանթրըգասթօ, վէ նիհայէթ 1827տէ Տիւմօն-Տիւրվիլ, պու ճէզայիրը միւխթէլիֆէյի, ճօղրաֆիյա նօգթէյի նազարընտա թէտգիգ վէ թասհիհ իյլէտի. Նօթիլիւս Վայլէա քէօրֆէզինէ թէգարրուպ իթտի. Գաբթան Տիյօնըն պաշընա կէլէն աֆաթըն սահնէյի միւտհիշէսի (թատրալայը) օլան պու քէօրֆէզտէ իտի քի, հէնէ Տիւյօն, Լաբէրուզըն մազրուքիյէթի էսրարընը իլք տէֆա օլարագ թէնվիր իտուպ զահիրէ չըգարտը.

Պու քէօրֆէզէ, եախօտ գօյա պիր գաչ տէֆա Ալկարեալար սալտըրըլարագ. ֆէվգէլատէ լէզիզ քիւլիւյէթլի ըստըրիտեա չըգարըպ, Սէնէքա նամ ֆէյլէսօֆըն նասիհաթը մուճիպինճէ, սօֆրա իւզէրինտէ աչարագ քէմալի իշթահա իլէ բէք չօգ եէտիք. պու ըսթըրիտեալար, Օսթրէա Լամէլլօզա նամը իլէ մալիւմ օլան ճինստան իտի քի, Գօրսիգա ատասը էթրաֆընտա բէք չօգ պուլունուր, Վայլէա գօյընըն ըսթըրիտեա թարլասը բէք պէօյիւք օլաճագ իտի. հիչ շիւպհէ եօգ քի գօյլար վէ քէօրֆէզլէր, ըսթըրիտեայըլա տօլար իտի, էկէր միւթէատտիտ սէպէպլէր իլէ մուհվ օլմասալար իտի. զիրա պէհէր ըսթըրիտեանըն իչինտէ իքի եիւզ միլեօն եումուրթա սայըլըր տըր.

Նէտ-Լանտ պիզտէն չօգ գըյատէ եէտի, ֆագաթ չէշպօզլուգլըգընա բէչիման օլմատը. զիրա ըսթըրիտեանըն հազմի գօլայ տըր. ֆիլ հագըգա ինսանըն կիւնլիւք նաֆագասընա իգթիզա իտէն, եիւզ օն պէշ կըրամ ազօտ տէնիլէն կազը պուլմագ իչին, էն ազ օն ալթը տուզինա գատար ըսթըրիտեա եէմէք լազըմ կէլիր.

Նօթիլիւս, Դեկտեմբրին եիրմի պէշինտէ, Եէնի Հէբրիտլէր ճէզայիրի տէրունինէ կիրմիշ իտի. պու ատալար, 1606 տա Գուվիրոս նամ սէյեահըն մարիֆէթի իլէ քէշֆ օլունմուշ, 1768 տէ Պուկէնվիլ տէրունինի թէհարրի վէ թէֆթիշ իթմիշ, վէ նիհայէթ 1773 տէ, գաբթան Գուգ թարաֆընտան, Եէնի Հէբրիտ նամընը ալմըշ տըր. Պու ճէզայիր՝ պաշլըճա տօգուզ ատէտ ատալարտան միւրէքքէպ օլուպ, շիմալի ղարպիտէն, ճէնուպը շարգիյէ տօղրու եիւզ եիրմի ֆարսախ ուզունլուղունտա պիր մէսաֆէ իշղալ իթմէքտէ, վէ 15 տէրէճէ 2 տագըգա արզը ճէնուպի իլէ, 164 տէրէճէ 168 տագըգա արասընտա պուլունմագտա տըր. Իօյլէն իւսթիւ արզ վէ թուլ տէրէճէլէրինի թային իթմէքլէ մէշղուլ իքէն, Աուրու ատասընըն եագընընտան կէչտիք. ճէզիրէյի մէզքիւրէ եիւքսէք պիր թէբէնին աթընտա օլուպ, եէշիլ աղաճըգըլը պիր եըղընթը կիպի կէօրիւնիյօր իտի.

Եէվմը մէզքիւր Միլատ եօրթուսը (ծնունդի տօն) օլմաղըլա, Նէտ-Լանտ, բըրօթէստանթլարճա ղայէթ էհէմմիյէթի օլան «Գրիսմըս» տէնիլէն ֆամիլեաճա այընընտան մահրում գալտըղը իչին ըզհարը թէէսսիւֆ իտէյօր իտի.

Սէքիզ կիւնտէն պէրի գաբթան Նըմօնըն եիւզիւնի կէօրմէմիշ իքէն, Դեկտեմբրին 27 ինճի կիւնի սապահլայըն պիրտէն պիրէ սալօնա կիրտի. մումաիլէյհ, հէնուզ պէշ տագըգա էվէլ եանըմտա պուլունմուշ

կիպի պիր հալ խըլրաղ խոէյօր իտի ։ Նօթիւյիւսին պուլունտուղու մէվգըյը պուլմաղ իչին խարիթայա պագըյօր իտիմ՝ գարթան , եանըմա թէգարրուպ իտէրէք, պարմաղընը խարիթանըն իւզէրինէ վազ խաուպ, եալընըզ շու քէլիմէյի թէլաֆֆուզ իթտի .

— «Վանիգօրօ»։

Պու իսմի տույտուղումտա պէք մութէէսսիր օլտում, զիրա Լափէրուզըն կէմիլէրի , Վանիգօրօ տաշլարընտա պարչալանմըշ մահվ օլմուշլար իտի ։ Տէրհալ պաշըմը գալտըրտըմ .

— Նօթիւյիւս պիզի Վանիգօրօյա՞ մը կէօթիւրիւյօր, տէյու սուալ իթտիմ։

— Էվվէթ , մուսեօ Էֆէնտի ։

— Պուսօլ վէ Աստրօլապ նամ սէֆինէլէրին պարալանտըղը պու մէշհուր տաշլարը, զիյարէթ իտէպիլէճէ՞քմիյիմ։

— Էվվէթ , մուսեօ Էֆէնտի , արզու իթտիյինիզ հալտէ զիյարէթ իտէպիլիրսինիզ ։

Գարթան Նէմօ իլէ պէրապէր կիւվէրթէյէ չըգտըմ, վէ քէմալի խահիշլէ ուֆուգա հարըսնազար իթտիմ։

Շըմալի շարքի ճիհէթինտէ , ճէսամէթճէ եէքտիկէրէ մուսավի օլմայան իքի Վօլգանիկէ (հրաբխային) տաղ կէօրիւնիւյօր իտի . պու տաղլարըն էթրաֆը գըրգ միլ գատար օլուպ , մէրճան վէ զօրայ (քարամայր) իլէ մուհիթ իտի ։ Մէշհուր Տիւմօն Տիւրվիլ Թարաֆընտան, (Րըշէրշ) եանի թէհարրի ատասը (խուզարկման կղզի) թէսմիյէ գըլընան , ասըլ Վանիգօրօ ատասընըն եագընընտա , վէ Թամ Վանունըն ուֆագ լիմանը էօնիւնտէ 16 տէրէճէ 4 տագիգա արզը ճէնուպի , վէ 164 տէրէճէ 32 տագիգա թուլի շարգիտէ պուլունույօր իտիք . սաթհը

տէրինտէն 476 գուլաճ եւքսէք օլան , Գարօկօ նամ տաղըն թահտը հիւքմինտէ պուլունան պու ատայի , սահիլտէն թա իչէրիլէրինէ գատար եէշիլլիքլէ մուզէյյէն կէօրիւնիւյօր իտի ։

Նօթիւյիւս , օթուզ գըրգ մէթրօ տէրինլիքտէ սաբաճըգ պիր պօղազտան , վէ գայալըղըն արգա ճիհէթինտէն կէչէրէք իչինէ կիրտի ։ Պալէտուվէն խամինտէքի եէշիլլիքլէրի պիր սայէպանըն (հովանի) ալթընտա պիր գաչ նէֆէր վահշիլէր կէօրտիւմ քի , պիզի կէօրտիւքլէրինտէ ազիմ պիր թէաճճիւպ ըզհար իթտիլէր , տէնիզին իւզէրինտէ իլէրիլէյէն ուզուն վէ սիյահ Նօթիւյիւսի , թէհչէթլի պիր ճանավար զաննիտիյօրլար իտի ։ Պու էսնատէ գարթան Նէմօ պանա խիթապէն .

— Լափէրուզըն պաշընա կէլէն գազա հագգընտա նէ մալումաթընըզ վար , տէտի ։

— Ալէմին պիլտիյինի պէնտէ պիլիրիմ, գարթան էֆէնտի ։

— (Ճիւզվի խանտիհզա իլէ .) Ալէմին պիլտիյինի պանա տա սէօյլէյէպիլի՞րմիսինիզ ։

— Բէք սուհուլէթլէ վէ մէմնունէն ։

Տիւմօն Տիւրվիլին , պու պապտաքի նէշրիյաթընը մուխթասարէն հիքեայէ իթտիմ քի , շու վէճհիլէ տիր .

1775 տէ Ֆրանսա գըրալը օն ալթընճը Լուինին էմրի իլէ Լափէրուզ վէ իքինճի սիւվարիսի Տըլանկ , Պուսօլ վէ Աստրօլապ նամ գօրվէթլէր իլէ քէշֆիյաթը տէվրէյէ կէօնտէրիլտիլէր քի , պիր տահա մէյտանէ չըգմատըլար ։

1791 սէնէսինտէ , Ֆրանսա հիւքիւմէթի՝ գօրվէթլէրին մէյտանէ չըգմատըգլարընտան , պէ հագգէն տիւչարը էնտիշէ օլարագ , Րըշէրշ վէ Լ'Էսփէրանս նամ իքի տանէ եէլքէն կէմիլէրինի տօնատըպ , Սէփթէմպէր օն

սէքիզինտէ, Պրէսթէն վէ Պիւրինի-Տանթրըգասթօ նամը իլէ իքի մէշհուր գարթանլարըն թահթը գումանտասընտա օլարագ եօլա չըգարըլմըշ իտի ։ Իքի այ սօնրա, Ալպէրմալ նամ սէֆինէնին գումանտանը գաբթան Պօվէնին իթա իթտիյի պիր մալումաթտէն, եէնի ժօրժ սէվահիլինտէ պարալանմըշ կէմի մէքսուրաթը կէօրիւլ-տիւյիւ խապէրի ալընտը ։ Լաքին հէնուզ մէվուգիյէթի մէճհուլ օլան պու մալումաթտէն խապէրի պուլունմայան գաբթան Տանթրըգասթօ, Ամիրօթէ աստալարը ճի-հէթինէ չըքմաղ իտի, գիրա գաբթան Հընթէրին պիր լայիհասընտա, կիւյա Լաբէրուզըն ֆէլաքէթի մութլա-գա մահալլի մէզքիւրտէ վուգու պուլմուշ տէյու իշար խըլընմըշ իտի ։

Գաբթան Տանթրըգասթօնըն թահարրիյաթընտան հիչ պիր սէմէրէ հասըլ օլմատը ։ Լաբէրուզ վէ Րըշէրշ Վանիգօրօնըն էօնիւնտէն կէչտիլէր իսէ տէ, օրատա տուրմատըլար ։ Խուլասայի քէլամ պու թահարրիյաթ աղիմ պիր պէտապահալըղը մուճիպ օլտու ։ Չէօյլէ քի, գաբթան Տանթրըգասթօ իլէ իքի նէֆէր սիւվարիլէրի, վէ պիր գաչ աստա թայիֆէ պու սէֆէրտէ թէլէֆ օլուպ կիթտիլէր ։

Մամաֆիհ պահըր Մուհիթի քէպիրտէ (Խաղա-ղական Օվկիանոս) իշլէյէն էն էսքի վէ մուճէրրէպ գարթանլարտան մէշհուր գարթան Տիյօն, էն էվվէլ գազազէտէլէրին էսէրինի պուլտու ։ Չէօյլէ քի, 1824 սէնէսի մայըսընըն օն պէշինտէ, թահթը գումանտա-սընտա պուլունան Սէն Բաթրիք նամ սէֆինէ, եէնի Հէպրիտ աստալարընտան պիրի օլան Թիգօբիյա աստա-սընըն եագընընտան կէչմէքտէ իքէն, Լասգար թայիֆ օլունան նիմ վահշի պիր գայըղըյլէ մէնսուպ օլան ա-տէմին, աղաճ քիւթիւյիւնտէն օյուլմուշ պիր սանտալ

իլէ կէմիյէ եանաշըպ, գաբթան Տիյօնա կիւմիւշ գը-լըճ գապզէսի սաթմըշ քի, իւզէրինտէ պազը հարֆ-լար հէքք խըլընմըշ իտի ։ Պու ատէմ, այթը սէնէ մու-գատէմ Վանիգօրօյա կիթտիյինի, վէ օրատա իքի Ավրօ-պալը կէօրիւպ, պունլարըն պիր չօգ սէնէ էվվէլ կէմի-լէրինին ղարգ օլմասըյլա մէզքիւր աստայա ճան աթ-մըշ օլտուգլարընը, գաբթան Տիյօնա պէյան իթմիշ իտի ։

Տիյօն, պունլարըն նաբէտիտ օլմալարըյլա ու-մում տիւնեանըն էնտիշէսինի մուճիպ օլան Լաբէրուզըն սէֆինէլէրի թայիֆէսինտէն օլաճագլարընա գանաաթ կէթիրտի, վէ գայզէյի սաթան չախսըն գավլինճէ, Վանիգօրօ սահիլինտէ պուլունան մութէատիտ կէմի բարչալարընը րայէլայն կէօրմէք նիյէթիյլէ եօլա չըգտը իսէ տէ, ֆագաթ ֆուրթունալար վէ աքընթըլար մա-նի օլուպ պիր միւմքիւն մուվաֆագ օլամատը ։

Գաբթան Տիյօն, Կալկաթայա ավտէթ իտուպ, քէյֆիյէթի Ասիյա շիրքէթի իլէ Ինկիլթէրրա հիւքիւ-մէթը հիմայէսինէ պէյան իտէրէք, պու մատտէ հագ-գընտա անլէրին թէվէճճիւհիւնի գազանմայա մուվա-ֆագ օլապիլտի ։ Հիւքիւմէթը մուվագգաթա թարա-ֆընտան, Րըշէրշ նամ պիր սէֆինէ տօնատըլըպ գաբ-թան Տիյօնըն գումանտասընա վէրիլտի քի, 1872 սէնէ-սի Յունվարըն 23 ինտէ, պիր Ֆրանսըզ մալահաթկիւ-զարընըն րէֆագաթըյլա եօլա չըգտը ։

Րըշէրշ, պահրը Մուհիթի քէպիրին պազը նօգթա-լարընտա էյլէնտիքտէն սօնրա, 1827 Յուլիսին եէտի-սինտէ Վանիգօրօ աստասը էօնիւնտէ, եանի չու անտէ Նօթիւլիւսին պուլունտուղու Վանու լիմանընտա տէմիր աթտը ։

Տիյօն, գազազէտէ կէմիլէրին էշեա վէ էտէվա-

թընտան , տէմիր գաբըլար , թօբլար , կիւլլէլէր , պօ-ճուրկած բարչալարը , պօրուլար , վէ պունլարա մումասըլ էշեայի սայիրէ թօբլանարագ կիտի , իւզէրինտէ « Պէնի Պաղէն իհմալ իթմէ » տէյու մուհարրէր պադըրդան մամուլ ուֆագ պիր չան պուլունուրտու քի , պու լէվհա, Պըրէսծ թէրճումէսի տէօրհմանէսինին ամա-մը իտի : Նիհայէթ իւլ էմի պու էշեա , Լարէնտուգա այըտ օլտուղունա շիւպհէ գալմամըշ իտի :

Տիյօն , պու մալումաթը իհմալ իթմէք իչին Հօլ-անտիա այընա գատար մահալի մէզքիւրտէ գալտըգ-տան սօնրա , Վանիգօրօտան մուֆարէգաթ իտէրէք Եէ-նի Զէլանտայա տօղրու կիթտի , վէ 1828 Աբրիլ նէ-հայէ Կալքութայա վասըլ օլտու . պաահու Ֆրանսայա ավտէթ իլէ օնունճը Կարօլոս գըրալտան իլթիֆաթլա գապուլ օլունտու :

Ֆագաթ պու էսնատէ , Տիյօնըն քէշֆիյաթընտան խապէրտար օլմայան Տիւմօն Տիւրվիլ , գազազէտէ Բէ-րուզը արամագ իչին եօլա չըգմըշ իտի . պիր պաշգա ավճըրընտան . Լուիզատ վէ Եէնի Գալէտօնիյա վաշչի-լէրի նէզտինտէ պիր Սէն Լուի խաչը իլէ , պազը նըշան-լար պուլունտուղու խապէր ալմըշ իտի քի , Տիւմօն , պունլարը վաշչիլէրին , Բէրուզ վէ ավէնէսի նէզտինտէն ալմըշ օլտուգլարընա գանաաթ կէթիրմէքլէ , օ ճիհէթ-լէրէ մութէվէճճիհ օլմուշ իտի :

Շու հալտէ Աստրօլապ սէֆինէսինին գումանտանը գարթան Տիւմօն Տիւրվիլ եօլա չըգմըշ , վէ գարթան Տիյօնըն Վանիգօրօ էօնինտէն մուֆարէգաթընտան թամ իքի այ սօնրա , Հօպարթ-Թաուն էօնլէրինէ տէ-միր աթմըշ իտի : Օրատա Տիյօնըն քէշֆիյաթը սէմէրէ-սինտէն խապէրտար օլտուղու կիպի , Իւնիօն սէֆինէ-սինին գումանտանը պուլունան Կալքութալը Ճէյմս Հօպս

նամ պիր չախտան , 8 տէրէճէ 18 տագըգա արզը ճէ-նուպի , վէ 156 տէրէճէ 30 տագըգա թուլը շարգիտէ պիր ատայա չըգարագ , էհալիսինին էլինտէ պազը կէ-մի ալաթը , վէ գըրմըզը գումաշլար կէօրտիւյիւնիւ ի-շիթտի :

Տիւմօն Տիւրվիլ , կազէթալարտա պու պապտէ նէշր օլունան նէքաթիքէրէ նազըրը պիր թագըմ մէճհուլ հա-վատիսլէրէ իննանըգ իննանմամագտա թէրէտտիւտ գալմըշ իտի իսէ տէ , նիհայէթ , Տիյօնըն թութտուղու թարիքէ սալիք օլմայա գարար վէրտի :

1828 սէնէսի Փետրուար այընըն օնունտա , Աստ-րօլապ Թիգօբիա ճէզիրէսի էօնիւնէ վասըլ օլուպ , օ-րատա իգամէթ իտէն պիր ասքէր գաչագընը , գըլա-վուզ վէ թէրճիման մէգամընտա րէֆագաթընա ալա-րագ Վանիգօրօյա վասըլ օլտու . Փետրուարըն օն իքի-սինտէն օն տէօրտիւնէ գատար ատանըն էթրաֆընը տօլաշտըգտան սօնրա , այըն նըմիսինտէ գայալար իլէ մուհիթ օլան Վանու լիմանընա տէմիր աթտը :

Փետրուարըն եիրմի իւչիւնտէ , Աստրօլապ սէֆինէ-սինին գայըգլարընտան պազըլարը , ճէզիրէնին էթրա-ֆընը տօլաշարագ պիր գաչ էհէմմիյէթսիզ խարէլէր կէթիրտիլէր . զիրա ատանըն էհալիսի , պունլարըն քէնտիլէրինէ թէգարրուպ իթմէ էրինտէն իհթիրազ ի-տուպ , սէօզ տախի սէօյլէմէքտէն իմթինա իթմէլէրի իլէ , գալիպանը , ասըլ վուգու պուլան ֆէլաքէթին մէր-քէզինէ կէօթիւրմէք իսթէմէմիշլէր իտի : Մէրգումլա-րըն շու հալինտէն , պիչարէ գազազէտէլէրէ ֆէնա մուամէլէ իթմիշ օլտուգլարը անլաշըլըյօր իտի . Հիչ շիւպհէ եօգ քի վաշչիլէր , Տիւմօն Տիւրվիլին , Լափէ-րուզ իլէ պէտպախտ ավէնէսինին ինթիգամընը ալմագ իչին կէլմիշ զիւյիւմինէ զահիպ օլմուշլար իտի :

Ֆագաթ քէնտիլէրինէ վէրիլէն հէտիյէլէրտէն, տուշարը մուճազաթ օլմայաճագլարընա գանաաթ կէթիրիպ, Փէտրվարըն եիրմի ալթըսընտա, Աստրօլապըն իքինճի սուվարիսի պուլունան միւսիւ Ժագինօյը, գարա մահալլինէ կէօթիւրտիւլէր ։

Մահալլի մէզգիւրտէ իւչ տէօրթ գուլաճ ուզըն իշինտէ, Վանու վէ Պագու գայալարը պէյնինտէ, սէֆինէ տէմիրլէրի, թօփլար, գուրշուն վէ տէմիր թահտալար, քիրէճլի պիր մատտէյէ պուլաշըգ օլտուգլարը հալտէ տուրույօր իտի ։ Աստրօլապըն սանտալլարը մահալլի մէզգիւրէ կէլիպ հայլըճա չալըշտըգտան սօնրա, պին սէքիզ եիւզ լիպրա աղըրլըղընտա պիր սէֆինէ տէմիրի, նէքրաէ տէմիրտէն պիր թօփ, վէ պագըրտան մամուլ իքի ատէտ ուֆագ թօփլար չըգարըլմայա մուվաֆֆագ օլապիլմիշլէր իտի ։

Տիւմօն Տիւրվիլ, եէրլիլէրի իսթիճվապ իտէրէք, իֆատէլէրինտէն, Լափէրուզըն՝ իքի ատէտ սէֆինէլէրինի ատանըն գայալըգլարը ուզէրինտէ ղայպ իթտիքտէն սօնրա, տիկէր պիր սէֆինէ ինշա իթտիյինի, վէ անընլա մահալլի մէզգիւրտէն կիթտիյինի անլատը. ֆագաթ նէ՞րէյէ կիթմիշ իտի . . . իշթէ պուրասընը քիմսէ պիլմէյօր իտի ։

Աստրօլապ սէֆինէսինին գափթանը պու մալումաթը ալտըգտան սօնրա, Բէրուզըն գարայա չարբըլտըղը մահալէ, կէրէք էսքի գափթանըն, վէ կէրէք ավէնէսինին զիքրի ճէմիլինէ հիւրմէթէն, տէօրթ քէօշէ շէքլինտէ պիր հէյքէլ րէքզ իթտի ։ Սըրֆ մէրճանտան եափըլմըշ պու հէյքէլէ, եէրլիլէրին թամամընը թահրիպ իթմէմէք իչին ալա տէմիր խաթխալ օլունմըշ իտի ։

Տիւմօն Տիւրվիլ, արթըգ Ֆրանսայա ավտէթ իթ-

մէք իսթէտի իսէ տէ, ֆագաթ թայֆէլէրին էքսէրիսի, օ ըգլիմտա հիւքիւմֆէրմա օլան սըթմա խաստալըղընա թութուլմուշ օլտուգլարը կիպի, քէնտի տէ խաստա օլտուղունտան, Մարտ օն եէտիտէն էվվէլ մահալլի մէզգիւրտէն մուֆարէգաթ իտէմէտի ։

Լաքին Ֆրանսա հիւքիւմէթի, Տիւմօն Տիւրվիլին կէճիքմէսինտէն տուշարը էնտիշէ օլարագ, Ամէրիգա ճէնուպի սէվահիլինտէ գարաղօլ պէքլէյէն Պայօնէզ նամ գօրվէթի, գափթան Թըրօմլէնին թահտը գօմանտասընտա օլարագ Վանիգօրօ ատալարընա կէօնտէրմիշ իտի ։ Պայօնէզ, Աստրօլապ սէֆինէսինին մուֆարէգաթընտան պիր գաչ այ սօնրա Վանիգօրօյա վարըլ օլուպ, եէնի պիր շէյ պուլմատը . անճագ վահշիլէրին, Լափէրուզըն նամը հիւրմէթինէ րէքզ իտիլէն հէյքէլէ իլիշիք իթմէմիշ օլտուգլարընը կէօրտիւ ։

Իշթէ գափթան Նըմօյա իթտիյիմ հէքեայէնին էսասը պունտան իպարէթ իտի ։ հէքեայէմի խիթամ իթտիքտէն սօնրա գափթան Նըմօ քէլամէ աղազ իտէրէք .

— Տէմէք օլուր քի, գաղազէտէլէրին, Վանիգօրօ ատասընտա իմալ իթտիքլէրի իքինճի սէֆինէնին, նէրէտէ ղայպ օլտուղունա տայըր հէնուզ պիր մալումաթը մէվսուգա ալընամամըշ, տէտի ։

— Էվվէթ էֆէնտիմ, հէնուզ մալում տէյիլ ։

Գափթան Նըմօ, ճէվապ վէրմէքսիզին պիր իշարէթ իլէ պէնի պէօյիւք սալօնա տավէթ իթտի ։

Սալօնա վարտըգըմտա, Նօթիլիւս պիր գաչ մէթրօ տէրինլիքտէ սույա պաթտը, վէ սալօնըն տէնիզէ նազըր օլան բէնճէրէլէրի աչըլտը ։

Բէնչէրէնին եանընա չիթապ իտուպ, նէպատաթը պահրիյէտէն սիւնկէրլէր, տէնիզ գարանֆիլլէրի, վէ

սայըր օթլար իլէ մուհիթ մէրճան ըրղընթըլարը ա-
թընտա, վէ նիւզմէքեան օլան պինլէրճէ պալըգլար
արասընտա կէմի էտէվաթը կէօրտիւմ. Թօբլար, կիւ-
լէլէր, ճարըսը գըրըլմըշ պիր չարխ, վէլհասըլ պիր
սէֆինէյէ այիտ էշեա վէ էտէվաթ տուրույօր իտի քի,
պունլարը՝ խըթիմալ օլունան թարագլար չըգարամա-
մըշ իտի: Պու էլէմպախշ էշեայա մահզուն մահզուն
պագմագտա իքէն, գաբթան Նըմօ աղըր պիր վագար
իլէ, աթիտէքի չու սէօզլէրի սէօյլէտի.

— Գաբթան Լաբէրուզ, մայէթինտէ պուլունան
Պուսօլ վէ Աստրօլապ սէֆինէլէրի իլէ, 1785 սէնէսի
Դեկտեմպեր այընըն նէտիսինտէ եօլա չըգըպ, էվվէլա
Պօթանի-Պէյ լօնիւնտէ աէմիր աթտը, Տօսթլար ճէ-
զայիրինի (բարեկամաց Արշիպեղագոս) վէ Նէնի Գալէ-
տօնիայը զիյարէթ իթտիքտէն սօնրա, Սանթա-Գրիւզ
միւթէվէճճիւհէն, Նամուգա աատսը լօնիւնտէ տուր-
տու: Պու ատա, Հաբայի ճէզայիրինտէն պիրի իտի. պա-
տէհու կէմիլէր, օ վագթէ գատար էրպապը պահրիյու-
նէ մէճհուլ օլան Վանիգօրօնըն գայալըղը իւզէրինէ
վասըլ օլտուլար, լօնտէն կիթմէքտէ օլան Պուսօլ նամ
սէֆինէ, ատանըն ճէնուպ ճիհէթինտէ սըղա օթուրտը.
Աստրօլապ, Պուսօլըն իմտատընա չիթապ իթմէքլէ քէն-
տիտէ գայայա օթուրտը. Իկի սէֆինէ հէման բարչա-
լանըպ մահվ օլտու. Իքինճի կէմի, եանի Աստրօլապ,
ըւզկեար լօնիւնտէ պուլունմասըյլա պիր գաչ կիւն
տայանապիլտի. Եէրլիլէր, ատանըն տէրունինտէ եէր-
լէշէն գազազէտէլէր իլէ էյի պարընտըլար, վէ խօշ
մուամէլէ իթտիլէր. Գազազէտէլէր, բարալանան իքի
սէֆինէլէրին բարչալարըյլա, օլապիլտիյի գատար ու-
ֆագ պիր կէմի եափտըլար, պիր գաչ թայիֆէլէր,
քէնտի արզուլարը միւճիպինճէ Վանիգօրօտա գալտը-

լար. տիկէրլէրի խասթա վէ զայիֆ օլտուգլարը հալտէ,
գաբթան Լաբէրուզ իլէ պէրապէր եօլա չըգըպ, Սա-
լօմօն ատալարընա միւթէվէճճիհ օլտուլար: Ճէզայիրի
մէզքիւրէտէն պաշլըճա պիր ատանըն սահիլինտէ, վէ
Տէսէբսիյօն իլէ Սաթիսֆագսիյօն նամ պուրունլար ա-
րասընտա բարչալանարագ քիւմիլէն մահվ ու թէլէֆ
օլտուլար:

Գաբթան Նըմօտան պու սէօզլէրի իշիթտիյիմտէ
քէմալի հայրէթ իլէ.

— Լաբէն սիզ, պունլարը նէ՞սըլ պիլտինիզ, տէ-
յու հայգըրտըմ:

— Իշթէ սօն գազանըն վուգու պուլտուղու մա-
հալտէ չիւնը պուլտում.

Գաբթան Նըմօ պունը տէյէրէք, իւզէրինտէ Ֆը-
րանսա արմասը հէքք իտիլմիշ, վէ տէնիզին թուզլու
սուլարընտան բասլանմըշ պիր թէնէքէ գութու կէօս-
թէրի վէրտի. Գութույը աչարագ տէրունինտէն սա-
րարմըշ, ֆագաթ հէնուզ օգունապիլիր հալտէ պիր
թագըմ էվրագ չըգարտը.

Էվրագը մէզքիւրէ, Ֆրանսա պահրիյէ նէզարէթի
թարաֆընտան, գաբթան Լաբէրուզա վէրիլէն թալիմաթ
օլուպ, հաթտա օն ալթընճը Լույի գըրալըն խաթթը
տէսթի իլէ եազըլմըշ պազը իղահաթ տախի իլավէ ի-
տիլմիշ իտի.

Պու հիւզնէնկիզ քեաղըտլարը օգուտուգտան սօն-
րա գաբթան Նըմօ, միւթէէսսիր պիր սէտա իլէ.

— Միւսիւ Արօնաքս, կէմիճի իչին բէք կիւզէլ պիր
էօլիւմ տիր պու. մէրճան վէ գօրայլար արասընտա օ-
լան պու մէզար գատար իսթիրահէթպախշ պիր մագ-
պէրէ (գերեզման) տահա օլամազ. Ինշալլահու Թաալա,
կէրէք պէն վէ կէրէք արգատաշլարըմ, պու կիպի մէ-

ղարլարա կէօմիւլմէյէ նայիլ օլուրուզ, վէ իշթէ ճէնապը Հագգըն տայիմա պունը թէմէննի վէ նիյազ իթմէքտէյիմ տէտի ։

20

Թօրէզ պօղազը ․

Դեկտեմբէրին եիրմի սէքիզինճի կիճէսի, Նօթիլիւս Վանիգօրօ սահիլինտէն մուֆարէգաթ իտէրէք, վէ շիտտէթլի սուրաթլէ ճէնուպի ղարպիյէ տօղրու կիտէրէք, իւչ կիւն զարֆընտա Լարէրուզ աթալարընը, Պապվազինին ճէնուպը շարգի պուրնունտան թէֆրիք իտէն, եէտի եիւզ էլլի ֆարսախ պիր մէսաֆէյի գաթ իթտի ։

1863 սէնէսի Ցունվարընըն պիրինճի կիւնի սապահլէյին էրքէն Գօնսէյլ եանըմա կէլտի, կիւվէրթէ իւզէրինտէ պուլունույօր իտիմ․ սանըրգ տէլիգանլը թէպէսսիւմ իտէրէք ․

— Էֆէնտի ճէնապլէրի, սալը ճէտիտի (Նոր տարի) թէպրիք իթմէքլիյիմէ միւսաատէ իտէրլէ՞ր մի, տէտի ։

— Նէ՞ տէյօրսուն Գօնսէյլ, կէօրիւնիւր քի պէնի Բարիզտէ նէպատաթ պահճէսինտէ քի օտամտա զանն իտիյօրսուն ․ մամաֆիհ թէպրիքաթընը թէշէքքիւրէն գապուլ իտէրիմ, եալընըզ սանա շունը սօրմագ իսթէրիմ քի, պուլունտուղումուզ շու հալին իչինտէ « չօգ սէնէլէրէ » տէմէքլէ նէ՞ անլայօրսուն ։ Մահպուսիյէ-

թիմիզէ նիհայէթ վէրէն սէնէ՞յի մի թէպրիք իտիյօրսուն ։

— Տօղրուսը պու պապտա էֆէնտիմէ նէ տէյէճէյիմի պիլմէյօրում․ ֆիքիրճէ պուրատա բէք չօգ հարիք իւլ ատէ շէյլէր կէօրիյօրուզ, վէ իքի այտան պէրի տիր քի սըլա սըգըլմատըգ ․ սօն կէօրիւնէն մուճիզէ, էսկիլէրէ նիսպէթէն տայիմա տահա զիյատէ ճալիպը մէրագ օլաճագը թապիյի տիր ։ Էկէր պու հալ պէօյլէճէ տէվամ իտէրսէ, իշին նէթիճէսի նէ օլաճագը քէշֆ օլունամազ ։ Մամաֆիհ հիչ պիր վագըթ պէօյլէ կիւզէլ պիր ֆըրսաթը էլէ կէչիրէմէյէճէք իտիք, տէյի՞լ մի ․

— Հագգըն վար Գօնսէյլ, տէտիյին կիպի տիր ։

— Պուկիւն գաթի նազար, Միւսիւ Նըմօ, Լաթինճէ իսմինին մանասընա թամամիյլէ հարաքէթ իտէրէք, պիզիմ իչին սըլա վիճուտի եօգ իմիշ կիպի պիր կէօնա թաճիզլիք վէրմէյօր ։

— Տօղրու տըր, Գօնսէյլ ։

— Օ հալտէ, զանն իտէրիմ քի սալը ճէտիտին թէպրիքի, էֆէնտինին խօշնուտսուզլուղունը մուճիպ օլմայաճագ տըր ․ զիրա պու եէնի սէնէ՝ պիզէ հէր շէյի կէօսթէրէճէք տիր . . .

— Էյի ամմա հէր շէյի կէօրմէք պիր աղ ուզուն օլուր, Նէտ-Լանտըն էֆքեարը նէ՞ տիր ։

— Նէտ-Լանտըն էֆքեարը, քեամիլէն պէնտէնին զըտտը տըր ։ Գանատալը տօսթումուզ, ճիտտիյէթփէրվէր պիր ատէմ օլմագըլա, հէր շէյին ճիհէթը մատտիյէսինի (նիւթական կողմ) արամագտա տըր ։ Պալըգլարա պագըփ տա տայիմա անլէրի եէմէքլէ իգթիֆա իթմէյօր, շարապ, էթ վէ էքմէյին պուլունմամասը, տայիմա պիւֆթէք վէ սըղըր էթի պըրզօլասը

ռէյէն, վէ մըգտարը քեաֆի ճին իլէ պըրանմ իշմէք-տէն իհթիրազ իթմէյէն, հագըգի պիր Սագսօն իչին պու հալ, տայանըլըր չէյ տէյիլ տիր.

— Լաքին ազիզիմ Գօնաէյլ, պէն պու խուսուստա ասլա սըգըլմայօրում, սէֆինէնին թաամընտան բէք խօշլանըյօրում:

— Պու խուսուստա պէնտէնիզտէ խօշնուտըմ, չու հալտէ պիզիմ ուսթա Լանտ նէ գատար ֆիքիր իթմէք արզուսընտա իսէ, պէն տէ օ գատար պուրատա գալմագ իսթէյօրում. Պինաէն ալէյհ սալը ճէտիտ պէնիմ հագգըմտա խայըրլը օլմասա, Նէտ-Լանտ իչին խայըրլը օլուր, վէ պէօյլէճէ տայիմա իչիմիզտէն պիրի խօշնուտ գալըր. Խիւլասայի քէլամ էֆէնտինին արզուսը նէ իսէ, անըն իճրասընը թէմէննի իտէրիմ.

— Թէշէքքիւր իտէրիմ Գօնաէյլ, եալընըզ սէնտէն պիր չէյ թալէպ իտէճէյիմ. չէօյլէ քի եըլ պաշը թէպրիքի իչին վէրէճէյիմ պագշիշ մէսէլէսինի, պաշգա պիր վագթա պըրագարագ, չիմտիքի հալ էլիմի սըգմագլա իքթիֆա իտէսին. զիրա մալիւմ տ', վէրէճէք պունտան պաշգա պիր չէյիմ եօգ.

— Էֆէնտի, հիչ պիր վագըթ պու տէրէճէ սախավէթ կէօսթէրմէմիշ իտի.

Խայըրխահ Գօնաէյլ, պու սէօզլէրին իւզէրինէ քէմալի միննէթտարի իլէ էլիմի սըգտըգտան սօնրա նէզտիմտէն մուֆարագաթ իթտի.

Ցունվարըն իքիսինտէ, նօգթէյի հարէքէթիմիզտէն օն պիր պին իւչ եիւզ գըրգ միլ, եանի պէշ պին իքի եիւզ էլլի ֆարսախ եէր գաթ իթմիշ իտիք. Նօթիւլիւս, Ավըսթրալիյա գըթասընըն շըմալի շարգիսի սէվահիլինտէ վագը, սօն տէրէճէ թէհլիքէլի օլան գօրայ եըղընթըլարընա եագըն պուլունույօր իտի. 1770 սէնէ-

սի Ցունիսին օնունտա, մէշհուր գափթան Գօգըն կէմիլէրի, հէման պաշլանմըշ պատտէսինտէ իքէն, մուճիզէ նէվինտէն օլարագ գուրթուլտուղու գայալարտան, պիր գաչ միլ ուզագտա պուլունույօր իտի: Գօգըն բաքիպ օլտուղու սէֆինէ, պուրատա պիր գօրայ գայասընա չարբմըշ իսէ տէ, պաթմամըշ. զիրա նասըլսա գայա բարչասը, աչըլմըշ օլան տէլիկին իչինէ սաբլանըպ բէրչինլէնմիշ կիպի, սէֆինէնին սու ալմասընա մանի օլմուշ իտի, վէ իշթէ Գօգ, պու մուճիզէնին սայէսինտէ մուհագգագ պիր էօլիւմտէն գուրթուլա պիլտի.

Իւչ եիւզ ալթմըշ ֆարսախ ուզունլուղունտա օլուպ, տէնիզ տալգալարընըն տայիմա հավլինագ սէտալէր իլէ իւզէրինէ հիւճում իտէն պու գայալըգը կէօրմէյէ բէք արզու իտիյօր իտիմ. ֆագաթ պու էսնատէ Նօթիլիւս, գաարը տէրիայէ պաթտըղընտան պիր չէյ կէօրմէյիպ, եալընըզ ալչագըղըտան չըգան էնվայի պալըգլարըն թէմաշասըյլա իքթիֆա իթմէյէ մէճպուր օլտում. Պունլարըն իչինտէ, Գէյմօն թայիֆ օլունան, վէ Ուսգումրու նէվինտէն օլտուղու հալտէ Բալամութ գատար պէօյիւք, գարնընըն իքի ճիհէթի մավիմսի, վէ իւզէրինտէ գօրտէլա կիպի չիզկիլար պուլունան պալըգլար վար իտի քի, պունլար, սօֆրամըզը թէզյին իթտիլէր: Վէզայիք Իսքօս (ըսկօմբրիտին իրիսի) իլէ եարըմ տէսիմէթրօ (կէս տասնորդամէթր) պօյունտա Ըզըարիլէր թութուլմուշ իտի. պունլար, կիճէնին գարանլըղընտա, հէվանըն վէ սույըն տէրունինտէ ֆօսֆօր ըշըղը կիպի եագամօզլար հասըլ իտէրլէր, աղըն իչինտէ հայվանաթը նէպաթիյէ իլէ պէրապէր, եումչագ տէրիլիլէր ճընսընտա մէնսուպ պիր չօգ պալըգ նիւմունէլէրի կէօրտիւմ. Պունլարըն իչինտէ « Նէմաս_

Թօմա Ժէլինիարդյա » թէամիւլէ իտիլէն շայանը հայրէթ պիր նէպաթ պուլունուր քի , սալօնըն միւզէխանէսինտէ պուլունան հարիք իւլ ատէ մատտէլէրին սըրասընա վազ օլունտու ։

Մէրճան տէնիզինի կէչտիքտէն իքի կիւն սօնրա , Ցունվար տէօրթտէ Պապուազի սէվահիլի էօնիւնէ վարըլ օլտու , պուրատա գաբթան Նըմօ , Թօրէզ պօղազընտան կէչիփ պահրը Մուհիթի Հինտիյէ կիրմէք նիյէթինտէ օլտուղունը պէյան իթտի ։ Նէտ-Լանտ պունը տույտուղունտա , Էվրօբա սահիլինէ եագլաշաճաղը իչին սէվինմէքտէ իտի ։

Թօրէզ պօղազը , տէրունինտէ պուլունան սիվրի գայալարըյլա , սէվահիլինէ գատար էնտէյէ ճիւրաթ իտէն վահշիլէրտէն չօգ զիյատէ թէհլիքէլի տիր ։ Թօրէզ պօղազը , Եէնի Հօլանտայը , Եէնի Կինէա թէամիւլէ գըլընան Պապուազի ատասընտան թէֆրիք իտէր ։

Պապուազի ատասը զայէթ պէօյիւք օլուպ , տէօրթ եիւզ ֆարսախ ուզունլուղու , վէ եիւզ օթուզ ֆարսախ էնի վար տըր . պու ատա՝ արզըն սըֆըր (զէրօ) տէրէճէ 19 տագըգա , վէ 18 տէրէճէ 2 տագըգա , վէ թուլըն 128 տէրէճէ 23 տագըգա , վէ 146 տէրէճէ 15 տագըգատա պուլունմագտա տըր ։ Էօյլէն իւսթիւ իքինճի սիւվարի կիւնէշին եիւքսէքլիյինի էօլչմէքտէ իքէն , պու ճէզիրէտէ վագը օլան վէ Արֆալագս տէնիլէն եիւքսէք տաղլարըն չիվի կիպի քէսկին կէօրիւնէն թէփէլէրինի թէմաշա իթտիմ ։

Պու ատայը , 1511 թարիխինտէ էվվէլա Բօրթէկիզլի Ֆըրանչիսգօ Սէրրանօ նամ պիր գաբթան պուլմուշ տըր ։ Պատէհու պիր չօգ ժէնէրալլար վէ գաբթանլար պուրայը զիյարէթ իթտիքլէրի կիպի , խուսուսի օլարագ Թասման , Տամբիյէր , Ֆիւմէլ , Գարթրէ ,

Էտվարտս , Պուկէնվիլ , Գուք , Ֆօրէսթ , Մագ Բըլիխէր , Տանթըրգասթօ , Տիւրէր , վէ էն սօնը 1827 սէնէսինտէ , Տիւմօն-Տիւրվիլ թարաֆընտան քէշֆ օլունմուշ տըր ։ Միւսիւ Րիէնծի « Պապուազի ատասը , Մալէզիյա արագիսինի քըսմըլէն իշղալ իտէն Ջէնճիլէրին (սիւամօրթ) մէրքէզի տիր » տէմիշ օլմաղըլա , տօղրուսը պու սէյահաթըմ, պէնի պու միւտհիշ վահշիլէրին էօնիւնէ սէվգ իտէճէյինի ասլա խաթըրըմտան կէչիրմէմիշ իտիմ ։

Իմտի Նօթիւլիւս , գիւրրէյի արզըն էն թէհլիքէլի պօղազը էօնիւնէ վարըլ օլմուշ իտի . Թօրէզ պօղազընտան էն ճէսուր գաբթանլար պիլէ կէչմէյէ ճէսարէթ իտէմէզլէր ։ Լուի Բազ տը Թօրէզ , պահրը Մուհիթի ճէնուպիտէն Մէլանէզիյայէ ավտէթ իթտիյի էսնատէ , իլք տէֆա օլարագ կէչէպիլմիշ իտի . լաքին 1840 սէնէսինտէ , Տիւմօն-Տիւրվիլին գօրվէթլէրի պուրատա գայայա օթուրուպ , քեամիլէն մահվ ու թէլէֆ օլմասընա րէմագ գալմըշ իտի ։ Տէնիզ թէհլիքէլէրինին հիչ պիրինտէն գօրգմայան Նօթիւլիւս տախի , պու գօրգու գայալարընըն տատընը ալաճագ իտի ։

Թօրէզ պօղազընըն օթուզ տէօրթ ֆարսախ էնի վար իսէ տէ , ֆագաթ տէրունինտէ պուլունան հիսապսըզ ատալար , ատաճըգլար , գայալար , վէ թաշլար պուլունտուղունտան , ատէթա սէյրի սէֆային միւմքինսիզ օլուր . պու սէպէպլէ գաբթան Նըմօ , մէզքիւր թէհլիքէլի պօղազը կէչմէք իչին իհթիյաթը տավրանմաղա գարար վէրտի , վէ հէման սույըն իւզէրինէ չըգարագ միւթաատիլ պիր հարաքէթլէ իլէրլէյօր իտի ։ Բէրվանէսի , իրի պիր պալէնա պալըղը գույրուղու կիպի աղէսթէ աղէսթէ սուլարը տէօյմէքտէ իտի ։

Նօթիւլիւսին պու վազիյէթինտէն իսթիֆատէ իտէրէք , րէֆիգլէրիմ իլէ պէրապէր տայիմա խալի օլան

կիւվէրթէյէ չըգմըշ իտիք , տիւմէնճինին գաֆէսի էօ-
նիւմիւզտէ տուրույօր իտի. Էկէր եանըլմայօրսամ, գար-
թան Նէմօ , պիզզաթ տիւմէնի քէնտի գուլլանըյօր ի-
տի ։

Տիւմօն-Տիւրվիլին սօն սէյահաթընտա կէմինին
գապըթանը սիւքինէ տախիլ օլան միւհէնտիս Վէնսան-
տօն-Տիւմօլէն, վէ սապըգ սանճագ գարթանը օլուպ տա,
չիմտի պահրիյէ Նազըրը օլան Փուբլան Տէպուա Նամ
զաթլար մարիֆէթի իլէ չըզըլան , վէ Թօրէզ պօղազը-
նը պէր թաֆսիլ իրայէ իտէն խարթալար կէօզիւմին
էօնիւնտէ իտի . պունլար իլէ գարթան Ֆինկին խարթա-
լարը , Թէրէզ պօղազընը ինճէտէն ինճէյէ կըզահ իթ-
տիքլէրինտէն , քէմալի տըգգաթլա կէչտիկիմիզ եէրլէրի
թէտգըգ իտիյօր իտիմ ։

Տէնիզ , Նօթիւլիւսին էթրաֆընտա գուտուրմուշ-
ճասընա պիր չիտտէթլէ գայնայըպ տուրույօր իտի .
ճէնուպը չարփըտէն , շըմալը զարպիյէ տօղրու ագըպ
կիթմէքտէ օլան ագընթը , սաաթտա իքի պուչուգ միլ
սիւրաթլէ ճէրէյան իտէրէք գայալարա չարփմագտա ,
վէ պէյազ քէօփիւքլէր ուչմագտա իտի ։ Նէտ-Լանտ ,
պիր միւտտէթ պու մէնզարէյէ պագտըգտան սօնրա .

— Իշթէ , բէք ֆէնա պիր տէնիզ , տէտի ։

— Էվվէթ, չօգ ֆէնա , պու տէնիզ Նօթիւլիւս կի-
պի պիր սէֆինէյէ ասլա ույմազ, տէտիմ ։

— Լաքին պու մէլուն գարթան , մութլագա եօ-
լունը բէք էյի պիլիյօր , զիրա տէնիզին իչինտէ էօյլէ
սիվրի գայալար կէօրիւյօրում քի , էկէր եալընըզ ան-
լէրէ իլիշէճէք օլսա , բարա բարչա օլաճագը մու-
հագգագ տըր ։

Ֆիլ հագըգա բէք թէհլիքէլի պիր մէվգըտա պու-
լունույօր իտիք , ֆագաթ Նօթիւլիւս , ատէթա պիր

գուվվէյի սիհրիյէյէ մալիք կիպի քէմալի սուհուլէթլէ
գայալըգլարըն արասընտան կէչիպ իլէրլէյօր իտի ։
Գարթան Նէմօ , պիլախիրէ Տիւմօն-Տիւրվիլին ֆէլա-
քէթինի մուճիպ օլան , Աստրօլապ իլէ Զէլէնին թութ-
տուգլարը եօլտան կիթմէյիպ , զիյատէճէ շըմալ ճի-
հէթինտէն կիտէրէք, Մըրրի Նամ ատանըն եանընտան
կէչտի , վէ ճէնուպը զարպիտէն , Քըմպըրլանտ կէչի-
տինէ տէօնտիւ . պէն , Նօթիւլիւսին տօղրուտան տօղ-
րույա պու կէչիտէ կիրէճէյինի զանն իթմէքտէ իքէն ,
պիլաքիս շըմալը զարպիյէ տէօնտիւպ , պիր չօգ մէճհուլ
ատալար , վէ ատաճըգլար արասընտան կէչմէքլէ ,
Թունա ատասընա , վէ անտէն տախի Մօվէ գանալընա
տօղրուլտու ։

Փէնտի քէնտիմէ , աճապա պու գարթան Նէմօ ,
քիւսթախլըզը տիվանէլիք տէրէճէսինէ կէթիրմէքլէ ,
Նօթիւլիւսի Տիւմօն-Տիւրվիլին բարչալանտըզը օլան կէ-
միլէրին մահալլինէ՞ մի կէօթիւրէճէք , տէյու սուալ
իտէյօր իտիմ. լաքին մումաիլէյհ իքինճի տէֆա օլա-
րագ եօլունը տէյիշտիրիպ , վէ զարպա տէօնէրէք Նէ-
պօրօվար ատասընա տօղրու միւթէվէճճիհ օլտու ։

Էօյլէտէն սօնրա սաաթ իւչտէ ճէզըրումէտ (մակըն-
թացութիւն) թամ քէմալինի պուլմուշ օլմազըլա , Նօ-
թիւլիւս սուլարը եարարագ , իքի միլ գատար ուզագ-
տա պուլունան , վէ հէնուզ կէօզիւմիւն էօնիւնտէ օ-
լան կիւզէլ պիր ատայա թէգարրուպ իթտի ։

Նակէհան պիր միւսատէմէ վուգու պուլուպ ար-
գա իւսթիւնէ եէրէ տէվրիլտիմ, հիչ շիւպհէ եօգ քի
պիր գայայա չարփըլմըշ իտիք ։ Նօթիւլիւս , խաֆիֆ սու-
րէթտէ պիր եան իւզրէ բօճալըմըշ օլտուղու հալտէ
պիլա հարաքէթ տուրույօր իտի ։

Այազա գալգըտըզըմտա գարթան Նէմօ իլէ իքին-

ճիւնի կիւվէրթէ իւզէրինտէ կէօրտիւմ քի , սէֆինէ-նին վազիյէթինի թէտգըգ իթմէքտէ , վէ քէնտի անլաշըլմազ լիսանլարըյըլա գօնուշմագտա իտիլէր ։

Իշթէ Նօթիւլիւս պու էսնատէ շու վազիյէթտէ պուլունույօր իտի , եանի սաղ թարաֆընտա իքի միլ գատար ուզագտան Նէպօրօվար ատասը կէօրիւնիւպ , շըմալտէն ճարպա տօղրու ուզանըրշ պիր գօլ կիպի կիտէրէք , սահիլի՝ նիմ տայիրէ հալինտէ վազ իթմիշ իտի . Ճէնուպ վէ շարգ ճիհէթլէրինտէ , պիր գաչ գայա պաշլարը կէօրիւնիւյօր իտի քի , պունլարը ճէզիրումէտ , մէյտանէ չըգարմըշ իտի , քէամիլէն գայալար արասընա սաբլանըբ գալմըշ իտիք , հէմ էօյլէ պիր տէնիզին իչինտէ քի , ճէզիրումէտ բէք խաֆիֆ սուրէթտէ իճրա օլունուղունտան , Նօթիւլիւսին խէլասը , ատէթա մումքինսիզ օլապիլիր իտի . լաքին սէֆինէ՝ մէթանէթի սայէսինտէ պիր կէօնա խասարէ օղրամայըբ սաղլամ հալտէ պուլունույօր իտի ։ Պինաէն ալէյհ հէր նէ գատար պաթմազ թէհլիքէսի եօգ իսէ տէ , պու գայալարըն իչինտէ մուհաֆազաէն մըխլը գալմասը տա իհթիմալտէն պաիտ տէյիլ իտի քի , օ հալտէ գաբթան Նըմօնըն իչի պիթմիշ օլաճաղը տէրքեար իտի ։

Պու մուլահազաթլէ մէշղուլ իքէն , գաբթան Նըմօ , հիչ պիր շէյ վուգու պուլմամըշ կիպի սաքին վէ ֆիթուրսըզ պիր հալ իլէ եանըմա եագլաշընճա .

— Գազա՞ մը վուգու պուլտու , տէյու սուալ իթտիյիմտէ .

— Խա՛յր , էհէմմիյէթսիզ պիր հատիսէ , տէտի ։

— Լաքին էօյլէ պիր հատիսէ քի , պէլքի սիզի , նէֆրէթ իթտիյինիզ շու արազիտէ սաքին օլմայա մէճպուր իտէճէք տիր ։

Գաբթան Նըմօ, ղարիպ սուրէթտէ եուզիւմէ պագ-

տըգտան սօնրա , պաշըյըլա « խայր » մանասընը իյմա իտէր պիր հարաքէթտէ պուլունտու , տէմէք օլուր քի տիւնեատէ հիչ պիր շէյ , պու ատէմի գարայա պասմագա մէճպուր իթմէյէճէք իտի ։

Մումաիլէյհ պիր միգտար սիւքիւթ իլէ էթրաֆընա պագընտըգտան սօնրա .

— Միւսիւ Արօնաքս , Նօթիւլիւս ալա թէհլիքէտէ տէյիլ տիր , տահա բէք չօգ տէֆալէր սիզէ պահսը Մուհիթին հայրէթէֆզա մէնզարէլէրինի թէմաշա իթտիրէճէք տիր . սէյահաթըմըզ հէնուզ պաշլատը , վէ պէն էօյլէ չապըգ սուրէթտէ սիզէ րէֆագաթ իթմէք շէրէֆինտէն մահրում օլմագ իսթէմէմ ։

Գաբթան Նըմօնըն , սուրէթը խաթիրճէմեանէտէ սարֆ իթտիյի պու սէօզլէրէ ճէվապ վիրմէքսիզին , ասըլ էսասը մատտէտէն պահս իթմէք մուլաքէսսի իլէ , չէօյլէճէ իթիրազ իթտիմ ։

— Ֆագաթ գաբթան էֆէնտի , Նօթիւլիւս , տէնիզին էն եուքսէք զէմանընտա գարայա օթուրտու , պահրի Մուհիթի քէպիրտէ ճէզրումէտլէր բէք խաֆիֆ օլուր , էյէր Նօթիւլիւսի խաֆիֆլէթմէյէ - քի պէնճէ մումքինսիզ կէօրիւնիւր - մուվաֆֆագ օլամազսանըզ , նասը՞լ եուզտիւրմէք գապիլ օլաճաղընը պիլէմէյօրում ։

— Հագգընըզ վար մուալլիմ էֆէնտի , վագըա պահրը Մուհիթի քէպիրտէ ճէզրումէտ բէք խաֆիֆ օլուր , ֆագաթ Թօրէզ պօղազընտա էն եուքսէք տէնիզ իլէ էն ալչագ տէնիզ պէյնինտէ , պիր պուչուգ մէթրօ գատար պիր ֆարգ պուլունուր , պու կիւն Յունվարըն տէօրտիւ օլմաղըլա , պէշ կիւն սօնրա մահիթապ թէմամ պէտր հալինտէ (լուն ֆիւլ լունի) կիրէճէք տիր . իմտի քիւրրէյի արզըն պու քիւչիւք րէֆիգի (արգանտակ)

օլան մահիթապ, տէնիզին սուլարընը մըգտարը քեաֆի եուքսէքլիք տէ, պանա պիր խըտմէթ իթմէզտէ չօգ թէաճիպ իտէճէյիմ. զիրա պէն գուրթարըլմագ խուսուսընտա, եալընըզ մահիթապա միննէթտար գալմագ իսթէրիմ։

Գաբթան Նէմօ, պունը տէտիքտէն սօնրա իքինճիսի իլէ պէրապէր Նօթիլիւսին իչինէ էնտիլէր, սէֆինէ սալա հարաքէթ իթմէյօր իտի. զանն իտէրսին քի մէրճան հասըլ իտէն Պօլիփլէր, նագաապիլի ֆէքք (անքայքայէլի) չիմէնթօլար իլէ Նօթիլիւսի սըգը սըգըյա գայալարա եափըշտըրմըշլար իտի։

Նէտ-Լանտ գաբթան Նէմօնըն մուֆարէգաթընտան սօնրա եանըմա կէլէրէք.

— Է՛յ նէ խապէր պագալըմ, մուալլիմ էֆէնտի, տէտի։

— Նէ՞ խապէր իսթէրսինիզ ազիզիմ Նէտ, քէմալի մէմնունիյէթլէ Յունվար տօլունայընը կիւնի մուգապիլ պուլաճագ ճէզիրէմէտէ պէքլէմէմիզ իճապ իտէր, զիրա կէօրիւնիւր քի օ կիւն մահիթապ պիզի եիւզտիւրմէյէ հիմմէթ պույուրաճագ տըր։

— Պունը էյի պիլիյօ՞րմուսընըզ։

— Հա՛յ հա՛յ, բէք ալա պիլիրիմ։

— Գաբթան աչըղա տէմիր աթըպ, վէ մաքինալարըյըլա օ տէմիրլէրի չէքէրէք սէֆինէսինի գուրթարմայա սայ իթմէյէճէ՞ք մի։

Գօնսէյլ. - Օ կիպի զահմէթլէրէ նէ լուզում վար, մատէմ քի ճէզիրէմէտ անը եարմագա մուգթէտիր օլաճագ տըր։

Նէտ-Լանտ. - (Ումուզլարընը սիլքէրէք.) Մուալլիմ էֆէնտի, սէօզիւմէ ինանընըզ քի, պու տէմիր բարչասը արթըգ տէնիզին նէ եիւզիւնտէ, վէ նէ տէ

ալթընտա կէզէմէյէճէք տիր. իմտի ատի տէմիր կիպի թարթըյըլա սաթըլմագտան պաշգա հիչ պիր իշէ եարամազ, չու հալտէ զանն իտէրսէմ արթըգ գաբթան Նէմօտան մուֆարէգաթ իտէճէք վագըթ կէլմիշ տիր։

Պէն. - Տօսթում Լանտ, պէն Նօթիլիւս հագգընտա սիզին կիպի իւմիւտսիզլիյէ տիւշմէմ. ճէզրումէտին սէմէրէսինի կէօրմէք իչին տէօրթ կիւն տահա պէքլէրիզ. պունտան մատէ ֆիրար էֆքեարը գապուլ օլունապիլիր իտի, էկէրչի Ինկիլթէրրա վէ եախօտ Բըրօվանս սէվահիլինտէ պուլունմուշ օլայըտըգ. լաքին մալիւմ ա՛, Պապուազի սահիլինտէ պուլունույօրուզ քի, ֆիրարըն պաշա չըգաճագը բէք մէճհուլ տըր. մամաֆիհ պու սօն թէտպիրէ մուրաճաաթ իթմէք իչին, էլպէթթէ միւսաիտ պիր վագըթ պուլաճաղըզ. շուրասը տա աշիքեար տըր քի, չայէտ Նօթիլիւս գուրթուլամազսա, պիզիմ իչին բէք տէհշէթլի նէթիճէլէր հասըլ օլուր։

— Ֆագաթ հիչ օլմազսա գայայա չըգմամըզ գապիլ օլամա՞զ մը, պագընըզ պուրասը պիր ատա տըր, չու աղաճլարըն ալթընտա էլպէթթէ գարա հայվանաթը օլաճագ տըր, պու տէօրթ այագլը հայվանլարտան պիր գաչընը վուրուփ տա քէպապ իտէմէ՞զմիյիզ. զիրա մալիւմ ա՛, հայլը վագըթտան պէրի պիւֆթէք եէմէք արզուսըյըլա տուղան օլույօրում։

Գօնսէյլ. - Պու խուսուստա Նէտ տօսթումուզըն հագգը վար, աճէպա էֆէնտի ճէնապլէրի, գայայա չըգմագլըղըմըզա տայըր տօսթը պուլունան գաբթան Նէմօնըն միւսաատէսինի թալէպ իտէմէ՞զլէր մի. զիրա պու հալ իլէ, հիչ օլմազսա քիւրրէյի արզ իւզրէ եիւրիւմէյի ունութմուշ օլմայըզ։

— Բէք ալա , պիր քէրրէ թէքլիֆ իտէրիմ , լաքին հիչ չիւպհէ եօգ քի բէտտա իտէճէք սին ։

— Էֆէնտի պիր քէրրէ թէճրիւպէ իթմէլի տիր , հիչ օլմազսա գապթան Նըմօնըն տէրէճէյի նէզաքէթինի անլամըշ օլուրուզ ։

Գապթան Նըմօյա արզ իթտիյիմ պու թէքլիֆ մէմնունէն գապուլ օլունտուղունտա չօգ թէաճճիւպ իթտիմ . Հաթտա մումաիլէյհ թէքրար կէմիյէ աւտէթ իթմէմիզէ տայըր պիզտէն վատ տախի թալէպ իթմէյէրէք , սօն տէրէճէ նէզաքէթլէ պուլունտու . Ֆագաթ շուրասը տա սէօյլէյէյիմ քի , եէնի կիյէնտէ ըգլըմընտա՝ ֆիքրի թէճրիւպէսի զայէթ թէհլիքէլի օլաճաղը տէրքեար իտի , վէ պէն Նէտ-Լանտա պու եօլտա պիր նասիհաթ վէրէմէզ իտիմ . չիւնքի Պապուաքի վահշիլէրինէ եէմ օլմագտան իսէ , Նօթիլիւստէ մահբուս գալմայը միւրաճճահ ատտ իթմէքտէ իտիմ ։

Իրթէ սապահը կէմինին սանտալը պիզէ թէսլիմ իտիլտի ։ Գապթան Նըմօնըն պիզէ րէֆագաթ իտմէյէճէյինի պիլմէք իսթէմէտիմ , հալպուքի սէֆինէնին տէրունինտէքի թայֆէլէրտէն հիչ պիրինին տախի , պիզիմլէ կէլմէյէճէյինէ էմին իտիմ . Շու հալտէ , սանտալը Նէտ-Լանտ եալընըզ պաշընա օլարագ գուլլանաճագ իտի . Հէլէ քի գարա՝ պիզտէն անճագ իքի միլ գատար ուզագ պուլունմագտա իտի քի , Նէտ-Լանտ , պէօյլէ սէֆինէլէրին կէչմէսի բէք թէհլիքէլի օլան գայալըգլար արասընտան , պիզիմ խաֆիֆ սանտալը՝ բէք գօլայ սուրէթտէ գուլլանաճաղընա չիւպհէ իթմէյօր իտիմ ։

Ցունվարըն պէշի օլան իրթէ կիւնիւն սապահը , սանտալ՝ իքի նէֆէր թայֆէլէր վասըթասըյլա մահալլինտէն չըգարըլըպ տէնիզէ ինտիրիլտի ։ Քիւրէքլէր

սանտալըն իչինտէ օլմաղըլա , հէման տէրունինէ աթլամագտան պաշգա իչիմիզ գալմատը ։

Սաաթ սէքիզտէ , թիւֆէնկ վէ պալթալար իլէ միւսէլլահ օլտուղումուզ հալտէ Նօթիլիւստէն մուֆարէգաթ իթտիք . Տըյըրտան խաֆիֆ պիր րիւզկեար էսէյօր իտի , պէն իլէ Գօնսէյլ քիւրէք չէքմէյէ , վէ Նէտ-Լանտ տախի տիւմէնի մէհարէթլէ գուլլանարագ , գայալարըն տարաճըգ կէչիտլէրի արասընտան քէմալի սուրաթլէ իլէրլէյօր իտիք ։

Նէտ-Լանտ , ատէթա մահբուսխանէտէն ֆիրար իթմիշ պիր մէվգուֆ (բանտարկեալ) կիպի մէսէրրէթինի զապթէ գատըր օլմայօր իտի . մէրգում՝ թէքրար Նօթիլիւսէ աւտէթ իտէճէյինի խաթըրընտան պիլէ կէչիրմէմէքտէ , վէ տայիմա .

— Է՛թ , է՛թ , էթ եէյէճէյիզ , հէմ նէ էթ , ալա ալ էթի , վագըա էրմէյիմիզ եօգ , լաքին նէ եափալըմ , ֆիլ հագըգա պալըգ թատը տա ֆէնա տէյիլ իսէ տէ , ֆագաթ հէր կիւն եէմէկ պըգըըր . Ինսան՝ աթէշ ուզէրինտէ քիւլպաստը իտիլմիշ թազէ պիր էթ բարչասը եէսէ , ազըընըն լէզզէթինի տէյիշտիրմիշ օլուր , տէյի՞լ մի , տէմէքտէ իտի ։

Գօնսէյլ . - Վա՛յ չիշ պօղազ վա՛յ , պէնիմ տէ աղզըմըն սուլարընը ագըթտըրտը ։

Պէն . - Ֆագաթ պագալըմ պու օրմանլարտա ավ վա՞ր մը , վէ օլսա տա՝ գայէթ պաթթալ ճանավար օլուպ տա , անըն պիզի ավլամասը միւհթէմէլ տէյի՞լ մի տիր ։

— Օ թարաֆտան էմին օլունուզ միւսիւ Արօնաքս , պիզի տէյմէ ճանավար եէյէմէզ , այէլ խուսուս էկէր պու ատատա պաշգա տէօրթ այագլը ավ եօգ իսէ , պէն Գապլան վէ Զըրթլան էթի եէմէյէ տէ հազըրըմ ։

Ֆիլ հագըգա գանատլարընըն տիշլէրի մըզրագ ուճլարը կիպի քէսկին զանն օլունմագտա իտի .

Գօնսէյլ . — Տօսթումուզ ուսթա Նէտ բէք վախիմ տիր .

Նէտ-Լանտ . — Պէնիմ ճանըմ էթ իսթէյօր , նէ ճընս հայվան օլուրսա օլսուն , տէօրթ այագլը , թիւյսիւզ , եախօտ իքի այագլը թիւյլիւ , հէր նէ իսէ թիւֆէնկիմին իլք տարպէսի իլէ եէրէ սէրիլմէլի տիր :

Պէն . — Եինէ իհթիյաթսըզլըղա պաշլատըն տօսթում :

Նէտ-Լանտ . — Գօրգմայընըզ միւսիւ Արօնաքս , սիզ գուվվէթլէ քիւրէքլէրէ եափըշընըզ , պէն սիզէ եիրմի պէշ տագըգա զարֆընտա իսթէտիյիմ կիպի պիր թաամ հազըրլամայը վաատ իտէրիմ .

Նօթիլիւսին սանտալը սաաթ սէքիզ պուչուգտա Կէպօրօվար ատասընը իհաթա իտէն գայալըգը , մուվաֆագըյէթլէ կէչիփ գումա օթուրտու .

21

Պիր գաչ կիւն գարատա .

Գարայա այագ պասար պասմազ պիր հէյէճան հըսս իթտիմ , Նէտ-Լանտ , պաստըղը եէրի զապթ իթմէք իսթէյօր կիպի , այագլարընը սըգը սըգըյա եէրէ սիւրիւյօր իտի . Հալ պու քի գարըթան Նըմօնըն թապիրինճէ , Նօթիլիւսին եօլճուլարը , եանի Նօթիլիւսին գումանտանը օլան զաթըն էսիրի օլալը անճագ իքի այ օլմուշ իտի .

Պիր գաչ տագըգա զարֆընտա գուրշուն մէնզիլի գատար սահիլտէն ուզագլաշտըգ , սայքի ատանըն հէր թարաֆը գայալըգ իտի , ֆագաթ պազը գուրումուշ ըրմագլարտա պուլունան կըրանիթ թաշլարը մէքստրաթը (բէկօրք) կիպի ասարը աթիգա , պու ճէզիրէնին բէք էսկի օլտուղունը իսպաթ իտիյօր իտի : Ուֆուգ քեամիլէն եէշիլ օրմանլար իլէ մէսթուր իտի : Իքի եիւզ այագ գատար եիւքսէլմիշ օլան պաթթալ վէ քէսիր իւլ աղա աղաճլար , սարմաշըգլարըլա եէքտիկէրինէ պիթիշիփ վէ խաֆիֆ պիր ռիւզկեար իլէ սալըլարագ , սամա գարեօլալար կիպի թօհաֆ պիր մէնզարէ իրայէ իթմէքտէ իտիլէր . պու աղաճլար , խուրմա ճընսընտա մէնսուպ չէյլէր օլարագ , գարմագարըշ պիր հալտէ պիրի պիրինէ պիթիշմէքլէ , քէմէրըեարի սայէպանլար (հավանի) թէշքիլ իթմիշլէր իտի : Պու եէշիլ քէմէրլէրին ալթընտա իսէ Նէվ պէ Նէվ , վէ շայանը հայրէթ օլունաճագ տէրէճէտէ լաթիֆ նէպաթաթ եէթիշմիշ իտի :

Ֆագաթ գանատալը տօսթումուզ , Պապուազի ատասընտա նիւշվէնիւմա պուլան էնվայի նէպաթաթըն նումունէյի լաթիֆէսինէ պագմայըփ , քէյֆի՝ ֆայիտէյէ ֆէտա իտէրէք կէօրմիւշ օլտուղու պիր հինտիսթան ճէվիզի աղաճընըն մէյվէլէրինտէն պիր գաչընը գօբարմագլա գըրտը . սիւտիւնի իչտիք , վէ պատէմինի տախի թարիֆի զայրի գապիլ պիր իշթահա իլէ եէտիքտէն սօնրա , Նէտ-Լանտ .

— Բէք կիւզէլ տիր , տէտիյի կիպի Գօնսէյլ տախի .

— Բէք լէզիզ , տէյու ճէվապ վէրտի .

Նէտ-Լանտ . — Աճէպա չու հինտիսթան ճէվիզլէրինտէն պիր եիւք գատար Նօթիլիւսէ կէօթիւրսէք , տօսթունըզ միւսիւ Նըմօ գապուլ իտէ՞ր մի , տարըլմա՞զ մը ,

— Տարըլմայաճաղընը պիլիրիմ, լաքին զանն իտէրսէմ նէմէյէճէք.

— Պիլմին վազիֆէսի, իսթէր եէսին իսթէր եէմէսին.

Գօնսէյլ. — Եէմէսէ տահա էյի եա՛, չօգու պիզէ գալըր.

Տիկէր պիր հինտիսթան ճէվիզի տահա գըրմայա հազըրլանմագտա օլան Նէտ-Լանտա.

— Ուսթա Լանտ, վագտա հինտիսթան ճէվիզի ֆէնա տէյիլ տիր, լաքին սանտալըմըզը անընլա տօլտուրմազտան էվվէլ, զանն իտէրսէմ աւայը պիր քէրրէ թէհարրի էթսէք ֆէնա օլմազ, զիրա պէլքի տահա ֆայտալը մահսուլաթ պուլուրուզ. Նօթիլիւսին մաթպախընտա թազէ սէպզէ տախի գապուլ օլունուր, վէ բէք մագպուլա կէչէր, տէյու մէմնուն իտէրիմ.

Գօնսէյլ. — Էֆէնտիմին հագգը վար. սանտալըտա իւչ եէր հազըրլամայը թէքլիֆ իտէրիմ. պիրինճիսի մէյվէլէրէ, իքինճիսի սէպզէվաթա, վէ իւչիւնճիւսի տախի, հէնուզ էսէրինի պիլէ կէօրէմէտիյիմ ավլարա թախսիս իտիլմէլի տիր.

Նէտ-Լանտ. — Ազիզիմ Գօնսէյլ, ավ պուլամայաճաղըզ, տէյու չիմտիտէն մէյուս օլունմամալը տըր.

Պէն. — Օ հալտէ եօլումուզա տէվամ իտէլիմ, ֆագաթ ինթիյաթըտա էլտէն պըրագմայալըմ. վագտա պու ճէզիրէ խալի կէօրինիյօր իսէ տէ, ֆագաթ պազը քիմսէլէր պուլունմասընտա իհթիմալտէն պայիտ տէյիլ տիր. հաթթա պէլքի անլէր՝ պիզիմ գատար ավ ինթիխապը խուսուսընտա բէք ինճէյի արամազլար, եանի ինսան էթի տէ եէրլէր տէմէք իսթէրիմ.

Նէտ-Լանտ. — (Չէնէսինի սալլայարագ.) Հէ՛, հէ՛,

Գօնսէյլ. — Օ նէ՞ Լանտ, նէ՞ օլույօրսուն.

Նէտ-Լանտ. — Նէ՞ եալան սէօյլէյիմ, տօղրուսը եավաշ եավաշ պէնտէ եամեամլըգտա (1) լէզզէթ օլտուղունը հիսս իթմէյէ պաշլայօրում.

Գօնսէյլ. — Նէ՛տ, Նէ՛տ, նէ՞ տէյօրսունըզ, եամեամլըղա՞ մը պաշլայաճագսընըզ, օ հալտէ արթըգ քէնտիմի էմնիյէթ իտէմէմ, սիզի իլէ պէրապէր պիր օտատա եաթամամ. զիրա կիւնիւն պիրինտէ եարը եէնմիշ օլարագ ույանապիլիրիմ.

— Գօնսէյլ տօսթում, պէն սիզի բէք չօգ սէվէրիմ, վէ էչէտար լուզում օլմատըղը հալտէ, սիզի եէյէճէք գատար ինսաֆսըզլըգ իտէմէմ.

— Խա՛յր, խա՛յր, սէօզիւնէ էմնիյէթ իտէմէմ. ավա չըգալըմ էֆէնտի, պու եամեամըն իշթահասընը թէսքին իթմէք իչին հէր հալտէ պիր ավ պուլմալըյըզ, եօգսա պիր սապահ էֆէնտի, քէնտինէ խըտմէթ իթմէք իչին ուշագընըն եալընըզ քէմիքլէրինի պուլաճագ տըր.

Պու միւքալէմէ էսնասընտա օրմանըն քէմէրբէարի աղաճլըգըն ալթընա կիրմիշ իտիք. իքի սաաթ գատար հէր թարաֆընը տօլաշտըգ.

Եէյէճէք սէպզէ պուլմագ իչին թէհարրիյաթըմըզ պէյհուտէյէ կիթմէյուպ մէմնուն օլտուգ, զիրա մահթագայի ճէնուպիյէտէ պուլունան նէպաթաթտան էն ֆայտէլիսինի էլտէ իտէպիլտիք քի, պու նէպաթ՝ սէֆինէտէ նօգսան օլան էն մուհիմ մէքիւլաթըն եէրինի թութաճագ տըր.

Էքմէք աղաճընտան պահս իտիյօրում. պու աղաճ,

(1) Եամեամլար, ինսան եէյիճի վահշի վէ խունրիզ պիր գապիլէ տիրլէր.

Կէպօրօվար ատասընտա բէք չօգ օլուպ, նէրկիւլէրին Րէմա թէսմիյէ իթտիքլէրի ալա ճընստան իտի ։

Էքմէք աղաճը, գըրգ գատէմ պօյլը, վէ թէրէսինտէ իրի վէ լաթիֆ եաբրագլարտան մութէշէքքիլ, միւտէվվէր տալլարըյլա տիկէր աղաճլարտան թէֆրիք օլունարագ, Մաքարէյն ատալարընա նագլ իտիլուպտա չօղալտըղը, վէ մէշհուր Արտօկարպօս տէնիլէն էքմէք աղաճը օլտուղու էրպապը ֆէննէ մալիւմ տիր. եէշիլ տալլար արասընտա, պիր տէսիմէթրօ (տասանտըրգամէթր) ճէսամէթտէ, իրի, միւտէվվէր, վէ իւզէրինտէ միւսէտտէսիւլ չէքըլ (վիւճանկիւն) պուրուշուգլար իլէ սարըլմըշ օլան պու նէպաթ, պուղտայ եէթիշմէյէն մէմլէքէթտէ պուլունուր, վէ հիչ պագըլմայա միւհթաճ օլմատըղը հալտէ սէնէտէ սէքիզ այ մէյվէ վէրիր ։

Նէտ-Լանտ, զաթէն պու մէյվէյի թանըյօր իտի. զիրա մուգատտէմա իթտիյի սէյահաթլար էսնասընտա պունտան չօգ եէմիշ օլմազըլա, անլէրին հազըրլամասը թէրթիպինի տէ պիլիյօր իտի. պու սէպէպլէ մէզքիւր աղաճլար մէրգումին իշթահասընը թահրիք իթմիշ օլտուգլարընտան.

— Մուալլիմ էֆէնտի, էկէր շու էքմէք աղաճընըն խամուրընտան եէմէսէմ էօլէճէյիմ, տէտի ։

— Եէյինիզ տօսթում, իսթէտիյինիզ գատար եէյինիզ, պիզ պուրայա թէճրիւպէ իչին կէլտիք, վազիֆէմիզի իճրա իտէլիմ.

— Պէք ուզուն սիւրմէզ, չապըգ եափարըմ.

Նէտ-Լանտ, տէր հալ գուրու աղաճ տալլարը թօփլայըպ բէրթաֆըղ իլէ թութուշտուրտը. աթէշ եանմագտա իքէն, պէն տէ Գօնսէյլ իլէ պէրապէր էքմէք աղաճը մէյվէլէրինին էն էյիլէրինի թօփլամագլա

մէշղուլ օլտուգ, պու մէյվէլէրին չէքիլտէյի եօգտըր ։

Թօփլատըղըմըզ մէյվէլէրտէն օն իքի թանէսինի Նէտ-Լանտա վէրտիք քի, պունլարը տօղրայըպ գալըն բարչալարա թագսիմ իթտիքտէն սօնրա աթէշին իւզէրինէ տիզտիքտէ, վէ հէմտէ թէքրար թէքրար.

— Մուալլիմ էֆէնտի, պու էքմէյին նէ գատար լէզիզ օլտուղունը կէօրէճէքսինիզ, տէմէքտէ իտի ։

Գօնսէյլ. — Պու խուսուս պիզիմ կիպի հայլի վագըթտան պէրի էքմէք եէմէմիշ օլանլար իչին պէք լէզէթլի օլաճաղը տէրքեար տըր ։

— Լաքին պու էքմէք տէ տէյիլ, պու ատէթա նազիք պիր խամուր իշի տիր, պաշգա վագըթ եէմի՞շմիսինիզ ։

— Խայր, Նէտ ։

— Էօյլէ իսէ ղայէթ լէզզէթլի պիր շէյ եէմէյէ հազըրլանընըզ. էկէր հէր զէման եէմէյէ արզու իթմէզսէնիզ, պէն տէ արթըգ գըրալընճլարըն սէրվէրի տէյիլիմ.

Պիր գաչ տագիգա սօնրա աթէշին իւզէրինէ գօնուլան մէյվէլէր եանըգըլըյա բիշտի. պունլարըն իչինտէ էքմէք խամուրը կիպի եումուշագ պիր խամուր բէյտա օլմուշ իտի, լէզզէթի իսէ էնկինար լէզզէթինի անտըրըյօր իտի ։

Տօղրուսը Նէտ-Լանտըն տէտիյի կիպի պու էքմէք պէք լէզիզ իտի ։ Քէմալի իշթահա իլէ եէյէրէք.

— Աղիզիմ Նէտ, վագըա պէք կիւզէլ տիր, լաքին թէէսսիւֆ օլունուր քի պու խամուր տայիմա թազէ գալմայըպ պայաթլանաճագ, օ հալտէ պօշ եէրէ սէֆինէյէ թաշըմըշ օլաճաղըզ, տէտիմ ։

— Նէ՞ տէյօրսունուզ էֆէնտի, պիզ թայլյուն

(բնապատում) կիպի սէօյլէյօրսունըզ, լաքին պէն էքմէքճի կիպի իշ կէօրէճէյիմ. Թօբլայըն Գօնսէյլ Թօբլայըն, իսթէտիյինիզ գատար Թօբլայըն, ավուճլարընըզտէ ալըպ կէօթիւրիւրիւզ։

— Էյի ամմա պունլարը նա՛սըլ Թազէ սագլայաճագսընըզ։

— Իչինտէքի էօզիւ իլէ մայալը խամուր եաբարըմ քի, պօզուլմագսըզըն էպէտի գալըր, իսթէտիյիմիզ վագըթ Նօթիլիւսըն մաթպախընտա բիշիրիրիզ, վագըա լէզզէթի պիր աղ մայխօշ օլուր իսէ տէ, ֆագաթ բէք իշթահլը եէնիր։

— Օ հալտէ պու էքմէյին հիչ նօքսանիյէթի եօգ տէմէք տիր։

— Նա՛սըլ եօգ, վար, մէյվէլէր իլէ սէպզէվաթ իսթէր։

— Բէք ալա, սէպզէ իլէ մէյվէ արայալըմ։

Թօբրագ իւզէրինտէ իթտիյիմիզ թաամ խիթամ օլտուգտան սօնրա, ազշամ թաամընը թէտարիք իթմէք իչին եօլա տիւշտիւք։

Թահարրիյաթըմըզ պէյհուտէ օլմատը, էօյլէն իւսթիւ քիւլլիյէթլի Մուզ թօբլամըշ իտիք. մանթագայի հարրէյէ (այրէցեալ գօտի) մախսուս օլան, վէ սէնէնին հէր մէվսիմինտէ պուլունան պու լաթիֆ մահսուլաթա, Մալէզլիլէր Բիզանկ նամընը վէրմիշլէր տիր քի, 'բիշիրմէզտէն եէրլէր. պու Մուզլար իլէ պէրապէր, եինէ լէզզէթի վէ գօգուսու լաթիֆ, ժագ թէսմիյէ գըլընան մէյվէլէր, վէ ղայէթ իրի Անանասլար թօբլատըգ. պու մէյվէլէրի թօբլամագ իչին հայլըճա վագըթ ղայպ իթտիք իսէ տէ, պունը իչին թէէսսիւֆ իթմէյօր իտիք։

Գօնսէյլ կէօզլէրինի, էօնիւմիւզտէն կիթմէքտէ օլան Գանատալըյա աթֆ իթմիշ իտի, վէ օրմանտա

կէօրտիւյի կիւզէլ մէյվէլէրի գօբարըպ թօրպասընա տօլտուրմագըա, Նէտ-Լանտա.

— Տօսթում Լանտ, արթըգ պիր շէյէ իհթիյաճընըզ գալմատը եա, տէտի։

— Հը՛, եօյլէ եա՛ . . .

— Նէ՞, էլան մէմնուն տէյիլմիսի՞նիզ։

— Նա՞սըլ մէմնուն օլայըմ քի, պու մէյվէլէր վէ սէպզէլէր, մուքէմմէլ պիր թաամ թէշքիլ իտէմէզլէր. պունլար թաամըն սօնունտա եէնէճէք շէյլէր տիր։ Պիզէ էն էվէլ չօրպա վէ պըրզօլա լազըմ տըր, տէմէսի իլէ.

— Վագաա տօսթումուզ Նէտ, պիզէ քիւլպաստը եէտիրմէյի վատ իթմիշ իտի քի, պէնճէ բէք մէճհուլ կէօրիւնիւյօր։

— Մուալլիմ էֆէնտի, ավճըլըղըմըզ խիթամ պուլմատըգտան մատա, հէնուզ պաշլամամըշ տըր պիլէ. պիր աղ թահամմիւլ իթմէլիյիզ, էլպէթտէ եա պուլատա, վէ եախօտ օրմանըն տիկէր պիր ճիհէթինտէ, թիւյլի վէ եա տէրիլի պիր հայվանա թէսատիւֆ իտէճէյիզ տիր . . .

Գօնսէյլ. – Շայէտ պու կիւն օլմազսա եարըն րասթ կէլինէ պիլիր. գիրա սահիլտէն չօգլուգ ուզագ գալմամալըյըզ, հաթթա եավաշ եավաշ սանտալա ավտէթ իթմէք ֆէնա օլմազ զանն իտէրիմ։

Նէտ-Լանտ. – Պու գատար աճէլէնին նէ՞ եէրի վար։

Պէն. – Գօնսէյլին հագգը վար, կիտէնին գարանլըղը պասմատան ավտէթ իթմէլիյիզ.

Նէտ-Լանտ. – Լաքին սաաթ գա՞չ տըր։

Գօնսէյլ. – Սաաթ իքինի կէչիյօր։

Նէտ-Լանտ. – (Թէէսսիւֆ իլէ.) Էյ վահ, րույի զէմինտէ վագըթ նէ գատար չաբըգ կէչիյօր։

Գօնսէյլ. — Հա՛յտէ հա՛յտէ, կիտէլիմ.

Օրմանըն իչինտէն ավտէթէ պաշլատըգ, հէմայի րահաթ լահանա չէքլինտէ պիր նէվի խուրմալար կէօրտիւք. պունլարը աղաճլարըն թէբէլէրինտէն թօբլամագ լազըմ կէլտի. Պէզալիք Մալէզլէրին Ապրու թէսմիյէ իթտիքլէրի փասուլեայէ պէնզէր պիր նէվի նէպաթ իլէ հինտ եէր էլմալարը թօբլայըպ գումանտամըզը իքմալ իթտիք.

Սանտալըն եանընա վասըլ օլտուղումուզտա էրք-յինճէ եիւքլէնմիշ իտիք, լաքին Նէտ-Լանտ, պու գումանտայը քեաֆի տատ իթմէյուպ մէմնունիյէթ կէօսթէրմէյօր իտի. լաքին պահտ մէրգումա եարըմ իթտի, զիրա եիւքիւմիւզիւ սանտալա եէրլէշտիրտիկիմիզ զամանտէ, Գանսաայը եիրմի պէշ օթուզ այագ պօյունտա խուրմա աղաճլարը կէօրտիւ: Պու խուրմա՝ պէհագգէն Մալէզլիյա ըգլըմընըն էն ֆայտէլի վէ հասիյէթլի մահսուլաթը սընըֆընա թանիֆ իտիլմիշ տիր.

Սագու թապիր օլունան պու աղաճլար, թութ աղաճը կիպի թիմարսըզ վէ քէնտի քէնտիլէրինէ, եանի չէքիրտէքլէրի վասըթասըյլա նըշվիւնիւմա օլուրլար.

Նէտ-Լանտ, պու աղաճլարըլա եարարլանմանըն եօլունը պիլիյօր իտի, պալթասըյլա պիր գաչ տագըգա զարֆընտա իքի իւչ աղաճ տէվիրտի, պու մէյվէլէրին օլկունլուղու, տալլարընտա հասըլ օլան պէյազ վէ ինճէ պիր թօզտան անլաշըլմագտա իտի.

Նէտ-Լանտ, աճ պիր ատամըն զէյատէ՝ թապիուն կիպի իշ կէօրիւյօր իտի. էվվէլա քէօքլէրինին իչէրինտէն պիր բարմագ գալընլըղընտա գապուղընը չըգարտը, իչինտէն զամգ իլէ գարըշըգ պիր նէվի ուն զահիր օլտու. Պու ուն Սագու, եանի խուրմա նըշա-

թասը տըր քի, Մալէզլիլէրին էն պաշլը նաֆագասը տատ օլունուր.

Նէտ-Լանտ պու քէօքլէրի օտուն կիպի ուֆագ ուֆագ տօղրայըպ եագմագլա իքթիֆա իթտի, վէ իչլէրինտէ պուլունան նիշասթայը չըգարըպտա կիւնէշտէ գուրութմագ մուամէլաթընը սօնրայա պըրագտը.

Նիհայէթ իւլ էմր, ագշամըն սաաթ պէշինտէ թօբլատըղըմըզ գումանտայը եիւքլէնմիշ օլտուղումուզ հալտէ ատանըն սահիլինտէն մուֆարէգաթ իթմէքլէ, եարըմ սաաթ սօնրա Նօթիլիւսիւն եանընա վասըլ օլտուգ, տէմիրտէն մամուլ պաթթալ պիր մալթըզ սիկարասընա պէնզէր օլան սէֆինէնին տէրունինտէ, սալա քիմսէ եօգ կիպի սէս սէտա իշիտիլմէյօր իտի. գումանտամըզը սանտալտան չըգարտըգտան սօնրա գամարամա էնտիմ, վէ թաամըմ հազըր օլմազըլա եէյիպ ույուտում.

Ցունվարըն ալթըսը օլան էրթէսի կիւն, սէֆինէնին տէրունինտէ եէնի պիր վուգուաթ օլմայըպ քիմսէլէր կէօրիւնմէտի: Սանտալ՝ պըրագտըղըմըզ եէրտէ տուրույօր իտի, Թէքրար Կէրօրօվար ատասընա կիթմէյէ գարար վէրտիք. Նէտ-Լանտ, պու տէֆա օրմանըն պաշգա պիր ճիհէթինի քէշֆ իտուպ, լայըգը ավ պուլաճաղընը մէմուլ իտիյօր իտի.

Կիւնէշ տօղար տօղմազ սանտալա րաքիպ օլարագ, ագընթը սայէսինտէ ազ մուտտէթ զարֆընտա ատայա վասըլ օլտուգ.

Գարայա չըգտըղըմըզտա, Նէտ-Լանտըն տէլալէթի իլէ եիւրիւմէյէ պաշլատըգ, Գանսաայը ուզուն պաճագլարըյլա էօնիւմիւզտէ գուլաճլամա կիտէյօր իտի.

Նէտ-Լանտ, սահիլին զարպ թարաֆընա տօղրու իլէրլէտի, պազը չուգուր մահալլէրտէն կէչէրէք, թէ-

հայիւրէ չայան լաթիֆ օրմանլարըլա մուհիթ պիր օվա-յա կիրտիք . բունարլարըն էթրաֆընտա տօլաշմագտա օլան վէ եալը չարգընը թէսմիյէ իտիլէն պազը իրիճէ գուշլար կէօրտիւք քի, պիզի եանլարընա եանաշտըրմատըլար ։ Պու գուշլարըն իհթիրազլարընտան, պիզիմ կիպի իքի այագլը մախլուգաթ հագգընտա սույի զաննտա պուլունտուգլարը, պու ատանըն ինսիզ օլտուգու ֆարզ օլունսա պիլէ, եինէ արա սըրա պուրայը ինսանլարըն զիյարէթ իթտիյի անլաշըլըյօր իտի ։

Դայէթ կիւզէլ պիր չայըրլըգ իչինտէն կէչտիքտէն սօնրա պիր օրմանըն քէնարընա վասըլ օլտուգ, պուրատա միւթէատտիտ գուշլար էօթիւշիյօրլար իտի ։ Գօնսէյլ պու գուշլարա աթֆը նազար իտէրէք .

— Պունլար ատի գուշլար տըր, տէտի ։

Նէտ-Լանտ . - Ֆագաթ եէնէճէք գուշլար տա վար ։

— Ասլա տօսթում, պէն պուրատա ատի բաբաղանլարտան պաշգա գուշ կէօրէմէյօրում ։

— (Ճիտտիյէթլէ .) Տօսթում Գօնսէյլ, բաբաղանլար՝ եէյէճէյի պուլունմայանլար իչին, սիւլիւն եէրինի թութարլար ։

Պէն . - Հաթթա էկէր լայըգըլ բիշիրիլէճէք օլսա, բէք կիւզէլ եէնիր ։

Ֆիլ հագիգա սըգ եափրագլար արասընտա, ինսան կիպի սէօզ սէօյլէմէյի թագլիտ իտմէք իչին ճիւզվի պիր թէրպիյէյէ միւհթաճ օլան բէնկ բէնկ, վէ միւթէատտիտ բաբաղանլար, տիշիլէրի իլէ պէրապէր քէնտի թալիմի լիսանլարըյըլա, կիւյա պիր մէսէլէյի հիքմիյէտէն (իմաստասիրական խնդիր) պահս իտիյօրլար կիպի սէօյլէշմէքտէ, վէ տալտան տալա ուչուշմագտա իտիլէր · քէզքին գըրմըզը բէնկլի հինտ սագա գուշլարը իլէ աչըգ բէնկլի Բաբուալար կիպի լաթիֆ գուշլար,

գանատլարընը չարբարագ կէչիփ կիտիյօրլար իտի . լաքին էսէֆ օլունուր քի պունլարըն հիչ պիրի եէնմէյէ չայան տէյիլ իտի ։

Լաքին պու ըգլըմա մախսուս օլուպ տա, Պապուազի վէ Արու ատալարը հուտուտընը կէչմիշ օլմայան պիր գուշ տահա վար քի, պու հայվանը, Թույուրը մէզքիւրէ արասընտա կէօրէմէտիյիմէ մահզուն օլմագտա իքէն, հէլէ քի անը տա կէօրմէյէ նայիլ օլապիլտիմ ։

Սէյրէք պիր գօրուլուգտան կէչտիքտէն սօնրա, սըգ չալըլար իլէ մուհիթ պիր օվաճըգա կիրտիք, պուրատա՝ տէրէճէյի նիհայէտէ լաթիֆ վէ նազարրուպա գուշլար կէօրտիւմ քի, բէնկհամուզ գանատլարըյըլա բիւզկեարէ գարշը ուչմալա զայրէթ իտիյօրլար իտի, պու հայվանլարը տէրհալ թանըեարագ .

— Ճէննէթ գուշլարը, տէյու հայգըրտըմ ։

Գօնսէյլ . - Էվվէթ, պունլար սէրչէլէր սընըֆընտան, վէ տիւզկիւն կակալըլար գըսմընտան տըր ։

Նէտ-Լանտ . - Բէքլիք ֆամիլեասընտա՞ն մը տըրլար ։

Պէն . - Ջանըմ իթմէմ ուսթա Լանտ, լաքին գըթաաթը հարէյէ (արևադարձային) մախսուս օլան պու գուշլարտան պիրինի էլէ կէչիրմէք խուսուսընը, մէհաբէթը զաթիյէնիզէ իհալէ իտէրիմ ։

— Թիւֆէնկ աթմագտա զըպգըն գատար մէհաբէթիմ եօգ իսէ տէ, եինէ թէճրիւպէ իտէճէյիմ, մուալլիմ էֆէնտի ։

Մալէզիլէր, պու գուշլարտան Չինլիլէրէ բէք չօգ սաթըրգլարընտան, անլէրի թութմագ խուսուսընտա նէվ պէ նէվ թէտպիրլէր իսթիմալ իտէրլէր, մէսէլա կեահ պու գուշլարըն, էքսէրիյէն գօնտուգլարը եիւք-

սէք աղաճ թէրէլէրինէ տուզագլար գուրտուգլարը կիպի, պազէն տախի պաթթալ չուգուրլար իլէ թութարլար, հաթթա պու հայվանլարըն, իչմէյի ատէթ իթմիշ օլտուգլարը սու բունարլարընա պիլէ զէհիր գաթարլար · հալ պու քի պիզիմ՝ պունլարը ուչար իքէն վուրմագտան պաշգա չարէմիզ եօգ իտի, վէ պու տա պանա բէք մուշքիւլ կէօրինիւյօր իտի · Ֆիլհագիգա պէյհուտէ եէրտէ ճէպհանէմիզին պիր գըսմընը սարֆ իթմիշ օլտուգ ։

Սապահըն սաաթ օն պիրինէ ղատըն, հէնուզ հիչ պիր շէյ վուրմամըշ օլտուղումուզ հալտէ, ատամըն մէրքէզինի թէշքիլ իտէն տաղլարըն ղանընա վարըլ օլմուշ իտիք · աճլըգ՝ պիզի ֆէնա հալտէ սըգըշտըրմայա պաշլատը, վուրաճաղըմըզ ավը ղէմէք ղէմէն իլէ պէյհուտէ սուղան օլույօր իտիք · Հէլէ քի Գօնսէյլ, իքի թիւֆէնկ աթարագ պիր պէյազ կիւվէրճին իլէ, պաշգա իրիճէ պիր գուշ վուրմայա մուվաֆֆագ օլապիլտի · պունլարը տէր հալ թէմիզլէյէրէք շիշէ սարտըգ, վէ աթէշէ վազ իլէ չէվիրմէյէ պաշլատըգ ։ Պու կիւզէլ հայվանլար քէպապ օլմագտա իքէն, Նէտ-Լանտ տախի, էքմէք աղաճը մահսուլընտան էքմէք հազըրլատը, ավլար բիշտի, վէ քէմալի իշթահա իլէ էքլ իտիլիպ քէմիքլէրի պիլէ գալմատը ։ Պու հայվանլար տայիմա միսկ ճէվիզի ղէտիքլէրինտէն, էթլէրինտէ լաթիֆ պիր գօգու բէյտա օլուր, վէ բէք լէզզէթլէ ղէնիր ։ Թամամտան սօնրա Գօնսէյլ.

— Պունլար, մանթար ղէյէն բիլիճլէր կիպի լէզզէթլի օլույօր, տէտի ։

Պէն · - Էյ ուսթա Նէտ, շիմտի արթըգ պիր էքսիկինիզ գալմատը ղա՛։

— Էքսիկիմ տէօրթ այագլը պիր ավ տըր · պու

կիւվէրճինլէր ավ սայըլմազ, պունլար ատէթա աղըզ օյունճաղը շէյլէր տիր ։ Տօղրուսը պէն քիւլպաստըըգ պիր հայվան վուրմատըգճա մէմնուն օլմայաճաղըմ ։

— Պէնտէ էկէր պիր ճէննէթ գուշը թութամազսամ րահաթ իտէմէյէճէյիմ ։

Գօնսէյլ · - Մատէմ եօյլէ իսէ ավըմըզա տէվամ իտէլիմ, ֆագաթ տէնիզէ տօղրու րիւճաթ իտէրէք · զիրա իշթէ տաղլարըն իւք էթէքլէրինէ վարըլ օլտուգ, պէնիմ զաննըմճա օրմանլարա ավտէթ իթսէք տահա էյի օլուր ։

Գօնսէյլին պու իհթիյաթքեարանէ թէքլիֆի գապուլ օլունուպ, պիր սաաթ գատար ղիւրիւտիւքտէն սօնրա Սագու աղաճընտան միւթէշէքքիլ սըգ պիր օրմանա տախիլ օլմուշ իտիք · պիր գաչ թանէ զարարսըզ ըլանլար կէօրտիւք, ճէննէթ գուշլարը, պիզիմ թէգարրուպ իթտիկիմիզ ղէրլէրտէն ֆիրար իթմէքտէ իտիլէր · պունլարտան պիրինի էլտէ իտէմէյէճէյիմէ գանաաթ կէթիրտիմ ։ Պու արալըգ էօնտիւմիւզտէն ղիւրիւմէքտէ օլան Գօնսէյլ, պիրտէն պիրէ էյիլտի, վէ մուզաֆֆէրանէ (յաղթական) պիր սէտա իլէ հայգըրարագ ղանըմա կէլտի ։ Իյի տէյիգանը, էլի իլէ ղագալամըշ օլտուղու պիր ճէննէթ գուշունը պանա թագտիմ իթտիյինտէ ։

— Եաշա՛ Գօնսէյլ, պին եաշա, տէյու հայգըրտըմ ։

— Էֆէնտի չօգ խայրխահ տըր, միւպալաղալը սուրէթտէ իլթիֆաթ իտիյօրլար ։

— Ասլա՛ օղլում ասլա՛, միւպալաղա իթմէյօրում, պու գուշը սաղ օլարագ, վէ հէմտէ էլ իլէ թութմագ չօգ պէօյիւք պիր մէհարէթ տիր ։

— Էկէր էֆէնտի լութֆէն ղագընտան տըգգաթ

պույուրուրլարսա , պէօյլէ պիր չէյ եաբմամըշ օլտուղումը անլայաճագլար ։

— Նի՞չին , Գօնսէյլ ·

— Անըն իչին քի , պու գուշ պըլտըրճըն կիպի սարխօշ տըր ։

— Սարխօ՞շ մը տըր ։

— Էվվէթ էֆէնտիմ, եէտիյի միսկ ճէվիզինին թէէսիրի իլէ սարխօշ օլուպ , միսկ աղաճընըն ալթընտա եըղըլա գալմըշ իտի քի , պէնտէ գօլայճա թութտում ։

Գօնսէյլ պունը տէտիքտէն սօնրա թէպէսսիւմ իտէրէք Նէտ-Լանտա խիթապէն .

— Տօսթում Նէտ , իշրէթին նէթիճէյի վէխիմէսինի կէօրիւյօրսունըզ ա՛, տէյինճէ , Գանատալը հիտտէթ իլէ ·

— Հա՛յ չէյթան հա՛յ , իքի սաաթ պէրի տամլալընը պիլէ ագըլմա գօյմատըղըմ չէյի , չիմտի եիւզիւմէ վուրմանըն մինասիպէթի վա՞ր մը , տէտի ։

Ֆիլ հագըգա գուշը եագընտան մուայէնէ իթտիքիմտէ , Գօնսէյլին եանըլմամըշ օլտուղունը անլատըմ ։ Պու ճալիպը մէրագ օլան կիւզէլ հայվան , սարխօշ օլուպ ուչմայա մէճալի գալմամըշ իտի ։

Պու գուշ , Պաբուաղի իլէ էթրաֆընտաքի ատալարտա պուլունան սէքիզ նէվ ճէննէթ գուշլարընտան էն մագպուլը վէ էն կիւզէլի օլուպ , « Ձիւմրիւտ Անգա » թէսմիյէ օլունուր քի , բէք նատիր տիր ։ Պօյը իւչ տէսիմէթրօ (տասնորդամէթր) , պաշը վիճուտինէ նիսպէթէն ուֆագ , կէօզլէրի ուֆագ վէ կակասընա եագըն իտի ։ Թիւյլէրինտէ կէօրիւնէն րէնկլէրին լէթաֆէթինէ պագտըգճա հայրան օլույօր իտիմ . կակասը սարը , այագլարը իլէ թըրնագլարը գօյը մավի , գանատլարը ֆընտըգը ֆագաթ ուճլարը բէմպէ , պաշը վէ էն-

սէսի սարըմթըրագ , պօղազը զիւմրիւտի , գարնը վէ կէօյսիւ տախի քէսթանէ րէնկինտէ իտի . գույրուղունըն իւզէրինտէ պուլունուպ չէքիլինտէ իքի թութամ իրիք կիպի ղայէթ եումուշագ թիւյլէր , պու հայվանըն շայանը հայրէթ օլան լէթաֆէթը ֆէվգէլատէսինի իքմալ իթմէքտէ իտի ․ Եէրլիլէր , շաիրանէ պիր թապիր իլէ պու էմսալսըզ կիւզէլ գուշը , « Կիւնէշ Թավուղը » թէսմիյէ իտէրլէր ։

Պու լաթիֆ հայվանը , ճէննէթ գուշունտան մագսուտ պուլունան Բարիզ նէպաթաթ պահճէսինէ հէտիյէ իթմէք արզուսըյլա սուղան օլույօր իտիմ ․ Նէտ-Լանտ հայրէթիմի կէօրիւպ .

— Պու գուշ օ գատար նատի՞ր մի տիր , տէյու սօրտու ։

— Էվվէթ եյիտ տօսթում , բէք էնտէր պուլունուր , ալէլ խուսուս սաղ թութմաք բէք միւշքիւլ տիր , հաթթա վուրուլմուշլընտան պիլէ հայլըճա թիճարէթ օլունուր . պու սէպէպլէ եէրլիլէր պուննըն թագլիտինի եաբմանըն ուսուլինի էօյրէնմիշլէր տիր ։

Գօնսէյլ . - Նէ՞ սէօյլէյօրսունըզ , սախթէ ճէննէթ գուշլարը եաբըլապիլի՞ր մի ։

— Էվվէթ Գօնսէյլ , եաբըլըր ա՛ ։

— Էֆէնտի եէրլիլէրին գուլլանտըղը թէտպիրլէրի պիլիյօ՞ր մը ։

— Բէք ալա պիլիրիմ , ճէննէթ գուշլարը Մուսիմ տէնիլէն շարգի րիւզկեարըն էստիյի զէմանտէ , գույրուգլարընը թէզյին իտէն կիւզէլ թիւյլէրի տէօքէրլէր . եէրլիլէր պու թիւյլէրի թօբլայըպ , քէմալի մէհարէթլէ ատի պիր բաբաղանըն վիճուտինէ եաբըշտըրըրլար . պատէհու ճէննէթ գուշունա պէնզէյէճէք սուրէթտէ պօեայուպ , Եվրօբայա կէօնտէրիրլէր , վէ ա-

սըլ ճէննէթ գուշը մէգամընտա միւզէխանէլէրէ , վէ սէնայիի նէֆիսէ (գեղարուեստ) էրպապընա սաթարլար ։

Նէտ-Լանտ .– Ցէնա թէտպիր տէյիլ, պէնճէ բէք էյի եարըյօրլար , զիրա մատէմ քի Էվրօբալըլար պու գուշլարը եէմէք իչին տէյիլ, եալըզ թիւյիւնէ րաղպէթէն սաթըն ալըյօրլար , խալի պէն պու հէյլէքեարըղըն իչինտէ ասլա մէնասիպէթսիզլիք կէօրմէմ, տէտի ։

Պէն , ճէննէթ գուշունը էլտէ իթմէքլէ արզումա նայիլ օլմուշ իտի իսէմ տէ , ֆագաթ Նէտ-Լանտ հէնուզ միւրատընա վասըլ օլամամըշ իտի . հէլէ քի էօյլէտէն իքի սաաթ սօնրա ուֆագ պիր օրման տօմուզը վուրմայա մուվաֆֆագ օլապիլտի ։ Նէրլիլէր թարաֆընտան «Պարիւութանկ» թէսմիյէ իտիլէն պու հայվան, բէք մէնասիպէթլի պիր վագըթտա էլիմիզէ տիւշմիւշ իտի ։ Հայվան էլէքթրիք տանէսի իլէ վուրուլմուշ օլմազըլա Նէտ-Լանտ պու նէվ թիւֆէնկլէրին գըյմէթինի թագտիր իթմէքտէ իտի ։

Վուրուլմուշ օլտուղը ալըն չէրէֆի իլէ միւշէրրէֆ վէ մէմնուն օլան Գանատալը , տէրհալ հայվանըն գարնընը եարըպ թէմիզլէտի , տէրիսինի սօյտու , վէ ագշամ թաամը իչին պէշ ալթը բարչա քիւլպաստըլըգ հազըրլայըպ պիր եանա գօյտուգտան սօնրա , թիւֆէնկի էլինէ ալարագ թէքրար ավա տէվամ օլունտու ։ Նէտ իլէ Գօնսէյլ էօնտէն , պէն տէ արգալարընտան կիտէյօր իտիմ . իքի տօսթլար, ատէթա զաղարլար կիպի չալըլըգլարը թէհարրի իտէրէք , Գանկուր թէսմիյէ գըլընան թավշանա պէնզէր պիր նէվի ավլար պուլուլար . պու հայվանլար , հէր նէ գատար սիւրաթլը գաչըյօրլար իտի իսէ տէ , եինէ էլէքթրիք թիւֆէնկլէրինին տարպէյի միւտհիշէսինտէն գուրթուլամայըպ պէշ ալթը թանէսի եէրէ սէրիլտի ։ Նէտ-Լանտ, պուն-

լարը կէօրմիւշ, վէ ավ նէշէսի իլէ գաֆասը գըզմըշ օլտուղու հալտէ .

— Պագընըզ մուալլիմ էֆէնտի , իշթէ պու կիւզէլ ավլարտան պէշ ալթը թանէսինի էլիմիզէ կէչիրէպիլտիք , պունլարըն պուլունամասը բէք կիւզէլ օլուր , Նօթիւլիւս իչին պունտան ալա գումանեա օլմազ , պունլարը եալընըզ պիզ եէյէճէյիզ , կէմիտէ պուլունան ահմագլար պու ավլարտան պիր լօգմա պիլէ եէմէյէճէքլէր , իշթէ պու ճիհէթի տիւշիւնտիւքճէ բէք մէմնուն օլույօրում, տէտի ։

Նէտ-Լանտ , մահզուզիյէթը ֆէվգէլատէսինտէն պօշպօղազլըղա տալմըշ օլմայա իտի , Գանկուրլարըն ճիւմլէսինի տէ վուրապիլէճէք իտի , էզ ճիւմլէ օն իքի թանէ գատար վուրտու , Գօնսէյլտէ միւթատը իւզրէ անլէրի թանսիֆէ պաշլատը ։

Էքսէրիյէն ազաճ գօվուգլարը իչինտէ պարընան պու հայվանլար , վիճուտճա՝ թավշանտան ուֆագ իսէ տէ , էթլէրի թավշան էթինտէն լէզզէթլի տիր ։

Ավճըլըղըմըզըն սէմէրէսինտէն բէք մէմնուն օլտուգ , հէլէ Նէտ-Լանտըն մէսէրրէթի տէրէճէյի նիհայէյէ վարմըշ իտի . էրթէսի կիւն տախի եինէ պուրայա կէլիպ , ատանըն թէքմիլ հայվանաթընը էլտէ իթմէք նիյէթինտէ պուլունույօր իտի ։

Ագշամ սաաթ ալթըտա սահիլէ ավտէթ իթտիք , սանտալըմըզ օլտուղու եէրտէ տուրույօր իտի , Նօթիւլիւս իքի միլ գատար աչըգտա , տէնիզտէն տըշարը տիքիլմիշ ուզուն պիր գայա կիպի կէօրիւնիւյօր իտի ։

Նէտ-Լանտ , այէլ աճէլէ ագշամ թաամը հազըրլամագ խըտմէթը մուհիմմէսի իլէ մէշղուլ օլտու ։ Գանատալը, ավ թաամը բիշիրմէք խուսուսընտա բէք մահիր իտի , տօմուզ էթլէրի աթէշէ տիզիլէրէք , հէվայա

լաթիֆ պիր գօգու նէշր իթմէյէ պաշլատը . . .

Տօղրուսը ֆէնա հալտէ աղըր սուլանըյօր իտի, հէման պէնտէ ուսթա Լանտըն թարիքինէ սալիք օլուպ, պէնիմ տախի անըն գատար չիչ պօղազ օլտուղումա գանաաթ կէթիրտիմ.

Նիհայէթ թաամըմըզ բէք մուքէմմէլ օլտու. իքի ատէտ եապան կիւվէրճինլէրի քէպապը, գըյաֆէթիմիզի իքմալ իթտի: Սագու մէյվէլէրինին էօզիւ, Արտօգարբօս էքմէյի, պիր գաչ թանէ մուզ, եարըմ տուզինա գատար անանաս, հինտիսթան ճէվիզի խամուրընտան պիր նէվի իչքէթ վէ սօֆրամըզը թէզյին իտուպ պիզի տէ չէվգէ կէթիրմիշ իտի. Գօնսէյլ նէշէսինտէն նաշի.

— Պու կիճէ Նօթիլիւսէ կիթմէսէք օլմա՞զ մը, տէտի.

Նէտ-Լանտ. – Հիչ կիթմէսէք տահա էյի օլմա՞զ մը, գըրա . . .

Պու արալըգ օլտուղումուզ եէրէ, վէ թա այագլարըմըզըն էօնիւնէ պիր թաշ տուշմէյլէ Նէտ-Լանտըն սէօզիւնի գաթ իթտի.

22

Գաբան Նըմօնըն եըլտըրըմը.

Պու վագաայի նակէհզուհուրէ թէաճիւպ իտէրէք, եէրիմիզտէն գալգմագսըզըն օրմանա տօղրու պագտըգ. աղըրմա լօգմայը կէօթիւրիւր իքէն էլիմ

ղայլի մութէհաըրիք գալմըշ իտի. Նէտ-Լանտըն էլի իսէ քիւլպաստը բարչասընը աղըզնա կէօթիւրմէքլէ խըտմէթինի պիթիրմիշ իտի. Գօնսէյլ թէաճիւպ իլէ.

— Կէօյտէն թաշ տիւշմէզ ա՛, տիւշսէ պիլէ հէվայի թաշ օլապիլիր քի, օ տա պու չէքիլտէ . . .

Թամ պու էսնատէ, էլ իլէ եուվարլանմըշ, վէ քէմալի մէհարէթլէ աթըլմըշ օլան պիր իքինճի թաշ, Գօնսէյլին էլինէ իսապէթլէ, թութմուշ օլտուղու կիւվէրճին պուտընը իքի մէթրօ գատար ուզաղա ֆըրլաթտը.

Իւչիւմիւզտէ օթուրտուղումուզ եէրտէն սըչրատըգ, վէ թիւֆէնկլէրիմիզ ումուզըմըզտա օլտուղու հալտէ, վուգու պուլաճագ հէր տիւրլիւ մուհաճէմաթէ (յարձակում) միւտաֆաայէ հազըրլանտըգ:

Նէտ-Լանտ. – Աճէպա մայմո՞ւն մը տըրլար:

Գօնսէյլ. – Մայմունտան աշաղա գալմայան վահշիլէր տիր, տէմէսի իլէ.

— Հայտէ չապըգ սահիլէ կիտէլիմ, տէյէրէք սահիլէ տօղրու գօշմաղա պաշլատըմ.

Ֆիլ հագըգա ֆիրար իթմէք լազըմ իտի, զիրա աղաճլըղըն արգասընտա, վէ պիզտէն եիւզ ատըմ գատար ուզագտա, օգ վէ սաբան իլէ միւսէլլահ պիր չօգ վահշիլէր կէօրմիւշ իտիմ.

Սանտալըմըզ, պիզտէն օն գուլաճ գատար ուզագտա, գումըն իչինէ պաթմըշ օլտուղու հալտէ տուրույօր իտի.

Վահշիլէր, գօշմագսըզըն թէգարրուպ իտիյօրլար իտի, լաքին պիր թագըմ խունրիզանէ (արիւնարբու) իշարէթլէր իթմէքտէ, վէ ուզէրիմիզէ եաղմուր կիպի օգ վէ թաշ եաղտըրմագտա իտիլէր.

Նէտ-Լանտ, էլտէ իթմիշ օլտուղու ավլարը թէրք

իթմէք իսթէմէյէրէք, վէ տուշար օլտուղումուզ թէհլիքէնին վէխամէթինի նազարը տիգգաթա ալմայարագ, հէման տօմուզ էթի բարչալարընը, վէ գանկուրլարը սուրաթլէ իսթիֆ իտիյօր իտի.

Իքի տագըգա կէչմէքսիզին սահիլէ վասըլ օլուպ, սանտալը տէնիզէ սուրմէք, գումբանիամըզը իչինէ տօլտուրմագ, վէ տէրունինէ աթլայըպ տա քիւրէքլէրէ եափըշմագ պիր տագըգալըգ իշ օլտու. Անճագ իքի եիւզ մէթրօ գատար սահիլտէն ուզագլաշմըշ իքէն, եիւզ նէֆէր վահշիլէր, տէհշէթամիզ սէտալար իլէ ուլույարագ եարը պէլլէրինէ գատար տէնիզէ կիրտիլէր. Իւսթիւմիւզէ օլան պու հիւճիւմ, աճէպա Նօթիլիւստէն կէօրիւլմի՞ւշ մի, վէ կիւվէրթէյէ ատէմ չըգմը՞շ մը, տէյու սէֆինէյէ տօղրու պագտըմ. Խայր, Նօթիլիւս պիլա հարաքէթ տուրուպ իւզէրինտէ տախի քիմսէ կէօրիւնմէյօր իտի.

Յիրմի տագըգատան սէֆինէյէ չըգտըգ, գարագլար աչըգ օլմագըլա, սանտալը եէրինէ պաղլատըգտան սօնրա իչէրի կիրտիք.

Տէրհալ սալօնա կիտտիմ, օրկանօ սէտասը իշիտիլիյօր իտի. գաբթան Նըմօ օրատա հազըր օլուպ, էրղանունըն (օրգանօն) իւսթիւնէ տօղրու էյիլէրէք քէմալի հայրէթլէ մուսիգիյէ տալմըշ իտի. Մումաիլէյհէ թէգարրուպ իտէրէք.

— Գաբթան էֆէնտի, տէյու սէսլէտիմ.

Իշիթմէտի, պու տէֆա էլիմ իլէ տօգունարագ վէ սէսիմի եիւքսէլթէրէք, թէքրար.

— Գաբթան էֆէնտի, տէտիմ.

Գաբթան Նըմօ, պաշտան այագա գատար սարսըլտը, վէ արգասընա տէօնմէքլէ.

— Վա՛յ, սիզմիսինիզ մուալլիմ էֆէնտի, էյ Նա՛սըլ, պարի էյի ավ իտէպիլտինի՞զ մի, կիւզէլ սէպզէլէր թօբլատընը՞զ մը, տէտի.

— Էվվէթ, ֆագաթ թէէսսիւֆ օլունուր քի պիր սիւրիւ իքի այագլը մախլուգ կէթիրտիք քի, պունլարըն վիրուտի էնտիշէյի մուճիպ օլույօր.

— Նա՞սըլ իքի այագլը մախլուգ.

— Վահշիլէր, տէմէք իսթէրիմ.

— (Իսթիհզա իլէ.) Վահշիլէ՞ր մի, քիւրրէյի արզ իւզէրինտէ վահշիլէր կէօրտիւյիւնիւզէ թէաճճի՞ւպ մի իտիյօրսունըզ, նէ՞րէտէ վահշի եօգ քի, օրատա օլմասըն.

— Ֆագաթ գաբթան էֆէնտի...

— Պէնիմ հիսապըմճա անլէրտէն պիր զարար կէլմէզ, զիրա պէն հէր եէրտէ վահշիլէրէ թէսատիւֆ իթմիշիմ.

— Նէ հալ իսէ, ֆագաթ պունլարըն սէֆինէնիզէ կիրմէլէրինի իսթէմէզսէնիզ, իհթիյաթ իւզրէ տավրանմանըզ քեարը ագըլ օլուր զանն իտէրիմ.

— Միւսթէրիհ օլունուզ մուալլիմ էֆէնտի, գօրգաճագ պիր շէյ եօգ.

— Լաքին բէք չօգ տըրլար.

— Նէ՞ գատար սայըտընըզ.

— Թախմինէն եիւզ գատար վար.

Գաբթան Նըմօ, բարմագլարընը թէքրար չալգընըն իւզէրինէ վազ իթմիշ օլտուղու հալտէ, պիֆիթուրանէ.

— Միւսիւ Արօնաքս, Պափուազիտէ սաքին օլան պիւթիւն վահշիլէր, պու սահիլէ թէճէմմիւ իթսէլէր պիլէ, Նօթիլիւս եինէ անլէրին հիւճիւմունտէն գօրգմազ.

Գաբթան Նըմօ, պու թէմինաթը վէրտիքտէն սօնրա թէքրար էրղանունը չալմագա մէշղուլ օլտու.

Մումաիլէյհին՝ էքսէրիէն Սգօչկյա ուսուլի իւզրէ ահէնկ իթտիյինի ֆարգ իթտիմ. պիր ազ սօնրա օ գատար չալկըյա տալտը քի, պէնիմ օրատա հազըր օլտուղումը տախի պիւթիւն պիւթիւնէ ունութտու, քէնտիսինի թաճիզ իթմէք իսթէմէյիպ նէզտինտէն մուֆարագաթ իթտիմ։

Թէքրար կիւվէրթէյէ չըգտըմ, պու ըգլըմըն իգթիզասընճա կիւնէշ չարփըգ ղուրուպ (մայր մտնալ) իթտիյինտէն, կիճէնին գարանլըղը պասմըշ իտի. Կէբօրօվար ատասընը սէչէմէտիմ իսէ տէ, սահիլինտէ խանմագտա օլան ամէշլէրտէն, վանչիլէրին սահիլտէն թէպաիւտ (հեռանալ) իթմէք նիյէթինտէ օլտուգլարընը անլատըմ։

Պէօյլէճէ իքի սաաթ գատար կիւվէրթէ իւզէրինտէ խալա խալընըզ, կահ վանչիլէրի թէչիւնմէքտէ, վէ կահ տա գարթան նըմնըն վէրտիյի թէէմմիւլաթէ իսթիղրագտէն, վանչիլէրի ունուտուպ մինէթտէգայի ճէնուպիյէյէ մախսուս օլան կիճէնին լէթաֆէթը ղարիպէսինի թէմաշա իթմէքտէ իտիմ։ Պիր արա սէվկիլի վաթանըմ Ֆրանսայը խաթըրլատըմ։ Մահիթապըն զիյասը, լաթիֆ սուրէթտէ սուլարա աքսէտատ օլմազլա, տէնիզի նուր իլէ մինէվվէր իտիյօր իտի. Քիւրրէյի արզըն բէյիքի (արբանեակ) օլան գամէր, (լուսին), էրթէ կիւնի պէտոր թամ հալինէ կէլմէքլէ պանի նօգթատա պուլունաճաղընը, վէ տէնիզի խիւքսէլտէրէք Նօթիլիւսի, մըգըշըղը գայալըգ արասընտան խիւգարիւ գուրթարաճաղընը տիւշիւնմէքտէ իտիմ։ Նարը կիճէյէ խազըն թէքմիլ ուֆուգտա քեամիլէն սուքիւթ հիւքիւմ ֆէրմա օլմաղլա, հէման օտամա չէքիլիպ քէմալի իսթիրահէթլէ ույուտում։

Կիճէ, հիչ պիր հատիսէ զուհուր իթմէքսիզին կէչ-

տի. Շիւպհէսիզ վանչիլէր, ատամըն էօնիւնտէ օթուրմուշ օլան Նօթիլիւսին չէքիլինտէն գօրգարագ, վէ ճանավար զաննն իտէրէք, աչըգ պուլունան գանատլարընտան իչինէ կիրմէյէ ճէսարէթ իտէմէմիշլէր իտի.

Ցունվարըն սէքիզի օլան էրթէ կիւնի սապահլայըն սաաթ ալթըտա կիւվէրթէյէ չըգտըմ. Վանչիլէր իւք ագշամտան զիյատէ գալապալըգ իտիլէր, թախմինէն պէշ ալթը խիւզ գատար օլտուգլարընը անլատըմ։ Պագըլարը ճէզրտէն (տեղատուութիւն) իսթիֆատէ իտէրէք, Նօթիլիւսէ տէօրթ խիւզ մէթրօ գալընճայա գատար թէգարրուպ իթմիշլէր իտի. Ուզուն պօյլու, էնլի վէ խիւքսէք ալընլը, իրի վէ խասը պուրունլու, պէյազ տիշլի, գըրմըզըյա պօյալը գըվըրճըգ սաչլը, բարլագ վէ սիմսիյահ տէրիլի օլան Պապուազի վանչիլէրինի, կիւվէրթէ իւզէրինտէն բէք կիւզէլ սէյր իթմէքտէ իտիմ։ Պունլար, ալէլ ումում չըպլագ օլուպ, իբիյէ պէնզէմիշ օլան գուլագլարը ուճունա քէմիքտէն խալգալար տագմըշ իտի. րէֆագաթլարընտա պազը գարըլար տա վար իտի քի, տիզլէրինէ գատար գաքալը ֆիսթան կիպի պիր շէյ կիյմիշ, վէ մէրճանտան մամուլ գուշագլար պաղլամըշլար իտի. Պօյընլարընտա գըրմըզը վէ պէյազ րէնկլի ճամ բարչալարընտա խարըմ այ շէքլինտէ կէրտանլըգ թագմըշ օլանլարըն, րէյիսի գապիլէ, խախօտ սէրկէրտէ օլտուգլարընը անլատըմ. ասքէ ճիւմլէսինտէ օգ, խայ վէ գալգանլար իլէ միւսէլլահ իտիլէր. Ումուզլարընտա տախի իչի խուվարլագ թաշլար իլէ տօլու պիր նէվ թօրպա պուլունուպ, պու թաշլարը սաղան վասըթասըյլա քէմալի մէհարէթլէ նիշան ալըպ աթմագտա իտիլէր. Նասըլ քի իւք կիւնիւ պունըն թէճրիւպէսինի պիզզաթ կէօրմիւշ իտիք.

Սէրկէրտէլէրտէն պիրի, Նօթիլիւսէ էրէյիճէ խագ-

ըշըրպ տըգգաթըլա թէճէսսիւս խալյօր իտի ։ Պու վահշի, բէք մութէպէրլէրտէն օլմալը իտի, զիրա սըրթընտա, պիր նէվ կնճիր աղաճը եարբագլարընտան էօրիւլհարմանիմսի պիր շէյ կէօրիւնիւյօր իտի ։

Բէք եագընըմտա պուլունան պու վահշիյի սուհուլէթլէ վուրուպ էօլտիւրէպիլիր իտիմ, լաքին ճըլար թարաֆընտան հազըրզի պիր հիւճիւմ վուգու պուլմազըն, պէօյլէ պիր ճինայէթի իրթիքեապ իթմէք, վահշիլէրտէն զիյատէ վահշիլիք օլաճաղընը տէրխաթըր իտուպ, իշին սօնունա ինթիզար իթմէյի մինասիպ կէօրտիւմ ։

Սուլար չէքիլտիյի զաման վահշիլէր, ալա շամաթա իթմէյէրէք Նօթիւլիւսին էթրաֆընը մութէմատիյէն տօլաշըրլար ։ տայիմա « ատէ » քէլիմէլէրինի թէքէրրիւր իտիյօրլար իտի ։ Կէրէք պու քէլիմէնին մանասընտան, վէ կէրէք իթաւըլէրի իշարէթլէրտէն, պէնի գարայա տավէթ իյլէտիւքլէրինի անլատըմ իսէ տէ, պու տավէթէ իճապէթ իթմէյի մինասիպ կէօրմէտիմ ։

Օ կիւն սէֆինէտէն չըգամատըգ ։ Նէտ-Լանտ, գարայա օլան գումանիայը իրմաղ խաճմէտիյի իչին սօն տէրէճէ հիտտէթլէնմիշ իտի ։ Օ կիւն Գանատալը, կէօքօրօվար ատասընտան կէթիրտիյի էթլէրի վէ սէպզէլէրի հազըրլամագլա իշթիղալ իթմէյէ մէճպուր օլտու ։ Վահշիլէր իսէ, տէնիզ եիւքսէլմէյէ պաշլայընճա, եանի սապահըն սաաթ օն պիրի սուլարընտա գարայա չէքիլտիլէր ։ Ֆագաթ սահիլտէ կիտա կիտէ չօղալըրպ ալըմ պիր գալապալըգ թէշքիլ իթտիլէր ։ Պունլար, Պապուազիտէն, վէ եախօտ հէմվալէսինտէ պուլունան ատալարտան կէլմիշ օլտուգլարը մուհթէմէլ իտի, լաքին վահշիլէրին իմալաթընա մախսուս հիչ պիր սանտալ կէօրէմէտիմ ։

Նէվմը մէզքիւրտէ եարաճագ պիր իշիմ օլմատըղընտան, Նօթիւլիւսիւ իհաթա իտէն պարլագ սուլըն տէրունինտէ կէօրտիւյիւմ գապուգլը հայվանաթտան, պազըլարընը չըգարմագ իսթէյիպ պիր ըւթըրըխա Ալկարեաաը կէթիրթթիմ, վէ անընլա տէնիզին սըղ եէրլէրինի թարամայա պաշլատըմ ։ Պու ֆըրսաթը գաչըրմամագ իսթէմէյօր իտիմ, զիրա գափթան Նըմօնըն գավլինճէ, էրթէ կիւնիւ Նօթիւլիւս եիւզէրէք մահալլի մէզքիւրտէն մուֆարէգաթ իտէճէք իտի ։

Գօնսէյլին կէթիրտիյի օլտուղու Ալկարեայը տէնիզէ սալըվըրըպ թարամագտա իքէն, խայըրխահ տէլիգանլը ․

— Էֆէնտիմին մուսաատէսի իլէ տէրիմ քի, պու վահշիլէր պանա բէք եարամազ կէօրիւնմէյօրլար, տէտի ։

— Լաքին օղլում, պունլար ինսան եէյիճի թագըմընտան տըրլար ։

— Պիր ատէմ ինսան եէյիճի օլմագլըլա պէրապէր եինէ էյի օլապիլիր, նասըլ քի չիշ պօղազ պիր ատէմ, չիքէմիքէրլէր (պրավայնամօլ) օլտուղու հալտէ տախի, նամուսլը վէ ալիճէնապ օլմագ ֆարզ օլունապիլիր ։

— Բէք ալա, ֆարզ իտէլիմ քի պու եամեամլար տէտիյին կիպի նամուսլու տըր, վէ էլլէրինէ կէչէնի սուրէթը նամուսքեարանէտէ եէրլէր ․ Ֆագաթ պէն, նամուսքեարանէ թարիք իլէ տախի եէնիլմէք իսթէմէտիյիմտէն, պունլարըն էլինէ կէչմէքտէն իհթիրազ իտէճէյիմ, զիրա գափթան Նըմօ պու խուսուստա իհթիյաթ իւզրէ տավրանմամագ իսթէմէյօր ։ Նէ հալ իսէ պիզ շիմտի իշիմիզէ պագալըմ ։

Իքի սաաթ գատար ավա տէվամ իթտիմ իսէ տէ, էհէմմիյէթլի պիր շէյ էլէ կէչիրէմէտիմ. Ալկարեա,

պիր գաչ տէֆա նէվ պէ նէվ Միրեա , Հարպ , Միլանի , վէ հէնուզ իսմայինի կէօրմէմիշ օլտուղում չէշիտ պալըգլարըյըլա տօլու օլտուղու հալտէ չըգարտըմ. Քէզտիք Պըրիայ տէնիզէն գապուգըլը թագըմտան պիր նէվի հայվան , ինճու ըստըրիտալարը , վէ օն իքի թանէ գատար ուֆագ գապլումպաղալարը , եանի գապուգլարը պաղա ճընսընտան պէօճէքլէր թութտում.

Նակէհան էլիմէ մուճիզէ նէվինտէն օլարագ պիր չէյ կէչտի , եանի Թապիաթէ մէնաֆի ուսուլտէ , վէ պէք նատիր պուլունմագտա օլան ղալիպ պիր մախլուգ, Գօնսէյլ՝ Թարագըլը Ալքարեայը ատի գապուգըլը հայվանլար իլէ տօլու օլարագ չէքմիշ իտի. պիրտէն պիրէ էլիմի ատըլըրըպ պիր գապուգըլը պէօճէք չըգարտըմ, վէ հէման քէսէլին պիր սէտայըլա հայգըրընճա , Գօնսէյլ, էնտիշէ իլէ.

— Էֆէնտիյէ նէ՞ օլտու , պէօճէք էլինի՞մի ըսըրտը , տէտի.

— Խայր օղլում, ֆագաթ պու չէյի էլէ կէչիրմէք իչին պարմագլարըմտան պիր թանէսինի , մէմնունէն ֆէտա իթմէյէ հազըր իտիմ.

— Աճայիպ , նէ՞ պուլտունուզ.

— Իշթէ չու սէտէֆլի պէօճէքի իչին տէյօրում.

— Լաքին պու , տէնիզ գէյթինի ճընսընտան , այագլարը գարնընտան օլան սընըֆտան , վէ եումուշագ տէրիլի սըվքինէ մէնսուպ , ատի պիր պէօճէք տիր...

— Էվէթ ամմա Գօնսէյլ, չիմտիյէ գատար կէօրիւլէնլէր կիպի գապուղը սաղտան սօլա պիւքիւլմիշ օլաճագ եէրտէ, սօլտան սաղա պիւքիւլմիշ օլմաղըլա, պու պիր անթիգա սայըլաա կէրէք տիր.

— Սահի՞հ մի , միւմքի՞ն մի տիր.

— Էվէթ օղլում, պու սօլագ պիր սէտէֆ տիր

Գաբթան Նըմօ , Արօնաքս վէ Գօնսէյլ պաշլարընը պագըր գըլօպլարըն իչինէ սօգսուլար .

(Սահիֆէ 218)

քի, հէնուզ էմսալի կէօրիւլմէմիշ տիր ։

— (Տիւշարը հայրէթ օլարագ.) Սօլա պիւքիւլմիւշ սէտէֆ, ամմա եա Րապպիմ, նէ զարիֆ մախլուգ...

— Էվվէթ, էվվէթ, ալ տա գապուղընա պագ ։

Գօնսէյլ, թիթրէք էլլէրի իլէ գապուգըը պէօճէ-կի էլիմտէն ալըպ թէտգիգ իթտիքտէն սօնրա.

— Էֆէնտի իթթիմատ իթմէլի քի, չիմտիյէ գատար տալա պու տէրէճէ հէյէճանէ տիւշար օլմամըշ իտիմ ։

Ֆիլհագըգա Գօնսէյլին, տիւշարը հէյէճան օլմաղա հագգը վար իտի. զիրա թապխունըն իրայէ իթտիքլէրի մուսալլիթ տէլիլլէր իլէ իսպաթ օլունմուշ տըր քի, հէր չէյին սաղ թարաֆա մէյլ իթմէսի գանունը թապիաթ տըր. մէսէլա սէյյարէլէր իլէ բէյքլէրի (արբանեակ) կէրէք հարաքէթը տէվրիյէ, վէ կէրէք հարաքէթը միհվէրիյէ (փոխադրական և թաւալական շարժում) լէրինի, տայիմա սաղտան սօլա իճրա իթտիքլէրի կիպի, ինսան տախի միւթթասըլ սաղ էլինի գուլլանըր օլտուղունտան, եարըլան հէր նէվ ալաթ ու էտէվաթ, եանի նէրտիվանլար, անահթարլար, սաաթ եայլարը, վէ խիւլասա հէր պիր էշեա, հէր սաղտան սօլա իսթիմալ իթմէք ուսուլի իւզրէ եափըլմըշ տըր. Խալի թապիաթ գանունը մուճիպինճէ, գապուգըը պէօճէքլէրին պիւքիւմլէրի տախի ալէլ ումում սաղտան սօլա եափըլմըշ տըր ։ Նատիրէն միւսթէսնա, վէ թէսատիւֆաթը նատիրէտէն օլարագ սօլտան սաղա պիւքիւմլի սէտէֆ պուլունուրսա, սէնաթը նէֆիսէ էրպապը թարաֆընտան, քիւլլիյէթլի ալթուն վէրիլիպ իշթիրա օլունուր ։

Գօնսէյլ իլէ պէրապէր էլէ կէչիրտիյիմիզ պու խազինէյի թէտգիգ իթմէքտէ, վէ պէն իսէ անը միւզէխանէյէ հէտիյէ իթմէք նիյէթինտէ իքէն, թամ պու

էսնատէ վահշիլէր թարաֆընտան աթըլան պիր թաշ, Գօնսէյլին էլինտէքի գըյմէթտար սէտէֆէ իսապէթ իտէրէք բարա բարչա օլտու ։

Մէյուսանէ պիր վավէյլա սալը վէրտիմ. Գօնսէյլ՝ տէրհալ թիւֆէնկիմի գափարագ, պիզտէն օն մէթրօ ուզագտա սապանըը սալլամագտա օլան վահշիյէ նըշան ալտը ։ Մէրգումըն պու հարաքէթինի մէն իթմէք իսթէտիմ, լաքին մէյտան գալմայըպ թիւֆէնկ պօշանտը, վէ վահշինին պիլէյինտէ պուլունան պիլէզիկէ միւսատէֆ օլարագ բարչալատը ։ Պէն իսէ հէմէն.

— Գօնսէ՛յլ, Գօնսէ՛յլ, նէ՞ եափտըն, տէյու հայգըրտըմ ։

— Յագալթ էֆէնտի կէօրմէյօր քի, պու եամեամլար թէարուզէ պաշլատըլար ։

— Էօյլէ ամմա, պիր սէտէֆ նէ գատար գըյմէթտար օլսա տախի, եինէ պիր ինսանըն հայաթընը տէյմէզ ։

— Ա՛հ խայըն վահշի, քեաշքի պունը գըրաճաղընա ումուզումը բարչալամըշ օլայըտը, օ հալտէ սալա էսէֆ իթմէյէճէք իտիմ ։

Գօնսէյլ, պու սէօզիւ քէմալի սըտգ ու խիւլուս իլէ սէօյլէմիշ իտի, լաքին պէն մէրգումա հէմֆիքեար տէյիլ իտիմ ։

Լաքին պիր գաչ տագիգատան պէրի իշլէր թէպէտտիւլ իթմիշ, վէ պիզ իսէ ֆարգընա վարամամըշ իտիք. չէօյլէ քի եիրմի գատար գայըգլար Նօթիլիւսին էթրաֆընը իհաթա իթմիշլէր իտի ։ Պու գայըգլար ալ չօգ մէհարէթլէ վահշիլէրին իմալաթը օլուպ, իչի օյուլմուշ, տար, վէ ուզուն ալաճ քիւթիւքլէրինտէն իպարէթ իտի. սու իւզէրինտէ գայըգլար, մուվազէնէլէրինի ղայպ իթմէմէք իչին, հինտ գամըշընտան

քէսիլմիշ ուզուն սըրըգլար իլէ գուլլանըլըր, քէմալի մուվաֆֆագըյէթլէ իլէրլէյօրլար իտի. Նարը պէլլէրինէ գատար չըպլագ օլան վահշիլէր, բէք կիւզէլ քիւրէք չէքմէքտէ իտիլէր, տօղրուսը պու հալտէն կէրէկի կիպի գօրգմայա պաշլատըմ.

Հիչ շիւպհէ եօգ քի պու վահշիլէր, էվվէլճէ Եվրօբալըլար իլէ մինասիպէթտէ պուլունմուշլար, վէ կէմիլէրինի կէօրմիւշլէր իտէ տէ, փագաթ գօյըն իչինտէ եաթմըշ օլան, տիրէքսիզ, պաճասըզ, վէ ուբ ուզուն սիյահ պիր տէմիր կէօրտիւքլէրինտէ, աճէպա նէ՞ տիւշիւնմիւշլէր իտի, շիւպհէսիզ Նօթիլիւստէն գօրգուպ եանընա սօգուլմագա ճէսարէթ իտէմէմիշլէր իտի. Լաքին Նօթիլիւսին ասլա հարաքէթ իթմէտիյինի կէօրէրէք, եավաշ եավաշ գօրգուլարը զայիլ օլուպ անընա մինասիպէթ բէյտա իթմէք իսթէմիշլէր իտի.քի, մահզա պու հարաքէթլէրի մէն իտիլմէլի իտի. Սիլահլարըմըզ բաթլամագ սօյունտան օլմալըտը, թապիյի վահշիլէրի իւրքիւտէմէյէճէք իտի, զիրա պունլար անճագ կիւրիւլթիւլի սիլահտան գօրգարլար. գաթէն իսաանլարտա պէօյլէ տէյի՞լ մի. Մէսէլա եըլտըրըմ կէօք կիւրլէմէսի բէյտա իթմէտէն եէրէ ինէճէք օլսա իտի, հէր քէս օ գատար գօրգմայաճագ իտի, նէ թէհիմ թէհլիքէ կիւրիւլթիւ տէ օլմայըպ իլլա եըլտըրըմտա օլտուղու աշիքեար տըր.

Վահշիլէրին գայըգլարը Նօթիլիւսէ թէգարրուպ իտէրէք, իւզէրինէ եաղմուր կիպի օգ եաղտըրմայա պաշլատըլար. Գօնսէյլ, պու մուհաճէմէտէն հապէթլէնէրէք.

— Օ՛, տօլու եաղըյօր, պունլար հալէրինի թէճավիւզ իթմէյէ պաշլատըլար, պէլքի տէ պու օգլար զէհիրլի տիր, տէտի.

— Հէր նէ իսէ, գարթանա խապէր վէրմէք լազըմ տըր, տէյէրէք, կիւվէրթէտէն աշաղը ինտիմ.

Սալօնա էնիպ քիմսէյի պուլամատըգըմտան, գարթանըն օտասընա թէգարրուպ իտէրէք գարուսը եավաշճա վուրտում.

— Կիրինիզ, տէյու ճէվապ վէրիլտի.

Օտայա կիրտիյիմտէ, գարթան Նըմօյու տէրին պիր աճէպտա հիսապընա տալմըշ պուլտում. հէման նէզարէթ իլէ.

— Աճէպա սիզի թաճի՞զ մի իթտիմ, տէտիմ.

— Պէլքի, լաքին միւսիւ Արօնաքս, զանն իտէրսէմ պէնի կէօրմէք խուսուսընտա մուհիմմ պիր սէպէպինիզ օլմալը տըր.

— Էվվէթ էֆէնտիմ, բէք մուհիմմ. Վահշիլէրին գայըգլարը էթրաֆըմըզը ալըյօրլար, պիր գաչ տագիգայա գատար եիւզլէրճէ վահշիլէրին իւզէրիմիզէ հիւճում իտէճէքլէրի աշքեար տըր.

— (Սիւքիւնէթլէ) Ա՛, գայըգլա՞րըյըլա մը կէլտիլէր.

— Էվվէթ էֆէնտիմ.

— Պէյիս եօգ, անճագ կիւվէրթէնին գափագլարընը գափամալը.

— Պէնտէնիզ տէ պունը սէօյլէմէյէ կէլտիմ, չիւնքի...

— Բէք գօլայ տըր; չիմտի գափատըրըզ.

Գարթան Նըմօ, պիր էլէքթրիքլի տիւյմէյէ պասմագլա թայիֆէլէրէ էմր վէրտիքտէն իքի տագիգա սօնրա.

— Մուայյէն էֆէնտի, իշթէ գափագլար գափանտը, վէ սանտալ տա եէրինէ վազ իտիլտի. զանն իտէրսէմ արթըգ պու միւսիւլէրին, Նօթիլիւսին տէմի-

րինի տէլէճէքլէրինտէն գօրգմազսընըզ, տէյի՛լ մի .

— Խայր, պունտան գօրգմամ, ֆագաթ պաշգա պիր թէհլիքէ վար .

— Նա՞սըլ թէհլիքէ .

— Եարըն պու վագըթ Նօթիլիւսին հէվասընը թէճտիտ իթմէք իչին, գանատլարը աչմազա մէճպուր օլունաճագ . . .

— Օնա նէ շիւպհէ, զիրա պիզիմ կէմի՛ պալէնա պալըղը կիպի թէնէֆֆիւս իտէր .

— Բէք ալա, էկէր օ էսնատէ վահշիլէր կիւվէրթէյի զապթ իտէճէք օլուրլարսա, իչէրի կիրմէլէրինի նա՛սըլ մէն իտէճէքսինիզ .

— Տէմէք, վահշիլէրին սէֆինէյէ կիրէճէքլէրինէ իհթիմալ վէրիյօրսունըզ, էօյլէ՞ մի .

— Շիւպհէսիզ .

— Վարսընլար կիրսինլէր, մուալլիմ էֆէնտի, պէն անլէրի մէն իթմէյէ պիր սէպէպ կէօրմէմ . ֆիլհագըգա պու Պապուալըլէր բէք զէվալլը տըրլար . Պու ատայը զիյարէթիմիզ սէպէպի իլէ անլէրտէն հիչ պիրինին թէլէֆինի մուճիպ օլմագ իսթէմէմ .

Գաբթան Նըմօնըն պու սէօզլէրինէ մուֆարէգաթ իթմէք իսթէտիմ, ֆագաթ մումաիլէյհ պէնի ալըգօյուպ նէզտինտէ օթուրմայը թէքլիֆ իթտի . Ատանըն տէրունինտէ իթտիյիմիզ քէշֆ ու կիւզար, վէ սայտ ու շիքեար (որսորդութիւն) հագգընտա քէմալի մէրագլա պիր թագըմ շէյլէր սօրտու . Նէտ-Լանտըն էթ՝ եէմէք խուսուսընտա կէօսթէրտիյի շիտտէթլի արզուսընը անլամայօր կիպի կէօրիւնտիւ . Պատէհու շունտան պունտան հայլըճա գօնուշտուգ, օլ կիւն գաբթան Նըմօ, թէքլիֆի էլտէն պըրագմայարագ պէնի իլէ բէք խօշ մուամէլէտէ պուլունտու .

Միւքեալէմէմիզ, պաշըրճա Նօթիլիւսին պուլունտուղու մէվգը հագգընտա ճէրէյան իթտի . զիրա թամ պու մէվգըտա իտիքի, Տիւմօն-Տիւրվիյլին կէմիլէրի մահվ օլաճագ իտի : Պու մինասէպէթլէ գաբթան Նըմօ, մէրգում սէյյահտան պահս իտէրէք .

— Տիւմօն-Տիւրվիլ սիզին էն մէշհուր վէ էն ագըլլը կէմիճիլէրինիզտէն պիրի օլտու . Պու ատէմ, ատէթա Ֆրանսըզլարըն գաբթան Գուգը սայըլապիլիր . պէտպախտ ալիմ, գութպը շիմալինին պուզ գայալարընա, պահրը Մուհիթի քէպիրին Գօրայլարընա, վէ վահշիլէրին բէնչէի մուտհիշէսինէ մուգավէմէթ իթտիքտէն սօնրա, սէֆիլանէ սուրէթտէ պիր տէմիր եօլ գաթարընտա հէլագ օլմագ . . . էսէֆ շայան հալ, էկէր պու եյիտ ատէմ, սօն սաաթլարընտա պիր շէյ տիւշիւնմէյէ մուգթէտիր օլապիլսէ իտի, նէ կիպի մուլահազաթտա պուլունաճաղընը թասավուր իտէպիլի՞րմիսինիզ .

Գաբթան Նըմօ, պու սէօզլէրի սէօյլէտիյինտէ բէք մութէէսսիր կէօրիւնիւյօր իտի .

Պատէհու խարիթայը էլիմիզէ ալարագ, Տիւմօն-Տիւրվիյլին զիյարէթ վէ քէշֆ իյլէտիյի նօգթալարը, վէ սէյահաթը մէրգումըն հիմմէթի իլէ մէյտանէ չըգան Ատիլ վէ Լուի Ֆիլիփ արազիլէրի կէօզտէն կէչիրմէքտէ իքէն, Գաբթան Նըմօ քէլամէ աղազ իտէրէք .

—Սիզին Տիւմօն-Տիւրվիյլինիզին սաթհը տէրեատէ եաբտըգլարընը, պէն պիզզաթ գաարը տէրեատէ եաբտըմ, վէ հաթթա օնտան գօլայ վէ տահա միւքէմմէլ սուրէթտէ իճրա իթմէքտէյիմ . Ասթրօլապ վէ Զէլէ Նամ կէմիլէր, միւթէմատիյէն շիտտէթլի րիւզկեարլարտան սարսըլըփ բօճալատըգլարընտան, Թափէյի Նօթիլիւսէ միւսավի օլամայաճագլար իտի . զիրա նասըլ քի մալիւ-

մինիգ տիր , Նօթիլիւս , ատէթա րահաթ պիր եալը օտասը կիպի հէր նէվի թէհլիքէտէն արի պուլունմագ-տա տըր ։

— Լաքին գափթան էֆէնտի , Տիւմօն-Տիւրվիլին գօրտիւքլէրի , եալընըզ պիր նօգթա իլէ Նօթիլիւսէ միւշապիհ տիրլէր ։

— Հա՞նկը նօգթա իլէ ։

— Շու նօգթա իլէ քի , Նօթիլիւստէ անլէր կի-պի գարայա օթուրտու ։

— (Ճիտտի պիր թավր իլէ .) Խայր , մուալլիմ է-ֆէնտի , խայր , Նօթիլիւս օթուրմատը · զաթէն պու սէֆինէ գատար տէրեատէ օթուրուպ րահաթ իթմէք իչին եարամըշ տըր ։ Սապլանտըղը եէրտէն գուրթուլ-մագ իչին , սիզին Տիւմօն-Տիւրվիլինիզին իհթիյար իթտիյի պին տիւրլիւ զահմէթ վէ մէշագգաթէ ասլա իհթիյաճըմ օլմայարագ , եարըն էվվէլճէ թային իթ-տիյիմ սաաթտա , Մէտ (տեղատուութիւն) Նօթիլիւսի քէմալի սուհուլէթլէ եիւզտիւրէճէք , վէ թէքրար տէ-նիզլէր ալթընտա կէզմէյէ մուվաֆագ օլաճաղըզ ։ Աթ-րօլապ վէ Զէլէ թէհլիքէյէ տիւչար օլտուլար . լաքին պէնիմ Նօթիլիւսիմ գաթիյյէն տիւչարը թէհլիքէ օլմազ վէ տէ օլմայաճագ տըր ։

— Վագըա գափթան էֆէնտի շիւպհէ իտէմէզսէմ տէ . . .

— (Յէրինտէն գալգարագ ·) Եարըն , սաաթ աղ-շամըն իքիյի գըրգ տագըգա կէչէրէք Նօթիլիւս սու-յըն իւզէրինէ չըգաճագ , վէ պիլա թէհլիքէ Թօրէզ պօղազընտան մուֆարէգաթ իտէճէք տիր ։

Գափթան Նէմօ , պու սէօզլէրի գաթի պիր սէտա իլէ թէլաֆֆուզ իթտիքտէն սօնրա , խաֆիֆ սուրէթ-տէ պաշընը էյէրէք , արթըգ օտամա չէքիլմէքլիյիմի իմա իթտի քի , պէնտէ սէլամլայարագ օտամա չէքիլ-տիմ ։

Գօնսէյլ , գափթան իլէ օլան միւքեալէմէմին նէ-թիճէսինի պիլմէք մէրագըյլա օտամա կէլմիշ իտի · մէրգումըն սուալինէ ճէվապէն ·

— Օղլում . Պապուաղիլէրին Նօթիլիւսի թէհտիտ իթմէքտէ օլտուգլարընը գափթանա խապէր վէրտիյիմ-տէ , մումաիլէյհ ատէթա պէնի իսթիհզայէ գալգըշա-րագ , «Նօթիլիւս հագգընտա էմնիյէթ իւզրէ պու-լունուպտա րահաթճա ույույունըզ» տէտի , իմտի տէ-մէք օլուր քի գօրգաճագ պիր սէպէպ եօգ տըր ։

— Էֆէնտիմին պանա լիւզումը վա՞ր մը ։

— Խայր օղլում , Նէտ-Լանտ նէ՞ եափըյօր ։

— Գանատալը տօսթումուզ , Գանկուր ունունտան պիր բօղաչա եափըյօր քի , քէնտի գավլինճէ , մուճիզէ նէվինտէն պիր թաամ օլաճագ տըր ։

Գօնսէյլ քէնտի օտասընա չէքիլտի , պէնտէ եա-թաղըմա կիրտիմ · լաքին կիւվէրթէ իւզէրինտէ կէզիփ սըչրամագտա օլան վահշիլէրին տէհշէթլի չամա-թալարընտան պիր միւտտէթ ույույամատըմ ։ Օ կիճէ , Նօթիլիւստէ պուլունանլարըն զէրրէ գատար էնտիշէ-լէրինի մուճիպ օլմագսըզըն պէօյլէճէ կէչտի , պու ա-տէմլէր՝ կիւյա Նօթիլիւսին իւզէրինտէ պուլունանլար գարընճա խիչլէր կիպի ասլա ֆութուր կէօսթէրմէ-յօրլար իտի ։

Սապահըն սաաթ ալթը պուչուգտա ույանընճա եաթաղըմտան գալգտըմ , հէնուզ գափագլար աչըլմա-մըշ իտի · հէվա թէճտիտ օլունմամըշ իտի իսէ տէ , իհ-թիյաթ խազինէլէրինտէն թէմիզ հէվա սալը վէրիլտի , վէ րահաթճա թէնէֆֆիւս իթմէյէ պաշլատըգ ·

Գափթան Նէմօյը ասլա կէօրմէքսիզին էօյլէնէ գա-

տար օտամըզա չալըշըըմ, սէֆինէ տէ ասլա հարաքէթ հազըրլըղը կէօրիւնմէյօր իտի ։

Պիր մըգտար տահա էյլէնտիքտէն սօնրա պէօյիւք սալօնա վարտըմ, սաաթ թամ իքի պուչուգ օլուպ, օն տագըգատան տէնիզ սօն տէրէճէսինէ գատար եիւքսէլէճէք, եանի Մէտ քէմալինի պուլաճագ իտի, վէ էկէր գափթան Նէմօ քիւսթախանէ պիր վատ իթմիշ իսէ, Նօթիլիւս հէման սույըն իւզէրինէ չըգաճագ իտի, եօգսա հաֆթալար վէ այլար իլէ շու գայալըգլար արասընտա սըգըշըպ գալմայա մէճպուր օլաճագ իտիք ։

— Ֆագաթ չօգ կէչմէտէն սէֆինէտէ ճիւզվի պիր հարաքէթ հըսս օլունմայա պաշլատը, թէքնէ սալլանարագ գաալը տէրեատէքի գայալարա սիւրիւնիւյօր իտի քի, պունտան հասըլ օլան սէսլէրի տախի իշիտիյօր իտիմ.

Սաաթ իքիյի օթուզ պէշ տագըգա կէչմիշ օլտուղու հալտէ գափթան Նէմօ սալօնտան իչէրի կիրէրէք.

— Կիտէյօրուզ, մուալլիմ էֆէնտի, տէտի ։

— Նէ՞ տէյօրսունուզ ։

— Էվվէթ, հաթտա գափագլարըն աչըլմալարը իչին էմր վէրտիմ.

— Եա վահշիլէ՞ր ։

— (Օմուզլարընը սիլքէրէք) Վահշիլէ՞ր մի, ատամ սէնտէ ։

— Նօթիլիւսէ կիրմէզլէ՞ր մի ։

— Նա՞սըլ կիրէճէքլէր ։

— Աճայիպ, աչըլտըղընըզ գանատլարտան ։

— (Սաքին պիր հալ իլէ) Մուալլիմ էֆէնտի, գանատլար աչըգ օլտուղու հալտէ տախի Նօթիլիւսէ կիրմէք գօլայ չէյ տէյիլ տիր ։

Պու սէօզլէրի իւզէրինէ ալըգ ալըգ գափթանըն եիւզիւնէ պագտըմ, մումաիլէյհ իսէ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք ·

— Տէտիյիմտէն պիր չէյ անլայամատընըզ տէյի՞լ մի ։

— Հաթտա հիչ պիր չէյ անլայամատըմ.

— Էօյլէ իսէ կէլին քի կէօրէսինիզ ։

Տէրհալ կիւվէրթէյէ չըգտըգ օլան օրթա նէրտիւպանըն եանընա տօղրու սէյիրթտիմ, օրատա Գօնսէյլ իլէ Նէտ-Լանտը կէօրտիւմ քի, քէմալի հայրէթլէ Նօթիլիւսին գափագլարընը աչմագլա մէշղուլ օլան թայֆէլէրէ պագըյօրլար իտի ։ Խարիճտէն իսէ վահշիլէրին տէհշէթամիզ չամաթալէրի իշիտիլիյօր իտի ։

Գափագլար աչըլըր աչըլմազ, եիրմի գատար նէֆրէթամիզ չէհրէլէր կէօրիւնտիւ, ֆագաթ պունլարտան էն էվէլ էլինի նէրտիւպանըն բարմագլըղընա տօգունտուրան, հիքմէթ ու իլէթինի անլայամատըղըմ պիր գուվվէթի զարպէ իլէ կէրիյէ աթըլտը, վէ տէհշէթամիզ եայղարալէր գօբարարագ գաչմայա պաշլատը ։

Վահշիլէրին պագըլարը տա Նէրտիպէնտէն ինմէք իսթէտիլէր իսէ տէ, այնի հալէ տիւչար օլարագ խէվֆ ու տէհշէթլէ ֆիրարէ եիւզ թութտուլար ։

Գօնսէյլ, կիւտտալը հայրէթէ ղարգ օլմուշ իտի, լաքին Նէտ-Լանտ, թապիաթը չէտիտէսի մուճիպինճէ Նէրտիպանէ տօղրու սէյիրթտի, ֆագաթ իքի էլլէրի իլէ բարմագլըղը թութար թութմազ, պաշ աշաղը եէրէ տէվրիլտի, վէ ավազ ավազ.

— Վա՛յ մէլուն շէյթան վա՛յ, եըլտըրըմտան վուրուլմուշ կիպի Նէ օլտուղումը պիլմէտիմ, տէյու հայգըրտը ։

Նէտ-Լանտըն պու սէօզլէրինտէն հէր շէյի անլատըմ. սէֆինէնին տէմիր պարմագլըգը իլէ նէրտիվանընա, մաշէնտէն մամուլ էլէքթրիքլի պիր թէլ պաղլ խուլմիշ իտի քի, օրայա տօգունան, աղէթա գուվվէթլի պիր էլէքթրիք մաքինասը թութմուշ կիպի տէհշէթլի պիր սատմէ հըսս իտմէքտէ իտի. էկէր գաբթան Նէմօ՝ թէքմիլ էլէքթրիք ճէրէեանընը պու թէլտէն կէչիրմիշ օլսա, նէրտիվանէ տօգունանլար՝ անի վաֆիատէ թէլէֆ օլուրլար։ Հաթթա հիճիւմ իտէնլէր իլէ սէֆինէնին արասընտա էօյլէ պիր թէլ կէրիլմիշ իտի քի, մէզքիւր թէլի կէչմէյէ ճիւրաթ իտէնլէրին ճէզասըզ գալմայաճագլարը աշիքեար իտի ։

Վահշիլէր, ուխշար օլտուգլարը էլէքթրիք տարպէլէրինտէն կիրիֆթարը տէհշէթ օլարագ ալէլ աճէլէ ֆիրարէ եիւզ թութմուշլար իտի. պիզ խէ եարը կիւլէրէք, վէ եարը աճըյարագ, հիտտէթինտէն հասըլ հիսապըզ քիւֆիւրլէր իտմէքտէ օլան Նէտ-Լանտըն վիճտանինի օխշայարագ թէսէլլի էյէ սայ խոյօր իտիք։

Պու էսնատէ Նօթիլիւս եիւքսէլմիշ, վէ գաբթան Նէմօնըն թային իթմիշ օլտուղու վագըթտա, եանի սաաթ իքիյի թամ գըրգ տագիգա կէչէրէք եիւզմէյէ պաշլամըշ իտի, բէրվանէ աշէսթէ աշէսթէ տէօնմէյէ տէվամ իթտի, վէ սէֆինէնին սիւրաթը հարաքէթի եավաշ եավաշ արթարագ, վէ սաթհը տէրիատէն գաթի մէսաֆէ խալէրէք, սաղ սէլիմ Թօրէզ պօղազընըն թէհլիքէլի գայալըգը արասընտան չըգտը ։

23

Էֆրի սօմնիա, եանի խասթանըն րիւյալէրի .

Յունվարըն օնը օլան էրթէ կիւնի Նօթիլիւս, թաքրարէն պաշը սաաթտա օթուզ պէշ միլի միւթէճավիզ պիր սիւրաթլէ իլէրլէյօր իտի. բէրվանէնին տէվրի օ գատար սիւրաթլը իտի քի, կէօզլէրիմ հարաքէթինէ սայիք օլմայա մուգթէտիր օլմատըգը կիպի, սայմագ տախի գապիլ օլմայօր իտի.

Էլէքթրիք գուվվէթինին, Նօթիլիւսէ հարաքէթ, հէրարէթ վէ զիյա վէրտիքտէն մաադա, անը խարիճի հիւճիւմլէրտէն տախի միւտաֆաա վէ մուհաֆազա իթտիյինի տիւշիւնտիւքճէ, պու մուճիզէլի սէֆինէնին միմարը օլան զաթը մէհարէթ սահիպինին (գաբթան Նէմօնըն) մալիք օլտուղու գուվվէյի աքլիյէսինէ, պիր գաթ տահա հայրէթ իտիյօր իտիմ։

Տօս տօղրու ղարպ ճիհէթինէ կիտիյօր իտիք. Յունվարըն օն պիրինտէ 130 տէրէճէ թուլ, վէ 10 տէրէճէ արզը շիմալիտէ քէային, Կարբէնթար քէօրֆէզինին իպթիտայի շարգըյեսինի (արեքեան ծայր) թէշքիլ իտէն Ուէսսէլ պուրնունը տէօնտիւք։ Պուրալարտա տախի գայալար չօգ, ֆագաթ սէյրէք օլուպ, խարթատա իշար խոլմուշ իտի. Նօթիլիւս սուհուլէթլէ Մօնէյ գայալարընը սօլ թարաֆընա, վէ Վիքթօրիա թաշլըգլընը սաղ թարաֆընա պըրագարագ, եիւզ օթուզ տէրէճէ թուլ ալթընտա տօս տօղրու իլէրլէյօր իտի։

Գաբթան Նէմօ, Յունվարըն օն պէշինտէ Թիմօր տէնիզինէ վասըլ օլուպ, 122 տէրէճէ թուլ տայիրէսինտէ վագը, այնի խամ իլէ միւսէմմա ատանըն էօնիւն-

տէն կէչտի ։ Պին ալթը եիւզ եիրմի պէշ ֆարսախը մի-րէպպա վիւսաթը օլան պու ատա , Բաձա Թաալիի օլու-նան բըրէնալէրին էլի իլէ իտարէ օլունուր ։ Պու բըրէնա-լէր , մանզա թէմէտտիւն իչին , քէնտիլէրինի Թիմաձ (կոկորտիլոս) գիւլլիյէթինտէն ատտ իտէրլէր , պու սէպէպլէ ատանըն տէրունինտէ պուլունան տէրէլէր , մէզքիւր ճանավարլար իլէ տօլու օլուպ , ատէթա հիւքիւմտար այիլէսինտէն կիպի թէլագգը օլունարագ , խալգ թարաֆընտան հիւրմէթը ֆէվգէլատէյէ մազ-հար օլուրլար ։ Թիմաձլար , ալէլ ուսուլ մուհաֆազա վէ հագլարընտա նիւվազիշ օլունուպ հիմայէ վէ իանէ իտիլիր ․ հաթտա վագըթ վագըթ հէտիյէ օլարագ պա-գիրէ գըզլար վէրիլէրէք իտի ․ Թիմաձլարա զիյաֆէթ չէքիլիր իտի ․ հէլէ մուգատտէս ատա օլունան պու Թէլէրլէրէ զարար վէրէն էճնէպինին վայ հալինէ ․

Հէլէքի Նօթիւլիւսին , պու նէֆրէթամիզ հայվան-լար իլէ պիր կէօնա մինասիպէթի օլմատը ․ Թիմօր ա-տասը եալընըզ էօյլէն սուլարընտա , իքինճի սիւվարի մէվգըինի թային իթտիյինտէ կէօրիւնմիւշ իտի ․ Փէզա-լիք Թիմօր ատասընա թապի օլան վէ Բօթի թէսմիյէ իտիլէն քիւչիւք պիր ատայը խէյալ մէյալ սէչէպիլտիմ ։ Պու ատանըն գայալարը կիւյա գայէթ կիւզէլ օլմալա-ըը յըլա , Մալէզիլէրին էսկի բազարլարընտա բէք գըյ-մէթտար իմիշլէր ։

Պու նօգթատան պէտ իլէ Նօթիւլիւսին ճիհէթը ազիմէթի ճէնուպը գարպիյէ տէօնտիւ ․ սէֆինէնին պուրնը , պահրը Մուհիթի հինտիյէ չէվրիլմիշ իտի ․ Ա-ճէպա գափթան Նըմօ պիզի նէրէյէ կէօթիւրէճէք ի-տի , աճէպա Ասիա սէվահիլինէ՞ մի սօգուլաճագ , եօգ-սա Էվրօբա ճիհէթինէ մի թէգարրուպ իտէճէք , ֆա-գաթ գըթաաթը մէսքիւնէտէն (բնակաւոր ցամաքներ) նէֆրէթ իտէն գափթան Նըմօ իչին, պէօյլէ պիր ֆար-զիյաթտէ պուլունմագ աապէս իտի ․ Աճէպա ճէնուպէ տօղրո՞ւ մը էնէճէք , աճէպա Իւմիտ վէ Հօրն պուրուն-լարընը տօլաշարագ գութպը ճէնուպիյէ՞ մի թէվէճճիւհ իտէճէք , եօգսա Նօթիւլիւսին սէրպէսթճէ հարաքէ-թինէ էլվէրիշլի օլան պահրը Մուհիթի քէպիրէմի ավ-տէթ իտէճէք ․ Պուրալարընը միւսթագպէլ պիզէ պէ-յան իտէճէք իտի ։

Փարթիյէ , Հիբէրնիյա , Սէրինգափաթամ , վէ Ըս-գօտ գայալարընը կէչտիքտէն սօնրա , Յունվարըն օն տէօրտիւնճի կիւնի գարայը պիւթիւն պիւթիւնէ ղայպ իթտիք ․ Նօթիւլիւսին սիւրաթը հարաքէթի , թաա-ճիւպ օլունաճագ տէրէճէտէ խաֆիֆլէտի , կեահ սաթհը տէրեատէ, վէ կեահ սուլարըն ալթընտան եիւ-րիւյօր իտի ․

Պու էսնատէ գափթան Նըմօ , տէնիզին թապա-գաթը միւխթէլիֆէսինտէ (այլ և այլ խաւեր) պէրու-տէթ տէրէճէլէրի հագգընտա, մուհիմ թէճրիւպէլէր ի-լէ իշթիղալ իտիյօր իտի ։ Էքսէրիյէն պու կիպի թէտ-գըգաթը մուհիմմէ , աալի , նէթիճէսի մէճհուլ , վէ խա-թիմալի տախի միւշքիւլ օլան ալաթլար , եանի միղան իւլ հէրարէ (ջերմաչափ) իլէ իճրա օլունուր քի , չօգ տէֆա թազիգաթէ տայանամայըպ պիլլուրլարը գըրըլ-ըըր , վէ պու սուրէթլէ ճիտտի պիր սէմէրէ էլտէ իտի-լէմէզ ․ Լաքին գափթան Նըմօ , պիլաքիս պու կիպի ալա-թը մէճհուլէյէ միւրաճաաթ իտէճէք եէրտէ , պիզզաթ քէնտիսի տէնիզին ալթընա էնէրէք , իսթէտիյի մալիւ-մաթը ճիտտի վէ հագըգի սուրէթտէ ալըյօր իտի ․

Իշթէ պէօյլէճէ գափթան Նըմօ սու խազինէլէրինի տօլտուրարագ , վէ մաքինալարը սայէսինտէ գըրըճլա-մա աշաղը էնէրէք , օն տօգուզ պին մէթրօ գատար

տէրինլիյէ վասըլ օլուր ․ Պու թէճրիւպէլէրին սէմէրէ-սի օլարագ , այէլ ումում պին մէթրօ տէրինլիքտէ , տէօրթ պուչուգ տէրէճէ հէրարէթ գայըմ օլտուղու անլաշըլտը ․

Պու ատէմին քէմալի խահիշլէ իճրա իթտիյի պու թէճրիւպէլէրի թէտգըգ իտէրէք , քէնտի քէնտիմէ չէօյլէ տիւշիւնիւյօր իտիմ․ Աճէպա գափթան Նէմօ պու թէճրիւպէլէրի նէ մագսատա մէպնի եափըյօր , հէմ ճինսինին մէնֆաաթը իչի՞ն մի պու զահմէթլէրի իխթիյար իտիյօր իտի ․ լաքին պունա նա՞սըլ իհթիմալ վէրիլէպիլիր քի , պիր կիւն տէյիլսէ պիր կիւն , թահսիլ իթտիյի մալիւմաթըն սէմէրէսի , քէնտիսի իլէ պէրապէր տէնիզլէր ալթընտա մահվ ու նապուտ օլաճագ իտի ․ Աճէպա թէճրիւպէլէրինին սէմէրէսինի պանա՞ մը եօլլէթէճէք տիր , լաքին օ վագըթ պու սէյահաթըմըն պիր նիհայէթի օլաճաղընը ֆարզ իթմէք լազըմ կէլիր իտի քի , հէնուզ պու խուսուստա պիր իմարէ կէօրիւնմէյօր , տէմէքտէն իտիմ․

Հէր նէ հալ իսէ , գափթան Նէմօ , քիւրրէյի արզտա պուլունան տէնիզլէրին տէրունինտէքի հէրարէթի իրայէ իտէր օլան պիր թագըմ հիսապլար կէօսթէրտի ․ պունտան, ֆունուն ճիհէթինէ այըտ օլմայան խուսուսի պաղը մալիւմաթ մէյտանէ չըգարըպ միւթէնէպպիհ օլտում․

Յունվարըն օն պէշինճի կիւնի սապահլայըն , Գափթան Նէմօ իլէ պէրապէր կիւվէրթէ իւզէրինտէ կէզինմէքտէ իքէն , տէնիզ սուլարընըն իրայէ իթտիյի միւխթէլիֆ գաթըլըգլարըն հագգընտա մալիւմաթըմ օլուպ օլմատըղընը սուալ իթտի ․ Թապիյի մալիւմաթըմ օլմատըղընը իյթիրաֆ , վէ իլավէյի մէգալ իտէրէք ․

— Ոլում, հէնուզ պու խուսուստա ճիտտի սուրէթտէ թէտգըգաթ իտէմէմիշ տիր , տէտիմ․

— Պէն պու թէտգըգաթը պիզզաթ իճրա իթտիմ, վէ հագըգաթընը թաստիգ իտէպիլիրիմ, տէյու ճէվապ վէրտի ․

— Էյի ամմա , Նօթիւլիւս այրը պիր տիւնեա օլմաղըլա , քէնտի ալիմլէրինին էսրարը ֆէննիյէսի , քիւրրէյի արզա վասըլ օլամազ վէ թապիյի տէ իսթիֆատէ իտիլէմէզ ․

— (Պիր գաչ սանիյէ սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա) Հագգընըզ վար միւսիւ Արօնաքս , Նօթիւլիւս այրը պիր տիւնեա տըր , կիւնէշին էթրաֆընը տէվր իտէն սէյեարէլէր կիպի , Նօթիւլիւսին տախի քիւրրէյի արզ իլէ ասլա մինասիպէթի եօգ տըր ․ Մէսէլա Զօհալ (Երեւակ) նամ սէյեարէնին տէրունինտէքի ալիմլէրին էսէրինտէն , քիւրրէյի արզըն իսթիֆատէ իտէմէյէճէյի միսիլլու , Նօթիւլիւսին տախի սիզին տիւնեանըզա ասլա ֆայտէսի օլամայաճաղը թապիյի պիր հալ տըր ․ Ֆագաթ մատէմ քի թէսատիւֆ , իքիմիզին հայաթընը եէքտիկէրէ րապթ իթտի , իմտի թէտգըգաթըմըն նէթիճէսինի սիզէ անլաթապիլիրիմ․

— Պույուրըն գափթան էֆէնտի , սիզի տինլէմէքտէյիմ.

— Մուալլիմ էֆէնտի , մալիւմինիզ օլմագ կէրէք տիր քի , տէնիզ սույը , թաթլը սուտան տահա գաթը տըր ․ Ֆագաթ պու գաթըլըգ հէր եէրտէ պիր տէյիլ տիր ․ Մէսէլա թաթլը սուտան պիր տէրէճէ գաթըլըգ ֆարզ օլունսա , պահըր Մուհիթի Աթլասի տէ (Ատլանտեան Ովկիանոս) պինտէ եիրմի սէքիզ , պահըր Մուհիթի քէպիրտէ պինտէ եիրմի ալթը , վէ պահըր Սէֆիտտէ (միջերկրական ճերմակ ծով)պինտէ օթուզ․․․ գաթըլըգ մէվճուտ օլմասը լազըմ կէլիր ․

Գաբթան Նըմօնըն պու սէօզլէրինի տույտուղումտա, քէնտի քէնտիմէ, «Ա՛, տէմէք քի պու ատէմ պահրը Սէֆիտտէ տօլաշըյօր» տէմէք տէ իտիմ. Մումաիլէյհ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք ·

— Բէզալիք եունան տէնիզինտէ պինտէ օն սէքիզ օլտուղու կիպի, Վէնէտիք տէնիզինտէ տախի, պինտէ եիրմի տօգուզ գաթըլըգ պուլունուր, տէտի.

Պու սէօզլէրտէն գաբթան Նըմօնըն, Էվրօբա տէնիզլէրինտէն գաչմաղըգընը անլայըբ, պիզի աղ վագըթտան միւթէմէտին մահալլէրին սէվահիլինէ կէօթիւրէճէյինի խաթըրլար (յառաջ բերել) իտտիմ, վէ Նէտ-Լանտըն պու մատտէյի իշիտէրէք նէ տէրէճէ մէմնուն օլաճաղընը տիւշիւնտիւմ.

Պիր գաչ կիւնլէր պէօյլէճէ վագթըմըզը տէնիզ սուլարընըն թուզը տէրէճէսինի, անլէրին եագամօզ, վէ եախօտ խասսէյի էլէքթրիքիյէսինի (ելեքտրական յատկութիւն), էլվան վէ շէֆաֆիյէթինի (գոյն և թափանցկութիւն) թէտգըգաթլէ կէչիրտիք. Գաբթան Նըմօ, տայիմա պէնիմ իլէ նիւվազիշ վէ նէզաքէթլէ տավրանըյօր իտի. հէլէ իշպու թէճրիւպէլէրտէ կէօսթէրտիյի զէքեավէթ ու մէհարէթին տէրէճէսինի թային վէ թարիֆ իտէմէմ. Մուախխարէն պիր գաչ կիւն մումաիլէյհին եիւզիւնի կէօրէմէյիբ եալընըզ գալտըմ.

Յունվարըն օն ալթըսընտա Նօթիլիւս սաթհը տէրեատէն պիր գաչ մէթրօ աշաղըտա ույումուշ կիպի պիլա հարաքէթ տուրույօր իտի. Էլէքթրիք մաքինալարը իշլէմէտիյինտէն, սուլարըն ագընթըսըյըլա եօթէ պէրի սիւրիւլիւյօր իտի. Թայֆէլէրին մաքինայը թամիր իթտիքլէրինի ֆարզ իթտիմ.

Պու էսնատէ րէֆիգլէրիմլէ պէրապէր, զայէթ լաթիֆ վէ ճալիպը մէրագ պիր մէնզարէտէ հազըր պու-

լունտուգ, սալօնըն բէնչէրէլէրի աչըգ իտի, ֆագաթ Նօթիլիւսիւն ֆէնէրի եանմամըշ օլտուղունտան, տէնիզ սուլարընտա նիմ պիր գարանլըգ հիւքիւմ իթմէքտէ իտի. Պուլութլու վէ րիւզկեարլը օլան կէօյ, պահրը Մուհիթին թապագալարընտա ղայըր քեաֆի (անբաւական) պիր զիյա վէրիյօր իտի.

Շու հալտէ էն պէօյիւք պալըգլար պիլէ, չէքիլլէրի պէլլիսիզ կէօլկէ կիպի կէչիբ կիտիյօրլար իտի. Նակէհան Նօթիլիւս, զայէթ բարլագ պիր զիյա իչինտէ ղարգ օլտու. Էվվէլ էմիրտէ սէֆինէնին էլէքթրիք ֆէնէրի եագըլտը զաննիթտիմ, ֆագաթ սէրի պիր թէտգըգաթտան սօնրա եանըլմըշ օլտուղումը անլատըմ.

Նօթիլիւս, գարանլըգ արասընտա թէզեխիւրի զիյա իտէն (լոյսը աւելնալ) կէօզլէր գամաշտըրըճը պիր թապագայի ֆօսֆօրիյէ (փոսփորաբայլ խաւ) պէյնինտէ չալգանըբ տուրույօր իտի. պու հայրէթպախշ զիյա, պիր արայա կէլմիշ օլան միլեօնլարըլա զայէթ ուֆագ, վէ սօն տէրէճէ բարլագ պէօճէքլէրտէն հասըլ օլույօր իտի քի, սէֆինէնին թէքնէսինէ սիւրիւնտիւքճէ, զիյալէրի պիր գաթ տահա արթըբ, տիլ իլէ թարիֆ օլունմազ պիր մէնզարէյի միւնէվվէրէ իպրազ իտիյօր իտի. Նուր իլէ միւլէմմա օլան սուլարըն իչինտէ չիմչէքլէր չագըյօր կիպի հալլէր զահիր օլտու. պու չիմչէքլէր, շիտտէթլէ եանմագտա օլան պիր ֆուրընըն տէրունինտէ էրիյէն գուրշուն վէ մէատինի սայիրէ (մետաղներ) կիպի շուլէլէր սաչըլմագտա, վէ եէր պէ եէր պաշգա պաշգա նուրանի մէնզարէլէր աչըլմագտա իտի. Պունլար, պիր սուրէթլէ զարիպէտէ էթրաֆընտաքիլէրին գուվվէյի թէնվիրիյէսինի (լուսեղէն զօրութիւն) իզալէ իտէյօր իտի. Իչինտէ պուլունտուղումուզ թապագայի պահրիյէյի ֆօսֆօրիյէ (ծովային փոսփորափայլ խաւեր)

պիզիմ հէր զէմանքի թէնէֆֆիւսիւմիզէ ասլա պէնզէ-մէյօր իտի. պու զիյալէրին իչինտէ հարիք իւլ ատէ պիր շիտտէթ, վէ պիր հարարէթ կէօրիւնմէքտէ իտի, եանի պու շուլէյի ֆօսֆօրլյէ արասընտա, ատէթա սարը հայալ նիւմայան (յայտուլ) օլմագտա իտի:

Պիլ հագըգա միւթալաալարըլա պիրիքմիշ տալը ճիւր-մինտէ, վէ ուֆագ պուզ պարչալարը կիպի շէֆֆաֆ (թա-փանցիկ) սու պէօճէքլէրի եղղընթըլըը արասընտա պու-լունույօր իտիք: Պու հայվանճըգլարըն զիյայի թապի-յէլէրի (բնական լոյս) տէնիզ անալարը, տէնիզ եըլ-տըզլարը, տէնիզ կէլինճիք չիչէքլէրի, վէ տահա պուն-լարա միւմասիլ ֆօսֆօրլու նէպատաթը հայվանիյէնին սաչտըգլարը զիյալէրէ իլավէ օլունարագ, թարիֆի ղայրի գապիլ պիր տէրեայի նուրանի թէշքիլ իթմէք-տէ իտիլէր:

Նօթիլիւս, պիր գաչ սաաթ պու շէֆֆաֆ վէ նուր-լու միւնէվվէր տալկալար արասընտա չալգանտը. Ղա-յէթ իրի տէնիզ հայվանաթը, կէօզիւմիւզ էօնիւն-տէն կէչմէքլէ հայրէթիմիզի գաթ պէ գաթ արթըըր-յօրլար իտի. Պու եանմայան աթէշին արասընտա Սէ-մէնտէրլէր (1) կիպի կիթմէքտէ օլան սէրի իւլ հարա-քէ Խօրօզպինալէրին, եօրուլմագ պիլմէյէն տէնիզ Տօմուզլարընըն, վէ իւչ տէօրթ մէթրօ պօյունտա գը-լըճ պալըգլարընըն, ֆուրթունալարըն գուհուրինի խա-պար իտէն պու ղարիպ հարաքէթլէրինի թէմաշա իթ-մէքտէն տօյամայօր իտիմ, գըլըճ պալըգլարընըն տէհ-շէթլի գըլըճլարընը, Նօթիլիւսին ճամլարընա չարփ-

(1) Ֆարսիտէ Սէմէնտէր, վէ Էրմէնիճէտէ Սալամանդր տէնիլէն պու ղարիպ հայվան, աթէշտէ եաշար, վէ աթէշ սէօնիւնճէ քէնտի տէ հէլագ օլուր.

տըգլարը, հէմ զէվգիմէ կիթմէքտէ, վէ հէմտէ տէհ-շէթիմի մուճիպ օլմագտա իտի: Պատէհու հատտըզ հիսապըզ ուֆագ պալըգլար կէչտիլէր. Պունլարըն ի-չինտէ, Նէվ պէ Նէվ Մանճընըգ պալըգլարը, ըշըգլա-րագ եիւզմէքտէ օլան ճընս ճընս ուսկումրուլար, թիւր-կէր պալըգլարը, ըսգօրբիթլէր, վէ տահա պունլար կիպի րէնկեամուզ հայվանաթը պահրիյէնին ճինսլիւշ ու րէֆթարընը սէյր իթտիմ:

Պու մէնզարէյի հարիք իւլ ատէ, ատէթա սիհիր ալամէթի իլէ մէյտանէ կէլմիշ կիպի պիր հալ իպրազ իտիյօր իտի. Պէլքի ուֆուգի հալէլէր (մթնոլորտական դէպքեր), իշպու մէնզարէնին գուվվէթինի արթըըր-յօր իտի. Պէլքի շիտտէթլի պիր ֆուրթունա, սաթհը տէրեայը ալթիւսթ իտիյօր իտի. Լաքին Նօթիլիւս պիր գաչ մէթրօ տէրինլիքտէ քէմալի սիւքիւնէթլէ կիտէ-րէք հիչ պիր շէյ հիսս իթմէյօր իտի:

Իշթէ պէօյլէճէ տայիմա հարիք իւլ ատէ, վէ եէք-տիկէրինտէն միւճիզէլի մէնզարէլէրին թէմաշասըյլա եօլումուզա տէվամ իտէյօր իտիք: Գօնսէյլ, միւթա-տը միւճիպինճէ հայվանաթը պահրիյէ իլէ, հայվանաթը նէպաթիյէյի, պալըգլարը, ախթապօթլարը, վէ պէօ-ճէքլէրի թասնիֆ էտիպ տուրույօր իտի: Վագիթլէր չա-պըգ չապըգ կէչմէքտէ, վէ Նէա տախի ատէթի կիպի, Նօթիլիւսին մաթպախընտա բիշէն թաամլարըն նէվինի արթըրմայա սայ իթմէքտէ իտի. Ատէթա սալյանկօզ-լէր կիպի, գապուղըմըզըն տէրունինտէ գարանլըգ գալ-մայա ալըշտըգ: Տօղրուսը հագիգի պիր սալյանկօզ օլմանըն միւշկիւլ պիր շէյ օլմատըղընը շու հալտէ թաստիգ իտէպիլիրիմ:

Կէչիրտիյիմիզ պու էօմիւր, պիզի սուհուլէթլի վէ թաթլը կէօրիւնիւպ, րույի զէմինտէ պաշգա կէօնա

պիր հայաթ օլաճաղընը թասավվուր իթմէյօր իտիք. ֆագաթ պու արալըգ վուգու պուլան պիր հատիսէյի ֆէվգէլատէ, պուլունտուղումուզ հալին ղարապէթինի պիզէ իխթար իթտի։

Նօթիլիւս, Յունվարըն օն սէքիզինտէ 105 տէրէճէ թուլ, վէ 15 տէրէճէ արզտա պուլունույօր իտի։ Հէվա, շիտտէթլի պիր ֆուրթունա զուհուրընը իյմա էթտիյի կիպի, տէնիզտէ բէք սէրթ իտի. Շարգ ճիհէթինտէն շիտտէթլի պիր րուզկեար էսէյօր իտի։

O էսնատէ կիւվէրթէ իւզէրինտէ պուլունույօր իտիմ, իքինճի սիւվարի, թայինի մէվգը իթմէքլէ մէշղուլ իտի. Հէր կիւնքի մութատ օլան սէօզլէրին սէօյլէմէսինի պէքլէյօր իտիմ, ֆագաթ օ կիւն անլայամատըղըմ պաշգա պիր սէօզ թէլաֆֆուզ իթտի։ Տէրհալ գափթան Նըմօ տախի կիւվէրթէյէ զահիր օլտու. Մումաիլէյհ տիւրպինի իլէ ուֆուգը թէտգիգէ պաշլատը։

Գափթան Նըմօ պիր գաչ տագիգա պիլա հարաքէթ մուայէնէտէն սօնրա տիւրպինի աշաղը ալըբ, իքինճիսի իլէ օն գատար սէօզ թէաթի իթտի. Իքինճի սիւվարի բէք մութէհէյյիր պիր հալտէ պուլունուբ, թէէսսիւրինի ղապթ իթմէյէ ղայրէթ իտիյօր իտի։ Գափթան Նըմօ իսէ մութատը վէճհլէ պիֆիւթուր պիր թավրտա պուլունույօր իտի, մամաֆիհ մումաիլէյհ պաղը իթիրազլար տէրմիեան իթտի, վէ իքինճիտէ տէլայիլի մուսպիթէ իլէ րէտտ եօլու ճէվապլար վէրմէքտէ իտի քի, պունըն պէօյլէ օլմասը, մուքապէլէնին սուրէթը ճէրէյանընտան անլայապիլտիմ։

Պէնտէ քէմալի տըգգաթլա գափտան Նըմօ իլէ իքինճիսինին պագտըղը ճիհէթէ աթֆը նազարը մէրագ իթտիմ իսէ տէ, հիչ պիր շէյ կէօրէմէյօր իտիմ։

Ուֆուգտա, հէման պիր խաթ իւզրէ կէօյ իլէ տէ-

նիզ պիրպիրինէ գարըշմըշ կիպի, սու իլէ հէվատէն պաշգա պիր նօգթա կէօրիւնմէյօր իտի։

Գափթան Նըմօ, տահա պանա պագմագսըզըն, վէ եախօտ պէնի կէօրմէյէրէք կիւվէրթէ իւզէրինտէ պիր աշաղը պիր եօգարը կէզիպ տուրույօր իտի։ Մումաիլէյհին տավրլարը սէպաթլը իսէ տէ, մութատը կիպի բէք տէ մունթազամ տէյիլ իտի. Պաղը պաղը գօլլարը խաչվարի կէօյսիւ իւզէրինտէ օլտուղու հալտէ տէնիզէ պագըյօր իտի։ Աճէպա պու ատէմ, հատտ ու բայանը օլմայան ուֆուգտա նէ՞ արայօր իտի։ Նօթիլիւս, էն եագընըմըզտա պուլունան գարատան, պիր գաչ միլ ուզագ պուլունմագլա, նէ՞ կէօրմէք իսթէյօր իտի։

Իքինճի սիւվարի թէքրար տիւրպինի էլինէ ալըբ ուֆուգը թէտգիգ իթմէքտէ, սէրի ատըմլար իլէ եիւրիւմէքտէ, վէ պաղէն տախի հիտտէթլէ այագլարընը եէրէ վուրմագտա իտի։ Գափթան Նըմօ իսէ տահա վագարընը պօզմատը։

Էլպէթթէ չօգ կէչմէտէն պու սըրրա վագըֆ օլաճագ իտիմ, զիրա գափթան Նըմօնըն էմրի իլէ բէրվանէ, պիր սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ տէօնմէյէ, վէ սէֆինէ տախի օ նիսպէթտէ հարաքէթ իթմէյէ պաշլատը։

Պու էսնատէ իքինճի սիւվարի, պիր տահա գափթանըն նազարը տըգգաթընը ճէլպ իթմիշ օլմալըլա, Նըմօ տիւրպինինի ուֆուգա աթֆ իթտի, վէ իքինճիսի թարաֆընտան իշարէ իտիլէն նօգթայը ուզուն մուտտէթ թէտգիգա գօյուլտու։ Պէն իսէ, պու հալլէրէ սօն տէրէճէ մէրագ իթմիշ օլտուղումտան, տէրհալ սալօնա էնտիմ, վէ տայիմա իսթիմալ իթտիյիմ կիւզէլ տիւրպինի ալըբ եօգարը չըգտըմ, վէ տիւրպինին ուճունը կիւվէրթէ իւզէրինտէքի ֆէնէրին գա-

փէսի խուզէրինէ վազ պիլէ, ուֆուգը մուայյէնէ իթմէյէ հազըրլանտըմ։

Հէնուզ կէօզլէրիմի տուրպինին ճամընա վազ իթմէմիշ իքէն, տուրպին էլիմտէն գափըլտը։

Արգամա տէօնտիւմ, գափթան Նէմօ գարշըմտա տուրույօր իտի. մումաիլէյհին սիմասը օ գատար թէպէտտիւլ իթմիշ իտի քի, կիւճ հալ իլէ քէնտի օլտուղունը թանըյապիլտիմ. չաթըլմըշ գաշլարը ալթընա աթէշնաք կէօզլէրի՝ հիտտէթ գըղըլճըմլարը սաչմագտա իտի. տիշլէրի նըսֆէն մէյտանէ չըգմըշ, խումուգլարընը սըգմըշ, վիճուտի սընըր թահրիքի իլէ տօղրուլմուշ, վէ պաշը օմուզլարը արասընա չէքիլմիշ իտի. վէլ հասըլ պու ատէմին շու հալինտէ հիտտէթ, շիտտէթ վէ ատավէթտէն պաշգա պիր շէյ կէօրիւնմէյօր իտի, պիլա հարաքէթ հէյքէլ կիպի տուրույօր իտի. էլիմտէն գաչմըշ օլտուղու տուրպինիմ, այագլարը ալթընա տուշմիւշ իտի։

Աճապա գայրի իխթիյարի օլարագ գափթանըն հիտտէթինի պէ՞ն մի տավէթ իթտիմ, աճէպա պու ատէմ, պէնի, Նօթիլիւսին միւսաֆիրլէրինէ, անլամալարը մէն իտիլմիշ օլան պիր սըրրա վագը՞ֆ մը զան իտիյօր իտի։

Խա՛յր, գափթանըն հիտտէթ ու շիտտէթի պանա գարշը տէյիլ իտի. մումաիլէյհ ասլա պանա պագմայըբ, կէօզլէրինի՝ տայիմա ուֆուգտաքի գայրի չէֆֆաֆ (անթափանցելի) պիր նօգթայէ աթֆ իթմիշ իտի։

Նիհայէթ իւլ էմր գափթան Նէմօ՝ հիտտէթ ու շիտտէթինի զապթ իլէ, թէպէտտիւլ իթմիշ օլան սիմասը, էվվէլքի հալի սուքունէթի քէսպ իթտի, վէ անլաշըլմազ լիսանըյլա իքինճիսինէ պիր գաչ սէօզ

սէօյլէտիքտէն սօնրա, պանա խիթապ իտէրէք, ամիրանէ պիր սէտա իլէ.

— Միւսիւ Արօնաքս, պէնի սիզի իլէ րապթ իտէն, խանի սէֆինէմտէ իգամէթինիզէ միւսաատէ օլունտուղու վագըթ, գապուլ իթտիյինիզ շարթլարտան պիրինին իճրասընը թալէպ իտէրիմ, տէտի։

— Գույուրուն էֆէնտիմ, նէ՞ էմրինիզ վար, նէ՞ թալէպ իտիյօրսունուզ։

— Սիզ վէ արգատաշլարընըզ, պիր օտայա գաբանաճագ. վէ սէրպէսթլիյինիզի պատէ իթմէյի մինասիպ կէօրտիւյիւմ վագթէ գատար օրատա գալաճագսընըզ։

— Էմր սիզին տիր գափթան էֆէնտի, լաքին զաթը ալինիզէ պիր սուալ իրատ իտէպիլի՞րմիյիմ։

— Խա՛յր, ասլա միւսաատէ իտէմէմ։

Պու ճէվապը ըէտտ իւզէրինէ սուքութ իթտիմ, զիրա մուգավէմէթ միւմքին օլամայաճաղընտան, շարնաչար իթաաթէ մէճպուր օլտում։

Նէտ-Լանտ իլէ Գօնսէյլին սաքին օլտուգլարը գամարայա էնիպ, գափթանըն էմրինի քէնտիլէրինէ թէպլիղ իթտիմ։ Գանատալընըն՝ պու խապէրի նասըլ թէլագգը իթտիյինի, գարիյինի քիրամըն թասավվուրընա իհալէ իտէրիզ։ Զաթէն Նէտ-Լանտ, հիտտէթ ու շիտտէթ իպրազընա վէ քիւֆիւր իթմէյէ մէյտան պուլամատը. զիրա գափընըն էօնիւնտէ պէքլէյէն տէօրթ նէֆէր թայֆէլէր, պիզի, իչ կէճէյի կէչիրտիյիմիզ մահուտ օտայա կէօթիւրիւպ, գափույը սըգը սըգըյա իւզէրիմիզէ գափատըլար։

Նէտ-Լանտըն բրօթէսթօսընա, խալընըզ գափընըն գափանմասըյլա ճէվապ վէրիլտի։ Գօնսէյլ իսէ.

— Պունըն մանասը նէ օլտուղունը էֆէնտի լութ-

ֆէն պէյան իտէ՞ր մի, տէյու սուալ իթտի ։

Վուգուաթը հալի րէֆիգլէրիմէ պէյան իթտիմ, անլէր տէ պէնիմ կիպի հիչ պիր շէյ անլամայըփ թէաճիւպ իթտիլէր ։

Ֆագաթ պէն տէրհալ մուլահազաթէ տալըփ վուգուաթէ հիչ պիր մանա վէրէմէյօր իտիմ։ Գափթան Նըմօնըն հէյէճանը սիմասը խաթըրըմտան չըգմայօր իտի. Մանթըգա մութապըգ հիչ պիր ֆիքիր պէշէրիւ իտէմէյուպ, անճագ մաէլէսիֆ վէ մանասըզ ֆարզիյաթա տալմըշ իքէն, Նէտ-Լանտըն սէտասը պէնի ույանտըրտը ։ Գանատալը ։

— Օ՛, թաամըմըզ հազըր իմիշ, տէտի ։

Ֆիլ հագըգա սօֆրամըզ մուքէմմէլ սուրէթտէ հազըր տուրույօր իտի ։

Հիչ շիւպհէ եօգ քի, գափթան Նըմօ, Նօթիլիւսին սուլաթընը ալթըրմալարընը էմր իթտիյի վագըթ, պու խուսուսը տախի ունութմայըփ, լազըմ կէլէն էմրի իթա իթմիշ իտի ։

Գօնսէյլ. – Էֆէնտիյէ պիր թավսիյէ իտէճէյիմ, աճապ մուսաատէ իտէրլէ՞ր մի ։

— Սէօյլէ օղլում։

— Էֆէնտի լըյըգըյլա թաամ իտէրսէ, մուտէպպիրանէ տավրանմըշ օլուր, զիրա նէ վուգու պուլաճաղընը պիլէմէյիզ։

— Հագգըն վար, Գօնսէյլ։

Նէտ-Լանտ. – Թէէսսիւֆ օլունուր քի, եալընըզ մութատ օլան թաամը կէթիրմիշլէր, պունլարըն հէբսի տէ տէնիզ մահսուլը տըր, պէն իսէ պունլարտան պըգտըմ։

Գօնսէյլ. – Թէշէքքիւր իթսէնէ տօսթում, եա հիչ թաամ կէթիրմէսէլէր իտի նէ՞ եափաճագ իտիք ։

Գօնսէյլին պու իթիրազը, Նէտ-Լանտըն իշթիհալէրինէ խիթամ վէրտի ։

Սօֆրայա օթուրուպ սուքութլէ թաամ իթտիք, պէն բէք ազ եէտիմ, Գօնսէյլ տէ սայըր զօր իլէ, վէ իհթիյաթէ րիայէթէն պիր ազ շէյ եէտի. Նէտ-Լանտ իսէ, մութատը վէճհլէ հիչ պիր լօգմա զայի իթմէքսիզին տօյա տօյա գարնընը տօյուրտու ։ Թաամ պիթտիքտէն սօնրա հէր պիրիմիզ ույուշուգ պիր հալ իլէ օթուրտուղումուզ եէրտէ գալա գալտըգ ։

Պու էսնատէ օտայը թէնվիր իտէն մունէվվէր գըլօպ սէօնէրէք, գօյու պիր գարանլըգ իչինտէ գալտըգ. Չօգ կէչմէտէն. Նէտ-Լանտ ույգույա տալտը, լաքին նէ զարիպ հալ, Գօնսէյլ տէ Գանատալըյա իմթիսալ իտուպ ույուտու. Աճէպա րէֆիքլէրիմի պէօյլէ պիրտէն պիրէ ույգույա սէվգ իտէն նէ՞ տիր տէյու, քէնտի քէնտիմէ տուշիւնիւպ տուրուրքէն, պէն տէ շիտտէթլէ ույգում պասթըղընը հիս իթմէյէ պաշլատըմ։ Պու զայիֆ թապի (անբնական) ույգույա մուգավէմէթ իթմէք նիյէթի իլէ կէօզլէրիմի գապամագ իսթէմէյօր իտիմ, լաքին մուվաֆֆագ օլամայօր իտիմ, կէօզլէրիմ պիլա իխթիյար գաբանըյօր իտի, պաշըմ տէօնմէքտէ օլուպ քէտէրէնկիզ պիր սայըգլամագա տուչար օլտում։

Հիչ շիւպհէ եօգ քի գափթան Նըմօ եարաճագ իչինի կիզլէմէք էֆքեարըյըլա, պիզի հապս իթմէքլէ իքթիֆա իթմէյուպ, ույութմագ տա իսթէմիշ, վէ եէտիյիմիզ թաամլարա ույգու տավէթ իտիճի էճզալար գարըշտըրմըշ իտի ։

Պու էսնատէ Նօթիլիւսին գափագլարը գափանտը, տէնիզ տալկալարը թահրիքի իլէ սէֆինէնին խաֆիֆ սուրէթտէ սալլանմասը մուհագգագ իտի. Նօթիլիւս, ալա հարաքէթ իթմէյօր կիպի զանն օլունմագ-

տա իտի ։ Անճագ սաթհը տէրեատէն աչագա՛ մը էնմիշ իտի , անճագ պաշրը Մուհիթին գարընտաքի գայի մութէհարրիք սուլարըն իչինէ՛ մի կիրմիշ իտի ։

Ույգույա մուգավէմէթ իթմէք իսթէտիմ իսէ տէ մումքին օլամատը , Թէնէֆֆուսում զաաֆէթ քեսպ իթտի , վիճուտումին հէր թարաֆընը պիր էճէլ պ՛րու-տէթի իսթիլա իթմէքտէ օլտուղունը հիսս իթտիմ, կէօզլումին գարարլարը պիրէր գուրշուն կիպի աղըրլաշըպ գարանըլար , սայըգլամա իլէ գարըշըգ ի-զաճ իտիճի պիր ույգունըն թահտը հուքմունտէ գալ-տըմ . Նիհայէթ խայալաթը մուտհիշ վէ մէխուլ զա-ալը օլուպ , քէնտիմտէն պի խապէր պիր հալ իլէ ույ-գույա տալտըմ ։

24

Գայա Էրըլընթըսը .

Էրթէ կիւնի սապահլայըն ույանտըղըմտա , պա-շըմտա ասըլ պիր աղըրլըգ հիսս իթմէտիմ, քէնտիմի գամարամըզըն խաթըրլըմտա կէօրտիւք սօն տէրէճէ թէաճճուպտէ գալտըմ . Շիւպհէսիզ ըէֆիգլէրիմ տախի հիչ պիր շէյ տույմագսըզըն քէնտի օտալարընա նագլ իտիլմիշլէր իտի . Օ կիճէ քի վուգու պուլան հալլէր-տէն անլէրին տախի խապէրտար օլմատըգլարը աշիքեար իտի ։ Պու էսրարը քէշֆ իթմէք զըմընտա , իւմիտիմի մուսթագպէլտէ վուգու պուլաճագ թէսատուֆաթէ հասր իթտիմ.

Օտամըզըն տըշարը չըգմագ իսթէտիմ, անճագ էվվէլքի կիպի սէրպէ՛սթ մի, եօգսա մահպուս մը իտիմ, խայր , սէրպէսթ իտիմ, տէրհալ գափըյը աչըպ տար եօլտան կէչէրէք օրթա նէրտիվանտէն եօգարը չըգ-տըմ , իքի ագշամտան գափալը օլան գափագլար աչըգ օլմագլա , հէմէն կիւվէրթէյէ չըգտըմ ։

Նէտ-Լանտ իլէ Գօնսէյլ օրատա պէնի պէքլէմէք-տէ իտիլէր . Մէրգումանը իսթիճվապ իտուպ , պէնիմ կիպի հիչ պիր շէյտէն խապէրտար օլմատըգլարընը ան-լատըմ, անլէր տախի աղըր պիր ույգույա տալմըշլար , վէ սապահլէյին քէնտիլէրինի օտալարընտա պուլմագ-լա տուշարը հայրէթ օլմուշլար իտի ։

Նօթիլիւս իսէ , հէր վագըթքի կիպի սաքին , վէ էսրարէնկիզ (ծածկախորհուրդ) պիր հալտէ պուլու-նուպ , մութատըլ պիր սիւրաթլէ , սաթհը տէրեատէ չալգալանարագ իլէրլէյօր իտի ։ Սէֆինէնին տէրունուն-տէ հիչ պիր թէպէտտիւլաթ վագը օլմամըշ կիպի կէօ-րիւնիյօր իտի ։

Նէտ-Լանտ , քէսկին կէօզլէրի իլէ ուֆուգը մուա-յէնէ իթտի իսէ տէ , հիչ պիր շէյ կէօրէմէտի ։ Շարգ ճիհէթինտէն քէմալի շիտտէթլէ էսէն ըուզկեարտան տէնիզ տալկալանմագտա , վէ Նօթիլիւս տախի խա-ֆիֆճէ սալլանմագտա իտի ։

Նօթիլիւս , հէվայը թէճտիտ իթտիքտէն սօնրա օն պէշ մէթրօ տէրինլիքտէ կիտիյօր իտի քի , լազըմ կէլտիկի հալտէ գօլայճա սաթհը տէրեայէ չըգապիլէ-ճէք իտի ։ Սէֆինէնին մութատը խիլաֆընտա օլան պու հալ , Յունվարըն օն տօգուզունճու կիւնի պիր գաչ տէ-ֆա թէքէրրիւր իթտի , եանի Նօթիլիւս սըգ սըգ ըու-յի տէրեայէ չըգտը ։ Իքինճի սիւվարի կիւվէրթէյէ չը-գըպ , մութատ օլան մահուս սէօզիւ թէլաֆֆուզ իթ-տի ։

Գափթան Նէմօ իսէ հիչ կէօրիւնմէյօր իտի, անճագ հէյքէլ կիպի սաքիթ ու սամիթ օլան խըտմէթքեարտէն պաշգա քիմսէյի կէօրէմէտիմ.

Սաաթ իքի սուլարընտա, սալօնտա օթուրուպ մուհարրէրաթըմը թանզիմ իթմէքլէ մէշղուլ իքէն, նակէհան գափթան Նէմօ գափըյը աչարագ կիրտի, քէնտիսինի սէլամլատըմ. Մումաիլէյհ տախի հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէքսիզին խաֆիֆ սուրէթտէ պաշըյլէ սէլամ՝ իթտի. Իւք կիճէքի վուգուաթ հաղգընտա պիր իյզահաթ վէրէճէք իւմիտի իլէ թէքրար իշիմէ միւպաշէրէթ իթտիմ, ֆագաթ հիչ պիր շէյ սէօյլէմէտի. Մումաիլէյհին եիւզիւնէ պագտըգըմտա, սիմասընտա եօրկունլուգ, վէ գըզարմըշ օլան կէօզլէրինտէ ույգուսուզլուգ էսէրի կէօրտիւմ, վէլհասըլ գափթան Նէմօնըն հալինտէ, աշիքեար սուրէթտէ պիր հիւզն ու քէտէր կէօրիւլմէքտէ իտի. Կիտէր կէլիր, օթուրուր գալգար, ռասթ կէլէ էլինէ պիր քիթապ ալըր օգումատան էլինտէ գօր, տիվարտէն ասըլը ալաթլարը թէտգիգ իտէր. Խուլասայի քէլամ պու վագտըլը ատէմ պի գարար պիր հալ իլէ հիչ պիր եէրտէ օթուրամայօր իտի.

Նիհայէթ իւլ էմի եանըմա թէգարրուպ իտէրէք.

— Միւսիւ Արօնաքս, թէպապէթէ աշինալըգընըզ վա՞ր մը տըր, տէյու սուալ իթտի.

Ասլա պէօյլէ պիր սուալէ մունթազըր օլմատըգըմ իչին, պիր միւտտէթ ճէվապ վէրմէքսիզին եիւզիւնէ պագտըմ. Մումաիլէյհ թէքրարէն քէլամէ աղազ իտուպ.

— Հէքիմլիյինիզ վա՞ր մը տըր տէյօրում, զիրա մէսլէքինիզտէ պուլունանլարտան չօգլարը իլմի թէպապէթէ աշինա իտիլէր. Մէսէլա Կրաթիօլէ, Մօրէն-Թանտան վէ սայիրլէրի հէքիմ իտիլէր, տէտի.

— Էվէթ էֆէնտիմ, մէնզուրի հասթային ալ չօգ

հէքիմլիյիմ վար, հաթթա պիր արալըգ խասթախանէլէրտէ խըտմէթ տախի իթմիշիմ, մուզէխանէյէ կիրմէյիմտէն պիր գաչ սէնէ էվվէլ իճրայի թէպապէթ իթմէքտէ իտիմ.

— Բէք ալա էֆէնտի.

Գափթան Նէմօնըն, վէրտիյիմ ճէվապտան խօշնուտ գալտըգընը անլատըմ, ֆագաթ էֆքեարընը քէշֆ իտէմէտիյիմտէն, նէնի սուալլէր իթմէսինէ մունթազըր օլտում, մումաիլէյհ պիր սանիյէ գատար տիւշիւնտիւքտէն սօնրա.

— Միւսիւ Արօնաքս, լութֆէն թայֆէլէրիմտէն պիրինի թէտավի իթմէյէ հիմմէթ իտէ՞րմիսինիզ, տէտի.

— Խասթա՞ մը վար.

— Էվվէթ էֆէնտիմ.

— Բէք ալա, Էլիմտէն կէլէնի եափմագա հազըրըմ.

— Էօյլէ իսէ պույուրուն.

Իթիրաֆ իտէրիմ քի եիւրէյիմ աթըյօր իտի, պունըն սէպէպինի պիլմէզ իսէմտէ, ֆագաթ կիճէքի վագաա իլէ, սէֆինէնին ատէմլէրինտէն պիրինին խասթալըղը արասընտա, էսէֆամիզ պիր մինասէպէթ օլաճագընը թախմին իտիյօր իտիմ. Վէ պու էսրարը միւտահիշէ իսէ, խասթաթան զիյատէ էնտիշէմի մուճիպ օլույօր իտի.

Գափթան Նէմօ, պէնի սէֆինէնին արգա թարաֆընա կէօթիւրիւպ, թայֆէլէրին գամարասընա եագըն պիր օտաճըգա իտխալ իթտի.

Պու օտատա թագրիպէն գըրգ եաշընտա զանն օլունան պիր ատէմ եաթըյօր իտի, չախսը մէրդում գավի իւլ պինէլէ օլուպ, սիմասընտան՝ ին-

կիպի, եախօտ Սաքսօն ճինսինէ մէնսուպ օլտուղունը անլատըմ.

Խասմըմըն ուզէրինէ էյիլէրէք, մէրտումըն եալընըզ խասթա օլմայըպ, իլլա մէճրուհ (վիրաւորեալ) տախի օլտուղունը կէօրտիւմ, գանը պէզլէրէ սարըլմըշ օլան պաշը՝ իքի գաթ չիլթէլէր ուզէրինէ վազ իտիլմիշ իտի. սաչլարընը չէօզիւպ չըգարտըղըմտա, մէճրուհ, իքի կէօզլէրինի եուզիւմէ նասըպ իթտի, վէ մէզգալը չէքէրայէթտէ պիր սէօզ թէլաֆֆուզ իթմէքսիզին մուամէլաթըմա մուսաատէ իթտի.

Պիչարէնին եարէսի բէք մուտհիշ իտի. գաֆասը՝ ալաթը ճէրիհէ իլէ պարչալանմըշ օլուպ, պէյնի՝ տէրինճէ ճէրհ իտիլմիշ օլտուղու հալտէ կէօրիւնիւյօր իտի. Սիյահ չարապ րէնկինտէ գան բըխթըլէրը, չիտէթլէ ճէրիհէտար օլան պէյնինի սէթր իթմիշ օլուպ, պէյնինէ թէհլիքէլի պիր ուֆունէթ կէթիրմիշ իտի. Քէզալիք մէճրուհըն թէնէֆֆիւսի աղըրլաշմըշ օլտուղու կիպի, սիմասընտա տախի թէշէննիւճլիւ ըզթըրապ նէօվպէթի էսէրլէրի կէօրիւնիւյօր իտի.

Մէճրուհըն նապզընը մուայէնէ իթթիմ, ղայէթ աղըր սուրէթտէ աթըյօր իտի. այագլարը ըլա վիճուտինին պաշգա գըսըմլարը սողումաղա պաշլամըշ իտի. Խուլասայի քէլամ պիչարէ ալըմճըղալ, էճէլ բէնչէսինէ տիւշմիւշ օլուպ, աղ վագըթտան թէսլիմի րուհ իտէճէյի աշիքեար իտի. Մումքին մէրթէպէ եարէսինի պաղլատըգտան սոնրա, Գաբթան Նըմօյա թէգարրուպ իտէրէք·

— Պու ճէրիհէ նասը՞լ վէ նէտէն խասըլ իթտի, տէյու սօրտուղումտա, մումաիլէյհ իզահաթ վէրմէք իսթէմէյիպ·

— Նա՞սըլ օլտուղունը պիլմէնիզին նէ՞ լիւզումը վար,

Նօթիլիւսին պիր միւսատէմէսինտէն, մաքինանըն մանիվէլալարընտան պիրի գըրըլըպ պու զավալլընըն պաշընա չարփտը: Ճէրիհէսի հագգընտա նէ էֆքեարտասընըզ. իֆագաթը մումքին օլապիլէճէ՞ք մի.

Տօղրուսը ճէվապ վէրմէքտէ թէրէտտիւտ իտիյօր իտիմ. Գաբթան Նըմօ, թավըրըմտան իշին վէխամէթինի քէշֆ իտէրէք·

— Սէօյլէյէպիլիրսինիզ մուալլիմ էֆէնտի, իհթիրազ իթմէյինիզ, զիրա մէճրուհ Ֆրանսըզճա պիլմէզ, տէտի.

— Իքի սաաթտան վէֆաթ իտէճէք տիր:

— Գուրթարըլմասըն չարէսի եօ՞գ մը տըր,

— Եօգ տըր.

Գաբթան Նըմօնըն էլլէրի պիւզիւլտիւ, վէ գաթան աղլամայա մէյալ զաննը իթմէտիյիմ սիմասընտան իրի իրի կէօզ եաշը տանէլէրի տէօքիւլմէյէ պաշլատըղընը կէօրիւպ թէաճճիւպ իթթիմ.

Եավաշ եավաշ էճէլին գուճաղընա տիւշմէքտէ օլան մէճրուհը պիր տահա մուայէնէ իթթիմ. Էճէլ եաթաղընը թէնվիր իտէրէք օլան էլէքթրիքին զիյասը իլէ, պէնզինին սաբ սարը քէսիլմիշ օլտուղունը կէօրտիւմ. Զէքեավէթ վէ մէթանէթ ասարը իպրազ իտէն ալնը, վագթինտէն էվվէլ պուրուշմուշ օլմաղըլա, միւտէթը մէտիտէ չէքտիյի սէֆալէթի ըզհար իտիյօր իտի. Հալէթը նէզիյէտէ (հոգեվարք) պուլունան պիչարէ մէճրուհըն սարֆ իտէճէյի սօն սէօզլէրինտէն, հայաթընըն էսրարընա ափեահ օլմագ իսթէտիմ իսէ տէ, ֆագաթ Գաբթան Նըմօ պունը մէն իթմէք նիյէթի իլէ.

— Մուալլիմ էֆէնտի, արթըգ կիտէպիլիրսինիզ, տէտի.

Գափթանը մէճպուրէն նէզարէթինէ ալըգօյարագ օ-տասընա չէքիլտիմ, օ կիւն աքշամա գատար քէտէրամիզ միւլահազալար իլէ ֆէնա հալտէ մուզթարիպ օլտում. Խասթանըն հալի, վէ գափթան Նեմօնըն կէօզ եաշլէ-րի պէնի բէք մութէէսսիր իթմիշ իտի, քէտէրլի կէճէ տախի տալա ույուեամատըմ, սապահա գատար հիւզ-նէնկիզ րիւեալար կէօրմէքտէ, վէ անլամատըղըմ պիր լիսան իլէ էօլիւ տուալարը օգունույօր կիպի, նէշիտէ ֆէրեատլէր իշիթմէքտէ իտիմ.

Էրթէսի սապահ կիւվէրթէյէ չըգտըմ, պէնտէն է-վէլ կէլմիշ օլան գափթան Նեմօյը կէօրտիւմ. Մումա-լէյհ պէնի կէօրիւնճէ եանըմա կէլէրէք.

— Մուալլիմ էֆէնտի, պու կիւն թահթէլ պահր պիր տէվր իթմէյի արզու իտէ՞րմիսինիզ, տէտի.

— Արգատաշլարըմըզ պէրապէ՞ր մի, տէյի սօր-տում.

— Էկէր արզու իտէրլէրսէ.

— Էմրինիզէ մունթազըրըզ, Գափթան էֆէնտի.

— Օ հալտէ տալկըճ էլպիսէնիզի կիյմէյէ հիմմէթ իտինիզ.

Գափթան Նեմօ մէճրուհ թաւսիֆէտէն, վէ եախօտ էօլիւտէն տահա պահս իթմէտի. Նէտ-Լանտ իլէ Գօն-սէյլի պուլուպ գափթանըն թէքլիֆինի արզ իթթիմ. Գօնսէյլ հէմէն գապուլ իթթի, Գանատալը տախի, պու տէֆա տահա նազ իթմէյուպ պիզիմլէ կէլմէյէ հազըրլանտը.

Սապահըն սաաթ սէքիզի իտի, սէքիզ պուչուգ-տա տէնիզ էլպիսէլէրիմիզի կիյմիշ, ալէթը թէնէֆֆիւսումուզու թագըմըշ իտիք, չիֆթէ գարա-լար աշըլար, վէ գափթան Նեմօ՝ մայէթինտէ օն իքի նէֆէր թաիֆէ պուլունտուղու հալտէ կէօրիւնտիւ,

ճումլէմիզ պիրլիքտէ օն մէթրօ տէրինլիքտէ, վէ Նօ-թիլիւսըն օթուրմագտա օլտուղու գայայը տէրհալ այագ պասարըգ.

Ճիւզվի պիր եօգուշ էնմէյէ պաշլատըգ, օն պէշ գուլաճ գատար պիր տէրինլիկէ վասըլ օլտուգ. Պու-րասը գումսալ, եօսունսուն վէ նէպաթաթըն սայի-րէսինէ էսէր պուլունմայըր, պահրը Մուհիթի քէպի-րին գաարընտան ֆարգլը իտի. Տէրհալ պուլունտու-ղումուզ մահալլին գօրայ եըղընթըլարընտան մութէ-շէքքիլ օլտուղունը թանըտըմ.

Հայվանաթը նէպաթիյէ չիւրէսինէ մէնսուպ օլան գօրալլար, իչ գըսմը մինտագարմ օլուպ, մէրճան ի-չինճէ գըսմը տըր քի, պիր չօգ վագըթլար նէպաթ, հայվան վէ մաատէն սընըֆլարընտա թաանիֆ իտիլտի. Մէրճան տէնիզտէն պու գարիպ նէսնէ, էսկի զէմանլար-տա իթաշ, վէ սօն զէմանլարտա թէզահիւրաթ մէգամըն-տա իթթիհազ օլունմայա պաշլատը. Նիհայէթ 1694 թա-րիխինտէ Թաբիլիւնտան Մարսիլեալը Բէյսօնէլ նամ զաթ թարաֆընտան, տրէթը գաթիյէտէ հայվան օ-լտուղունա գարար վէրիլտի.

Մէրճանլար թաշ ճինսինտան օլուպ պիր բիւթաւթ իւզէրինտէ թէճէմմիւ իտէն գայէթ ուֆագ հայվանաթը խուրտէպինիյէտէն թէշէքքիւլ իտէր. պու պօճէկլէրին եաւրուսու պիր մուվէլլիտ (Ծնիչ) վար տըր, անլարը էմէ-րէք հասըլ իտէր, պունլար հայաթը ումումիյէյէ իշ-թիրագ իտէրէք, քէնտիլէրինէ մախսուս պիր էօմր իլէ եաշարլար, վէ պիր նէվի ճէմիյէթը մուշթէրէքէ (ըն-կերակցութիւն) թէշքիլ իտէրլէր. Հալպու իսէ ա-լան պու հայվանաթը նէպաթիյէնին թէգաթտիւմըն գաթէն աշինայըզըմ վար իտի, պունլար նիւշվէնիւմա պուլտուղճա ալաճ կիպի պէգլիյէր, վէ պիր թարաֆ-

տան տախի ատէթա մատէն հալինի քէսպ իտէրլէր. Թապախաթըն, գատըր տէրինայէ վար իթմիշ օլա-ղու պու Թաշ քէօմիւրիւ օրմանլարը եագընտան կէօ-րէպիլմիշ իտիմ իսէ, տէրէճէյի նիհայէտէ մէմնուն օլ-տում.

Ալէթը Թէնվիրիյէմիզ եագըլտըգտան սօնրա, հէ-նուզ Թէշէքքիւլ իթմէքտէ օլան պիր մէրճան Թապա-գասընը զիյարէթ իթտիք, հիչ շիւպհէ եօգ քի մուրուրը զէման իլէ պիր կիւն պու գօրալլար, պահրը Մուհիթի քէպիր իչինտէ, եիւքսէլէ եիւքսէլէ, պահրը Մուհիթի հինտինին պու Թարաֆընը սէտտ իտէճէք տիր. Եօլուն իքի ճիհէթինտէ մէրճանլար վէ գայալարը գարըշըգ չալըլըգլար պուլունուպ, իւզէրլէրինտէ տախի ուֆագ վէ պէյազ չիչէքլէր կէօրիւնիւյօր իտի. Եալընըզ պու նէպաթը պահրիյէ, պուզի զէմինտէքի նէպաթաթըն աքսի օլարագ, եօգարըտան աշաղը տօղրուլուպ, գայա-լարա մէրպութ իտիլէր.

Ֆէնէրլէրիմիզին զիյասը, շուլէյի ճէմալէ (ռուայ ըռիզըռում) կիպի պու ռէնկպահրէնկ մէրճան տալլարը-նա արզէտտիգ օլարագ, պին պիր մէնգարէյի հայ-րէթֆէզա իրայէ իտիյօր իտի. Կէյիք պույնուզունա մուշապիհ պու զարիֆ աղաճլարըն տալլարը, գանն ի-տէրտին քի սուլարըն Թահրիքի իլէ սալլանըյօրլար իտի. Պու լաթիֆ աղաճլարը Թէզյին իտէն հէնուզ Թազէ վէ նազիք օլան մէրճան չիչէքլէրինը (եըլտըզ) գօբարմագ արզուսըյլա ուզան օլմագտա իտիմ. Ֆագաթ պու զիյահաթ (կենտանի) չիչէքլէրէ էլիմի եագլաշտըրըր եագլաշտըրմազ, տէրհալ իչլէրինտէ պիր վէլվէլէ, վէ պիր հէյէճան բէյտա օլուպ, գար կիպի պէյազ վէ գըրմըզ չէքլէնտէ չիչէքլէր, գըրմըզը գաբուգլարը ի-չինէ չէքիլիյօրլար իտի, չիչէքլէր պէնիմ նազարըմտան

պուզուլուրլէրի կիպի, աղաճլարա Թօմպուլու պիր Թաչ մուպէտտէլ օլույօր իտի.

Թէսատիւֆ պէնի, պու հայվանաթը նէպաթիյէ-նին էն չայանը տըգգաթ նումունէլէրի էօնիւնտէ պու-լունտուրույօր իտի. Պու մէրճանլար, պահրը Սէֆիտ-տէն, Իթալիա վէ Ֆրանսա իլէ, Թարապուլուսը Ղարպ սէվահիլինտէն չըգարըլան մէրճան տալլարընտան չօգ զիյատէ նէֆիս իտիլէր. պունլարըն, էրպապը Թիճարէթ պէյնինտէ «Գան չիչէյի» վէ «Գան քէօբիւյիւ» Թէս-միյէ իտիլմիշ օլմալարը բէք մուվաֆըգ պուլտում.

Մէրճանլարըն պիր քիլօղրամը պէշ եիւզ ֆրանգա գատար սաթըլմագտա տըր քի, օ հալտէ չու պուլուն-տուղումուզ մէվգիտա, միլիօնլարճա սէրվէթ մէվճուտ տըր տէմէք օլուր. Պու պէհատար նէմնէլէր, տիքէր պիր Թագըմ պօլիպլէրէ գարըշարագ, սըգ վէ կէչիլ-մէզ եըղընթըլար Թէշքիլ իթմիշլէր իտի. Մաքխըթա Թէամիյէ իտիլէն պու գօրայլարըն իւզէրինտէ, կիւլ րէնկինտէ մէրճանլարըն հայրէթէֆզա նումունէլէրի կէօրիւնմէքտէ իտի.

Զօգ կէչմէտէն չալըլըգլար սըգլաշտը, աղաճլար պէօյիւտիւ, Թաշ քէօմիւրիւ աղաճլարը մուզէյյէն օր-մանլարա, վէ միյմարը Թապիաթըն եէար մէհարէթի իլէ տիքիլմիշ սէրարա Թաշ տիրէքլէրէ Թէսատիւֆ իթ-տիք. Գափթան Նէմօ, գարանլըգ, վէ իւսթ Թարաֆը աղաճլարըն եէքտիկէրէ պիթիշմէսի իլէ գարանլըգ տար պիր եօլա կիրտիկտէն սօնրա, պէլլի պէլլիսիզ պիր եօգուշտան աշաղը էնտիրմէյէ պաշլատը. չու հալտէ եիւզ մէթրօ գատար տէրինէ էնմիշ իտիք. Ֆագաթ Ալէթը Թէնվիրիյէմիզին զիյասը, կահ պէ կահ պաթէթը սիհր իլէ շուլէտար օլան խէյալի ֆէնէրլէր կիպի, քէ-մէրկէրի աղաճլարըտան պըրը, ալիգէ միսիլլու մէրճան

կէօրտիւմ, պունլար, պիր սուրէթտէ մունթազամանէ թանզիմ խըլընմըշլարտը, մութլագա ինսան խիմայէթը օլաճաղընա տալալէթ կէթիրիրտի.

Մէզգիւր մէյտանըն թա օրթասընտա, վէ կէլիշի կիւզէլ աթըլմըշ գայալարըն իւզէրինտէ, մէրճանտան մամուլ պիր խաչ տիքիլմիշ իտի քի, գօլլարը թէճա-ւիւր (փարաղէօթ) իթմիշ գան իլէ եօղրըլմըշ կիպի գանն օլունմուշ իտի.

Գափթան Նիմօնըն պիր իշարէթի իւզէ, թայֆէլէրտէն պիրի իլէրիլէյիփ, պէլինտէն պիր գազմա չը-գարտը, վէ մէզգիւր խաչըն աթթընտա պիր գաչ ա-տըմ ուզագտա պիր տէլիք գազմայա պաշլատը.

O վագըթ իշի անլատըմ, մէզգիւր մէյտանճըգ պիր մէզարըսթան իտի, վէ թայֆէնին գազտըղը չուգուր մէզար օլաճագ կիպի, ասըլ չէվրէմտէ օլան նէսնէ տախի, օ կէճէ Նօթիլիւստէ վէֆաթ իտէն թա-յֆէնին ճէսէտինի համիլ պուլունան թապութ իտի. Գափթան Նիմօ արգատաշլարըյլա, րէֆիգինին ճէսէ-տինի, պաշգա Մուհիթին գարընտա վագըր, պու նէ-վիմա մէզարըզտա տէֆն իթմէյէ կէլմիշ իտի. Տէմէք օլուր քի, Գափթան Նիմօ, վէֆաթ իտէն արգատաշ-լարընը պուրայա տէֆն իտիյօր իտի.

Ֆիքրիմ, ալա պու տէրէճէ ախչարը հէյէճան օլմամըշ իտի, մուսաֆէթը էօյլէմէ պու մէրթէպէ թէէսիւր հիս իթմէմիշ իտիմ, ամէթա կէօզլէրիմին կէօրտիւյինի կէօրմէք իսթէմէյօր իտիմ.

Մէզար, եավաշ եավաշ գազըլըյօր իտի, գազմա-նըն աէտէմընտան աչըղը պէյաֆ ու թէհշէթ օլան պալըգլար, չալգալանմագ էթրաֆտէրզան էօթէ պէրի գաչըշըյօրլար իտի. գազըլմագտա օլան չուգուր կիթ-տիքճէ պէօյիւմէքտէ, վէ ըէզար վիւսաթ իթմէքտէ օ-

Իշէ պիզիմ ռահէբէնիզ մէզարըմըզ.

(Սահիֆէ 351)

*լուպ , չօգ կէչմէտէն թապութը խըթխալ խաճէճէք գա-
տար պէօյիւտիւ վէ կէնիշլէնտի ․*

*Թապութը համիլ օլան թայֆէլէր մէզարա թէ-
գարրիւպ էթթիլէր ․ պէյազ պիր գումաշտան քէֆինէ
սարըլմըշ օլան ճէսէտ , մէզարըն իչինէ վազ խըլընտը ․
Գափթան Նըմօ , էլլէրի կէօյսիւնտէ վէ միւթէվէֆա-
նըն սօնմսուզլարըտա տիզ չէօքմիւշ օլտուգլարը հալտէ
տուայա պաշլատըլար ։ Պէն իսէ իքի ըէֆիգլէրիմ տախի,
պիր թէէսսիւրի պուհանի իլէ միւթէէսսիր օլարագ , պա-
շըմըզը էյէրէք մէրգումանէ խըթխամ իթտիք ․*

*Պատէհա ետրտէն չըգարըլան գում վէ թաշ բար-
չալարըյըլա մէզար էօրթիւլիւպ , նիմ սուրէթտէ պիր
տիւմսէք թէշքիլ իթտի ․*

*Պու այըն (արարողութիւն) տախի խիթամ պուլ-
տուգտան սօնրա , Գափթան Նըմօ իլէ մայէթը մէվճու-
տէսի պաշգա գայգըպ մէզարըն եանընա վարտըլար , վէ
թէքրար տիզ չէօքէրէք , հէր պիրի այրը այրը էլինի ու-
զատըպ , միւթէվէֆա ըէֆիգլէրինէ էլվէտա իթտիլէր...*

*Պատէհա պու գաֆիլ ճէնազէ ալայընտա պուլու-
նանլար աւտէթէ պաշլայըպ , վէ մէրճան աղաճլարը քէ-
մէրլէրի ալթընտան , վէ չալըլըգլար արասընտան կէչէ-
րէք պիր եօգուշ չըգմայա գօյուլտուգ ․*

*Նիհայէթ Նօթիլիւսիւն ֆէնէրի կէօրիւնտիւ , վէ
էլէքթրիք զիյասը սայէսինտէ իլէրլէյէրէք , սաաթ պիր
սուլարընտա սէֆինէյէ աւտէթ իթտիք ․*

*Տէրհալ սօյունարագ կիւվէրթէյէ չըգտըմ , քէ-
տէրէնկիզ պիր հըսսիյաթըն թահտը թէէսիւրինտէ գալ-
պըմ օլան ֆիքիրիմին էնտիշէսինի թէսքին իթմէք էմէլի
իլէ , ֆէնէրին եանընտա օթուրուպ սաթհը տէրեայը
թէմաշայա պաշլատըմ ։*

Զօգ կէչմէտէն Գափթան Նըմօ տախի կիւվէրթէ-

յէ չըգտըղընտա , հէման այաղա գալգըպ ․

*— Տէմէք թախմին իթմիշ օլտուղում կիպի , պիչա-
րէ աոէմճըղաղ կիճէ վէֆաթ իթտի , տէտիմ ․*

— Էվվէթ միւսիւ Արօնագս ։

*— Շիմտի , էսկի արգատաշլարը եանընտա , վէ
մէրճանտան մամուլ մէզարըն իչինտէ րահաթճա եա-
թըյօր ։*

*— Էվվէթ մուալլիմ էֆէնտի , պիզտէն պաշգա հէր
քէս թարաֆընտան ունութուլմուշ օլարագ օրատա եա-
թըյօր ․ պիզ մէզարընը գազըըըզ , վէ բօլիփլէր տախի ,
էպէտիյէն աչըլմայաճագ սուրէթտէ անը սէտտ ու
թէմհիր (կնքել) իտէրլէր ․*

*Գափթան Նըմօ , պու սէօզլէրի տէտիկի սըրատա ,
սէրի պիր հարաքէթ իճրա իտուպ , էլլէրի իլէ եիւզիւնի
վէ աղզընը գաբատը իսէ տէ , թա ճիկէրկեահընտան
գօբուպ կէլմէքտէ օլան պիր ֆերեատը տիյուղի (սր-
տատոչոր հառաչանք) զապթ իթմէյէ գատըր օլմայա-
րագ ․*

*— Իշթէ պիզիմ րահէթէնկիզ մէզարըմըզ , սաթհը
տէրեատէն պիր գաչ եիւզ գատէմ աշաղըտա պուլու-
նան , կէօրտիւյիւնիւզ օ գապրիսթան տըր ․ տէմէսի իլէ ․*

*— Հիչ օլմազսա թէրգը հայաթ իտէն արգատաշ-
լարընըզ , օրատա րնսանլարըն վէ քէօբէք պալըգլարը-
նըն թէարրուզընտան սալիմ օլարագ , քէմալի խըթխրա-
հէթլէ եաթարլար , տէտիյիմտէ , Գափթան Նըմօ աղըր
պիր վագար քէսպ իտէրէք ․*

*— Էվվէթ մուալլիմ էֆէնտի , քէօբէք պալըգլա-
րընըն , վէ ալէլխուսուս րնսանլարըն թէարրուզընտան
մէսուն օլարագ րահաթ իտէրլէր , տէտի ։*

ԽԻԹԱՄԸ ՃԻԼՏԸ ԷՎՎԷԼ

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007264 2
ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007263 1